

UNIVERSITATEA “ATHENAEUM” DIN BUCUREȘTI

**SESIUNILE CERCURILOR ȘTIINȚIFICE
STUDENTEȘTI ALE
FACULTĂȚILOR DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI
ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ
București, 19 mai 2024**

VOLUMUL CONFERINȚEI

Coordonatori:

Prof.univ.dr. Emilia Vasile

Conf.univ.dr.Brîndușa Radu

Lect.univ.dr.Gheorghe Radu

București – 2024

LICENȚĂ	
AUDITUL INTERN – FACTOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ÎN ORGANIZAȚIILE ECONOMICE - Gheorghișor Carmen, Coordonator științific Prof.univ.dr. Vasile Emilia	3
PERFORMANȚA FINANCIARĂ - CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE - Iconaru Madalina Cristina, Coordonator științific: Lector univ.dr. Pantazi Florentina	20
IMPLEMENTAREA UNEI SOLUȚII DE BUSINESS INTELLIGENCE PENTRU OPTIMIZAREA VÂNZĂRILOR ÎNTR-O COMPANIE - Tărăoi Antonio Constantin, Coordonator științific: Conf.univ.dr. Simion Dănuț	41
MANAGEMENTUL CARIERELOR ÎN SECTORUL PUBLIC - Oprea Mădălina Florentina, Coordonator științific: Prof.univ.dr. Vasile Emilia	53
ASPECTE PRIVIND ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN GESTIONAREA EȘECULUI STUDENȚESC - STUDII DE CAZ PRIVIND DEZIRABILITATEA SOCIALĂ A STUDENȚILOR, MOTIVAȚIA STUDENȚILOR ȘI A PROFESORILOR - Rizea Elena, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Bezeriță Luciana (Tomescu)	70
ASPECTE PRIVIND ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ȘI IMPORTANȚA BUNEI GUVERĂRI, ÎN CADRUL SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI - Unciuleanu Radu Matei, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Bezeriță Luciana (Tomescu)	79
POLITICI PUBLICE PENTRU TINERET. NEETS ÎN ROMÂNIA - Bratu Lăcrămioara Ionela, Coordonator științific: Lector.univ.dr. Radu Gheorghe	89
ASPECTE DEONTOLOGICE ALE COMUNICĂRII DINTRE FUNCȚIONARUL PUBLIC ȘI CETĂȚEAN - Ștefan Virginia, Coordonator științific: Lector univ.dr. Radu Gheorghe	104
CRIZELE ACTUALE: FINANCIARĂ, ENERGETICĂ ȘI ALIMENTARĂ. CAUZE ȘI SOLUȚII - Proca Denisa Miruna Elena, Coordonator științific: Lector univ.dr. Matei Ducu Adrian	117
MASTER	
MANAGEMENTUL ORGANIZĂRII SPECTACOLELOR ȘI CONCERTELOR - OCTAVIAN DOBROTĂ, Conducător științific: Prof. univ. dr. Emilia Vasile	135
ANALIZA PERFORMANȚEI FINANCIARE LA NIVELUL UNEI ÎNȚREPRINDERI STUDIU DE CAZ PRIVIND SOCIETATEA SASARI SRL - Călin Nela, Coordonator științific: Prof.univ.dr. Vasile Emilia	142
ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII NORD-VEST - Fedorov Laurențiu Adrian, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela	165
EVOLUȚIA SECTORULUI PRIVAT ÎN ROMÂNIA - Matei Mihai, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela	182
RELAȚIA RESURSE NATURALE – DEZVOLTARE ECONOMICĂ - DOBRIN Miruna Maria, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela	192
FONDURILE STRUCTURALE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI POLITICA REGIONALĂ - Becali Atena Despina, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela	206
TRATAMENTUL CONTABIL AL IMOBILIZĂRILOR CORPORALE ȘI IMPLICAȚIILE ASUPRA PERFORMANȚEI UNEI SOCIETĂȚI SPECIALIZATE ÎN TRANSPORTUL RUTIER DE MĂRFURI - Popescu Silviu Valeriu, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Manea Liliana	219
ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE TURISM LA NIVELUL REGIUNILOR DIN ROMÂNIA - Meteleaucă Cristian Andi, Coordonator științific: Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela	235
CREAREA UNOR DEPOZITE DE DATE PENTRU SISTEME INFORMATICE DE ASISTARE A DECIZIEI - Novac Monica, Coordonator științific: Conf.univ.dr. Dumitrescu Cătălin	248

LICENȚĂ

AUDITUL INTERN – FACTOR AL CREȘTERII EFICIENȚEI ÎN ORGANIZAȚIILE ECONOMICE

Gheorghișor Carmen

Facultatea de Științe Economice

Specializarea Contabilitate și Informatică de Gestiune

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Vasile Emilia

Lucrarea de față, intitulată „Auditul intern – factor al creșterii eficienței și îmbunătățirii activității organizațiilor economice”, tratează la nivel structural și funcțional activitatea de audit intern, cu evidențierea rolului și importanței auditului intern în dezvoltarea societății în general, și a organizațiilor economice, în special. Nu în ultimul rând, sunt analizate și reliefate direcții de perfecționare continuă a acestui tip de activitate, astfel încât, valoarea adăugată ce poate fi adusă prin munca de audit intern, să se regăsească în progresul economic și social al întregii societăți.

Prin structurarea acestui referat am urmărit acoperirea atât a planului teoretic – noțiuni generale, reglementare și standardizare, cât și a practicii profesiei de auditor intern – metodele și instrumentele utilizate în activitatea de audit; realizarea misiunii de audit intern - etapele, procedurile și documentele utilizate.

Lucrarea este realizată pe două paliere de cercetare, unul teoretic menit să îmbogățească prin sintetizare literatura de specialitate a domeniului, și al doilea practic, menit să îmbunătățească soluțiile existente de asigurare a unor direcții de perfecționare a muncii de audit intern, într-o societate în care încrederea este o problema a relaționării la toate nivelurile. A avea încredere în munca auditorului intern este premisa pe care se bazează însăși rezultatele acestuia.

Oportunitatea prezentului demers științific este dată de evidențierea unor aspecte controversate privind relația dintre auditul intern și expertul contabil care elaborează și certifică situațiile financiare ale unei organizații economice dar și modul în care relațiile dintre cei doi afectează funcția de conducere a unei organizații economice, în scopul dezvoltării conceptului de guvernanta corporativă, existent în literatura de specialitate, precum și de utilitatea demonstrată a abordărilor teoretice și practice propuse, fundamentate în cadrul cercetării efectuate privind percepția riscului de audit.

Prin elaborarea temei de cercetare se urmărește să se furnizeze un produs științific care să fundamenteze practici utile pentru auditori, întărind astfel oportunitatea și utilitatea demersului nostru de cercetare. Accentul, în cercetarea efectuată, este pus pe modalitatea de utilizare a rezultatelor muncii de audit intern, dar mai ales pe gradul de încredere acordat muncii auditorului intern pentru a perfecționa și eficientiza munca expertului contabil în scopul asigurării unor informații credibile managementului, dar și altor utilizatori externi interesați.

Motivația alegerii temei de cercetare este justificată, pe de o parte, de faptul că, găsirea unor metode preventive de control a independenței și obiectivității auditorului intern are efect imediat în asigurarea unui grad de încredere adecvat în utilizarea constatărilor efectuate de auditorii interni, ceea ce reprezintă pentru expertul contabil un aspect cu adevărat practic în dobândirea și certificarea unei imagini fidele oferite de situațiile financiare.

Studiu de caz – cercetare pozitivă asupra contribuției elementelor funcționale și structurale ale auditului intern la îmbunătățirea performanțelor organizațiilor economice

Vom realiza în continuare cercetarea pozitivă de tip descriptiv cu privire la elementele structurale și funcționale ale unui departament de audit ce funcționează în cadrul unei organizații economice, cu analiza particularităților acestora generate de finanțarea activității din fonduri publice

Va fi avută în vedere și analiza interdependențelor evolutive dintre structura departamentului de audit public intern și organul ierarhic superior.

Sunt corelate aici rezultatele cercetării teoretice din subcapitolele anterioare, respectiv

perspectivele performanței auditului intern, eficiența și impactul acestuia asupra performanței organizației economice și identificarea factorilor care influențează activitatea de audit intern pentru a contribui la fundamentarea validării sau invalidării ipotezelor de cercetare (I1 și I2), prezentate în continuare.

În cadrul acestui subcapitol vom descrie modul în care s-a ales tipul de cercetare utilizată, și anume cercetarea calitativă și cantitativă, precum și prezentarea a modului de prelucrare a datelor. Realizarea unei analize cât mai complexe cu privire la activitatea de audit public intern în România a fost realizată în cadrul subcapitolului 3.3., și compararea cu ce s-a întâmplat la nivelul organizației economice care face obiectul acestui studiu de caz, nu poate fi efectuată decât apelând la date furnizate public de această organizație și de UCCAPI la nivel național. Ținând seama de aceste considerente, din cele două tipuri de cercetare a fost aleasă cercetarea calitativă dar și cu includerea unor aspecte ce țin de cercetarea cantitativă pentru a putea măsura nivelul de funcționalitate a structurilor de audit intern la nivel național.

În urma studierii mai multor tipuri de date privind activitatea de audit intern am ajuns la concluzia că din totalul entităților publice ce funcționează în România, cu privire la cuantificarea structurilor organizatorice pentru desfășurarea activității de audit intern, baza de date oferită de UCCAPI, este în primul rând specializată pe acest tip de analize și nu în ultimul rând este și cea mai complexă (<http://Mfp/audit/StrategiaAPI2018-2020.pdf>), aceasta fiind și foarte bine structurată. De asemenea această bază de date este des folosită de către publicațiile economice pentru realizarea de analize ce privesc auditul public intern.

Pentru realizarea studiului au fost analizate toate rapoartele de audit realizate de UCCAPI în intervalul 2014 – 2016, fiind ales aleatoriu din această perioadă, anul 2016, pentru că pe acest interval de timp sunt disponibile date detaliate și pentru organizația economică inclusă în acest studiu de caz (reprezentând datele cele mai actuale regăsite public)

Primul pas în colectarea datelor a fost selectarea lor. După identificarea celei mai bune secțiuni care poate oferi informații despre activitatea de audit public intern, a urmat culegerea datelor de la nivelul organizației economice aflate în aria noastră de interes, pentru a putea realiza o analiză de tip descriptiv în interiorul activității acesteia. Pentru o mai bună înțelegere a activității de audit intern desfășurate de departamentul de audit intern din cadrul organizației economice vizate, analiza va fi efectuată la două nivele: unul structural și al doilea funcțional, prin enunțarea unui număr de două ipoteze.

Având în vedere demersul nostru științific, și anume acela de a măsura impactul auditului intern asupra performanței organizației economice, am recurs la stabilirea următoarelor ipoteze empirice:

Ipoteza 1.1:

Activitatea de audit intern contribuie la asigurarea creșterii eficienței administrării resurselor organizațiilor economice

Ipoteza 1.2.:

Performanța organizației economice este influențată de activitatea de audit intern.

Cele două ipoteze formează corpul ipotezei I1 enunțate în capitolul I al acestei lucrări.: ***auditul intern ca factor important în atingerea obiectivelor și asigurarea performanței.***

Noutatea adusă de noi este dată de metodologia cercetării și de aportul de cunoștințe privind contribuția auditului intern la performanțele unei organizații economice de tip public și individualizarea acesteia în trendul implementării funcției de audit public intern la nivel național, în anul 2007, precum și perspectivele perioadei 2018-2020.

Studiul de caz urmărește de asemenea, să evalueze **funcționarea efectivă a relației de comunicare dintre managementul, departamentul de audit intern și auditorii externi, în practica actuală a auditorilor interni**, pentru a releva **importanța auditului intern atât ca sursă de informații pentru managementul propriu entității cât și ca sursă fiabilă de informații pentru utilizatorii externi ai entității**.

Datorită faptului că în România nu este încă generalizată implementarea funcției de audit intern la nivelul entităților publice, activitatea de audit intern nu are o abordare unitară și pe cale de consecință se impun măsuri suplimentare pentru înlăturarea acestei deficiențe. Din studiul referențialului putem afirma că o bună eficacitate a auditului public intern este rezultatul acțiunii conjugate a următorilor doi vectori:

- integrarea în entitatea publică;
- organizarea structurii de audit.

O bună integrare a auditului public intern în cadrul entității publice înseamnă o asigurare corespunzătoare a condițiilor culturale (*o sensibilizare privind controlul intern, o cultură a auditului, o imagine pozitivă a auditului intern*) și materiale (*obiective precise, o metodologie riguroasă, un bun plan de comunicare și un profesionalism recunoscut*) necesare desfășurării unei activități performante. O organizare performantă a structurii de audit public intern reprezintă garanția respectării corelației între obiective și resurse, este expresia asigurării și garantării autonomiei auditorilor interni și al afirmării depline a profesionalismului acestora, în condițiile respectării standardelor profesionale naționale și internaționale și al eliminării posibilității producerii imixtiunilor de orice fel în realizarea funcției de audit intern.

În continuare sunt prezentate principalele constatări cu privire la elementele structurale și funcționale ale activității de audit public intern realizate în cadrul organizației economice responsabile de gestionarea fondurilor publice deținute și incluse în acest studiu de caz.

4.1.1. Organizarea auditului public intern

Organizarea auditului public intern reprezintă o funcție importantă a managementului sistemului de audit public intern. Etimologic, organizarea vine de la cuvântul grecesc „organon”, care înseamnă armonie. Funcția de organizare este definită de specialiști în mod diferit. Astfel, H. Fayol, tratând organizarea în sensul practic al noțiunii, o rezuma la a constitui suportul material și social al unei firme, limitând-o deci la aprovizionarea firmei cu tot ce-i este necesar pentru funcționarea ei.

În accepțiunea noastră, funcția de organizare a auditului intern presupune optimizarea resurselor umane și, în mod indirect, a resurselor materiale, informaționale și financiare, la nivelul structurilor organizatorice și al locurilor de muncă, în vederea realizării, în cât mai bune condiții, a unor obiective predeterminate ale unei organizații economice.

Organizarea auditului public intern implică:

- determinarea activităților necesare îndeplinirii obiectivelor planificate;
- structurarea logică a activităților ;
- repartizarea pe funcții și persoane a activităților astfel structurate (grupe).

Deci, funcția de organizare a auditului public intern răspunde la întrebarea: cine și cum contribuie la realizarea obiectivelor sistemului de audit public intern?

Organizarea operează, în principal, cu următoarele elemente de structură:

-
- scheme de sarcini și funcțiuni;
 - descrierea posturilor;
 - fisa postului;
 - standardele de productivitate sau norma de muncă;
 - modul de evaluare a posturilor (fisa de evaluare a postului);
 - exigente de calitate;
 - sistemele de salarizare;
 - relații interne de subordonare;
 - utilizarea salariatilor și a timpului de muncă,
 - standardele de audit și control intern,
 - planurile de creștere a calității auditului public intern.

În cadrul organizării sistemului de audit public intern se delimitează două substructuri principale. Mai întâi, **organizarea de ansamblu** a sistemului de audit public intern, concretizată în stabilirea structurilor organizatorice (Direcția de Audit Intern și secțiile teritoriale) și a sistemului informational. Aceasta parte a funcției de organizare este exercitată de managementul de la vârful structurii (seful de direcție) și condiționează într-o măsură importantă eficiența procesului de management de ansamblu a structurii de audit public intern.

A doua substructură o reprezintă **organizarea compartimentelor de asigurare din structura auditului public intern**, corespunzătoare funcțiilor de personal, financiar-contabil, logistică, documente clasificate, valorificarea documentelor, protecția informațiilor. Specificul acestei substructuri a funcției de organizare constă în realizarea acesteia prin exercitarea managementului mediu (sefi de module) și inferior (executanții subordonați sefilor de module). În domeniul auditului public intern se manifestă pregnant tendința de a concepe și exercita **organizarea într-o viziune supla și flexibilă, urmărind diminuarea aparatelor manageriale**.

În opinia noastră, realizarea funcției de organizare a auditului public intern implică punerea în valoare de către factorii responsabili a următoarelor concepte: coordonarea, comunicarea, motivarea, răspunderea și responsabilitatea, delegarea, centralizarea și descentralizarea.

Coordonarea este funcția cea mai puțin formalizată a managementului auditului public intern, ce depinde într-o măsură decisivă de factorul uman, de latura umană a potențialului managerilor din acest domeniu. Efectele coordonării sunt destul de dificil de cuantificat și evaluat fiind condiționate strâns de conținutul și calitatea celorlalte funcții ale managementului auditului public intern. Coordonarea a fost definită de către H. Fayol ca un ansamblu de procese de muncă, procese care au drept scop de a uni, a lega, a armoniza și a regla sau sincroniza acțiuni și eforturi. Coordonarea nu trebuie confundată cu organizarea, așa cum se întâmplă adeseori. În auditul public intern, coordonarea constă în desfășurarea acelor activități care să-i permită managerului să intervină activ și continuu în diversele componente ale acestuia. Cu alte cuvinte, coordonarea este o „organizare dinamică”. Coordonarea variatelor activități specifice auditului public intern poate fi realizată în mai multe moduri.

Sistemele de bază utilizează o serie de combinații:

- strategic - operational;
- centralizat - descentralizat.

Sistemul strategic - operational se referă la nivelul la care activitățile auditului public intern sunt amplasate în cadrul entității publice. Din punct de vedere strategic, este important a se determina poziția structurii de audit public intern în ierarhia comună, alături de alte funcțiuni cu care interacționează: marketing, fabricație, finanțe - contabilitate, personal. La fel de importantă este structura operațională a variatelor activități de audit public intern: consiliere, asigurare, informare, stimulare.

Sistemul centralizat - descentralizat reflectă un sistem în care, în funcție de nivelul ierarhic al entității publice, activitățile auditului public intern sunt fie centralizate, fie descentralizate.

Centralizarea activităților de audit public intern prin constituirea direcțiilor de audit public intern plasate în subordinea nemijlocită a ordonatorului principal de credite din instituțiile publice este mai economică și asigură un real grad de autonomie auditorilor interni.

Descentralizarea activităților de audit public intern poate fi eficientă în situația existenței unui cadru normativ și procedural contradictoriu și prea des schimbător, realități ce reclamă o mare nevoie de consiliere a managerilor entităților publice.

Pentru a asigura o coordonare eficientă a auditului public intern este esențială **existența unei comunicări adecvate** la toate nivelurile managementului structurilor de audit și între acesta și top - managementul instituțiilor publice.

În principal, coordonarea auditului public intern îmbracă două forme:

- **bilaterală**, care se derulează între un manager și un subordonat și asigură preîntâmpinarea filtrajului și distorsiunii, obținerea operativă a „feed-back” - ului. Aceasta formă de coordonare este cea mai eficientă dar presupune și un mare consum de timp, în special din partea managerilor;

- **multilaterală**, ce presupune un proces de comunicare simultană între manager și mai mulți subordonați. În condițiile modernizării auditului intern, ponderea coordonării multilaterale crește ca urmare a necesității implementării unor sisteme de management participativ.

4.1.2. Controlul și evaluarea auditului public intern

Controlul și evaluarea se execută ca un atribut al conducerii auditului public intern.

Funcția de control - evaluare poate fi definită ca ansamblul proceselor prin care performanțele auditului public intern sunt măsurate și comparate cu obiectivele și standardele stabilite inițial, în vederea eliminării deficiențelor constatate și a integrării obiectivelor pozitive. Această funcție răspunde la întrebarea: cu ce rezultate s-a finalizat munca depusă?

Necesitatea activității de control rezultă din complexitatea sarcinilor auditului public intern, din cerința de combatere a risipei, a oricărei forme de indisciplina, din rolul pe care îl are în formarea unei atitudini pozitive față de îndeplinirea atribuțiilor funcționale, în stimularea spiritului de inițiativă și a răspunderii profesionale. Organizarea controlului vizează toate componentele (funcțiunile și compartimentele) auditului public intern. Obiectivul major al controlului îl reprezintă operationalizarea deciziilor îmbunătățind experiența managerului.

Rolul controlului exercitat de către organele de audit public intern este de **a sesiza permanent dacă performanțele atinse sunt sau nu la nivelul așteptărilor**. Formele de control ce se pot efectua pe linia auditului public intern, potrivit reglementărilor în vigoare, sunt: **controlul intern, controlul ierarhic al esaloanelor superioare asupra celor subordonate, autocontrolul și autoevaluarea, precum și controlul (evaluarea externă)**.

În accepțiunea noastră, controlul și evaluarea managerială a auditului public intern apare atât ca „feed-back” pentru sistem (orientare spre trecut), cât și ca „feed-forward”, în sensul de prevenire a neregulilor și de orientare corectă a structurii de audit intern, conform sarcinilor proiectate în procesul de planificare-programare. Considerăm că, pentru a avea o eficiență sporită, controlul și evaluarea trebuie să aibă caracter de continuitate, nelimitându-se la perioadele de încheiere a planurilor sau programelor de audit public intern (anuale, lunare etc.). Din literatura de specialitate rezultă că **procesele de control - evaluare**, în calitate de funcție a managementului auditului public intern, **implică patru faze**:

- măsurarea realizărilor;
- compararea realizărilor cu obiectivele și standardele stabilite inițial, evidențiind abaterile produse;
- determinarea cauzelor care au generat abaterile constatate;
- efectuarea corecturilor care se impun, inclusiv acționarea, pe măsura posibilităților, asupra cauzelor ce au generat abaterile negative.

Managerii structurilor de audit public intern pot fi evaluați pe baza a cel puțin trei caracteristici:

- abilitatea managementului de a conduce operațiunile de zi cu zi ale structurii și de a realiza obiectivele stabilite;
- abilitatea de a diagnostica problemele și a identifica soluțiile cele mai avantajoase de rezolvare;
- abilitatea managementului de a structura și conduce proiectele adoptate pentru corectarea problemelor și creșterea responsabilității.

În vederea obținerii asigurării faptului că obiectivele misiunii de audit sunt atinse în condiții de calitate, trebuie planificate și desfășurate activități de îndrumare, consiliere, supraveghere și verificare asupra activității echipelor de audit aflate în misiune, pe tot parcursul derulării acesteia. Activitățile sunt desfășurate de către șeful secției (compartimentului) de audit public intern, de la sediul acesteia sau în mod direct prin prezenta nemijlocită în locațiile de desfășurare a misiunilor de audit. Supervizarea se concretizează în dispunerea măsurilor corective, controlul implementării acestora, semnarea și stampilarea documentelor de audit public intern. În auditul public intern modern, controlul - evaluarea de tip constatativ va trebui să dispară, **fiind înlocuită cu o evaluare axată pe analiza relațiilor cauză - efect**, cu un control activ, concretizat în decizii și acțiuni manageriale eficace și oportune. Această funcție încheie ciclul de management al auditului public

intern, continutul si eficacitatea sa conditionand sensibil calitatea de ansamblu a procesului de conducere, si in special eficienta muncii depuse de personal pe termen scurt, mediu si lung.

4.1.3. Modalitati de evaluare a eficientei auditului operational in institutiile publice

Este foarte dificil pentru auditul intern sa cuantifice in cifre toate rezultatele actiunilor sale si sa demonstreze ca este profitabil, pozitie in afara careia acesta risca sa fie perceput ca un simplu spectator din afara entitatilor publice si strain preocuparilor majore ale acestora.

In opinia noastra, **obligativitatea exprimarii in cifre a rezultatelor auditului intern este uneori chiar periculoasa** „...deoarece il determina pe auditor sa dea lovituri, sa practice in principal goana dupa hoti, in timp ce rolul sau trebuie sa fie in primul rand preventiv”¹.

Rezulta ca aplicarea neselectiva a acestei concepii poate determina deturnarea auditorului de la actiunea preventiva si de consiliere, punandu-l in situatia de a astepta sa se produca o paguba pentru a putea sa o exprime mai bine in cifre si sa-si valorifice astfel mai bine activitatea. Acest comportament poate degenera in manifestari periculoase neconforme cu normele auditului intern si deontologia profesionala.

Din punctul nostru de vedere solutia rezida intr-o atitudine de echilibru in a exprima in cifre acele rezultate care pot fi astfel reflectate (pagubele recuperate, pierderile evitate, castigurile realizate), precum si acele rezultate care sunt foarte importante dar nu pot fi exprimate in cifre (pertinenta recomandarilor formulate, actualizarea geografiei riscurilor entitatii, evidentierea oportunitatilor identificate).

In domeniul auditului intern, in ultima vreme se vorbeste din ce in ce mai mult despre valoarea adaugata creata de catre auditul intern. Este o realitate incontestabila aceea ca, prin evaluarea sistemelor de conducere si control intern, pe baza analizei riscului, auditul intern adauga valoare procesului managerial contribuind la cresterea performantelor acestuia. Modalitatile de evaluare a eficientei auditului public intern sunt consacrate de Norma 1300 si se grupeaza in urmatoarele doua mari categorii: **evaluări interne si externe**.

Din categoria evaluarilor interne, cele mai importante modalitati sunt **supervizarea si autoevaluarea**.

Evaluarile externe presupun utilizarea uneia din urmatoarele modalitati:

- auditarea auditului prin intermediul auditorilor externi;
- peer-review;
- interventia unor echipe calificate din exteriorul organizatiei.

Atat in evaluarile interne, cat si in cele externe se opereaza cu o serie de instrumente de masura, dintre care cele mai importante si des utilizate sunt indicatorii activitatii si ai calitatii, benchmarking-ul si sondajul de opinie.

Supervizarea reprezinta activitatea de control si evaluare desfasurata de catre seful structurii de audit si seful echipei de auditori in scopul obtinerii asigurarii faptului ca obiectivele misiunii de audit au fost atinse in conditii de calitate. Se concretizeaza in desfasurarea activitatilor de indrumare, consiliere, supraveghere si verificare asupra activitatii echipelor de audit intern aflate in misiune, pe tot parcursul derularii acesteia, fie de la sediul structurii de audit, fie prin prezenta nemijlocita a sefului structurii de audit si a sefului echipei de auditori in locatiile de desfasurare a misiunilor de audit. Supervizarea se concretizeaza in dispunerea masurilor corective, controlul implementarii acestora, semnarea si stampilarea documentelor de audit public intern, dar si parcurgerea unui sistem de evaluare a eficientei misiunii de audit si a activitatii fiecarui auditor. Evaluarea activitatii auditorilor interni se realizeaza, la sfarsitul misiunii de audit, de catre seful echipei de auditori prin intocmirea si completarea unei **Fise de evaluare a misiunii de audit intern**. Apreciem ca este important sa se puna la indemana conducatorului entitatii auditate un instrument de evaluare a activitatii echipei de audit intern. Un astfel de instrument poate fi „Fisa de evaluare a misiunii de audit intern de catre structura auditata”. Utilizarea celor doua fise de evaluare permite urmarirea progreselor fiecarui auditor intern, de la o misiune la alta, modul in care reprezentantii entitatii auditate au perceput valoarea adaugata creata de catre echipa de auditori pe parcursul desfasurarii

¹ Mihut, I., *Management*, Alba-Iulia, Editura Universitatii „1 Decembrie 1918”, 1998

misiunii, dar reprezinta si importante instrumente de evaluare a calitatii managementului general al structurii de audit public intern.

Autoevaluarea reprezinta activitatea prin care auditorul intern isi apreciaza eficienta activitatii desfasurate, punctele tari si punctele slabe, precum si rezervele si solutiile de imbunatatire a acesteia. Modalitatea este foarte putin utilizata pentru a nu se confunda cu supervizarea.

Auditarea auditului prin intermediul auditorilor externi presupune apelarea la serviciile unui cabinet de audit extern pentru a se realiza evaluarea sistemului de audit intern din cadrul organizatiei respective. Prin utilizarea acestei modalitati se creeaza conditiile propice cresterii eficientei auditului intern prin utilizarea si extrapolarea experientei pozitive dobandite de catre auditorii externi in realizarea auditarii auditului intern din alte organizatii. Utilizarea acestei modalitati prezinta insa si serioase dezavantaje determinate in primul rand de faptul ca domeniul de aplicare, metodologia si obiectivele auditului intern difera de cele ale auditului extern, **realitate ce creeaza dificultati in intelegerea reciproca sau imposibilitatea aprecierii unor domenii**. De asemenea, un astfel de demers poate genera confuzie in mintea angajatilor organizatiei, acestia nemaifiind capabili sa discearna intre auditul intern si auditul extern.

Peer-review desemneaza auditul auditului intern realizat de catre auditorii interni. Astfel, se alege un sef al unei structuri de audit public intern dintr-o institutie publica si i se cere sa auditeze sistemul de audit intern din cadrul unei alte institutii publice, in schimbul unei contraprestatii. Seamana cu un fel de schimb de experienta prin care se cauta sa se cunoasca si sa se generalizeze experienta pozitiva dobandita in exercitarea auditului intern in cadrul celor doua institutii publice. Aplicarea acestei modalitati presupune utilizarea cu necesitate si a unor instrumente adecvate de evaluare (indicatori).

Interventia unor echipe calificate din exteriorul organizatiei este ultima noutate in domeniu si presupune realizarea evaluarii auditului intern de catre echipe calificate in acest sens, din exteriorul institutiei publice (organizatiei), cel putin o data la 5 ani. Aceste echipe se constituie in cadrul organismelor profesionale (UCAAPI sau Comitetul de Audit Intern).

Benchmarking „reprezinta utilizarea unor criterii calitative si cantitative pentru a te situa printre membrii aceleiasi profesii, ai aceleiasi ramuri”². Este vorba despre o practica organizata prin intermediul retelei GAIN (Global Auditing Information Network) prin care auditorii interni realizeaza un schimb de experienta in scopul identificarii si implementarii in activitatea proprie a celor mai bune metode de lucru. Este o modalitate de colaborare intre auditori si structurile de audit intern in scopul cresterii calitatii functiei de audit intern. Exista critici care spun ca o generalizare a acestei practici ar duce la uniformizarea practicilor auditului intern ucigand astfel initiativa si progresul. In opinia noastra, benchmarking-ul este util dar evaluarea eficientei auditului intern nu trebuie sa se rezume doar la utilizarea acestei practici.

Sondajul de opinie reprezinta o procedura care urmareste sa obtina pozitia beneficiarilor auditului intern in raport cu calitatea exercitarii functiei de audit intern. Acestora li se adreseaza intrebari in legatura cu utilitatea auditului intern, interesul generat, gradul de pertinenta si realism al recomandarilor, alte intrebari in legatura cu diferitele activitati desfasurate de catre structura de audit public intern. In opinia noastra, sondajul de opinie este un instrument constructiv de realizare a evaluarii eficientei structurii de audit intern atat timp cat evaluatorul nu se limiteaza doar la acesta si il utilizeaza cu foarte multa precautie. Limitarea la utilizarea sondajului de opinie ca mijloc exclusiv de evaluare poate avea efecte negative ce rezulta din gradul inalt de subiectivitate ce nu reflecta intotdeauna realitatea auditului intern ci impresiile pe care le-a generat ultimul contact cu echipa de auditori. Este de notorietate faptul ca persoanele care ocupa functii plasate pe niveluri mai inalte ale ierarhiei sunt predispuse sa se simta lezate de constatarile ale auditului intern care le sunt nefavorabile, considerandu-se astfel „deranjati” sau „incurcati” de catre auditori, fara sa-i mai intereseze valoarea adaugata creata de catre echipa de audit atat timp cat aceasta aduce atingere sau pune intr-o lumina nefavorabila calitatea muncii desfasurata in pozitia respectiva.

² Mihut, I., *Management*, Alba-Iulia, Editura Universitatii „1 Decembrie 1918”, 1998

4.2. Scopul studiului de caz

Acest studiu de caz are ca scop prezentarea activității de audit intern desfășurată în cadrul Muzeului Antipa București, astfel încât din analiza realizată să concluzionăm validarea sau invalidarea ipotezelor de cercetare stabilite apriori.

Sunt urmărite, în primul rând, progresele înregistrate prin implementarea recomandărilor auditorului intern, aspect care ar demonstra contribuția activității de audit intern la îmbunătățirea activității organizației economice.

Raportul este destinat atât managementului care poate aprecia rezultatul muncii auditorului intern, cât și structurii de audit intern ierarhic superioare, fiind unul din principalele instrumente de monitorizare a activității de audit intern. De asemenea, pe baza unui astfel de raport se elaborează, ulterior, și raportul anual de activitate la nivel național pentru informarea Guvernului și a Comisiei Europene.

În continuare este prezentată

4.3. Elaborarea raportului de autoevaluare

realizat la nivelul organizației economice alese pentru acest studiu de caz.

RAPORT de AUTOEVALUARE a activității desfășurate de departamentul de audit intern

Capitolul I. Date generale

1.1. Date de identificare a organizației economice

MUZEUL ANTIPA BUCUREȘTI

a. Buget derulat (31.12.2016): 5.265 mii RON

volum bugetar fonduri europene: 115 mii lei:

-din sursă G 78 mii lei

-din sursă D 37 mii lei

Număr de salariați aprobat: 142

Număr de auditori: 3 (normă întreagă)

1.2. Perioada de raportare : 01.01.2016 – 31.12.2016

1.3. Persoana responsabilă de întocmirea raportului: B.N.– economist audit, funcție de execuție.

1.4. Documentele analizate

a) documente referitoare la organizarea funcției de audit intern

- Carta auditorului intern
- Codul privind conduita etica a auditorului
- Regulamentul de organizare si funcționare
- Organigrama
- Fisa de post
- Proceduri scrise audit
- Normele proprii privind organizarea și exercitarea activității de audit

public intern din cadrul MAB(Muzeul Antipa București)

b) documente referitoare la planificarea, evaluarea și realizarea misiunilor de audit:

- Organigrama si fisa de post
- Regulament de organizare si funcționare
- Proceduri operaționale aferente activităților structurilor auditate
- Planul anual al activității de audit

- Planul de îmbunătățire a activității de audit pe anul 2016
- Planul multianual de audit public intern pentru 3 ani

1.5. Baza legală de elaborare a raportului

- Legea 672/2002 privind auditul intern, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța Guvernului nr.37/2004 pentru modificarea și completarea reglementărilor privind auditul intern, prin care s-a realizat armonizarea prevederilor Legii nr.672/2002 privind auditul public intern cu prevederile referitoare la auditul financiar;
- OMFP nr.252/2004 pentru aprobarea Codului privind conduita etică a auditorului intern;
- HG nr.1086/2013 pentru aprobarea Normelor Metodologice specifice privind exercitarea activității de audit intern;
- Normele proprii privind organizarea și exercitarea activității de audit public intern în cadrul entităților publice din administrația publică centrală

Raportul activității de audit este întocmit în cadrul Departamentului de Audit Public Intern, este analizat și avizat de către managerul MAB și transmis la Ministerului Culturii până la data de 15.01.2017.

CAPITOLUL II Organizarea și exercitarea auditului public intern

2.1. Organizarea departamentului de audit public intern

Activitatea de audit public intern se desfășoară sub forma unui **departament de specialitate**.

Departamentul Audit Public Intern din cadrul MAB se află în directă subordonare a managerului, asigurându-se astfel independența necesară desfășurării activității de audit intern, în scopul evaluării obiective a disfuncțiilor constatate și formularea unor recomandări adecvate soluționării acestora.

Departamentul de audit public intern din cadrul MAB **este o structură funcțională cu posturi ocupate integral.**

2.2. Funcționarea activității de audit public intern

Departamentul funcționează cu 3 economiști – auditori publici interni angajați cu normă întreagă, începând cu 01.03.2010, cu o vechime în funcție de peste 5 ani.

În cadrul Departamentului în anul 2016 nu s-au făcut angajări, există 1 funcție de conducere-șef departament.

Din punct de vedere al activităților audiabile și luând în calcul specificul și complexitatea activității instituției, până în acest moment, **gradul de adecvare a dimensiunii Departamentului Audit Public Intern s-a încadrat în prevederile cadrului normativ de audit intern.**

2.3. Independența auditului intern și obiectivitatea auditorilor

2.3.1. Independența departamentului de audit public intern

Departamentul de audit public intern este în subordinea directă a managerului instituției, respectându-se normele legale în vigoare.

Auditorul intern își îndeplinește în mod obiectiv și independent activitatea, cu profesionalism și integritate potrivit normelor și procedurilor specifice activității de audit public intern, fiind subordonat direct managerului.

În anul 2016 nu au fost numiți sau destituiți auditori.

Departamentul de Audit Public Intern nu a fost supus unei delegări de competențe care să afecteze planificarea, realizarea și raportarea misiunilor de audit intern fiind în coordonarea directă a conducătorului instituției.

Auditorul nu a fost implicat în nici una dintre activitățile instituției, respectându-se prevederile legale privind independența activității de audit.

2.3.2. Obiectivitatea auditorilor interni

Auditorul public intern își îndeplinește atribuțiile în mod obiectiv și independent, cu profesionalism și integritate potrivit normelor și procedurilor specifice activității de audit public intern.

Pentru fiecare misiune de audit, auditorul completează **declarația de independență**.

În anul 2016 *nu au fost probleme în ceea ce privește completarea declarațiilor de independență de către auditorul instituției.*

2.4. Asigurarea și adecvarea cadrului metodologic și procedural

2.4.1. Elaborarea și actualizarea normelor proprii privind exercitarea auditului intern

Auditorul intern își desfășoară activitatea în baza Normelor metodologice proprii care permit Departamentului de audit intern să își realizeze obiectivele în condiții de legalitate, regularitate, eficientă și eficacitate, evidențiind problemele identificate și modul de soluționare a acestora; gradul de realizare a activităților planificate în 2016 cu privire la elaborarea și actualizarea normelor proprii privind exercitarea auditului intern este de 100%. În 2016 **Normele au fost revizuite și elaborate conform noilor prevederi legale în vigoare**. Aceste modificări au fost avizate de către Ministerul Culturii, organul ierarhic superior.

2.4.2. Aplicarea Codului privind conduita etică a auditorului intern

Normele de conduită etică a auditorului intern sunt aplicate la nivelul Departamentului. Ca parte componentă a sistemului de control intern/managerial, Codul de conduită etică a auditorului intern a permis *evaluarea gradului de respectare a regulilor și principiilor de conduită etică de către auditorul public intern, și nu s-au înregistrat problemele de această natură în anul de raportare.*

2.3.5. Elaborarea și actualizarea procedurilor scrise

Procedurile operaționale ale activității de audit intern din cadrul MAB sunt elaborate în conformitate cu prevederile HG 1086/2013.

Au fost identificate 4 activități procedurabile pentru care au fost elaborate 4 proceduri proprii, scrise:

- Procedura privind derularea misiunilor de audit
- Procedura privind elaborarea planului anual de audit și a planului strategic de audit
- Procedura privind circuitul documentelor în cadrul Departamentului de audit public intern
- Procedura privind derularea misiunilor de audit ad-hoc la nivelul MAB

Gradul de emitere a procedurilor este de 100%.

2.5. Asigurarea și îmbunătățirea calității activității de audit intern

2.5.1. Elaborarea și actualizarea Programului de asigurare și îmbunătățire a calității (PAIC) activității de audit

În cadrul MAB, în anul 2016, a fost elaborat Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern aprobat de manager respectându-se prevederile pct. 2.3.7. din cadrul HG 1086/2013.

Obiectivele Programului de asigurare și îmbunătățire a calității pentru anul 2016:

- Creșterea eficacității auditului public intern
- Creșterea eficienței auditului public intern
- Îmbunătățirea raportării activității de audit public intern

Din analiza programului de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit public intern pe anul 2016 rezultă că **gradul de realizare este de 100%**.

2.5.2. Realizarea evaluării externe

În anul 2016 nu au fost efectuate evaluări externe.

2.6. Resursele umane alocate Departamentului de audit intern

2.6.1. Gradul de ocupare a posturilor la data de 31.12.2016

În anul 2016 în cadrul Departamentului de audit public intern nu au fost angajări de personal.

În cadrul Departamentului de Audit Public Intern este angajat personal contractual de execuție gradul 1A: 3 posturi, gradul de ocupare al funcțiilor fiind de 100%.

Gardul de ocupare este de 100% având în vedere faptul ca, în conformitate cu statul de funcții și ROF-ul instituției sunt prevăzute 3 posturi de economist – auditor public intern, care sunt ocupate din 2010 cu norma întreaga.

Este prevăzută o singură funcție de conducere, șef departament, **gradul de ocupare al funcțiilor fiind de 100%.**

2.6.2. Fluctuația personalului în cursul anului 2016

În cursul anului 2016 nu au fost fluctuații de personal în cadrul Departamentului de audit public intern. Departamentul este în continuare încadrat cu 2 posturi de execuție și un post de conducere..

2.6.3. Structura personalului la data de 31.12.2016

Studiile de specialitate ale auditorului intern din cadrul MAB sunt de economist, competențele deținute fiind în concordanță cu competențele necesare în vederea exercitării tuturor responsabilităților de audit intern. Limbile străine vorbite: engleza, germana și franceză.

2.6.4. Analiza caracterului adecvat al dimensiunii Departamentului de audit intern

Conform Legii 672/2002, auditul intern cuprinde toate activitățile desfășurate în cadrul instituției, inclusiv evaluarea sistemului de control managerial. Conform prevederilor legale în vigoare menționate mai sus, Departamentul de audit public intern din cadrul MAB **auditează, cel puțin o dată la 3 ani**, fără a se limita la acestea, următoarele:

-activitățile financiare sau cu implicații financiare desfășurate de instituție în momentul constituirii angajamentelor până la utilizarea fondurilor de către beneficiarii finali, inclusiv a fondurilor provenite din finanțare externă

-plățile asumate prin angajamente bugetare și legale, inclusiv din fonduri comunitare

-administrarea patrimoniului, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat al statului

-concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul public al statului

-constituirea veniturilor publice

-alocarea creditelor bugetare

-sistemul contabil și fiabilitatea acestuia

-sistemul de luare a deciziilor

-sistemele de conducere și control

-sistemele informatice

Gradul de acoperire a sferei auditabile de la nivelul MAB în 3 ani, cu 3 posturi de auditor, este de 100%.

2.7. Asigurarea perfecționării profesionale continue a auditorilor interni

În anul 2016 auditorii interni MAB au urmat 10 cursuri de pregătire profesională, din care 5 au fost gratuite, organizate de către Ministerul Finanțelor Publice prin UCAAPI. Auditorii interni au făcut și studiu individual și au ținut în permanentă legătura cu auditorii din cadrul compartimentului de specialitate din Ministerul Culturii în vederea cunoașterii în permanență a noilor reglementări legislative precum și a practicilor în domeniul auditului public intern. Strategia MAB este de a se adapta permanent la cerințele și realitățile economice, fiind nevoie de un program de pregătire pentru a implementa noutățile/schimbările legislative.

Temele de instruire sunt alese în așa fel încât să cuprindă o cât mai variată gamă de activități auditabile. Formele de instruire aplicate la nivelul anului 2016 sunt realizate prin studiu individual și 10 cursuri de perfecționare. Formatorii au fost identificați și selectați în funcție de domeniul de studiu dorit a se aprofunda și de temele propuse.

Fundamentarea propunerilor de teme de instruire se finalizează în Programul de perfecționare anuală care este anexă la Planul anual de audit intern.

Realizarea pregătirii profesionale a auditorilor interni

- formele de pregătire profesională urmate:

-pregătire și studiu individual – 75 zile/an.

-întâlniri și discuții cu alți auditori din sistem, inclusiv cei din cadrul Ministerului Culturii, organul ierarhic superior – 50 zile/an.

-cursuri perfecționare – 20 zile/an.

- modul de valorificare a rezultatelor pregătirii profesionale: prin obținerea unor rezultate mai bune în urma studiului individual susținut

- durata în om-zile a pregătirii - permanent

- gradul de asigurare a numărului minim de zile de pregătire profesională stabilit de cadrul de reglementare – 100% (pentru perioada 01.01.2016-31.12.2016), 20 zile/an, cu 5 zile mai mult decât minimumul de 15 zile prevăzut în lege.

Auditorul a participat la 10 cursuri de instruire și perfecționare (atestat), din care 5 cursuri organizate de UCAAPI și Institutul Național de Control Intern.

Studiul individual concretizat prin studiul cadrului legal și procedural aferent fiecărei misiuni de audit. Diseminarea cunoștințelor dobândite în procesul de pregătire profesională are loc în cadrul întâlnirilor de lucru și sesiunilor de informare.

Nu au fost întâmpinate dificultăți în cursul anului 2016 cu privire la realizarea numărului minim de zile de pregătire profesională.

CAPITOLUL 3. Planificarea și derularea misiunilor de audit intern

3.1. Planificarea activității de audit intern

3.1.1. Planificarea multianuală

a. *structura planului multianual* - s-a avut în vedere cuprinderea în auditare a activităților pe domenii, dar și gradul de acoperire a auditării activităților specifice (o dată la 3 ani)

b. *tipul și natura misiunilor*

- misiuni de asigurare (regularitate, performanță, sistem)- 100%

- misiuni de evaluare- nu a fost cazul

c. *fundamentarea misiunilor incluse în planul multianual* – prevederile legale în vigoare, propuneri ale organului ierarhic superior din Ministerul Culturii și analiza riscurilor.

d. *comunicarea și aprobarea planului multianual* – **a fost elaborat și aprobat planul pe perioada 2017-2019.**

3.1.2. Planificarea anuală

-*structura planului anual* - planul anual de audit prezintă o structură mixtă, cuprinzând atât misiuni pe domenii de activitate cât și misiuni pe programe/proiecte.

-*tipul și natura misiunilor planificate* -

- misiuni de asigurare (regularitate, performanță, sistem) - 100%

- misiuni de consiliere formalizate – nu a fost cazul

- misiuni de evaluare – nu a fost cazul

- misiuni ad-hoc – nu a fost cazul

-*fundamentarea misiunilor incluse în planul anual* - analiza riscurilor și solicitările organului ierarhic superior și normele legale în vigoare.

-*comunicarea și aprobarea planului anual* – planul anual a fost comunicat managerului și aprobat de acesta.

-*fond de timp alocat misiunilor de audit* - ponderea timpului alocat realizării misiunilor de audit planificate din fondul de timp calendaristic disponibil este de 75%, timpul rămas disponibil fiind cel alocat informărilor, consilierilor informale, concediului de odihnă și instruirilor profesionale.

Durata medie a unei misiuni de audit intern este de 50 zile calendaristice, începând cu emiterea ordinului de serviciu.

-gradul de realizare a planului – 100%

-actualizarea planului anual – din motive obiective, în anul 2016 planul de audit a fost modificat 1 dată

-calitatea planificării - funcțională.

3.2. Realizarea misiunilor de audit intern

-**Misiuni de audit privind procesul bugetar** – 1 misiune:

”Bilanțul contabil și contul de execuție bugetară la 31.12.2015”

-**Misiuni de audit privind activitățile financiar-contabile** – 1 misiune:

”Inventarierea anuală a patrimoniului instituției, 31.12.2015”

-**Misiuni de audit privind achizițiile publice** – nu a fost cazul

-**Misiuni de audit intern privind resursele umane** – 1 misiune:

”Activitatea de resurse umane în perioada 2015-2016”

-**Misiuni de audit privind sistemul IT** - nu a fost cazul

-**Misiuni de audit privind activitatea juridică** – nu a fost cazul

-**Misiuni de audit privind gestionarea și utilizarea fondurilor comunitare** – nu a fost cazul

-**Misiuni de audit privind funcțiile specifice entității** - 1 misiune:

”Activitatea de sănătate și securitate în muncă, 2015-2016”

Alte activități îndeplinite în 2016:

- Planul de îmbunătățire a activității de audit - pregătire, formare profesională
- Actualizare Norme metodologice proprii, specifice MAB
- Elaborare proceduri proprii, scrise, specifice activității Departamentului audit intern
- Elaborarea planului de audit pe o perioadă de 3 ani
- Elaborarea planului de audit pentru 2017
- Elaborarea raportului de activitate a compartimentului audit pe anul 2016
- Participarea la 10 cursuri de perfecționare

3.3. Urmărirea recomandărilor

-

Procedurile și instrumentele utilizate – regulamente și norme proprii, proceduri operaționale, Fișa de urmărire a implementării recomandărilor, Calendarul de implementare a recomandărilor.

- *Sistemul de monitorizare și comunicare a stadiului implementării recomandărilor* – are la baza procedura operațională a activității de audit public intern, Fișa de urmărire a implementării recomandărilor

- *Rezultatele monitorizării efectuate în anul 2016* – recomandări implementate sau în curs de implementare

- *Aprecierea gradului de implementare a recomandărilor la finele anului 2016 – 75 % în 2015.*

Figura nr. 12. Indicatori privind implementarea recomandărilor auditorilor interni

Indicatori	Implementate	Parțial implementate	Neimplementate
Numărul total de recomandări a căror implementare a fost urmărită în anul 2016, din care:	10		2
Misiuni audit privind domeniul bugetar	-	-	-
Misiuni audit intern privind domeniul financiar-contabil	2	-	-
Misiuni audit privind domeniul achizițiilor publice	-	-	-
Misiuni audit privind domeniul	2	-	-

Indicatori	Implementate	Parțial implementate	Neimplementate
resurselor umane			
Misiuni audit privind domeniul IT	-	-	-
Misiuni audit privind domeniul juridic	-	-	-
Misiuni audit privind domeniul fondurilor comunitare	-	-	-
Misiuni audit privind domeniul funcțiilor specifice entității	8	-	2
TOTAL	10	-	2

- *Cauzele neimplementării* – în cazul activității de control intern managerial, nu au fost stabilite clar standardele conform OSGG 400/2015, cu modificările și completările ulterioare, nu au fost identificate activitățile procedurabile și nu au fost elaborate proceduri scrise specific, **nu au fost inventariate toate riscurile pe activități și operațiuni, nu a fost actualizat registrul riscurilor..**

- *Măsurile dispuse* – de **urmărire permanentă a implementării recomandărilor** de către structura auditată și raportarea către auditorul intern a finalizării acestor implementări.

3.4. Raportarea recomandărilor neînsușite – referitor la controlul intern managerial, termenul de implementare a recomandărilor, la solicitarea structurii auditate, a fost prelungit până la 31.12.2017. Ceea ce presupune că doar după 15.01.2017 se va verifica gradul de implementare a recomandărilor pentru această activitate.

3.5. Realizarea misiunilor de consiliere și a altor activități– nu a fost cazul

Capitolul V. Concluzii

Derularea activității de audit intern

Auditorul a elaborat și actualizat **un program de asigurare și îmbunătățire a calității**, care să ajute activitatea de audit intern **să producă valoare adăugată și să îmbunătățească operațiunile instituției.**

Acest program acoperă toate aspectele activității de audit intern și a urmărit continuu eficacitatea acestuia. Acest program constă în evaluări periodice interne și externe ale calității și monitorizarea permanentă a acestora. Fiecare componentă a programului a fost concepută astfel încât să dea siguranță că **activitatea de audit intern se derulează în conformitate cu Standardele de control și Codul de Etică a auditorului public intern.**

Contribuția auditului intern la procesul de management al riscurilor

Având în vedere schimbările frecvente ale cadrului economic și legislativ în care instituțiile își desfășoară activitatea, contribuția auditului intern este într-o permanentă evoluție, de la contribuția bazată în principal pe evaluarea conformității operațiunilor, la o contribuție pro-activă care urmărește să adauge valoare activităților prin îmbunătățirea continuă a sistemelor de control intern.

S-a constatat, referitor la managementul riscurilor la nivelul instituției, că acest proces de identificare a riscurilor este în curs de desfășurare pentru funcțiile specifice în timp ce **pentru funcțiile suport aceste riscuri au fost identificate, analizate și evidențiate în registrul riscurilor.**

Contribuția auditului intern a dobândit valoare strategică, care se manifestă prin sprijinul acordat managementului în creșterea eficienței și eficacității operațiunilor instituției și identificarea factorilor de reușită în atingerea obiectivelor. Auditul intern are o imagine clară asupra propriilor valori, precum și o viziune asupra modalităților de creștere calitativă a acestora.

Pentru a răspunde cerințelor actuale ale managementului, auditul intern:

- deține cunoștințe și aptitudini pentru evaluarea relevanței obiectivelor instituției, așa cum sunt formulate ele de către management;
- asigură și menține resursele umane necesare pentru îndeplinirea obiectivelor auditului;

- furnizează asigurări și consiliere managementului cu privire la eficacitatea sistemelor de informare din controlul intern și managementul riscurilor;
- se asigură permanent că activitatea specifică se concentrează cu prioritate asupra zonelor percepute cu risc ridicat, unde sunt concepute și implementate proceduri;
- se asigură că supervizarea sistemului de control intern managerial funcționează în mod eficace.

Contribuția auditului la procesul de guvernanță sau de conducere

Auditul intern **evaluează și face recomandări adecvate pentru îmbunătățirea procesului de guvernanță**, în demersul său de îndeplinire a următoarelor obiective:

- promovarea unei conduite și a unui sistem de valori corespunzătoare în cadrul instituției;
- asigurarea unui management eficace al performanței în cadrul instituției și a asumării răspunderii;
- comunicarea eficace a informațiilor privind riscul și controlul către structurile de drept din instituție;
- coordonarea eficace a activităților și comunicarea informațiilor către managementul instituției.

Auditul intern evaluează proiectarea, implementarea și eficacitatea obiectivelor, programelor și activităților legate de etica organizației.

Evaluarea procesului prin care se definesc și se comunică valorile și obiectivele, se urmărește realizarea obiectivelor, se raportează și se păstrează valorile a fost realizată cu regularitate. Conștientizarea managementului privind necesitatea consolidării auditului intern - managementul este de acord cu faptul că **promovarea și crearea unei culturi de conștientizare asupra riscurilor** în cadrul entității reprezintă o prioritate.

Cultura de conștientizare a riscurilor, **unde fiecare angajat din cadrul instituției joacă un anumit rol în managementul riscului, are în general o percepție redusă**, având ca rezultat **acordarea unei atenții de nivel mediu creării unor sisteme specifice** activității MAB **pentru identificarea riscurilor potențiale într-un stadiu incipient**, prin constituirea unui sistem de avertizare timpurie asupra tendințelor riscurilor.

Se are în vedere aprecierea nivelului de conștientizare generală a managementului cu privire la rolul auditului intern și cu privire la valoarea adusă organizației de auditul intern precum și calitatea comunicării cu managementul și acțiunile întreprinse de auditul intern pentru a-și face cunoscut rolul și importanța în cadrul entității.

Programul de consolidare a auditului intern a cuprins:

- revizuirii permanente privind performanța activității de audit intern;
- revizuirii periodice, efectuate prin autoevaluare.

Programul de asigurarea și îmbunătățire a calității activității de audit intern a inclus participarea auditorilor la cursuri de perfecționare precum și studiu individual permanent.

În ceea ce privește nivelul general de experiență și calificare al auditorilor interni, personalul încadrat în acest domeniu posedă cunoștințe, calități și abilități corespunzătoare necesare realizării misiunilor de audit, prezentând un nivel profesional adecvat pentru îndeplinirea responsabilităților ce îi revin.

Aportul auditorilor interni, reflectat în recomandările formulate, a contribuit la facilitarea realizării obiectivelor instituției.

Auditul intern, printr-o abordare sistematică și metodică, furnizează asigurarea obiectivă și consiliază managementul cu privire la nivelul de funcționalitate a sistemelor de control atașate activităților sale, în scopul diminuării/eliminării riscurilor potențiale ce pot afecta realizarea obiectivelor organizației economice.

Concluzii și recomandări

Analizând **autoevaluarea** realizată în cadrul studiului de caz, putem afirma că, în actualul context economic cercetarea empirică de tip pozitiv, este foarte necesară, deoarece ea apropie lumea academică de problemele economice reale.

În cercetarea noastră am plecat de la ipoteza că auditorii publici interni și conducătorii entităților publice cultiva o bună relație de comunicare în ceea ce privește contribuția auditului public intern în creșterea responsabilității entităților implicate în formarea și utilizarea fondurilor publice, dar

și în ceea ce privește colaborarea dintre auditul public intern și organul ierarhic superior. În urma analizei realizate la nivelul acestei organizații economice, având un departament de audit intern cu 3 posturi de auditori interni, din care unul cu funcție de conducere, am concluzionat faptul că, există unele diferențe nesemnificative în ceea ce privește contribuția auditului public intern în creșterea responsabilității entităților implicate în formarea și utilizarea fondurilor publice, dar și în ceea ce privește colaborarea dintre auditul public intern și organul ierarhic superior, diferențe care se manifestă în zona managementului riscurilor. Aceasta afirmație este fundamentată pe recomandările studiului:

1. necesitatea întăririi capacității structurale a departamentului de audit intern prin majorarea posturilor de execuție cu cel puțin 1 auditor intern

2. necesitatea creșterii capacității funcționale a departamentului de audit intern prin elaborarea de proceduri proprii pentru evaluarea pregătirii profesionale a auditorilor interni,

care denota o insuficiență preocupare a conducătorului instituției cu privire la nevoile de personal din cadrul departamentului de audit intern

Dar, și o autoevaluare obiectivă a necesității asigurării unei pregătiri profesionale continue a auditorilor interni.

Chiar și în aceste condiții din analiza descriptivă a activității desfășurate de auditoria internă deduce că, acesta a contribuit la îmbunătățirea procesului de guvernare, în demersul său de îndeplinire a următoarelor obiective:

- promovarea unei conduite și a unui sistem de valori corespunzătoare în cadrul instituției;
- asigurarea unui management eficace al performanței în cadrul instituției și a asumării răspunderii;
- comunicarea eficace a informațiilor privind riscul și controlul către structurile de drept din instituție;
- coordonarea eficace a activităților și comunicarea informațiilor către managementul instituției.

În percepția auditorului intern, un bun management al riscurilor trebuie să fie asigurat de toți angajații organizației economice, dar acest fapt necesită eforturi susținute pentru constientizarea generală a necesității. Auditorii publici interni sunt cei mai conștienți de rolul esențial al auditului public intern în creșterea responsabilității entităților implicate în formarea și utilizarea fondurilor publice, dar și de necesitatea colaborării dintre auditul public intern și cel extern, cu toate că în momentul actual, ca percepție generală, se oferă puțină credibilitate raportului de audit intern. Identificarea posibilităților de creștere a eficienței auditului public prin colaborarea auditului public extern cu cel intern, în ceea ce privește buna administrare al banului public ca și o bună comunicare cu UCCAPI sunt soluții la care auditori interni din cadrul departamentului studiat pot recurge în continuare și pe viitor. Finalizarea acestei cercetări pozitive ne-a confirmat anumite ipoteze în legătură cu problematica studiată, referitoare mai ales la impactul rezultatelor din constatările realizate de auditorii interni din cadrul unei entități în realizarea obiectivelor de asigurare a guvernării corporative.

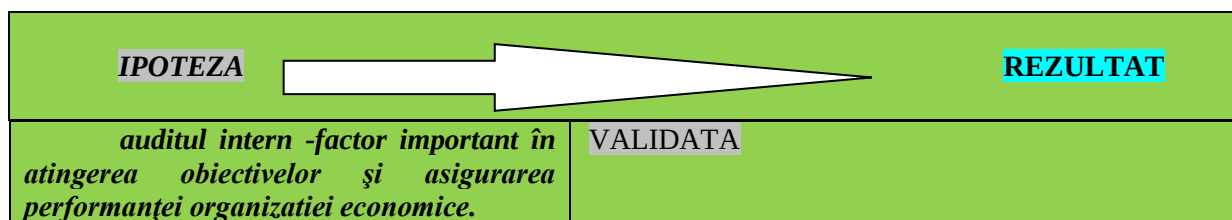
Ipoteza 1.1: VALIDATA

Activitatea de audit intern contribuie la asigurarea creșterii eficienței administrării resurselor organizațiilor economice

Ipoteza 1.2.: VALIDATA

Performanța organizației economice este influențată de activitatea de audit intern.

Rezultatul studiului cu privire la cele două ipoteze validează în mod implicit și ipoteza generală: **auditul intern ca factor important în atingerea obiectivelor și asigurarea performanței.**

BIBLIOGRAFIE

1. Berheci, M., *Valorificarea raportărilor financiare. Sinteze contabile: teorie, analize, studii de caz*, Editura C.E.C.C.A.R., București, 2010
2. Boulescu, M., Ghiță, M., Mareș, V., *Controlul fiscal și auditul financiar – fiscal*, Editura C.E.C.C.A.R., București, 2003
3. Brezeanu, P., Brașoveanu, I., *Audit financiar: repere metodologice, etice și istorice: reglementări internaționale (ISA)*, Ed.Cavallioti, București, 2008
4. Briciu, S., *Contabilitatea managerială, aspecte teoretice și practice*, Editura Economică, București, 2006
5. Bunget, O.C., *Audit financiar-contabil*, Editura Mirton, Timișoara, 2010
6. Colasse, B., *Analyse financière de l'entreprise*, Edition La Decouverte, Paris, 2008;
7. Cucui, G., *Sistem informatic pentru managementul financiar-contabil al întreprinderii*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2007
8. Cucui, I., Man, M., *Costurile și controlul de gestiune*, Editura Economică, București, 2004
9. Cucui, I., Dima, I.C., Petrescu, M., *Econometrie managerială*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, 2007
10. Dănescu, T., *Audit financiar: convergențe între teorie și practică*, Editura Irecson, București, 2007
11. *Dicționar de macroeconomie*, Editura C.H. Beck, București, 2008
12. Dobre, F., Țurlea, E. (cond.st.), *Audit financiar, o abordare tridimensională. Geneza, actualitate și viitor - teza de doctorat*, A.S.E., București, 2013
13. Horomnea, E., *Audit financiar. Concepte. Standarde. Norme*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2010
14. Ionescu, I.O., Țurlea, E. (cond.st.), *Raționament profesional și risc: analiza factorilor personali ce influențează raționamentul profesional și atitudinea față de risc a auditorului financiar - teza de doctorat*, A.S.E., București, 2011
15. Jinga, C. G., *Audit financiar*, Editura A.S.E., București, 2009
16. Munteanu, V. (coordonator), *Audit financiar-contabil. Concepte, metodologie, reglementări, cazuri practice, Ediția a III-a revăzută și adăugită*, Editura Universitară, București, 2015
17. Munteanu, V., *Posibilități de perfecționare a sistemului informational financiar-contabil prin utilizarea indicatorilor de pilotaj și a tabloului de bord*, Revista Universul Strategic, nr.3(23)/ iulie-septembrie 2015
18. Munteanu, V. și colab., *Contabilitatea financiară a întreprinderii*, Editura Universitară, București, 2015
19. Neamtu, H., Roman, A.-G., Țurlea, E., *Audit financiar: misiuni de asigurare și servicii conexe*, Editura Economică, București, 2012
20. Niculescu M., Vasile N., *Epistemologie – Perspectivă interdisciplinară*, Editura Biblioteca, Târgoviște, 2011
21. Vasile, E., Croitoru, I., "The Integrated System for Risk Management - Key Factor in the Management System of the Organization", Editura InTech, Croatia, ISBN: 979-953-307-789-4, 2012.

PERFORMANȚA FINANCIARĂ - CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE

Iconaru Madalina Cristina

Facultatea de Științe Economice

Specializarea Contabilitate și Informatică de Gestiune

Coordonator științific:

Lector univ.dr. Pantazi Florentina

Abstract: Analiza economico-financiară are un scop ce îmbracă două fațete din punct de vedere didactic și pedagogic, acesta își propune dezvoltarea logicii economice și înțelegerea și explicarea fenomenelor și proceselor economice la nivel microeconomic. Din punct de vedere aplicativ are drept scop fundamentarea de planuri, programe și strategii pentru creșterea valorii întreprinderii și satisfacerea participanților direcți la viața acesteia. Pentru îndeplinirea acestor scopuri se bazează pe o serie de discipline studiate anterior. Analiza sistematizează aceste cunoștințe, le transformă în informații, care în urma unor concluzii formulate stau la baza construirii planurilor, programelor și strategiilor de urmat. Obiectivele, în sensul larg, derivate din scopul propus se referă la: studierea proceselor și fenomenelor economico-financiare urmărind: nivelul, abaterea și evoluția acestora; identificarea și explicarea factorilor care le influențează și a cauzelor care determină acțiunea acestora; diagnosticarea stării analizate; elaborarea măsurilor care se impun pentru îmbunătățirea activității în domeniul analizat. Cercetarea complexă a proceselor și fenomenelor economico-financiare în vedere: dezvăluirii esenței fenomenului sau procesului analizat; evidențierii legităților după care funcționează și implicațiile acestora asupra activității întreprinderii.

Într-un mod mai concret, obiectivul pe care și-l propune analiza economico-financiară este legat de creșterea eficienței întreprinderii, de îmbunătățirea performanțelor întreprinderii. Cei interesați în cunoașterea situației economico-financiare a unei întreprinderi sunt: conducerea întreprinderii, care urmărește identificarea unor situații de dezechilibru care ar putea afecta securitatea economico-financiară a întreprinderii; proprietarii întreprinderii care vor să cunoască evoluția averii lor și a câștigului pe care îl așteaptă; băncile cu care întreprinderea este în relații financiare, care sunt interesate să cunoască bonitatea acesteia, garanțiile pe care le prezintă întreprinderea în recuperarea împrumuturilor lor acordate, capacitatea întreprinderii de a face față împrumuturilor contractate; parteneri de afaceri care își modifică opțiunile strategice în funcția de situația economico-financiară a întreprinderii cu care colaborează; concurența este interesată de starea economico-financiară a unei întreprinderi în vederea consolidării propriei poziții pe piață; organele administrative locale și centrale sunt interesate de situația economico-financiară deoarece fiecare întreprindere constituie o sursă de venit și un mijloc de rezolvare a problemelor economico-sociale; sindicatele urmăresc situația economico-financiară deoarece constituie baza de negociere privind majorările de salarii și de încheiere a contractului colectiv de muncă.

ANALIZA SITUAȚIEI ECONOMICO – FINANCIARE LA SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA

Prezentarea general a firmei S.N. NUCLEARELECTRICA S.A.

Localizarea teritoriului pe care SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA își desfășoară activitatea este foarte importantă pentru că permite concentrarea eforturilor întreprinderii pe zonele vizate. De exemplu, nu ar avea rost ca SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA să desfășoare o campanie publicitară utilizând sluporturi publicitare cu o audiență națională, în condițiile în care piața pe care își desfășoară activitatea întreprinderea este una locală sau chiar regională.

În determinarea zonelor optime pentru desfășurarea activității SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA foarte importantă este determinarea populației totale ce își satisface nevoile din acea zonă. Pentru a determina cu acuratețe acest lucru este necesară studierea fenomenului de gravitație comercială. Acest fenomen are în vedere faptul că, în general, zonele atractive din punct de vedere comercial atrag clienți și din zonele

învecinate. Datorită acestui lucru, deși populația de pe o anumită zonă este cunoscută, este necesar să se realizeze anumite calcule, în vederea determinării cât mai exacte a cererii potențiale dintr-o anumită zonă. Pentru a studia fenomenul gravitației comerciale există posibilitatea utilizării a două categorii de metode: deterministe și probabilistice.

Analiza principalilor indicatori financiari la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Pentru efectuarea analizei economico financiare la SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA s-au calculat indicatori și indici de structură, evoluție și eficiența pe perioada 2019-2023 Aspectele urmărite în analiza se referă cu precădere la obiectivele stabilite pentru ansamblul raportului de evaluare și anume structura financiară; estimarea riscurilor implicate de specificul activității societății; separarea și evaluarea acelor tendințe care au caracter permanent și deci au probabilitate de prelungire în viitor; selectarea elementelor excepționale, de conjunctură, pentru care exista o probabilitate redusă de a afecta evoluția viitoare a societății. Din analiză în evoluție a structurii activelor reies caracteristicile unei societăți specializate.

Analiza poziției financiare la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA" , ca primă etapă a analizei economico-financiare se realizează pe baza bilanțului contabil, fiind esențială în aprecierea situației financiare a companiei și a poziției pe care aceasta o ocupă în cadrul mecanismului pieței. Bilanțul este documentul contabil care prezintă situația patrimonială a întreprinderii la un moment dat, respectiv imaginea statică a nevoilor de finanțare ale întreprinderii, reflectate în activ, precum și a obligațiilor ce decurg din constituirea surselor de finanțare, ce se regăsesc în pasiv. În conformitate cu reglementările contabile simplificate adoptate în România și armonizate cu directivele europene, bilanțul contabil este structurat astfel: în activ sunt prezentate elementele în ordinea crescătoare a lichidității lor, iar în pasiv posturile bilanțiere se succed în funcție de gradul descrescător de exigibilitate. În analiza poziției financiare a companiei, se vor lua în calcul patru indicatori de bază: situația netă, fondul de rulment, nevoia de fond de rulment și trezoreria netă. Vom calcula și analiza indicatorii de poziție ai companiei pe baza bilanțului simplificat pentru anii: 2019, 2020, 2021, 2022 și 2023 la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA" .

Tabel. Bilant simplificat SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Indicatori din BILANT	2019	2020	2021	2022	2023
ACTIVE IMOBILIZATE	687,232,770	656,601,731	626,418,010	599,554,188	573,842,417
ACTIVE CIRCULANTE	2,309,857,756	2,289,229,363	2,536,367,766	2,835,215,876	2,897,167,389
Stocuri	333,449,620	369,489,867	429,092,756	440,240,185	473,534,140
Creante	153,875,014	182,190,223	217,470,127	227,025,851	334,654,759
Casa si conturi la banci	573,903,314	394,482,766	318,468,789	121,009,840	210,546,615
Cheltuieli in Avans	6,908,041	7,484,598	7,491,616	7,746,644	13,471,121
DATORII	1,426,019,014	1,307,479,767	1,041,923,608	885,933,746	1,322,751,228
Venituri in Avans	130,128,196	117,584,342	106,759,099	92,573,194	164,543,170

Indicatori din BILANT	2019	2020	2021	2022	2023
PROVIZIOANE	324,422,722	258,536,560	324,422,722	340,312,211	471,111,760
CAPITALURI TOTAL, din care:	7,428,145,226	7,179,130,611	7,334,934,060	7,519,685,249	12,816,522,216
Capital subscris varsat	3,015,138,510	3,015,138,510	3,015,138,510	3,016,438,940	5,909,075,698
Cifra de afaceri neta	1,899,936,453	2,129,744,920	2,379,424,484	2,448,712,083	2,546,206,047
VENITURI TOTALE	1,997,556,018	2,275,467,418	2,480,140,831	2,564,634,123	3,908,272,852
CHELTUIELI TOTALE	1,640,677,625	1,702,844,144	1,848,865,123	1,749,225,508	1,847,663,529
Profitul sau pierderea bruta					
-Profit	356,878,393	572,623,274	631,275,708	815,408,615	1,540,094,460
-Pierdere					
Profitul sau pierderea neta					
-Profit	303,876,268	410,611,215	535,667,264	699,322,229	764,908,560
-Pierdere					

Sursa: Ministerul Finantelor Publice. 2024

Cifra de afaceri reprezintă totalul vânzărilor realizate pe parcursul unui exercițiu fiscal. Cifra nu include TVA-ul facturat. Cifra de afaceri cuprinde suma totală a veniturilor din operațiunile comerciale efectuate de firmă, respectiv vânzarea de mărfuri și produse într-o perioadă de timp determinată. În cuantumul cifrei de afaceri nu se includ veniturile financiare și veniturile excepționale. În termeni corecți, cifra de afaceri reprezintă suma veniturilor aferente bunurilor livrate, lucrărilor executate, serviciilor prestate, precum și a altor venituri din exploatare, mai puțin rabaturile, remizele și alte reduceri acordate clienților. Noțiunea de cifră de afaceri poate fi abordată pe mai multe categorii: cifra de afaceri totală, cifra de afaceri medie, cifra de afaceri marginală și cifra de afaceri critică, fiecare dintre acestea evidențiind câte un aspect referitor la activitatea firmei.

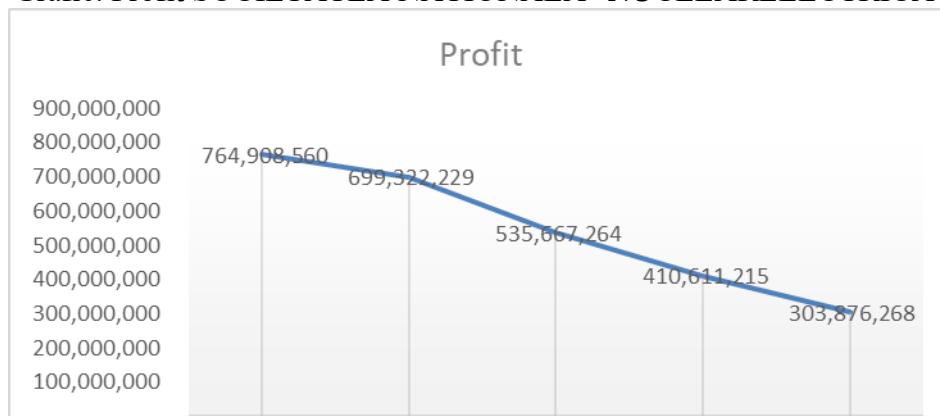
Grafic. Cifra de afaceri neta SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie după date obținute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Profitul are destinația de a determina necesitatea remunerării capitalului propriu, constituirii fondurilor pentru autofinanțare și cointereseării salariaților. Întreprinderile stabilesc profitul pe produs, pe grupe de produse, pe întreprinderi sau pe alte elemente. Profitul brut reprezintă diferența dintre valoarea adăugată și cheltuielile de personal. Acest indicator permite de a efectua o comparație între întreprinderi deoarece se elimină influența impozitului și a stării financiare. Profitul net reprezintă rezultatul financiar al perioadei de gestiune după impozitare. Întreprinderea obține profit net atunci când veniturile întreprinderii depășesc cheltuielile. În caz contrar întreprinderea obține pierdere netă.

Grafic. Profit SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie după date obținute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

În analiza structurală a rezultatelor unei întreprinderi pe baza grupării veniturilor și cheltuielilor după natura lor, se mai pot utiliza Șoldurile intermediare de gestiune. Analiza performanțelor financiare se realizează pe baza contului de profit și pierdere. Acesta evidențiază fluxurile de venituri și cheltuieli de la început până la sfârșitul exercițiului financiar.

Grafic. Marja de Profit SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie după date obținute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Situația netă reprezintă investiția inițială a acționarilor îmbogățită pe parcurs cu noi acumulări. Situația netă se calculează ca diferență între activul total și datoriile totale contractate.

Tabel. Situatia neta la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
-Datorii totale	1,426,019,014	1,307,479,767	1,041,923,608	885,933,746	1,322,751,228
=SN	1,571,071,512	1,638,351,327	2,120,862,168	2,548,836,318	2,148,258,578
ΔSN	-	67,279,815	482,510,841	427,974,150	(400,577,740)
% ΔSN	-	4.28%	29.45%	20.18%	-15.72%
	2019	2020	2021	2022	2023

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

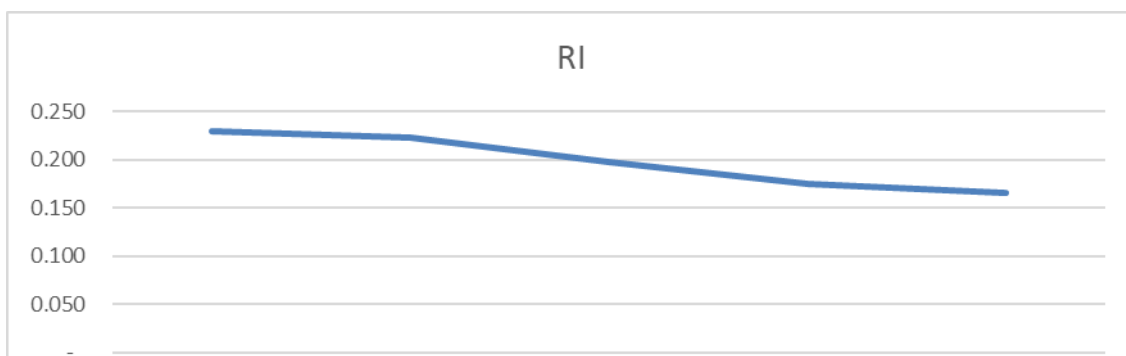
Situația netă redă averea netă a acționarilor, respectiv activul neangajat în datorii. Observăm că în fiecare an, compania a obținut un activ net pozitiv, consecință a unei gestiuni financiare eficiente. Situația netă pozitivă exprimă faptul că întreprinderea este solvabilă, iar datoriile totale pot fi achitate pe seama activelor constituite. Această creștere este consecința reinvestirii unei părți din profitul net și a altor elemente de acumulări: provizioane reglementate, reporturi din exercițiul precedent, subvenții. Creșterea situației nete marchează, de fapt, atingerea obiectivului major al gestiunii financiare, și anume maximizarea valorii întreprinderii, respectiv a valorii capitalurilor proprii.

Fondul de rulment ilustrează modul de realizare al echilibrului financiar pe termen lung. Acest echilibru se poate realiza numai în cazul în care activele pe termen lung (nevoile permanente) se finanțează din surse durabile (capitaluri permanente), iar activele circulante (nevoile temporare) din surse ciclice (pe termen scurt).

Rate de structura

Rata activelor imobilizate este calculată ca raport între activele imobilizate și totalul activului și care reprezintă ponderea elementelor patrimoniale ce servesc întreprinderea permanent.

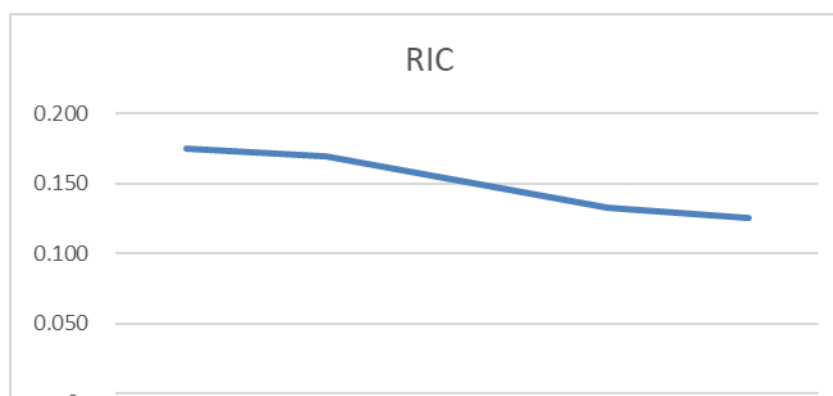
Element	2019	2020	2021	2022	2023
Active imobilizate	687,232,770	656,601,731	626,418,010	599,554,188	573,842,417
/Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
RI	0.229	0.223	0.198	0.175	0.165
ΔRI		(0.006)	(0.025)	(0.024)	(0.009)
% ΔRI	0	-2.79%	-11.14%	-11.87%	-5.29%

Rata imobilizarilor se modifica in medie cu -7.77% in fiecare an. Graficul de mai sus explica variatia indicelui calculat prin impartirea elementului Active imobilizate la Activ total. Indicele RI arata astfel ca in 2023 Active imobilizate reprezinta 16.53% din Activ total. Aceasta valoare este datorata scaderii RI cu 5.29% in 2023. In ultimii 3 ani observam o scadere cu 28.30% a indicelui. Cea mai mare modificare a RI a fost de 11.87% in anul 2022 dupa o scadere cu 26,863,822a indicelui Active imobilizate. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RI a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 2.79%. Ri măsoară gradul de investire al capitalului în întreprindere. Conținutul diferit al componentelor activelor imobilizate justifică utilizarea unor rate complementare.

Rata imobilizărilor corporale reflectă ponderea capitalurilor fixe în cadrul patrimoniului întreprinderii. Această rată atinge mărimile cele mai ridicate în cazul întreprinderilor ce folosesc o infrastructură importantă sau echipamente costisitoare, în activități ce presupun importante investiții mobiliare.

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Active imobilizate corporale	523,265,903	499,943,124	476,960,937	456,506,554	436,929,355
/Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
RIC	0.175	0.170	0.151	0.133	0.126
ΔRIC		(0.005)	(0.019)	(0.018)	(0.007)
% ΔRIC	0	-2.79%	-11.14%	-11.87%	-5.29%

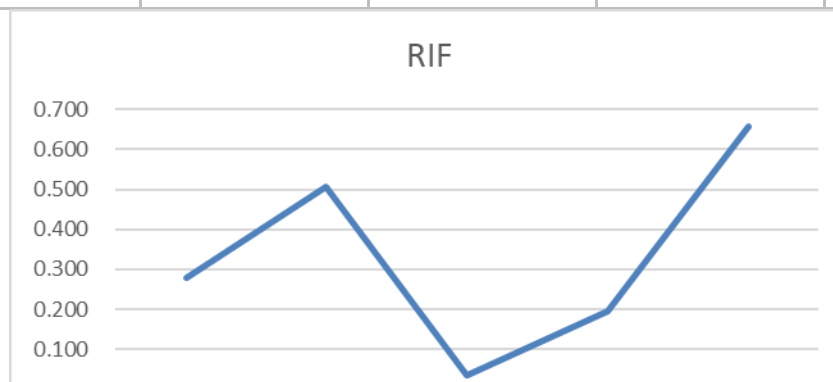

Ric măsoară capacitatea întreprinderii de a rezista în cazul unei crize, de a se adapta la schimbarea bruscă a tehnicii sau a cerințelor pieței. Politica de amortizare adoptată

influențează mărimea ratei pentru că se operează cu valori nete. Rata imobilizărilor corporale se modifica în medie cu -7.77% în fiecare an. Graficul de mai sus explică variația indicelui calculat prin împărțirea elementului Active imobilizate corporale la Activ total. Indicele RIC arată astfel că în 2023 Active imobilizate corporale reprezintă 12.59% din Activ total. Această valoare este datorată scaderii RIC cu 5.29% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o scădere cu 28.30% a indicelui. Cea mai mare modificare a RIC a fost de 11.87% în anul 2022 după o scădere cu 20,454,383a indicelui Active imobilizate corporale. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RIC a fost 2020 când indicele a avut o evoluție de doar 2.79%.

Rata imobilizărilor financiare reflectă ponderea imobilizărilor financiare în activul total al întreprinderii.

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Imobilizari financiare	839,530,131	1,494,960,588	106,890,923	669,710,330	2,286,255,826
/Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
RIF	0.280	0.507	0.034	0.195	0.659
ΔRIF		0.227	(0.474)	0.161	0.464
% ΔRIF	0	81.17%	-93.34%	476.92%	237.82%

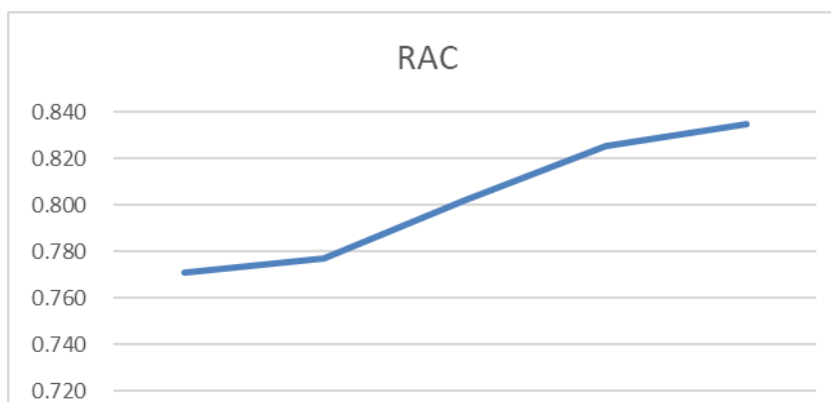

Rata imobilizărilor financiare se modifica în medie cu 175.64% în fiecare an. Graficul de mai sus explică variația indicelui calculat prin împărțirea elementului Imobilizari financiare la Activ total. Indicele RIF arată astfel că în 2023 Imobilizari financiare reprezintă 65.87% din Activ total. Această valoare este datorată creșterii RIF cu 237.82% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 621.40% a indicelui. Cea mai mare modificare a RIF a fost de 476.92% în anul 2022 după o creștere cu 562,819,408a indicelui Imobilizari financiare. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RIF a fost 2020 când indicele a avut o evoluție de doar 81.17%. RIF înregistrează valori foarte mari în cazul holdingurilor al căror obiect de activitate constă în gestionarea unui portofoliu de participații și valori mici pentru întreprindere puțin axate pe investiții financiare.

Rata activelor circulante reflectă ponderea activelor circulante în totalul mijloacelor economice.

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Active circulante	2,309,857,756	2,289,229,363	2,536,367,766	2,835,215,876	2,897,167,389
/Activ	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806

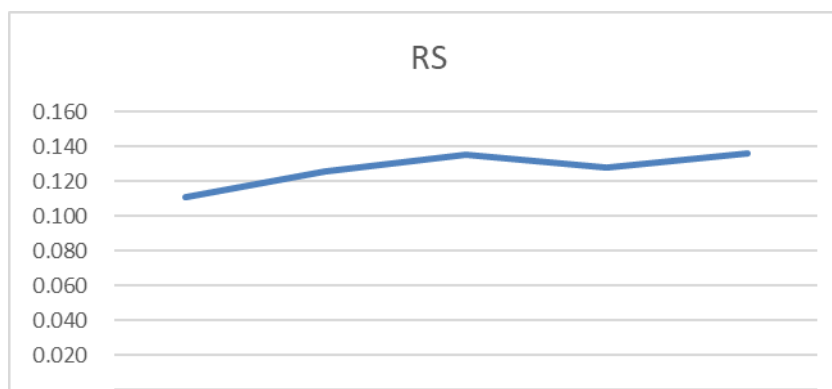
Element	2019	2020	2021	2022	2023
total					
RAC	0.771	0.777	0.802	0.825	0.835
ΔRAC		0.006	0.025	0.024	0.009
% ΔRAC	0	0.83%	3.20%	2.93%	1.12%

Rata activelor circulante se modifica în medie cu 2.02% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variația indicelui calculat prin împărțirea elementului Active circulante la Activ total. Indicele RAC arată astfel că în 2023 Active circulante reprezintă 83.47% din Activ total. Aceasta valoare este datorată creșterii RAC cu 1.12% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 7.24% a indicelui. Cea mai mare modificare a RAC a fost de 3.20% în anul 2021 după o creștere cu 247,138,403a indicelui Active circulante. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RAC a fost 2020 când indicele a avut o evoluție de doar 0.83%.

Rata stocurilor exprimă mărimea stocurilor în totalul activelor întreprinderii, aceasta fiind în funcție de natura activității.

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Stocuri	333,449,620	369,489,867	429,092,756	440,240,185	473,534,140
/Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
RS	0.111	0.125	0.136	0.128	0.136
ΔRS		0.014	0.010	(0.007)	0.008
% ΔRS	0	12.74%	8.16%	-5.53%	6.44%

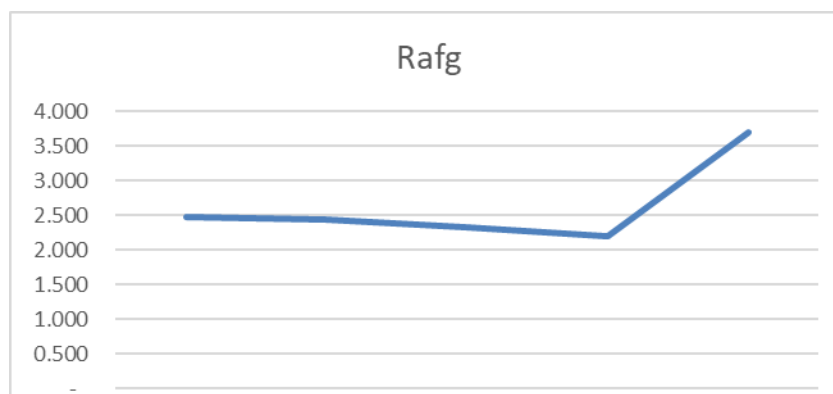

Rata stocurilor se modifica în medie cu 5.45% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variația indicelui calculat prin împartirea elementului Stocuri la Activ total. Indicele RS arată astfel că în 2023 Stocuri reprezintă 13.64% din Activ total. Aceasta valoare este datorată creșterii RS cu 6.44% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 9.08% a indicelui. Cea mai mare modificare a RS a fost de 12.74% în anul 2020 după o creștere cu 36,040,247 a indicelui Stocuri. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RS a fost 2022 când indicele a avut o evoluție de doar 5.53%. Durata operațiilor de aprovizionare și desfacere și durata ciclului de producție sunt elemente ce influențează mărimea acestei rate. La valori foarte ridicate la firmele cu ciclu foarte lung de fabricație, la firmele ce se ocupă cu distribuția bunurilor materiale. La valori scăzute la întreprinderile din domeniul serviciilor.

În ceea ce privește ratele de structură ale pasivului, analiza acestora urmărește caracterizarea surselor de formare a mijloacelor economice și evoluția în timp a acestora. Ratele referitoare la structura pasivului reflectă componența resurselor de care dispune întreprinderea. Ele explică politica de finanțare care constă în resursele de care poate beneficia întreprinderea în cele mai avantajoase condiții de cost și de durată. Permit aprecierea autonomiei financiare, respectiv repartizarea între resursele proprii și datoriile întreprinderii.

Rata stabilității financiare exprimă contribuția surselor aflate la dispoziția întreprinderii pe o perioadă mai mare de 1 an la acoperirea mijloacelor economice ale întreprinderii.

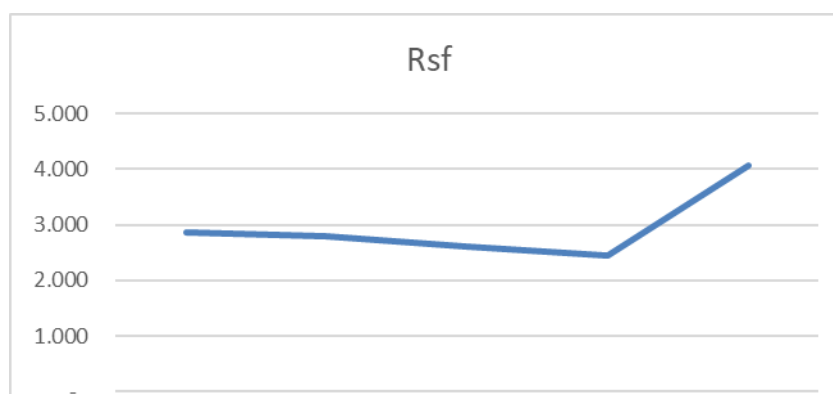
Element	2019	2020	2021	2022	2023
Capital propriu	7,428,145,226	7,179,130,611	7,334,934,060	7,519,685,249	12,816,522,216
/Activ total	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
Rafg	2.478	2.437	2.319	2.189	3.692
Δrafg		(0.041)	(0.118)	(0.130)	1.503
% Δrafg	0	-1.67%	-4.84%	-5.60%	68.66%

Rata stabilitatii financiare se modifica în medie cu 14.14% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variatia indicelui calculat prin impartirea elementului Capital propriu la Activ total. Indicele Rafg arata astfel ca în 2023 Capital propriu reprezinta 369.24% din Activ total. Aceasta valoare este datorata cresterii Rafg cu 68.66% în 2023. În ultimii 3 ani observam o crestere cu 58.22% a indicelui. Cea mai mare modificare a Rafg a fost de 68.66% în anul 2023 dupa o crestere cu 5,296,836,967a indicelui Capital propriu. Cel mai stabil an din punctul de vedere al Rafg a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 1.67%. Rata autonomiei financiare globale reflectă contribuția surselor proprii la finanțarea mijloacelor economice ale întreprinderii.

Repartitia surselor de finantare diferă în funcție de politica financiară a întreprinderii, de eficiența activității sale materializată prin profitul obținut. Această rată exprimă autonomia financiară a întreprinderii în ansamblul finanțării sale.

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Capital Permanent	8,608,179,356	8,222,155,031	8,284,510,947	8,391,557,708	14,081,284,713
/Pasive totale	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
Rsf	2.872	2.791	2.619	2.443	4.057
ΔRsf		(0.081)	(0.172)	(0.176)	1.614
% ΔRsf	0	-2.82%	-6.15%	-6.73%	66.05%

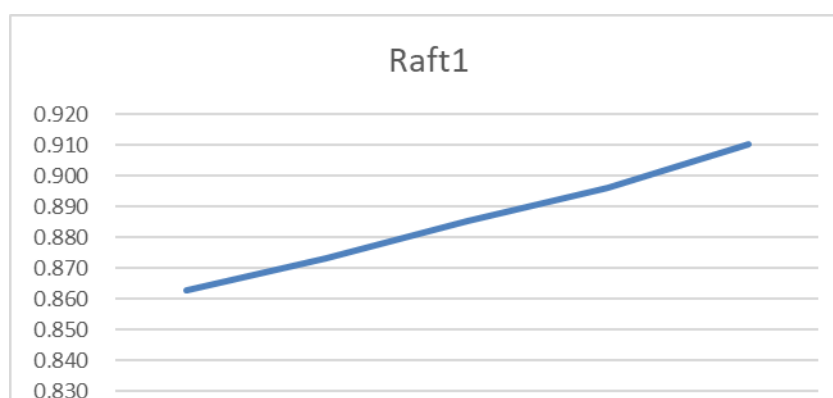

Această rată este considerată satisfăcătoare în ceea ce privește echilibrul financiar dacă este mai mare sau egală cu 1/3. Repartitia surselor de finantare se modifica în medie cu 12.59% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variatia indicelui calculat prin impartirea

elementului Capital Permanent la Pasive totale. Indicele Rsf arata astfel ca in 2023 Capital Permanent reprezinta 405.68% din Pasive totale. Aceasta valoare este datorata cresterii Rsf cu 66.05% in 2023. In ultimii 3 ani observam o crestere cu 53.17% a indicelui. Cea mai mare modificare a Rsf a fost de 66.05% in anul 2023 dupa o crestere cu 5,689,727,005a indicelui Capital Permanent. Cel mai stabil an din punctul de vedere al Rsf a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 2.82%. Repartiția surselor de finanțare și a altor elemente de pasiv între fonduri proprii și datorii de origine diversă constituie una dintre caracteristicile care exprimă cel mai bine autonomia financiară a întreprinderii.

Se poate calcula rata autonomiei financiare la termen .

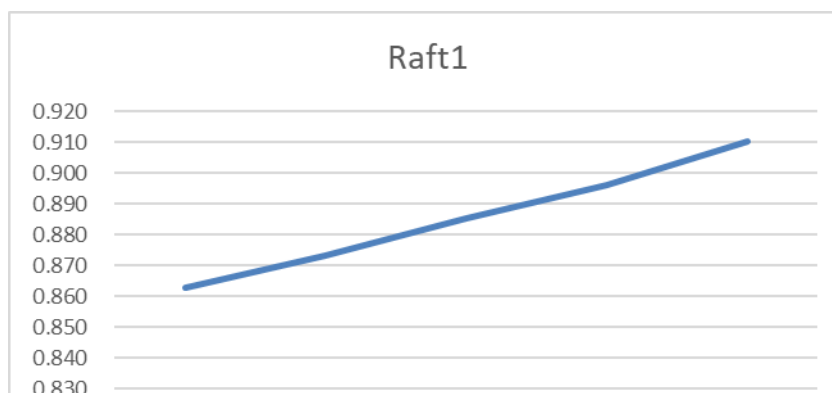
Element	2019	2020	2021	2022	2023
Capital Propriu	7,428,145,226	7,179,130,611	7,334,934,060	7,519,685,249	12,816,522,216
/Capital permanent	8,608,179,356	8,222,155,031	8,284,510,947	8,391,557,708	14,081,284,713
Raft1	0.863	0.873	0.885	0.896	0.910
ΔRaft1		0.010	0.012	0.011	0.014
% ΔRaft1	0	1.19%	1.40%	1.21%	1.57%

Această rată exprimă ponderea fondurilor proprii în ansamblul resurselor cu durată mai mare de 1 an. Pentru asigurarea autonomiei financiare capitalul propriu trebuie să reprezinte cel puțin jumătate din cel permanent. Rata autonomiei financiare la termen se modifica in medie cu 1.34% in fiecare an. Graficul de mai sus explica variatia indicelui calculat prin impartirea elementului Capital Propriu la Capital permanent. Indicele Raft1 arata astfel ca in 2023 Capital Propriu reprezinta 91.02% din Capital permanent. Aceasta valoare este datorata cresterii Raft1 cu 1.57% in 2023. In ultimii 3 ani observam o crestere cu 4.18% a indicelui. Cea mai mare modificare a Raft1 a fost de 1.57% in anul 2023 dupa o crestere cu 5,296,836,967a indicelui Capital Propriu. Cel mai stabil an din punctul de vedere al Raft1 a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 1.19%. Aceasta rata se poate calcula in sa si in alt mod:

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Capital permanent	8,608,179,356	8,222,155,031	8,284,510,947	8,391,557,708	14,081,284,713
/Datorii pe termen	855,611,408	784,487,860	625,154,165	531,560,248	793,650,737

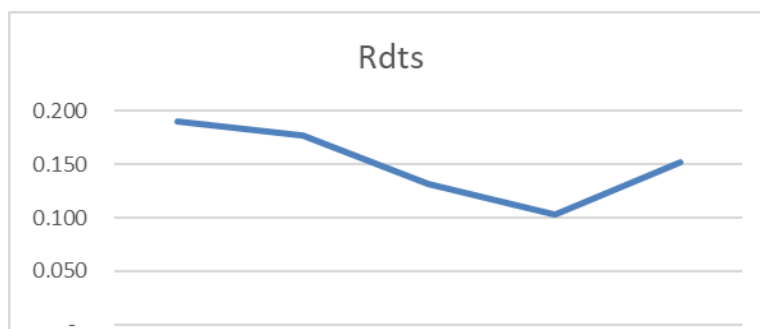
Element	2019	2020	2021	2022	2023
lung					
Raft2	10.061	10.481	13.252	15.787	17.742
ΔRaft2		0.420	2.771	2.535	1.956
% ΔRaft2	0	4.18%	26.44%	19.13%	12.39%

Această rată exprimă gradul de independență financiară a întreprinderii, asigurată atunci când capitalul propriu este egal sau mai mare decât obligațiile la termen. Deci cel puțin egal cu 1. Rata autonomiei financiare la termen calculată în al doilea mod se modifică în medie cu 15.53% în fiecare an. Graficul de mai sus explică variația indicelui calculat prin împărțirea elementului Capital permanent la Datorii pe termen lung. Indicele Raft2 arată astfel că în 2023 Capital permanent reprezintă 1774.24% din Datorii pe termen lung. Această valoare este datorată creșterii Raft2 cu 12.39% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 57.95% a indicelui. Cea mai mare modificare a Raft2 a fost de 26.44% în anul 2021 după o creștere cu 62,355,916a indicelui Capital permanent. Cel mai stabil an din punctul de vedere al Raft2 a fost 2020 când indicele a avut o evoluție de doar 4.18%.

Rata datoriilor pe termen scurt reflectă partea mijloacelor economice finanțată pe seama datoriilor cu termen de exigibilitate mai mic de 1 an.

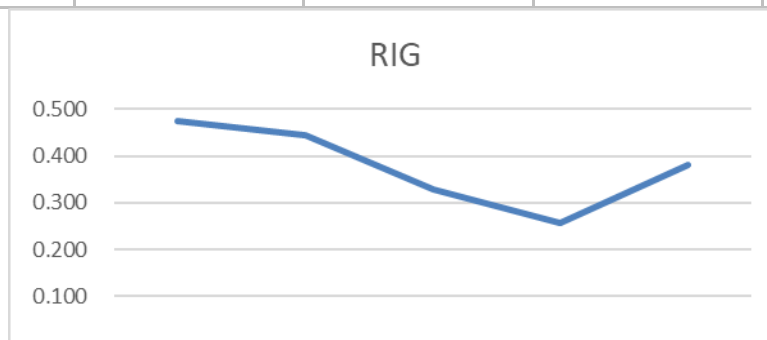
Element	2019	2020	2021	2022	2023
Datorii pe termen scurt	570,407,606	522,991,907	416,769,443	354,373,498	529,100,491
/Pasive totale	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
Rdts	0.190	0.178	0.132	0.103	0.152
ΔRdts		(0.013)	(0.046)	(0.029)	0.049
% ΔRdts	0	-6.72%	-25.78%	-21.70%	47.75%

Rata datoriilor pe termen scurt se modifica în medie cu -1.61% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variația indicelui calculat prin împartirea elementului Datorii pe termen scurt la Pasive totale. Indicele Rdts arata astfel ca în 2023 Datorii pe termen scurt reprezinta 15.24% din Pasive totale. Aceasta valoare este datorata creșterii Rdts cu 47.75% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 0.27% a indicelui. Cea mai mare modificare a Rdts a fost de 47.75% în anul 2023 după o creștere cu 174,726,993a indicelui Datorii pe termen scurt. Cel mai stabil an din punctul de vedere al Rdts a fost 2020 când indicele a avut o evoluție de doar 6.72%.

Rata de îndatorare globală reflectă ponderea resurselor externe în totalul surselor de finanțare ale întreprinderii.

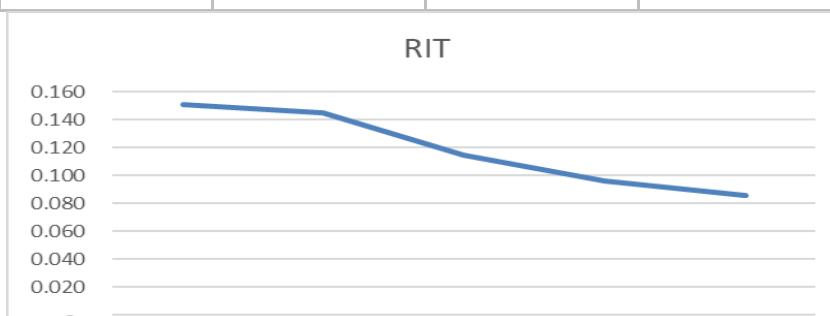
Element	2019	2020	2021	2022	2023
Datorii totale	1,426,019,014	1,307,479,767	1,041,923,608	885,933,746	1,322,751,228
/Pasive totale	2,997,090,526	2,945,831,094	3,162,785,776	3,434,770,064	3,471,009,806
RIG	0.476	0.444	0.329	0.258	0.381
ΔRIG		(0.032)	(0.114)	(0.072)	0.123
% ΔRIG	0	-6.72%	-25.78%	-21.70%	47.75%

Cu cât RIG este mai mica decat 1 cu atât autonomia financiară a întreprinderii este mai ridicată și scade gradul de îndatorare. Rata de îndatorare globala se modifica în medie cu -1.61% în fiecare an. Graficul de mai sus explica variația indicelui calculat prin împartirea elementului Datorii totale la Pasive totale. Indicele RIG arata astfel ca în 2023 Datorii totale reprezinta 38.11% din Pasive totale. Aceasta valoare este datorata creșterii RIG cu 47.75% în 2023. În ultimii 3 ani observăm o creștere cu 0.27% a indicelui. Cea mai mare modificare a RIG a fost de 47.75% în anul 2023 după o creștere cu 436,817,482a indicelui Datorii totale.

Cel mai stabil an din punctul de vedere al RIG a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 6.72%. Pentru evidențierea politicii financiare a întreprinderii se determină gradul de îndatorare la termen astfel:

Element	2019	2020	2021	2022	2023
Datorii pe termen mediu si lung	1,301,172,475	1,193,011,221	950,704,238	808,371,132	1,206,945,681
/Capital permanent	8,608,179,356	8,222,155,031	8,284,510,947	8,391,557,708	14,081,284,713
RIT	0.151	0.145	0.115	0.096	0.086
ΔRIT		(0.006)	(0.030)	(0.018)	(0.011)
% ΔRIT	0	-4.01%	-20.91%	-16.06%	-11.02%

Rata de îndatorare calculata prin al doilea mod se modifica in medie cu -13.00% in fiecare an. Graficul de mai sus explica variatia indicelui calculat prin impartirea elementului Datorii pe termen mediu si lung la Capital permanent. Indicele RIT arata astfel ca in 2023 Datorii pe termen mediu si lung reprezinta 8.57% din Capital permanent. Aceasta valoare este datorata scaderii RIT cu 11.02% in 2023. In ultimii 3 ani observam o scadere cu 47.99% a indicelui. Cea mai mare modificare a RIT a fost de 20.91% in anul 2021 dupa o scadere cu 242,306,983a indicelui Datorii pe termen mediu si lung. Cel mai stabil an din punctul de vedere al RIT a fost 2020 cand indicele a avut o evolutie de doar 4.01%.

Analiza fondului de rulment si a principalelor componente

Tabel. Fondul de rulment la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

(ACR+Ch. in avans)	2,302,949,715	2,281,744,765	2,528,876,150	2,827,469,232	2,883,696,268
(DCR+Ven. in avans)	440,279,409.60	405,407,564.80	310,010,344.20	261,800,304.40	364,557,321.20
=FR	#####	#####	#####	#####	#####
ΔFR	-	13,666,894.80	42,528,605.60	46,803,121.80	6,529,980.80)
% ΔFR	-	0.73%	18.26%	15.63%	-1.81%
	2019	2020	2021	2022	2023

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Indicatorul FRP evidențiază corelația dintre finanțarea pe termen lung și autonomia financiară. Deoarece FRP este pozitiv în fiecare an, compania nu are nevoie de împrumuturi pentru finanțarea investițiilor (independență financiară față de creditori).

Tabel. FRP si FRS la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

CPR	7,428,145,226	7,179,130,611	7,334,934,060	7,519,685,249	12,816,522,216
+Provizioane	324,422,722	258,536,560	324,422,722	340,312,211	471,111,760
-IMO nete	481,062,939.00	459,621,211.70	438,492,607.00	419,687,931.60	401,689,691.90
=FRP	7,271,505,009.00	6,978,045,959.30	7,220,864,175.00	7,440,309,528.40	12,885,944,284.10
ΔFRP	-	(293,459,049.70)	242,818,215.70	219,445,353.40	5,445,634,755.70
% ΔFRP	-	-4.04%	3.48%	3.04%	73.19%
=FRS	(5,408,834,703.60)	(5,101,708,759.10)	(5,001,998,369.20)	(4,874,640,600.80)	#####
ΔFRS	-	307,125,944.50	99,710,389.90	127,357,768.40	(5,492,164,736.50)
% ΔFRS	-	-5.68%	-1.95%	-2.55%	112.67%
	2019	2020	2021	2022	2023

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Nevoia de fond de rulment exprimă modul de realizare al echilibrului pe termen scurt și reprezintă diferența între nevoile temporare și sursele temporare, respectiv suma necesară finanțării decalajelor, care se produc în timp între fluxurile reale și fluxurile de trezorerie determinate de activitatea de exploatare.

Tabel. Necesarul de fond de rulment la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Stocuri	333,449,620	369,489,867	429,092,756	440,240,185	473,534,140
+Creanțe	153,875,014	182,190,223	217,470,127	227,025,851	334,654,759
+Ch.in avans	6,908,041	7,484,598	7,491,616	7,746,644	13,471,121
-Dat expl	570,407,605.60	522,991,906.80	416,769,443.20	354,373,498.40	529,100,491.20
-Ven. avans	130,128,196	117,584,342	106,759,099	92,573,194	164,543,170
=NFR	#####	(81,411,560.80)	130,525,956.80	228,065,987.60	128,016,358.80
ΔNFR	-	124,891,565.80	211,937,517.60	97,540,030.80	#####
% ΔNFR	-	-60.54%	-260.33%	74.73%	-43.87%
	2019	2020	2021	2022	2023

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Trezoreria netă exprimă corelația între cei doi indicatori: fond de rulment și nevoia de fond de rulment și reflectă situația financiară a întreprinderii, atât pe termen mediu și lung, cât și pe termen scurt. Se calculează ca diferență între activele de trezorerie și pasivele de trezorerie sau ca diferență între fondul de rulment și nevoia de fond de rulment.

Tabel. Trezoreria neta la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

(ACR+Ch. in avans)	2,302,949,715	2,281,744,765	2,528,876,150	2,827,469,232	2,883,696,268
(DCR+Ven. in avans)	440,279,409.60	405,407,564.80	310,010,344.20	261,800,304.40	364,557,321.20
=FR	#####	#####	#####	#####	#####
ΔFR	-	13,666,894.80	342,528,605.60	346,803,121.80	(46,529,980.80)
% ΔFR	-	0.73%	18.26%	15.63%	-1.81%
	2019	2020	2021	2022	2023

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la Ministerul Finantelor Publice. 2024

Analiza performanței financiare se realizează pe baza contului de profit și pierdere unde sunt reflectate toate veniturile și cheltuielile obținute de întreprindere în cursul exercițiului financiar. Fluxurile de venituri și cheltuieli sunt structurate în contul de profit și pierdere în funcție de tipul activității care le generează: activitatea curentă, unde includem operațiunile de exploatare și operațiunile financiare și activitatea extraordinară.

Analiza financiara structurata la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

În vederea determinării profitului net, se parcurg mai multe etape unde se calculează mai mulți indicatori de măsurare a performanței financiare.

Tabel. Calculul profitului net la SOCIETATEA NATIONALA NUCLEARELECTRICA

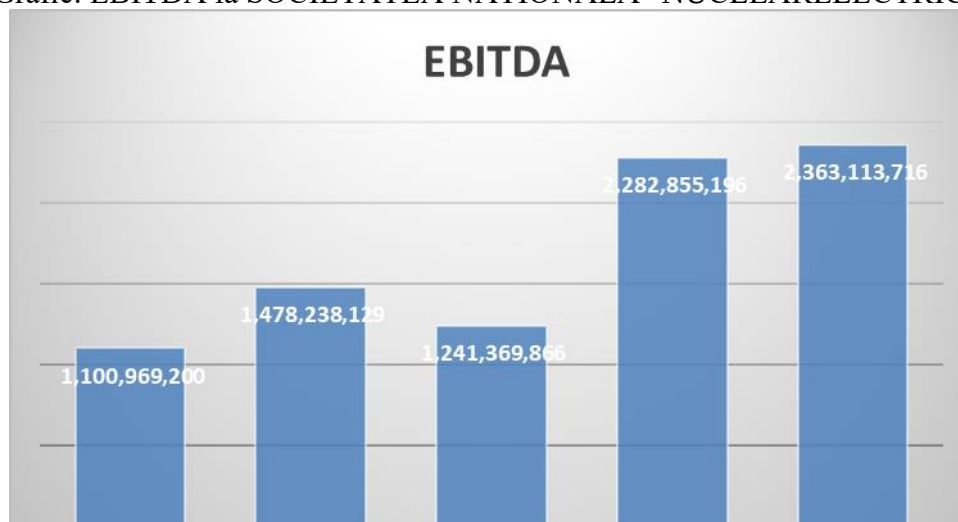
Element	2019	2020	2021	2022	2023
CA	1,997,556,018	2,275,467,418	2,480,140,831	2,564,634,123	3,908,272,852
-Cheltuieli variabile de exploatare(fara amortizari)	41,481,005.00	330,668,134.00	627,220,589.00	37,755,977.00	1,019,611,570.00
-Cheltuieli fixe de exploatare	721,409,710	108,548,240	795,794,389	72,210,012	156,859,239
+Venituri financiare	104,400,928	65,969,101	214,559,079	18,121,926	279,710,943
-Cheltuieli financiare(fara dobanzi)	238,097,031	423,982,016	30,315,066	189,934,864	648,399,270

Element	2019	2020	2021	2022	2023
=EBITDA	1,100,969,200	1,478,238,129	1,241,369,866	2,282,855,196	2,363,113,716
-Amortizari si provizioane de exploatare	85,748,917	49,367,921	159,946,884	12,360,178	132,235,319
=EBIT	1,015,220,283	1,428,870,208	1,081,422,982	2,270,495,018	2,230,878,397
-Cheltuieli privind dobanzile	639,689,879	839,645,754	395,535,079	1,449,324,655	22,793,450
=EBT	375,530,404	589,224,454	685,887,903	821,170,363	2,208,084,947
-Impozit pe profit	57,528,797	92,306,872	101,761,644	131,443,869	332,170,223
=profit net (PN)	318,001,607	496,917,582	584,126,259	689,726,494	1,875,914,724

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA". 2024

EBITDA (Earnings before interests, taxes, depreciation and amortization) reprezintă câștigul înainte de dobânzi, impozite, depreciere și amortizări si anume câștigul brut din activitatea din exploatare. -Impozit pe profit.

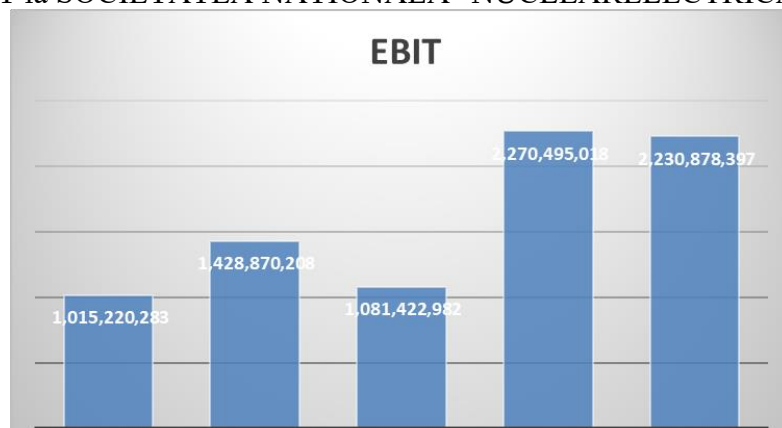
Grafic. EBITDA la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie dupa date obtinute de la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA". 2024

EBIT (Earnings before interests and taxes) reprezintă câștigul înainte de plata dobânzilor și a impozitului pe profit. EBITDA.

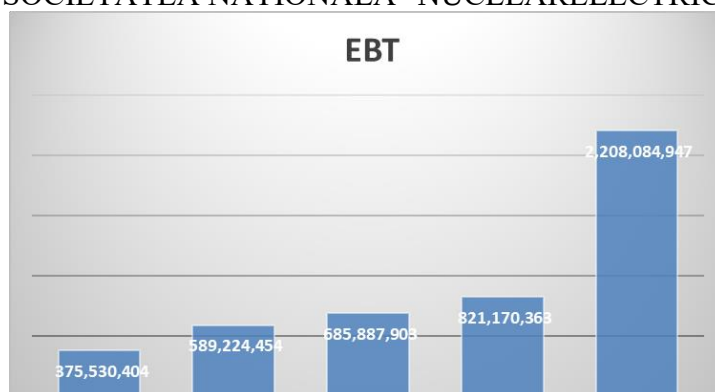
Grafic. EBIT la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie după date obținute de la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA". 2024

EBT (Earnings before taxes) reprezintă câștigul înainte de impozitul pe profit, indicator ce ia în considerare și activitatea financiară a întreprinderii prin intermediul dobânzilor plătite, ca principală cheltuială de natură financiară, reprezentând remunerarea capitalurilor investite în întreprindere de către creditorii. EBIT în cadrul SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA" se modifică cu -1.74% între 2023 și 2022 față de 109.95% între 2022 și 2021. În 2021, EBIT a variat cu -24.32% procente în comparație cu anul anterior. Prin urmare diferența de 802,008,189 din ultimii 3 ani arată o modificare cu 56.13% din 2020 până în 2023. În ultimii 5 ani firma a avut o evoluție a EBIT de 119.74%, adică 1,215,658,114. Varianta totală a EBIT de-a lungul celor 5 ani a fost de 297,520,277,347,436,000 în timp ce în ultimii 3 ani varianta a fost 456,118,255,754,911,000. Această variantă a apărut în condițiile unui EBIT mediu de 1,605,377,378. Maximul EBIT a fost atins în 2022 iar minimumul în 2019.

Grafic. EBT la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Sursa: Prelucrare proprie după date obținute de la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA". 2024

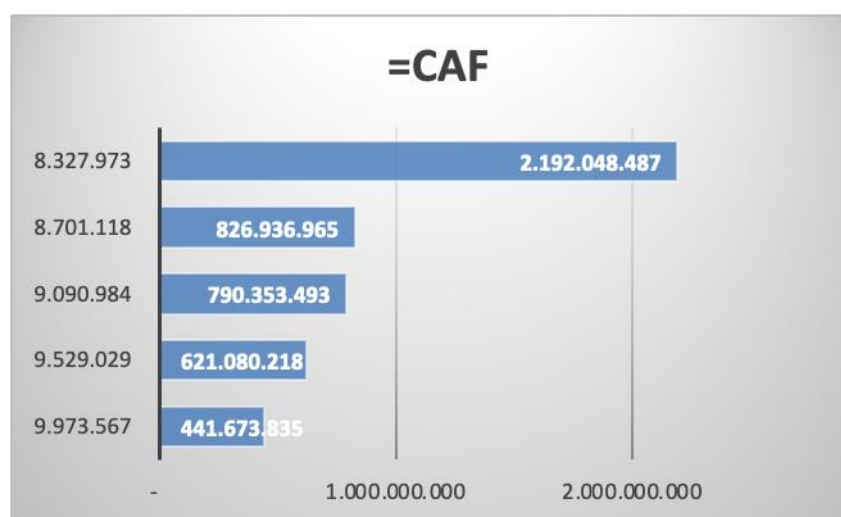
Capacitatea de autofinanțare la SOCIETATEA NATIONALA "NUCLEARELECTRICA"

Capacitatea de autofinanțare a întreprinderii este un indicator care, pe baza elementelor din contul de profit și pierdere, determină potențialul financiar al acesteia,

precum și posibilitatea de a-și finanța dezvoltarea și activitatea de exploatare viitoare din surse proprii, interne, degajate din operațiunile curente. Capacitatea de autofinanțare prezintă importanță deoarece constituie un mijloc sigur de finanțare, fiind o sursă independentă și stabilă, evidențiază gradul de autonomie financiară al întreprinderii și permite diminuarea îndatorării și implicit reducerea cheltuielilor financiare.

Calculul CAF prin metoda deductivă

Element	2019	2020	2021	2022	2023
PN	356,878,393	572,623,274	631,275,708	815,408,615	2,060,609,323
+ Amortizări și provizioane calculate	85,748,917	49,367,921	159,946,884	12,360,178	132,235,319
+Cheltuieli cu activele cedate	9,020,092	8,618,053	8,221,884	7,869,290	7,531,817
-Venituri din cedarea activelor	9,973,567	9,529,029	9,090,984	8,701,118	8,327,973
=CAF	441,673,835	621,080,218	790,353,493	826,936,965	2,192,048,487

CONCLUZII

Desfășurarea procesului de analiză presupune utilizarea unor noțiuni specifice ca: element, fenomen, factor, cauze, legături factorial-cauzale. Fenomenele sunt forme exterioare a le realității economice, respectiv acele aspecte, laturi și legături dintre actele economice care apar și se manifestă la suprafața acesteia și pot fi cunoscute de oameni în mod direct. Elementele reprezintă părți componente ale fenomenului analizat. Factorii reprezintă acele forțe motrice care în anumite condiții provoacă sau determină un fenomen. Cauzele sunt reprezentate de acele fenomene care explică direct geneza unui fenomen. Între noțiunea de factor și cauză este o apropiere din punct de vedere a funcțiilor de realizare a fenomenului. Astfel noțiunea de factor se utilizează pentru fenomene noi, complexe, pe când noțiunea de cauză pentru fenomene primare, simple, care în desfășurarea analizei nu mai pot fi descompuse în alți factori. Legăturile factorial-cauzale sunt forme ale conexiunii sau dependenței prin care interacțiunea unor fenomene, sau părți ale lor, generează fie transformarea fenomenului, fie a altor fenomene. Dintre noțiunile prezentate un loc aparte îl ocupă factorii, deoarece studiul lor explică schimbările care au loc la nivelul fenomenelor. Tocmai din această cauză una din sarcinile analizei o constituie cunoașterea factorilor, a naturii lor și a legăturilor prin intermediul cărora participă la formarea și, respectiv modificarea fenomenelor. Numai în acest fel, la nivelul întreprinderii, se pot identifica posibilitățile de amplificare a factorilor care au efecte pozitive asupra activității întreprinderii, respectiv eliminarea celor cu efecte negative. Gruparea factorilor care intervin în analiza unei întreprinderi se face după mai multe criterii, cele mai importante fiind: după caracterul lor în sistemul legăturilor factorial-cauzale se disting: factori cantitativi, factori de structură, factori calitativi: factorii cantitativi sunt purtătorii materiali ai celor calitativi, fiind condiția preliminară și indispensabilă a acțiunii acestora; factorii de structură se manifestă întotdeauna când fenomenul analizat este format din mărimi agregate a căror elemente componente participă cu intensități specifice la dezvoltarea sa; factorii calitativi sunt cei care au aceeași natură cu fenomenul analizat și se deosebesc de acesta doar prin gradul de extensiune; după modul de acțiune asupra fenomenului distingem: factori cu acțiune directă sunt cei care își exercită nemijlocit acțiunea asupra fenomenului analizat, respectiv factori cu acțiune indirectă.

BIBLIOGRAFIE

1. Bușe L. „Analiza economico-financiară”, Ed. Sitech Craiova, 2013
2. Dumitrean I. – Influența timpului asupra evaluării afacerilor. Analiza. Diagnostic. Evaluare, Edit. Universității A.I. Cuza, Iași, 2022
3. Evian I., Contabilitatea dublă, București, 2019
4. Evian I.N., Teoriile conturilor, Cluj, 2021
5. Ghid pentru înțelegerea și aplicare Standardelor Internaționale de Contabilitate, IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare, Editura CECCAR, București, 2018
6. Ghic G., Grigorescu C.J., Analiză economico-financiară, Edit. Universitare, București, 2020
7. Horomnea E., Budugan D., Georgescu I., Istrate C., Păvăloaia L., Dicu R., Introducere în contabilitate. Concepte și aplicații, Editura TipoMoldova, Iași, 2022
8. Horomnea E., Fundamentele științifice ale contabilității. Doctrină. Concepte. Lexicon, Editura TipoMoldova, Iași, 2020
9. Hoanță N., Gestiunea financiară a întreprinderii. București: Editura C.H. Beck 2023
10. Iacobescu Sp., Sorescu Al., Contabilitatea comercială generală, vol.II, București, 2019

11. Manolescu A., "Managementul resurselor umane", Ed.Economica Bucuresti 2020
12. Mătiș D., Bazele contabilității Fundamente și presime pentru un raționament profesional autentic, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2020
13. Mătiș, D.. Popa A., Contabilitate financiară, Ediția A III-a, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2020
14. Ordinul ministrului finanțelor nr. 1802/2018, pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, MO nr. 963/30.XII.2018
15. Petrescu S., Analiză și diagnostic financiar-contabil. Ghid teoretico-aplicativ, ediția a III-a, revizuită și actualizată, CECCAR, București, 2023
16. Ristea M., Contabilitate financiară, Editura Universitară, București, 2018
17. Rus, I., Teorie și practică în contabilitatea de gestiune, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2022
18. Simionescu M., Mîndru O.C. – Analiza diagnostic a afacerii, Edit. Napoca Star, 2020
19. Suci G., Analiză economico-financiară, Editura Infomarket, Brașov, 2020
20. Tămășan Tr., Bazele științifice ale contabilității, Editura Științifică, București, 2019
21. Tabără, N., Briciu S., Actualități și perspective în contabilitate și control de gestiune, Editura TipoMoldova, Iași, 2022
22. Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N., Analiză economico-financiară, Editura Economică, București, 2018
23. Vintilă G., Gestiunea financiară a întreprinderii, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022
24. Voina D., Contabilitatea generală, Braov, 2020

IMPLEMENTAREA UNEI SOLUȚII DE BUSINESS INTELLIGENCE PENTRU OPTIMIZAREA VÂNZĂRILOR ÎNTR-O COMPANIE

Tărăoi Antonio Constantin
Facultatea de Științe Economice
Specializarea Informatică Economică

Coordonator științific:
Conf.univ.dr. Simion Dănuț

Abstract: Era globalizării și nivelul tot mai competitiv al companiilor a schimbat sectorul de afaceri al industriei în gestionarea companiilor. Pentru a face față nivelului de concurență, gestionarea companiei poate fi realizată optim, fie prin intermediul resurselor interne, fie externe. Managementul intern nu maximizează doar resursele tangibile, ci și resursele intangibile ale capitalului intelectual, Secundo, Kong, Margherita, Elia și Passiante (2010) și este susținut de business intelligence ca sursă pentru a achiziționa și gestiona informații (Pirttimaki & Karjaluo, 2006).

Am ales această temă pentru că este de actualitate și se pot detalia noțiuni, precum și elemente caracteristice pentru definirea termenilor esențiali, pe care îi întâlnim și în conținutul lucrării.

Mulyadi (2001), Gibson, Arnott și Melbourne (2004), Yeoh, Koronios și Gao (2008), Sartono (2012) și Imhoff (2003) explică faptul că principalul motiv pentru utilizarea business intelligence este optimizarea proceselor de afaceri din cadrul unei companii cu sistemele de informații existente pentru a stoca datele tranzacțiilor zilnice mari și pentru că oamenii au o capacitate limitată în analizarea unei cantități mari de date pentru a produce informații care să asiste în procesul de luare a deciziilor. Ubiparipović și Durković (2011), Pirttimaki și Karjaluo (2006) și Al-Shubiri (2012) afirmă, de asemenea, că business intelligence este foarte util pentru manageri și managerii de produse în identificarea diferitelor niveluri de clienți și în producerea de produse sau servicii care să răspundă nevoilor clienților. Dar Davison și Birch (2001) argumentează contrariul, susținând că business intelligence are un efect redus asupra îmbunătățirii corporative. Pe baza explicației beneficiilor business intelligence, există constrângeri în modul de măsurare a business intelligence.

Astăzi, afacerile se confruntă cu diverse evenimente neprevăzute care, în mod normal, au un impact negativ asupra progresului și performanței lor. Sistemele de business intelligence sunt percepute în prezent ca o soluție la astfel de evenimente perturbatoare care lovesc afacerile în mod neașteptat, indiferent dacă sunt întreprinderi mari sau mici (Fourati-Jamoussi & Niamba, 2016; Jenster & Søylen, 2013). Sistemele de business intelligence se referă la acele metode și procese computerizate care transformă datele în informații, care sunt apoi convertite în cunoștințe de afaceri (Popović et al., 2012). Aceste sisteme oferă soluții tehnologice care furnizează capacități analitice, precum și servicii de integrare a datelor care pot oferi informații valoroase pentru părțile interesate din cadrul afacerii. Totuși, evaluarea succesului sistemelor de business intelligence este o problemă, deoarece acestea acoperă întreaga organizație și beneficiile lor pot fi doar pe termen lung (Popović et al., 2012). În plus, întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) sunt percepute ca fiind mai lente în implementarea sistemelor tehnologice.

Acest lucru se datorează faptului că ele nu au capacitatea financiară și nici expertiza necesară pentru a implementa și gestiona sisteme de big data. Pe tema business intelligence, majoritatea cercetătorilor s-au concentrat pe companiile mari și, prin urmare, au neglijat IMM-urile, în ciuda faptului că instrumentele BI sunt esențiale pentru toate afacerile. Prin urmare, există o lipsă de informații suficiente despre impactul pe care îl au sistemele BI asupra IMM-urilor. Această cercetare empirică oferă rezultatele unui studiu care a examinat impactul sistemelor de business intelligence în IMM-uri prin colectarea și analizarea datelor despre modul în care membrii organizaționali percep aceste sisteme de analiză a datelor mari. Scopul studiului a fost de a determina dacă și cum sistemele de business intelligence facilitează luarea deciziilor organizaționale în timp util și alte impacturi în IMM-uri și, de asemenea, de a examina modul în care membrii organizaționali percep sistemele de business intelligence.

Studiu de caz. Sistemele de Business Intelligence în întreprinderile mici și mijlocii

4.1. Sistemele de Business Intelligence în întreprinderile mici și mijlocii

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) au întârziat în adoptarea sistemelor inteligente de afaceri. Acestea consideră că astfel de sisteme sunt eficiente doar pentru companiile mari care investesc masiv în tehnologie. Organizațiile mari dispun de resurse necesare pentru instalarea, întreținerea și angajarea de personal foarte calificat pentru gestionarea sistemelor de informații de afaceri (BIS). Acest lucru este dificil pentru IMM-uri, care operează cu resurse limitate. Costurile ridicate ale acestor tehnologii le fac economic infeasibile pentru afacerile mici (Lueg & Lu, 2013).

Cu toate acestea, IMM-urile pot utiliza BIS-uri care nu sunt complexe și nu necesită nivele ridicate de expertiză pentru gestionare. Unul dintre BIS-urile economic fezabile pentru IMM-uri este reprezentat de foi de calcul pentru date simple. Potrivit lui Lueg & Lu (2013), IMM-urile pot utiliza foi de calcul pentru stocarea datelor și pentru analiza financiară. Foi de calcul oferă aplicații cum ar fi modelarea celulelor și modelarea holistică a foii de calcul, care ajută la obținerea de informații importante.

BIS-urile sunt instrumente importante în gestionarea clienților în cadrul IMM-urilor. Söilen (2012), care a efectuat cercetări asupra întreprinderilor mici din Suedia, a constatat că IMM-urile utilizează BIS pentru gestionarea clienților și pentru consolidarea informațiilor într-un mod ușor și rapid. Prin urmare, BIS-urile sunt instrumente importante pentru IMM-uri deoarece le ajută să gestioneze relațiile pozitive cu clienții lor.

Mai mult, Söilen (2012) menționează că percepția acestor organizații asupra BIS-urilor depinde de modul în care acestea rezolvă nevoile de informații.

Întreprinderile mici pot utiliza BIS pentru a-și crește eficiența în elaborarea bugetului. Bugetul este un document important într-o întreprindere mică, deoarece oferă o hartă a modului de echilibrare a diferitelor obiective prin maximizarea resurselor limitate disponibile. Problemele de bugetare în rândul IMM-urilor se datorează lipsei înțelegerii procesului de bugetare, simplificării și a sistemelor IT prietenoase pentru utilizator.

Lipsa sistemelor pentru validarea datelor utilizate în bugetare duce, de asemenea, la erori în bugetul final. Conform lui Lueg & Lu (2013), inteligența de afaceri poate fi utilizată pentru a stimula eficiența bugetară. Acest lucru se datorează faptului că inteligența de afaceri crește transparența, prietenozitatea față de utilizator și simplitatea, aspecte esențiale în îmbunătățirea validării datelor și, astfel, în stimularea eficienței bugetare.

În plus, inteligența de afaceri poate ajuta întreprinderile mici să facă față competiției. Astăzi, afacerile operează într-un mediu dinamic în care concurența pare să conducă toate planurile strategice ale afacerii. Este o provocare cu care IMM-urile se confruntă în mod constant. Astfel, o întreprindere mică ar trebui să învețe să facă față acestor provocări competitive.

Acest lucru poate fi realizat prin transformarea unei mici afaceri într-o entitate proactivă și agilă în procesele sale de luare a deciziilor. Ponis & Christou (2013) susțin că adoptarea de către întreprinderile mici a inteligenței competitive este una dintre modalitățile prin care acestea pot gestiona cu succes concurența. Acest lucru se datorează faptului că inteligența competitivă implică procesul prin care organizațiile adună informații despre competitori și le utilizează în procesul de luare a deciziilor și de planificare pentru a îmbunătăți performanța lor.

Inteligența competitivă face parte din inteligența de afaceri și, prin urmare, poate fi de ajutor pentru o întreprindere mică (Ponis & Christou, 2013). Prin urmare, inteligența de afaceri poate ajuta IMM-urile să obțină un avantaj competitiv. Guarda et al. (2013) confirmă acest lucru afirmând că întreprinderile mici care au adoptat inteligența de afaceri au un avantaj în piață, deoarece concurează mai eficient. Acest lucru se datorează faptului că acestea dispun de informații suplimentare despre competitorii lor și despre clienți.

Informațiile obținute de o IMM de la inteligența de afaceri pot fi folosite pentru planificarea strategică viitoare, ceea ce poate ajuta la evitarea oricărei competiții iminente (Guarda et al., 2013).

În cele din urmă, cei care susțin că SIA nu poate fi aplicată întreprinderilor mici și mijlocii ar trebui să-și reconsidere poziția. Acest lucru se datorează faptului că afacerile mici se confruntă cu volume crescute de date și utilizarea inteligenței de afaceri poate ajuta la extragerea unui sens logic din acestea. Singurul factor pe care IMM-urile ar trebui să-l ia în considerare este alegerea potrivită pentru cea mai bună inteligență de afaceri care să fie în concordanță cu strategia lor. Acest lucru le va permite IMM-urilor să obțină un avantaj competitiv.

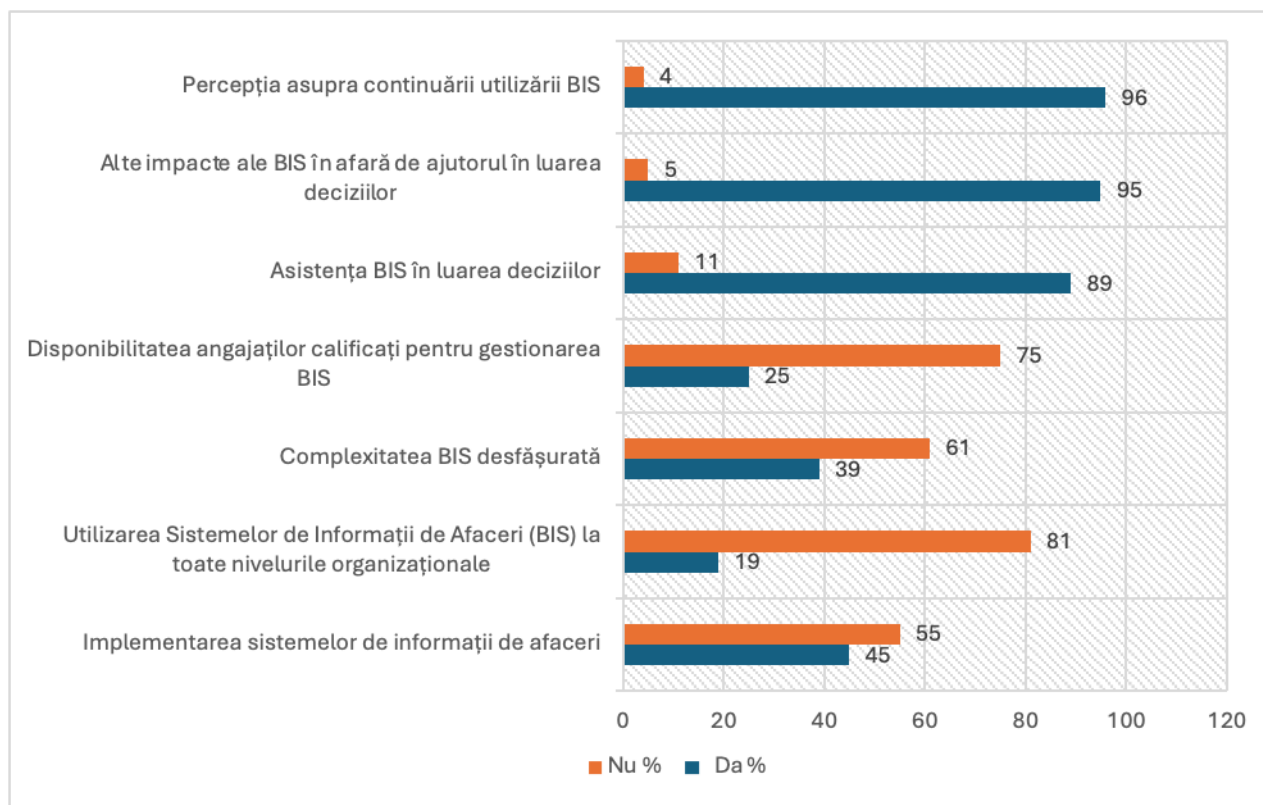
4.2. Metoda

Această cercetare s-a bazat pe o abordare descriptivă calitativă. Au fost realizate interviuri semistructurate cu membrii organizaționali din IMM-uri pentru a colecta date cu privire la problemele legate de SIA (Shields & Rangarjan, 2013). Tematicile emergente din aceste interviuri sunt apoi discutate. Studiul a început prin recrutarea a 200 de participanți la cercetare care au fost categorisiți în manageri de IMM-uri și angajați junior din IMM-uri. Participanții au fost selectați din 10 IMM-uri situate în Franța. Din fiecare IMM, au fost aleși în mod aleatoriu 5 manageri și 15 angajați junior. Astfel, studiul s-a încheiat cu 50 de manageri de IMM-uri și 150 de angajați junior. Fiecare participant a completat studiul. Rezultatele interviului au fost apoi codate și analizate, iar temele emergente sunt discutate în secțiunile următoare, așa cum sunt prezentate.

Această cercetare prezintă rezultatele interviurilor referitoare la managementul superior în întreprinderile mici. Tabelele 1 și 2 și Figurile 1 și 2 prezintă un rezumat al răspunsurilor managerilor de IMM-uri privind mai multe aspecte ale sistemelor de informații de afaceri (BI) și modul în care angajații junior percep sistemele BI în cadrul IMM-urilor.

Tabel 4.1. Un rezumat al răspunsurilor managerilor de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) privind diverse aspecte ale Sistemelor de Informații de Afaceri (BIS).

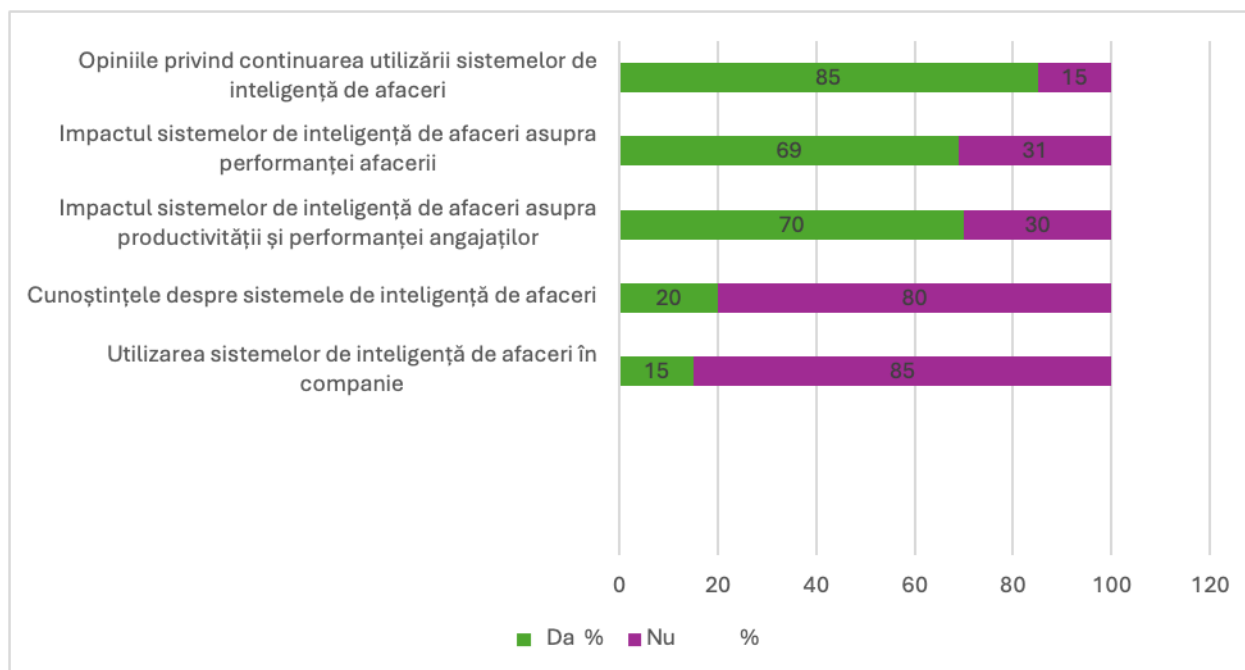
Aspectele BI testate în interviuri cu managerii	Da %	Nu %
Implementarea sistemelor de informații de afaceri	45	55
Utilizarea Sistemelor de Informații de Afaceri (BIS) la toate nivelurile organizaționale	19	81
Complexitatea BIS desfășurată	39	61
Disponibilitatea angajaților calificați pentru gestionarea BIS	25	75
Asistența BIS în luarea deciziilor	89	11
Alte impacte ale BIS în afară de ajutorul în luarea deciziilor	95	5
Percepția asupra continuării utilizării BIS	96	4

Grafic nr. 4.1. Un rezumat al răspunsurilor managerilor de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) privind diverse aspecte ale Sistemelor de Informații de Afaceri (BIS).

Tabel 4.2. Tabelul prezintă un rezumat al răspunsurilor angajaților juniori din IMM-uri referitoare la diverse aspecte ale sistemelor de inteligență de afaceri.

Aspectele sistemelor de inteligență de afaceri testate prin interviurile cu angajații juniori	Da %	Nu %
Utilizarea sistemelor de inteligență de afaceri în companie	15	85
Cunoștințele despre sistemele de inteligență de afaceri	20	80
Impactul sistemelor de inteligență de afaceri asupra productivității și performanței angajaților	70	30
Impactul sistemelor de inteligență de afaceri asupra performanței afacerii	69	31
Opiniile privind continuarea utilizării sistemelor de inteligență de afaceri	85	15

Grafic nr. 4.2. Rezumat al răspunsurilor angajaților juniori din IMM-uri referitoare la diverse aspecte ale sistemelor de inteligență de afaceri.

4.3. Analiza rezultatelor

Implementarea sistemelor de informații de afaceri

Unul dintre aspectele care a reieșit din rezultatele interviuării angajaților juniori și a managerilor din IMM-uri se referă la implementarea și utilizarea sistemelor de inteligență de afaceri (BIS) în aceste întreprinderi. Din rezultatele obținute, este clar că majoritatea IMM-urilor nu au implementat BIS. Dintre cei 50 de angajați de top intervievați, doar 45% au confirmat că IMM-urile lor au implementat BIS.

În schimb, angajații juniori nu par să fie siguri dacă IMM-urile pentru care lucrează au implementat BIS sau nu, deoarece doar 15% au afirmat că utilizează aceste sisteme. În plus, 19% dintre managerii de top au confirmat că utilizează BI în toate nivelele organizaționale. Acest lucru arată că IMM-urile nu au adoptat pe deplin implementarea și utilizarea BIS. Aceste rezultate sunt în acord cu concluziile lui Lueg & Lu (2013), care au constatat că întreprinderile mici întârzie în adoptarea BIS. Conform lui Lueg & Lu (2013), sistemele de inteligență sunt foarte costisitoare pentru afaceri și, prin urmare, sunt economic inefabile pentru IMM-uri. Costul ridicat al BIS este astfel una dintre barierele care împiedică IMM-urile să adopte aceste instrumente, deoarece IMM-urile operează pe un buget redus și consideră că investiția în BIS echivalează cu o încordare a resurselor lor limitate. În al doilea rând, lipsa unor sisteme informaționale adecvate în IMM-uri este, de asemenea, o barieră pentru adoptarea BIS (Puklavec, Oliveira & Popovic, 2014). Olszak & Ziemba (2012) au descoperit că întreprinderile mici nu dispun de echipamente informatice suficiente pentru a găzdui BIS.

Aceste echipamente informatice sunt costisitoare din punct de vedere al capitalului, motiv pentru care majoritatea IMM-urilor optează să nu investească în ele, ca o strategie de economisire a costurilor. Aceste decizii limitează astfel firmele mici în oportunitățile care vin odată cu deținerea sistemelor informatice. Yeboah-Boateng și Essandoh (2014) afirmă că

IMM-urile lipsesc de instalări adecvate ale sistemelor informatice și nu au încredere în nicio funcție de afaceri găzduită online din motive de securitate.

Unele funcții de business intelligence sunt găzduite online prin servicii bazate pe cloud, iar lipsa de încredere și securitate asociată cu serviciile online este un factor major care împiedică IMM-urile să adopte BIS.

Complexitatea BIS și disponibilitatea personalului calificat pentru întreținerea BIS

Al doilea aspect care a rezultat din acest studiu este complexitatea SIB (Sisteme de Informații de Business) și disponibilitatea personalului calificat pentru întreținerea SIB. Între managerii intervievați, o majoritate de 61% au fost de acord că SIB implementate în companiile lor mici sunt complexe, iar doar 39% au afirmat că dispun de instrumente BI simple în companiile lor. Cu toate că majoritatea confirmă că în întreprinderile lor mici au fost implementate SIB complexe, rezultatele arată că majoritatea companiilor nu au personalul necesar pentru a gestiona aceste sisteme. Conform rezultatelor, doar 25% dintre manageri au fost de acord că companiile lor au angajați calificați care pot gestiona SIB. Rezultatele interviului efectuat cu managerii sunt consistente cu cele realizate de către angajați. Interviul efectuat cu angajații arată că doar 20% dintre angajați au cunoștințe despre SIB. Din aceste rezultate, devine evident că acele întreprinderi mici și mijlocii care au adoptat SIB utilizează cele complexe.

Conform lui Boonsiritomachai, McGrath și Burgess (2014), complexitatea se referă la măsura în care o anumită inovație este percepută sau considerată a prezenta dificultăți în utilizare sau înțelegere. Complexitatea rămâne una dintre barierele în adoptarea oricărei inovații sau tehnologii. Aceasta se datorează faptului că tehnologiile mai puțin complexe au o probabilitate mai mare de a fi adoptate în comparație cu cele foarte complexe, care conduc la o rată mai mică de adoptare (Boonsiritomachai, 2014). Complexitatea SIB este legată de faptul că acestea includ funcții matematice care sunt vitale în prezicerea unui fenomen particular într-o firmă pentru a aduce o anumită soluție. Abilitățile IT sunt, de asemenea, vitale în lucrul cu SIB (Boonsiritomachai, McGrath & Burgess, 2014). După cum este ilustrat în interviuri, majoritatea angajaților au cunoștințe reduse despre SIB, iar acest lucru ar putea fi afectat de deficitul de abilități IT.

În plus, angajații pot avea abilități matematice slabe, ceea ce îi poate face să perceapă SIB (Sisteme de Informații de Business) ca fiind complexe. Mai departe, lipsa resurselor în întreprinderile mici și mijlocii poate contribui la lipsa de personal calificat pentru gestionarea SIB implementate. Lueg & Lu (2013) susțin că SME-urile au resurse limitate care pot chiar să împiedice adoptarea lor a SIB. Prin urmare, SME-urile nu reușesc să atragă personal foarte calificat pentru a gestiona SIB-urile lor, deoarece le lipsesc resursele necesare pentru a plăti experții.

Impactul Sistemelor de Informații de Business asupra întreprinderilor mici și mijlocii

Al treilea aspect care a rezultat în acest studiu a fost impactul Sistemelor de Informații de Business (BIS) asupra întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). Conform interviului, 89% dintre manageri au acceptat că BIS facilitează luarea deciziilor în companiile lor. Unul dintre managerii de afaceri a spus că:

„Compania noastră, deși este clasificată ca IMM, a implementat sisteme de business intelligence care furnizează date în timp real. Aceste informații sunt esențiale deoarece ne permit să luăm decizii în timp util. De exemplu, îmi amintesc că într-un moment înregistrăm un număr scăzut de vânzări, dar sistemul nostru de business intelligence a arătat că produsul nostru era destul de scump și că acesta ar putea fi motivul pentru numărul scăzut de vânzări. Aceasta a fost o informație în timp real din inteligența pieței care a permis companiei să decidă să ajusteze prețul produsului, ceea ce a dus ulterior la îmbunătățirea vânzărilor.”

Această formă de răspuns confesional arată că BIS furnizează instrumente tehnologice importante care permit firmelor să ia decizii bazate pe cunoștințe fiabile. Tendințele pieței rămân extrem de incerte și competitive și, ca atare, furnizarea de informații valoroase într-un mod oportun este de esență. BIS aduc eficiență în afaceri deoarece furnizează informații vitale folosite în procesele de luare a deciziilor în timp util. Conform lui Wieder & Ossimitz (2015), în afara furnizării de informații într-un mod oportun, BIS duce la generarea de date de calitate. Informațiile generate sunt de înaltă calitate, fiind lipsite de erori și foarte analizate: singurul lucru rămas pentru liderii de afaceri este să interpreteze rezultatele. Prin urmare, BIS sunt importante deoarece oferă unei afaceri capacitatea de a monitoriza piața și de a prognoza evenimentele.

Funcția de analiză a pieței a unui BIS este, de asemenea, importantă deoarece permite unei organizații să identifice tendințele schimbătoare și amenințările emergente în timp util, astfel încât să se poată lua măsurile corespunzătoare. Unul dintre respondenți a atestat că:

„În compania noastră, ne bazăm exclusiv pe intelligence-ul de afaceri pentru scanarea pieței pentru a obține cele mai recente modificări.”

Acest lucru este în concordanță cu Davenport (2010), care susține că o companie trebuie să fie în mod constant furnizată cu informații despre comportamentul consumatorilor și cum se schimbă preferințele acestora. BIS, prin urmare, furnizează unei afaceri informații complete și în timp util care sunt vitale pentru luarea deciziilor (Vizgaitytė & Rimvydas, 2012). Astfel, este evident că BIS sunt importante în ajutarea liderilor de afaceri să ia decizii în timp util. BIS ajută astfel angajații din prima linie și executivii companiei să ia decizii informate. Acestea combină atât datele istorice, cât și datele în timp real disponibile liderilor de afaceri ori de câte ori este necesar. Prin urmare, îi împuternicesc pe managerii de afaceri să ia decizii rapid și cu un nivel înalt de încredere, deoarece informațiile furnizate sunt extrem de fiabile.

Aceste analize de afaceri nu numai că generează informații bazate pe ceea ce s-a întâmplat în trecut, ci iau în considerare și situația curentă, integrând și schimbările anticipate (Davenport, 2010). BIS extrag date care sunt pline de fapte dintr-o gamă largă de date nestructurate și le transformă în informații semnificative și acționabile. Acest lucru este vital pentru luarea deciziilor informate în organizații, indiferent dacă sunt mari sau mici. Prin urmare, afacerile depind de BIS ca sursă bogată de date fiabile pentru a lua decizii informate și strategice.

În afară de furnizarea de informații fiabile utilizate pentru luarea deciziilor în timp util, BIS oferă și alte beneficii. Conform rezultatelor interviului, 95% dintre manageri au fost de acord că BIS aduce multe beneficii în afară de luarea deciziilor în timp util. Unul dintre participanții manageri a confirmat că:

„Business intelligence nu se rezumă doar la luarea deciziilor în timp util, ci ajută întreprinderile și în alte moduri. De exemplu, în compania noastră, care este o IMM, software-ul de business intelligence a furnizat informații vitale care au fost folosite pentru a reduce erorile în producție, permițând astfel companiei să își îmbunătățească eficiența operațională.”

Prin urmare, unul dintre beneficiile BIS evidențiate în acest studiu este creșterea eficienței și productivității organizaționale. Acest lucru este în concordanță cu argumentul lui Poleto, Carvalho & Costa (2015) conform căruia deciziile strategice informate, luate datorită BIS, sunt vitale în conducerea eficienței operaționale și a productivității afacerilor. De exemplu, BIS poate analiza emailurile și discuțiile clienților cu compania și poate determina caracteristicile acestor clienți și cerințele lor. Acest lucru permite companiei să își formuleze

strategii pentru a răspunde nevoilor clienților și pentru a îmbunătăți operațiunile sale, astfel încât să își mențină avantajul competitiv și să își atingă obiectivele stabilite.

În plus, rezultatele au demonstrat că BIS a avut un impact asupra rentabilității investițiilor. Conform lui Wieder, Chamoni & Ossimitz (2012), business intelligence oferă companiilor oportunități de reducere a costurilor, creștere a veniturilor și majorare a marjelor de profit. BIS influențează rentabilitatea investițiilor prin faptul că oferă o metodă eficientă din punct de vedere al costurilor de a aduna informații despre afaceri. În mod tradițional, companiile au alocat sume mari pentru efectuarea cercetărilor de piață care să obțină informații importante despre cum să își crească eficiența. Business intelligence oferă o strategie de economisire a timpului și a costurilor pentru adunarea informațiilor despre afaceri.

Prin urmare, banii care altfel ar fi fost utilizați pentru cercetări de piață sunt direcționați către alte funcții importante ale unei firme. În plus, rentabilitatea investițiilor este influențată de business intelligence deoarece productivitatea angajaților este îmbunătățită (Wieder, Chamoni & Ossimitz, 2012). Interviuul arată că 70% dintre angajați au fost de acord că business intelligence contribuie la stimularea performanței și productivității lor la locul de muncă, ceea ce duce la o performanță îmbunătățită în cadrul companiei. Acest lucru este confirmat de unul dintre participanții angajați care a spus că:

„Compania noastră a făcut utilizarea sistemelor de business intelligence o normă în toate operațiunile sale. La început, când au fost implementate, am crezut că compania vrea să ne domine, dar nu a fost cazul. În schimb, managerii o folosesc pentru a determina productivitatea fiecărui angajat. Acest lucru este vital deoarece angajații cu performanțe scăzute sunt sprijiniți ulterior prin formare și li se oferă alte servicii de suport pentru a le crește eficiența. Raportul este folosit și pentru a ghida managerii și supervizorii în modul în care să îi motiveze și să le crească performanța.”

Prin urmare, din răspunsurile angajaților juniori, este evident că business intelligence contribuie la stimularea productivității și performanței angajaților. Acest lucru se datorează faptului că rapoartele furnizate de BIS sunt vitale în furnizarea informațiilor liderilor companiei despre modul în care să îi motiveze pe angajați (Wieder, Chamoni și Ossimitz, 2012). Motivarea angajaților este vitală deoarece duce la satisfacția esențială în menținerea loialității acestora față de companie.

4.4. Concluziile studiului

Rezultatele studiului indică faptul că atât managerii, cât și angajații juniori din SME-urile intervievate sunt pozitivi în ceea ce privește utilizarea BIS în companiile lor. Conform rezultatelor interviurilor realizate cu managerii, 96% dintre aceștia au acceptat că companiile lor ar trebui să continue să utilizeze BIS. Pe de altă parte, interviurile realizate cu angajații juniori indică faptul că o majoritate de 85% au acceptat că utilizarea BIS ar trebui să continue în companiile pentru care lucrează. Aceste răspunsuri pozitive pot fi atribuite beneficiilor aduse de BIS. Instrumentele de BI au următoarele avantaje pentru o companie, indiferent dacă este mare sau mică: îmbunătățirea luării deciziilor la timp și strategică, creșterea satisfacției clienților și o forță de muncă motivată și mulțumită (Elbashir, Collier & Davern, 2008). Toate aceste beneficii contribuie la îmbunătățirea performanței organizaționale generale.

Concluzii

Rezultatele acestui studiu confirmă că BIS au un impact profund asupra operațiunilor întreprinderilor mici și mijlocii (SMEs). În primul rând, BIS facilitează procesul decizional la nivel managerial prin furnizarea de date de calitate, precise și la timp.

Datele generate iau în considerare evenimentele trecute, prezente și viitoare, permițând astfel liderilor de afaceri să ia decizii informate pentru SME-uri. În plus, impactul implementării BIS în SME-uri se extinde dincolo de facilitarea luării deciziilor, având efecte și asupra angajaților, clienților și altor funcții ale firmelor. Acest lucru se datorează eficientizării operațiunilor, capacitatea organizației de a satisface adecvat nevoile clienților și furnizarea informațiilor despre cum să îmbunătățească performanțele individuale ale angajaților prin suport și motivație necesare. Rezultatele generale ale tuturor acestor impacte ale BIS sunt îmbunătățirea performanței companiei, așa cum a fost ilustrat în studiu. Aceste constatări sunt similare cu cele găsite în ceea ce privește SME-urile suedeze, așa că putem argumenta pentru anumite observații universale ale comportamentului în ceea ce privește SME-urile.

În cele din urmă, îmbunătățirea performanței SME-urilor datorată instrumentelor BI, așa cum a fost subliniată în acest studiu, poate fi folosită ca indicator de măsurare a rezultatelor BIS. Măsurarea rezultatelor BIS este una dintre provocările cu care se confruntă afacerile. Cu toate acestea, este vitală pentru monitorizarea performanței unei organizații (Elbashir, Collier & Davern, 2008).

Performanța este determinată prin compararea obiectivelor cu rezultatele. Atunci când se evaluează performanța BIS în SME-uri, este important să se ia în considerare următoarele dimensiuni: financiară, operațională și eficacitatea generală. Conform lui Ramsey & Bahia (2013), aceste dimensiuni ar trebui să fie determinate atât subiectiv, cât și obiectiv. Acest lucru arată că evaluarea impactului BIS ar trebui să fie realizată holistic, determinând rezultatul global al organizației, care variază de la performanța financiară, până la satisfacția angajaților și a clienților (Henri, 2004).

Sistemele BI se concentrează constant pe furnizarea de informații noi prin utilizarea diferitelor canale de colectare a datelor, împreună cu mecanisme de sistem informatic pentru a converti și sintetiza datele în insights acționabile, permițând urmărirea cauzelor rădăcină ale problemelor și monitorizarea tuturor proceselor operaționale. Instrumentele software de business intelligence depind de tehnologii în continuă evoluție, care includ data mining, analiza predictivă și big data. Retailul este una dintre cele mai rapide industrii în creștere astăzi, fiind extrem de competitivă și folosind pe scară largă instrumente BI și/sau DSS. Instrumentele BI influențează multe procese organizaționale în retail, contribuind la performanța organizațională.

Analiza permite retailerilor să lucreze pe durata de viață a valorii clienților, analiza loialității, vânzările încrucișate, marketingul țintit și stabilirea prețurilor produselor. Informațiile obținute prin BI oferă perspective cheie și o vedere mai largă asupra tendințelor de vânzări, așteptărilor consumatorilor, eficienței furnizorilor, facilitând luarea deciziilor rapide la momentul potrivit.

Instrumentele BI îmbunătățesc și viteza de raportare prin capturarea datelor variabile în timp, evenimente grupate astfel încât datele sunt colectate în anumite ferestre de timp și sunt realizate calcule cum ar fi medii, tranșee de serie temporală, dimensiuni și alte elemente. Instrumentele BI pot fi folosite pentru a obține informații despre comportamentul de cumpărare al consumatorilor, deoarece activitățile online ale clienților, fie pe site-ul

companiei, fie pe site-uri terțe, pot oferi informații extinse despre comportamentul consumatorului.

Instrumentele BI pot ajuta la îmbunătățirea proceselor de management și operaționale în companiile de retail, având capacitatea de a sprijini managerii în planificare, organizare, control și conducere, inclusiv prin identificarea potențialelor fraude, ratei de pierdere a clienților și a valorii ciclului de viață al clienților. Utilizarea BI permite retailerilor să gestioneze prețurile produselor lor asigurându-se că concurența nu afectează afacerea lor. Retailerii pot aplica strategii de preț dinamice bazate pe învățarea automată inclusă în BI pentru a ajusta prețurile în timp real, oferind oferte sau recomandări unui set specific de clienți, crescând astfel vânzările și atrăgând noi clienți.

Sistemele de Suport Decizional (DSS) pot adăuga valoare performanței organizației prin creșterea controlului organizațional, eficienței personale și eficacității rezolvării problemelor. Data mining poate fi utilizat în sistemele de suport decizional care procesează cantități mari de date pentru a produce interrelații între aceste date, informând decidenții într-o gamă largă de industrii, inclusiv retailul. DSS permite partajarea informațiilor de planificare, legătură procese de planificare strategică și tactică și sprijină planificarea colaborativă, permițând retailerilor să identifice produsele potrivite pentru consumatorii potriviți. DSS oferă un suport crescut în luarea deciziilor pentru retailerii, dar au anumite limitări, deoarece pot lucra doar cu anumite tipuri de date și ajută în anumite tipuri de analize, cum ar fi prognoza vânzărilor, analiza riscurilor și într-o anumită măsură analiza proceselor de afaceri.

În ciuda beneficiilor sporite pe care BI și DSS le aduc pentru retailerii, anumite provocări în implementare pot reduce eficacitatea acestor instrumente, incluzând: gestionarea deficitară a datelor, în cazul în care unele postări pe rețelele sociale nu sunt eficient verificabile de către proprietarul datelor și pot duce astfel la rezultate false sau neclare; necesitatea autorizării datelor, în care informațiile derivate din surse care utilizează puține instrumente pot duce la rapoarte care iau în considerare puține parametri, reducând astfel eficacitatea deciziilor; finanțarea limitată, cu unele companii implementând sisteme BI doar parțial, din considerente bugetare, împiedicând astfel procesul decizional și performanța organizațională globală; și lipsa de expertiză, atunci când organizația nu poate integra corect datele din sursele potrivite, conducând la calcule și analize greșite și, în final, la luarea deciziilor greșite.

Utilizarea instrumentelor și tehnicilor BI are ca scop oferirea de insight-uri reale în diversele domenii ale afacerii, iar datele trebuie să fie nu doar disponibile, ci și integrate cu mai mulți factori umani în cadrul organizației, inclusiv motivația și un set comun de informații, valori și perspective. Structura unei organizații reflectă elemente de complexitate, concentrație și formalitate, iar nivelul la care autoritatea de luare a deciziilor este delegată reprezintă o influență importantă asupra eficacității cu care sistemele IT precum BI pot fi utilizate. Astfel, elementele culturale ale organizației, cum ar fi normele, valorile și credințele, ar trebui să ofere un mediu stabil și dorit pentru fluxul liber de informații de la furnizori și clienți în întreaga ierarhie a unei organizații. Cercetările indică faptul că instrumentele BI și/sau DSS cresc semnificativ viteza luării deciziilor, oferind o mai mare înțelegere a comportamentului clienților și îmbunătățind viteza de raportare, precum și gestionarea în timp real a performanței.

Cu toate acestea, eșecul în identificarea datelor corecte, precum și lipsa expertizei și finanțării, pot diminua eficacitatea instrumentelor utilizate de comercianți. Este esențial ca comercianții care doresc să-și îmbunătățească performanța să identifice datele corecte, sursele corecte de date și instrumentele BI și/sau DSS potrivite. Viitoarele cercetări ar trebui să

încerce să identifice modalități sigure și verificabile de colectare a datelor prin intermediul instrumentelor BI și/sau DSS, în scopul susținerii deciziilor și realizării previziunilor. De asemenea, este necesară o cercetare suplimentară pentru a înțelege cât de mult timp poate utiliza o organizație cu succes instrumentele BI și/sau DSS, pentru a furniza o înțelegere a eficacității instrumentelor și a capacităților organizaționale de a utiliza aceste instrumente în mod eficient și eficace.

Bibliografie

1. Amara, Y., Søilen, K. S., & Vriens, D. (2012). Using the SSAV model to evaluate Business Intelligence Software. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 2(3).
2. Boonsiritomachai, W., McGrath, M., & Burgess, S. (2014, July). A research framework for the adoption of Business Intelligence by Small and Medium-sized enterprises. In *Proceedings of the 27th Annual Conference on Small Enterprise Association of Australia & New Zealand* (pp. 1-22). SEAANZ.
3. Boonsiritomachai, W. (2014). Enablers affecting the adoption of business intelligence: a study of Thai small and medium-sized enterprises (Doctoral dissertation, Victoria University).
4. Davenport, T.H. (2010). Business Intelligence and Organizational Decisions. *International Journal of Business Intelligence Research*, 1(1): 1-12.
5. Eckerson, W. W. (2010). *Performance dashboards: measuring, monitoring, and managing your business*. John Wiley & Sons.
6. Elbashir, M. Z., Collier, P. A., & Davern, M. J. (2008). Measuring the effects of business intelligence systems: The relationship between business process and organizational performance. *International Journal of Accounting Information Systems*, 9(3), 135- 153.
7. Fourati-Jamoussi, F. and Niamba, C.N. (2016). An evaluation of business intelligence tools: a cluster analysis of users' perceptions. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 6(1), 37- 47.
8. Guarda, T., Santos, M., Pinto, F., Augusto, M., & Silva, C. (2013). Business intelligence as a competitive advantage for SMEs. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 4(4), 187.
9. Hatta, N. N. M., Miskon, S., Ali, N. M., Abdullah, N. S., Ahmad, N., Hashim, H., ... & Maarof, M. A. (2015). Business intelligence system adoption theories in SMES: A literature review. *ARPJ Journal of Engineering and Applied Sciences*, 10 (23).
10. Henri, J. F. (2004). Performance measurement and organizational effectiveness: Bridging the gap. *Managerial Finance*, 30(6), 93-123.
11. Jenster, P., & Søilen, K. S. (2013). The Relationship between Strategic Planning and Company Performance—A Chinese perspective. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 3(1).
12. Lueg, R., & Lu, S. (2013). How to improve efficiency in budgeting-The case of business intelligence in SMEs. *European Journal of Management*, 13(2): 109-120, 2013.
13. Negash, S., & Gray, P. (2008). Business intelligence. *Handbook on decision support systems* 2, 175-193.
14. Olszak, C. M., & Ziemba, E. (2012). Critical success factors for implementing business intelligence systems in small and medium enterprises on the example of

- upper Silesia, Poland. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 7(2), 129- 150.
15. Poletto, T., de Carvalho, V. D. H., & Costa, A. P. C. S. (2015, May). The roles of big data in the decision-support process: an empirical investigation. In *International Conference on Decision Support System Technology* (pp. 10- 21). Springer International Publishing.
 16. Ponis, S. T., & Christou, I. T. (2013). Competitive intelligence for SMEs: a web-based decision support system. *International Journal of Business Information Systems*, 12(3), 243- 258.
 17. Popovič, A., Hackney, R., Coelho, P. S., & Jaklič, J. (2012). Towards business intelligence systems success: Effects of maturity and culture on analytical decision making. *Decision Support Systems*, 54(1), 729-739.
 18. Puklavec, B., Oliveira, T., & Popovic, A. (2014). Unpacking Business Intelligence Systems Adoption Determinants: An Exploratory Study of Small and Medium Enterprises. *Economic and Business Review for Central and South-Eastern Europe*, 16(2), 185.
 19. Ramsey, J. R., & Bahia, B. R. (2013). How to determine subsidiary performance based on the internationalization strategy. *Journal of Management Policy and Practice*, 14(1), 11.
 20. Sabanovic, A., & Søylen, K. S. (2012). Customers' Expectations and Needs in the Business Intelligence Software Market. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 2(1).
 21. Sabanovic, A. (2008). Business Intelligence Software Customers' Understanding, Expectations and Needs. Sheikhzadeh, M. (2017). The Survey of the Impact of Productivity on Business Intelligence (Case Study: Telecom Company of Saravan City). *International Journal of Applied Business and Economic Research*, 15(5): 315-321.
 22. Shields, P. and Rangarjan, N. (2013). *A Playbook for Research Methods: Integrating Conceptual Frameworks and Project Management*. Stillwater, OK: New Forums Press.
 23. Søylen, K. S. (2010). Boosting innovation and knowledge through delocalization: market intelligence at trade shows. *Problems and Perspectives in Management*, 8(3), 200-207.
 24. Søylen, K. S. (2012). An evaluation of Business Intelligence Software systems in SMEs—a case study. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 2(2).
 25. Søylen, K. S. (2015). A place for intelligence studies as a scientific discipline. *Journal of Intelligence Studies in Business*, 5(3), 35-46.
 26. Vesset, D., & McDonough, B. (2007). Worldwide Business Intelligence Tools 2006 Vendor Share. IDC Software Market Forecaster database, 1.

MANAGEMENTUL CARIERELOR ÎN SECTORUL PUBLIC

Oprea Mădălina Florentina
Facultatea de Administrație Publică
Specializarea Administrație Publică

Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Vasile Emilia

Abstract: Prezenta lucrare de își propune să exploreze în profunzime și să analizeze dinamica managementului carierei în contextul specific al funcționarului public. Scopul acestei lucrări este de a identifica strategiile eficiente care contribuie la dezvoltarea profesională și personală a acestui segment crucial de forță de muncă, având în vedere particularitățile administrative și structurale ale sectorului public.

În cadrul introducerii, este esențial să subliniem importanța pe care managementul carierei o deține în consolidarea unui aparat administrativ competent și responsabil, capabil să răspundă nevoilor societății contemporane cu soluții inovative și sustenabile. Acest demers științific își propune să contribuie la literatura de specialitate prin oferirea de perspective noi și recomandări practice, bazate pe o analiză riguroasă a datelor și a tendințelor actuale în domeniu. În concluzie, acest studiu va furniza un cadru comprehensiv pentru înțelegerea importanței unui management strategic al carierei funcționarilor publici, cu impact direct asupra eficienței și eficacității serviciilor publice oferite cetățenilor.

Abordarea temei managementului carierei în sectorul public este motivată de nevoia de a înțelege și îmbunătăți modul în care angajații statului își planifică și dezvoltă traiectoriile profesionale. Alegerea acestei teme vine în contextul în care sectorul public trece printr-un proces de transformare, impulsionat de dinamica socială și de cerințele unei bune guvernări. Gradul de noutate al temei este semnificativ, având în vedere că această problematică este abordată prin prisma celor mai recente tendințe și inovații în domeniul resurselor umane.

Obiectivele generale ale lucrării sunt de a analiza sistematic procesele prin care funcționarii publici își pot gestiona carierele eficient, de a identifica cele mai bune practici în domeniu și de a propune strategii adaptate specificului muncii în administrația publică. În realizarea acestor obiective, lucrarea se bazează pe o metodologie riguroasă, combinând cercetarea calitativă cu cea cantitativă, studii de caz și analize comparative.

DEZVOLTAREA CARIEREI ÎN FUNCȚIA PUBLICĂ

Studiu de caz: Cariera Funcționarului Public Cu Statut Special (Polițistul)

În această lucrare, vom explora particularitățile care conferă funcționarului public un statut special, conform articolului 1, alineatul (1) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului și căriua i se aplică, cel mai bine „TEORIA SCHIMBULUI SOCIAL”.

Peste atribuțiile obișnuite, funcționarul public poate fi încadrat în categorii specifice, cum ar fi polițiștii, care pe lângă misiunea lor de a păstra ordinea și siguranța publică, pot fi recunoscuți prin uniforma pe care o poartă și prin faptul că sunt înarmați. Totuși, aceste elemente vizibile nu sunt singurele care definesc caracterul lor distinctiv. Polițistul se remarcă prin responsabilitățile și riscurile inerente profesiei sale, care impun o serie de îndatoriri ce transcend activitățile cotidiene ale altor funcționari publici.

Exercitarea profesiei de polițist presupune o devotament neclintit față de apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, garantarea ordinii publice și prevenirea infracțiunilor. Prin urmare, polițistul își asumă o poziție de lider în comunitate și acționează în conformitate cu principii ferme precum imparțialitatea, nediscriminarea, proporționalitatea și gradualitatea, asigurând astfel un echilibru între autoritate și drepturile fundamentale ale omului.

În esență, statutul special al funcționarului public, și în mod particular al polițistului, nu rezidă doar în simbolistica uniforme sau în autoritatea ce derivă din portul armei, ci mai ales în angajamentul profund față de lege și comunitate. Această lucrare de dizertație vizează

să pună în lumină complexitatea și nobilitatea rolului polițistului în structura societății, subliniind importanța și gravitatea misiunii pe care acesta o îndeplinește.

3.1 Categorii de funcționari publici cu statut special (polițist)

În universal complex și provocator al instituțiilor statului, polițiștii, acei funcționari publici cu statut special, sunt coloana vertebrală a siguranței și ordinii publice. În această lucrare de dizertație, vom explora clasificarea meticuloasă a polițiștilor, o structură ce se sprijină pe două piloni principali: stadiul carierei și nivelul de educație.

În primul rând, polițiștii se disting în funcție de experiența acumulată în instituție. Avem, așadar, polițiștii debutanți, acei luptători ai legii aflați în formare, care își petrec perioada de stagiu integrându-se în structurile Poliției Române. Odată cu încheierea acestei faze și cu promovarea decisivă, ei devin polițiști definitiv, jurând să servească cu credință și onoare.

În al doilea rând, nivelul educațional împarte acești dedicați funcționari publici în două categorii: A și B. Categoria A este rezervată ofițerilor de poliție, acei strategii și lideri cu studii superioare, cei care, după ani de formare academică și practică, sunt pregătiți să aplice legile, să elaboreze politici și să ia decizii înalte. Ei sunt absolvenți de studii universitare și își așează semnătura pe lucrări de dizertație ce demonstrează competența și expertiza lor.

Categoria B, pe de altă parte, este alcătuită din agenți de poliție, oamenii de acțiune cu studii liceale sau postliceale, care se specializează în aplicarea directă a legilor și a regulamentelor. Ei sunt practicienii care asigură că litera și spiritul legii sunt respectate zilnic.

Când vine vorba de grade profesionale, polițiștii sunt structurați într-o ierarhie riguroasă, cu grade care variază de la chestor general de poliție la subinspector de poliție în cadrul ofițerilor, și de la agent-sef principal de poliție la agent de poliție în rândul agenților. Este esențial de menționat că gradele de chestor, comisar-sef și comisar sunt accesibile doar ofițerilor cu educație universitară, în timp ce celelalte grade reflectă o diversitate de roluri și responsabilități.

Această structură detaliată și precisă este mai mult decât o simplă ierarhie; ea reflectă un sistem bine gândit, care permite Poliției Române să funcționeze eficient și să se adapteze la provocările dinamicului mediu social. Astfel, fiecare polițist își asumă un rol decisiv în această mașinărie bine-unsă a ordinii publice, contribuind la siguranța și binele comunității.

În încheiere, această lucrare de dizertație scoate în evidență nu doar structura funcționarilor publici cu statut special, ci și angajamentul profund și pregătirea riguroasă pe care aceștia o demonstrează în îndeplinirea datoriei lor. Fie că sunt debutanți sau veterani, cu educație liceală sau universitară, toți polițiștii sunt părți vitale ale unui întreg ce asigură liniștea și ordinea în societatea românească.

3.2 Condiții de acces în funcția de polițist

În virtutea articolului 8 din Legea nr. 360/2002 referitoare la Statutul poliistului, cariera în poliție este accesibilă exclusiv persoanelor care au obținut această calificare conform prevederilor legale. Cariera de polițist se deschide de obicei pentru absolvenții instituțiilor educaționale ale Ministerului Administrației și Internelor. Totuși, recunoaștem că aceste academii nu acoperă întreg spectrul de specializări necesare, fapt pentru care poliția se îmbogățește și cu specialiști civili, selectați printr-un proces riguros de concurs. Ofițerii de poliție pot avansa din rândul agenților care dețin o diplomă sau licență obținută la instituțiile de învățământ superior, fie de durată lungă sau scurtă, ale Ministerului Administrației și Internelor sau ale altor universități cu programe adecvate nevoilor poliției. Aceste direcții sunt stabilite printr-un ordin emis de ministrul administrației și internelor. Accesul la

concursurile de admitere în instituțiile educaționale ale Ministerului Administrației și Internelor, respectiv la ocuparea directă a posturilor de specialiști, este deschis tuturor candidaților, indiferent de rasă, naționalitate, gen, religie, statut financiar sau origine socială. Candidații trebuie să îndeplinească anumite condiții generale impuse funcționarilor publici, dar și condiții speciale, pentru a se asigura că sunt compatibili cu rigorile și cerințele profesiei. Condițiile speciale pentru candidați includ sănătatea optimă - atât medical, fizic, cât și psihic -, lipsa antecedentelor penale sau a procedurilor penale în desfășurare și un comportament exemplar, în concordanță cu normele sociale acceptate. (**Vasilica Negrut – Drept Administrativ, Editura Fundatiei Univeritare „DANUBIUS”, Galati, 2003**)

În contextul actual, în care profesia de polițist impune înțelegere profundă și aplicarea avansată a legilor, multe dintre activitățile desfășurate de către funcționarii publici de categorie B necesită o pregătire superioară de scurtă durată. Aceasta înseamnă aplicarea legilor, realizarea de studii, îndrumare, elaborarea de proiecte de reglementări, pregătirea deciziilor sau chiar conducerea. Lucrarea de dizertație poate constitui un punct culminant al acestei pregătiri, fiind un proiect de cercetare avansat care contribuie la dezvoltarea profesională a viitorilor ofițeri.

În concluzie, pentru a excela în cadrul forțelor de poliție, este esențial să dispui de o fundație solidă de cunoștințe și competențe, pe care să le poți construi atât prin educație formală, cât și prin experiență de viață, toate fiind coroborate cu un comportament ireproșabil, atât în viața profesională, cât și în cea personală.

3.3 Perioada de stagiul a functionarilor publici cu statut special (politisti)

Stagiul profesional reprezintă un capitol esențial în conturarea traseului carierei fiecărui polițist sau funcționar public, marcând tranziția de la teoria învățată în băncile facultății la aplicarea ei în complexul context al vieții reale. Această perioadă, guvernată de prevederi legislative stricte, este concepută pentru a valida competențele profesionale ale celor ce se pregătesc să servească cu onoare și dedicare comunitatea.

Concret, stagiul însumează o durată de 12 luni pentru absolvenții de studii superioare de lungă durată din cadrul Academiei de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" sau alte instituții similare, aceștia primind inițial gradul de subinspector. Între timp, ofițerii cu studii universitare de scurtă durată își dedică 8 luni acestei faze de acomodare, în timp ce agenții de poliție, fie că sunt proaspăt absolvenți ai școlilor de profil, fie recrutați din alte domenii, se află în stagiul timp de 6 luni. Această perioadă se contabilizează în calculul vechimii în muncă și are o influență directă asupra evoluției ulterioare în carieră. Pe parcursul stagiului, activitățile desfășurate sunt riguros monitorizate și structurate printr-un program bine definit, care include: alocarea a două ore zilnice pentru studiu individual, asistență în îndeplinirea sarcinilor de serviciu, participare la diverse forme de pregătire, precum și identificarea materialelor și abilităților necesare fiecărei activități planificate.

Funcționarul public sau polițistul aflat în debutul carierei este îndrumat de un mentor experimentat, care îl ghidează în tainele meseriei și îi asigură o adaptare eficientă la cerințele postului. În cazul în care unitatea nu dispune de un tutor corespunzător, un plan detaliat este elaborat de structurile superioare, pentru a garanta o formare profesională de înaltă calitate. Pentru a fi definitivat în funcție, politistul trebuie să fie evaluat pozitiv și să promoveze examenul de definitivare, conform metodologiei aplicabile. În caz contrar, acesta riscă să fie eliberat din funcție, conform procedurilor de gestionare a resurselor umane.

La finalizarea stagiului, politistul promovat este avansat în gradul profesional corespunzător, dar nu înainte de a depune jurământul de credință, un act solemn care pecetluiește angajamentul său față de lege și societate. Jurământul poate fi depus și într-o

formă nereferențială religioasă, dar trebuie semnat și contrasemnat de autoritățile competente și păstrat în dosarul personal al polițistului. Semnarea jurământului de credință implică, de asemenea, consimțământul pentru verificări periodice ale integrității și fidelității profesionale, în conformitate cu legislația în vigoare. Acesta este un pas decisiv în cariera fiecărui polițist, un moment care prefățează dedicarea totală față de profesie și societate.

În final, experiența și cunoștințele acumulate în timpul stagiului pot constitui materialul principal al unei lucrări de dizertație ambițioase, capabilă să reflecte analitic provocările și satisfacțiile întâmpinate pe drumul către definitivare. Această lucrare ar putea servi nu doar ca un testament personal al succesului profesional, ci și ca o resursă valoroasă pentru generațiile viitoare de polițiști și funcționari publici.

3.4 Incompatibilitati ale funcției polițistilor

Profesia de polițist impune un grad înalt de integritate și dedicare. Funcția pe care o îndeplinește un ofițer de poliție nu este doar o simplă slujbă, ci o vocație ce necesită un angajament total. Din acest motiv, legea precizează că un polițist nu poate îmbina statutul său cu alte roluri în cadrul funcțiilor publice, exceptându-se aici poziția de cadru didactic.

Această restricție vine din necesitatea de a asigura o imparțialitate și concentrare deplină asupra responsabilităților care decurg din misiunea de a servi și de a proteja comunitatea. Astfel, un polițist nu are voie să ocupe funcții în cadrul regiilor autonome sau să fie implicat în conducerea sau proprietatea societăților comerciale care urmăresc obținerea de profit. Asemenea reguli sunt implementate pentru a preveni orice formă de conflict de interese și pentru a păstra încrederea publicului în instituția polițienească.

Mai mult, pentru a se asigura că polițiștii sunt apărători ai legii, imparțiali și echidistanți față de orice influențe politice, aceștia nu pot fi membri ai partidelor politice și nici nu pot deține funcții de conducere în cadrul societăților economice. Această separare clară între serviciul public și domeniul privat sau politic asigură că interesul cetățeanului rămâne întotdeauna în prim-plan.

Aceste reguli și principii, adesea subiect de studiu în lucrările de dizertație din domeniul dreptului și al științelor polițienești, contribuie la crearea și menținerea unei forțe de poliție profesionale și neafiliate, esențiale pentru o societate democratică sănătoasă. Așadar, statutul de polițist este în mod deliberat construit pentru a proteja și a servi cu cea mai mare onestitate și eficiență posibilă.

3.5 Evaluarea performanțelor profesionale individuale ale polițistului

Evaluarea complexă a membrilor forțelor de poliție este crucială pentru asigurarea unui standard înalt de profesionalism și etică în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și Reformei Administrative. Acest proces meticulos se concretizează într-o fișă de evaluare, care devine documentul oficial reflectând performanța, competența, dezvoltarea profesională, conduita etică și potențialul fiecărui polițist.

Scopul principal al acestui sistem de evaluare este de a monitoriza și încuraja progresul profesional al personalului, oferind o bază solidă pentru decizii precum promovarea în grad, retrogradarea sau eliberarea din funcție. În plus, evaluările periodice ajută la identificarea nevoilor de formare profesională și la proiectarea măsurilor de motivare, contribuind astfel la creșterea performanței individuale și la îmbunătățirea dialogului dintre superiori și subordonați.

Evaluările anuale, necesare pentru a cartografia progresul anual al polițiștilor, se efectuează pe parcursul unui an calendaristic, începând cu 1 decembrie și se finalizează pe data de 1 decembrie a anului următor. Acestea sunt obligatorii pentru personalul care a

activat cel puțin 6 luni în structurile Ministerului, cu excepția personalului didactic și auxiliar, ale căror evaluări corespund calendarului anului școlar.

Pe de altă parte, evaluările parțiale intervin în momente cheie, cum ar fi propunerea pentru avansarea în grad, urmarea unui curs intensiv de pregătire profesională sau în cazul absențelor prelungite. În plus, acestea sunt de asemenea necesare la încetarea raporturilor de serviciu sau în situațiile de detașare sau delegare ce depășesc două luni.

Notarea se face pe baza unui sistem de calificative cuprinzând: "excepțional" (E), "foarte bun" (FB), "bun" (B), "satisfăcător" (S) și "nesatisfăcător" (NS), fiecare reflectând gradul de îndeplinire a standardelor profesionale și personale.

Această fișă de evaluare, nu este doar un instrument de măsurare a meritelor individuale, ci și un catalizator pentru dezvoltarea continuă a personalului Ministerului Afacerilor Interne și Reformei Administrative. Prin aceasta, se garantează că fiecare polițist este nu doar apt din punct de vedere profesional, ci și un exemplu de integritate și dedicare în serviciul public.

3.6 Avansarea funcționarilor publici cu statut special (polițiști)

Progresul carierei unui polițist în cadrul forțelor de ordine este un proces ce poate lua forme diverse, reflectând nu doar experiența și competențele dobândite, dar și angajamentul față de profesie. În această lucrare de dizertație, vom explora în detaliu mecanismele prin care un polițist își poate avansa cariera, fie prin promovare într-o funcție superioară, fie prin avansarea într-un grad profesional mai înalt.

Avansarea în funcție se concretizează prin două căi distincte. În primul rând, dacă aspirațiile polițistului vizează o funcție cu un coeficient de salarizare egal sau inferior celui actual, numirea se poate face direct de către superiorul ierarhic. În schimb, atunci când obiectivul este o funcție cu un coeficient de salarizare superior, calea spre succes presupune participarea și câștigarea unui concurs competitiv, o probă a aptitudinilor și a pregătirii individuale.

Pe de altă parte, avansarea în grad profesional se supune unor criterii și momente specifice, reglementate de legislația în vigoare. Sunt demne de menționat câteva dintre acestea: Cu prilejul celebrării zilelor armelor și în contextul marcării Zilei Naționale a României, „1 Decembrie”, recunoașterea valorii și dedicației polițiștilor se materializează prin avansări simbolice în grad.

Absolvenții instituțiilor de învățământ din sistemul Ministerului Internelor și Reformei Administrative, precum și ai altor instituții de formare profesională, se pot bucura de progres în carieră odată cu finalizarea studiilor.

Incadrarea din sursa externă, adică recrutarea de specialiști din afara structurii polițienești, permite avansarea pe baza vechimii în specialitate, în conformitate cu competențele și experiența relevantă acumulată. Trecerea de la rangul de agent de poliție la cel de ofițer de poliție marchează de asemenea un pas important în evoluția profesională.

La pensionare, un polițist poate fi onorat cu o ultimă avansare, ca semn de apreciere pentru întreaga sa carieră. Nu în ultimul rând, avansarea post mortem este o recunoaștere postumă a sacrificiului suprem făcut în numele datoriei.

Este important de subliniat că pentru ca un polițist să se califice pentru avansare, acesta trebuie să îndeplinească anumite condiții legale, care sunt gândite să asigure că doar cei mai destoinici și dedicați membri ai forțelor de ordine ajung să poarte gradele superioare. Astfel, avansarea în cadrul poliției nu este doar o recunoaștere a meritelor trecute, ci și un stimulent pentru menținerea unui standard înalt de profesionalism.

În concluzie, traseul de avansare în cariera polițienească este unul structurat și bine definit, destinat să recompenseze excelența și să promoveze o cultură a performanței în rândul apărătorilor legii.

3.7 Managementul Carierelor în Sectorul Public: O perspectivă inovatoare, bazată pe „Teoria Schimbului Social”

Teoria Schimbului Social, inițial formulată de sociologul George C. Homans și dezvoltată ulterior de alți autori precum Peter M. Blau, oferă un cadru prin care se poate înțelege interacțiunea socială în termeni de schimb, costuri și beneficii. Această teorie poate fi aplicată în contextul dinamicii managementului carierei în sectorul public astfel pornind de la următoarele 10 întrebări:

1. Cum poate fi modelată dinamica managementului carierei în sectorul public prin prisma Teoriei Schimbului Social?
2. Ce rol joacă schimburile sociale în dezvoltarea și implementarea politicilor de management al carierei în sectorul public?
3. În ce măsură influențează Teoria Schimbului Social deciziile privind avansarea și mobilitatea profesională în cadrul instituțiilor publice?
4. Cum poate Teoria Schimbului Social să contribuie la creșterea satisfacției în carieră pentru angajații din sectorul public?
5. Ce inovații pot fi introduse în managementul carierei în sectorul public, bazate pe conceptele Teoriei Schimbului Social?
6. În ce moduri pot fi îmbunătățite relațiile dintre angajatori și angajați în sectorul public prin aplicarea Teoriei Schimbului Social?
7. Cum contribuie echitatea și reciprocitatea în schimburile sociale la menținerea și dezvoltarea capitalului uman în sectorul public?
8. Ce impact au schimburile sociale în cadrul rețelilor profesionale din sectorul public asupra managementului carierei individual?
9. Care sunt efectele schimburilor sociale echilibrate față de cele neechilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public?
10. Care sunt avantajele și dezavantajele utilizării Teoriei Schimbului Social ca fundament pentru dezvoltarea strategiilor de carieră în sectoarele guvernamentale?

Întrebarile s-au bazat pe lucrările publicate de Moffitt, J. and Baker, R.A. Wurden, M. and Jackson, P. Veröffentlichen, Holly, B. Ross, M. and Levin, Rymer, Lian și Seaman, K. P. Yeuman, W. R. Meshoulam, I. Sergean.

Studiul a fost unul calitativ, în care au fost intervievate prin metoda telefonică, peste 320 de persoane salariați în domeniul public, reprezentanți ai autorităților centrale și instituțiilor locale, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale cu activitate în domeniul monitorizării activității din administrația publice. În cadrul studiului, am analizat informații din surse multiple: documentare cu privire la cadrul legislativ la nivel european și național, modele de dezvoltare a carierei în funcția publică la nivel național și din alte țări; cercetare empirică, având drept respondenți atât specialiști în domeniul dezvoltării carierelor, cât și simplii salariați.

Iată concluziile pornind de la răspunsurile la fiecare întrebare:

La întrebarea unu, „**Cum poate fi modelată dinamica managementului carierei în sectorul public prin prisma Teoriei Schimbului Social?**”, aproape **11% dintre respondenți s-au referit la „Identificarea schimburilor”**. Din analiza răspunsurilor a reieșit că în sectorul public, schimburile pot fi identificate ca fiind relațiile dintre angajați și

angajatori, recompensele (salariul, beneficiile, recunoașterea) în schimbul performanței și contribuției la serviciile publice.

24% dintre repondenți s-au referit la „Motivarea angajaților”, concluzia fiind aceea că, folosind Teoria Schimbului Social, se poate înțelege că angajații sunt motivați să performeze când percep o relație echitabilă și reciproc avantajoasă cu angajatorul. Astfel, politicile de resurse umane pot fi orientate pentru a promova echitatea și recunoașterea echilibrului dintre contribuția angajaților și recompensele pe care le primesc.

14% dintre răspunsuri s-au referit la „Angajament și loialitate”, concluzia fiind că Teoria schimbului social se bazează pe îndeplinirea reciprocă a așteptărilor și stabilirea încrederii. Prin înțelegerea acestor factori, pot fi concepute strategii care să întărească relația angajat-angajator și care să stimuleze angajamentul pe termen lung.

17% dintre răspunsuri au vizat „Feedbackul și comunicarea”. Concluzia - în Teoria Schimbului Social, comunicarea este un schimb care trebuie să fie valoros pentru ambele părți. În managementul carierei, feedback-ul sincer și construcția de dialoguri deschise contribuie la ajustarea așteptărilor și la optimizarea contribuțiilor individuale.

12 procente dintre răspunsuri s-au axat pe ideia de „Promovare și dezvoltare”. Concluzia - avansarea în carieră în sectorul public poate fi văzută ca un schimb pentru angajament și performanță susținută. O politică de dezvoltare care promovează și răsplătește meritul construiește o cultură organizațională în care schimburile sunt transparente și bazate pe echitate.

Alți 12 % dintre epondenți au vorbit despre „Elemente culturale și normative”. Concluzia - în cadrul Teoriei Schimbului Social se recunoaște impactul normelor culturale și așteptărilor asupra comportamentului în schimb. În sectorul public, acest lucru poate influența cum ar trebui proiectate sistemele de recrutare, promovare și retenție pentru a se alinia la valorile și normele organizației.

10% dintre răspunsuri au vizat „Rezistența la schimbare”. Concluzia a fost că **aceasta** poate fi explicate solit în Teoria Schimbului Social prin teama angajaților de a pierde beneficiile cunoscute în schimbul unor beneficii necunoscute și nesigure, fapt pentru care managementul strategiei de schimbare trebuie să adreseze aceste preocupări.

Concluziile ce pot fi trase, în baza răspunsurilor la prima întrebare, includ necesitatea de a proiecta sisteme de managementul carierei care să promoveze schimburi echitabile și să valorizeze contribuția angajaților, recunoașterea pe deplin a importanței angajamentului, loialității și comunicării în construirea unei forțe de muncă productive și consistente în sectorul public și sensibilitatea la aspectele specifice culturale și normative în gestiunea personalului. Implementarea acestor principii poate duce la creșterea satisfacției în rândul angajaților și la o performanță îmbunătățită a serviciilor publice.

La cea de a doua întrebare, respectiv „Ce rol joacă schimburile sociale în dezvoltarea și implementarea politicilor de management al carierei în sectorul public?” răspunsurile au subliniat idea că „Schimburile sociale” joacă un rol esențial în dezvoltarea și implementarea politicilor de management al carierei în sectorul public prin influențarea relațiilor interpersonale și a comportamentelor organizaționale. Iată câteva puncte cheie despre rolul schimburilor sociale în acest context, așa cum au reieșit ele din răspunsurile primite:

12% dintre repondenți s-au referit la crearea unui „Climat de încredere”. Concluzia -schimburile sociale între lideri și angajați pot crea un climat de încredere și respect reciproc. Când angajații se simt apreciați și susținuți, sunt mai deschiși să accepte și să colaboreze la implementarea politicilor noi, inclusiv cele legate de managementul carierei.

La 18% dintre repondenți a revenit ideea de „Feedback și comunicare eficientă”. Concluzia - schimburile regulate și transparente de informații și feedback între angajați și manageri contribuie la o mai bună înțelegere a nevoilor și așteptărilor reciproc. Aceste schimburi pot ajuta la configurarea și adaptarea politicilor de management al carierei pentru a se alinia la obiectivele individuale și cele organizaționale.

Alți 20% dintre repondenți au vorbit despre „Creșterea angajamentului și motivației angajaților”. Concluzia - schimburile sociale pot întări sentimentul de apartenență și valorizare în cadrul organizației. Prin implicarea angajaților în dezvoltarea politicilor, angajații se simt mai motivați să lucreze spre direcțiile de carieră stabilite și pot dezvolta un angajament pe termen lung față de organizație.

15% dintre repondenți au avut ca răspuns „Dezvoltarea liderilor”. Concluzia - schimburile sociale încurajează dezvoltarea abilităților de leadership prin modelarea unor interacțiuni pozitive între diferite nivele ale organizației. Liderii învață să gestioneze mai bine carierele angajaților, să îi consilieze și să colaboreze cu ei pentru a atinge obiective comune.

23% dintre răspunsuri au vizat „Adaptabilitatea la schimbare”. Concluzia - schimburile sociale facilitează adaptarea la schimbările din mediu și din interiorul organizației. Comunicarea bidirecțională și feedbackul pot ajuta organizația să identifice nevoi noi de formare și dezvoltare și să ajusteze politicile de carieră în consecință.

12% dintre repondenți au vorbit despre „Elaborarea politicilor participative”. Concluzia - schimburile sociale asigură că vocea tuturor grupurilor de participanți este auzită și luată în considerare. Acest lucru crește legitimitatea și relevanța politicilor de management al carierei, asigurând că reflectă diversitatea nevoilor și așteptărilor angajaților.

Schimburile sociale sunt fundamentale în elaborarea, dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor de management al carierei în sectorul public. Ele permit dezvoltarea unui mediu de lucru bazat pe încredere, îmbunătățește comunicarea și feedback-ul, crește angajamentul angajaților, contribuie la dezvoltarea competențelor de leadership, facilitează adaptabilitatea organizației și asigură elaborarea politicilor participative și relevante. Prin urmare, pentru a avea politici de succes în domeniul carierei, este crucial să se promoveze și să se mențină schimburile sociale sănătoase în cadrul sectorului public.

La cea de a treia întrebare, „**În ce măsură influențează Teoria Schimbului Social deciziile privind avansarea și mobilitatea profesională în cadrul instituțiilor publice?**”, răspunsurile au pornit de la ideea că Teoria Schimbului Social susține că toate interacțiunile sociale sunt formate de schimbul de recompense și costuri materiale sau simbolice. Persoanele caută să maximizeze aceste recompense și să minimizeze costurile în relațiile lor interpersonale, teoria fiind utilă în studiul deciziilor legate de avansarea și mobilitatea profesională în instituțiile publice în mai multe moduri:

23% dintre repondenți și-au axat răspunsurile pe ideea de „Reciprocitate”. Concluzia desprinsă a fost că **deciziile** de promovare pot fi expresia implicită a reciprocității, unde angajații sunt recunoscuți pentru eforturile lor în schimbul loialității și angajamentului față de organizație.

22% dintre răspunsuri au vizat „Balanta beneficii-costuri”. Concluzia - salariații pot evalua ofertele de promovare pe baza raportului cost-beneficiu, luând în considerare nu numai beneficiile financiare, ci și costurile, cum ar fi stresul, orele de lucru sau compromisurile personale.

27% dintre repondenți au vorbit despre „Echitate”. Concluzia care a reieșit a fost aceea că - conform teoriei echității, care este strâns legată de Teoria Schimbului Social,

angajații sunt motivați să caute echitate în distribuirea recompenselor. Promovările ar trebui să fie văzute ca justificate și proporționale cu eforturile și realizările personale.

18% dintre persoanele intervievate ți-au axat răspunsul de ideea „Recompenselor diferențiate”: Concluzia - persoanele cu cele mai mari contribuții pot aștepta recompense mai mari, astfel încât avansarea ar putea fi viețuită ca un schimb pentru performanță și contribuții la organizație.

Doar 10% dintre repondenți s-au referit la „Status și putere”. Iar concluzia a fost că mobilitatea profesională oferă oportunități pentru statut social și putere în cadrul instituțiilor publice. Teoria Schimbului Social sugerează că aceste beneficii intrinseci pot servi ca factori puternici de motivație.

Concluziile care pot fi trase din influența Teoriei Schimbului Social asupra deciziilor de avansare și mobilitatea profesională în cadrul instituțiilor publice includ:

- Deciziile privind promovarea sunt adesea interpretate ca schimburi între contribuția angajaților și recompensele organizatorice.
- Avansarea poate fi condiționată de expectanțele reciproce dintre angajați și instituție, unde performanța și sprijinul reciproc sunt apreciate.
- Echitatea și percepțiile de tratament just influențează moralul angajaților și pot afecta motivația acestora de a rămâne în cadrul instituției sau de a căuta mobilitate profesională.
- Considerațiile non-financiare, inclusiv dezvoltarea profesională, statutul și puterea interpersonală, joacă de asemenea un rol semnificativ în deciziile privind cariera.
- Gestionarea inechitabilă a promovărilor poate duce la nemulțumirea angajaților și la scăderea performanței organizaționale, având în vedere că persoanele se așteaptă la echilibru și recunoașterea meritelor.
- Instituțiile publice trebuie să fie atente în a echilibra percepțiile de reciprocitate și echitate în managementul resurselor umane, pentru a asigura o forță de muncă angajată și mobilă.

Cea de a patra întrebare, respectiv „**Cum poate Teoria Schimbului Social să contribuie la creșterea satisfacției în carieră pentru angajații din sectorul public?**” a pornit de la ideea că Teoria Schimbului Social (SET) se bazează pe reciprocitate și pe asigurarea echilibrului între resursele investite și beneficiile obținute în relațiile de muncă. Aplicarea acestui cadru teoretic în sectorul public poate contribui semnificativ la creșterea satisfacției în carieră a angajaților prin abordarea aspectelor cheie ale angajamentului și satisfacției la locul de muncă.

Răspunsurile interlocutorilor s-au grupat astfel:

14% dintre repondenți au vorbit despre „Recunoașterea efortului”. Concluzia - Teoria sugerează că atunci când angajații se simt valorizați și recunoscuți pentru munca lor, sunt mai satisfăcuți și mai motivați să își îmbunătățească performanțele. Instituțiile publice pot dezvolta sisteme de recunoaștere și recompensare a performanței pentru a răspunde acestui aspect.

17% dintre răspunsuri s-au referit la „Balansarea datelor și primirii”. Concluzia a fost că sectorul public poate structura sistemul de beneficii și compensații astfel încât să reflecte echitabil contribuțiile angajaților. Oferirea de avantaje, cum ar fi asigurări de sănătate, posibilități de formare și dezvoltare, și un sistem de pensii competitiv, poate îmbunătăți percepția angajaților despre echitatea schimbului.

16% dintre interlocutori au vorbit despre „Creează un mediu pozitiv de lucru”. Concluzia care a ieșit a fost aceea că un mediu de lucru potrivit și susținător promovează un schimb social pozitiv care crește satisfacția în carieră. Cultură organizațională care

valorizează transparența, deschiderea la feedback și un sentiment democrațiecere de potențialul de creștere al angajaților în cadrul organizației.

13% dintre răspunsurile primite s-au axat pe „Promovarea echității și justiției”. Concluzia - Teoria Schimbului Social accentuează importanța echității în schimburile interpersonale. Sectorul public poate implementa politici pentru a asigura că tratamentul echitabil, nediscriminatoriu și just este aplicat tuturor membrilor.

Tot la nivelul de 13 procente au fost și răspunsurile care au vizat „Oferirea de suport și resurse”. Iar concluziile subliniază că proviziile de resurse și suportul sunt cruciali în menținerea unui schimb reciproc avantajos. Echiparea angajaților cu unelte, formarea și sprijinul necesar pentru îndeplinirea sarcinilor influențează pozitiv satisfacția în carieră.

12% dintre răspunsuri au fost despre „Încurajarea participării la deciziile importante”. Concluzia - Atunci când angajații sunt implicați în luarea deciziilor, simt o mai mare proprietate și sunt mai înclinați să își vadă reprezentate interesele în rezultatele organizaționale, crescând angajamentul și mulțumirea profesională.

15% dintre repondenți ne-au vorbit despre „Aprecierea și urmărirea feedback-ului angajaților”. Concluzia - Încurajarea feedback-ului și utilizarea acestuia pentru îmbunătățirea continuă pot consolida legăturile pozitive dintre angajați și management și pot crește sentimentul de apreciere și respect reciproc.

Concluzionând, Teoria Schimbului Social oferă un cadru valoros de înțelegere și influențare a satisfacției în carieră pentru angajații din sectorul public. Prin aplicarea principiilor de reciprocitate, echitate și recompensare reciprocă, organizațiile publice pot crea un mediu de lucru în care angajații se simt valorizați și motivați, ceea ce duce, în cele din urmă, și la o mai mare satisfacție în muncă.

La cea de a cincea întrebare, respectiv „Ce inovații pot fi introduse în managementul carierei în sectorul public, bazate pe conceptele Teoriei Schimbului Social?” s-a pornit de la ideea că aplicarea Teoriei Schimbului Social în contextul managementului carierei din sectorul public poate conduce la o serie de inovații care să îmbunătățească dinamica profesională între angajați și instituțiile publice. Teoria Schimbului Social, care studiază calitatea interacțiunilor și schimburilor sociale dintre părți pe baza principiilor reciprocității și distribuției echitabile a resurselor, poate oferi numeroase perspective pentru transformarea relației de muncă. Iată cum s-au grupat răspunsurile primite:

15% dintre repondenți s-au referit la „Sisteme de Recompensă Bazate pe Performanță”. Concluzia - implementarea unor sisteme de recompensă echitabile bazate în mod clar pe performanță poate intensifica motivația și angajamentul angajaților. Aceste sisteme pot lua în considerare nu numai rezultatele cantitative, dar și aspecte calitative, cum ar fi inovația, colaborarea și inițiativa.

Alte 14 procente dintre răspunsuri au vizat „Programele de Dezvoltare Personalizate” Concluzia - sectoarele publice pot dezvolta programe de carieră care să reflecte specificitatea individuală a fiecărui angajat. Acest lucru implică posibilitatea personalizării traseului de carieră, oportunităților de învățare și dezvoltare, precum și flexibilitatea în rotația pozițiilor și responsabilităților.

16% dintre repondenți s-au referit la un „Sistem de Feedback Bidirecțional” Concluzia - angajații și managerii ar putea beneficia de un sistem robust de feedback bidirecțional, care să permită un dialog deschis despre așteptări, performanță și oportunități de îmbunătățire. Acest lucru întărește principiul reciprocității și consolidează încrederea și respectul reciproc.

13% dintre repondenți au subliniat necesitate de „Mentorat și Coaching”. Concluzia – Implementarea unui program de mentorat și coaching poate fi o strategie

esențială prin care angajații mai experimentați își împărtășesc cunoștințele și își utilizează relațiile pentru a susține dezvoltarea profesională a colegilor mai puțin experimentați. Acesta este un exemplu direct al schimbului social care adaugă valoare întregii organizații.

15% dintre răspunsuri s-au referit la „Flexibilitate și Balanță între Muncă și Viața Personală”. Concluzia - recunoașterea importanței echilibrului dintre viața profesională și cea privată poate reprezenta un schimb valoros între angajat și angajator. Implementarea unor politici de work-life balance cum ar fi programul flexibil de lucru, telemunca sau zile de concediu pentru nevoi personale, sunt exemple ale deciziilor benefice bazate pe înțelegerea nevoilor reciproce.

14% dintre repondenți au cerut implementarea unor „Sisteme de Justiție și Echitate Organizațională”. Concluzia - dezvoltarea și perpetuarea unui mediu de lucru care promovează justiția, transparența decizională și egalitatea de șanse poate contribui la o cultură organizațională bazată pe reciprocitate și pe principii de schimb social echitabil.

În final, 13% dintre răspunsuri s-au referit la „Planuri de Succesiune”. Concluzia - crearea unor planuri de succesiune care să permită identificarea și dezvoltarea talentelor interne poate asigura tranziții netede pentru posturile de conducere, cultivând în același timp loialitatea și implicarea angajaților prin perspectiva creșterii pe plan profesional în cadrul organizației.

În concluzie, inovarea în managementul carierei din sectorul public, prin prisma Teoriei Schimbului Social, ar trebui să se concentreze pe dezvoltarea unor relații de muncă bazate pe încredere, respect, echitate și reciprocitate. Acest lucru poate conduce atât la îmbunătățirea satisfacției și performanței angajaților, cât și la creșterea eficienței și productivității în cadrul organizațiilor publice.

Discuțiile generate de cea de a șasea întrebare, respectiv „**În ce moduri pot fi îmbunătățite relațiile dintre angajatori și angajați în sectorul public prin aplicarea Teoriei Schimbului Social?**” a scos în evidență câteva moduri în care Teoria Schimbului Social ar putea fi aplicată pentru îmbunătățirea relațiilor dintre angajatori și angajați în sectorul public.

19% dintre repondenți s-au referit la „Recunoaștere și apreciere”. Concluzia - oferirea de recunoaștere și apreciere acționând ca o recompensă intangibilă, poate consolida loialitatea angajaților și poate îmbunătăți moralul și motivația acestora.

Doar 11% dintre răspunsuri au vizat o „Comunicare clară”. Analizând răspunsurile am ajuns la concluzia că păstrarea unei comunicări transparente și oneste despre așteptări, obiective și evaluarea performanței poate conduce la un schimb echitabil de feedback și poate stimula implicarea angajaților.

15% dintre repondenți au avut ca prioritate „Dezvoltarea profesională”. Concluzia - investițiile în dezvoltarea abilităților și oportunitățile de formare continuă se pot traduce într-un schimb reciproc benefic, prin îmbunătățirea calității muncii și a satisfacției angajaților.

16 procente dintre răspunsuri au făcut referire, în principal la „Beneficii și compensații”. Concluzia a fost că asigurarea unui pachet de beneficii și compensații compatibile sau superioare celor comune în sectorul relevant poate atrage și reține talentul, contribuind la stabilirea unei relații de schimb pozitive.

Alți 14% dintre itelocutori ne-au vorbit despre „Balanța între muncă și viața privată”. Iar concluzia a fost că promovarea unui echilibru sănătos între muncă și viața privată poate conduce la un răspuns pozitiv al angajaților, care se vor simți valorizați ca indivizi dincolo de contribuția lor profesională.

13% dintre repondenți au cerut „Includerea angajaților în luarea deciziilor”. Concluzia - permiterea angajaților să participe la luarea deciziilor și la formarea politicilor poate încuraja sentimentul de proprietate și poate îmbunătăți angajamentul față de organizație.

12% dintre răspunsuri s-au axat pe nevoia unui „Mediu de muncă pozitiv”. Iar concluzia a fost că, pentru dezvoltarea carierei în domeniul public, este nevoie de crearea unui mediu de lucru sănătos și de susținere unde angajații se simt confortabil să-și exprime ideile și îngrijorările fără teama de a fi penalizați.

Aplicarea Teoriei Schimbului Social în relațiile dintre angajatori și angajați în sectorul public presupune inițierea unor măsuri pro-active de către angajatori pentru a cultiva o cultură organizațională în care angajații se simt valorizați și recompensați. Prin concentrarea pe un schimb echitabil și reciproc benefic între oferirea de recompense materiale și imateriale și așteptarea de execuție a sarcinilor și dedicare din partea angajaților, atât angajatorii cât și angajații pot avea parte de beneficii îmbunătățite. Această simbioză poate conduce la o forță de muncă mai satisfăcută, mai loială și mai productivă în sectorul public.

Cea de a șaptea întrebare, respectiv: „Cum contribuie echitatea și reciprocitatea în schimburile sociale la menținerea și dezvoltarea capitalului uman în sectorul public?” a vizat echitatea și reciprocitatea - valori fundamentale în schimburile sociale care au o importanță deosebită în sectorul public, afectând atât calitatea interacțiunii dintre indivizi și organizații, cât și dezvoltarea și menținerea capitalului uman. Următoarele puncte subliniază modul în care repondenții s-au raportat la contribuția acestor concepte în sectorul public.

15% dintre repondenți și-au axat răspunsurile pe ideea de „Creșterea moralului și satisfacției angajaților”. Concluzia - echitatea în sectorul public asigură că angajații sunt tratați just și corect, iar politicile și procedurile sunt aplicate consistent. Acest lucru crește satisfacția în muncă și loialitatea față de organizație, ceea ce este esențial pentru menținerea talentului și experienței în cadrul sectorului public.

Alte 6% dintre răspunsuri, s-au referit la „Îmbunătățirea relațiilor de muncă”. Concluzia - reciprocitatea, ideea că acțiunile pozitive vor fi răsplătite cu acțiuni similare, contribuie la un mediu de muncă colaborativ și de susținere. Relațiile de muncă devin mai puternice, și astfel, rezultatele echipei și productivitatea sunt ameliorate.

Doar 10% dintre răspunsuri au avut ca obiect „Atragerea și reținerea de talente”. Concluzia a fost că prin asigurarea echității în oportunitățile de carieră, formare profesională și promovare, sectorul public poate atrage angajați talentați și motivați. Când angajații percep echitatea în organizație, sunt mai predispuși să rămână și să contribuie în mod activ la obiectivele acestuia.

15% dintre interlocutori ne-au vorbit despre „Cultura organizatorică pozitivă”. Concluzia - o cultură ce valorizează echitatea și reciprocitatea poate duce la o atitudine mai pozitivă generată la nivel de instituție. Angajații sunt mai predispuși să adere la codul de conduită și standardele organizaționale când există un climat de echitate și respect reciproc.

19% dintre răspunsurile primite au fost despre „Responsabilitate și transparență”. Iar concluzia a fost că promovarea echității și reciprocității poate îmbunătăți responsabilitatea și transparența în sectorul public. Acest lucru, la rândul său, sporește încrederea cetățenilor în serviciile publice și în cei care le oferă.

Doar 11 procente dintre răspunsuri s-au referit la „Reducerea conflictelor de muncă”. Concluzia - reciprocitatea și echitatea contribuie la reducerea tensiunilor și conflictelor de muncă prin prevenirea sentimentelor de nedreptate și favoritism. Un mediu

echitabil și echilibrat scade incidența litigiilor legate de muncă, ceea ce duce la o forță de muncă mai eficientă și mai focalizată pe obiective.

Cum era de așteptat, **cea mai mare parte a răspunsurilor, respectiv 24%, au vizat „Dezvoltarea resurselor umane”**. Concluzia - accesul echitabil la formare și dezvoltare profesională încurajează angajații să își îmbunătățească abilitățile și să își mărească competențele, contribuind ulterior la inovație și eficiență în serviciile publice.

În concluzie, echitatea și reciprocitatea sunt piloni centrali în dezvoltarea și menținerea unui capital uman puternic în sectorul public. Ele creează un lanț virtuos de satisfacție în muncă, relații profesionale sănătoase, responsabilitate și eficiență, și promovează o societate mai cohesivă și instituții publice mai performante.

Răspunsurile la cea de a opta întrebare, respectiv **„Ce impact au schimburile sociale în cadrul rețelelor profesionale din sectorul public asupra managementului carierei individuale?”** au găsit în jurul ideii că schimburile sociale în cadrul rețelelor profesionale din sectorul public pot avea un impact semnificativ asupra managementului carierei individuale. Iată câteva dintre efectele și concluziile posibile, în funcție de răspunsurile înregistrate:

11% dintre răspunsuri au vizat „Creșterea oportunităților profesionale”. Concluzia - interacțiunile sociale în rețele profesionale pot duce la descoperirea de noi oportunități de carieră prin recomandări, sfaturi și informații despre posturi disponibile în sectorul public ce nu sunt întotdeauna publicate pe canale convenționale.

Alte 13 procente au vizat „Îmbunătățirea dezvoltării profesionale”. Concluzia - rețelele sociale profesionale încurajează schimbul de cunoștințe și experiențe, care poate ajuta la dezvoltarea competențelor și abilităților individuale necesare pentru avansarea în carieră.

12% dintre respondenți s-au referit la „Construirea unei reputații solide”. Concluzia - o prezență activă și pozitivă în rețelele de socializare poate contribui la construirea și menținerea unei imagini profesionale puternice, esențială pentru succesul pe termen lung în carieră.

11% dintre respondenți și-au dorit „Creșterea vizibilității și recunoașterii profesionale”. Concluzia - indivizii care sunt activi în rețelele profesionale sunt mai susceptibili de a fi remarcați și recunoscuți pentru realizările și expertiza lor, ceea ce poate duce la mai multe posibilități de promovare.

10% dintre interlocutori, vor „Sprijin în luarea deciziilor referitoare la carieră”. Concluzia rețelele sociale pot oferi acces la mai mulți mentori și la o rețea diversificată de profesioniști, care pot oferi sfaturi valoroase și perspective noi când vine vorba de luarea deciziilor importante de carieră.

12% dintre respondenți cer „Creșterea capitalului social” Concluziile - interacțiunile și conexiunile formate în cadrul rețelelor profesionale contribuie la capitalul social, care este un atu atunci când se caută suport, acces la resurse sau colaboratori noi pentru proiecte specifice.

13% dintre răspunsuri s-au referit la „Promovarea inovației și schimbul de idei”. Concluzia - angajații din sectorul public pot beneficia de schimbul de bune practici și idei noi, care pot conduce atât la inovație în domeniul lor, cât și la optimizarea proceselor și strategiilor existente.

La final, 18 procente dintre răspunsuri au vizat „Conformarea și adoptarea normelor profesionale”. Concluzia - prin socializarea în rețele specifice domeniului de activitate, indivizii sunt mai înclinați să înțeleagă și să adopte standardele și așteptările profesionale actuale, ceea ce poate duce la creșterea performanței individuale.

În concluzie, schimburile sociale în cadrul rețelilor profesionale din sectorul public funcționează ca un catalizator pentru succesul profesional, oferind oportunități de dezvoltare și susținere a carierei individuale. Aceste rețele favorizează patrunderea în comunitățile de profesioniști, stimulând învățarea continuă, vizibilitatea și avansarea în cadrul sectorului respectiv.

La cea de a noua întrebare, respective „Care sunt efectele schimburilor sociale echilibrate față de cele neechilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public?” **s-au evidențiat două direcții:**

- a. Efectele schimburilor sociale echilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public și
- b. Efectele schimburilor sociale neechilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public:

Raportându-ne la *efectele schimburilor sociale echilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public* din răspunsuri a reieșit că:

15% dintre repondenți pun pe primul plan „Creșterea satisfacției în muncă”. Concluzia - schimburile echilibrate permit dezvoltarea unui climat de încredere și respect reciproc între angajați și management. Acest lucru poate duce la o mai mare satisfacție în muncă, ceea ce duce adesea la o retenție mai bună a angajaților.

Alte 15 procente dintre răspunsuri au evidențiat ca fiind foarte important „Sentimentul de valoare și recunoaștere”. Concluzia - prin schimburile echilibrate, angajații se simt valorizați și recunoscuți pentru munca lor, sporindu-le astfel loialitatea față de organizație și dorința de a rămâne în cadrul ei.

17% dintre repondenți au identificat ca prioritate „Angajamentul și motivarea crescută”. Concluzia - când schimburile sunt echilibrate, angajații dezvoltă un angajament mai profund și o motivare sporită deoarece se simt tratați în mod echitabil și corect. Aceasta poate duce la performanțe îmbunătățite și o rată mai scăzută de fluctuație a personalului.

În fine, 10 procente dintre cei care au răspuns au pus pe primul loc „Dezvoltarea parteneriatelor durabile”. Concluzia - relațiile echilibrate între angajați și manageri pot construi o bază solidă pentru parteneriate durabile și colaborări pe termen lung, fundamentale pentru succesul organizațiilor din sectorul public.

Raportându-ne la *efectele schimburilor sociale neechilibrate în ceea ce privește retenția angajaților în sectorul public*, a reieșit că:

11% dintre repondenți se tem de „Scăderea moralului angajaților”. Concluzia - schimburile sociale neechilibrate pot duce la un moral scăzut în rândul angajaților, deoarece pot simți nedreptate și lipsa unui tratament echitabil, lucru ce poate afecta negativ satisfacția în muncă și angajamentul.

Alte 10 procente se tem, în primul rând, de „Creșterea absenteismului și a fluctuației”. Concluzia - neechitatea în schimburile sociale pot duce la absenteism crescut și la o rată mai mare de turnover, deoarece angajații sunt mai puțin atașați de organizația lor și mai predispuși să caute alte oportunități de angajare.

Pentru 9% dintre cei intervievași, cea mai mare temere este „Reducerea productivității”. Concluzia - angajații care simt că schimburile nu sunt echilibrate pot fi mai puțin motivați să muncească la capacitatea lor maximă, influențând negativ productivitatea și eficiența organizațională.

Pentru alte 9% dintre repondenți, cea mai mare temere este legată de „Tensiuni și conflicte interne”. Concluzia - percepția neechității și a unei schimburi sociale neechilibrate poate genera conflict și tensiune între angajați și management, deteriorând relațiile la locul de muncă și influențând în mod negativ atmosfera organizatorică.

Concluzii: În sectorul public, o abordare echilibrată a schimburilor sociale contribuie la crearea unui mediu de lucru pozitiv, la creșterea motivației și loialității, precum și la îmbunătățirea productivității și eficienței. Retenția angajaților este adesea maximizată prin asigurarea unei balanțe juste între ceea ce angajații oferă (efort, timp, devotament) și ceea ce primesc înapoi (salariu, beneficii, recunoaștere, oportunități de dezvoltare). Pe de altă parte, schimburile sociale neechilibrate generează efecte negative, ceea ce încurajează angajații să caute alte locuri de muncă, crescând astfel costurile asociate cu recrutarea și instruirea de noi angajați. Prin urmare, pentru a crește retenția angajaților în sectorul public, este esențial să fie promovată echitatea și un schimb social echilibrat.

La cea de a zecea întrebare a chestionarului nostrum, respectiv „**Care sunt avantajele și dezavantajele utilizării Teoriei Schimbului Social ca fundament pentru dezvoltarea strategiilor de carieră în sectoarele guvernamentale?**”, răspunsurile s-au împărțit, evident, în două. În privința avantajelor utilizării Teoriei Schimbului Social în dezvoltarea strategiilor de carieră în sectoarele guvernamentale:

23% dintre cei intervievați au pus pe primul loc „Îmbunătățirea satisfacției angajaților”. Concluzia - Teoria sugerează că satisfacția la locul de muncă crește când angajații percep o balanță echitabilă între ceea ce contribuie și ceea ce primesc în schimb. Strategiile bazate pe acest principiu pot duce la o forță de muncă mai motivată și loială.

27% dintre intervievați au stabilit ca principal avantaj „Creșterea eficienței”. Concluzia - strategiile care reflectă o înțelegere a schimbului social pot facilita eficiența în cadrul organizațiilor guvernamentale prin crearea unui mediu în care angajații se simt apreciați și răsplătiți adecvat, menținându-și astfel nivelul înalt de productivitate.

Pentru 27% dintre interlocutori, avantajul constă în obținerea unei „Conduceri eficiente”. Concluzia - utilizarea teoriei poate ajuta liderii să dezvolte o cultură organizațională pozitivă, stabilind relații de încredere și cooperare, ceea ce este crucial pentru realizarea obiectivelor sectorului guvernamental.

Din alte 17% dintre răspunsuri, a reieșit că principalul avantaj este cel legat de „Atragerea și păstrarea talentelor”. Concluzia - politicile de carieră centrate pe schimbul social pot fi atractive pentru candidații de înaltă calitate și pot ajuta la retenția angajaților competenți, sporind astfel capacitatea guvernului de a atinge obiective strategice.

Doar 10% dintre interlocutori au spus că principalul avantaj este „Flexibilitatea și inovația”. Concluzia - Teoria Schimbului Social poate încuraja flexibilitatea și inovația prin recompensarea inițiativei și a abordărilor inovative, factori importanți în adaptarea la schimbarea rapidă în politicile și nevoile societății.

În privința dezavantajele utilizării Teoriei Schimbului Social în dezvoltarea strategiilor de carieră în sectoarele guvernamentale:

20% dintre răspunsurile primite s-au referit la „Subiectivitate în evaluarea schimbului”. Concluzia - echitatea schimbului este percepută subiectiv, ceea ce poate duce la disensiuni dacă angajații percep că recompensele nu sunt proporționale cu contribuțiile lor.

Alte 25 de procente dintre cei intervievați au spus ca se tem, în principal de „Focalizarea pe recompensă individual”. Concluzia - Teoria poate să nu ia în considerare suficient obiectivele comunitare sau de grup, esențiale în sectorul public, concentrându-se în schimb pe interesele individuale.

29% dintre repondenți se tem de „Neglijarea normelor și a regulamentelor guvernamentale”. Concluzia - strategiile de carieră bazate strict pe schimbul social pot să nu respecte normele rigide care guvernează sectoarele guvernamentale sau să submineze principiile de meritocrație și egalitate.

11% dintre răspunsuri au scos în evidență problema „Potențialului de a ignora obiectivele pe termen lung”. Concluzia - motivația bazată pe recompense imediate poate afecta concentrarea pe obiective pe termen lung esențiale pentru serviciile publice.

În fine, 15% dintre răspunsuri s-au referit la „Riscul de inechitate”. Concluzia - poate exista riscul promovării unei culturi de "favoritisme", în care doar cei care sunt văzuți ca oferind schimburi valoroase sunt recompensați, ducând la un mediu de lucru inechitabil.

Teoria Schimbului Social poate oferi o structură utilă pentru formularea strategiilor de carieră în sectorul guvernamental, și poate duce la o maximizare a productivității și satisfacției angajaților. Totuși, teoria trebuie aplicată cu discernământ, ținând cont de contextul unui mediu guvernamental, care include respectarea strictă a normelor și a reglementărilor, și echilibrarea între nevoile individuale și cele ale comunității. Implementarea cu succes necesită o atenție atentă la echitate, transparență și ajustări periodice ale politicilor pentru a asigura că acestea servesc interesele pe termen lung ale sectorului public.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Lucrarea de față, evidențiază faptul că integrarea Teoriei Schimbului Social în strategiile de managementul carierelor din sectorul public poate conduce la o mai bună înțelegere a dinamicii relației dintre angajați și angajatori. Acest lucru poate spori nu numai angajamentul și satisfacția angajaților, ci și eficiența organizațională și calitatea serviciilor publice. Concluzia finală subliniază necesitatea unei abordări holistice și adaptabile pentru a gestiona și a susține dezvoltarea carierei într-un sector public în continuă schimbare, punctând că practicile bazate pe principii robuste, precum Teoria Schimbului Social, oferă un cadru promițător pentru reforma în domeniul HR din sectorul public. Titlul propus pentru dizertație sugerează o analiză a managementului carierelor în sectorul public prin prisma Teoriei Schimbului Social. În concluzia unei astfel de lucrări, ar trebui să abordăm câteva puncte centrale:

Sinteza cercetării: Recapitularea metodologiei de cercetare utilizate, inclusiv studiul de literatură, analiza comparativă, și posibile studii de caz sau interviuri cu angajați din sectorul public care ar fi fost folosite pentru a înțelege dinamica schimbului social în contextul dat.

Principalele constatări:

1. Definirea și caracteristicile managementului carierelor în sectorul public, evidențiind particularitățile față de sectorul privat.
2. Descrierea Teoriei Schimbului Social și modalitățile prin care aceasta poate fi aplicată în managementul carierelor din sectorul public.
3. Impactul pe care politici de dezvoltare bazate pe Teoria Schimbului Social le-ar putea avea asupra satisfacției și motivației angajaților.
4. Identificarea și analizarea modului în care practicile actuale de management al carierelor se aliniază sau abat de la principiile Teoriei Schimbului Social.

Implicații practice și teoretice:

- Impactul abordării inovatoare a managementului carierelor asupra eficienței organizațiilor din sectorul public.
- Sugestii pentru alinierea politicilor și strategiilor de dezvoltare profesională la Teoria Schimbului Social pentru a îmbunătăți satisfacția profesională și retenția angajaților.
- Reflectarea asupra teoriei în lumina descoperirilor și posibile noi direcții în cercetarea teoretică în domeniu.

Limitări: O discuție onestă despre limitele cercetării, inclusiv constrângerile metodologice și posibilele vicii ale selecției care ar putea influența aplicația și interpretarea Teoriei Schimbului Social în sectorul public.

Recomandări pentru cercetări viitoare:

- Extinderea cercetării pentru a include mai multe organizații guvernamentale sau compararea între diferite culturi organizaționale și sisteme administrative din diferite țări.
- Căutarea de noi modalități de a cuantifica și măsura schimbul social în contextul managementului carierelor.
- Explorarea impactului managementului inovator de cariere asupra eficienței prestației sectorului public.

BIBLIOGRAFIE

1. Bălăneasa, N., & Manolescu, G. (2012). GESTIONAREA SUPLIMENTELOR ANGAJAȚILOR DE CĂTRE ANGAJATOR, *Analele Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. Fascicul Facultății de Economie și Administrație Publică*, 2011, vol. 11
2. Patrik M. Wright & Rebeca R. Kehoe, RR (2013) Practici de resurse umane și angajament organizațional: o examinare mai profundă. *Asia Pacific Journal of Human Resource Management*
3. Erk P. Piening, Alina M Baluch & Torsten O. Salge, (2014). Mind the intended-implemented gap: Understanding employees' perceptions of HRM, **Human Resource Management** 53
4. Guest, D. E. (2017). Human Resource Management and Employee Well-Being Towards a New Analytic Framework. *Human Resource Management Journal* 27.
5. Angela Di Fabio (2017). Psihologia durabilității și dezvoltării durabile pentru bunăstarea în organizații, *Frontiers in psychology* 8.
6. Osman M. Karatepe & G. Karadas (2015). Do psychological capital and work engagement foster frontline employees' satisfaction? A study in the hotel industry, . *International Journal of Contemporary Hospitality Management* 27.
7. Ahmed Mohammed Sayed Mostafa, Julian Seymour Gould-Williams, Paul Bottomley (2015). High-performance human resource practices and employee outcomes: the mediating role of public service motivation. Published 1 September 2015, *Business, Psychology, Public Administration Review*.
8. Violetta Khoreva & Heidi Wechtler (2018). HR practices and employee performance: the mediating role of well-being. *Employee Relations*, Vol. 40 .
9. Felisa Latorre, David Guest, José Ramos, Francisco J Gracia (2016). High commitment HR practices, the employment relationship and job performance: A test of a mediation model. *Journal of Happiness Studies* 10 .
10. Kurtessis, J. N., Eisenberger, R., Ford, M. T., Buffardi, L. C., Stewart, K. A., & Adis, C. S. (2017). Perceived Organizational Support: A Meta-Analytic Evaluation of Organizational Support Theory. *Open Journal of Business and Management*, Vol.8.
11. Palina Prysmakova (2016). From compliance to commitment: Centralization and public service motivation in different administrative regimes. *International Journal of Manpower* Volume 37
12. TM Gardner, PM Wright, LM Moynihan. (2011). Titlul lucrării. Editura.
13. Van De Voorde, K., & Beijer, S. (2015). Titlul lucrării. Editura.
14. Zhong, L., Wayne, S. J., & Liden, R. C. (2016). Titlul lucrării. Editura.

ASPECTE PRIVIND ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN GESTIONAREA EȘECULUI STUDENȚESC - STUDII DE CAZ PRIVIND DEZIRABILITATEA SOCIALĂ A STUDENȚILOR, MOTIVAȚIA STUDENȚILOR ȘI A PROFESORILOR

Rizea Elena

Facultatea de Administrație Publică
Specializarea Administrație Publică

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Bezeriță Luciana (Tomescu)

Abstract: În cadrul sistemului educațional actual, administrația publică joacă un rol important, influențând succesul sau eșecul elevilor de azi, studenților de mâine.

Din această perspectivă, în prezentul articol sunt descrise unele ipoteze principale considerate factori generatori ai eșecului școlar și/sau academic, legați de modalitățile de implicare a administrației publice în gestionarea acestui fenomen, precum: insuficiența resurselor financiare alocate educației, insuficiența formare profesională continuă pentru profesori, curriculum rigid și neadaptat realităților locale sau zonale, politici educaționale incoerente și frecvente schimbări legislative, unele inegalități sociale și economice etc.

La nivelul Organizației pentru Dezvoltare și Cooperare Economică (OCDE), este descris eșecul studențesc, întâlnit în toate sistemele de învățământ, constând în dificultățile studenților de a îndeplini obiectivele didactice, precum și abandonul studențesc, ratele ridicate înregistrate de aceste fenomene fiind considerate probleme semnificative în unele țări.

Pentru o mai bună înțelegere a cauzelor generatoare ale eșecului academic, sunt prezentate studii de caz privind dezirabilitatea socială a studenților și motivația studenților și a profesorilor, fiind utilizate diverse metode psihologice.

Aspectele analizate relevă necesitatea unei abordări holistice, astfel încât o administrare eficientă și echitabilă a resurselor disponibile să poată preveni eșecul școlar și/sau academic.

Aspecte introductive - Ipoteze privind eșecul școlar și academic/ Probleme deschise

În legătură cu *Dreptul la învățătură*, consacrat la art. 32 din *Constituția României*, republicată,³ în cuprinsul studiilor de specialitate s-a afirmat că: „Una dintre prerogativele cele mai importante ale unui stat în epoca modernă este aceea de a asigura o educație de înaltă performanță pentru cetățenii săi. Se poate identifica astfel o funcție educativă a statului”⁴.

Din această perspectivă, **administrația publică** joacă un rol important în sistemul educațional, influențând direct sau indirect succesul sau eșecul școlar și/sau academic.⁵

În cadrul procesului de gestionare a problematicii actuale privind **eșecul școlar/academic**, au fost descrise următoarele **ipoteze principale**:

Ipoteza 1 - Resursele financiare insuficiente

³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

⁴ [Efrim, Dragos Alexandru, Rolul autorităților administrative locale în îndeplinirea funcției educative a statului, August 2011. Articol disponibil la site-ul \(PDF\) Rolul Autorităților Administrative Locale În Îndeplinirea Funcției Educative a Statului \(The Role of Local Administrative Authorities in the Accomplishment of the Educative Function of the State\) \(researchgate.net\).](#)

⁵ [A se vedea, Ministerul Educației, Învățământ preuniversitar](https://www.edu.ro/descriere) - Descriere, disponibil la site-ul <https://www.edu.ro/descriere>: „Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.”

Insuficiența resurselor financiare destinate educației și alocările bugetare necorespunzătoare nevoilor instituțiilor de învățământ pot genera un mediu educațional inadecvat. Instituțiile de învățământ subfinanțate pot întâmpina dificultăți în furnizarea infrastructurii necesare, precum laboratoare moderne, biblioteci bine dotate și echipamente tehnologice actualizate. Efectul poate fi unul descurajator asupra elevilor/ studenților și cadrelor didactice, de reducere a motivației și a performanțelor școlare/ academice.⁶

Ipoteza 2 - Gestionarea deficitară a fondurilor

Gestionarea inefficientă a fondurilor, chiar și în cazurile în care resursele financiare sunt disponibile, se poate reflecta în dotări insuficiente și condiții necorespunzătoare. Rezultatul poate fi un mediu de învățare inadecvat, fiind afectate calitatea educației și performanțele elevilor/ studenților.

Ipoteza 3 - Investițiile în infrastructură insuficiente

Investițiile insuficiente pentru o infrastructură educațională modernă pot limita accesul elevilor/ studenților la facilități precum săli de clasă/ de curs bine echipate și spații de studiu adecvate. Astfel pot fi limitate oportunitățile de învățare și inovație, afectând negativ rezultatele școlare/ academice.⁷

Ipoteza 4 - Formarea profesională continuă insuficientă pentru profesori

Formarea profesională continuă a profesorilor necesită resurse adecvate pentru un acces facil la programe de dezvoltare profesională. În lipsa acestora, cadrele didactice nu ar putea răspunde eficient nevoilor educaționale ale elevilor/ studenților și exigențelor unui învățământ modern, de calitate.

Ipoteza 5 - Curriculum neadaptat sau rigid

Un curriculum rigid și neadaptat realităților locale și/sau zonale ar fi nerelevant pentru nevoile beneficiarilor și pentru piața muncii. În astfel de condiții, elevii/ studenții nu ar fi motivați să învețe, ceea ce ar putea conduce la eșecul școlar/ academic.⁸

Ipoteza 6 - Politici educative incoerente

Politici educaționale incoerente și schimbări legislative frecvente pot genera instabilitate și incertitudine în sistemul educațional. Efectul perturbator asupra activității didactice poate îngreuna adaptarea elevilor/ studenților la noile cerințe și metode de predare.

Ipoteza 7 - Inegalități sociale și economice

Inegalitățile sociale și economice pot fi accentuate prin distribuția inegală a resurselor și lipsa programelor eficiente de sprijin pentru elevii/ studenții din mediile defavorizate. Astfel, elevii/ studenții din zonele rurale sau din familii cu venituri reduse au acces limitat la resursele educaționale necesare, afectându-le performanța școlară/ academică.

În acest context, **administrația publică** poate influența în mod direct sau indirect succesul școlar al elevilor sau academic al studenților, în general, prin alocarea resurselor financiare corespunzătoare nevoilor instituțiilor de învățământ, formarea profesională

⁶ A se vedea, [Ministerul Educației](https://www.edu.ro/finantare-universitar), *Finanțare*, disponibil la site-ul <https://www.edu.ro/finantare-universitar>. **Finanțarea învățământului superior din România** este reglementată de Legea nr. 199/2023: „*Finanțarea din fonduri publice a instituțiilor de învățământ superior de stat se face din bugetul Ministerului Educației și are 3 direcții principale: finanțarea de bază, suplimentară și complementară.*”

⁷ În același sens, a se vedea [Code for Romania](https://www.code4.ro/ro/raport-scoli-sigure-infrastructura-scolara-este-subdimensionata-si-neadecvata-afectand-negativ-mediul-de-invatare), (2024), *Infrastructura școlară este subdimensionată și neadecvată, afectând negativ mediul de învățare*. Disponibil la site-ul <https://www.code4.ro/ro/raport-scoli-sigure-infrastructura-scolara-este-subdimensionata-si-neadecvata-afectand-negativ-mediul-de-invatare>.

⁸ A se vedea, Ministerul Educației, *Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului Național. Document de politici educaționale*. Document disponibil la site-ul: [https://www.edu.ro/sites/default/files/ DPC 31.10.19 consultare.pdf \(edu.ro\)](https://www.edu.ro/sites/default/files/DPC_31.10.19_consultare.pdf): „*Abordarea propusă este una sistemică, în care componenta curriculum interacționează și evoluează concomitent cu alte componente ale sistemului de educație, precum formarea cadrelor didactice, evaluarea rezultatelor elevilor, managementul școlar, finanțarea, elaborarea manualelor școlare și a altor resurse de învățare etc.*” p. 5.

continuă a cadrelor didactice, elaborarea politicilor educaționale coerente și gestionarea adecvată a inegalităților sociale.

O administrare eficientă și echitabilă a resurselor disponibile poate preveni eșecul școlar/ academic și poate asigura un sistem educațional de calitate pentru toți beneficiarii acestuia.

În pofida progreselor economice și sociale, în pofida avansului tehnologic, psihopedagogic, de inovație în ariile educaționale, calitatea activității elevilor și a studenților continuă să ridice **probleme deschise**.⁹

1. Aspecte privind rolul administrației publice în gestionarea eșecului studentesc

Rezultatele studiilor de dată relativ recentă, efectuate în legătură cu **eșecul studentesc** reflectă preocuparea, dar și impasul decidenților din educație, precum și situația dificilă în care se află unele familii, studenți, educația în general.

Unul din studiile de specialitate se referă la **impactul psihologic negativ** pe care diversele neajunsuri manifeste le pot avea asupra tuturor factorilor implicați în educație.¹⁰

Eșecul studentesc este un fenomen care se întâlnește în toate sistemele de învățământ. Problematika lui este vastă și se raportează nu doar la ariile educative, ci și la spațiile culturale, administrative, economice, sociale, etc. și în general la toate opțiunile fundamentale ale societății.

Eșecul studentesc se referă la dificultățile studenților pentru îndeplinirea obiectivelor didactice, (parțial sau în totalitate), care pot conduce în cazuri extreme la **abandonul studentesc**.¹¹ Eșecul studentesc implică atât performanța scăzută, cât și inadaptația.

Efectele negative pot fi resimțite asupra coeziunii și mobilității în plan social, necesitând cheltuieli bugetare suplimentare, de exemplu pentru gestionarea mai multor probleme de sănătate publică, sau în ceea ce privește combaterea fenomenului de creștere a criminalității (OCDE)¹².

Astfel, ratele ridicate de eșec și abandon studentesc rămân probleme semnificative în unele țări, cum este considerat și cazul României.¹³

În cadrul OCDE, unii autori definesc eșecul studentesc ca o „întârziere”, afirmând că acesta se referă la studenți „care părăsesc școala fără calificări”, existând un „*decalaj semnificativ*” în rândul acestora.¹⁴

⁹ A se vedea Negovan, Valeria, (2006), *Introducere în psihologia educației*, Editura Universitară, București, 224 p.

¹⁰ Pentru dezvoltare, a se vedea Turcu, Filimon, (2008), *Psihologie școlară*, Editura ASE, București.

¹¹ Ibidem.

¹² Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică. Document disponibil la site-ul: <https://www.oecd.org/education/school/45171670.pdf>.

¹³ Ziarul financiar, Eveniment, Autor: Cornea, Ramona, **România este pe primul loc în Uniunea Europeană după rata abandonului școlar. În 2022, ponderea tinerilor români care au părăsit devreme sistemul de educație și formare a fost de 16%. Media Uniunii Europene a fost de 10%**, 25.05.2023. Articol disponibil la site-ul <https://www.zf.ro/eveniment/romania-primul-loc-uniunea-europeana-dupa-rata-abandonului-scolar-21896985>.

În același sens, a se vedea Calea europeană.ro, Educație, Autor: Ion, Teodora, Eurostat: **România se află pe ultimul loc în UE când vine vorba de ponderea persoanelor cu vârsta între 25 și 34 de ani cu studii superioare**, 27.05.2024. Articol disponibil la site-ul <https://www.caleaeuropeana.ro/eurostat-romania-se-afla-pe-ultimul-loc-in-ue-cand-vine-vorba-de-ponderea-persoanelor-cu-varsta-intre-25-si-34-de-ani-cu-studii-superioare>.

În contextul descris, **administrația publică poate influența direct sau indirect succesul sau eșecul educațional al studenților**, prin alocarea resurselor, formarea cadrelor didactice, **elaborarea politicilor educaționale** și gestionarea inegalităților sociale.

O **administrare eficientă și echitabilă a resurselor** poate preveni eșecul academic și poate asigura un sistem educațional de calitate pentru toți studenții din cadrul comunităților academice. În cazul subfinanțării, un mediu educațional neadecvat, cu dotări insuficiente și condiții necorespunzătoare cerințelor actuale, poate descuraja atât studenții, cât și cadrele didactice.

O altă problemă importantă este reprezentată de insuficienta **formare profesională continuă pentru profesori**. Fără sprijinul necesar și resursele adecvate pentru un acces facil la programe de dezvoltare profesională, cadrele didactice nu ar putea răspunde eficient nevoilor educaționale complexe ale studenților, având ca posibilă consecință scăderea calității educației.

În plus, un **curriculum** rigid și neadaptat realităților locale/ zonale, poate determina eșecul academic prin nerelevanța sa pentru studenți și pentru piața muncii.

Totodată, **politici educaționale** incoerente și frecvente schimbări legislative pot genera instabilitate și incertitudine în sistemul educațional, prin lipsa de continuitate.

Toate acestea pot conduce la perturbarea activității academice și pot îngreuna adaptarea studenților la exigențele actuale.

2. Studiu de caz privind dezirabilitatea socială a studenților

Studiul de caz a fost realizat de către cercetătorii care au dezvoltat chestionare, precum **Scala <Marlowe - Crowne Social Desirability>**,¹⁵ (MCSD), utilizată pe scară largă pentru a detecta relevanța răspunsului dezirabilității sociale la studenți și în cadrul universitar.

În rândul adulților, inclusiv al studenților, dezirabilitatea socială a fost măsurată cel mai frecvent utilizând Scala MCSD, care constă din 33 de itemi ce descriu fie comportamente de zi cu zi dezirabile, dar neobișnuite (de exemplu, „*admiterea greșelilor*”), fie comportamente de zi cu zi nedorite, dar comune (de exemplu, „*bârfa*”).¹⁶

Inițial, scala privind dezirabilitatea socială a fost concepută pentru copii (CSD) și a fost dezvoltată în anii 1960, cu versiuni ușor diferite pentru copiii mai mici (clasele 3 - 5) și mai mari (clasele 6 - 12). Scala CSD pentru clasele 3 - 5 are 46 de itemi „da/nu”, de exemplu:

¹⁴ Descrierea proiectului - „*Depășirea eșecului studentesc: POLITICI*”. „THAT WORK”. Perspective ale politicii educaționale ale OCDE. Document disponibil la site-ul <https://www.oecd.org/education/school/45171670.pdf>, accesat la data de 23.11.2023.

Pentru dezvoltare, a se vedea OECD - Education Policy Perspectives (Perspective ale politicii educaționale ale OCDE). Document disponibil la site-ul https://www.oecd-ilibrary.org/education/oecd-education-policy-perspectives_5cc2d673-en: „*Direcția OCDE pentru Educație și Competențe ajută țările să-și compare politicile și experiențele educaționale și să învețe unele de la altele prin evaluări și sondaje la scară largă și analize comparative ale politicilor. Această serie de documente politice prezintă analize pentru factorii de decizie, practicieni și cercetători cu privire la o gamă largă de probleme de politică abordate la OCDE: de la învățământul preșcolar la învățământul superior, de la elaborarea politicilor la implementare, de la performanța și bunăstarea studenților, la formarea profesorilor și practici, la resursele școlare.*” (trad. ns.).

¹⁵ Crowne, D. P., Marlowe, D., (1960), *O nouă scală de dezirabilitate socială independentă de psihopatologie. Jurnal de Consultanță Psihologică*, pp. 349 - 354. (trad. ns.).

¹⁶ Disponibilă la site-ul <https://depts.washington.edu/uwcscs/sites/default/files/hw00/d40/uwcscs/sites/default/files/Social%20Desireability%20Scale.pdf>.

„Îți asculți mereu părinții?” și „Te enervezi vreodată?” - cu un răspuns „da” și respectiv „nu”, definite ca răspunsuri dezirabile din punct de vedere social. Răspunsuri mult mai dezirabile din punct de vedere social au fost date de copiii mai mici decât cei mai mari, de fete decât de băieți, de studenții cu IQ (*coeficientul de inteligență*) mai scăzut decât de cei cu IQ mai mare, de copiii afro-americani decât de copiii europeni, americani și de cei cu rezultate școlare mai mici decât cei cu rezultate școlare mai mari.¹⁷

Studiul a fost adaptat pentru a examina **dezirabilitatea socială la studenții din universități**, fiind utilizate chestionare similare pentru a evalua influența acestui factor în mediul academic. Astfel, studenții au răspuns la itemi care măsurau comportamente dezirabile sau nedorite în contextul universitar, cum ar fi: „Îți predai întotdeauna la timp proiectele?” sau „Vorbești vreodată de rău colegii?”. Rezultatele au evidențiat că **studenții manifestă dezirabilitate socială în răspunsuri, fiind influențați de dorința de a se conforma normelor sociale și academice.**

Dimensiunile constructului dezirabilitate socială sunt „managementul impresiei”, „auto-amagirea” și „amăgirea celorlalți”.

„Managementul impresiei” este procesul prin care oamenii încearcă să influențeze imaginea pe care ceilalți o au despre ei. Managementul impresiei este folosit atunci când o persoană dorește să creeze și să mențină o identitate specifică. Acest obiectiv este atins prin manifestarea intenționată a anumitor comportamente, atât verbale, cât și nonverbale, care îi vor determina pe alții să privească persoana așa cum aceasta își dorește (Rosenfeld și colaboratorii, 2002; Bozeman și Kacmar, 1997).¹⁸

Recent, cercetătorii au început să pună întrebări fundamentale despre **modul în care studenții își ajustează comportamentul pentru a obține evaluări sociale mai favorabile** (Engelmann și Rapp, 2018; Silver și Shaw, 2018).¹⁹

Cu toate acestea, în multe alte contexte, astfel de decizii ridică provocări cognitive dificile, cum ar fi recunoașterea informațiilor relevante, utilizarea acestor informații pentru a face inferențe despre starea mentală și a afla cum și când să acționeze asupra acestor inferențe²⁰.

Se poate părea că motivul pentru care unii studenți sunt mai implicați și au performanțe mai bune în activitățile de clasă în comparație cu alți studenți este pentru că unii sunt mai motivați decât alții. Cu toate acestea, cercetările actuale sugerează că motivația este „dinamică, sensibilă la context și schimbătoare” (Maclellan, 2005).²¹ Astfel, studenții care au

¹⁷ Crandall, V. C. și colaboratorii, (1965); Crandall, V. C., (1966), *Caracteristicile personalității și comportamentele sociale și de realizare asociate cu tendințele de răspuns la dezirabilitatea socială ale copiilor. Jurnal de Personalitate și Psihologie Socială*, Vol. 4, pp. 477 - 486. DOI: 10.1037/h0023891. (trad. ns.).

¹⁸ Bozeman, D. P., Kacmar, K. M., (1997), *Un model cibernetic al impresiei. Procese de management în organizații*. (trad. ns.).

¹⁹ Engelmann, J. M., Rapp, D. J., (2018), *Influența preocupărilor reputaționale asupra prosocialității copiilor. Dezvoltarea timpurie a comportamentului prosocial*, (trad. ns.). Silver, I. M., Shaw, A., (2018), *Relații publice de mari dimensiuni: Dezvoltarea managementului reputației. Tendințe în Științe cognitive*. (trad. ns.).

În același sens, a se vedea: Good, K, Shaw, A., (2021) *Obținerea unei impresii bune: Managementul reputației și obiectivele de performanță. Recenzii interdisciplinare Wiley: Știința cognitivă*, e1552. (trad. ns.).

²⁰ Drept MD, *Inferența. Noțiunea de inferență: „Inferența reprezintă un proces rațional ordonat prin care, din anumite propoziții (adevărate sau false), numite premise, este derivată o nouă propoziție, numită concluzie”*. Disponibil la site-ul <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/logica-juridica/inferenta/>.

²¹ Maclellan, E., (2005), *Învățare activă în învățământul superior*, Vol. 6. DOI: 10.1177/1469787405057750. (trad. ns.). Disponibil la site-ul <https://ucwbling.chicagolandwritingcenters.org/wp-content/uploads/2015/06/Effie-Maclellan-Academic-Achievement-The-Role-of-Praise-in-Motivating-Students.pdf>.

flexibilitatea de a-și modifica motivația de a se angaja într-o activitate de învățare, chiar dacă nu au fost motivați intrinsec.

Deși acest tip de flexibilitate este important, cercetările arată că **stilul de predare al unui profesor și mediul studențesc reprezintă factori ce pot juca un rol important în motivarea studenților.**

Același autor (MacLellan, 2005) a analizat relația dintre tutore și student și, în special, tipul de feedback pe care tutorele l-ar oferi studentului. Rezultatele acestui studiu au arătat că laudele sau criticile îndreptate către student au generat un sentiment de „*intelență fixă*”, în timp ce laudele și criticile îndreptate către efortul și strategia folosită de student au generat un sentiment de „*intelență maleabilă*”. Cu alte cuvinte, feedback-ul cu privire la efort și strategie îi lasă pe studenți să știe că există loc de creștere. Acest lucru este important deoarece atunci când studenții cred că inteligența lor este „*fixă*”, mentalitatea lor poate împiedica dezvoltarea abilităților, deoarece studenții vor crede că au doar „*o anumită cantitate*” de înțelegere asupra unui anumit subiect și este posibil nici să nu mai încerce.

De asemenea, potrivit studiilor de specialitate (Sansone și Morgan, 1992)²², atunci când studentul este deja motivat să se angajeze într-o activitate pentru plăcere personală și interes științific, iar apoi un profesor îi oferă feedback, tipul de feedback dat poate schimba modul în care acesta vede activitatea și chiar poate submina motivația intrinsecă, dacă nu este unul adecvat.

În consecință, **este fundamental ca un profesor să fie cât mai conștient de modul în care oferă feedback studenților săi**, deoarece acesta poate avea atât un impact pozitiv, cât și unul negativ, asupra implicării și motivației studenților (Katz și Shahar, 2015).²³

3. Studiu de caz privind motivația studenților și a profesorilor

Într-un studiu de caz corelațional, autorii menționați anterior (Katz și Shahar, 2015) au utilizat chestionare pentru a investiga caracteristicile care definesc un profesor motivat și motivant. Chestionarele au fost aplicate unui număr de o sută de profesori și au vizat în special identificarea factorilor care contribuie la motivația intrinsecă atât a profesorilor, cât și a studenților.

Rezultatele studiului au arătat că profesorii care sunt intrinsec motivați să predea și care cred în importanța unui stil de învățare autonom pentru studenții lor sunt cei care reușesc să promoveze motivația intrinsecă în clasă. Acești profesori nu doar că își îndeplinesc rolul de educatori, dar și stimulează interesul și dorința autentică de a învăța a studenților.

Alți autori (Sheinman și Nezlek, 2001; Deci, Nezlek și Sheinman, 1981)²⁴ au descoperit că adaptarea profesorilor la un stil de predare autonom are un impact pozitiv asupra studenților, care devin mai intrinsec motivați să se implice în activitățile de la clasă. În

²² Sansone, C., Morgan, C., (1992), *Motivație intrinsecă și educație: Competență în context. Motivație și emoție.* (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul https://www.researchgate.net/publication/331252945_Self-regulation_of_motivation_A_renewable_resource_for_learning.

²³ Katz, I., Shahar, B. H., (2015), *Ce face un profesor motivant? Motivația și convingerile profesorilor ca predictor ai stilului lor de susținere a autonomiei. Psihologie Școlară Internațională.* (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/233999204/1_s2.0_S0742051X22001974_main.pdf.

²⁴ Sheinman, L., Nezlek, J. B., (2001); Deci, E. L., Nezlek, J. B., Sheinman, L. (1981), *Caracteristicile recompensatorului și motivația intrinsecă a recompensatului. Jurnal de Personalitate și Psihologie Socială.* DOI:10.1037/0022-3514.40.1.1. (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul https://www.researchgate.net/publication/232517218_Characteristics_of_the_Rewarder_and_Intrinsic_Motivation_of_the_Rewardee.

cadrul acestui studiu, s-a observat că **studentii răspund favorabil când profesorii își modifică abordarea didactică pentru a promova autonomia și responsabilitatea individuală în procesul de învățare.**

Cu toate acestea, autorii au constatat că efectul pozitiv asupra motivației studenților a fost de scurtă durată.

Un alt aspect important evidențiat de acest studiu a fost acela că, deși profesorii pot juca un rol esențial în stimularea motivației intrinseci a studenților, mediul educațional în care aceștia își desfășoară activitatea tinde să favorizeze motivația extrinsecă. Aceasta se referă la recompense externe, precum note, recunoaștere socială sau alte beneficii tangibile. Astfel, chiar și atunci când un profesor promovează un stil de predare autonom, **factorii externi specifici mediului studentesc** pot limita efectele pe termen lung ale acestor practici asupra motivației intrinseci a studenților.

Aceste studii subliniază importanța unei **abordări integrative** care combină **aspectele pedagogice** cu înțelegerea profundă a **psihologiei motivației**.

În condițiile administrării publice a sistemului educațional, aceste descoperiri pot ghida **formularea politicilor educaționale care să susțină atât dezvoltarea profesională continuă a profesorilor, cât și crearea unui mediu de învățare care să stimuleze motivația intrinsecă a studenților.** De exemplu, investițiile în programe de formare a cadrelor didactice, care să promoveze **stiluri de predare autonome și orientate către studenți**, pot reprezenta o **strategie eficientă**.

Pentru a înțelege mai bine cauzele eșecului academic și pentru a observa **motivația studenților și a profesorilor**, au fost utilizate diverse **metode psihologice**. Aceste metode includ aplicarea *chestionarelor de motivație*, *interviuri* și *observații directe* în cadrul orelor de curs.

Aceste instrumente au permis o analiză mai profundă a **dinamicii motivaționale** și a **interacțiunii dintre profesori și studenți**.

Administrația publică se împletește cu **psihologia** într-un mod esențial pentru îmbunătățirea sistemului educațional. Prin **înțelegerea profundă a motivației și a factorilor care contribuie la succesul academic, politicile educaționale pot fi adaptate pentru a crea un mediu de învățare mai eficient și mai motivant.**

O astfel de **abordare holistică** poate conduce la o **educație de calitate**, care să sprijine dezvoltarea completă a studenților și să le ofere șanse reale de succes academic și personal.

Concluzii

Administrația publică constituie o „piesă” fundamentală în „puzzle-ul” sistemului educațional, având un impact semnificativ asupra succesului sau eșecului școlar/ academic.

Prin intermediul politicilor, alocărilor financiare și gestionării resurselor, **administrația publică** influențează direct condițiile de învățare, precum și modul în care profesorii și elevii/ studenții pot „naviga” prin peisajul educațional.

Din această perspectivă, vom arăta cum ipotezele formulate anterior reflectă realitatea sistemului educațional și cum **integrarea metodelor psihologice** poate pune în evidență aspecte esențiale ale dinamicii educaționale.

Una dintre cele mai palpabile ipoteze este legată de insuficiența **resurselor financiare**, întrucât instituțiile de învățământ subfinanțate se pot confrunta cu provocări semnificative în furnizarea unui mediu de învățare adecvat. Clase supraaglomerate, biblioteci

insuficient echipate și laboratoare depășite tehnic pot reprezenta doar câteva exemple care subliniază impactul direct al finanțării inadecvate asupra calității educației, în general. Toate acestea pot descuraja elevii/ studenții să-și atingă potențialul maxim și totodată, pot afecta moralul cadrelor didactice, limitându-le capacitatea de a preda eficient și de a motiva învățarea.

O altă problemă importantă poate fi reprezentată de **gestionarea fondurilor** în mod deficitar. Chiar și atunci când resursele sunt disponibile, modul în care acestea sunt administrate poate influența considerabil calitatea infrastructurii și a serviciilor educaționale. Gestionarea neadecvată a fondurilor poate duce la proiecte neîmplinite, la întârzieri în livrarea echipamentelor sau la cheltuieli nejustificate, având un impact negativ asupra experienței de învățare.

Insuficiența **investițiilor în infrastructură** este adesea subliniată în contextul educației universitare. Neasigurarea accesului la tehnologie, a facilităților moderne și a spațiilor de învățare corespunzătoare, poate afecta în mod direct succesul academic al studenților. Infrastructura inadecvată poate influența negativ și percepția studenților despre propria lor experiență educațională, adesea descurajându-i să se implice activ în procesul de învățare și dezvoltare personală.

Totodată, insuficiența **formare profesională continuă pentru cadrele didactice** poate reprezenta o problemă care afectează nu doar calitatea predării, dar și capacitatea sistemului educațional de a se adapta la schimbările privind nevoile și așteptările studenților. Profesorii care beneficiază de programe de dezvoltare profesională continuă sunt mai bine pregătiți să utilizeze metode de predare inovatoare și să răspundă mai eficient diversității nevoilor educaționale.

Curriculumul rigid și neadaptat poate fi privit ca un obstacol în calea succesului școlar/ academic. Administrația publică, prin **politici educaționale** incoerente și frecvente schimbări legislative, poate stabili structuri de învățare care nu sunt flexibile sau relevante pentru nevoile actuale ale studenților. Acest aspect poate duce la scăderea motivației și a interesului pentru învățare, afectând în final rezultatele academice.

Adăugarea **metodelor psihologice** pentru a investiga **cauzele eșecului academic** și pentru a înțelege **motivația studenților și a profesorilor** aduce o perspectivă nouă și necesară în problematica specifică sistemului educațional. Studiile psihologice pot oferi „insight”²⁵-uri valoroase despre cum factorii socio-economici, culturali și educaționali interacționează pentru a influența performanța academică, astfel cum reiese și din *Studiile de caz* prezentate anterior, privind *dezirabilitatea socială a studenților și motivația studenților și a profesorilor*.

Astfel de cercetări pot ghida administrația publică în formularea politicilor educaționale mai informate și mai eficiente, care să sprijine succesul școlar/ academic al tuturor elevilor/ studenților, indiferent de contextul lor de proveniență.

În concluzie, **administrarea publică și psihologia sunt interconectate** în mod fundamental, în eforturile de a îmbunătăți sistemul educațional. Prin înțelegerea profundă a factorilor care contribuie la succesul sau eșecul școlar/ academic, administrația publică poate adopta strategii mai bune pentru a asigura accesul echitabil la educație de calitate și pentru a promova o **învățare activă și sustenabilă** în rândul elevilor/ studenților.

Aceasta nu este doar o **provocare**, ci și o **oportunitate de a transforma educația într-un motor de progres social și economic**.

²⁵ Referitor la: *cunoaștere, înțelegere*. (trad. ns.).

BIBLIOGRAFIE

1. Bozeman, D. P., Kacmar, K. M., (1997), *A Cybernetic Model of Impression. Management Processes in Organizations.*
2. Cornea, R., (2023), *România este pe primul loc în Uniunea Europeană după rata abandonului școlar. În 2022, ponderea tinerilor români care au părăsit devreme sistemul de educație și formare a fost de 16%. Media Uniunii Europene a fost de 10%. Ziarul financiar.ro.*
3. Crandall, V. C., (1966), *Personality characteristics and social and achievement behaviors associated with children's social desirability response tendencies. Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 4, pp. 477 - 486. DOI: 10.1037/h0023891.
4. Crowne D. P., Marlowe D., (1960), *A new scale of social desirability independent of psychopathology. Journal of Consulting Psychology*, pp. 349 - 354.
5. Deci, E. L., Nezlek, J. B., Sheinman, L., (1981), *Characteristics of the Rewarder and Intrinsic Motivation of the Rewardee. Journal of Personality and Social Psychology.* DOI:10.1037/0022-3514.40.1.1.
6. [Efrim, D. A., \(2011\), Rolul autorităților administrative locale în îndeplinirea funcției educative a statului.](#)
7. Engelmann, J. M., Rapp, D. J., (2018), *The influence of reputational concerns on children's prosociality. Early Development of Prosocial Behavior.*
8. Good, K, Shaw, A., (2021), *Achieving a good impression: Reputation management and performance goals. Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, e1552.
9. Ion, T., (2024), *Eurostat: România se află pe ultimul loc în UE când vine vorba de ponderea persoanelor cu vârsta între 25 și 34 de ani cu studii superioare. Calea europeană.ro.* Negovan, V., (2006), *Introducere în psihologia educației*, Editura Universitară, București.
10. Katz, I., Shahr, B. H., (2015), *What makes a motivating teacher? Teachers' motivation and beliefs as predictors of their autonomy-supportive style. School Psychology International.*
11. Maclellan, E., (2005), *Active Learning in Higher Education*, Vol. 6. DOI: 10.1177/1469787405057750.
12. Sansone, C., Morgan, C., (1992), *Intrinsic motivation and education: Competence in context. Motivation and Emotion.*
13. Silver, I. M., Shaw, A., (2018), *Pint-sized public relations: The development of reputation management. Trends in Cognitive Sciences.*
14. Turcu, F., (2008), *Psihologie școlară*, Editura ASE, București.
15. Constituția României, republicată, publicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31.10.2003.
16. Legea învățământului superior nr. 199/2023, publicată în Monitorul Oficial nr. 614 din 05.07.2023.
17. Calea europeană.ro, <https://www.caleaeuropeana.ro/>
18. Comisia Europeană, https://commission.europa.eu/index_ro
19. Drept MD, <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/logica-juridica/inferenta/>
20. [Ministerul Educației](#), <https://www.edu.ro/>
21. Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică, <https://www.oecd.org/education/>
22. Ziarul financiar, <https://www.zf.ro/>.

ASPECTE PRIVIND ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ȘI IMPORTANȚA BUNEI GUVERĂRI, ÎN CADRUL SECURITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

Unciuleanu Radu Matei
Facultatea de Administrație Publică
Specializarea Administrație Publică

Coordonator științific:
Conf. univ. dr. Bezeriță Luciana (Tomescu)

Abstract: Securitatea națională reprezintă un pilon fundamental al stabilității și prosperității oricărui stat. Din această perspectivă, în prezentul articol sunt analizate concepte fundamentale consacrate în domeniul securității naționale, articole constituționale relevante în materie, evoluția cadrului normativ privind Strategia de Securitate Națională a României/ Strategia Națională de Apărare a Țării, obiective și modalități de implementare prevăzute de **Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024** - „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări”, (Strategia 2020 - 2024), precum și aspecte privind **rolul administrației publice și importanța bunei guvernări în cadrul securității naționale a României**, „...factorii implicați în procesul bunei guvernări fiind deopotrivă statul și societatea civilă”, astfel cum prevede Strategia.

Pentru înțelegerea comprehensivă a domeniului de referință, sunt prezentate selectiv aspecte din cuprinsul Capitolelor Strategiei 2020 - 2024, privind: Cap. 1 - România membru activ NATO și UE, stat rezilient, pol de stabilitate regional, Cap. 2 - Interese și obiective naționale de securitate, Cap. 3 - Evaluarea mediului de securitate, Cap. 4 - Amenințări, riscuri și vulnerabilități, Cap. 5 - Direcții de acțiune și principalele modalități pentru asigurarea securității naționale a României, subliniind că „**înlăturarea deficiențelor care afectează buna guvernare, întărirea capacității, eficienței și obiectivității sistemului administrativ**” reprezintă unul din **obiectivele naționale de securitate**, din perspectivă internă, potrivit Strategiei.

INTRODUCERE

În ultimele decenii, problema securității naționale a devenit tot mai transparentă și un subiect de interes comun pentru cetățeni. O mare atenție academică este acordată modului în care oamenii percep securitatea națională și problemele legate de aceasta.²⁶

Securitatea națională a devenit un concept menit să definească, să apere și să promoveze valorile, interesele precum și necesitățile de securitate ale națiunilor, statelor naționale și cetățenilor acestora.²⁷

În contextul provocărilor globale actuale, de la amenințări cibernetice la terorism internațional, România își consolidează continuu mecanismele de apărare și securitate.

Prezentul articol explorează aspecte privind concepte fundamentale și articole relevante în materie din Constituția României, republicată,²⁸ evoluția cadrului normativ privind Strategia de Securitate Națională a României/ **Strategia Națională de Apărare a Țării**, obiectivele acestora și modalitățile de implementare, **rolul administrației publice și importanța bunei guvernări în cadrul Strategiei**, toate contribuind la o înțelegere comprehensivă a securității naționale.

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024 - „Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări” (Strategia/

²⁶ Ayoob M., *Defining Security: A Subaltern Realist Perspective*, in „Critical Security Studies”, (O perspectivă realistă subalternă, în „Studii critice de securitate”), Edited by Keith Krause and Michael C. William, 121 - 46, New York, 2002. (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul Sage Journals, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0010836798033003004>.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

SNAT) este principalul document care definește politicile și măsurile necesare pentru asigurarea **securității naționale**, fiind aprobată la solicitarea Președintelui României adresată celor două Camere ale Parlamentului.

*„În ultimii 30 de ani, România a evoluat foarte mult prin acțiunea individuală și comună a cetățenilor ei. România a îndeplinit obiective naționale esențiale pentru dezvoltarea internă și consolidarea poziției pe plan extern: integrarea în NATO și Uniunea Europeană.”*²⁹

Strategia Națională de Apărare a Țării prevede un management al problematicii de securitate națională, cu accent pe **gestionarea integrată a riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților de către statul român**, având o **dublă valență**:

- ✓ „prima este **internă, națională**, în spiritul edificării unei autentice comunități de securitate, apărare și ordine publică”;
- ✓ „cea de-a doua este cea **europeană, euro-atlantică și internațională**, România asumându-și responsabilitățile ce-i revin în calitate de stat membru al UE, NATO, OSCE, ONU și al altor organizații internaționale”.³⁰

În înțelesul **Strategiei**, **securitatea națională a României** reprezintă o stare de echilibru, stabilitate economică și politică, care este necesară pentru existența și dezvoltarea statului român ca *stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil, democratic și social*, precum și a climatului de exercitare neîngradită a *drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor*.

Pe lângă **apărarea armată**, înțeleasă în dublu sens, de apărare națională și apărare colectivă, **Strategia** vizează și alte paliere precum *„politica externă, ordinea publică, activitatea de informații, contrainformații și de securitate, managementul crizelor, domeniile educație, cultură, sănătate, economic, demografie, financiar”*, etc.

1. Concepte fundamentale consacrate în domeniul securității naționale

- **Suveranitatea națională**: semnifică dreptul exclusiv al unui stat de a-și exercita autoritatea asupra teritoriului său și de a-și gestiona afacerile interne și externe fără interferențe din exterior; reprezintă fundamentul securității naționale, garantând autonomia decizională (capacitatea de a lua decizii politice, economice și militare fără constrângeri externe).³¹

- **Integritatea teritorială**: presupune menținerea frontierelor naționale și prevenirea separatismului sau anexărilor teritoriale de către alte state.³²

- **Amenințările asimetrice**, precum **terorismul și atacurile cibernetice**: reprezintă provocări majore pentru securitatea națională; acestea necesită abordări inovative și resurse specializate pentru a fi gestionate eficient.

²⁹ Administrația Prezidențială - Președintele României, **Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024**, aprobată prin Hotărârea nr. 22 a Ședinței comune a Senatului și Camerei Deputaților din 30 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial (M. Of.) nr. 574 din 1 iulie 2020. Disponibilă la site-ul https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf.

³⁰ Ibidem.

³¹ E-JURIDIC.RO, Dicționar juridic - Definiția termenului - **Suveranitate**: „Atribut al statului ce constă în supremația de stat în interiorul hotarelor sale și în independența ei în exterior.” Disponibil la site-ul <https://e-juridic.manager.ro/dictionar-juridic/suveranitate/4172.html>.

³² E-JURIDIC.RO, Dicționar juridic - Definiția termenului - **Integritate teritorială**: „Este o regulă fundamentală a dreptului internațional contemporan, consacrată și în Carta O.N.U. Potrivit acesteia statul își exercită pe deplin și nestingherit suveranitatea asupra teritoriului său, toate celelalte state fiind obligate să nu-i aducă nici un fel de atingere.” Disponibil la site-ul <https://e-juridic.manager.ro/dictionar-juridic/integritate-teritoriala/2339.html>.

- *Terorismul*: se referă la utilizarea violenței pentru a induce frica și a destabiliza Guvernele; măsurile preventive includ securitatea frontierelor, cooperarea internațională și combaterea radicalizării.³³

- *Atacurile cibernetice asupra infrastructurilor digitale și a sistemelor de date ale statului*: necesită investiții în securitatea cibernetică și crearea de echipe specializate pentru protecție și răspuns.³⁴

- *Reziliența națională*: se referă la capacitatea unei națiuni de a se adapta și de a se recupera rapid în urma unor crize sau atacuri; aceasta implică pregătirea infrastructurilor critice, a sistemelor de comunicație, precum și a comunităților locale.

- *Pregătirea infrastructurilor esențiale sau critice*: vizează asigurarea continuității funcționării serviciilor și utilităților publice de bază (precum electricitate, apă, căldură, salubritate, transport în comun, servicii sociale), în situații de criză.

- *Sistemele de comunicație robuste*: presupun dezvoltarea unor rețele de comunicații sigure și redundante pentru a menține legătura între autorități și populație în timpul crizelor.

- *Implicarea comunităților locale*: constă în educația și instruirea cetățenilor pentru a răspunde eficient la situații de urgență și a contribui la eforturile de recuperare, etc.

2. Articole constituționale relevante în materi

Articolul 1 - Statul român

Constituția României, republicată³⁵, la art. 1, alin. (1), prevede că „*România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil*”.

Acest articol subliniază importanța caracterelor statului român:

- Suveranitatea statului confirmă dreptul exclusiv al României de a-și gestiona afacerile interne și externe;

- Unitatea și indivizibilitatea statului asigură coeziunea teritorială și integritatea teritoriului național.

Articolul 2 - Suveranitatea

La art. 2, alin. (1), Legea fundamentală statuează că „*Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative*”, în sensul supremației statului în interior și al independenței sale în exterior.

Articolul 3 - Teritoriul

La art. 3, alin. (1), textul constituțional prevede că „*Teritoriul României este inalienabil*”, acesta reprezentând un aspect esențial pentru securitatea națională:

- Delimitarea teritoriului se referă la stabilirea prin lege a frontierei țării, inclusiv a jurisdicției teritoriale a României, potrivit dreptului internațional;

- Inalienabilitatea teritoriului presupune protecția teritoriului împotriva oricărei forme de agresiune sau intervenție externă.

Articolul 118 - Forțele armate

La art. 118, alin. (1), textul constituțional stabilește că „*Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale*”, fiind astfel

³³ Huddy L., Feldman S., Capelos T., Provost C., *The Consequences of Terrorism: Disentangling the Effects of Personal and National Threat*, (Consecințele terorismului: Dezlegarea efectelor amenințărilor personale și naționale), „Political Psychology” 23, nr. 3 (2002): 485 - 509. (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/0162-895x.00295>.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Disponibilă la site-ul, <http://www.constitutiaromaniei.ro/>.

reglementat rolul forțelor armate, subordonate exclusiv interesului național, precum și organizarea și funcționarea sistemului național de apărare prin lege organică:

- Subordonarea forțelor armate garantează că armata servește doar interesele naționale;

- Rolul forțelor armate vizează apărarea țării și participarea la misiuni internaționale pentru menținerea sau restabilirea păcii, în condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte.

3. Evoluția cadrului normativ privind Strategia de Securitate Națională a României/ Strategia Națională de Apărare a Țării

Privind evoluția cadrului normativ în materie, amintim următoarele documente strategice în domeniul securității/ apărării naționale a României:

➤ **Strategia de Securitate Națională a României** - „Garantarea democrației și a libertăților fundamentale, dezvoltare economică și socială susținută și durabilă, aderare la NATO și integrare în Uniunea Europeană”, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 36 din 18 decembrie 2001.³⁶

➤ **Strategia de Securitate Națională a României**, „România Europeană, România Euroatlantică: pentru o viață mai bună într-o țară democratică, mai sigură și prosperă”, adoptată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării prin Hotărârea nr. 62 din 17 aprilie 2006,³⁷ având ca precursori o serie de acte normative și documente strategice dintre care amintim:

- Legea privind siguranța națională a României nr. 51/1991³⁸,
- Legea apărării naționale a României nr. 45/1994³⁹,
- Strategia militară a României⁴⁰.

Apreciabilă ca întindere, această strategie se consideră „un proiect național realist, îndrăzneț și pragmatic” care răspunde nevoii și obligației de protecție a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, valorilor și intereselor naționale vitale aflate la baza existenței statului român, fiind evidențiată poziția conferită României de calitatea de membru NATO și UE, cu privire la accelerarea dezvoltării economice și sociale și contribuția la menținerea securității regionale și globale.⁴¹

³⁶ Publicată în M. Of. nr. 822 din 20 decembrie 2001.

³⁷ Disponibilă la site-ul <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2015/03/SSNR1.pdf>. Din cuprinsul Strategiei (SSNR) exemplificăm: Cap. I. *Premisele unui proiect național realist, îndrăzneț și pragmatic*; Cap. VIII. *Reperetele bunei guvernări: administrație publică profesionistă și eficientă; justiție democratică; combaterea corupției*; Cap. X. *Modernizarea instituțiilor care au responsabilități în domeniul securității naționale*.

Pentru dezvoltare, a se vedea Marian Zulean (coordonator), *Strategiile de securitate națională*, Ediția a II - îmbogățită, Editura Tritonic, 2017, București, disponibilă la site-ul <https://www.zulean.com/wp-content/uploads/2018/04/Elaborarea-Strategiei-de-Securitate-Nationala-a-Romaniei-din-2006.compressed-min.pdf>.

³⁸ Publicată în M. Of. nr. 163 din 7 august 1991, republicată în M. Of. nr. 190 din 18 martie 2014.

³⁹ Publicată în M. Of. nr. 172 din 7 iulie 1994.

⁴⁰ Pentru dezvoltare, a se vedea: H.G. nr. 318/2000 pentru aprobarea Strategiei militare a României, publicată în M. Of. nr. 191 din 4 mai 2000, abrogată de H.G. nr. 708/2016 pentru aprobarea Strategiei militare a României, publicată în M. Of. nr. 789 din 7 octombrie 2016, la rândul său abrogată de H.G. nr. 832/2021 pentru aprobarea **Strategiei militare a României**, publicată în M. Of. nr. 781 din 13 august 2021.

⁴¹ Pentru dezvoltare, a se vedea [Georgeta Chirleşan](#), *Strategia de securitate națională a României: evoluții și tendințe între securitatea regională și cea euro-atlantică*, Ianuarie 2013, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu, ISBN: 978-973-153-160-1. Disponibilă la site-ul

➤ **Strategia Națională de Apărare a Țării**, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 30 din 4 noiembrie 2008⁴², elaborată pe baza prevederilor Legii nr. 473/2004 privind planificarea apărării naționale.⁴³

➤ **Strategia Națională de Apărare a Țării** pentru perioada 2015 - 2019 - „O Românie puternică în Europa și în lume”, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 33 din 23 iunie 2015⁴⁴.

3. Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024

3.1. La Cap. 1 - România membru activ NATO și UE, stat rezilient, pol de stabilitate regional, Strategia prevede **viziunea**, locul și **rolul administrației publice**, importanța **bunei guvernări**, precum și **scopul** avut în vedere de legiuitor, după cum urmează:

„Viziunea pentru o Românie modernă” (...), „cu o **administrație profesionistă, eficientă, orientată către cetățean și interesul public**” (pct. 17 din Strategie);

„**Buna guvernare** rămâne instrumentul prin care democrația trece din planul conceptelor și teoriilor în planul vieții reale...”, (pct. 42);

„În **scopul garantării unui nivel ridicat de securitate și prosperitate cetățenilor săi**, este necesar ca statul român să depună eforturi susținute pe **linia consolidării capacității administrative a instituțiilor sale, astfel încât acestea să poată acționa concertat**” (pct. 52).

3.2. Strategia reglementează la **Cap. 2 - Interese și obiective naționale de securitate**.

Obiectivele de securitate națională se referă la protejarea suveranității, integrității teritoriale, independenței statului și a bunăstării cetățenilor, astfel:

- *protejarea suveranității*: asigurarea controlului asupra propriului teritoriu și menținerea independenței politice⁴⁵;

- *integritatea teritorială*: prevenirea oricăror încercări de fragmentare sau de anexare a unor părți ale teritoriului național;

- *independența statului*: capacitatea de a lua decizii suverane fără influențe externe;

- *bunăstarea cetățenilor*: protejarea vieții, sănătății și a proprietății cetățenilor.

Din **perspectivă internă**, **obiectivele naționale de securitate** vizează:

■ „*consolidarea capacității naționale de apărare, menită să asigure integritatea teritorială, suveranitatea, unitatea, indivizibilitatea, independența României, caracterul național al statului, precum și securitatea poporului român;*”

■ „*creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă, mecanismelor de cooperare interinstituțională și capabilităților de combatere a amenințărilor asimetrice și hibride, capabile să asigure reziliența statului în situații de urgență ori de criză și să permită funcționarea continuă a instituțiilor și a serviciilor esențiale;*”

https://www.researchgate.net/publication/267630480_Strategia_de_securitate_nationala_a_Romaniei_evolutii_si_tendinte_intre_securitatea_regionala_si_cea_euro-atlantica.

⁴² Publicată în M. Of. nr. 799 din 28 noiembrie 2008.

⁴³ Publicată în M. Of. nr. 1.052 din 12 noiembrie 2004, abrogată de Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării, publicată în M. Of. nr. 555 din 27 iulie 2015.

⁴⁴ Publicată în M. Of. nr. 450 din 23 iunie 2015. Disponibilă la site-ul https://www.presidency.ro/files/userfiles/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_1.pdf.

⁴⁵ A se vedea, Gadarian S.K., *The Politics of Threat: How Terrorism News Shapes Foreign Policy Attitudes*, (Politica amenințării: Cum știrile despre terorism modelează atitudinile de politică externă), „The Journal of Politics” 72, nr. 2 (2010): 469 - 83. (trad. ns.). Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul The University of Chicago Press Books Journals, <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1017/S0022381609990910>.

■ „**înlăturarea deficiențelor care afectează buna guvernare, întărirea capacității, eficienței și obiectivității sistemului administrativ**,” (...); (pct. 61 din Strategie).

3.3. Strategia prevede la **Cap. 3 - Evaluarea mediului de securitate**, care presupune analiza și evaluarea riscurilor și amenințărilor, precum terorismul, criminalitatea organizată, migrația ilegală, instabilitatea regională:

- **Terorismul**: reprezintă una dintre cele mai grave amenințări la adresa securității naționale și globale, presupunând acte de violență menite să răspândească frică și să influențeze politica guvernamentală⁴⁶;

- **Criminalitatea organizată**: se referă la implicarea grupărilor criminale organizate în traficul de droguri, arme și persoane, corupție și spălare de bani, toate acestea subminând securitatea națională⁴⁷;

- **Migrația ilegală**: fluxurile migraționiste necontrolate pot crea probleme de securitate, inclusiv riscuri pentru sănătatea publică și tensiuni sociale;

- **Instabilitatea regională**: conflictele din proximitatea României, cum ar fi cel din Ucraina, pot avea efecte directe asupra securității naționale.

Pe lângă *amenințările transfrontaliere*, precum terorismul și *criminalitatea organizată*, considerate **tendințe majore cu potențial de afectare și influențare a mediului de securitate**, este menționată *tendința de dezvoltare a tehnologiilor emergente* („5G, inteligența artificială, big data, Internet of Things, cloud și smart computing”), generând necesitatea de îmbunătățire a comunicațiilor și de securizare a datelor și informațiilor colectate (pct. 73 din Strategie).

Totodată, la Secțiunea 3.5., **Strategia** prevede *Dimensiuni ale securității cetățeanului, comunităților și națiunii*: „Complementar, se va asigura **operaționalizarea proiectului “România educată”**, având drept obiective centrale creșterea calității actului educațional, reducerea inechității și a pierderilor de capital uman,” (pct. 114).

3.4. La **Cap. 4 - Amenințări, riscuri și vulnerabilități**, din Strategie, sunt descrise **amenințări** precum *amenințarea teroristă, atacurile cibernetice, criminalitatea organizată și criminalitatea informatică*, alături de **riscuri** precum cele vizând *funcționalitatea redusă a marilor sisteme publice de sănătate, educație și asistență socială*, accentuarea declinului demografic („mortalitate infantilă peste media europeană, spor natural negativ, migrație”), *difficultățile de ordin economic* și în ceea ce privește gestionarea fondurilor europene.

Ca **vulnerabilități** sunt descrise inclusiv *calitatea scăzută a actului educațional*, („care plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană cu privire la rezultatele școlare comparate internațional (PISA), rata de finalizare a studiilor universitare”) și *deprofesionalizarea administrației publice* („ca urmare a politizării excesive și a alterării procesului de selecție, evaluare și promovare”), având un impact negativ asupra performanței instituționale (pct. 166 și pct. 167 din Strategie).

3.5. La **Cap. 5 - Direcții de acțiune și principalele modalități pentru asigurarea securității naționale a României**, Secțiunea 5.3. din Strategie, este prevăzută corelarea *direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate, din perspectiva amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților*, ceea ce reprezintă „**esența strategiei naționale de apărare a țării**” (pct. 199 din Strategie).

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Ibidem.

Direcțiile de acțiune vizează aspecte precum cooperarea internațională în cadrul NATO și UE, modernizarea și profesionalizarea forțelor armate, consolidarea capacităților de răspuns și prevenție:

- *Cooperarea internațională*: vizează parteneriate strategice cu NATO și Uniunea Europeană pentru a răspunde eficient provocărilor globale;
- *Modernizarea forțelor armate*: presupune investiții în tehnologie de vârf și echipamente moderne pentru a asigura capacitatea de apărare a țării;
- *Consolidarea capacităților de răspuns*: se referă la dezvoltarea structurilor și procedurilor pentru a reacționa rapid și eficient la orice tip de criză sau amenințare.

La Secțiunea 5.1. Strategia prevede următoarele **dimensiuni de realizare a securității cetățeanului, comunităților și națiunii, care determină caracterul practic-aplicativ al securității naționale**:

- dimensiunea *diplomatică*,
- dimensiunea *de apărare*,
- dimensiunea *de ordine publică*,
- dimensiunea *de informații, contrainformații și de securitate*,
- dimensiunea *economică și energetică*,
- dimensiunea *managementul situațiilor de criză și protecție civilă*,
- dimensiunea *securitatea mediului înconjurător*,
- dimensiunea *educațională, de sănătate, socială și demografică* (dimensiunea societală).

Totodată, la Secțiunea 5.2. Strategia prevede *funcționalitatea sistemului național de securitate*, prin **relaționare și colaborare de tip integrat**:

a). Coordonarea și organizarea activităților care privesc apărarea țării și securitatea națională se realizează de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării (pct. 189).

b). Cooperarea inter-instituțională și implementarea se realizează prin mecanisme de consultare la toate nivelurile (pct. 193).

4. Implementarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024

Implementarea Strategiei necesită colaborarea între diverse instituții guvernamentale, forțele armate, serviciile de informații și alte structuri de securitate, ceea ce presupune:

- cooperare interinstituțională eficientă între Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, și alte structuri competente;
- capacități de răspuns rapid, prin crearea de unități specializate și echipamente moderne pentru a răspunde prompt la amenințări emergente, precum atacuri cibernetice sau incidente teroriste.

Monitorizarea constantă și adaptarea Strategiei la noile amenințări sunt esențiale pentru menținerea securității, presupunând evaluări regulate/ periodice ale mediului de securitate pentru a ajusta măsurile și resursele în funcție de noile riscuri și provocări.

Corelarea direcțiilor de acțiune cu obiectivele naționale de securitate necesită un **efort integrat, coordonat la nivel strategic, în baza unui plan unic de implementare**, cu monitorizare permanentă, în cadrul unor grupuri de lucru interinstituționale (pct. 201 din Strategie).

5. Rolul administrației publice în cadrul securității naționale a României

Administrația publică joacă un rol decisiv în **implementarea** măsurilor de securitate națională, prin instituții/ autorități publice și mecanisme legale precum:

- *Coordonarea interinstituțională*: Ministerele și agențiile guvernamentale colaborează pentru a dezvolta și implementa politici de securitate;

- *Ministerul Apărării Naționale*, organ de specialitate al **administrației publice centrale**, în subordinea Guvernului, prin care este condusă activitatea în domeniul apărării naționale, potrivit prevederilor legii și ale strategiei de securitate națională, pentru *garantarea suveranității, independenței și unității statului, integrității teritoriale a țării și democrației constituționale*;⁴⁸

- *Ministerul Afacerilor Interne*, organ de specialitate al **administrației publice centrale**, care stabilește, potrivit legii, măsuri pentru *apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, precum și a proprietății publice și private*, organizează și desfășoară, prin structuri specializate, potrivit competenței, activități pentru *prevenirea și combaterea terorismului, a criminalității organizate, a traficului și consumului ilicit de droguri, a traficului de persoane, a migrației ilegale, a criminalității informatice, precum și a altor fenomene infracționale și fapte antisociale*;⁴⁹

- *Protecția infrastructurilor critice*: Administrația publică este responsabilă de protejarea infrastructurilor vitale pentru funcționarea societății;

- *Infrastructuri de transport*: Protejarea rețelelor de transport rutier, feroviar și aerian;

- *Infrastructuri de energie*: Asigurarea securității rețelelor de electricitate, gaze și apă;

- *Gestionarea crizelor*: Administrația locală și teritorială au roluri bine definite în planurile de răspuns la situații de urgență;

- *Planuri de urgență*: Dezvoltarea și implementarea planurilor de răspuns pentru diverse tipuri de crize, de la dezaastre naturale la atacuri teroriste;

- *Echipe de intervenție rapidă*: Crearea și dotarea echipelor specializate pentru a reacționa prompt la incidente.

În acest context, misiunea *Serviciului Român de Informații* vizează „*protejarea valorilor democratice și promovarea intereselor naționale ale României și ale aliaților săi pentru realizarea securității naționale, asigurarea respectării drepturilor și libertăților cetățenilor și apărarea statului de drept*.”⁵⁰

6. Importanța bunei guvernări în cadrul securității naționale a României

Buna guvernare este esențială pentru securitatea națională, având la bază o serie de **principii generale aplicabile administrației publice**, precum:

- *Transparența*: Deciziile guvernamentale trebuie să fie deschise și accesibile cetățenilor;

- *Accesul la informație*: Garantarea accesului publicului la informațiile guvernamentale;

- *Publicarea rapoartelor*: Asigurarea transparenței privind cheltuielile publice și rapoartele de activitate ale autorităților și instituțiilor publice cu atribuții în domeniu;

- *Responsabilitatea*: Oficialii publici trebuie să fie responsabili pentru acțiunile și deciziile lor;

- *Supravegherea democratică*: Asigurarea că acțiunile instituțiilor de securitate sunt supravegheate de autoritatea legiuitoare a țării și de alte entități independente;

⁴⁸ Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul Ministerului Apărării Naționale (MapN), <https://www.mapn.ro/legislatie/index.php#mapn/>.

⁴⁹ Pentru dezvoltare, a se vedea site-ul Ministerului Afacerilor Interne (M.A.I.) - Atribuțiile generale ale M.A.I. în domeniul afacerilor interne, <https://www.mai.gov.ro/despre-noi/atributiile-ministerului-afacerilor-interne/>.

⁵⁰ *Serviciul Român de Informații* - Misiunea și viziunea SRI - <https://www.sri.ro/misiunea>.

- *Mecanisme de audit*: Implementarea unor sisteme riguroase de audit și control pentru a preveni eventualele neconformități sau abuzuri;
- *Participarea cetățenilor*: Implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional consolidează legitimitatea guvernării și coeziunea socială;
- *Consultări publice*: Organizarea de dezbateri și consultări pentru a integra opiniile cetățenilor în politicile de securitate;
- *Inițiative cetățenești*: Sprijinirea și încurajarea inițiativelor cetățenești care contribuie la securitatea națională.

Buna guvernare poate contribui astfel la stabilitatea politică și economică, diminuând riscurile interne și externe, în contextul în care **România, țară europeană, membră a UE și a NATO, împărtășește aceleași valori ca și celelalte state membre**, care se exprimă prin:

- ⇒ „*caracteristicile și atributele statului român: național, suveran și independent, unitar și indivizibil*;
 - ⇒ *valorile constituționale supreme: democrația, demnitatea, drepturile și libertățile cetățenilor, dreptatea și pluralismul politic, manifestate în cadrul statului de drept, democratic și social*;
 - ⇒ *coeziunea civică și climatul inter-etnic bazat pe bună conviețuire și susținerea de către toți a valorilor și intereselor comune ale statului*;
 - ⇒ *statul de drept*;
 - ⇒ *identitatea națională*;
 - ⇒ *economia de piață solidă și competitivă, ca fundament al generării și valorificării eficiente a resurselor naționale necesare asigurării funcționării statului, securității și bunăstării cetățenilor*” (pct. 56 din Strategie).
- „Buna guvernare rămâne ...o condiție esențială a securității și prosperității, factorii implicați în procesul bunei guvernări fiind deopotrivă statul și societatea civilă”** (pct. 42).

CONCLUZII

Concluzionând, prezentul articol poate oferi o viziune comprehensivă asupra securității naționale, integrând concepte fundamentale esențiale și articole constituționale relevante în materie, evoluția cadrului normativ privind Strategia de Securitate Națională a României/ **Strategia Națională de Apărare a Țării, rolul administrației publice și importanța bunei guvernări în cadrul securității naționale a României.**

Prin aplicarea principiilor **bunei guvernări**, România, considerată un stat stabil din punct de vedere securitar, își poate consolida securitatea și stabilitatea pe termen lung, având în vedere că „**înlăturarea deficiențelor care afectează buna guvernare, întărirea capacității, eficienței și obiectivității sistemului administrativ**” reprezintă unul din **obiectivele naționale de securitate**, din perspectivă internă, (pct. 61 din Strategie).

Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024 reflectă o concepție dinamică și pragmatică asupra viitorului în domeniul securității naționale, fiind un document cadru ale cărui modalități de acțiune vor fi adaptate în funcție de evoluțiile din mediul de securitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Chirleşan Georgeta, *Strategia de securitate națională a României: evoluții și tendințe între securitatea regională și cea euro-atlantică*, Ianuarie 2013, Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu, ISBN: 978-973-153-160-1.

2. Zulean Marian (coordonator), *Strategiile de securitate națională*, Ediția a II - îmbogățită, Editura Tritonic, 2017, București.
3. Ayoob M., *Defining Security: A Subaltern Realist Perspective*, in „Critical Security Studies”, Edited by Keith Krause and Michael C. William, 121 - 46. New York, (2002).
4. Gadarian S. K., *The Politics of Threat: How Terrorism News Shapes Foreign Policy Attitudes*, „The Journal of Politics” 72, nr. 2 (2010): 469 - 83.
5. Huddy L., Feldman S., Capelos T., Provost C., *The Consequences of Terrorism: Disentangling the Effects of Personal and National Threat*, „Political Psychology” 23, nr. 3 (2002): 485 - 509.
6. Constituția României, republicată, publicată în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003.
7. Legea nr. 473/2004 privind planificarea apărării, publicată în M. Of. nr. 1.052 din 12 noiembrie 2004, abrogată de Legea nr. 203/2015, publicată în M. Of. nr. 555 din 27 iulie **2015**.
8. Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, publicată în M. Of. nr. 163 din 7 august 1991, republicată în M. Of. nr. 190 din 18 martie **2014**.
9. Legea apărării naționale a României nr. 45/1994, publicată în M. Of. nr. 172 din 7 iulie 1994.
10. **Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020 - 2024**, aprobată prin Hotărârea nr. 22 a Ședinței comune a Senatului și Camerei Deputaților din 30 iunie 2020, publicată în M. Of. nr. 574 din 1 iulie **2020**.
11. Strategia națională de apărare a României pentru perioada **2015 - 2019**, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 33 din 23 iunie 2015, publicată în M. Of. nr. 450 din 23 iunie **2015**.
12. Strategia Națională de Apărare a Țării, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 30 din 4 noiembrie 2008, publicată în M. Of. nr. 799 din 28 noiembrie **2008**.
13. Strategia de Securitate Națională a României, adoptată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării prin Hotărârea nr. 62 din 17 aprilie **2006**.
14. Strategia de Securitate Națională a României, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 36 din 18 decembrie 2001, publicată în M. Of. nr. 822 din 20 decembrie **2001**.
15. Strategia militară a României, aprobată prin H.G nr. 832/2021, publicată în M. Of. nr. 781 din 13 august **2021**.
16. Strategia militară a României, aprobată prin H.G nr. 708/2016, publicată în M. Of. nr. 789 din 7 octombrie **2016**.
17. Strategia militară a României, aprobată prin H.G. nr. 318/2000, publicată în M. Of. nr. 191 din 4 mai **2000**.
18. Administrația Prezidențială - Președintele României, <https://www.presidency.ro/>
19. Constituția României, republicată, <http://www.constitutiaromaniei.ro/>
20. E-JURIDIC.RO, Dicționar juridic, <https://e-juridic.manager.ro/dictionar-juridic/>
21. JURIDICE.RO, <https://www.juridice.ro/>
22. Ministerul Afacerilor Interne, <https://www.mai.gov.ro/>
23. Ministerul Apărării Naționale, <https://www.mapn.ro/legislatie/index.php#mapn/>
24. Serviciul Român de Informații, <https://www.sri.ro/>
25. ResearchGate, <https://www.researchgate.net/publication/>
26. Sage Journals, <https://journals.sagepub.com/>
27. The University of Chicago Press Books Journals, <https://www.journals.uchicago.edu/>
28. Wiley Online Library, <https://onlinelibrary.wiley.com/>

POLITICI PUBLICE PENTRU TINERET. NEETS ÎN ROMÂNIA

Bratu Lăcrămioara Ionela
Facultatea de Administrație Publică
Specializarea Administrație Publică

Coordonator științific:
Lector.univ.dr. Radu Gheorghe

Abstract: Am ales să abordez un subiect important, cu tema Politici publice pentru tineret. Neets în România. Alegerea acestui subiect a fost motivată de convingerea că tinerii sunt generația viitoare și că educația lor și integrarea în piața muncii sunt esențiale nu doar pentru dezvoltarea lor personală, ci și pentru binele comunității din care fac parte.

Implementarea politicilor publice orientate către tineret este esențială pentru a asigura un cadru favorabil dezvoltării și integrării lor sociale, educaționale și profesionale. Aceste politici vizează diverse domenii, cum ar fi educația, integrarea în piața muncii, sănătatea și bunăstarea, implicarea civică, precum și accesul la activități culturale și sportive.

Tranziția tinerilor de la educație la integrarea pe piața muncii este esențială pentru viitorul acestora, cât și pentru societate și acest proces ar trebui să fie unul facil. Totuși, în practică, mulți tineri se confruntă cu dificultăți în a se integra pe piața muncii. Adesea, ofertele de muncă pentru tinerii fără experiență sunt limitate, iar cerințele angajatorilor depășesc competențele și cunoștințele pe care tinerii le-au dobândit în timpul studiilor.

Am ales să analizez situația tinerilor din România în procesul lor de tranziție deoarece în prezent, generația tânără se confruntă cu frecvente schimbări de locuri de muncă și necesită mai mult timp pentru a se stabili stabil pe piața muncii. Problema tinerilor NEET în România este adânc înrădăcinată în deficiențele sistemului educațional. Strategiile de combatere a fenomenului NEET în România sunt vitale, dată fiind rata înaltă a acestui segment în comparație cu alte state membre ale Uniunii Europene. Factorii care contribuie la această situație includ discrepanțele în sistemul de educație, lipsa de oportunități de muncă adecvate pentru tineri și insuficienta legătură între educație și cerințele pieței muncii. Intenționez să explorez contextul și particularitățile situației NEET în România, realizând o analiză comparativă cu alte state membre ale Uniunii Europene.

Problema tinerilor NEET a captat atenția Uniunii Europene începând cu anul 2010, când a fost dezvoltat un indicator specific pentru a măsura procentajul acestora în fiecare stat membru. Acest indicator este considerat mai adecvat pentru a reflecta realitățile cu care se confruntă tinerii astăzi, spre deosebire de indicatorii tradiționali care măsoară participarea pe piața muncii, mai ales într-un context marcat de vulnerabilitate economică și crize financiare. Diminuarea numărului de tineri NEET este inclusă în Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, care și-a propus obiective ambițioase cum ar fi eradicarea sărăciei, promovarea muncii decente, stimularea creșterii economice și reducerea inegalităților.

STUDIU DE CAZ: SITUAȚIA TINERILOR NEET ÎN ROMÂNIA

1. Procesul politicilor publice în România

Expresia "politică publică" a intrat în domeniul academic și în utilizarea cotidiană în România destul de târziu, abia la sfârșitul anilor '90.

Conceptul de politici publice a fost formalizat în România odată cu adoptarea Hotărârii de Guvern nr. 775/2005, care a aprobat Regulamentul privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central. Acest regulament a stabilit o serie de directive care guvernează procesul decizional în ministere și alte organe specializate din administrația centrală. Acest proces a fost inițiat și sprijinit de organizații internaționale, precum Comisia Europeană și Banca Mondială, și a fost implementat ca o reformă de tip top-down, ceea ce înseamnă că a presupus modificarea perspectivei asupra

evaluării activităților desfășurate în cadrul administrației: trecerea de la o abordare orientată către perpetuarea instituțiilor către una orientată către rezultatele acestora.

Procesul politicilor publice în România este complex și în continuă evoluție, fiind influențat de o varietate de factori, printre care legislația națională și europeană, mediul politic, interesele economice și sociale, precum și presiunile venite din partea societății civile și a sectorului privat.

Aspectele cheie ale procesului politicilor publice în România:

- **Ciclul politicilor publice:** Procesul de formulare a politicilor publice în România respectă un ciclu care include etapele de identificare a problemei, formulare a politicii, implementare, evaluare și ajustare. Aceste etape presupun o interacțiune complexă între actorii politici, societatea civilă, mediul academic și sectorul privat.
- **Influența Uniunii Europene:** Fiind membră a Uniunii Europene (UE), România este supusă influenței și reglementărilor legislative europene. Transpunerea directivelor și regulamentelor UE în legislația națională reprezintă un aspect semnificativ al procesului politicilor publice în România.
- **Participarea societății civile:** Organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) și alte entități ale societății civile au un rol esențial în procesul politicilor publice, aducând adesea perspective și preocupări diverse în dezbaterile publice și consultările cu guvernul și alte instituții.
- **Corupția și transparența:** Corupția reprezintă unul dintre principalii factori care îngreunează procesul politicilor publice în România. Lipsa transparenței și influența intereselor politice și de afaceri pot afecta procesul de luare a deciziilor și implementarea politicilor publice.
- **Dezvoltarea regională și incluziunea socială:** O preocupare majoră în procesul politicilor publice este asigurarea unei dezvoltări echilibrate în diferitele regiuni ale țării și promovarea incluziunii sociale pentru toate categoriile de populație, inclusiv pentru grupurile marginalizate și minoritățile etnice.
- **Eficiența și evaluarea politicilor:** Evaluarea constantă a eficacității politicilor și ajustarea acestora în funcție de rezultatele obținute reprezintă aspecte cruciale ale procesului politicilor publice. Monitorizarea și evaluarea periodică a politicilor publice sunt esențiale pentru utilizarea eficientă a resurselor și atingerea obiectivelor stabilite.

Putem concluziona că procesul politicilor publice în România este un domeniu dinamic și complex, care necesită o colaborare activă între diferiți actori și factori, iar succesul său depinde de nivelul de transparență, participare și evaluare continuă.

Hotărârea de Guvern nr. 775/2005, care a aprobat Regulamentul privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central, a impus o serie de directive care guvernează procesul decizional în ministere și alte organe specializate din administrația centrală.

Principalii pași pentru implementarea unei abordări structurate pentru formularea politicilor publice în România au inclus:

1. Crearea și aplicarea unor proceduri pentru formularea, implementarea și evaluarea politicilor publice la nivel central (H.G. nr. 775/2005);
2. Coordonarea interministerială – 10 consilii permanente pe domenii sectoriale și Consiliul de Planificare Strategică (H.G. nr. 770/ 2005);
3. Strategia pentru „Îmbunătățirea sistemului de elaborare, planificare și coordonare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale” (H.G. nr. 870/2006);

4. Schimbarea structurii notei de fundamentare și reformarea acesteia în sensul practicilor europene pentru o mai bună reglementare (H.G. nr. 1361/2006 privind conținutul instrumentului de prezentare și motivare a proiectelor de acte normative supuse aprobării Guvernului);
5. Introducerea reglementărilor cu privire la planificarea strategică în administrația publică centrală.

La nivel instituțional, principalele autorități implicate în procesul de formulare a politicilor publice sunt:

- Parlamentul – reprezintă forumul legislativ;
- Consiliul Legislativ – este o structură specifică a Parlamentului care îndosariază proiecte legislative pentru a sistematiza, unifica și coordona întreaga legislație și care actualizează oficial legislația română;
- Cabinetul Primului - Ministru;
- Secretariatul General al Guvernului (SGG) – structură din cadrul Guvernului care are responsabilitatea de a asigura dezvoltarea operațiilor tehnice implicate în procesul de guvernare și de a rezolva problemele organizaționale, juridice, economice și tehnice ale activității guvernamentale. SGG are autoritate în ceea ce privește observarea procedurilor legate de prepararea, elaborarea, îndosarierea și prezentarea proiectelor legislative înaintate guvernului, precum și a procedurilor de acceptare a acestor proiecte prin structura sa specializată, Direcția de Politici Publice. Funcționarea acestor instituții/structuri este determinată de acte normative specifice care conțin, de asemenea, mențiuni privind procesul de formulare a politicilor în România.
- Unitățile de politici publice de la nivelul ministerelor – structuri fără personalitate juridică constituite la nivelul ministerelor și al altor organe de specialitate ale administrației publice centrale care inițiază proiecte de acte normative, prin ordin al conducătorului instituției.
- Consiliile interministeriale permanente – ce asigură coerența fundamentării și implementării politicilor guvernamentale din domeniul respectiv.

FIGURA 1. FORMULAR DE PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ DIN ROMÂNIA

Anexa nr. 1

SIGLA GUVERNULUI

APROBAT,
PRIM-MINISTRU

Propunere de politică publică

De la: Conducător instituție
Numele instituției

Avizator/i Conducător instituție
Numele instituției

Titlul propunerii de politică publică	
Departament inițiator	
Persoane responsabile și date de contact	
Stadiu (anunțare, avizare, primă lectură etc.)	

Secțiunea 1

Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

Se va defini problema care a generat inițierea propunerii de politică publică răspunzându-se la următoarele întrebări:

- Care este problema care necesită acțiunea Guvernului?
- Care sunt cauzele și efectele problemei?
- Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei.
- Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?
- Ce implicații ar putea avea lipsa de acțiune guvernamentală în domeniu?

Secțiunea 2

Scopului și a obiectivelor propunerii de politică publică

Se vor defini:

- Scopul propunerii de politică publică
- Obiectivele generale
- Obiectivele specifice
- Obiectivele operaționale

Secțiunea 3

Descrierea opțiunilor de soluționare a problemei/problemelor identificate

Se vor descrie minim 3 opțiuni, inclusiv scenariul de referință

Secțiunea 4

Identificarea și evaluarea impactului

Pentru fiecare dintre opțiunile descrise în cadrul Secțiunii 3 vor fi evaluate următoarele tipuri de impact:

4.1. Impactul economic și asupra mediului de afaceri

Pentru fiecare dintre opțiunile identificate se va estima:

- Impactul macroeconomic
- Impactul asupra investițiilor publice
- Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat
- Impactul asupra mediului de afaceri
- Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii
- Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale
- Cuantumul beneficiilor economice
- Cuantumul costurilor economice

4.2. Impactul bugetar și financiar

Pentru fiecare dintre opțiunile identificate se vor estima:

- Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat
- Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetelor locale, precum și impactul, plus/minus rezultat

4.3. Impactul social

Pentru fiecare dintre opțiuni se va descrie:

- Impactul asupra grupurilor țintă identificate
- Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011
- Impactul asupra serviciilor sociale

4.4. Impactul asupra mediului înconjurător

Pentru fiecare dintre opțiuni se va descrie și estima:

- Impactul asupra utilizării resurselor naturale
- Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, arilor protejate și peisajelor
- Impactul asupra calității mediului

Secțiunea 5

Selectarea opțiunii

Va fi prezentată detaliat opțiunea selectată argumentându-se decizia inițiatorului în acest sens.

Secțiunea 6

Procesul de consultare publică

Se va întocmi un Raport al Consultării Publice ce va fi anexat propunerii de politică publică și care va conține informații cu privire la:

- Asociațiile legal constituite consultate
- Fundamentarea alegerii acestora
- Recomandările propuse de organizațiile neguvernamentale, recomandările relevante acceptate de inițiator, precum și cele neacceptate însoțite de o scurtă justificare a nepreluării lor

Secțiunea 7

Măsuri post-adopție

Vor fi incluse informații cu privire la:

- Actele normative subsecvente ce urmează a fi elaborate după adoptarea propunerii de politică publică și termenele estimate pentru aprobarea acestora de către Guvern sau Parlament
- Alte măsuri ce sunt necesare ca urmare a adoptării propunerii de politică publică și termenele aferente realizării lor
- Descrierea modalității în care se va monitoriza și evalua implementarea propunerii de politică publică. Descrierea indicatorilor utilizați în acest sens.

51

2

3

Programe și strategii pentru tineret în România:

- 1. Planul Național de Acțiune pentru Tineret – România (PNAT-R)** realizat în anul 2001 a fost conceput cu 8 obiective distincte. Primele 4 obiective au fost grupate sub umbrela Participării, care includea participarea economică, civică și politică, culturală și participarea la educație. Alte 4 obiective vizau: reducerea factorilor de marginalizare și excludere, stimularea creativității, promovarea mobilității în spațiul european și optimizarea cadrului instituțional.
- 2. Programul de guvernare 2013-2016** – a reprezentat un fundament în elaborarea strategiei pentru tineret. În ceea ce privește domeniul ocupării, au fost luate în considerare următoarele aspecte:
 - a) Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, cu accent pe anumite grupuri țintă, printre care tinerii cu vârste cuprinse între 15 și 25 de ani, persoanele cu dizabilități, persoanele cu responsabilități familiale complexe și minoritățile etnice, inclusiv minoritatea romă.
 - b) Promovarea unei legislații în favoarea tinerilor, care să faciliteze trecerea coerentă de la sistemul educațional către piața forței de muncă și să asigure un echilibru între viața profesională și cea personală, prin sporirea accesului la servicii sociale pentru îngrijirea copiilor și a persoanelor aflate în situație de dependență.
 - c) Stimularea și extinderea măsurilor de încurajare a angajării tinerilor pe piața muncii, în special a celor proveniți din centrele de plasament și a persoanelor cu dizabilități.
 - d) Oferirea de facilități fiscale pentru crearea de locuri de muncă, cum ar fi scutirea (suportarea din Bugetul de stat) a contribuțiilor sociale datorate de angajatori timp de un

⁵¹ <https://sgg.gov.ro>

an, în cazul angajării cu contract pe o perioadă de minim doi ani a tinerilor sub 25 de ani și a persoanelor peste 45 de ani.

e) Stimularea mobilității tinerilor prin acordarea de subvenții pentru chirie celor care se mută în alt județ pentru primul loc de muncă.

f) Încurajarea tinerilor rromi să acceseze piața muncii legală, prin asigurarea unui stagiu plătit de stat, cursuri de specializare și pregătire și, în final, consiliere pentru integrarea pe piața muncii.

g) Integrarea tinerilor pe piața muncii prin dezvoltarea de politici menite să asigure o creștere și o ocupare durabilă a forței de muncă bazată pe cunoștințe.

h) Dezvoltarea de programe de studii de nivel terțiar, adaptate cerințelor pieței muncii, pentru a spori gradul de inserție a tinerilor pe piața muncii.

3. **Strategia Națională în domeniul politicii de tineret 2015 – 2020** – dezvoltată de Ministerul Tineretului și Sportului în colaborare cu UNICEF, a avut un obiectiv general clar: Susținerea participării active a tinerilor în viața economică, socială, educațională, culturală și politică a țării, cu scopul de a asigura oportunități egale de acces la educație, ocupare și condiții de trai decente. De asemenea, strategia a acordat o atenție specială adolescenților și tinerilor care, din diverse motive, ar putea avea mai puține oportunități.

4. **Strategia Națională pentru tineret 2024 – 2027** a fost elaborată de către specialiștii din cadrul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și Secretariatului General al Guvernului cu sprijin oferit de către Banca Mondială.

În 2013, la nivel european, a fost lansat un program extins pentru a reduce perioada de tranziție de la școală sau inactivitate la intrarea pe piața muncii, precum și pentru a combate șomajul în rândul tinerilor, cunoscut sub numele de **Garanția pentru Tineret**. Scopul Garanției pentru Tineret a fost să ofere sprijin tinerilor în accesarea pieței muncii prin intermediul programelor de instruire și formare, asistență pentru obținerea locurilor de muncă, programe de stagiu, sprijin financiar pentru angajare (atat pentru angajatori, cat și pentru angajați) și asistență pentru programe de antreprenariat. Anunțat ca fiind „cel mai amplu program de combatere a șomajului în rândul tinerilor din ultimii 25 de ani”, România a adaptat propriul program Garanția pentru Tineret conform modelului european. Programul a fost implementat în două perioade distincte până în prezent: 2014-2015 și 2017-2020. Prin această schemă, România a urmărit să reducă șomajul în rândul tinerilor NEETs, cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani. Programul presupune înregistrarea lor la Serviciile Publice de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM-uri), profilare și consiliere, pentru ca, ulterior, în decurs de patru luni, să li se ofere o ofertă corespunzătoare de educație, formare profesională, locuri de muncă, sprijin pentru antreprenariat, ucenicie sau stagii.

În perioada inițială de implementare a programului, 2014-2015, România a raportat crearea a 27 de centre pentru tineret (22 în regiunea Sud și 5 în regiunea Nord) și a stabilit o bază de date cu 67.702 tineri NEETs înregistrați în evidența ANOFM. Deși inițial concepute ca măsuri individuale și nu ca parte a programului Garanția pentru Tineret, România a raportat în cele din urmă implementarea unui set de măsuri de intervenție și activare timpurie (cum ar fi A doua șansă, Bursa profesională, Bani de liceu), precum și sprijin pentru angajarea tinerilor, inclusiv prime de mobilitate, prime de instalare și subvenții pentru angajatori, ca parte integrantă a programului european.

Conform evaluării efectuate de Comisia Europeană, în această perioadă, programul a reușit să atingă mai puțin de 1 din 5 tineri NEETs, iar chiar și aceștia, după ce au fost înregistrați, jumătate dintre ei nu au primit în timp util o ofertă de muncă sau de formare. În plus, pentru cei care au primit astfel de oferte, nu este clar ce s-a întâmplat ulterior, deoarece

în 8 din 10 cazuri situația lor nu este cunoscută din lipsa unui mecanism adecvat de urmărire a evoluției lor. Centrele pentru tineret și-au întrerupt, de asemenea, activitatea după acești ani.

2. Dezvoltarea durabilă în România

România, în calitate de membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și al Uniunii Europene (UE), și-a manifestat angajamentul față de cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) stabilite în cadrul Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în contextul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate la 20 iunie 2017, sub titlul „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă”, constituie un document politic asumat de către statele membre ale UE pentru implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Prin intermediul acestei strategii, România își conturează cadrul național pentru sprijinirea Agendei 2030 și pentru implementarea setului de 17 ODD. Strategia se axează pe trei piloni principali: economic, social și de mediu. Scopul este reducerea numărului de cetățeni care se află în sărăcie severă și relativă, în toate dimensiunile acesteia, conform definițiilor naționale. De asemenea, strategia urmărește reducerea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, încurajarea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă și dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Elaborarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă (SNDD) a României, în forma revizuită, în conformitate cu obiectivele stabilite la nivel comunitar și cu prescripțiile metodologice ale Comisiei Europene, a fost stabilită prin Hotărârea de Guvern nr. 1216/4 octombrie 2007 și publicată în Monitorul Oficial nr. 737 din 31 octombrie 2007.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă este o responsabilitate asumată de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene. Acest document este conform cu directivele și angajamentele la nivel comunitar, în special cele stabilite în Tratatul de Aderare. Printre documentele UE la care se conformează SNDD se numără:

- Strategia Lisabona pentru creșterea locurilor de muncă: Această strategie, inițiată în 2000, are ca obiectiv principal stimularea creșterii economice și a competitivității în cadrul UE, promovând astfel crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea coeziunii sociale.
- Strategia reînnoită a UE pentru Dezvoltare Durabilă din 2006: Această strategie reprezintă un cadru pentru promovarea dezvoltării durabile în cadrul UE, abordând aspecte legate de mediu, economie și societate, cu accent pe echitate socială, protejarea mediului înconjurător și creștere economică durabilă.

Prin urmare, SNDD este aliniată cu aceste documente și urmărește să îndeplinească obiectivele stabilite la nivelul UE în ceea ce privește dezvoltarea durabilă.

SNDD stabilește obiective concrete pentru tranziția către un model de dezvoltare axat pe generarea de valoare adăugată înaltă, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții și a relațiilor sociale în armonie cu mediul natural. În cadrul abordării Producției și Consumului Durabile (PCD) pentru a atinge sau a avansa către obiectivele stabilite de UE, este crucial să se accentueze responsabilizarea mediului de afaceri și să se sporească conștientizarea în rândul societății civile.

În acest sens, conform Legii nr. 215/23.04.2001, administrația publică locală are responsabilitatea de a elabora, aproba și implementa strategii referitoare la dezvoltarea economică, socială și de mediu a unității administrativ-teritoriale respective. Această implicare a administrației publice locale este esențială pentru promovarea unei dezvoltări

sustenabile la nivel comunitar, având în vedere impactul direct pe care îl are la nivelul comunității și al mediului înconjurător.

Dezvoltarea durabilă reprezintă un principiu fundamental al Tratatului privind Uniunea Europeană și un obiectiv prioritar pentru politicile interne și externe ale UE. Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite cuprinde 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), care vizează îmbunătățirea calității vieții și protejarea mediului pentru generațiile viitoare.

În ceea ce privește tinerii, obiectivele de dezvoltare durabilă ale României includ:

- Susținerea și atragerea tinerilor fermieri până în anul 2020, în vederea promovării unei agriculturi durabile și a dezvoltării comunităților rurale.
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, pentru a facilita angajarea, crearea de locuri de muncă decente și promovarea antreprenoriatului, cu o țintă până în anul 2030.
- Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, precum și a antreprenoriatului în rândul tinerilor, prin încurajarea și acordarea de suport financiar pentru start-up-uri până în anul 2020.
- Implementarea de programe de formare profesională de bază, cu finanțare din fonduri europene, care să fie adaptate cerințelor pieței muncii, cu accent pe grupurile tinere sau social vulnerabile din populație.

Indicatorul NEET este parte a setului de indicatori pentru Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Uniunii Europene. Acesta este utilizat pentru monitorizarea progresului către ODD 8, care vizează munca decentă și creșterea economică, și ODD 4, care privește asigurarea unei educații incluzive și de calitate pentru toți. Aceste obiective sunt încorporate în prioritățile Comisiei Europene, inclusiv în cadrul "Acordului verde european", "O Europă potrivită pentru o eră digitală", "O economie care funcționează pentru oameni" și "Promovarea modului nostru de viață european".

Obiectivul de dezvoltare durabilă 8 recunoaște importanța creșterii economice susținute și a nivelurilor ridicate de productivitate economică pentru crearea de locuri de muncă de calitate și atingerea prosperității globale. ODD 8 acordă o atenție specială creării de oportunități pentru tinerii NEET, pentru a preveni erodarea competențelor viitoare și descurajarea angajării.

Obiectivul de dezvoltare durabilă 4 își propune să asigure accesul la o educație echitabilă și de calitate în toate etapele vieții, de la educația și îngrijirea timpurie a copilăriei, prin școala primară și secundară, până la formarea tehnică, profesională și învățământul terțiar.

Acest indicator poate fi considerat echivalent cu indicatorul global ODD 8.6.1, care măsoară proporția tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani care nu sunt în școală, nu sunt angajați și nu urmează formare. De asemenea, este inclus ca indicator principal în Tabloul de Bord Social pentru Pilonul European al Drepturilor Sociale. Acest indicator este crucial pentru evaluarea situației tinerilor și pentru identificarea nevoilor acestora în ceea ce privește educația, ocuparea forței de muncă și formarea profesională.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă (Agenda 2030), adoptată de Organizația Națiunilor Unite în septembrie 2015, reprezintă un răspuns global la provocările și tendințele din domeniul dezvoltării durabile. Această agendă se bazează pe Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) și constituie un cadru politic pentru eradicarea sărăciei și realizarea dezvoltării durabile la nivel mondial. Agenda 2030 promovează un echilibru între aspectele economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile, incluzând și guvernanta și construirea societăților pașnice și incluzive.

Un aspect crucial al acestei agende este recunoașterea interconexiunilor esențiale dintre obiectivele și țintele sale. Implementarea integrală a Agendei 2030 este fundamentală și nu trebuie făcută selectiv. Scopul său este de a asigura că nimeni nu este lăsat în urmă și de a prioritiza cei mai vulnerabili. Agenda 2030 vizează să aducă îmbunătățiri de ansamblu, dar și să abordeze inegalitățile și să asigure că beneficiile dezvoltării durabile sunt accesibile pentru toți, indiferent de condiția lor socio-economică.

La nivel național, indicatorul Rata tinerilor neocupați care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire (NEET) este produs de Institutul Național de Statistică, prin cercetarea statistică denumită Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO), armonizată la nivel european cu Ancheta privind forța de muncă (EU-LFS) – Eurostat.

Rata tinerilor neocupați care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire (NEETS) reprezintă proporția tinerilor care nu urmau nicio formă de instruire - formală sau non-formală - și nici nu lucrau, în totalul tinerilor din aceeași grupă de vârstă. Numărătorul indicatorului se referă la persoanele, dintr-o anumită grupă de vârstă, care îndeplinesc următoarele două condiții: (a) nu sunt angajate (adică șomeri sau inactivi conform definiției Biroului Internațional al Muncii) și (b) nu au urmat nicio formă de nicio educație sau instruire (adică nici formale sau non-formale) în cele patru săptămâni premergătoare anchetei forței de muncă - AMIGO (LFS). Numitorul include populația totală din aceeași grupă de vârstă. Acest indicator este calculat și de către Eurostat pentru fiecare stat membru, în baza microdatelor transmise de fiecare stat în parte, aplicând aceeași metodologie de calcul, pentru comparabilitatea între țări.

Uniunea Europeană sprijină creșterea economică, crearea de locuri de muncă și competitivitatea prin diverse instrumente de finanțare. Acestea includ:

1. Fondul European pentru Investiții Strategice (EFSI): Acest fond promovează investițiile în proiecte strategice și inovatoare în întreaga UE, cu scopul de a stimula creșterea economică și crearea de locuri de muncă.
2. Fondul Social European (FSE) și Fondul Social European Plus (FSE+): Aceste fonduri sprijină inițiativele care vizează combaterea șomajului, promovarea incluziunii sociale și îmbunătățirea competențelor profesionale în statele membre ale UE.
3. Fondurile Structurale și de Investiții Europene: Acestea sunt fonduri care sprijină proiecte destinate reducerii discrepanțelor economice și sociale între regiunile UE.
4. Programul-cadru pentru cercetare și inovare - Orizont 2020: Acesta este cel mai mare program de cercetare și inovare al UE, care finanțează proiecte inovatoare în domenii precum tehnologia, mediul și sănătatea.
5. Programul pentru Ocuparea Forței de Muncă și Programul Social. Inovare (EaSI): Aceste programe vizează îmbunătățirea condițiilor de muncă, promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei și excluziunii sociale în UE.
6. Programul COSME: Acest program sprijină întreprinderile mici și mijlocii din UE, oferind finanțare și asistență pentru îmbunătățirea competitivității și a accesului la finanțare.
7. Instrumentul de sprijin de urgență: Acest instrument oferă asistență financiară pentru a ajuta statele membre ale UE să facă față situațiilor de urgență sau crize, cum ar fi pandemiile sau dezastrelor naturale.
8. Facilitatea Conectarea Europei: Această facilitate sprijină proiecte de infrastructură transfrontalieră, cum ar fi rețelele de transport, energie și comunicații, pentru a consolida piața unică europeană.

9. Programul Europa Creativă (PAC): Acest program promovează industria culturală și creativă a UE, sprijinind proiecte culturale, inovatoare și educaționale.

Pilonul European al Drepturilor Sociale, proclamat în comun de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul European în 2017, stabilește 20 de principii și drepturi esențiale pentru piețele muncii și sistemele de protecție socială din statele membre ale Uniunii Europene. Acest pilon reprezintă un cadru de referință pentru asigurarea unor condiții de muncă și de trai echitabile și funcționale în întreaga UE.

Indicatorul NEET oferă o măsură a tinerilor care nu sunt implicați în sistemul educațional și nu ocupă un loc de muncă. Acesta include tinerii care sunt descurajați să lucreze, cei care sunt în afara forței de muncă din motive precum dizabilitatea sau responsabilitățile gospodărești, printre altele. Absența activității a copiilor/tinerilor care nu lucrează și/sau nu studiază poate genera probleme sociale, cum ar fi migrația sau excluziunea socială.

Impactul asupra dimensiunilor mediu, social, economic: Are un impact social semnificativ, deoarece abordarea incluziunii active este esențială pentru a permite fiecărui cetățean, în special celor mai dezavantajați, să participe pe deplin în societate, inclusiv să aibă un loc de muncă. În plus, acesta propune un obiectiv ambițios de ocupare a forței de muncă de 78% din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, pe care UE să-l atingă până în 2030. Pentru a susține acest obiectiv, Planul de acțiune propune reducerea la jumătate a decalajului de ocupare a forței de muncă până în 2030 față de 2019 și reducerea ratei NEET (tinerii care nu au un loc de muncă, nici nu urmează educație sau formare) cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani la 9% până în 2030.

Este esențial să se lanseze programe de formare profesională adaptate cerințelor pieței muncii, cu accent pe tineri, pentru a facilita trecerea lor de la sistemul educațional la piața muncii. Astfel în România parcursul către sustenabilitate a fost următorul:

- 2015: România a adoptat Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă
- 2016: Parlamentul României a fost primul din cele 176 de parlamente a Uniunii inter-parlamentare care și-a exprimat susținerea Agendei 2030 prin Declarația Comună a celor două Camere
- 2017: România a înființat Departamentul pentru dezvoltare Durabilă ce are ca rol coordonarea națională a implementării celor 17 obiective de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030
- 2018: Guvernul a adoptat Strategia Națională pentru dezvoltarea României 2030
- 2019: a fost înființat Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă
- 2020: a fost înființat Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă
- 2021: Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă a susținut inițiativa societății civile de constituire a Coaliției România Sustenabilă și a constituit rețeaua de 22 nuclee pentru Dezvoltare Durabilă în cadrul ministerelor
- 2022: a fost adoptat Planul Național de Acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea României 2030
- 2023: a fost realizat al doilea Raport Național Voluntar.

Creșterea capacității României de a crea locuri de muncă a fost susținută prin Strategia pentru ocuparea forței de muncă. Actualizările Codului fiscal, care includ facilități fiscale, scutesc angajații din sectorul IT de la plata impozitelor pe venit, iar în anul 2020, peste 100.000 de persoane au beneficiat de această facilitate.

Un cadru coerent de protecție socială și fiscală a fost creat pentru categoriile profesionale atipice, care desfășoară activități artistice și culturale, prin Statutul Lucrătorului cultural profesionist.

Investițiile în industrie au fost sprijinite prin Programul Start-up Nation - ROMANIA, care are ca obiective stimularea înființării de IMM-uri, îmbunătățirea performanțelor economice, realizarea unei creșteri economice inteligente, sustenabile și incluzive, bazate pe digitalizare, dezvoltare durabilă, inovare și pregătire antreprenorială, și crearea de noi locuri de muncă. Programul se aplică cu respectarea criteriilor prevăzute de Commission Regulation No. 1407/2013.

Prin obiectivul specific 2 al Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027 se vizează susținerea unei mai mari exploatare a potențialului economic al tinerilor, inclusiv al celor NEET, îmbunătățirea ratei de ocupare a tinerilor și promovarea unei ocupări sustenabile, inclusiv prin aplicarea și consolidarea Garanției pentru Tineret.

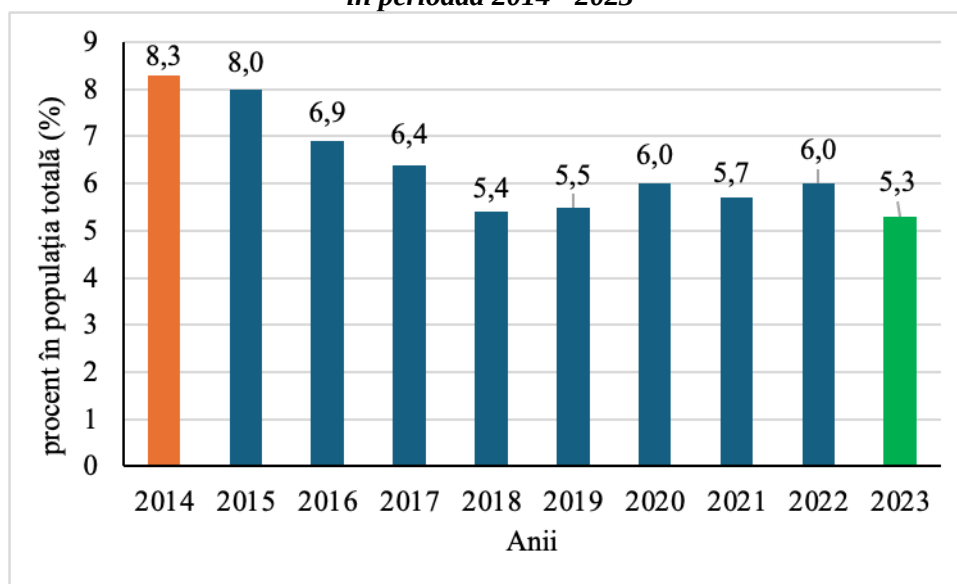
La nivel european, în cadrul indicatorilor de dezvoltare durabilă (SDG), acest indicator este calculat pentru grupa de vârstă 15-29 de ani.

3. Situația tinerilor NEET în România

Rata șomajului în rândul tinerilor cu vârste între 15 și 29 de ani în România a variat semnificativ de-a lungul anilor 2014-2023. În general, această categorie de vârstă a fost afectată disproporționat de șomaj comparativ cu alte grupuri de vârstă.

În România, în anul 2014 rata șomajului în rândul tinerilor cu vârsta între 15-29 de ani a înregistrat cea mai mare valoare pentru perioada analizată (8,3% din populația totală) apoi a înregistrat o tendință de scădere. În anul 2023, rata șomajului în rândul tinerilor cu vârsta între 15-29 de ani a atins valoarea de 5,3% din populația totală, cu mai puțin de 3 puncte procentuale față de anul 2014 și a reprezentat valoarea cea mai mică pe perioadă analizată.

Figura 2. Rata șomajului în rândul tinerilor cu vârste între 15 – 29 de ani în România, în perioada 2014 - 2023

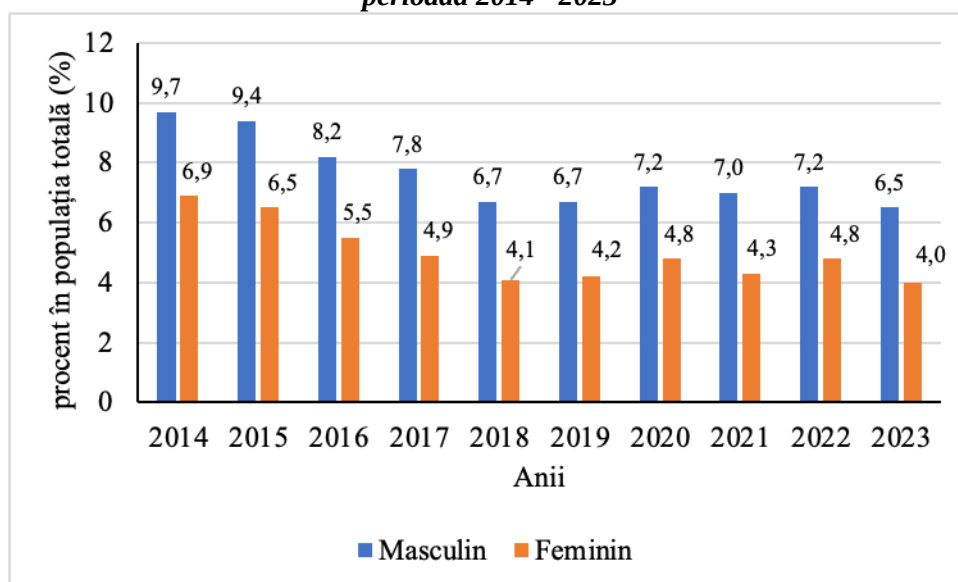

Sursa datelor: baza de date Eurostat,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a_custom_11162030/default/table?lang=en

Ultimele date indică faptul că situația șomajului în rândul tinerilor s-a stabilizat cât de cât în ultimii ani, dar continuă să reprezinte o problemă majoră. Chiar și cu implementarea programelor de formare și stimulare a ocupării forței de muncă, tinerii din România se confruntă încă cu dificultăți semnificative în a găsi un loc de muncă stabil și bine remunerat.

Figura 3. Rata șomajului în rândul tinerilor cu vârste între 15 – 29 de ani în România, pe sexe, în perioada 2014 - 2023

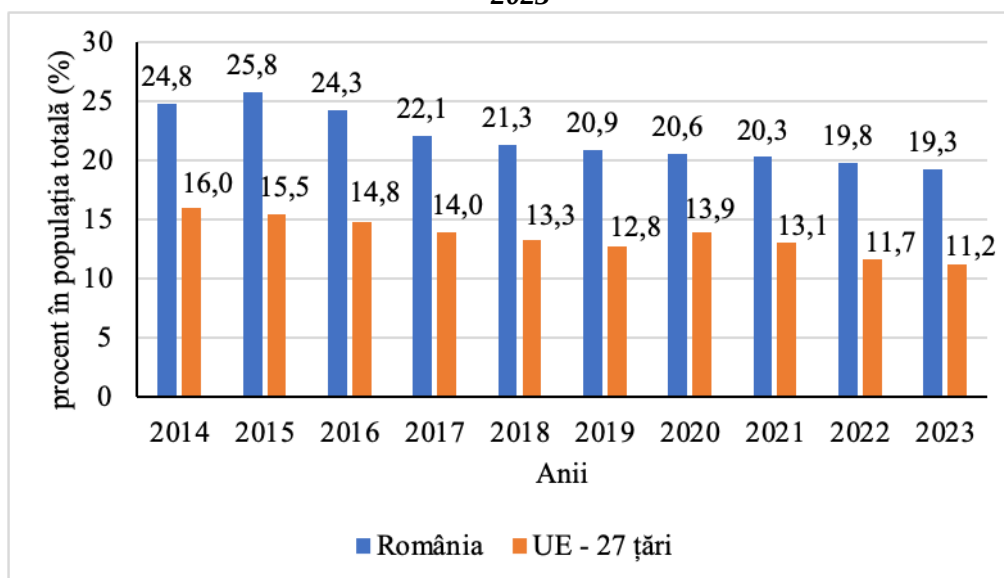

Sursa datelor: baza de date Eurostat,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/une_rt_a_custom_11724654/default/table?lang=en

Analizând rata șomajului pe sexe, în rândul tinerilor cu vârste între 15 – 29 de ani se observă discrepanța mare între persoanele tinere de sex masculine și cele de sex feminin. Decalajul era în anul 2014 de 2,8 puncte procentuale și în anul 2023 de 2,5 puncte procentuale.

Figura 4. Rata tinerilor NEET în România și media la nivelul Uniunii Europene, în perioada 2014 - 2023

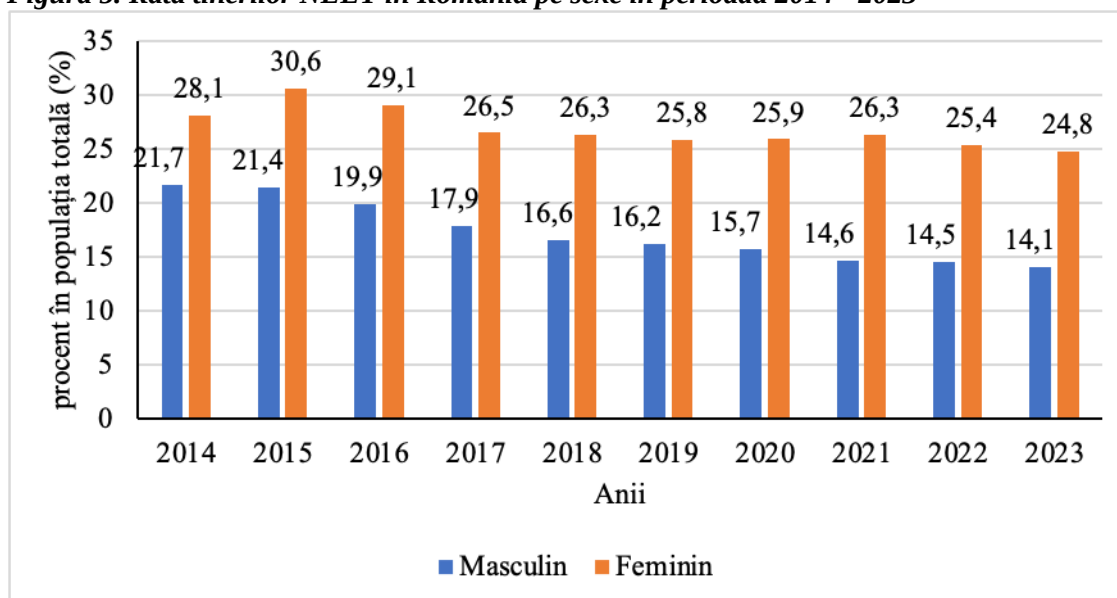
Sursa datelor: baza de date Eurostat,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20_custom_11717225/default/table?lang=en

Analizând evoluția ratei tinerilor NEET în România în ultimii 10 ani se remarcă un punct maxim atins în anul 2015 (25,8% din populația totală), minimul perioadei analizate fiind în anul 2023 de 19,3% din populația totală. Rata tinerilor NEET a scăzut cu 5,5 puncte procentuale în perioada analizată însă România încă se situează mult sub ținta propusă la

nivel european de 9%. Decalajul între media la nivelul UE și media României este de 8,1 puncte procentuale în anul 2023.

Figura 5. Rata tinerilor NEET în România pe sexe în perioada 2014 - 2023

Sursa datelor: baza de date Eurostat,

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_20_custom_11717225/default/table?lang=en

Am ales să analizez situația tinerilor NEET în România pe sexe pentru a surprinde decalajul între femei și bărbați. Astfel se remarcă că la începutul perioadei distanța între bărbați și femei era de 6,4 puncte procentuale iar în anul 2023 distanța a fost de 10,7 puncte procentuale. Persoanele tinere de sex feminine dețin ponderile cele mai mari pe toată perioada analizată. Situația este destul de critică în ceea ce privește persoanele tinere de sex feminin, rata acestora menținându-se peste 24% în toată perioada analizată, iar diferența între anul 2014 și anul 2023 este de numai 3,3 puncte procentuale. Maximul persoanelor tinere de sex feminin din categoria NEET a fost atins în anul 2015 – 30,6%

În rândul persoanelor tinere de sex masculin, rata NEET a scăzut treptat în toată perioada analizată. Scăderea ratei tinerilor de sex masculin a fost de 7,6 puncte procentuale în anul 2023 față de anul 2014.

Astfel se remarcă o discrepanță mare între persoanele tinere de sex feminin și cele de sex masculin.

Rata anuală de creștere a acestui indicator în perioada analizată și având ca țintă 9% în anul 2030 este -2,75%. Rata este în scădere, însă nu suficient pentru atingerea țintei 2030. Rata anuală de creștere ar trebui să fie -6,14% pentru ca România să-și atingă ținta pentru acest indicator.

Prin intermediul serviciilor furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, în cursul anului precedent, conform comunicatului de presă pentru anul 2023, au fost plasați în câmpul muncii 54.761 de tineri cu vârsta sub 30 de ani, dintre care 42.065 erau tineri NEET. Dintre acești tineri NEET integrați pe piața muncii (un total de 31.265 de persoane), cei mai mulți aveau vârsta sub 25 de ani. Prin aplicarea măsurilor de stimulare a ocupării forței de muncă adresate grupurilor de persoane cu dificultăți de acces pe piața muncii, numărul tinerilor NEET încadrați în muncă a depășit cu aproape 3.000 ținta stabilită

de Programul național de ocupare a forței de muncă pentru anul 2023. De asemenea, Ministerul Muncii susține că este pe cale să introducă în curând noi stimulente pentru angajarea tinerilor. Acestea vizează facilitarea accesului acestora la formare profesională, pentru a susține dezvoltarea competențelor lor prin intermediul unor instrumente financiare dedicate îmbunătățirii calificărilor și integrării pe piața muncii.

CONCLUZII

Am analizat situația tinerilor NEET atât la nivelul Uniunii Europene cât și la nivelul României, împreună cu politicile publice implementate până la acest moment. Spre deosebire de alte țări europene, România a înregistrat un număr semnificativ de tineri NEET în ultimii ani.

Tendențele în timp arată că rata tinerilor NEET în România a cunoscut fluctuații. În general, aceasta a fost mai mare decât media europeană, însă s-a observat o tendință ușor descrescătoare în ultimii ani. România rămâne în topul statelor din Uniunea Europeană cu o rată a tinerilor NEET îngrijorătoare.

În România am constatat că situația tinerilor NEETs este una dificilă în special în rândul tinerelor de sex feminine, discrepanța între sexe fiind foarte mare.

Aceasta este o problemă complexă, determinată de diverși factori, printre care se numără sistemul de învățământ și formare profesională care nu se potrivește întotdeauna cu cerințele pieței muncii sau cu aspirațiile tinerilor, lipsa oportunităților de angajare în anumite regiuni sau sectoare economice, probleme legate de mobilitatea geografică sau accesul la resurse educaționale și de formare, nevoia de a spori conștientizarea și sprijinul pentru tinerii din medii defavorizate.

La nivel național, Guvernul și alte organizații au implementat diferite programe și inițiative pentru a aborda această problemă. Acestea includ programe de formare profesională, facilități fiscale pentru angajatori, programe de reintegrare socio-profesională și altele. În plus, există eforturi pentru a îmbunătăți accesul tinerilor la servicii sociale și educaționale, precum și pentru a promova antreprenoriatul și inovația ca mijloace de a-și construi propriile oportunități de angajare.

În ciuda progreselor realizate, problema tinerilor NEET rămâne una importantă, iar eforturile continue de a identifica soluții eficiente și sustenabile sunt esențiale pentru a asigura o tranziție lină către piața muncii și pentru a promova incluziunea socială și economică a tuturor tinerilor din România.

Este dificil de anticipat cu certitudine dacă România va atinge ținta privind reducerea numărului de tineri NEET până în 2030, deoarece acest lucru depinde de o serie de factori și circumstanțe care pot varia în timp. Cu toate acestea, există câțiva factori care pot influența realizarea acestui obiectiv cum ar fi implementarea politicilor și programelor, eficiența politicilor și programelor destinate reducerii numărului de tineri NEET depinde de implementarea lor corespunzătoare și de resursele alocate pentru acest scop. Este important ca guvernul să-și mențină angajamentul și să ofere sprijin continuu pentru inițiativele care vizează reintegrarea tinerilor NEET pe piața muncii și în educație sau formare profesională.

Starea economică a țării poate influența disponibilitatea locurilor de muncă și accesul la oportunități de angajare pentru tineri. O economie în creștere și înfloritoare poate oferi mai multe oportunități de angajare și poate încuraja mai mulți tineri să se integreze pe piața muncii.

De asemenea, o educație și formare profesională de calitate sunt esențiale pentru pregătirea tinerilor pentru piața muncii și reducerea ratei NEET. Investițiile în sistemele de

educație și formare, precum și în facilități pentru accesul la acestea, pot contribui la îmbunătățirea perspectivei de angajare a tinerilor. Promovarea incluziunii sociale și sprijinul pentru tinerii proveniți din medii defavorizate sau cu nevoi speciale pot juca de asemenea un rol important în reducerea ratei NEET.

Consider că politicile publice în domeniul NEET în România realizate până în acest moment, nu au fost suficiente și au fost limitate și insuficiente pentru rezolvarea problemei. Politicile, programele și strategiile trebuie îmbunătățite și adaptate în funcție de zonele geografice și cu accent mai mare pe grupurile țintă.

În concluzie, consider că având un angajament continuu din partea guvernului, a sectorului privat și a societății civile, este posibil ca România să facă progrese semnificative în reducerea ratei NEET până în 2030. Cu toate acestea, este important ca eforturile să fie susținute și coordonate pentru a asigura o integrare mai bună a tinerilor pe piața muncii și în educație sau formare profesională deoarece rata de creștere anuală trebuie să fie în jur de -6,14% pentru ca ținta 2030 să fie atinsă.

Bibliografie

1. Anderson, James E. (1996). Public Policy Making: An Introduction. Princeton, NJ.
2. Anderson, James. (1994). Public policy making (2nd ed.). Princeton, NJ: Houghton Mifflin.
3. Badescu, Gabriel, Sandu, Daniel, Angi, Daniela, Greab, Carmen. (2019). Studiul despre tinerii din România 2018/2019. Editura: Friedrich-Ebert-Stiftung România
4. Baza de date a Institutului Național de Statistică. Tempo online. <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>
5. Comunicat de presă Ministerul Muncii și Solidarității Sociale <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/comunicare/comunicate-de-presa/7185-cp-tineri-incadrati-munca-anofm>
6. Declarația Parlamentului României privind Obiectivele Dezvoltării Durabile. (2016). București
7. Dye, Thomas R. (1998). Understanding Public Policy. Prentice-Hall.
8. Dye, Thomas. (1992). Understanding Public Policy (7th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
9. Eurofound. (2019). Exploring the diversity of NEETs. Luxembourg: Publications Office of the European Union
10. European Commission. (2019, 2022). Education and training monitor – Romania. Publications Office of the European Union.
11. Eurostat. (2024). Eurostat database.
12. Gheorghe, Mănescu. (1997). Politici economice. București: Editura Economică.
13. Institutul pentru Politici Publice București. (2009, octombrie). Manual de politici publice. București: Institutul pentru Politici Publice București. Disponibil online: <https://ina.gov.ro/wp-content/uploads/2020/02/IPP-Manual-de-Politici-Publice-Ed.2.pdf>
14. Jenkins, William. (1978). Policy Analysis: A Political and Organizational Perspective. Londra.
15. Jennings Jr., Edward T. (An necunoscut). Suport curs. Martin School of Public Policy and Administration, University of Kentucky.
16. Leslie, P. (2002). Analiza politicilor publice în politici publice – Teorie & Practică. Iași: Polirom.

17. Miroiu, Adrian. (2001). Introducere în analiza politicilor publice. București: Editura Paideia.
18. O'Higgins, N. (2017). Youth unemployment and NEETs in Europe: Understanding the interrelated challenges and policy options. Geneva: International Labour Organization.
19. Planul Național de Acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030. (2030). București: Editura ASE.
20. Raport de activitate Departamentul pentru DEzvoltare Durabilă. (2023). București https://dezvoltaredurabila.gov.ro/files/public/14745850/1_raport_ddd_2023.pdf
21. Raportul Național Voluntar. (2023). Implementarea celor 17 ODD-uri. https://dezvoltaredurabila.gov.ro/files/public/14745850/rnv_romania_2023.pdf
22. România Durabilă – Indicatori naționali pentru dezvoltare durabilă Orizont 2020. (2021). INS. http://romania-durabila.gov.ro/wp-content/uploads/2021/02/Brosura_indicatori-de-dezvoltare-durabila-2020.pdf
23. Strategia Națională pentru dezvoltare Durabila a României 2030. (2030). București: Editura Paideia, 2018
24. Sustainable development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context 2023 edition. (2023). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
25. Țoc, S. (2020). Tinerii vulnerabili și inegalitatea socială. O analiză a situației sociale a tinerilor NEET în România. Revista de Pedagogie, publicat de Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, Unitatea de cercetare în educație.
26. Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Organizația Națiunilor Unite. https://dezvoltaredurabila.gov.ro/files/public/10000001/Agenda-2030_RO.pdf

ASPECTE DEONTOLOGICE ALE COMUNICĂRII DINTRE FUNCȚIONARUL PUBLIC ȘI CETĂȚEAN

Ștefan Virginia

Facultatea de Administrație Publică

Specializarea Administrație Publică

Coordonator științific:

Lector univ.dr. Radu Gheorghe

În lucrarea- Aspecte deontologice ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean- s-a avut în vedere dimensiunea deontologică a funcționarilor publici, văzută ca bază a încrederii între cetățeni/utilizatori și administrație.

Se știe în ultimele decenii s-au produs schimbări importante în administrația publică deoarece vechile practici nu mai funcționează, iar în acest caz, încrederea reprezintă un aspect important atunci când se pune problema reconectării administrației, în special cu tânăra generație.

Astfel, deontologia, drepturile și obligațiile funcționarilor publici aduce mai aproape morala de viața publică și reafirmă valorile fundamentale ale serviciului public.

Funcționarul public este obligat să respecte regulile de imparțialitate, demnitate, integritate, probitate, neutralitate și secularism în exercitarea funcțiilor sale.

În cele din urmă, este util să se întărească protecția împotriva conflictelor de interese pe care funcționarul public ar putea să le întâmpine în exercitarea atribuțiilor sale.

Așadar, deontologia poate fi definită ca un set de reguli și îndatoriri care guvernează o profesie și conduita celor care o practică, relațiile dintre aceștia și cetățeni.

Obiectivele lucrării sunt:

- să se descrie conceptul de deontologie
- să se identifice importanța comunicării publice
- să se analizeze efectele și consecințele comunicării dintre funcționarul public și cetățean

Am pornit de la ipoteza că aspectele deontologice ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean ar putea să îmbunătățească relația dintre administrație și cetățeni.

Rămâne de verificat în ce măsură elementele deontologice ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean ameliorează relația dintre administrație și cetățeni.

Studiu de caz- Consecințe ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean

În acest studiu de caz am pornit de la ipoteza că aspectele deontologice ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean ar putea să îmbunătățească relația dintre administrație și cetățeni.

Rămâne de verificat în ce măsură elementele deontologice ale comunicării dintre funcționarul public și cetățean ameliorează relația dintre administrație și cetățeni.

Am folosit ca metodă de lucru analiza calitativă și cantitativă obținută dintr-un studiu de caz care a cuprins un chestionar (anexa 1) adresat unui eșantion de 30 de cetățeni cu vârste între 20 și 40 ani (părinți care au copii în învățământul preuniversitar) și interviuri semistructurate cu 3 funcționari publici (profesori din învățământul primar).

Analiza textului interviurilor semistructurate a permis să se identifice, pe de o parte, elementele constitutive referitoare la consecințele comunicării dintre părinți-cetățeni și profesor-funcționar public, așa încât să se observe eficiența comunicării care stă la baza relației dintre ei.

Pe de altă parte, interviurile aduc noi elemente constitutive ale relației de încredere între funcționarii publici și cetățeni.

De asemenea, părinții au răspuns la un chestionar care s-a analizat împreună cu interviurile semistructurate.

De menționat că acest studiu de caz nu este un sondaj care vizează generalizarea rezultatelor tuturor funcționarilor publici în relații publice și părților interesate.

Mai degrabă, este un studiu proiect exploratoriu care vizează dezvoltarea unei mai bune înțelegeri a stabilimentului, menținerea și dezvoltarea unei relații de încredere, pornind de la comunicare, între funcționarii publici și cetățeni.

Procedura de analiză a datelor a favorizat analiza calitativă a datelor care vizează o mai bună înțelegere a fenomenelor studiate.

Există mai multe metode de analiză a conținutului. Astfel, într-o analiză tematică, „tema” este folosită ca unitate de sens. Realitatea sa este adesea subiectivă, ceea ce nu o face ușor de identificat.

Pe de altă parte, se știe că toată munca de cercetare presupune, dincolo de stabilirea unui cadru metodologic, subiectivitatea persoanei care se angajează în ea.

În analiza de conținut, tema este ceea ce are sens, o idee distinctă calitativ, o declarație specifică referitoare la un punct specific (de fapt, o idee sau chiar un sentiment).

Prin urmare, primul pas a fost să se identifice teme transversale în interviuri. Alegerea temelor a fost strict legată de obiectivul de cercetare și anume de a identifica, în răspunsurile funcționarilor publici și în cele ale cetățenilor, elementele care pot ajuta la explicarea dezvoltării unei relații de încredere care ar avea consecințe pozitive în comunicare, dar și în relațiile publice.

Alături de analiza datelor empirice (adică cele care provin din interviuri și chestionar), s-a căutat să se identifice și să se izoleze datele teoretice (care sunt cuprinse în documentația științifică) cele mai relevante pentru analiza datelor empirice.

De exemplu, s-a putut identifica transparența și ascultarea activă după parcurgerea interviurilor și a chestionarului.

În al doilea rând, s-au reexaminat răspunsurile conținute în fiecare dintre teme în lumina diferitelor tipuri de încredere enumerate în capitolul II (rațional, organizațional, relațional, cognitiv și emoțional).

Astfel, s-a putut identifica, în fiecare dintre teme, elementele constitutive ale relației dintre cea mai centrală încredere în discursul specialiștilor în relații publice și al părților interesate.

De asemenea, s-a putut constata că nu toate temele identificate au avut neapărat aceeași importanță.

În ceea ce privește chestionarul, la întrebarea despre transparență în actul comunicării, 8 părinți au răspuns afirmativ, 5 părinți au răspuns negative, 10 părinți au spus că doar uneori profesorul dă dovadă de transparență, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre ascultarea activă, atenție, 12 părinți au răspuns afirmativ, 3 părinți au răspuns negativ, 5 părinți au spus că doar uneori profesorul pare să fie atent, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre încrederea percepută în actul comunicării cu profesorul, 10 părinți au spus că au încredere, 6 părinți au spus că nu au încredere, 8 părinți au spus că doar uneori au încredere, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea cu răspuns multiplu, cea despre calitățile profesorului, 9 părinți au bifat onestitate, 14 părinți au bifat bunăvoință, 21 de părinți au bifat carismă, 18 părinți au bifat flexibilitate, 15 părinți au bifat deschidere, 28 de părinți au bifat simpatie și doar 6 părinți au bifat empatie.

La întrebarea despre autenticitate, 14 părinți cred că profesorul este autentic în actul comunicării, 8 părinți cred că nu este, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre sinceritate, 15 părinți au spus că profesorul este sincer, 10 părinți au spus că acesta nu este, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre respectarea opiniilor, 18 părinți au spus da, 3 părinți au spus nu, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre caracterul complet al datelor, 16 părinți au spus că profesorul le dezvăluie totul, 8 părinți au spus că nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea cu răspuns multiplu, cea despre calități, 12 părinți au spus că profesorul este integru, 25 de părinți au spus că profesorul este competent, 22 de părinți au spus că profesorul este

respectos, 28 de părinți au spus că profesorul are abilități de ascultare, iar 17 părinți au spus că profesorul este loial.

La întrebarea despre lejeritatea în conversația cu profesorul, 15 părinți au spus da, 12 părinți au spus nu, restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre implicare, 15 părinți cred că profesorul este implicat, 10 părinți cred că nu este, iar restul nu au precizat.

La întrebarea despre coerența mesajului transmis, 20 de părinți cred că mesajul este coerent, 5 părinți cred că mesajul nu este coerent, restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre cât de interesant este mesajul transmis de profesor, 15 părinți găsesc mesajul interesant, 2 părinți nu-l găsesc interesant, 10 părinți îl găsesc interesant doar uneori, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre modificarea comunicării în ultimul an, 21 de părinți au spus că aceasta nu s-a modificat, 4 părinți au spus că da, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre așteptări, 20 de părinți au spus da, 5 părinți au spus nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre valori, 18 părinți au spus da, 10 părinți au spus nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre garanție, 12 părinți au spus da, 8 părinți au spus nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre relația dintre nevoile părinților versus copii și școală, 20 de părinți au răspuns da, 6 au răspuns nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre stilul de comunicare comun al celor din școală, 5 persoane au spus da, 5 persoane au spus nu, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre reputația școlii, 10 părinți au spus da, 14 părinți au spus nu, iar restul nu s-au pronunțat.

La întrebarea despre regulamentul de ordine interioară al școlii, 20 de părinți au spus că le-a fost comunicat de către profesor, 5 părinți au zis că nu, iar restul au spus că nu știu.

La întrebarea despre etică versus nevoile părinților, 10 părinți au răspuns că școala răspunde nevoilor lor, 10 părinți au spus că școala nu răspunde acestor nevoi, iar restul nu s-au pronunțat.

În urma analizării rezultatelor obținute la chestionar și la interviurile semidirijate, s-a observat că există comunicare bidirecțională care de ce mai multe ori este la înălțimea așteptărilor celor două părți implicate.

De asemenea, autenticitatea discursului funcționarului public, în speță, profesorul este pusă uneori sub semnul întrebării de către cetățean, ceea ce îngreunează factorul încredere.

În ceea ce privește utilizarea unei strategii de comunicație, din analiza rezultatelor se observă că funcționarul public are o asemenea strategie și plasează în centrul ei bunăvoința, fiind atent la nevoile reale ale cetățeanului.

Totodată, funcționarul public prețuiește intervenția cetățeanului, analizând dorințele și propunerile acestuia.

În ceea ce privește credibilitatea s-a observat că nu toți cetățenii se încred în funcționarul public, există o marja de suspiciune care pare să vină de mult în timp, fiind legată, din cele observate de imaginea administrației publice.

În ceea ce privește reputație percepută, în general, funcționarul public are o reputație bună, majoritatea respondenților au indicat acest aspect.

Totuși, există și cetățeni care consider că reputația funcționarului public nu este pe măsura funcției ocupate.

În ceea ce privește înțelegerea rolului funcționarului public, există cetățeni care nu au o corectă așteptare în acest sens, considerând, în cazul de față, că educația este exclusiv atributul administrației și este doar în grija profesorului.

În ceea ce privește viziunea funcționarului public asupra profesiei se observă că există profesori care au înțeles rolul complex pe care îl au în educarea tinerei generații și care încearcă să fie competitive, inclusive pe această latură a comunicării cu familia elevului.

Totodată, există profesorii care au aderență la fosta calitate de dascăl și astfel le este dificil să se adapteze la noile cerințe educaționale, iar acest lucru se manifestă chiar și în comunicarea cu părinții.

În acest caz, se observă că actul comunicării este grei și ineficient pentru profesor, în plus aduce prejudicii părintelui care se consider marginalizat și elevului care este cel care suferă cel mai mult din acest sistem: părinte-profesor-elev.

În ceea ce privește puterea funcționarului public, din actul de comunicare reiese că, în general el se consider egal cu părintele, fiind înțelegător și tolerant în multe situații, dar există și posibilitatea ca unii profesori să fie irascibili, impulsive și să strice relația cu părinții chiar prin actul de comunicare.

În ceea ce privește argumentările democratice s-a observat, din analiza rezultatelor că, în principiu și funcționarul public și cetățeanul au înțeles că o comunicare eficientă duce la relații bune care sunt benefice pentru interesele lor comune.

În ceea ce privește relațiile umane s-a constatat aceeași disponibilitate de ambele părți, fiecare își dorește ca treburile să meargă bine, să existe progress și să fie îndeplinite obiectivele pe care și le-au propus, iar una dintre chei este chiar comunicarea.

În ceea ce privește contextul și gestionarea problemelor părților interesate s-a observat că există disponibilitate de interacțiune, așa încât problemele particulare devin comune, fiecare contribuind într-un fel sau altul la rezolvarea lor.

În acest sens, trebuie menționat că doar în cazuri izolate profesorul se detașează de problemele cu care se confruntă elevul sau familia.

În ceea ce privește relațiile cu mass-media s-a constatat că și funcționarul public și cetățeanul sunt dispuși să colaboreze cu mass-media.

În plus, comunicarea cu ajutorul mass-media pare să fie considerate benefică de ambele părți.

În ceea ce privește etica funcționarului public, în general, cetățenii o recunosc în mare măsură, dar există și cetățeni care cred că și dacă există un sistem etic al instituției acesta nu este respectat de către toți reprezentanții.

Cu alte cuvinte, ar trebui mai multă implicare și o coeziune mai mare din punctul de vedere al unității de învățământ.

În ceea ce privește organizarea, cetățenii consideră că actul comunicării ar trebui îmbunătățit, că încă mai există elemente lipsă care aduc lacune în comunicare și care contribuie la perpetuarea unor inexactități.

În ceea ce privește definiția a ceea ce este un „bun” comunicator, aici opiniile sunt împărțite, există cetățeni care cred că unii funcționari publici sunt înzestrați cu darul oratoriei, iar alții nu.

În ceea ce privește evoluția relațiilor publice, cetățenii cred că acestea depind în mare măsură de actul de comunicare și vor evolua în același timp cu el.

Pe de altă parte, dacă se analizează temele vizate care ar putea contribui la rezultatul acestui studiu de caz se observă elemente importante.

Astfel, dacă se analizează tema intitulată comunicare bidirecțională se observă că analiza efectuată după interpretarea chestionarului și lecturarea interviurilor reunește elementele de conținut legat de ideea că a comunica înseamnă a împărtăși.

Mai mult tocmai, această temă reunește și comentarii referitoare la aspectul bidirecțional (sau nu) al comunicării între funcționarul public și cetățean.

Rezultatele au probat că noțiunea de comunicare bidirecțională implică un emițător și unul sau mai mulți receptori, precum și feedback-ul între aceste părți.

De amintit, totuși, că bidirecționalitatea comunicării nu este neapărat sinonimă cu echilibrul.

Așadar, rezultatele au indicat exact ceea ce spun modele de relații publice dezvoltate de Grunig și Hunt (1984) și anume că ele evidențiază această observație (ei vorbesc de comunicare bidirecțională asimetrică și simetrică).

Din analiza datelor reiese că elementele cheie ale comunicării bidirecționale sunt, într-un fel generale: dialog (sau interacțiune), ascultare (pe ambele părți), feedback și participarea fiecăreia dintre părțile implicate în relație în constituirea discursului.

De asemenea, aceste elemente au servit drept indicatori pentru a identifica extrase legate de această temă.

A doua temă analizată este tema autenticității discursului funcționarului public și reunește remarcile referitor la transparență, adevăr (și corolarul său, minciuni), onestitate și răuvoință, precum și subiectivitatea inerentă profesiei.

Ca temă, autenticitatea discursului funcționarului public se referă la comentarii legate de ideea că ceea ce spune acesta este adevărat sau este perceput ca atare.

În acest punct, trebuie menționat că elementele deja menționate ale transparenței, adevărul și minciunile, onestitatea și răutatea au servit ca indicatori pentru a identifica extrase legate de această temă.

În ceea ce privește utilizarea temei strategiei, acesta se referă la comentariile participanților în legătura cu procesul de comunicare.

Astfel, componentele acestui proces de comunicare au servit aici drept indicatori: orientarea unei acțiuni de comunicare, orientarea intervenției, a modalităților coerente de a face lucruri care îndeplinesc obiectivele de comunicare și care preced implementarea mijloacelor de comunicare, de exemplu.

Se știe că, în relațiile publice, strategia va avea ca rezultat implementarea mijloacelor de comunicare (conferință de presă, comunicat de presă, întâlniri cu oameni din comunitate, reclame, sponsorizări, etc.).

În ceea ce privește credibilitatea percepută, reputația și expertiza fac referire la percepțiile subiective reciproce ale personalității și imaginii construite de părți din informații și experiențe dobândite în timpul trecut cu un individ.

Din analiza rezultatelor s-a observat că o sursă poate să fie considerată credibilă nu numai datorită expertizei sale, ci și pentru că este considerată de încredere datorită bunătății, simpatiei, empatiei.

Pe de altă parte, indicatorii legați de această temă au fost legați de ideea de expertiză, dar și cea de reputație sau de cea de credibilitate.

Cât privește tema despre viziunea specialistului în relații publice asupra profesiei sale reunește elementele de conținut legate de percepția specialistilor în relații publice asupra profesiei lor, în special și a relațiilor publice, în general.

În acest punct trebuie menționat că profesorul poate fi considerat un specialist în relații publice, deoarece are pregătire psiho-pedagogică și managerială și chiar în fișa postului se menționează că trebuie să întrețină relații publice cu părinții elevilor, reprezentanți ai unor instituții cu care organizează diverse activități educative, etc.

Elementele care au servit drept indicatori pentru identificarea extraselor legate de această temă sunt cuvinte sau scurte expresii precum: „Relațiile cu familia elevului...”, „funcția mea este...”, „Meseria unui profesor include și comunicarea cu familia...”, „Slujba mea este una dintre...”.

În ceea ce privește tema puterii, aceasta analizează puterea de ambele părți, la rândul ei și se referă la putere, așa cum este percepută de toată lumea.

Prin urmare, această temă reunește elementele discursului referitoare la puterea părților interesate, așa cum sunt percepute de către specialiștii în relații publice și la puterea specialiștilor în relații publice, astfel cum sunt percepute de părțile interesate.

Ca temă, puterea se referă la comentarii legate de capacitatea specialiștilor în relații publice sau a părților interesate de a influența deciziile conducerii superioare a unei organizații.

De observat, din analiza rezultatelor că directorul instituției ia uneori decizii care au reprezentat dorințe ale părinților și care au ajuns la el, fie direct prin comunicare cu aceștia, fie indirect, prin profesor care la rândul lui a comunicat cu părinții.

Cuvinte și expresii precum: „ascendant”, „a avea puterea de a...”, „a avea un impact major...”, au fost folosite pentru a clasifica comentariile participanților.

În ceea ce privește tema argumentului democratic, aceasta reunește comentarii legate de ideea că exercitarea relațiilor publice contribuie la alimentarea dezbaterilor în spațiu public și, în acest sens, promovează exercițiul democrației.

Cuvintele și expresiile legate de ideea dezbaterilor publice, schimbul de opinii multiple, forumul public, mediatizarea opiniilor, au fost folosite pentru identificarea elementelor de conținut care formează această temă.

În ceea ce privește tema relațiilor umane, aceasta reunește elemente de conținut referitoare la elemente constitutive ale relației de încredere emoțională și cognitivă care au fost remarcate de funcționarul public și de către cetățean în timpul chestionarului și al interviurilor și anume: empatie, simpatie, bunătațe, deschidere la minte, flexibilitate, etc.

Cât privește tema relațiilor cu media, aceasta reunește elemente de conținut conexe interacțiunilor dintre profesor, părinți, elevi și membrii presei scrise sau electronice (fie în ceea ce privește frecvența interacțiunii, așteptările respective, calitatea schimburilor, etc., termenii care au servit drept indicatori pentru această temă).

În ceea ce privește tema eticii funcționarului public, aceasta reunește elementele de conținut legate de ideea îndatoririlor etice a funcționarilor publici în cadrul funcțiilor lor.

Toate observațiile în legătură cu codul de etică al funcționarilor publici sau cu responsabilitățile inerente profesiei au fost enumerate sub această tematică.

Tema rolului organizației se referă la comentarii referitoare la percepția rolului organizației (firma care angajează specialistul în relații publice) în implementarea activităților de relații publice și rolul funcționarului public.

Totodată, comentariile care conțin cuvinte sau expresii, precum „școala trebuie...”, „școala este. ...”, „funcția școlii constă în...” au fost analizate și clasificate în funcție de rolul jucat de școală în ceea ce privește relațiile publice.

În ceea ce privește tema bunelor relații publice, aceasta s-a referit la orice comentarii legate de percepția asupra calităților necesare pentru a desfășura o comunicare care să ajute relațiile publice eficiente și care să mențină o legătură de încredere cu părțile interesate.

În fine, tema evoluției comunicării și a relațiilor publice reunește elementele de conținut referitor la definiția actuală a relațiilor publice și evoluția percepută de către cei care trebuie să comunice.

Astfel, cuvinte și expresii precum: „evoluție”, „călătorie”, „transformarea relațiilor”, etc, au fost folosite pentru a clasifica comentariile relevante în raport cu această temă.

Așadar, din analiza datelor a reieșit că elementele constitutive care pot fi asociate cu încrederea emoțională nu joacă toate un rol de conducere și egal în construirea legăturii de încredere între funcționarul public și cetățean.

Anumite elemente sunt percepute ca influențând mai mult legătura de încredere decât altele.

Elementele constitutive ale relației de încredere de tip emoțional se referă la carisma și deschiderea de spirit.

În ceea ce privește carisma, se remarcă o puternică divergență de opinii între comentariile colectate de la cetățeni și cele colectate de la funcționarii publici.

Totuși, se poate observa rolul carismei ca fiind un element semnificativ în crearea, menținerea și dezvoltarea unei relații de încredere între părțile interesate.

Astfel, carisma este o caracteristică care dă o anumită credibilitate (credibilitate care este, de asemenea, considerată esențială pentru crearea legăturii de încredere).

Carisma este percepută ca factor ce înlesnește comunicarea și ajută la atragerea atenției părților interesate pentru ca apoi să-și ia timp să asculte ce are de spus celălalt.

Carisma, însă, pare a fi o sabie cu două tăișuri, deoarece cetățenii cred că uneori funcționarii publici se folosesc de ea în unicul scop de a-și atinge scopurile.

De remarcat, și funcționarii publici consideră că cetățenii se folosesc de carismă pentru a-și atinge scopurile.

În ceea ce privește deschiderea, se înțelege gradul de deschidere către comunicare și deschidere către schimbare.

Deschiderea presupune, aşadar ca funcţionarul să nu se limiteze la într-o logică comunicaţională a emiţătorului, dar şi a receptorului (deci, implică comunicare în două sensuri).

Când vine vorba despre empatie, un profesor considerat empatic de către părinţi ar fi, prin urmare, mai capabil să creeze, să menţină şi să dezvolte o relaţie de încredere cu părţile interesate.

În sfârşit, onestitatea este ultimul element menţionat de părţile interesate în legătură cu crearea unei relaţii de încredere cu funcţionarul public şi este identificată ca fiind o calitate care asigură că a nimeni nu este de încredere până nu demonstrează acest lucru, deoarece încrederea se câştigă.

A fi sincer ar însemna, prin urmare să nu se mintă şi să se acţioneze cu integritate, iar comentariile adunate sunt de acord cu acest lucru.

Pe scurt, printre funcţionarii publici se susţine că legătura de încredere emoţională, în principal se bazează pe carisma şi deschiderea faţă de părţile interesate.

În ceea ce îi priveşte pe cetăţeni, se identifică, mai degrabă, empatia şi onestitatea ca elementele constitutive ale unei relaţii de încredere.

Încrederea cognitivă se distinge de încrederea afectivă, deoarece individul alege cu bună ştiinţă persoana care va avea sau nu dreptul la încrederea sa.

Printre elementele constitutive ale încrederii cognitive se menţionează empatia, credibilitatea (inclusiv expertiza şi reputaţia) funcţionarului şi respectul pe care acesta îl manifestă faţă de părţile interesate.

Părţile interesate, la rândul lor, identifică empatia, ascultarea şi respectul.

În raport cu discursul părţilor interesate, empatia pare să fie un astfel de element important pentru ei, că poate fi considerat, atât ca element constitutiv al încrederii emoţională, dar şi cognitivă.

În ceea ce priveşte credibilitate (expertiză, reputaţie) şi încrederea cognitivă se identifică credibilitatea ca fiind unul dintre elementele importante pentru stabilirea, menţinerea şi dezvoltarea relaţiei de încredere.

Termenul „credibilitate” cuprinde expertiza (sau know-how) şi reputaţia persoanei.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că ascultarea şi încrederea cognitivă merg împreună.

Ascultarea este unul dintre cele mai apreciate elemente de bază ale unei relaţii de încredere în crearea şi menţinerea unei relaţii de încredere cognitivă.

Ascultarea este un element prezent atât în categoria încrederii emoţionale, cât şi în cea a încrederii cognitive.

Ascultarea este o abilitate de comunicare care necesită să fie disponibilă, aşa încât unul să-l înţeleagă pe celălalt.

Ascultarea sugerează să se stabilească un climat şi mecanisme care facilitează şi încurajează participarea părţilor interesate şi este, de asemenea, în centrul majorităţii definiţiilor despre comunicare şi relaţii publice.

Ascultarea este un termen larg care, prin urmare, se referă la idee de comunicare bidirecţională şi pe noţiunea de respect, care este şi unul dintre elementele constitutive ale încrederii cognitive menţionate de către părţile interesate.

O altă legătură puternică s-a observat din analiza rezultatelor că există între respect şi încrederea cognitivă.

Respectul este un element constitutiv al relaţiei de încredere prezentă atât în discursul funcţionarului public, cât şi în cel al părţilor interesate.

Pe scurt, puncte de vedere destul de asemănătoare sunt exprimate şi de funcţionarii publici, dar şi de părţile interesate, cu privire la elementele constitutive ale încrederii cognitive.

Aşadar, ascultarea este un element constitutiv al unei relaţii de încredere identificate de părţile interesate, empatia şi respectul sunt ambele elemente identificate de funcţionarul public şi părţile interesate, concomitent în vorbirea acestora din urmă găsindu-se remarci în sensul că ei nu se consideră adesea respectaţi de funcţionarii publici.

În fine, se mai adaugă şi credibilitate (inclusiv expertiză şi reputaţie) ca element constitutiv al încrederii cognitive - element care nu este recunoscut în discurs de părţile interesate ca fiind semnificativ în crearea unor astfel de relaţii.

Pe scurt, în ceea ce privește bidirecționalitatea comunicării, se pare că nu bidirecționalitatea în sine este problema, deoarece aceasta este împărtășită atât de părțile interesate, cât și de funcționarii publici.

Mai degrabă, este procesul prin care se realizează acest lucru care pare problematic.

Dacă bidirecționalitatea și simetria comunicării sunt recunoscute, atât în rândul funcționarilor, cât și în rândul părților interesate ca element constitutiv al unei relații de încredere, fiecare ia în considerare în felul său, modul în care această bidirecționalitate și această simetrie ar putea fi fructificate.

Pe scurt, se găsește în discursul părților interesate atât ideea că relațiile publice trebuie să dezvolte o practică axată pe empatie și respect și că funcționarii publici nu sunt capabili să răspundă așteptărilor în acest domeniu.

Pe scurt, elementele menționate ca semnificative în rândul funcționarilor, în relația cu încrederea relațională sunt bidirecționalitatea și simetria comunicării, adaptarea mesajelor și gestionarea problemelor părților interesate.

Părțile interesate, la rândul lor, menționează doar bidirecționalitate și simetrie care se traduce, în comentariile lor, într-o dorință de participare mai mare la schimburi cu funcționarii publici.

În consecință, reputația administrației publice devine un element important în crearea și menținerea unei legături de încredere.

Așadar, reputația companiei, credibilitatea ei, chiar și legitimitatea acesteia ar putea avea un impact asupra creării și menținerii unui climat de încredere între funcționar și cetățean.

Această percepție în jurul relațiilor publice nu este alimentată doar de discursul popular, ci și de anumite cercetători recunoscuți care îi înfățișează pe funcționarii publici drept maeștri de manipulare.

În acest context, cum ar putea funcționarul să creeze și să mențină o legătură de încredere cu părțile părțile interesate?

Această întrebare este tema de bază care se referă la consecințele comunicării între funcționarul public și cetățean.

În cadrul acestui studiu s-au identificat elementele constitutive ale relației de încredere între funcționarul public și cetățean, în contextul promovării unei conduite care ar trebui să aibă la bază valori etice.

În ceea ce privește consecințele comunicării dintre funcționarul public și cetățean s-a ajuns la concluzia că încrederea este baza construirii unor relații demne și eficiente care ar permite evoluția.

Dar, tocmai încrederea este greu de obținut, mai ales că se poate pierde și foarte repede.

Cu alte cuvinte, într-o relație de încredere, nu este posibil să se prevadă totul dinainte.

Mai mult, ipoteza raționalității susține că încrederea se construiește printr-un proces de interacțiune făcând posibilă inducerea unei transformări în comportamentul fiecărei părți.

Astfel, ipoteza raționalității procesuale, cele cinci tipuri de încredere și elementele lor constructive respective au oferit, în cele din urmă sintetizarea unui model a priori al relației de încredere în comunicare și implicit, în relațiile publice.

Acest model s-a bazat pe ideea unui continuum al relației de încredere stipulând că pentru a trece de la un tip de încredere la altul, anumite elemente constitutive ale relației de încredere trebuie prioritizate.

În acest sens, trebuie menționat că, ideea principală a continuum-ului relației de încredere a fost că încrederea emoțională era cea mai apropiată de polul pozitiv al definirii relației de încredere.

Prin urmare, a trebuit să se verifice dacă acest model, bazat pe ipoteza unei anumite progresii a relației de încredere în funcție de anumite elementele constitutive au rezonanță și în relațiile publice.

Pentru încrederea rațională, scopul perceput de ambele părți este cel care a fost identificat, atât de către părțile interesate, cât și de către specialiștii în relații publice, ca element constitutiv al acestui tip de încredere.

În ceea ce privește încrederea organizațională, specialiștii în relații publice și părțile interesate au menționat reputația organizației.

Specialiștii în relații publice au subliniat bidirecționalitatea și simetria comunicării, adaptarea mesajelor și gestionarea (bună) a problemelor ca elemente constitutive ale încrederii relaționale.

De amintit că, părțile interesate au menționat doar comunicare bidirecțională și simetrică, pentru încrederea cognitivă.

Pe de altă parte, funcționarii publici au evidențiat empatia, credibilitatea și respectul față de cetățean.

De asemenea, se remarcă faptul că părțile interesate- cetățenii au insistat pe empatie, ascultare și respect.

În cele din urmă, în ceea ce privește încrederea emoțională s-a observat că funcționarii publici au amintit carisma și deschiderea, în timp ce părțile interesate au citat, mai degrabă empatia și onestitatea ca elemente de bază ale unei relații de încredere care ar duce la progres.

Pe lângă diferitele elemente constitutive identificate și aparținând fiecăruia dintre tipurile de încredere, încrederea emoțională a reieșit, din cuvintele persoanelor intervievate, într-un mod cu totul diferit.

În primul rând, încredere emoțională nu este cea de care ar trebui să fie interesate cele două părți și totuși, în relații se aspiră în mod necesar să se creeze, să se dezvolte și să se mențină o relație de încredere pe baza acesteia.

Într-adevăr, datorită vulnerabilității în care o plasează pe una sau pe cealaltă dintre părți, relația nu poate permite să se dezvolte o relație optimă de încredere.

De fapt, uneori, relația de încredere pare să se dezvolte în direcția încrederii relaționale.

Se pare că acest tip de încredere permite, atât funcționarilor, cât și cetățenilor să operaționalizeze ipoteza raționalității procedurale și să creeze astfel relații care sunt „câștig-câștig” pentru ambele părți.

Cu toate acestea, ar fi greșit să se spună că încrederea relațională este întotdeauna și în mod necesar aceea asupra căreia ar trebui să se bazeze o relație publică.

Pe de altă parte, se pare că relația de încredere depinde foarte mult de contextul relațional inițial, în funcție de faptul că interesele fiecărei părți sunt percepute ca fiind convergente sau divergente.

De exemplu, când contextul inițial care se bazează pe interese percepute ca divergente, iar relația dintre funcționarul public și cetățean este caracterizată prin percepția de integritate scăzută a uneia sau mai multor părți, atunci este de preferat să se concentreze asupra elementelor constitutive ale încrederii raționale.

În schimb, atunci când climatul social inițial se bazează pe percepția intereselor convergente și relația dintre funcționarul public și cetățean se va baza pe percepția că părțile au integritate, ceea ce ar fi de preferat, decât concentrarea asupra elementelor constitutive ale încrederii emoționale.

Urmând această logică s-a ajuns la modelul adecvării contextuale optime dezvoltat, construind astfel un nou model al relației de încredere în relațiile publice.

În concluzie, consecințele comunicării dintre funcționarul public și cetățean, bazate pe principia deontologice sunt cel puțin interesante având în vedere criza care există în societate.

Tocmai din acest motiv s-a dorit, în acest studio de caz să se analizeze totul prin prisma încrederii, deoarece o comunicare eficientă are la bază încrederea, iar relațiile publice la fel.

În concluzie, interpretarea rezultatelor confirmă că dinamica temporală punctează evoluția etapelor instituționalizării comunicării și că adaptarea la schimbare este dificilă, dar devine posibilă atunci când se stabilesc și se respectă valori organizaționale durabile și nu doar cele impuse de procesul de guvernare.

Dacă această observație subliniază importanța rolului comunicării organizațiilor în dezvoltarea, implementarea, evaluarea și modificarea strategiei de dezvoltare a administrației publice, dar și a relației acesteia cu cetățenii, de asemenea, ea face posibilă și identificarea progresului în instituționalizarea practicilor de comunicare.

În prezent, se observă că, nu mai sunt doar tacticile și procesele tehnice care au fost instituționalizate, dar și, în diferite grade, după principiile ponderii istoriei și utilizările în vigoare, în organizare, au câștigat valorile și principii strategice care ocupă un loc important.

În concluzie, îmbunătățirea relațiilor dintre administrație și cetățeni este o preocupare veche.

Cu toate acestea, atitudinea administrației continuă să fie o sursă de întrebări, sau chiar de neînțelegeri pentru cetățeni.

În ciuda declinului monopolului administrative, chiar dacă cetățenii care a beneficiat, de la sfârșitul anilor 1990, de tot mai multe drepturi și libertăți ample, totuși administrația se luptă să ofere cetățenilor un serviciu organizat, coerent, clar și comunicabil sub predominanța unei culturi a secretului, a rigoarei administrative, dar care să acopere și lipsa de informare și conștientizare prin comunicare.

Într-un moment în care mișcarea globală de modernizare a administrației publice, potrivit liniilor directe ale noului management public, pare mai deschisă la transparență și axată pe îmbunătățirea relației utilizator-administrație.

De asemenea, se remarcă și eficiența în acțiunea administrativă, care se dezvoltă în prezent ca o adevărată revoluție digitală, marcând un punct de cotitură.

Confruntată cu acestea schimbări, administrația nu poate decât să acționeze și să reacționeze, încercând să găsească noi surse de inspirație pentru a-și ameliora relația cu cetățeanul.

CONCLUZII

În concluzie, etica funcționarului public este organizată în jurul apărării interesului general.

Cu siguranță, acesta poate fi doar un mit, deoarece cercetătorul în știința administrativă este în căutarea adevărului (adevărurilor) și că în această cercetare, el este condus de dorința de a dezminți miturile comune.

Dar așa cum politica nu poate să fie exclusiv pragmatică fără a fi purtătoarea unui ideal, acțiunile funcționarului public trebuie să aibă la bază niște principii etice și anumite calități care să scoată în evidență latura sa umană.

Chiar dacă conținutul lor evoluează și trebuie să evolueze, calitățile morale ale funcționarului public și existența unui spirit de serviciu public sunt cruciale.

Pe de altă parte, trebuie amintit că, gândirea asupra statului este în reconstrucție, așadar rolul agenților săi este în consecință.

Reflecție reînnoită asupra acestui ultim punct este urgentă, deoarece complexitatea problemelor pe care administrația publică trebuie să le rezolve, acțiunea în rețea pe care aceasta se dezvoltă și care se răspândește în societatea civilă, fac din ea și agenții săi centrul producției și aplicării standardelor.

De menționat că, comunicarea publică este, de asemenea, obiect de studiu istoric, din moment ce ea s-a adaptat cu adevărat la codurile culturale în schimbare, noile instrumente și noi utilizări ale aceluiași instrumente.

În realitate, comunicarea publică a putut să se impună în peisajul politico-administrativ ca o garanție a continuității a serviciului public prin informarea regulată a cetățenilor.

Se observă că, cetățenii nu mai cred în modelul tradițional și astfel, trebuie reinventate noi coduri și practici care să ofere repere aspiraționale tangibile.

În același timp, politica se îndreaptă spre comportament privat; consilierii de comunicații întruchipând o logică a pieței în spațiul public.

Pe de altă parte, dacă toată comunicarea publică se bazează pe noțiunea de interes general, este și ea o politică publică în sine?

O politică publică este „un program de acțiune specific a uneia sau a mai multor autorități publice sau guvernamentale”. Politicile publice pot fi așadar percepute ca mijloace, instrumente, în slujba guvernării de a realiza acțiuni și astfel să se poată atinge obiective în domenii mai mult sau mai puțin specifice ale societății.

Având în vedere această definiție, pare evident că și comunicarea publică ar putea să fie o politică publică în sine și trebuie luată în considerare ca atare.

Așadar, comunicarea publică este atât strategie, cât și mijlocul de realizare al unui obiectiv.

Pentru a rezuma, încrederea organizațională nu se joacă într-o relație față în față între părți, ci se bazează, după cum s-a menționat, pe convingerea că părțile își vor respecta promisiunile, în cadrul anumitor reguli și norme sociale care, deci nu depind atât de personalitatea părților cât de caracterele structurii sociale în cadrul căreia are loc relația.

Prin urmare, comparativ cu ipoteza raționalității procedurale, încrederea organizațională se construiește pe valorizarea normelor și structurilor sociale cărora le aparține un individ.

Așadar, apartenența unui individ la această structură socială sau la un anumit grup va tinde să ghidează, într-un anumit fel, comportamentul cuiva.

Ca exemplu, comunicarea și comportamentul unui funcționar public trebuie să reflecte valorile administrației din care face parte.

În ceea ce privește încredere rațională are la bază ideea că indivizii sunt conduși de căutarea maximizării câștigurilor lor (care este similar cu polul negativ al relației de încredere).

Conform acestei poziții, fiecare dintre părți va conta, în mod normal (atâta timp cât este rațional), pe faptul că celălalt își va îndrepta acțiunea în direcția pe care ea însăși o acordă.

Cu alte cuvinte, protagonistul își va orienta acțiunea într-un mod rațional, conform finalității dorite.

Acest tip de încredere este probabil cel care tolerează cel mai puțin ipoteza raționalității procesuale, întrucât se bazează pe raționalitatea indivizilor prezenți.

Acesta este motivul pentru care acest tip de încredere este, în general, marcat de un contract formal sau, cel puțin, pe norme sociale comune.

Astfel, atunci când se bazează pe standarde încrederea socială, rațională este asemănătoare cu regulile etice.

Acestea sunt o serie de reguli implicite care operează adesea între indivizi fără ca ei să-și dea seama.

Când există o „convenție”, comportamentele așteptate nu au nevoie să fie cunoscute dinainte, nici scrise sau ordonate ca să fie obținute.

În acest sens, se pot aminti două mecanisme ale încrederii raționale: judecata și promisiunea.

În ceea ce privește dispozitivele judecății, se poate recurge la experiența sau judecata unui terț: aceasta presupune solicitarea părerii unei persoane considerate experte în domeniul analizat.

În concluzie, comunicarea în organizațiile publice este o necesitate, o cerință, un mijloc și o dificultate.

Comunicarea este necesară pentru că este o componentă principală a sistemului democratic, ea susține principiile transparenței, controlului și legitimării acțiunilor.

Totodată, comunicarea este o cerință pentru diseminarea informațiilor și informarea cetățenilor.

În același timp, comunicarea este un mijloc de implementare a politicilor publice, de modificare a comportamentelor, de conștientizare și de stimulare la viața socială.

Dar, comunicarea este, de asemenea, o dificultate, deoarece realizarea anumitor obiective generează un cost de publicitate și vizibilitate, indispensabil pentru a câștiga și a menține încrederea cetățeanului.

În cadrul acestui studiu s-au identificat elementele constitutive ale relației de încredere între funcționarul public și cetățean, în contextul promovării unei conduite care ar trebui să aibă la bază valori etice.

În ceea ce privește consecințele comunicării dintre funcționarul public și cetățean s-a ajuns la concluzia că încrederea este baza construirii unor relații demne și eficiente.

Dar, tocmai încrederea este greu de obținut, mai ales că se poate pierde și foarte repede.

Cu alte cuvinte, într-o relație de încredere, nu este posibil să se prevadă totul dinainte.

Mai mult, ipoteza raționalității susține că încrederea se construiește printr-un proces de interacțiune făcând posibilă inducerea unei transformări în comportamentul fiecărei părți.

Astfel, ipoteza raționalității procesuale, cele cinci tipuri de încredere și elementele lor constructive respective au oferit, în cele din urmă sintetizarea unui model a priori al relației de încredere în comunicare și implicit, în relațiile publice.

Acest model s-a bazat pe ideea unui continuum al relației de încredere stipulând că pentru a trece de la un tip de încredere la altul, anumite elemente constitutive ale relației de încredere trebuie prioritizate.

Ideea principală a continuum-ului relației de încredere a fost că încrederea emoțională era cea mai apropiată de polul pozitiv al definirii relației de încredere.

Prin urmare, a trebuit să se verifice dacă acest model, bazat pe ipoteza unei anumite progresii a relației de încredere în funcție de anumite elementele constitutive au rezonanță și în relațiile publice.

Pentru încrederea rațională, scopul perceput de ambele părți este cel care a fost identificat, atât de către părțile interesate, cât și de către specialiștii în relații publice, ca element constitutiv al acestui tip de încredere.

În ceea ce privește încrederea organizațională, specialiștii în relații publice și părțile interesate au menționat reputația organizației.

Specialiștii în relații publice au subliniat bidirecționalitatea și simetria comunicării, adaptarea mesajelor și gestionarea (bună) a problemelor ca elemente constitutive ale încrederii relaționale.

De amintit că, părțile interesate au menționat doar comunicare bidirecțională și simetrică, pentru încrederea cognitivă.

Pe de altă parte, funcționarii publici au evidențiat empatia, credibilitatea și respectul față de cetățean.

Părțile interesate- cetățenii au insistat pe empatie, ascultare și respect.

În cele din urmă, în ceea ce privește încrederea emoțională s-a observat că funcționarii au ridicat carisma și deschiderea, în timp ce părțile interesate au citat mai degrabă empatia și onestitatea ca elemente de bază ale unei relații de încredere.

Pe lângă diferitele elemente constitutive identificate și aparținând fiecăruia dintre tipurile de încredere, încrederea emoțională a reieșit, din cuvintele persoanelor intervievate, într-un mod cu totul diferit.

În primul rând, încredere emoțională nu este cea de care ar trebui să fie interesate cele două părți și totuși, în relații se aspiră în mod necesar să se creeze, să se dezvolte și să se mențină o relație de încredere pe baza acesteia.

Într-adevăr, datorită vulnerabilității în care o plasează pe una sau pe cealaltă dintre părți, relația nu poate permite să se dezvolte o relație optimă de încredere.

De fapt, uneori, relația de încredere pare să se dezvolte în direcția încrederii relaționale.

Se pare că acest tip de încredere permite, atât funcționarilor, cât și cetățenilor să operaționalizeze ipoteza raționalității procedurale și să creeze astfel relații care sunt „câștig-câștig” pentru ambele părți.

Cu toate acestea, ar fi greșit să se spună că încrederea relațională este întotdeauna și în mod necesar aceea asupra căreia ar trebui să se bazeze o relație publică. Pe de altă parte, se pare că relația de încredere depinde foarte mult de contextul relațional inițial, în funcție de faptul că interesele fiecărei părți sunt percepute ca fiind convergente sau divergente.

De exemplu, când contextul inițial care se bazează pe interese percepute ca divergente, iar relația dintre funcționarul public și cetățean este caracterizată prin percepția de integritate scăzută a uneia sau mai multor părți, atunci este de preferat să se concentreze asupra elementelor constitutive ale încrederii raționale.

În schimb, atunci când climatul social inițial se bazează pe percepția intereselor convergente și relația dintre funcționarul public și cetățean se va baza pe percepția că părțile au integritate, ceea ce ar fi de preferat, decât concentrarea asupra elementelor constitutive ale încrederii emoționale.

Urmând această logică s-a ajuns la modelul adecvării contextuale optime dezvoltat, construind astfel un nou model al relației de încredere în relațiile publice.

În concluzie, consecințele comunicării dintre funcționarul public și cetățean, bazate pe principia deontologice sunt cel puțin interesante având în vedere criza care există în societate.

Tocmai din acest motiv s-a dorit, în acest studio de caz să se analizeze totul prin prisma încrederii, deoarece o comunicare eficientă are la bază încrederea, iar relațiile publice la fel.

BIBLIOGRAFIE

1. -Agrabian M, Strategii De Comunicare Eficienta, editura
2. Institutul European, 2008
3. -Bafana Tucia M, Etica și derapaje în comunicarea publică, editura Tritonic, 2020
4. -Bardin L, L'analyse de contenu, editura Presses Universitaires de France, 2007
5. -Blanchet A, Gotrnan A, L'enquête et es méthodes. L'entretien,
6. editura Armand Colin, 1992
7. -Billiet S, Les relations publiques. Refonder la confiance entre l'entreprise, les
8. marques et leurs publics, editura Dunod, 2009
9. -Breton P, Convaincre sans manipuler. Apprendre à argumenter, editura La
10. Découverte, 2008
11. -Chiriță E, Puterea imaginii în relațiile publice. Norme
12. de protocol și comunicare eficientă, editura Universitară, 2015
13. -Chouchan L și Flahault I-F, Les relations publiques. Collection
14. Que sais-je?, editura PUF, 2005
15. -Dagenais B, Le plan de communication. L'art de séduire ou de convaincre les
16. autres, editura Presses de l'Université Laval, 1998
17. Colang G, Deontologie academică și etică aplicată, editura Eikon, 2021
18. -Hills C, Cultivez votre charisme et développez votre
19. pouvoir de conviction, editura Éditions d'Organisation, 2005
20. -Jacob S, Comunicarea si motivarea in administratia publică, editura ASE, 2022
21. -Ivanoff I, Deontologia funcției publice, editura Bibliotheca, 2010
22. -Libaert T, Communication. La nouvelle donne, editura Village mondial, 2004
23. -Libaert T, La transparence en trompe-l 'œil, editura Descartes & Cie, 2003
24. -Moldoveanu D, Comunicare si etica in domeniul
25. tehnico-militar, editura ProUniversitaria , 2022
26. -Mwepu M, Deontologie, editura Éditions Universitaires européennes, 2022
27. -Pasquier M, Comunicarea organizațiilor publice, editura
28. Universității din București, 2018
29. -Petrovici A, Relatii publice, dimensiuni acționale
30. și practici curente, editura Tritonic, 2016
31. -Profiroiu A, Bazele administrației publice, editura Economica, 2010
32. -Pohata G, Etică și transparență decizională în
33. administrația publică, editura Pro Universitaria, 2018
34. -Popescu G, Comunicarea în administrația publică, editura Economica, 2007
35. -Ramonet I, La tyrannie de la communication, editura Gallimard, 2001
36. -Sfez L, La communication. Collection Que sais-je?, editura
37. Presses universitaires de France, 2004
38. -Vedinas L, Comunicare in administratia publica. O viziune
39. altfel, editura Universul Juridic , 2024

CRIZELE ACTUALE: FINANCIARĂ, ENERGETICĂ ȘI ALIMENTARĂ. CAUZE ȘI SOLUȚII

Proca Denisa Miruna Elena
Facultatea de Administrație Publică
Specializarea Administrația Publică

Coordonator științific:
Lector univ.dr. Matei Ducu Adrian

Abstract: În lucrarea „Crizele actuale: financiară, energetică și alimentară. Cauze și soluții”, s-a urmărit evidențierea factorilor care au stat la baza izbucnirii acestor crize și măsurile care au fost implementate în vederea reducerii/ limitării efectelor negative asupra securității economico-financiare și implicit a securității alimentare globale.

Astfel, în prezenta lucrare vom pune accentul pe efectele directe și indirecte ale crizelor actuale, care se răspândesc dincolo de sfera financiară, la nivelul economiei mondiale în ansamblu, afectând creșterea economică, piața muncii și generând o serie de alte efecte conexe cu implicații de natură conjuncturală sau pe termen mediu și lung în ceea ce privește structura sistemului financiar mondial și interfața acestuia cu economia reală.

Obiectivele generale ale lucrării au constat în:

- descrierea crizelor financiară, energetică și alimentară;*
- identificarea principalelor cauze ale acestor crize și a soluțiilor adoptate la nivel național de către puterea executivă și la nivel internațional de către Uniunea Europeană.*

Pornind de la aceste obiective, am formulat următoarele întrebări de cercetare: Cum afectează crizele financiară, energetică și alimentară economia națională și internațională? Ce cauze stau la baza acestor crize? Ce măsuri sau reforme în politicile structurale trebuie luate pentru a evita o recesiune globală prelungită? Cum a reușit România să se recupereze după criza economică cauzată de pandemia COVID -19? Cum se răsfrâng efectele dezastruoase ale conflictului ruso-ucrainean asupra economiei țării noastre, respectiv asupra securității alimentare globale?

Ca metodă de lucru am analizat mai multe rapoarte publicate la nivel național și internațional, cu privire la impactul crizelor financiară, energetică și alimentară, asupra securității economice și alimentare la nivel global.

STUDIU DE CAZ. IMPACTUL RĂZBOIULUI RUȘO-UCRAINEAN ASUPRA SECURITĂȚII ALIMENTARE GLOBALE

3.1. Efectele socio-economice ale conflictului

Ca un conflict între două mari puteri agricole, războiul Rusia - Ucraina are diverse efecte socio-economice negative, care sunt acum resimțite la nivel internațional și s-ar putea agrava, în special, pentru securitatea alimentară globală. Dacă războiul se adâncește, criza alimentară se va agrava, ridicând o provocare pentru multe țări, în special pentru cele care se bazează pe importurile de alimente, precum cele din regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord.

În același timp, războiul a venit într-un moment nefavorabil pentru piețele alimentare mondiale, deoarece prețurile alimentelor erau deja ridicate din cauza întreruperilor din lanțul de aprovizionare cauzate de pandemia COVID-19, a cererii globale puternice și a recoltelor slabe din unele țări.

Înțelegerea modului în care perturbările legate de conflict, de pe piețele globale de alimente și îngrășăminte ar putea afecta prețul și disponibilitatea este esențială și înțelegerea

impactului general asupra securității alimentare globale. Mai mult, la patru luni de la începutul războiului, implicațiile sale pentru securitatea alimentară a sugerat că această revizuire este oportună, urgentă și extrem de necesară.

În consecință, acest capitol își propune să investigheze impactul direct și indirect al războiului dintre Rusia și Ucraina asupra securității alimentare globale. Astfel, în cadrul acestei scurte cercetări urmărim să evidențiem modul în care războiul a dus la consecințe imediate și de mare anvergură asupra securității alimentare globale: exporturile ucrainene s-au oprit, conscripția și deplasarea populației au cauzat deficit de forță de muncă, accesul la îngrășăminte este restricționat, iar recoltele viitoare sunt incerte.

În primul rând, capacitatea de export a Ucrainei a fost împiedicată. În al doilea rând, recrutarea și deplasarea populației au cauzat deficit de forță de muncă. În al treilea rând, accesul la produse agricole vitale, cum ar fi îngrășămintele, este, de asemenea, limitat. Războiul poate întârzia plantarea de primăvară și recoltarea culturilor de iarnă. Mai mult, războiul are efecte indirecte și în cascadă.

Într-adevăr, creșterea costurilor cu îngrășământul poate reduce utilizarea acestora și randamentul culturilor. Mai mult, așa cum sa văzut în timpul crizei alimentare din 2007-2008, restricțiile la export și speculațiile fac ca prețurile să crească la nivel internațional și situația să fie înrăutățită.

Mai mult, războiul a declanșat o mișcare de cumpărare în panică la nivel de țară și individual. În cele din urmă, războiul poate pune în pericol implementarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD), în special ODD 1 (Fără sărăcie), ODD 2 (Foametea zero) și DG 12 (Consum și producție responsabil).

Cu toate acestea, consecințele războiului asupra securității alimentare sunt agravate de o varietate de rigidități, vulnerabilități și ineficiențe subiacente în sistemele alimentare globale. În consecință, tranziția către sisteme alimentare sănătoase, echitabile și durabile din punct de vedere ecologic trebuie să fie consolidată prin adoptarea de reforme și politici urgente și pe termen lung.

Securitatea alimentară se întâmplă atunci când toți oamenii au în orice moment acces fizic și economic la alimente suficiente, sigure și nutritive pentru a-și satisface nevoile alimentare și preferințele alimentare pentru o viață activă și sănătoasă.

Securitatea alimentară are patru dimensiuni standard: disponibilitate (având o cantitate suficientă de alimente disponibilă în mod regulat); acces (având suficiente resurse pentru a obține alimente adecvate și sănătoase); utilizare (având o utilizare rezonabilă a alimentelor bazată pe cunoașterea nutriției și îngrijirii esențiale); și stabilitatea disponibilității, accesului și utilizării alimentelor⁵².

Deși aceste patru dimensiuni rămân fundamentale, le lipsesc alte caracteristici, cum ar fi agenția și sustenabilitatea, care au ajuns să fie recunoscute ca fiind esențiale pentru modificarea sistemelor alimentare în direcția necesară pentru realizarea ODD-urilor. Dovezile arată că războaiele și conflictele sunt cei mai importanți factori ai insecurității alimentare la nivel global. Într-adevăr, în 2021, 139 de milioane de oameni erau în criză sau insecuritate alimentară gravă în 24 de țări și teritorii, războiul și instabilitatea fiind principalii factori⁵³.

⁵² Ericksen, P.J. *Conceptualizing food systems for global environmental change research*. Glob. Environ. Change, 18/2008, pp. 234–245. United Nations System High Level Task Force on Global Food Security. *Food and Nutrition Security: Comprehensive Framework for Action. Summary of the Updated Comprehensive Framework for Action (UCFA)*; United Nations System High Level Task Force on Global Food Security: Rome, Italy, 2011.

⁵³ WFP. *War in Ukraine Drives Global Food Crisis*, WFP: Rome, Italy, 2022.

În primele ore ale zilei de 24 februarie 2022, Rusia a început o invazie militară pe scară largă a Ucrainei, care a dus la moartea și rănirea civililor, precum și la distrugerea infrastructurii cheie. În consecință, Statele Unite, Europa și multe alte țări occidentale (de exemplu, Canada și Australia) au impus sancțiuni din ce în ce mai ample, vizând persoane, bănci, corporații și mari companii de stat, precum și exporturi⁵⁴

Cele mai semnificative consecințe ale războiului sunt viețile pierdute și dezastrul umanitar din Ucraina cauzat de mulți oameni asediați și forțați să își părăsească țara. În același timp, războiul a provocat o lovitură semnificativă piețelor de mărfuri, în special a celor alimentare și de energie, afectând modelele globale de comerț, producție și consum în moduri care vor menține prețurile la niveluri istorice ridicate până la sfârșitul anului 2024, amenințând astfel securitatea alimentară globală⁵⁵.

În ciuda poziției lor limitate în economia globală, cu doar aproximativ 2% din PIB-ul global, Rusia și Ucraina sunt considerate ambele „coșuri globale” și sunt producători și exportatori importanți de mărfuri agricole vitale, minerale, îngrășăminte și energie, unde resursele exportabile sunt adesea concentrate în câteva țări.

Această concentrare poate face aceste piețe mai vulnerabile la șocuri și volatilitate. În același timp, războiul a venit într-un moment nefavorabil pentru piețele alimentare globale, deoarece prețurile alimentelor erau deja ridicate din cauza întreruperilor din lanțul de aprovizionare cauzate de pandemia COVID-19, a cererii globale puternice, a secetei și a recoltelor slabe din America de Sud anul precedent. Acești factori combinați duc la creșterea prețurilor la alimente. Aceste probleme se vor agrava din cauza războiului dintre Rusia și Ucraina.

Într-adevăr, la un an de la începutul războiului, consecințele au fost clare: exporturile ucrainene au încetat, recoltele viitoare sunt discutabile și prețurile globale ale mărfurilor agricole au crescut vertiginos, amenințând să împingă milioane de oameni în foamete și sărăcie.

În plus, creșterea prețurilor și întreruperile comerțului ar putea crește numărul persoanelor subnutrite prin limitarea disponibilității asistenței umanitare pentru prevenirea și vindecarea malnutriției acute. Programul Alimentar Mondial, estimează că foamea acută va crește cu încă 47 de milioane de oameni, de la o valoare de referință antebelică de 276 de milioane de persoane care au suferit de foamete acută.

Acest lucru indică faptul că până la 323 de milioane de oameni s-a confruntat cu o insecuritate alimentară severă în anul 2022. Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, fiecare creștere cu un punct procentual a prețurilor alimentelor împinge 10 milioane de oameni în sărăcie severă. Dacă costurile alimentelor rămân atât de ridicate timp de un an, sărăcia globală ar putea crește cu peste 100 de milioane⁵⁶.

Există o cantitate considerabilă de incertitudine cu privire la efectul războiului asupra securității alimentare pe termen mediu (6 luni–2 ani) până la lung (>2 ani). Aceasta

⁵⁴ BBC, *What Sanctions are Being Imposed on Russia over Ukraine Invasion?* Valabil on-line: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659>, accesat la data de 10.03.2024.

⁵⁵ OECD, *Economic and Social Impacts and Policy Implications of the War in Ukraine*, OECD Economic Outlook, Interim Report, March 2022. Valabil online: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/4181d61b-en/index.html?itemId=/content/publication/4181d61b-en>, accesat la data de 10.03.2024.

⁵⁶ World Bank, *Remarks by World Bank Group President David Malpass to the U.S. Treasury's Event on "Tackling Food Insecurity: The Challenge and Call to Action"*. Disponibil online: <https://www.worldbank.org/en/news/speech/2022/04/19/remarks-by-world-bank-group-president-david-malpass-to-the-u-s-treasury-s-event-on-tackling-food-insecurity-the-challeng>, accesat la data de 11.03.2024

include atât costurile imediate ale războiului, cât și implicațiile sancțiunilor actuale și viitoare ale Rusiei⁵⁷.

În acest context, impactul combinat al sancțiunilor și al războiului va avea un impact larg asupra piețelor agroalimentare globale și asupra securității alimentare, trimitând unde de șoc în întreaga lume, în special în țările cu venituri mici și medii (LMIC) dependente de importuri. De exemplu, mai multe țări din regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord importă mai mult de 50% din necesarul lor de cereale, în special grâu, din Ucraina și Rusia⁵⁸.

3.2. Privire de ansamblu asupra impacturilor imediate și pe termen lung ale războiului

Războiul are o multitudine de impacturi indirecte imediate și pe termen lung asupra securității alimentare globale

3.2.1. Impactul imediat al războiului asupra securității alimentare

Războiul are o multitudine de consecințe directe și imediate pentru securitatea alimentară, perturbând recoltarea și transportul și afectând grav aprovizionarea și prețurile de bază. În primul rând, acțiunile militare ar putea avea atât consecințe pe termen scurt, cât și pe termen lung asupra capacității Ucrainei de a transporta produse agricole în interiorul și dincolo de granițele sale, mai ales dacă instalațiile portuare și căile ferate sunt distruse.

De fapt, războiul a afectat imediat transporturile de cereale din Ucraina, în principal pentru porumb, de obicei primăvara și începutul verii. Într-adevăr, 95% din exporturile de cereale ucrainene sunt trimise pe mare prin porturile Odesa, Mariupol și Herson, care au suferit pagube semnificative. În plus, toate porturile de la Marea Neagră au fost blocate, oprind majoritatea exporturilor ucrainene.

Transportul cerealelor pe calea ferată ar fi complicat chiar dacă infrastructura de transport interioară ar rămâne intactă din cauza lipsei unui sistem feroviar operabil. De exemplu, potrivit Reuters⁵⁹, la 17 mai 2022, patru comercianți au anunțat că aproximativ 300.000 de tone de grâu ucrainean contractate de cumpărătorul de cereale de stat din Egipt pentru livrare în februarie și martie au fost blocate în Ucraina, o marfă fiind reținută în port și patru altele care trebuiau încărcate.

În loc să utilizeze porturile ucrainene, opțiunile potențiale includ exportul de alimente prin Polonia sau România. În ultimele luni, liderii occidentali au stat la coadă pentru a susține aceste opțiuni. Metodele alternative pot spori exporturile, dar experții consideră că acest lucru este insuficient pentru a satisface cererea globală de alimente.

Într-adevăr, provocările sunt numeroase: ecartamentul feroviar din Ucraina diferă de cel al majorității țărilor UE. Construirea capacității de stocare va dura ceva timp. În plus, portul românesc Constanța nu are capacitatea de a gestiona aflusul de culturi ucrainene.

Cu toate acestea, investițiile în infrastructura portuară și rețelele feroviare, poate fi o rută comercială cheie, în special către țările din Africa de Nord. În plus, deoarece durata

⁵⁷ Berkhout P., Bergevoet R., Berkum S.A., *Brief Analysis of the Impact of the War in Ukraine on Food Security*, Disponibil online: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/596254>, accesat la data de 03.04.2024

⁵⁸ FAO. *Impact of the Ukraine-Russia Conflict on Global Food Security and Related Matters under the Mandate of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)*. Disponibil online: <https://www.fao.org/3/ni734en/ni734en.pdf>, accesat la data de 17.04.2024

⁵⁹ Reuters. *Exclusive: About 300,000 T of Wheat Bought by Egypt Stranded in Ukraine*, Disponibil online: <https://www.reuters.com/markets/commodities/exclusive-about-300000-tonnes-wheat-bought-by-egypt-stranded-ukraine-trade-2022-05-17>, accesat la data de 11.03.2024

embargoului este necunoscută, atragerea investițiilor private pentru infrastructura necesară pentru astfel de alternative este o provocare. În plus, costurile crescute de asigurare pentru zona Mării Negre vor înrăutăți cheltuielile deja mari de transport, agravând prețul importurilor de alimente.

În al doilea rând, războiul îi împiedică deja pe fermieri să lucreze în câmpurile lor, iar recrutarea și deplasarea populației au dus la lipsă de forță de muncă. De asemenea, se preconizează că întreruperile serviciilor publice esențiale vor afecta negativ activitățile agricole. Această situație este agravată de accesul redus și disponibilitatea inputurilor agricole critice, cum ar fi îngrășămintele.

În consecință, războiul ar putea perturba campania de plantare de primăvară în curs și recoltarea recoltei de iarnă care se apropie, care de obicei are loc în iunie/iulie. De exemplu, deși cantitățile disponibile de semințe (atât locale, cât și importate) ar fi adecvate pentru a planta 70% din suprafața estimată de primăvară, livrarea lor în siguranță către fermieri este o provocare considerabilă.

În consecință, este posibil ca o treime din culturi și terenuri agricole să nu fie recoltate sau cultivate până în 2024. În plus, nu este sigur dacă alți exportatori vor putea umple golul.

În al treilea rând, din cauza sancțiunilor economice impuse Rusiei, există o mare incertitudine cu privire la perspectivele de export rusești în viitor. Porturile rusești de la Marea Neagră rămân deschise deocamdată și nu se prevede nicio întrerupere semnificativă a producției agricole în viitorul apropiat. Cu toate acestea, sancțiunile financiare impuse Rusiei au condus la o devalorizare semnificativă, care, dacă este susținută, poate împiedica productivitatea și dezvoltarea, în timp ce în cele din urmă crește costurile producției agricole.

În plus, în aprilie 2022, Rusia a promis că va limita exporturile de produse agricole și alimentare doar la țările „prietenose”, ca răspuns la sancțiunile occidentale. Restricția ar exacerba deficitul global de aprovizionare cu alimente⁶⁰ Un război continuu și sancțiuni ar crește probabil prețurile și ar slăbi securitatea alimentară pentru sute de milioane de oameni.

3.2.2. Impactul indirect al războiului asupra securității alimentare

Războiul are, de asemenea, unele consecințe indirecte și în cascadă. În primul rând, prețurile pentru inputurile esențiale, cum ar fi îngrășămintele, ating niveluri aproape record. În consecință, mulți fermieri din întreaga lume, cum ar fi cei din SUA, înlocuiesc culturile cu costuri ridicate care necesită îngrășămintele, cum ar fi grâul și porumbul, cu altele care necesită puțin îngrășămant, cum ar fi soia. Deoarece boabele de soia sunt utilizate în principal în hrana animalelor și în biocombustibili, acest lucru ar putea exacerba deficitul actual de aprovizionare și ar putea crește prețul pâinii, cerealelor și altor produse alimentare.

În mod similar, deficitul de îngrășămintele și costurile ridicate pot avea efecte negative, în special în țările în curs de dezvoltare, unde repercusiunile prețurilor pot limita sever utilizarea și pot duce la scăderea randamentelor în timpul reducerii ofertei globale și a prețurilor globale record.

În al doilea rând, așa cum sa văzut în timpul crizei alimentare din 2007-2008, multe țări au aplicat restricții la export pentru a asigura aprovizionarea locală cu alimente și pentru a atenua inflația (India: grâu; Serbia: cereale și uleiuri vegetale; Indonezia: ulei de palmier etc.), forțând exportatorii să limiteze exporturile pentru a-și proteja și populațiile.

⁶⁰ *Politico Russia Threatens to Limit Agri-Food Supplies Only to Friendly Countries*. Disponibil online: <https://www.politico.eu/article/russias-former-president-medvedev-warns-agricultural-supplies-restricted-to-friendly-countries>, accesat la data de 20.03.2024

De la începutul războiului, numărul țărilor care impun restricții la exportul de alimente, cum ar fi interdicțiile de export și cerințele de licențiere de export, a crescut de la 3 la 26, acoperind 40 de produse alimentare. Întregul volum al exporturilor afectate de restricții reprezintă aproximativ 15,68% din totalul de calorii comercializate la nivel global, același nivel observat în timpul crizei alimentare din 2007–2008⁶¹.

Limitele de export sunt deosebit de semnificative în ceea ce privește kaloriile pentru următoarele mărfuri: grâu (31% din totalul kaloriilor afectate), ulei de palmier (29%), porumb (12%), ulei de floarea soarelui (11%) și ulei de soia (6%). În ceea ce privește comerțul total cu articole individuale, restricțiile la export au un impact asupra a 36% din exporturile de grâu, 55% din exporturile de ulei de palmier, 17% din exporturile de porumb, 78% din exporturile de ulei de floarea soarelui și 6% din exporturile de ulei de soia⁶².

Cu toate acestea, deși aceste măsuri pot fi atrăgătoare la nivel local, ele au implicații de amploare pentru prețurile alimentare globale și securitatea alimentară. După cum sa văzut în timpul crizei alimentare din 2007–2008, în loc să controleze creșterea prețurilor, restricțiile la export au împins prețurile pieței internaționale.

Într-adevăr, protecționismul în creștere agravează instabilitatea de pe piețele alimentare globale cauzată de război. Aceste măsuri pot avea potențial repercusiuni dezastruoase neintenționate pentru persoanele vulnerabile din țările importatoare de alimente, ridicând prețurile și intensificând preocupările legate de insecuritatea alimentară deja exacerbate de focarul COVID-19. Restricțiile la export au exacerbât penuria în timpul crizei alimentare din 2007–2008, ducând la revolte alimentare în Asia și Africa.

În al treilea rând, cumpărarea de panică atât la nivel național, cât și la nivel individual este un alt impact în cascadă al războiului. Stocurile și cumpărarea în panică sunt componente semnificative ale comportamentului consumatorilor legat de crize și dezastre, care au atras atenția mass-media în timpul pandemiei de COVID-19⁶³.

Într-adevăr, mâncarea devine mai importantă în viața oamenilor în timpul unei crize, iar cumpărarea în panică este o reacție naturală a omului la un scenariu stresant. După cum sa observat în primele luni ale pandemiei, în martie 2022, mai multe țări europene au înregistrat o creștere a cumpărăturilor datorate panicii din cauza războiului.

De exemplu, în Regatul Unit, mai mult de o treime dintre consumatori s-au grăbit să se aprovizioneze cu produse esențiale, cum ar fi paste și uleiuri de gătit, în timp ce numeroși comercianți cu amănuntul au început să raționeze anumite produse alimentare⁶⁴.

De asemenea, locuitorii din nordul Italiei depozitau pastele în cantități mari, în timp ce experții în comerț din Germania au raportat cumpărări de mărfuri în panică. Mai mult, locuitorii din zonele de graniță ale Finlandei se grăbeau să cumpere alimente pentru pregătirea unui posibil război cu Rusia.

De asemenea, pentru a asigura aprovizionarea locală cu alimente, unele țări își aprovizionau alimente, cum ar fi China, un factor mai puțin cunoscut al creșterii prețurilor la

⁶¹ Food Security Portal. *Food and Fertilizer Export Restrictions Tracker*, Disponibil online: <https://www.foodsecurityportal.org/tools/COVID-19-food-trade-policy-tracker>, accesat la data de 18.03.2024

⁶² AMIS, *Market Monitor*, May 2022. Disponibil online: http://www.amis-outlook.org/fileadmin/user_upload/amis/docs/Market_monitor/AMIS_Market_Monitor_current.pdf, accesat la data de 19.03.2024

⁶³ Jordan M., Păuna C., Chilian M., colect. *Evaluări ale impactului probabil al pandemiei de COVID-19 asupra mediului de afaceri la nivel sectorial și a lanțurilor de valoare. Priorități și măsuri de susținere* 2020, p. 27.

⁶⁴ Berjan S., Vaško Z., Hassen T.B., Bilali H.L., Allahyari M.S., Tomić, V., Radosavac A., *Assessment of household food waste management during the COVID-19 pandemic in Serbia: A cross-sectional, online survey*. Environ. Sci. Pollut. Res. 2022, 29: 11130–11141.

alimente. Guvernul chinez acumulează alimente pe scară largă pentru a evita penuria și pentru a minimiza dependența de importuri.

Potrivit datelor Departamentului de Agricultură al SUA, până la jumătatea anului 2022, China, care reprezintă mai puțin de 20% din populația lumii, era de așteptat să aibă 69% din rezervele de porumb ale globului, 60% din orezul său și 51% din grâul său. Prognozele implicau creșteri de aproximativ 20% în ultimul deceniu, iar datele arătau clar că, China continuă să continue să stocheze cereale, contribuind la creșterea prețurilor la alimente la nivel mondial.

În al patrulea rând, prin încetinirea redresării economice post-COVID-19, războiul poate afecta puterea de cumpărare la nivel de țară și individual, afectând accesul economic la alimente. De fapt, războiul din Ucraina a izbucnit în cel mai rău moment posibil pentru economia globală, care era încă zguduită de efectele pandemiei de COVID-19.

Războiul a exacerbât circumstanțele economice și sociale globale îngrozitoare. Înainte de război, se prevedea că redresarea post-pandemie va continua în 2022 și 2023, susținută de eforturi susținute de vaccinare la nivel mondial, politici macroeconomice de susținere și condiții financiare favorabile, în ciuda inflației ridicate în mai multe țări⁶⁵.

Cu toate acestea, războiul a creat un nou șoc negativ pentru economia mondială, afectând piața globală a alimentelor, energiei și a altor mărfuri, alimentând inflația în curs și provocând o criză alimentară globală. În aprilie 2022, Fondul Monetar Internațional a prezis că creșterea globală va scădea de la 6,1% preconizată la 3,6% în 2022 și 2023⁶⁶.

În plus, prețurile alimentelor și combustibililor vor crește cu 3% în 2022 și cu 2,3% în 2023, ar putea avea ramificații societale semnificative, deoarece creșterea costurilor cu alimente și energie va avea un impact disproporționat asupra claselor sărace și mijlocii. În al cincilea rând, creșterea prețurilor internaționale a pus presiune asupra rezervelor valutare ale țărilor importatoare de alimente și, în consecință, asupra cursurilor lor de schimb. Majoritatea națiunilor dependente de importurile de alimente sunt deja puternic îndatorate; înainte de criză, țările în curs de dezvoltare cheltuiau în medie 16% din profiturile exporturilor pe serviciul datoriei.

De exemplu, din aprilie 2022, față de dolar, lira egipteană s-a depreciat cu 17%, dirhamul marocan cu 4,5%, dinarul tunisian cu 3% și lira libaneză cu 25%. Se anticipează că deprecierea monedei va influența negativ presiunile inflaționiste asupra alimentelor și a altor mărfuri și servicii, reducând puterea de cumpărare a câștigurilor consumatorilor și sporind încărcarea bugetelor guvernamentale. În februarie - martie 2022, costurile alimentelor au crescut deja în diferite țări. În Egipt, de exemplu, costurile cu alimentele au crescut cu aproximativ 17% în februarie 2022⁶⁷.

În plus, multe țări importatoare sunt mai vulnerabile decât altele și depind de rezervele de alimente ale Ucrainei și Rusiei. De exemplu, țările din regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord importă peste 50% din necesarul lor de cereale și o mare parte din grâu, porumb și orz din Ucraina și Rusia.

Libanul, de exemplu, obține 80% din grâul său din Ucraina. Acest lucru ar putea duce la creșterea insecurității alimentare și a sărăciei în țările în care dietele sunt dominate de pâinea subvenționată de guvern, cum ar fi Egipt și Liban. Războiul din Ucraina reduce, de

⁶⁵ OECD, *op.cit.*

⁶⁶ IMF, *World Economic Outlook*, April 2022: War Sets Back the Global Recovery. Disponibil online: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>, data accesării 12.04.2024

⁶⁷ ESCWA, FAO, UNEP, WFP, *Impacts of the War in Ukraine on the Arab Region*. Disponibil online: <https://www.unescwa.org/news/war-ukraine-will-lead-record-about-126-million-poor-arab-region>, data accesării 10.02.2024

asemenea, aprovizionarea cu alimente în regiune, într-un moment în care guvernele au puțină flexibilitate bugetară pentru a amortiza impactul creșterii costurilor alimentare din cauza constrângerilor economice cauzate de restricțiile COVID-19⁶⁸.

În multe țări cu venituri mici și medii, vor fi testate capacitățile guvernelor de a-și menține programele de protecție socială și de a subvenționa continuu produsele alimentare esențiale. În plus, familiile cu venituri mici vor fi deosebit de afectate de creșterea prețurilor la alimente, deoarece își cheltuiesc cea mai mare parte a veniturilor pe alimente.

De exemplu, în Egipt, guvernul cheltuiește aproximativ 3 miliarde de dolari pe an pe importurile de grâu, cea mai mare parte fiind destinată unui program de subvenții pentru pâine, sistemul de carduri de rație Tamween, care acoperă 73% din familiile egiptene⁶⁹. Creșterea recentă a prețurilor grâului a dus la o creștere semnificativă a cheltuielilor de administrare a acestui program.

În plus, speculația mărfurilor este un alt factor care exacerbează aceste șocuri de preț. Cu toate acestea, „speculațiile extreme” ar putea provoca mișcări ascendente mai mari decât ar fi fost cazul bazat doar pe factori de cerere și ofertă. Pentru alimente, aceasta înseamnă prețuri mai mari în lumea reală, care dăunează celor mai săraci oameni din lume, dar pentru alte mărfuri înseamnă profituri sau pierderi mai mari pentru investitori.

În 2007–2008, o creștere semnificativă a investițiilor financiare speculative a condus la creșterea vertiginoasă a prețurilor futures. Un studiu Lighthouse Reports a descoperit un flux masiv de capital de investitori în fonduri agricole specializate, majoritatea provenind de la speculatori care nu au nimic de-a face cu producția fizică sau distribuția grâului, dar au văzut șansa de a obține profituri rapide.

Potrivit investigației „Profitorii foamei”, speculațiile sporite pe piețele de mărfuri de către corporațiile de investiții și fondurile au dus la creșterea prețurilor. De exemplu, până la 11 aprilie 2022, primele două fonduri agricole din SUA, fondul pentru agricultură al Invesco și fondul pentru grâu al lui Teucrium, au primit o investiție netă de 1,2 miliarde de dolari, comparativ cu 197 milioane de dolari pentru întregul an 2021. Până la mijlocul lunii aprilie, aveau contracte pentru contracte futures de grâu în valoare de peste jumătate din consumul anual de făină al Regatului Unit⁷⁰.

În cele din urmă, războiul va întârzia transformarea durabilă a sistemelor alimentare a multor țări. Mai multe țări împing Europa să amâne tranziția către o agricultură mai ecologică pentru a crește producția agricolă ca răspuns la război. Într-adevăr, Comisia Europeană a declarat în martie 2022 că publicarea recomandărilor privind agricultura durabilă și mediu va fi amânată.

Odată cu efectul războiului ucrainean asupra aprovizionării cu alimente, mai multe națiuni pun la îndoială efortul de mediu al Uniunii Europene. În plus, politica UE „De la fermă la furculiță”, care urmărește să reducă utilizarea pesticidelor la jumătate, să reducă utilizarea îngrășămintelor cu 20% și să angajeze un sfert din terenul agricol pentru agricultura ecologică până la sfârșitul deceniului, urma să fie publicată în textele legislative în martie 2022. A fost amânată pe termen nelimitat. Din cauza prețurilor ridicate, în Brazilia, unii

⁶⁸ Wilson J., Magdy S., Batrawy A., Asadu C., *Russian War in World's "Breadbasket, Threatens Food Supply*. Disponibil online: <https://apnews.com/article/russia-ukraine-business-africa-lifestyle-middle-east-1b41faaa7ac0984d0673023b68d39a70>

⁶⁹ Breisinger C., Kassim Y., Kurdi S., Randriamamonjy J., Thurlow J., *Food Subsidies and Cash Transfers in Egypt: Evaluating General Equilibrium Benefits and Trade-Offs*; IFPRI: Washington, DC, USA, 2021

⁷⁰ *Lighthouse Reports the Hunger Profiteers*. Disponibil online: <https://www.lighthousereports.nl/investigation/the-hunger-profiteers>, accesat la data de 14.03.2024

politicieni federali încearcă să deschidă teritorii indigene protejate pentru exploatarea potasiului⁷¹.

De fapt, și așa cum sa observat în timpul pandemiei, războiul poate avea un impact asupra progresului către Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU. Într-adevăr, prin crearea unei crize alimentare globale, războiul poate pune în pericol implementarea ODD-urilor, inclusiv ODD 1 (Fără sărăcie) și ODD 2 (Foametea zero).

În plus, costurile ridicate ale energiei au determinat numeroase guverne să stimuleze producția de combustibili fosili, întârziind astfel trecerea la energia regenerabilă. De exemplu, combustibilii fosili se confruntă cu o renaștere în timpul războiului, guvernele fiind mai preocupate de scăderea prețului petrolului și gazelor decât de scăderea rapidă a emisiilor.

În plus, guvernele renunță la eforturile de a elimina treptat utilizarea cărbunelui. Ei caută petrol suplimentar și dedică miliarde de dolari pentru construcția de instalații de gaz natural lichefiat. În plus, prețurile în creștere ale metalelor cresc costurile energiei regenerabile, care depind de metale precum aluminiul și nichelul pentru baterii. Acest lucru poate pune în pericol implementarea ODD 12 (Consum și producție responsabilă).

3.3. Impactul crizei din Ucraina asupra piețelor globale agroalimentare

După dizolvarea Uniunii Sovietice la începutul anilor 1990, productivitatea și producția agricolă au scăzut, iar Rusia și Ucraina au devenit importatoare nete de alimente. Cu toate acestea, după modernizarea și mecanizarea intensivă din ultimele trei decenii, producția agricolă rusă și ucraineană și exporturile de mărfuri alimentare au crescut semnificativ, făcând din regiune coșul de pâine a lumii.

Cele două țări se numără acum printre cei mai mari producători mondiali de diverse produse agricole, în principal cereale și ulei de floarea soarelui. Împreună, în 2020, acestea au reprezentat 72,7% din comerțul global cu ulei și semințe de floarea soarelui și 34,1% din comerțul global cu grâu. Aproximativ 12% din comerțul total de calorii din lume este exportat de Rusia și Ucraina.

3.3.1. Impactul războiului asupra pieței globale a cerealelor

În ceea ce privește cerealele, contribuția Rusiei și Ucrainei la aprovizionarea globală este semnificativă pentru orz, grâu și porumb. Între 2016/17 și 2020/21, cele două națiuni au reprezentat 19%, 14% și, respectiv, 4% din producția globală a acestor culturi. În 2021, Rusia și Ucraina au fost printre primii trei exportatori mondiali de grâu și porumb.

De asemenea, din cauza sancțiunilor economice impuse Rusiei, există o mare incertitudine cu privire la perspectivele de export rusești în viitor. Perspectivele de producție timpurie pentru culturile de iarnă 2022/2023 au fost favorabile în ambele țări. Cu toate acestea, după cum s-a explicat mai sus, războiul poate dăuna operațiunilor agricole din Ucraina, interzicând fermierilor să se ocupe de câmpurile lor și să recolteze și să-și vândă produsele⁷².

Grâul ocupă un loc central în alimentația umană. Este un aliment esențial pentru mai mult de 35% din populația lumii, furnizând 20% din proteinele zilnice și calorile alimentare.

⁷¹ *Lighthouse Reports the Hunger Profiteers*. Valabil online: <https://www.lighthousereports.nl/investigation/the-hunger-profiteers>, accesat la data de 14.03.2024

⁷² *FAO, The Importance of Ukraine and the Russian Federation for Global Agricultural Markets and the Risks Associated with the Current Conflict*. Disponibil online: <https://www.fao.org/3/cb9013en/cb9013en.pdf>, accesat la data de 17.04.2024

În Africa de Nord și Asia de Vest, grâul furnizează aproximativ 40-43% din calorile și proteinele zilnice.

Războiul actual poate duce la o scădere bruscă a exporturilor de grâu din Rusia și Ucraina. Dacă transporturile nu vor reporni rapid, silozurile nu vor fi disponibile pentru a culege recoltele de vară. Cea mai dramatică situație ar fi atunci când continuarea războiului ar împiedica următoarea recoltă ucraineană.

Stocurile globale nu vor umple astfel de întreruperi de aprovizionare pentru mult timp. În plus, nu există aproape niciun potențial de producție neexploatat la nivel global pe termen scurt. Nu este sigur dacă alți exportatori pot umple golul. Aprovizionarea cu grâu în Canada este deja limitată, iar exporturile din Statele Unite, Argentina și alte națiuni sunt probabil constrânse, deoarece guvernul încearcă să asigure aprovizionarea locală.

Impactul asupra pieței de porumb depinde în principal de Ucraina, deoarece Rusia este un mic producător. Ucraina este al patrulea exportator de porumb din lume, reprezentând aproximativ 15% din piața globală. În urma secetelor care au avut un impact asupra producției din Brazilia și Argentina, piața este strânsă, iar războiul pune în pericol următoarea recoltă și capacitatea Ucrainei de a exporta.

Prima întrebare pentru porumb este despre însămânțarea în primăvara anului 2024 (aprilie-mai) pentru o recoltă de toamnă. Dacă războiul împiedică însămânțarea, piața mondială de porumb, deja foarte strânsă, nu va putea compensa lipsa livrărilor din Ucraina, cu, în perspectivă, o creștere suplimentară a costului hranei pentru animale și dificultăți pentru aprovizionarea cu alimente în America Latină.

În plus, ca urmare a preocupărilor legate de aprovizionare cu porumb și grâu, războiul a crescut cererea de furaje pentru orez, conducând prețurile orezului în zone de volatilitate extremă. Pe piața asiatică de orez, fluxul intern și internațional de cerere de furaje a redus aprovizionarea cu orez spart⁷³.

Înainte de război, prețurile la alimente la nivel mondial atinseseră deja un maxim istoric. Acest lucru s-a datorat în primul rând circumstanțelor pieței, dar s-a datorat și costurilor costisitoare ale energiei, îngrășămintelor și altor servicii agricole. În februarie 2022, Indicele FAO al prețurilor la alimente (FFPI) (Indexul FAO al prețurilor la alimente (FFPI) măsoară variația lunară a prețurilor internaționale la produsele alimentare — este alcătuit din media a cinci indici a prețurilor mărfurilor (de exemplu, cereale, ulei vegetal), (lactate, carne și zahăr), ponderate de proporția medie de export a fiecărei categorii din 2014 până în 2016) a atins un nou record, cu 21% mai mult decât anul precedent și cu 2,2% mai mare decât cel precedent din februarie 2011.

În martie 2022, FFPI a înregistrat o medie de 170,1 puncte, în creștere cu 24,9 puncte (17,1%) față de februarie 2022, marcând cel mai ridicat nivel înregistrat din 1990. De la începutul războiului, prețurile grâului și porumbului au crescut cu 35%, în timp ce prețurile globale la alimente au crescut cu 5% la nivel global⁷⁴.

În medie, în aprilie 2022, FFPI a scăzut cu 1,2 puncte (0,8%) față de cel mai mare record din martie 2022, dar a fost încă cu 29,8% mai mare decât valoarea sa din aprilie 2021. În timp ce prețurile cerealelor au scăzut oarecum, prețurile la uleiurile vegetale au luat cel

⁷³ S&P Global Commodity Insights. *Head and Broken Rice Price Spreads Narrow as Feed Demand Soars*. Disponibil online: <https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/agriculture/022822-head-and-broken-rice-price-spreads-narrow-as-feed-demand-soars>, accesat la data de 04.04.2024

⁷⁴ ESCWA, FAO, UNEP, WFP, *Impacts of the War in Ukraine on the Arab Region*. Disponibil online: <https://www.unescwa.org/news/war-ukraine-will-lead-record-about-126-million-poor-arab-region>, accesat la data de 13.04.2024

mai mare impact în indicele prețurilor pentru alimente și furaje (FFPI) din aprilie. Zahărul, carnea și produsele lactate au înregistrat creșteri modeste ale subindicilor lor de preț.

Lipsa de aprovizionare care rezultă pentru importatori poate fi deosebit de relevantă pentru cumpărătorii din Orientul Apropiat și Africa de Nord și, având în vedere importanța grâului ca produs alimentar de bază, unele țări pot crește acum importurile pentru a-și asigura aprovizionarea de îngrijorarea că piețele de grâu se vor înăspri și prețurile vor crește mai mult. Acest lucru s-ar adăuga la presiunea pe piețele globale.

Cu prețurile la agricultură în creștere, guvernele din întreaga lume încearcă să asigure aprovizionarea locală cu cereale. De exemplu, India a suspendat exporturile de grâu la 14 mai 2022, cu efecte imediate pentru a-și asigura securitatea alimentară națională și disponibilitatea internă și pentru a gestiona inflația. În urma războiului din Ucraina, India a încercat să acopere deficitul global de aprovizionare cu grâu și a intenționat să exporte un record de 10 milioane de tone în 2022–2023.

Cu toate acestea, un val de căldură record în timpul celui mai cald martie înregistrat din India a redus recolta de grâu din acest an, reducând producția cu până la 50% în unele regiuni ale țării. Interdicția de export a Indiei a fost denunțată de țările dezvoltate din G7, care cred că ar exacerba criza. Într-adevăr, impactul deciziei Indiei a fost imediat: prețurile de pe piața europeană au crescut vertiginos. La închidere, prețul grâului a atins 438 de euro/tonă.

De asemenea, în aprilie 2022, guvernul sârb a anunțat o limitare a cantităților de grâu, porumb, făină și ulei de gătit planificate pentru export pentru a atenua riscurile de perturbare a pieței cauzate de creșterea cererii atât pe piețele internaționale, cât și pe cele interne⁷⁵.

3.3.2. Impactul războiului asupra pieței globale a uleiurilor vegetale

Uleiul de palmier (58%), uleiul de soia (14%), uleiul de floarea soarelui (13%) și uleiul de rapiță (canola) (7%) reprezintă împreună 92% din uleiurile vegetale vândute pe piețele globale în medie între 2019 și 2021⁷⁶. Datorită mai multor factori, cum ar fi limitarea prelungită a ofertei globale și cererea robustă, aprovizionarea globală cu ulei vegetal s-a restrâns în ultimii doi ani și, în consecință, prețurile au crescut constant.

În 2021, prețurile au crescut cu 65%, respectiv 63% pentru uleiul de rapiță și, respectiv, uleiul de floarea soarelui. În plus, seceta din America de Sud a redus randamentele de soia, în special în Brazilia, un producător important. Producția de ulei de palmier din Malaezia a scăzut în decembrie 2021 din cauza taifunului Rai, a penuriei severe de forță de muncă și a altor provocări exacerbate de restricțiile legate de COVID-19 privind migrația lucrătorilor.

În Canada, principalul exportator de ulei de rapiță, producția de rapiță afectată de secetă a scăzut cu 35% în 2021/22. Prin urmare, se așteaptă ca exporturile de rapiță ale Canadei să scadă la jumătate, iar exporturile de ulei de rapiță cu 20%⁷⁷.

Războiul a determinat creșterea prețurilor în comerțul turbulent, deoarece războiul a perturbat exporturile de ulei de floarea-soarelui din Marea Neagră. Rusia și Ucraina sunt exportatori importanți de ulei de floarea soarelui, iar criza a dus la creșterea dramatică a

⁷⁵ Euronews, *Serbia Restricts Exports of Grains and Cooking Oil*, Disponibil online: <https://www.euronews.com/next/2022/04/20/ukraine-crisis-serbia-grains>, accesat la data de 11.04.2024

⁷⁶ Glauber J., Laborde D., Mamun A., *The Impact of the Ukraine Crisis on the Global Vegetable Oil Market*. Disponibil online: <https://www.ifpri.org/blog/impact-ukraine-crisis-global-vegetable-oil-market>, accesat la data de 19.03.2024

⁷⁷ Glauber J., Laborde D., Mamun A., *op.cit.*, accesat la data de 19.03.2024

prețurilor uleiului vegetal. În lipsa altor rute către vest prin România sau Polonia, aproximativ jumătate din uleiul de floarea soarelui recoltat anul trecut a rămas în Ucraina.

O mare parte din regiunea agricolă a floarea-soarelui din Ucraina se află la est de râul Nipru, unde multe dintre lupte au încetat de atunci. Din cauza restricțiilor comerciale maritime din Marea Neagră, a cotelor de export rusești și a sancțiunilor asupra operațiunilor corporative, exporturile rusești sunt acum restricționate.

Uleiul de floarea soarelui a fost cel mai afectat, cu o creștere de peste 40% de la invazie. Reprezintă aproximativ 13% din toate uleiurile vegetale vândute la nivel mondial, Ucraina și Rusia reprezentând peste 50% și, respectiv, 25% din totalul uleiului de floarea soarelui comercializat la nivel global. Deoarece uleiurile vegetale nu necesită multă prelucrare, costurile mari au fost deja transferate consumatorilor și comercianților cu amănuntul.

În consecință, în mai multe țări, precum Regatul Unit, unii consumatori au fost limitați în achizițiile de ulei de gătit, deoarece magazinele și restaurantele răspund la creșterea prețurilor. Într-adevăr, lanțurile de produse alimentare din Spania, Grecia, Turcia, Belgia și alte țări au restricționat achizițiile de ulei de gătit.

Problema a stârnit, de asemenea, reacții de politică comercială pe tot globul, limitând și mai mult oferta și crescând costurile. De exemplu, la sfârșitul lui aprilie 2022, Indonezia interzice exporturile de ulei de palmier pe fondul creșterii prețurilor interne, punând mai multă presiune în creștere asupra prețurilor globale ale uleiului de gătit.

Interdicția va face ca Indonezia să restricționeze exporturile tuturor uleiurilor de gătit și a materiilor prime aferente pentru a reduce penuria locală și a domina în creșterea prețurilor care ar putea provoca tulburări interne semnificative. Între timp, al doilea cel mai mare producător de ulei de palmier din lume, după Indonezia, Malaezia, suferă în continuare de o lipsă cronică de forță de muncă, având un impact asupra randamentelor și producției fermierilor⁷⁸.

3.3.3. Impactul războiului asupra pieței globale a îngrășămintelor

În ciuda eforturilor de reducere a pierderilor de nutrienți în mediu, îngrășămintele sunt încă o parte crucială a productivității agricole. În general, fermierii trebuie să folosească trei tipuri principale de îngrășămintă minerale pentru a garanta creșterea culturilor: azot (N), fosfat (P) și potasiu (K). Toate aceste trei îngrășămintă minerale sunt comercializate la scară globală, iar oferta lor este concentrată geografic și controlată de un număr mic de mineri (P și K) și un grup ceva mai mare de întreprinderi chimice (N)⁷⁹.

Rusia și Belarus sunt țări importante de extracție și producție de potasiu, iar Rusia este un furnizor considerabil de azot. În 2020, Rusia a fost cel mai mare exportator de îngrășămintă din lume, cu exporturi estimate la 7,6 miliarde de dolari. Aproximativ o șesime din oferta mondială de îngrășămintă cu potasiu este exportată de Rusia, la fel ca mai mult de o zecime din exporturile de îngrășămintă cu azot și aproximativ o șesime din exporturile de îngrășămintă mixte (care conțin două sau mai multe azot, potasiu și fosfat).

În 2020, Belarus a exportat 2,96 miliarde de dolari în îngrășămintă, devenind al șaselea exportator la nivel global. În același an, Belarus a fost responsabil pentru aproximativ

⁷⁸ Malay Mail Report: *Palm Oil Plantations at Breaking Point Due to Acute Labour Shortage*. Disponibil online: <https://www.malaymail.com/news/malaysia/2022/05/11/report-palm-oil-plantations-at-breaking-point-due-to-acute-labour-sho/2058247>, accesat la data de 17.04.2024

⁷⁹ Rabobank, *The Russia-Ukraine War's Impact on Global Fertilizer Markets*. Disponibil online: <https://research.rabobank.com/far/en/sectors/farm-inputs/the-russia-ukraine-war-impact-on-global-fertilizer-markets.html>, accesat la data de 17.04.2024

17,6% din producția globală de potasiu (K). Atât Rusia, cât și Belarus fac parte dintr-o piață cartelizată de potasiu care reprezintă o treime din exporturile mondiale și determină prețul potasiului pe piața globală (cealaltă jumătate este formată din Canada și SUA)⁸⁰.

În plus, Rusia este un mare furnizor de gaze naturale, materie primă principală pentru îngrășământul cu azot. Acest lucru este cel mai important pentru UE și India, care se bazează în mare măsură pe gazul natural importat pentru producția lor internă de azot.

Înainte de război, piața globală a îngrășămintelor era deja supusă unui stres sever. Creșterea costurilor cu energie, reducerea aprovizionării și politicile comerciale au împins prețurile la îngrășămintă în creștere cu 80% în 2021, atingând niveluri nemaivăzute de la criza financiară globală din 2008-2009⁸¹.

În primul rând, prețurile la îngrășămintă au crescut mâna în mână cu prețurile la energie pe tot parcursul anului 2021. Deoarece îngrășămintele pe bază de azot sunt produse din gaze naturale (sau cărbune în cazul Chinei), prețul gazelor naturale a crescut în 2021, împingând prețurile la unele îngrășămintă, la cel mai ridicat nivel din 2010.

De exemplu, producția de amoniac în Europa, un input esențial pentru îngrășămintele cu azot, a fost redusă drastic din cauza creșterii costurilor gazelor naturale. Mai multe companii de îngrășămintă din Europa se luptau deja să își continue operațiunile din cauza creșterii costurilor cu gazele, două fabrici din Marea Britanie închizându-se în 2021. De exemplu, în martie 2022, gigantul îngrășămintelor Yara a anunțat că își va reduce capacitatea europeană de producție de amoniac și uree cu 55% din cauza creșterii prețurilor la gaze.

În al doilea rând, constrângerile suplimentare asupra aprovizionării, care decurg din măsurile de politică comercială luate de țări individuale, exercită o presiune mai mare asupra pieței globale. De exemplu, China, un mare producător și furnizor de îngrășămintă pe bază de fosfat, a decis să restricționeze exporturile de îngrășămintă din iulie 2021 până în iunie 2022 pentru a asigura aprovizionarea internă.

În plus, în urma sancțiunilor mai multor țări asupra Belarusului în 2021, piața globală a potasiului s-a confruntat cu mai multe turbulențe. Mai târziu, în urma războiului, la 8 aprilie 2022, Uniunea Europeană a restricționat importul de îngrășămintă din Rusia și Belarus, ca parte a unui pachet mai amplu de sancțiuni economice.

Războiul din Ucraina a lăsat lumea lipsită nu doar de cereale importante, ci și de îngrășămintă, care ar putea înăspri aprovizionarea cu alimente. În primul trimestru al anului 2022, indicele prețurilor la îngrășămintă al Băncii Mondiale a urcat cu peste 10% (t/t) până la un maxim istoric în termeni nominali.

Prețurile de referință internaționale ale îngrășămintelor au crescut în mod similar pe parcursul anului 2021, multe cotații atingând maxime istorice. Cele mai notabile creșteri s-au înregistrat la îngrășământul cu azot. Prețurile ureei, un îngrășământ esențial cu azot, au crescut de două ori și jumătate în ultimele 12 luni, prețurile îngrășământului cu fosfor crescând în tandem în aceeași perioadă, în timp ce cele ale potasiului (îngrășământ K) au rămas mai puțin afectate.

O mare parte din America de Sud și Centrală, Africa de Vest și Europa, inclusiv Ucraina, se bazează foarte mult pe Rusia și Belarus pentru importurile lor de îngrășămintă, în

⁸⁰ Benton T., Froggatt A., Wellesley L., Grafham O., King, N. Morisetti, Nixey J., Schröder P., *The Ukraine War and Threats to Food and Energy Security: Cascading Risks from Rising Prices and Supply Disruptions*, Chatham House: London, UK, 2022.

⁸¹ Baffes J., Chian K.W., *Soaring Fertilizer Prices Add to Inflationary Pressures and Food Security Concerns*. Disponibil online: <https://blogs.worldbank.org/opendata/soaring-fertilizer-prices-add-inflationary-pressures-and-food-security-concerns>, data accesării 11.02.2024

special potasiu. În plus, Rusia domină în exportul de gaze naturale pentru a alimenta producția de îngrășăminte azotate în Europa.

Agenția Internațională pentru Energie (IEA) raportează că exporturile de gaze ale Gazprom către Europa au scăzut cu aproximativ 25% în ultimele trei luni ale anului 2021, comparativ cu aceeași perioadă din 2020, pe măsură ce tensiunile au crescut. Aproximativ 20% din comerțul global cu gaze naturale provine din Rusia, în timp ce aceasta contribuie cu aproximativ 40% din importurile UE.

Prețurile gazelor naturale ar putea crește considerabil mai mult dacă sancțiunile vor opri comerțul. Lipsa suplimentară de îngrășăminte poate avea consecințe globale, în special în țările în curs de dezvoltare, unde repercusiunile prețurilor ar putea limita dramatic utilizarea și ar putea duce la recolte locale slabe în timpul aprovizionării globale mai scăzute și prețuri globale record.

Într-adevăr, prețurile mai mari la îngrășăminte fac ca aprovizionarea mondială cu alimente să fie mai scumpă și mai puțin abundentă, deoarece fermierii se zgâresc cu nutrienții pentru culturile lor și obțin randamente mai mici. De exemplu, având în vedere utilizarea încă limitată a îngrășămintelor din Africa (o medie estimată la 25 kg pe hectar, o fracțiune din media mondială de 121 kg/ha), o scădere a utilizării îngrășămintelor ar duce la o producție mult mai mică pentru continent, posibil cu ramificații semnificative pentru securitatea alimentară.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

În primele ore ale zilei de 24 februarie 2022, Rusia a început o invazie militară la scară largă a Ucrainei, care a dus la moartea și rănirea civililor, precum și la distrugerea infrastructurilor cheie. Războiul a afectat, de asemenea, comerțul global, producția și modelele de consum, menținând prețurile mărfurilor ridicate până în 2024 și amenințând securitatea alimentară globală.

În primul rând, războiul are implicații atât pe termen scurt, cât și pe termen lung asupra capacității Ucrainei de a exporta produse agricole. În al doilea rând, războiul i-a împiedicat pe fermieri să-și lucreze câmpurile, iar recrutarea și deplasarea populației au cauzat deficit de forță de muncă.

Această situație a fost exacerbată de accesul limitat la provizii agricole cruciale, cum ar fi îngrășămintele. Războiul ar putea perturba campania de plantare de primăvară în curs și recoltarea recoltei de iarnă care se apropie. Războiul are, de asemenea, unele consecințe indirecte și în cascadă. În primul rând, prețurile îngrășămintelor ating niveluri aproape record, ceea ce poate limita sever utilizarea și poate scădea randamentele.

În al doilea rând, după cum sa observat în timpul crizei alimentare din 2007–2008, multe țări au aplicat restricții la export, împingând prețurile pieței internaționale și agravând criza. În al treilea rând, cumpărarea de panică atât la nivel național, cât și la nivel individual este un alt efect în cascadă al războiului. În cele din urmă, războiul va întârzia transformarea durabilă a sistemelor alimentare în multe țări. Războiul poate afecta progresul către ODD, în special SDG 1 (Fără sărăcie), SDG 2 (Zero foame) și SDG 12 (Consum și producție responsabil).

Pe măsură ce războiul continuă, amploarea potențială a perturbărilor fizice și economice ale sistemelor alimentare și energetice crește. Într-adevăr, având în vedere că războiul este îndoielnic să fie rezolvat în scurt timp, influența sa asupra piețelor globale de resurse va crește, la fel ca și posibilitatea unor „efecte de undulare” sau „cascade de risc”

extrem de semnificative asupra economiilor și societății de pe tot globul. Aceste efecte pot avea consecințe rapide și severe în regiuni și industrii departe de apariția inițială.

Spre deosebire de criza globală anterioară a prețurilor alimentelor, cauzată de prăbușirea financiară din 2007-2008, actuala revoltă vine după ce guvernele și gospodăriile au petrecut doi ani făcând față pandemiei de COVID-19 – cel mai important șoc economic de la al Doilea Război Mondial.

În consecință, nevoile umanitare sunt fără precedent, cu șocuri climatice, conflicte, COVID-19 și prețuri în creștere împingând milioane de oameni mai aproape de foamete. Războiul amenință să înrăutățească situația prin creșterea prețurilor la alimente și mai mult, provocând penurie și creând o criză alimentară globală, în special în țările afectate de conflicte, cum ar fi Yemen, Sudan, Nigeria și Etiopia.

Între timp, din punct de vedere economic și al securității alimentare, unele țări și regiuni, inclusiv câteva țări din Orientul Mijlociu, din Africa de Nord și Sub-sahariană și din Asia de Sud, sunt mai vulnerabile decât altele. Într-adevăr, peste 30 de țări se bazează pe Rusia și Ucraina pentru cel puțin 30% din importurile lor de grâu, în timp ce cel puțin 20 de țări se bazează pe aceste două țări pentru mai mult de 50% din importurile lor de grâu, făcându-le foarte sensibile la șocurile de preț și/sau lipsuri de aprovizionare.

Cu toate acestea, în ciuda consecințelor negative ale războiului, unele oportunități pot apărea și atenua aceste consecințe. Într-adevăr, primele indicații arată că creșterea prețurilor la soia și la alte semințe oleaginoase va încuraja fermierii să stimuleze plantările de semințe oleaginoase în Statele Unite și Uniunea Europeană. Suprafața crescută de grâu în Canada ar putea ajuta la acoperirea unei părți a decalajului global de aprovizionare.

În plus, prețurile ridicate ale îngrășămintelor vor motiva producătorii de îngrășămintे să sporească producția. De asemenea, comercianții mondiali de îngrășămintе vor ajusta/restructura modelele comerciale pentru a transfera oferta suplimentară către cele mai importante locații cu cerere (în principal America Latină).

Cu toate acestea, pentru mulți experți, eșecul reformării sistemelor alimentare a permis războiului din Ucraina să declanșeze o a treia criză globală a prețurilor alimentelor în 15 ani. De fapt, consecințele războiului asupra securității alimentare sunt agravate de o varietate de rigidități, vulnerabilități și ineficiențe subiacente în sistemele alimentare globale, cum ar fi dependența de importurile de alimente, piețele de cereale ineficiente și speculative, ciclurile vicioase de conflicte, schimbările climatice, sărăcia și insecuritatea alimentară.

În consecință, sunt necesare acțiuni urgente specifice, cum ar fi eliminarea obstacolelor comerciale care împiedică accesul la nutriție, menținerea sau extinderea programelor de protecție socială, protejarea bugetelor naționale de nutriție și mobilizarea de resurse mai mari pentru ajutorul umanitar.

În cele din urmă, guvernele, organizațiile filantropice, sectorul corporativ și organizațiile societății civile trebuie să lucreze împreună pentru a realiza un sistem alimentar mai rezistent și mai durabil, care să permită oamenilor să mănânce alimente sănătoase în mod rezonabil. Pentru a preveni crizele alimentare globale repetate, comunitatea internațională trebuie să abordeze cauzele structurale ale foametei și malnutriției, precum și războiul, conflictele armate și violența generalizată.

Războiul este atât un avertisment cu privire la funcționarea sistemelor agroalimentare, cât și un impuls pentru inovarea acestora. Sistemele alimentare se confruntă cu mai multe provocări, iar abordarea lor eficientă necesită crearea unor cercetări care traversează discipline și inovează la intersecțiile lor pentru a genera soluții diverse care să răspundă componentelor sociale, economice, tehnice și politice ale acestor provocări.

Într-adevăr, lecțiile învățate din răspunsul global la pandemia de COVID-19 pot fi folosite pentru a face față șocurilor viitoare și a contribui la transformarea sistemului alimentar. Între timp, creșterea riscurilor interne și externe sporește vulnerabilitatea la șoc a sistemelor alimentare.

Aceste șocuri ar putea, de asemenea, să amenințe securitatea aprovizionării cu alimente și să perturbe multe aspecte ale sistemelor alimentare, ducând la scăderea productivității, perturbarea pieței, volatilitatea prețurilor și instabilitatea generală a sistemului, afectând în mod disproporționat cei mai vulnerabili și cei mai aflați în nesiguranța alimentară.

După cum a subliniat Hendrickson⁸² „*Organizarea economică și socială actuală a sistemului nostru alimentar prezintă riscuri sociale, ecologice și economice care amenință capacitatea pe termen lung a umanității de a-și asigura nevoile alimentare*”. Prin urmare, este esențial să se reducă aceste vulnerabilități și să le atenueze prin dezvoltarea de politici, tehnologii, practici și parteneriate care cresc rezistența sistemelor alimentare.

În plus, factorii de decizie din țările cu venituri mici și medii, trebuie să evite impunerea de limitări la export sau de control al prețurilor, care ar putea amplifica creșterea prețurilor mărfurilor. Odată cu creșterea inflației, condiții financiare mai stricte și niveluri ridicate ale datoriei care restricționează opțiunile de politică, finanțarea poate fi redirecționată către ajutoare direcționate pentru gospodăriile vulnerabile.

În contextul războiului Rusia-Ucraina, tranziția către un sistem alimentar sănătos, echitabil și durabil din punct de vedere ecologic trebuie consolidată, nu abandonată. Un nou raport CGIAR subliniază șapte inițiative cheie pentru factorii de decizie la nivel mondial pentru a minimiza șocurile de aprovizionare și de preț și pentru a îmbunătăți rezistența sistemelor alimentare la crizele viitoare:

1. Investirea în analize în timp real: monitorizarea în timp real a volatilității prețurilor alimentelor și inputurilor, împreună cu evaluările specifice fiecărei țări ale amenințărilor la securitatea alimentară cauzate de șocurile prețurilor și restricțiile comerciale, oferă informații despre răspunsurile eficiente ale politicilor globale și naționale;

2. Examinarea intervențiilor pe piață: de exemplu, fermierii ar putea primi subvenții sau taxe mai mici pe bunuri precum îngrășămintele și energia;

3. Neînrautățirea situației: învățând din criza prețurilor alimentelor din 2007–2008, guvernele ar trebui să se abțină de la restricțiile exporturilor, să impună sancțiuni care împiedică comerțul cu alimente și îngrășăminte, stocarea sau achiziționarea în panică și să renunțe la inițiative de mediu;

4. Să țină seama de acțiuni pe termen scurt: soluțiile pe termen scurt care s-au dovedit eficiente în crizele anterioare și par relevante acum includ eliminarea subvențiilor și mandatelor pentru biocombustibili, extinderea plaselor de siguranță socială către cei mai dezavantajați și remedierea ineficiențelor subvențiilor actuale (cum ar fi subvențiile pentru pâine în Egipt și Tunisia);

5. Realizarea investițiilor pe termen lung în cercetarea în agricultură ecologică: cunoștințele și inovarea în agricultură nu numai că contribuie în mod semnificativ la securitatea alimentară și sustenabilitatea, dar sunt, de asemenea, esențiale pentru atingerea mai multor obiective ODD 2 de eliminare a foametei, realizarea securității alimentare și îmbunătățirea nutriției; și promovarea agriculturii durabile;

⁸² Hendrickson M.K., *Resilience in a concentrated and consolidated food system*. J. Environ. Stud. Sci. 2015, 5: 418.

6. Valorificarea inovațiilor promițătoare și extinderea lor: fotografiile și datele prin satelit și teledetecție pot ajuta fermierii să-și optimizeze utilizarea inputurilor, cum ar fi îngrășămintele, iar oamenii de știință să monitorizeze răspândirea dăunătorilor și a bolilor;

7. Investirea în cercetarea politicilor: țările, organizațiile multilaterale și donatorii trebuie să dedice resurse nu doar științei agricole, ci și cercetării privind politicile, programele și intervențiile optime care ar putea crește rezistența.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu L. et. al. *Raport de Cercetare. Evaluări ale impactului macroeconomic al COVID-19*. București, 2020
2. Bari I., *Probleme globale contemporane*. București: Economică, 2003
3. Benton T., Froggatt A., Wellesley L., et.al., *The Ukraine War and Threats to Food and Energy Security*. London: Benton Chatham House, 2022
4. Berjan S., Vaško Z., Ben Hassen et.al., *Assessment of household food waste management during the COVID-19 pandemic in Serbia: A cross-sectional online survey*. Environ. Sci. Pollut. Res. 29/ 2022
5. Breisinger C., Kassim Y., Kurdi S., et.al., *Food Subsidies and Cash Transfers in Egypt: Evaluating General Equilibrium Benefits and Trade-Offs*; IFPRI: Washington, DC, USA, 2021
6. Couch K.A, Fairlie R.W., Xu H., *Early evidence of the impacts of COVID-19 on minority unemployment*. New York: J. Public Economy, 2020
7. Dinu S.M., *Impactul epidemiei asupra economiei românești și câteva măsuri de redresare în Raport de Cercetare. Evaluări ale impactului macroeconomic al COVID-19*. București, 2020
8. Dobrescu E., Popescu T.V., *Crizele care ne macină, Cartea crizelor, o privire optimistă*. București: Wolter Kluwer, 2010
9. Dăianu D., *Capitalismul încotro? Criza economică, mersul idelor, instituții*. București: Polirom, 2009
10. Ericksen, P.J. *Conceptualizing food systems for global environmental change research*. Glob. Environ. Change, 18/2008
11. Friedman M., Friedman R., *Libertatea de a alege, o declarație personală*”, Capitolul 3: „Anatomia Crizei”. București: Publica, 2009
12. Glăvan B., *Împotriva curentului. Însemnări despre criza financiară actuală*. București: Universul Juridic, 2009
13. Hendrickson M.K., *Resilience in a concentrated and consolidated food system*. J. Environ. Stud. Sci. 5/ 2015
14. Iordan M., Păuna C., Chilian M., et. al. *Evaluări ale impactului probabil al pandemiei de COVID-19 asupra mediului de afaceri la nivel sectorial și a lanțurilor de valoare. Priorități și măsuri de susținere* 2020
15. Khanna A., *Impact of Migration of Labour Force due to Global COVID-19 Pandemic with Reference to India*. J. Health Management, 2020
16. Kim A.T., Kim C.H., Tuttle S.E, Zhang Y. *COVID-19 and the decline in Asian American employment*. Res. Soc. Stratif. Mobil. 2021
17. Lybeck J.A., *Istoria globală a crizei financiare (2007-2010)*, traducere de Cătălin Drăcșineanu. București: Polirom, 2012
18. Mahbubani K., *The New Asian Hemisphere*, New York: Public Affairs, 2008

19. Maliță M., Georgescu C., *România după criză, Reprofesionalizarea*. București: Compania, 2010
20. Manic S., *Economic crisis, its prospects and challenge for economic theory*, Scientific Bulletin, Economics Sciences, volumul 8/ 2009
21. Mishkin F., „*Anatomy of a financial crisis*”, NBER Working Paper Series, nr. 3934/1991
22. Pană M.C., Fanea-Ivanovici M., *Institutional Arrangements and Overeducation: Challenges for Sustainable Growth. Evidence from the Romanian Labour Market*. Sustainability 11/2019
23. Păun C., Lupu R. et.al., „*Revista Sfera Politicii*”, Volumul XVIII, nr. 6 (148), din iunie 2010. Fundația Societatea Civilă, 2010
24. Stănculescu M.S., Marin M., *Impactul crizei economice internaționale în România 2009-2010*, UNICEF. București: Vanemonde, 2011

SURSE ON-LINE

1. AMIS, *Market Monitor*, May 2022. Disponibil online: http://www.amis-outlook.org/fileadmin/user_upload/amis/docs/Market_monitor/AMIS_Market_Monitor_current.pdf, accesat la data de 19.03.2024
2. BBC, *What Sanctions are Being Imposed on Russia over Ukraine Invasion?* Valabil on-line: <https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659>, accesat la data de 10.03.2024.
3. Berkhout P., et.al. *Brief Analysis of the Impact of the War in Ukraine on Food Security*, Disponibil online: <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/596254>, accesat la data de 03.04.2024
4. Brown S., Jones D., *European Electricity Review 2024*, articol disponibil on-line <https://ember-climate.org/insights/research/european-electricity-review-2024/>, accesat la data de 04.04.2024
5. Demianenco A., *Momentum for change in the Romanian energy sector*, articol disponibil: <https://neweasterneurope.eu/2022/12/05/momentum-for-change-in-the-romanian-energy-sector/>, accesat la data de 11.04.2024
6. ESCWA, FAO, UNEP, WFP, *Impacts of the War in Ukraine on the Arab Region*. Disponibil online: <https://www.unescwa.org/news/war-ukraine-will-lead-record-about-126-million-poor-arab-region>, data accesării 10.02.2024
7. Euronews, *Serbia Restricts Exports of Grains and Cooking Oil*, Disponibil online: <https://www.euronews.com/next/2022/04/20/ukraine-crisis-serbia-grains>, accesat la data de 11.04.2024
8. FAO. *Impact of the Ukraine-Russia Conflict on Global Food Security and Related Matters under the Mandate of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)*. Disponibil online: <https://www.fao.org/3/ni734en/ni734en.pdf>, accesat la data de 17.04.2024
9. Food Security Portal. *Food and Fertilizer Export Restrictions Tracker*, Disponibil online: <https://www.foodsecurityportal.org/tools/COVID-19-food-trade-policy-tracker>, accesat la data de 18.03.2024.

MASTER

MANAGEMENTUL ORGANIZĂRII SPECTACOLELOR ȘI CONCERTELOR

OCTAVIAN DOBROTĂ

Facultatea de Administrație Publică

Master Puterea Executivă și Administrația Publică

Conducător științific

Prof. Univ. Dr. EMILIA VASILE

Abstract: Prin această lucrare mi-am propus să realizez un ghid practic și teoretic mai facil al managementului organizării concertelor, propunându-mi totodată să le furnizez managerilor, organizatorilor și producătorilor de spectacole interesați în dezvoltarea artelor spectacolului, informații utile despre etapele unui astfel de eveniment cultural bazat pe organizarea cu fonduri obținute din vânzarea biletelor, dar și strategii de acțiune pentru obținerea unor performanțe artistice și pentru înțelegerea modalităților de implementare a cadrului legal de punere în scenă a acestuia.

De asemenea sunt abordate aspectele artistice ale proiectului, de la pașii premergători și pâna la încheierea unui concert, trecând prin planul financiar al acestuia și prin managementul comunicării ce aduce vizibilitate și notorietate proiectului.

STUDIU DE CAZ : CONCERTUL EXTRAORDINAR DE CRĂCIUN LUNA – DISTINTO

MANAGEMENTUL COMUNICĂRII – Planul de promovare și marketing

Primul pas în promovarea concertului îl constituie identitatea pe care managerul o imprimă acestuia: denumirea concertului, afișul și comunicatul de presă: în cazul nostru denumirea “Concert de Crăciun: Distinto – Luna” a fost realizată prin asocierea denumirii albumului care urma a fi promovat prin acest concert – LUNA –cu tematica aleasă pentru acest concert: Crăciunul. Cu ajutorul echipei de grafică am conturat macheta afișului păstrând elemente constitutive ale copertei albumului și, totodată, inserând și elemente ale tradiției sărbătorilor de iarnă.

Ultima fază a primei etape, Comunicatul de Presă, este creat de echipa de PR, anunțând elemente esențiale ce trebuiesc a fi comunicate publicului:

“Distinto, prima trupa pop-opera din România, va susține Concertul de Crăciun la Ateneul Român, începând cu ora 19, ocazie cu care își va prezenta și noul album de iarnă, intitulat LUNA.

Cei 3 tenori ai trupei Distinto vor fi acompaniați de MH Orchestra, avându-l la pupitrul dirijoral pe Tiberiu Dragoș Oprea.

Invitata specială a acestui Concert de Crăciun va fi soprana pop-opera Iana Novac, “Vocea Anului” 2022 în România.

Concertul va fi prezentat de legendarul Octavian Ursulescu.

Se anunță o seară magică de Crăciun ce vă va purta în lumea miracolului iubirii, într-un cadru feeric de iarnă, sub lumina mistică a Lunii.

Albumul pe care Distinto îl va prezenta în acest concert, LUNA, este primul album de iarnă al trupei care a revoluționat piața românească prin genul pe care l-a implementat, pop-opera.

Dupa succesul celorlalte 2 albume “Distinto” (2009, Cat Music) si “10” (2017, Tao Records), la 15 ani de la lansare aduce un nou produs musical pe care îl va prezenta printr-un concert memorabil la Ateneul Român, pe 27 decembrie 2023, de la ora 19.”

O dată constituite în varianta finală, titlul – tematica, afișul și comunicatul de presă, acestea vor fi implementate în primul rând pe canalele de comunicare ale trupei Distinto, adică pe site (<https://www.distintolive.ro>), Facebook (Distinto), Instagram (Distinto), Tik-Tok (Distinto), LinkedIn (Distinto), Twitter (Distinto), pe canalul de youtube (distintolive), dar și prin campanii de Google Ads, Facebook Ads sau Youtube Ads pentru a aduce la cunoștință publicului țintă informația punerii în scenă a noului concept muzical.

De asemenea, vom implementa toate informațiile despre concert în sistemele de promovare fizice și online ale agențiilor de bilete cu care avem parteneriat pentru acest concert, urmărind prin acest lucru nu doar informarea publicului țintă al trupei Distinto, dar și aducerea la cunoștință a acestor informații către un public neavizat cu performanțele muzicale ale proiectului și atragerea acestui segment de public în sfera publicului țintă.

Pentru un concert de o asemenea anvergură este necesară promovarea prin afișajul stradal, care va avea scopul de a informa în masă publicul.

Tot pentru promovarea ca fenomen de masă voi face parteneriate cu diverse instituții pentru folosirea infrastructurii lor de marketing și promovare, astfel: media-wall-ul de pe magazinul Cocor, cel mai mare de acest fel din Europa; panourile electronice de tip led din stațiile de metrou aparținând companiei Metrotrex, prin rețeaua internă Blitz TV; afișaj pe mijloacele de transport în comun ale RATB; alte panouri electronice ale diverselor companii de publicitate vizibile în locuri publice aglomerate ale Capitalei.

Trebuie menționat un parteneriat de excepție cu designerul Cătălin Botezatu, care a ales să ni se alăture asigurând toate ținutele din acest Concert de Crăciun.

Un alt tip de promovare se va face prin parteneriate media: prin radio și tv unde vom rula spoturi audio și video cu anunțul concertului sau bannere ce vor rula în scroll în timpul emisiunilor de știri de la posturile de televiziune cu maxim de audiență.

Ca parteneriat media se va mai face unul exclusiv cu o televiziune pentru transmiterea în direct sau pentru preluarea înregistrării concertului și retransmiterea acestuia la o dată ulterioară desfășurării acestuia, dar stabilită de comun acord cu managerul concertului.

O altă modalitate de promovare și comunicare, probabil și cea mai eficientă, se realizează prin prezența în emisiunile de mare audiență ale posturilor de radio și televiziune a artistului principal și a managementului acestuia. Astfel prin echipa de PR care se ocupă de comunicare, împreună cu managerul, se planifică un program de apariții în platourile de radio și televiziune al artistului principal.

MANAGEMENTUL TIMPULUI ȘI AL RESURSELOR - Ziua Concertului

Ziua concertului reprezintă cea mai importantă zi a întregului proiect, astfel că necesită o planificare detaliată a desfășurării acesteia. În acest moment al proiectului, managementul timpului în concordanță cu managementul resurselor umane este esențial pentru atingerea obiectivelor.

Cu cel puțin o zi înainte de concert managerul stabilește un desfășurător pe ore al întregii zile, cu stabilirea responsabilităților echipelor:

- scenotehnica: echipa de lumini, echipa de sunet
- personal auxiliar tehnic: mașiniști, șoferi, manipulatori echipaje tehnice
- personal auxiliar: echipa de ticketing, plasatori, garderobieră, casier, regie montaj, regie tehnică.
- orchestră și cor: instrumentiști și artiști lirici
- soliști: interpreți vocal și instrumental
- echipe de intervenții: echipa de securitate, echipa medicală (Ambulanta), pompieri.

Un model de desfășurător folosit:

- instalarea echipamentelor de sunet și lumini (orele 5-10)
- montarea scaunelor pe scenă, a instrumentelor, a pupitrelor pentru partituri pe poziția finală (orele 10-11)
- acordajul pianului (orele 11-12)
- amplasamentul orchestrei, al corului (dacă e cazul) și al celorlalți soliști (orele 12-13)
- proba de sunet și repetiția generală (orele 13-16)
- pauza / rectificarea elementelor neprevăzute (orele 16-18)
- instalarea pe poziții strategice a echipelor de intervenții (17.30-22.30)
- corelarea echipelor de ticketing și a plasatorilor la primirea spectatorilor în sală (orele 18-19)
- desfășurarea în bune condiții a concertului prin echipa de coordonare (regia tehnică) a intrării artiștilor în scenă la momentele stabilite respectând desfășurătorul (orele 19-21.30)

-corelarea echipei de pază și a plasatorilor pentru momentul imediat terminării concertului, meet & greet (autografe, fotografii, felicitări -orele 21.30-22)

-ieșirea spectatorilor din sală în condiții optime (orele 21.30-22.30)

-dezasamblarea echipamentelor tehnice și evacuarea lor în condiții optime (orele 22.30-02.00)

Voi lua ca Studiu de caz un concert pe care l-am organizat chiar în timpul cursurilor de master efectuate, aplicând practic o serie de informații și concepte asimilate aici. Studiul meu de caz va fi unul descriptiv și explicativ, pentru înțelegerea mai facilă a acestui proiect de management muzical grandios.

Astfel, în data de 27 decembrie 2023 la Ateneul Român, am organizat „Concertul de Crăciun: DISTINTO – LUNA”. Acest concert aveau și un scop secundar, în afara manifestării culturale în sine, lansarea albumului de iarnă al trupei Distinto, pe care îl intitulasem „Luna”, un produs fonogramă de tip CD. Desigur, trebuie să precizez că în acest concept muzical complex (cd și concert de lansare) am participat atât ca manager al întregului proiect, cât și ca interpret, fiind unul din cei trei tenori care formează trupa Distinto. De altfel, trupa Distinto reprezintă un proiect original în sine și al cărui membru fondator, de asemenea, și sunt. Originalitatea constă în faptul că trupa a implementat și dezvoltat pe piața românească un gen nou muzical, genul pop-opera, gen care îmbină sonoritățile muzicii clasice cu ritmurile și armoniile de tip pop, creând un fusion stilistic nemaîntalnit în muzica românească. Sigur, pe piața internațională nu era un produs nou, mai multe astfel de proiecte existând cu succes până la lansarea din anul 2007 a trupei Distinto: în Italia – Andrea Bocelli, în Anglia – formația Il Divo, în USA – Sarah Brightman, toate proiectele, inclusiv al nostru, având ca sursă de inspirație primară proiectul “Cei trei tenori – Pavarotti, Domingo și Carreras”.

Revenind la proiectul nostru care e studiul de caz al prezentei lucrări:
-după producerea albumului și punerea în vânzare în magazinele de specialitate, atât fizic cât și online, am decis că cea mai bună modalitate de promovare a acestuia se poate construi printr-un concert grandios, în zi de Crăciun, la Ateneul Român, cea mai importantă scenă a țării.

ETAPELE PREMERGĂTOARE PROIECTULUI – Dezvoltarea Conceptului Artistic

După alegerea tematicii concertului, am ales un repertoriu muzical cu piese reprezentative pentru construirea unei povești de Crăciun. Apoi cadrul feeric avea nevoie de personaje, așa că, pe lângă Distinto, m-am oprit asupra celorlalți artiști invitați: în primul rând orchestra ce

avea să acompanieze și să asigure întregul fundal sonor, cea mai potrivită pentru a ilustra atmosfera intimă de sărbătoare – MH Orchestra, singura orchestră de salon din România.

Ceilalți invitați care completează tabloul de iarnă sunt: Iana Novac, prima soprană pop-opera din România, pianistul Ieronim Buga, dirijorul Tiberiu Dragoș Oprea și celebrul prezentator, Octavian Ursulescu.

Dupa stabilirea datei și contractarea sălii Ateneului Român din București, am creat regia întregului eveniment împreună cu echipa ce se ocupă de scenotehnica acestuia, stabilind detaliile și parametrii privind atât sonorizarea, cât și luminile arhitecturale și de stare ce vor îmbrăca scena ca într-o poveste de Crăciun așa cum am dorit să o spunem în seara de 27 decembrie 2023.

PLANUL FINANCIAR AL SPECTACOLULUI

Se stabilește bugetul total de cheltuieli, apoi se stabilesc costurile biletelor în funcție de aceste cheltuieli și în funcție de cota de piață a artistului principal, în acest caz Distinto. După stabilirea acestor costuri pe categorii de pret, se stabilesc parteneriate cu agenții de vânzarea biletelor, care se potrivesc profilului genului muzical interpretat în raport cu publicul țintă căruia îi este adresat mesajul concertului nostru. În cazul concertului la care facem referire, am ales două astfel de agenții de bilete: Eventim și Iabilet.ro.

Pentru completarea și acoperirea cheltuielilor, vom atrage diverși sponsori ce-și pot asocia brandul cu notorietatea artistului principal, cu tematica evenimentului sau din dorința de a sprijini evenimente culturale de cea mai înaltă calitate ca și concertul ce reprezintă studiul de caz la care facem referire în această lucrare.

De asemenea trebuie să identificăm și atrăgem ca parteneri diverse entități fizice sau juridice, ce pot contribui financiar sau logistic pentru creșterea calității concertului. Aceste parteneriate se pot face și în regim barter total sau parțial, putând beneficia în schimb, în afara publicității comune a concertului și de promoții și invitații la acest concert.

CONCLUZII SI PROPUNERI

Obiectivele proiectului au fost atinse cu succes, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, cuantificabile astfel:

- din punct de vedere calitativ artiștii care au evoluat pe scenă au avut prestații muzicale de cea mai înaltă clasă artistică.
- sonorizarea a fost excelentă, echipa condusă de inginerul de sunet Daniel Nicolae reușind să-l adapteze rigorilor și necesităților atât ale sălii Ateneului Român, cât și ale spectatorilor prezenți la concert, creând o unitate sonoră omogenă între vocile soliștilor și instrumentele ce au format orchestra.
- Crearea unei stări ambientale realizate cu ajutorul luminilor ambientale și arhitecturale ce au îmbrăcat scena și sala de concert, dar și de proiecțiile pe ecranul led, construită de echipa de creație grafică a regizorului Paul Tuță.
- ținutele artiștilor realizate de cel mai cunoscut fashion-designer român și cu cotă pe piața internațională de profil, Cătălin Botezatu.
- Creșterea notorietății și a prestigiului artistului principal, Distinto.
- Acoperirea tuturor cheltuielilor.

Chiar și un proiect de succes poate avea anumite minusuri ce pot fi corectate sau completate la crearea altor viitoare proiecte, astfel că ar mai trebui îmbunătățite următoarele aspecte:

- o prezență mult mai vizibilă pe canalele media tv.

- comunicatul de presă ar trebui distribuit nu doar în mediul online, ci și în presa scrisă fizic.
- ar trebui realizate potențiale parteneriate instituționale, cum ar fi cu Ministerul Culturii, Ministerul Românilor de Pretutindeni, cu Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, etc. pentru continuitate în dezvoltarea proiectului și în alte locuri din țară și străinătate.
- lipsa unor linii de finanțare nerambursabile de la Administrația Fondului Cultural Român (AFCN) și de la Institutul Cultural Român (ICR).
- ar trebui adaptate metode de comunicare pentru penetrarea segmentului de public adolescentin (sub 18 ani), insuficient familiarizat cu un gen muzical elitist de nișă care nu este situat în zona de comunicare de tip mainstream (popularitate de masă).
- invitarea în concertele viitoare a unor personalități artistice de renume din afara României: Andrea Bocelli, Sarah Brightman, Celine Dion, Alessandro Safina.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel, Laurențiu Dan – Marketingul întreprinderilor mici și mijlocii, Editura ASE, București, 2022
2. Căprărescu, Gheorghică/ Stancu, Daniela Georgiana/ Daniel, Ștefan Laurențiu/ Aron, Georgiana – ABORDĂRI ALE MANAGEMENTULUI RESURSELOR UMANE ÎN PRACTICA ORGANIZAȚIEI, Editura Universitară, 2013
3. Dobrotă, Octavian – EVOLUȚIA PERSONAJULUI DON OTTAVIO ÎN OPERA “DON GIOVANNI” DE W.A.MOZART – Universitatea de Muzică București, 2001
4. Dobrotă, Octavian – GIUSEPPE VERDI – EVOLUȚIA PERSONAJULUI ALFREDO GERMONT ÎN OPERA “LA TRAVIATA”-Lucrare de Licență, Universitatea de Muzică București, 1999
5. Florescu, Stela Margareta – MANAGEMENT OF PUBLICLY FINANCED PROJECTS, Editura Economica 2012
6. Harkavy, Daniel – CELE 7 PERSPECTIVE ALE LIDERILOR EFICIENȚI, Editura Amaltea, 2021
7. Huzum, Otilia – INTERFERENȚE. CULTURA PRIN TEATRU ȘI MANAGEMENT, Editura Ulbs, 2024
8. Ionescu, Irina – MANAGEMENT DE PROIECT ȘI ELEMENTE DE MARKETING ÎN ARTELE SPECTACOLULUI, Editura Eikon 2018
9. Ionescu, Irina – MARKETING ÎN ARTELE SPECTACOLULUI, Editura Eikon, 2020
- 10.Zaharia, Doru – MANAGEMENT ÎN ARTELE SPECTACOLULUI – Suport curs, Universitatea Națională de Arte “George Enescu” Iași, 2012
- 11.Zaharia, Doru – MARKETING ÎN ARTELE SPECTACOLULUI-Suport curs, Universitatea Națională de Arte “George Enescu” Iași, 2012
- 12.Zaharia, Valentina – MANAGEMENT, Editura Universitară 2005
- 13.Zaharia, Valentina/ Ștefan, Maria Cristina / Păun, Diana/ Bucur, Crina/ Caracota,Dumitriu Maria/ Dogaru, Mihaela-Mirela– MANAGEMENT, PERFORMANȚĂ ȘI RISC, Editura Universitară, 2012

ANALIZA PERFORMANȚEI FINANCIARE LA NIVELUL UNEI ÎNȚREPRINDERI

STUDIU DE CAZ PRIVIND SOCIETATEA SASARI SRL

Călin Nela

*Facultatea de Administrație Publică
Master Puterea Executivă și Administrația Publică*

Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Vasile Emilia

Abstract: În contextul mecanismelor pieței, creșterea gradului de complexitate a activității economice a agenților economici are implicații profunde în procesul de management al unei întreprinderi, proces care se poate realiza numai pe baza unui studiu atent al realităților economice și financiare în care aceasta funcționează.

Indiferent de nivelul la care se exercită și de domeniul pe care îl vizează, cunoașterea temeinică a situației financiare a unei întreprinderi, a întregului complex de cauze și factori care o determină, se realizează prin intermediul analizei economico-financiare.

Analiza economico-financiară explică realitatea economico-financiară pornind de la limbajul contabil. Prin tratarea, prelucrarea și interpretarea informațiilor contabile (și de alta natură), într-un cadru general, trasat de teoria economică, analiza financiară permite evaluarea stării de fapt și identificarea pistelor de progres ale întreprinderii, în coerență cu condițiile mediului economic, social și politic, în care aceasta își desfășoară activitatea.

Analiza performanțelor financiare trebuie să utilizeze toate sursele de informații capabile să evidențieze caracteristicile economico-financiare ale întreprinderii. Informațiile furnizate de către contabilitate, în particular de către contabilitatea financiară, constituie materialul esențial utilizat în demersul metodologic al analizei rezultatelor unei întreprinderi.

În prezent, se constată creșterea importanței analizei financiare, conștientizându-se că un management performant poate fi realizat numai printr-o bună cunoaștere a rezultatelor întreprinderii.

Prezenta lucrare are intenția de a susține și argumenta rolul analizei financiare în orientarea deciziilor manageriale, astfel încât consecința acestor decizii să satisfacă scopul urmărit de orice întreprindere și anume obținerea unui profit cât mai ridicat și pe o perioadă cât mai îndelungată.

Este construită din trei capitole, la care se adaugă Introducerea, Concluziile finale și referentialul bibliografic. În primele două capitole a fost realizată o prezentare a cadrului teoretic de realizare a situațiilor financiare ca obiect de studiu al analizei financiare. În al treilea capitol, bagajul teoretic a fost transpus într-un studiu de caz privind analiza performanțelor financiare ale societății SASARI SRL, care activează în mediul de afaceri național, pentru a reflecta și la nivel empiric importanța analizei financiare pentru orice utilizator interesat de sănătatea financiară a unei afaceri.

ANALIZA PERFORMANȚEI FINANCIARE ÎN CAZUL SOCIETĂȚII SASARI SRL

Scopul studiului de caz

Acest studiu de caz urmărește realizarea unei analize a performanței financiare înregistrate de societatea SASARI SRL în perioada 2021-2022, având ca obiectiv final valorizarea importanței indicatorilor economico-financiarți conținuți în structura informativă a situațiilor financiare pentru caracterizarea sănătății unei întreprinderi.

Sursa datelor și informațiilor

Datele și informațiile utilizate în cadrul studiului de caz sunt prelucrate și analizate în baza situațiilor financiare anuale ale societății SASARI SRL la nivelul a două exerciții financiare consecutive, cele mai recente fiind disponibile pentru anii 2021 și 2022.

Aceasta societate are ca obiect de activitate prelucrarea lemnului, producerea și comercializarea produselor minerale concasate-sortate din zona Maramures. Aproape 80% din activitatea societății este producția de cherestea destinată exportului. Pe piața internă produsele sunt vândute, în special către fabrici de mobilă. De asemenea în urma procesului de producție rezultă o serie de produse de proastă calitate: tocătura, celuloza, care sunt vandute tot pe piata interna sau sunt utilizate pentru auto-consum (alimentarea centralelelor proprii).

Materia primă, pentru această întreprindere, o constituie lemnul brut (buștenii), și piatra (societatea are cariere de extracție de dolomită proprii). Pe lângă furnizorii de materii prime (busteni) o pondere importantă o au furnizorii de utilități și materiale consumabile. Mașinile, utilajele și instalațiile pentru producție, în general, se achiziționează direct din import sau prin firme intermediare. Apa este asigurată prin stația proprie de captare.

Metodologia de lucru

În baza dezvoltărilor teoretice din capitolele I și II, au fost calculați indicatori economico-financiar capabili să reflecte performanța financiară a societății studiate.

Rezultatele obținute au fost interpretate factual și explicațiile evoluțiilor înregistrate de fiecare dintre indicatorii economico-financiar au fost corelate scopului propus.

În final, au fost prezentate concluziile studiului de caz, valorificând atât bagajul de cunoștințe teoretice, cât și rezultatele empirice.

Analiza și interpretarea rezultatelor

În continuare, sunt prezentate calculele efectuate privind indicatorii economico-financiar ce caracterizează situațiile financiare ale societății SASARI SRL, precum și interpretarea rezultatelor obținute pentru fiecare dintre indicatori.

3.1. Analiza cifrei de afaceri

Cifra de afaceri reprezintă indicatorul fundamental al activității oricărei întreprinderi, fiind situată în fruntea indicatorilor de *performanță* în măsura în care condiționează mărimea profitului și a ratei rentabilității.

Tabel nr.3.1. Analiza cifrei de afaceri

Nr. crt.	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±		Influențe (%)
		2021	2022	Absolute	Relative	
	CA	14.149.163	18.063.971	3.914.808	27,60	-
I	Vmf	75.314	80.369	5.055	6,70	0,036
II	Pv	14.073.849	17.983.602	3.909.753	27,70	27,632
III	Vsubv.	0	0	-	-	-

Legenda : CA — Cifra de afaceri;

Vmf- Venituri din vânzarea mărfurilor;

Pv - Producția vândută;

Vsubv. - Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete.

➤ Interpretarea rezultatelor

În perioada 2021 – 2022 cifra de afaceri a crescut semnificativ, cu 3.914.808 lei (27,60 %), datorită faptului că drumurile sunt într-un proces de modernizare, cererea produselor carieră – balastieră

a crescut. Astfel veniturile din vânzarea mărfurilor a crescut cu 5.055 lei (6,70%), iar producția vândută s-a majorat cu 3.909.753 lei (27,70%).

3.2. Analiza marjei comerciale

Tabelul nr. 3.2. Analiza marjei comerciale în perioada 2021 – 2022

Nr. crt.	Indicatori (lei)	Perioada		Abateri +		Influențe (%)
		2021(1)	2022(2)	Absolute	Relative	
	Mc	33.924	55.616	21.692	63,90	-
I	Vmf	75.314	80.369	5.055	6,70	14,90
II	Chmf	41.390	24.753	-16.637	-40,20	49,00

Legenda:

mc – marja comercială;
vmf – venituri din vânzarea mărfurilor;
chmf – costul mărfurilor vândute

Evoluția marjei comerciale

Mc Vmf Chmf

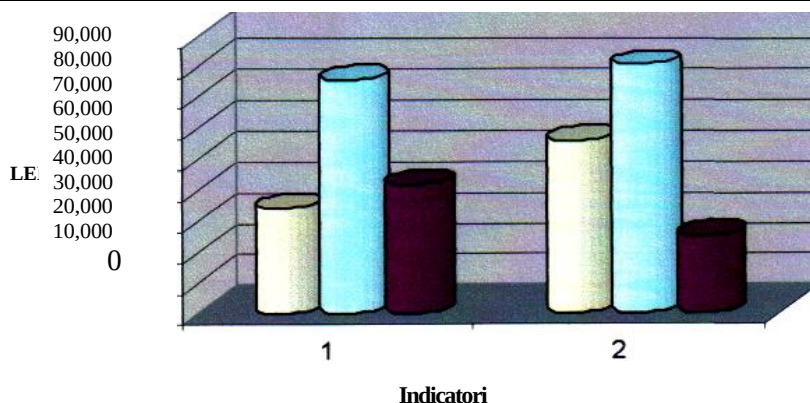

Figura nr.3.2. Evoluția marjei comerciale în perioada 2021 - 2022

➤ Interpretarea rezultatelor

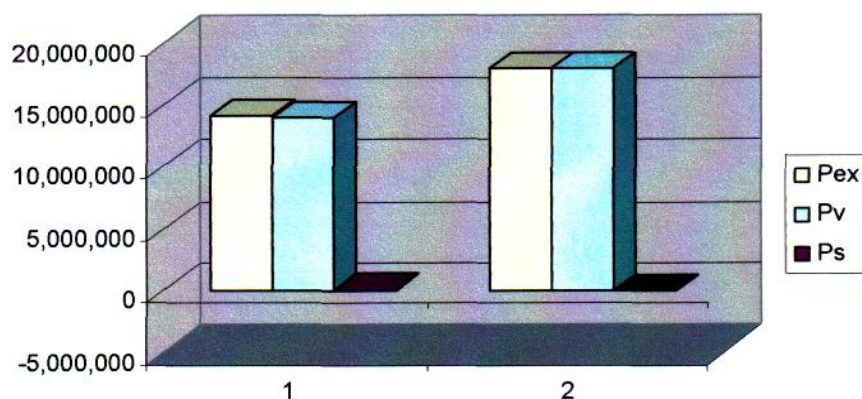
În perioada 2021 - 2022 se constată o creștere a marjei comerciale cu 21.692 lei (63,90%). Această creștere a fost determinată de scăderea mai rapidă a costului mărfurilor vândute în comparație cu veniturile obținute din vânzarea mărfurilor care au crescut mai puțin.

Scăderea costului mărfurilor vândute cu 16.637 lei (40,20%) a determinat creșterea marjei comerciale cu 49%. Concomitent, creșterea marjei comerciale cu doar 14,90% se datorează creșterii veniturilor din vânzarea marfurilor cu 5.055 lei (6,70%).

3.3. Analiza producției exercițiului

Tabelul nr. 3.3. Analiza producției exercițiului

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±		Influențe (%)
		2021(1)	2022(2)	Absolute	Relative	
	Pex	14.173.309	17.957.043	3.783.734	26,60	-
I	Pv	14.073.849	17.983.602	3.909.753	27,70	25,50
II	Ps	99.460	-26.559	-126.019	-73,30	-0,80
III	Pi	0	0	-	-	-

Evoluția producției exercițiului**Figura nr. 3.4. Evoluția Producției exercițiului în perioada 2021 – 2022**

➤ **Interpretarea rezultatelor**

Analizând datele din tabelul nr.3.3, se desprinde concluzia că în perioada analizată producția exercițiului a avut o evoluție pozitivă, datorită creșterii producției vândute cu 3.909.753 lei (27,70%). Evoluția producției vândute în perioada 2021 - 2022 a determinat creșterea producției exercițiului cu 3.783.734 lei (25,50%).

În ceea ce privește producția stocată, se constată că în perioada 2021 – 2022, soldul debitor al contului 711 „Variația stocurilor” a crescut cu 126.019 lei, ceea ce reflectă și buna comercializare a stocurilor de mărfuri deținute de întreprindere.

În aceeași perioadă producția imobilizată a fost inexistentă, neexercitând astfel nici o influență asupra producției exercițiului.

3.4. Analiza valorii adăugate

Tabelul nr.3.4. Analiza valorii adăugate în perioada 2021-2022

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±		Influențe (%)
		2021(1)	2022(2)	Absolute	Relative	
	Vad	11.281.930	14.105.951	2.824.021	25	-
I	Pex	14.173.309	17.957.043	3.783.734	26,60	33,50
II	Me	33.924	5.616	21.692	63,90	0,20
III	Ci	2.925.303	3.856.708	931.405	31,80	8,30
1	Chm	808.729	941.531	132.802	16,40	- 1,20

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±		Influențe (%)
		2021(1)	2022(2)	Absolute	Relative	
2	Achm	31.866	291.492	259.626	814,70	2,30
3	Acha	331.027	455.140	124.113	37,40	1,10
4	Chpe	1.753.681	2.168.545	414.864	23,60	3,70

Legenda:

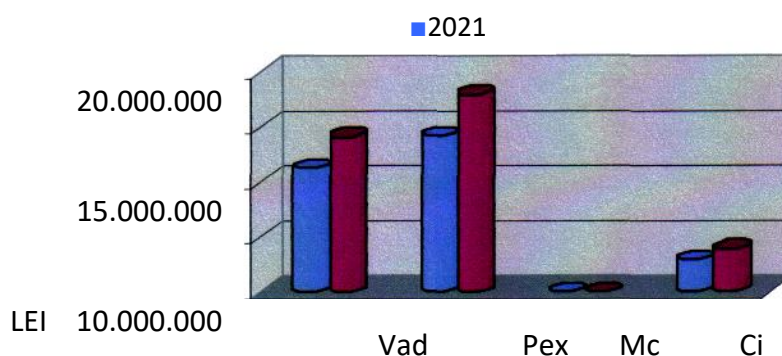
Chm - Cheltuieli cu materiile prime și materialele consumabile

Achm - Alte cheltuieli materiale;

Acha - Alte cheltuieli din afară;

Chpe - Cheltuieli cu prestațiile externe.

Evoluția valorii adăugate

Indicatori

➤ Interpretarea rezultatelor

Pe baza datelor din tabelul nr. 3.4 se desprind următoarele concluzii:

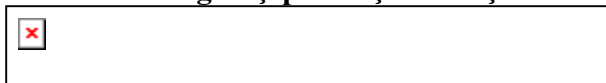
Valoarea adăugată a crescut cu 2.824.021 lei (25%) în 2022 comparativ cu 2021. Această evoluție s-a datorat influenței următorilor factori:

- Producția exercițiului a crescut în perioada 2021 - 2022 cu 3.783.734 lei (26,60%) și a determinat creșterea valorii adăugate cu aceeași sumă, adică cu 33,50%.
- Marja comercială a crescut în perioada 2021 - 2022 cu 21.692 lei (63,90%). Această evoluție pozitivă a marjei comerciale a determinat creșterea valorii adăugate cu 21.692 lei (0,20%).
- Consumurile intermediare în 2022 față de 2021 au crescut cu 931.405 lei (31,80%) determinând scăderea valorii adăugate cu 931.405 lei (8,30%). În cadrul consumurilor intermediare, influența asupra valorii adăugate a fost următoarea:
 - Creșterea cheltuielilor cu materiile prime și materialele consumabile cu 132.805 lei (16,40%) în 2022 față de 2021 a determinat creșterea valorii adăugate cu 132.805 lei (1,20%).
 - Creșterea altor cheltuieli materiale în 2022 față de 2021 cu 259.626 lei (814,70%) a determinat creșterea valorii adăugate cu 259.626 lei (2,30%).
 - Creșterea altor cheltuieli din afară cu 124.113 lei (37,40%) a determinat scăderea valorii adăugate cu 124.113 lei (1,10%).
 - Creșterea cheltuielilor cu prestațiile externe în perioada 2021 - 2022 cu 414.864 lei (23,60%) a determinat scăderea valorii adăugate cu 414.864 lei (3,70%).

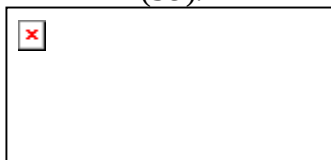
3.5. Relațiile dintre indicatorii de performanță ai activității de exploatare

Principalele rapoarte statice și dinamice sunt următoarele:

1. Relația între valoarea adăugată și producția exercițiului:

A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

Acest raport exprimă ponderea valorii adăugate în producția exercițiului. El trebuie să înregistreze valori cât mai mari, evidențiind astfel reducerea ponderii consumurilor intermediare (Sci).

A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

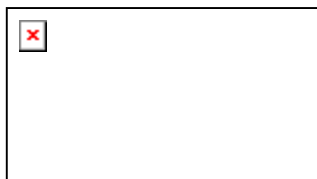
Acest raport compară ritmurile de creștere a celor doi indicatori, creșterea raportului reflectând reducerea relativa a consumurilor intermediare.

2. Relația dintre valoarea adăugată și cifra de afaceri:

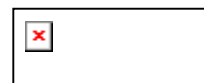
A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

Gradul de integrare pe verticală (Giv) reflectă capacitatea întreprinderii de a-și asigura singură un număr de faze de producție, fără aport extern. Un grad ridicat de integrare economică diminuează riscul dependenței întreprinderii de furnizorii de consumuri materiale și energetice care afectează realizarea producției prin reducerea gradului de dependență externă.

Acest raport evoluează invers față de gradul de dependență externă. Cu cât gradul de integrare pe verticală este mai ridicat, cu atât gradul de dependență externă este mai scăzut și invers.

A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

3. Relația dintre cifra de afaceri și valoarea adăugată

A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

Gradul de dependență externă depinde de natura activității desfășurate, este relativ stabil în timp și mărimea lui diferă în funcție de sectorul de activitate. Raportul are valori mari în întreprinderile de distribute și mai mici în cele productive. Acest indicator are semnificație numai în analizele comparative intra-sectoriale. Raportul caracterizează riscul dependenței de aportul extern.

A rectangular box with a small red 'x' icon in the top-left corner, representing a diagram or chart.

4. Relația între producția vândută și producția exercițiului

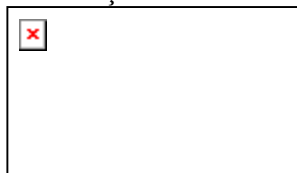
 în care

:

S_{ps} - ponderea producției stocate în producția exercițiului;

S_{pi} - ponderea producției imobilizate în producția exercițiului.

Acest raport evidențiază ponderea producției vândute în producția exercițiului. Creșterea în dinamică a valorii indicatorului explică faptul că întreprinderea nu are dificultăți de valorificare a producției. Paralel cu creșterea ponderii producției vândute în producția exercițiului, se diminuează ponderea producției stocate și a celei imobilizate în producția exercițiului.

Relația între valoarea adăugată netă și valoarea adăugată brută

 în care:

S_a - ponderea amortizării în valoarea adăugată brută.

Indicatorul măsoară ponderea valorii adăugate nete în valoarea adăugată brută a întreprinderii. Ponderea crescătoare a raportului indică diminuarea ponderii cheltuielilor cu amortizarea în valoarea adăugată brută, fie datorită faptului că întreprinderea utilizează în activitatea curentă mai mult forța de muncă decât mijloacele tehnice, fie din cauza intineririi semnificative a mijloacelor tehnice din dotare. Cele două ponderi evoluează în sens invers, iar suma lor este egală cu 100%.

Valoarea acestui raport depinde de dinamica amortizării, creșterea raportului reflectă reducerea relativă a amortizării.

Tabelul nr.3.5. Analiza rapoartelor statistice și dinamice dintre indicatorii valorici ai producției

Nr. crt	Indicatori	Perioada		Indici
		2021	2022	
1	Valoarea adaugată	11.281.930	14.105.951	125
2	Valoarea adaugată netă	9.225.456	12.682.836	137,40
3	Producția exercițiului	14.173.309	17.957.043	126,60
4	Producția vândută	14.073.849	17.983.602	127,70
5	Cifra de afaceri	14.149.163	18.063.971	127,60
6	R _{si} = Vad/P _{ex} (%)	79,50	78,50	-
7	R _{dl} =I _{vad} /I _{pex}	-	0,987	-
8	R _{s2} = Vad/CA (%)	75,70	78,00	-
9	R _{d2} = I _{vad} /I _{CA}	-	0,979	-
10	R _{s3} =CA/VAD (%)	125,40	128	-
11	R _{d3} = I _{CA} /I _{vad}	-	1,020	-

Nr. crt	Indicatori	Perioada		Indici
		2021	2022	
12	$Rs4 = P_v/P_{ex} (\%)$	99,20	100,10	-
13	$Rd4 = I_{pv}/I_{pex}$	-	1,008	-
14	$Rs5 = V_{adn}/V_{ad} (\%)$	81,70	89,90	-
15	$Rd5 = I_{Vadn}/I_{Vad}$	-	1,099	-

➤ Interpretarea rezultatelor

Rsi - În perioada analizată se constată că la 100 lei producție a exercițiului întreprinderea a realizat 79,50% în anul 2021 și 78,59% în anul 2022. Concomitent cu scăderea ponderii valorii adăugate în producția exercițiului a crescut ponderea consumurilor intermediare în producția exercițiului de la 20,50% în 2021, la 21,50% în 2022.

Rdl - aferent perioadei 2021 - 2022 este subunitar (0,987) datorită sporirii valorii adăugate în această perioadă într-un ritm mai lent decât ritmul de creștere al producției exercițiului.

Rs2 - în ceea ce privește gradul de integrare pe verticală, acesta a scăzut în anul 2022 față de anul 2021 de la 79,736% la 78,00%, ceea ce înseamnă orientarea întreprinderii și spre factori de producție externi. Valorile acestui raport, mai mari decât 60% în fiecare an, sunt specifice întreprinderii de producție.

Rd2 - este subunitar în perioada 2021 - 2022 (0,978), ceea ce arată că în această perioadă valoarea adăugată a sporit într-un ritm mai lent decât ritmul sporirii cifrei de afaceri.

Rs3 - În perioada 2021 - 2022 gradul de dependență față de terți a scăzut de la 125,40% la 128%, ceea ce înseamnă că s-a majorat riscul de exploatare la care se supune întreprinderea.

Rd3 - aferent perioadei 2021 - 2022 este supraunitar (1,020), indicând faptul că cifra de afaceri a crescut într-un ritm mai rapid decât ritmul de sporire al valorii adăugate din această perioadă.

Rs4 - în perioada analizată ponderea producției vândute în producția exercițiului a crescut de la 99,20% în 2021, până la 100,10% în anul 2022, concomitent cu scăderea ponderii producției stocate și a producției imobilizate de la 0,8% în 2006 până la -0,1% în anul 2022. Această creștere a producției vândute reflectă ușurința întreprinderii în a-și valorifica producția.

Rd4 - aferent perioadei 2021 - 2022 este supraunitar (1,008), ceea ce indică faptul că producția vândută a crescut într-un ritm mai rapid decât ritmul de creștere al producției exercițiului.

Rs5 - în perioada analizată ponderea valorii adăugate nete în valoarea adăugată a crescut de la 81,70% în 2021 la 89,90 în 2022. Acest fapt relevă scăderea ponderii amortizării în valoarea adăugată de la 18,30% în anul 2021 la 10,10% în anul 2022.

Rd5 - aferent perioadei 2021 - 2022 este supraunitar (1,099), fapt care indică un ritm de creștere mai rapid al valorii adăugate nete față de ritmul de majorare al valorii adăugate.

3.6. Analiza soldurilor intermediare de gestiune

3.6.1. Analiza excedentului brut de exploatare

Excedentul brut de exploatare (EBE) este un indicator al performanțelor industriale și comerciale ale întreprinderii, care permite să se măsoare capacitatea de a genera și conserva fonduri în condiții de funcționare. Excedentul brut de exploatare se calculează potrivit relației:

$EBE = Vad + Sbv + Vdob - (I + Tx) - Chp$, în care:

Sbv - Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri;

1+ Tx - Cheltuieli cu impozite, taxe și vărsăminte asimilate;
Chp - Cheltuieli cu personalul.

Tabelul nr. 3.6.1. Analiza excedentului brut de exploatare

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±	Indici (%)
		2021	2022		
1	Vad	11.281.930	14.105.95	2.824.021	125
2	Vsubv	0	0	0	-
3	Ch.imp	150.407	167.218	16.811	111,10
4	Ch.p.	8.620.917	10.257.15	1.636.233	118,90
5	EBE (rd.1+2+3-4-5)	2.510.606	3.681.583	1.170.977	146,60

Legenda: Vsubv. - Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri; Ch.imp. - Cheltuieli cu impozite, taxe și vărsăminte asimilate; Chp - Cheltuieli cu personalul.

➤ **Interpretarea rezultatelor:**

În perioada 2021-2022, excedentul brut de exploatare dovedește că întreprinderea are capacitatea să remunereze capitalurile avansate și totodată poate să onoreze obligațiile fiscale, deoarece capacitatea de autofinanțare derivată din activitatea de exploatare este în creștere cu 46,60%.

Valoarea adăugată este una din cauzele evoluției ascendente a indicatorului, majorându-se cu 25% în perioada analizată. Efectul pozitiv exercitat de creșterea valorii adăugate asupra excedentului brut de exploatare a fost diminuat de creșterea cheltuielilor cu impozite, taxe și vărsăminte asimilate cu 11,10% și a cheltuielilor cu personalul cu 18,90%.

3.6.2. Analiza rezultatului din exploatare

Rezultatul din exploatare (Rexp) măsoară performanța comercială și industrială a întreprinderii. El este independent de politica financiară și fiscală, dar ține cont de amortizare și provizioane (ajustări), determinându-se conform relației:

Rexp = EBE + Avexp - Chdesp - Chdob ± Aim ± Aac ± Ap, în care:

Avexp - Alte venituri din exploatare;

Chdesp - Cheltuieli cu despăgubiri, donații și active cedate;

Chdob - Cheltuieli privind dobânzile de refinanțare înregistrate de entitățile care au ca obiect de activitate leasingul;

Aim - Ajustări de valoare privind imobilizările corporale și necorporale;

Aac - Ajustări de valoare privind activele circulante;

Ap - Ajustări privind provizioanele.

Tabelul nr.3.6.2. Analiza rezultatului din exploatare

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±	Indici (%)
		2021	2022		
1	EBE	2.510.606	3.681.583	1.170.977	146,60
2	Avexp	43.161	1.389.743	1.346.582	3.219,90
3	Chdesp	104.340	95.806	-8534	91,80
4	Chdob	0	0	0	-
5	Aim	-2.056.474	-1.423.115	633.359	69,20
6	Aac	0	0	0	-

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri ±	Indici (%)
		2021	2022		
7	Ap	0	0	0	-
8	Rexp (rd. 1+2-3-4±5±6±7)	392.953	3.552.405	3.159.452	904

➤ Interpretarea rezultatelor

Evoluția excedentului brut de exploatare aferentă perioadei 2021 – 2022 a avut o influență favorabilă asupra rezultatului de exploatare, acesta crescând în perioada amintită cu 804%. Această evoluție favorabilă a fost accentuată de creșterea altor venituri din exploatare cu 2.219,90%, precum și de scăderea cheltuielilor cu despăgubiri, donații și active cedate cu 8,20% și a celor cu ajustarea valorilor privind imobilizările corporale și necorporale cu 30,80%.

3.6.3. Analiza rezultatului financiar

Rezultatul financiar (Rf) reprezintă rezultatul din activitatea financiară a firmei și cuprinde elemente de fluxuri financiare și elemente ce corespund riscurilor atașate, fiind intermediar între rezultatul de exploatare și rezultatul curent. Acesta se calculează conform formulei: $R_{fin} = V_{fin} - Ch_{fin}$, în care: V_{fin} - Venituri financiare; Ch_{fin} - Cheltuieli financiare.

Tabelul nr.3.6.3. Analiza rezultatului financiar

Nr. crt.	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		
1	Vfin TOTAL	432.813	351.417	-81.396	81,10
2	Chfm TOTAL	113.720	435.006	321.286	382,50
3	Rfm (1-2)	319.093	-83.589	-402.682	-26,10

Evoluția rezultatului financiar

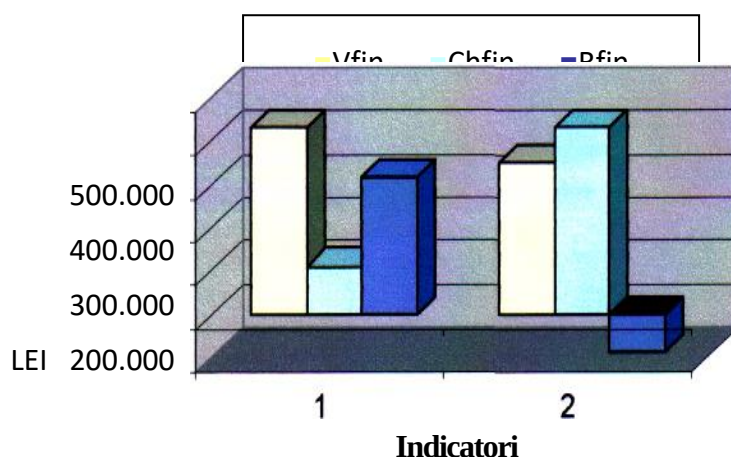

Figura nr. 3.6.3. Evoluția rezultatului financiar în perioada 2021-2022

➤ Interpretarea rezultatelor:

Spre deosebire de anul 2021, în anul 2022 rezultatul financiar a constat într-o pierdere financiară, acesta diminuându-se cu 73,90%. Evoluția nefavorabilă se explică prin creșterea cheltuielilor financiare cu 282,50% și prin diminuarea cu 18,90% în această perioadă.

3.6.4. Analiza rezultatului curent

Rezultatul curent (Rcrt) cuprinde atât rezultatul activității normale și curente cât și al activității financiare și ține cont de politică de finanțare a întreprinderii, nefiind influențat de elemente extraordinare sau fiscale pure. Rezultatul curent se determină după următoarea formulă de calcul: $Rcrt = Rexp + Rfin$, în care: Rexp - Rezultatul din exploatare; Rfin - Rezultatul financiar.

Tabelul nr.3.6.4. Analiza rezultatului curent

Nr. crt	Indicatori (LE)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		
1	Rexp	392.953	3.552.405	3.159.452	904
2	Rfin	319.093	-83.589	-402.682	-26,10
3	Rcrt (rd.1+2)	712.046	3.468.816	2.756.770	487,10

Evoluția rezultatului curent

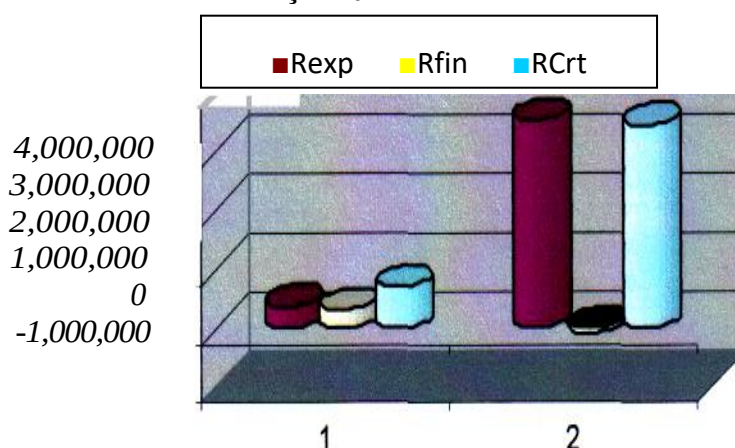

Figura nr. 3.6.4. Evoluția rezultatului curent în perioada 2021-2022

➤ Interpretarea rezultatelor:

În perioada 2021-2022, rezultatul curent s-a majorat cu 387,10% datorită creșterii rezultatului de exploatare cu 804%, care a absorbit pierderea financiară de 73,90% din această perioadă.

3.6.5. Analiza rezultatului brut

Rezultatul brut (Rbr) al exercițiului reprezintă soldul rezidual între veniturile totale și cheltuielile totale și se determină conform următoarei relații:

$Rbr = Vt - Cht$, în care: Vt - Venituri totale; Cht - Cheltuieli totale.

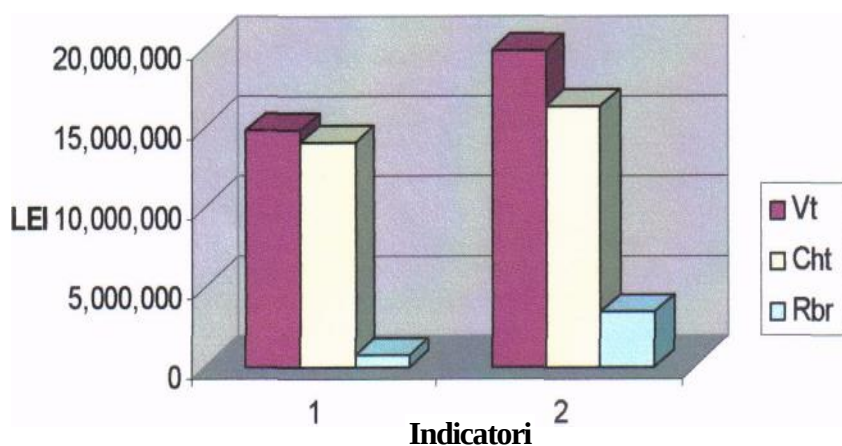
Tabelul nr.3.6.5. Analiza rezultatului brut

Nr. crt.	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		

Nr. crt.	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		
1	Vt	14.724.597	19.778.572	5.053.975	134,30
2	Cht	14.012.551	16.309.756	2.297.205	116,30
3	Rbr (rd.l±2)	712.046	3.468.816	2.756.770	487,10

Rezultatul brut

Figura nr. 3.6.5. Evoluția rezultatului brut în perioada 2021-2022

➤ Interpretarea rezultatelor:

După cum se observă, rezultatul brut a înregistrat o creștere în perioada 2021 - 2022 cu 387,10% ($I_{Rbr} = 487,10\%$). În perioada analizată cheltuielile totale au fost devansate de veniturile totale ($I_{vt} = 134,30\% > I_{cht} = 116,30\%$).

3.6.6. Analiza rezultatului net al exercițiului

Rezultatul net (Rnet) al exercițiului constituie soldul final după aplicarea cotei de impozit pe profit asupra rezultatului brut, conform următoarei relații: $Rnet = Rbr - Ipr = Rbr(1-i)$, în care: Ipr - Impozit pe profit; I - Cota procentuală de impozit.

Rezultatul net al exercițiului (profitul sau pierderea), determinat după luarea în calcul a ansamblului veniturilor și cheltuielilor și după deducerea impozitului pe profit, are o dublă semnificație. Pe de o parte, acesta este confirmarea rentabilității globale a activității (productive, comerciale, financiare și a evenimentelor extraordinare).

Pe de alta parte, rezultatul exercițiului măsoară fluxul resurselor adiționale create de întreprindere (în cazul profitului) sau fluxul resurselor consumate de către aceasta în cursul exercițiului (în cazul pierderii). În consecință, rezultatul exercițiului evidențiază efectele activității desfășurate asupra acumulărilor firmei.

Tabelul nr.3.6.6. Analiza rezultatului net al exercițiului

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		
1	Rbr	712.046	3.468.816	2.756.770	487,20
2	Ipr	113.420	557.547	444.127	491,60

Nr. crt	Indicatori (LEI)	Perioada		Abateri (±)	Indici (%)
		2021(1)	2022(2)		
3	Alte impozite	0	0	-	-
4.	Rnet (1-2-3)	598.626	2.911.269	2.312.643	386,30

Evoluția rezultatului net

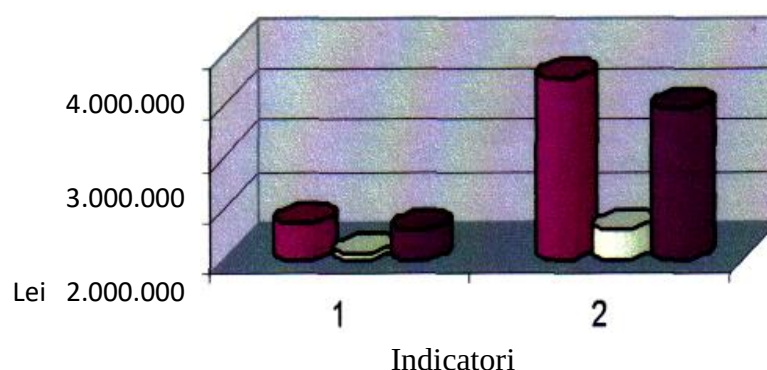

Figura nr. 3.6.6. Evoluția rezultatului net în perioada 2021-2022

➤ **Interpretarea rezultatelor**

După cum se observă din tabelul nr.3.6.6., rezultatul net contabil constituie un profit pentru perioada analizată. Acesta a crescut cu 2.312.643 lei (386,30%).

Observăm ca evoluția rezultatului net, a rezultatului brut și a impozitului pe profit, în perioada 2021 - 2022 a fost crescătoare.

3.7. Analiza dinamicii fluxurilor de rezultat

Analiza orizontală sau cronologică a Contului de profit și pierdere este una dintre cele mai simple tehnici de analiză a dinamicii elementelor cuprinse în această situație financiară, în special, a dinamicii fluxurilor de rezultate.

Dinamica fluxurilor de rezultate este analizată, pe baza informațiilor din Contul de profit și pierdere, după cum urmează:

Tabelul nr. 3.7. Contul de profit și pierdere — lei

Indicatori	Nr. rd.	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
I.Cifra de afaceri netă	1	14.149.163	18.063.971	127,668
Producția vândută	2	14.073.849	17.983.602	127,780
Venituri din vânzarea mărfurilor	3	75.314	80.369	106,71 1
Venituri din dobânzi înregistrate de entitățile al caror obiect principal de activitate îl constituie leasingul	4	-	-	-
Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete	5	-	-	-

Indicatori	Nr. rd.	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
2. Variația stocurilor de produse finite și a producției în curs de execuție				
SoldC(+)	6	99.460	-	-
SoldD(-)	7	-	26.559	-
3. Producția realizată de entitate pentru scopurile sale proprii și capitalizată	8	-	-	-
4. Alte venituri din exploatare	9	43.161	1.389.743	3.219,904
VENITURI DIN EXPLOATARE - total (rd. 01+06+08+09)	10	19.291.784	19.427.155	135,932
5.a) Cheltuieli cu materiile prime și materialele consumabile	11	808.729	941.531	116,421
Alte cheltuieli materiale	12	31.866	291.492	914.742
b) Alte cheltuieli externe (cu energia și apa)	13	331.027	455.140	137,493
Cheltuieli privind mărfurile	14	41.390	24.753	59,800
6. Cheltuieli cu personalul (rd. 16+17)	15	8.620.917	10.257.150	118,980
a) Salarii și indemnizații	16	6.372.188	7.746.135	121,562
b) Cheltuieli cu asigurările și protecția socială	17	2.248.729	2.511.015	111,664
7.a) Ajustări de val. privind imob. corp, și necorp (rd. 19-20)	18	2.056.474	1.423.115	69,202
a. 1) Cheltuieli	19	2.061.010	1.423.115	69,049
a. 2) Venituri	20	4.536	-	-
7.b) Ajustări de valoare privind activele circ. (rd. 22-23)	21	-	-	-
b. 1) Cheltuieli	22	-	-	-
b. 2) Venituri	23	-	-	-
8. Alte cheltuieli de exploatare (rd. 25 la 28)	24	2.008.428	2.431.569	121,068
8. 1. Cheltuieli privind prestațiile externe	25	1.753.681	2.168.545	123,657
8.2. Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate	26	150.407	167.218	111,177
8.3. Cheltuieli cu despăgubiri, donații și active cedate	27	104.340	95.806	91,821
Cheltuieli privind dobânzile de refinanțare înregistrate de entitățile al căror obiect principal de activitate îl constituie	28	-	-	-
Ajustări privind provizioanele (rd. 30-31)	29	-	-	-
Cheltuieli	30	-	-	-
Venituri	31	-	-	-
CH. DE EXPLOATARE - total (rd. 11 la 15+18+21+24+29)	32	13.898.831	15.874.750	114,216
PROFITUL SAU PIERDEREA DIN EXPLOATARE:				
Profit (rd. 10-32)	33	392.953	3.552.405	904,028
Pierdere (rd. 32-10)	34	-	-	-
9. Venituri din interese de participare, din care:	35	-	-	-
10. Venituri din alte investiții și împrumuturi ce fac parte din activele imobilizate, din care:	37	-	-	-
	38			
11. Venituri din dobânzi, din care:	39	3.024	13.924	460,450
- venituri obținute de la entități afiliate	40	-	-	-
Alte venituri financiare	41	429.789	337.483	78,523

Indicatori	Nr. rd.	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
VENITURI FINANCIARE- TOTAL (rd. 35+37+39+41)	42	432.813	351.417	81,194
12. Ajustări de valoare privind imobilizările financiare și investițiile deținute ca active circulante (rd. 44-41)	43	-	-	-
Cheltuieli	44	-	-	-
Venituri	45	-	-	-
13. Cheltuieli privind dobânzile, din care: -cheltuieli în relația cu entitățile afiliate	46 47	37.811	109.367	289,247
Alte cheltuieli financiare	48	75.909	325.639	428,986
CHELTUIELI FINANCIARE -total (rd.43+46+48)	49	113.720	435.006	382,524
PROFITUL SAU PIERDEREA FINANCIARĂ:				
Profit (rd. 42-49)	50 51	- 319.093	- 83.589	- -
14. PROFITUL SAU PIERDEREA CURENTĂ:				
Profit (rd. 10+42-32-49)	52 53	712.046 -	3.468.816	487,162
15. Venituri extraordinare	54	-	-	-
16. Cheltuieli extraordinare	55	-	-	-
17. PROFITUL SAU PIERDEREA EXTRAORDINARĂ:				
Profit (rd.54-55)	56	-	-	-
Pierdere (rd.55-54)	57	-	-	-
VENITURI TOTALE (rd.10+42+54)	58	14.724.597	19.778.572	134,323
CHELTUIELI TOTALE (rd. 32+49+55)	59	14.012.551	16.309.756	116,394
PROFITUL SAU PIERDEREA BRUTĂ:				
Profit (rd. 58-59)	60	712.046	3.468.816	487,162
Pierdere (rd. 59-58)	61	-	-	-
18. IMPOZITUL PE PROFIT	62	113.420	557.547	491,600
19. Alte ch. cu impozite neprezentate la elementele de mai sus	63	-	-	-
20. PROFITUL SAU PIERDEREA NETĂ A EXERCIȚIULUI FINANCIAR				
Profit	64	598.626	2.312.643	386,300
Pierdere	65	-	-	-

➤ **Interpretarea rezultatelor:**

În perioada 2021 - 2022 se constată majorarea rezultatului net al exercițiului cu 391,60% (I = 491,60%). Prin această creștere se traduce activitatea performantă desfășurată în întreprindere, astfel:

- Rezultatul din exploatare s-a majorat cu 804,028% ($I_{R_{exp}} = 904,028\%$) datorită creșterii într-un ritm superior a veniturilor din exploatare ($I_{v_{exp}} = 135,932\%$) comparativ cu ritmul de creștere a cheltuielilor de exploatare ($I_{ch_{exp}} = 14,216\%$). Din analiza compoziției veniturilor de exploatare se remarcă:

- scăderea la zero a soldului creditor al contului 711 „Variația stocurilor”, de 99.460 lei de la începutul perioadei; la sfârșitul perioadei se constată un sold debitor de 26559 lei la acest

cont, ceea ce indică o mai bună comercializare a stocurilor de produse finite și produse în curs existente la începutul perioadei.

- scăderea cifrei de afaceri cu 27,668% ($I_{CA} = 127,668\%$), în special pe seama creșterii componentei sale principale, producția vândută ($I_{pv} = 127,780\%$). În cadrul cheltuielilor de exploatare se observă în mod deosebit:

- scăderea cheltuielilor privind mărfurile cu 40,200% ($I^{mf} = 59,800\%$);
- majorarea altor cheltuieli din afară cu 37,493% ($I_{altech.} = 137,493\%$);
- majorarea cheltuielilor cu prestațiile externe cu 23,657% ($I_{chprest.} = 123,657\%$);
- majorarea cheltuielilor cu materiile prime și materialele consumabile cu 16,421% ($I_{chmat} = 116,421\%$).

• pierderea financiară de la sfârșitul anului 2022, în sumă de 83.589 lei a fost cauzată de creșterea cheltuielilor financiare (a celor privind dobânzile, a pierderilor din creanțe legate de participații, a cheltuielilor privind investițiile financiare cedate, a cheltuielilor din diferențe de curs valutar și a celor privind sconturile acordate) cu 282,524% ($I_{chf} = 382,524\%$) concomitent cu scăderea veniturilor financiare (a celor din investiții financiare pe termen scurt, a veniturilor din investiții financiare cedate, a veniturilor din diferențe de curs valutar și din sconturi obținute) cu 18,806% ($I_{vf} = 81,194\%$). În categoria cheltuielilor financiare se remarcă sporirea altor cheltuieli financiare cu 328,247% ($I_{achfin} = 428,986\%$) și a cheltuielilor cu dobânzile cu 189,247% ($I_{chd} = 289,247\%$). Diminuarea semnificativă a veniturilor financiare cedate, a veniturilor din diferențe de curs valutar și din sconturi obținute) cu 21,477% ($I_{avh} = 78,523\%$).

• majorarea rezultatului brut, care reprezintă baza de impozitare cu 387,162% ($I_{Rbr} = 487,162\%$), în 2007 față de 2006.

3.8. Analiza capacității de autofinanțare

Capacitatea de autofinanțare și autofinanțarea în perioada 2021-2022, se prezintă astfel:

➤ Analiza capacității de autofinanțare prin metoda deductivă

Tabelul nr. 3.8.1. Determinarea capacității de autofinanțare prin metoda deductivă

Nr. crt.	Specificare (LEI)	Exercițiul financiar		Abateri ($\pm$)	Indici (%)
		2021	2022		
1	EBE	2.510.606	3.681.583	1.170.977	146,60
2	Avexp	25.897	833.846	807.949	3.219,80
3	Achexp	93.580	86.469	-7.111	92,40
4.	Vfin	350.338	126.738	-223.600	36,10
5	Chfin	31.244	210.327	179.083	673,10
6	Vextraord.	0	0	-	-
7	Chextraord.	0	0	-	-
8	Ipr	113.420	557.547	444.127	491,60
9	CAF	2.648.597	3.787.824	1.139.227	143,00
10	Div.	563.024	2.737.828	2.174.804	486,30
11	Ps	0	0	-	-
12	Af.	2.085.573	1.049.996	-1.035.577	50,30

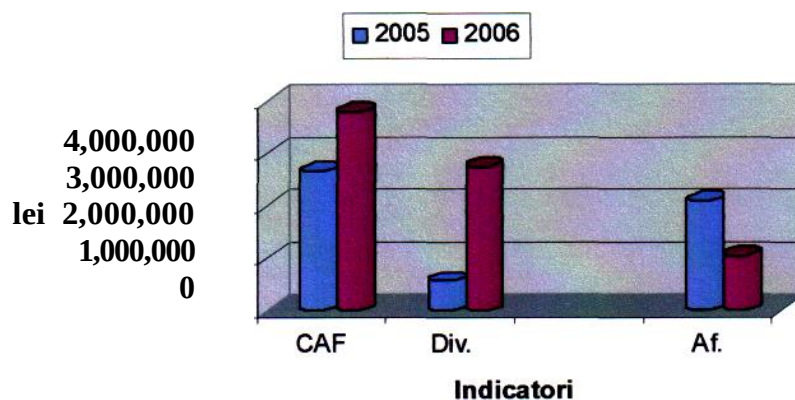

Figura nr. 3.8.1. Determinarea capacității de autofinanțare prin metoda deductivă

În perioada 2021- 2022 capacitatea de autofinanțare a întreprinderii a crescut cu 43%, ceea ce indică faptul că întreprinderea are în această perioadă potențial financiar pentru a remunera capitalurile proprii antrenate în activitatea întreprinderii și pentru finanțarea investițiilor. Această evoluție a capacității de autofinanțare a întreprinderii se datorează influenței următorilor factori:

- Excedentul brut de exploatare, care prin creșterea sa cu 46,60% explică faptul că activitatea de exploatare a fost generatoarea unui surplus monetar potențial care a avut ca efect favorabil asupra capacității de autofinanțare;
- Alte venituri din exploatare, prin creșterea lor cu 807.949 lei (3.219,80%) au avut de asemenea o influență pozitivă asupra capacității de autofinanțare a întreprinderii;
- Sporirea cu 2.174.804 lei (486,30%) a dividendelor care remunerează capitalurile proprii plasate de acționari în întreprindere, a condus la obținerea unei autofinanțări cu 49,70% în anul 2022 față de anul 2021.

➤ **Analiza capacitatii de autofinantare prin metoda aditiva**

Tabelul nr.3.8.2. Determinarea capacității de autofinanțare prin metoda aditivă

Nr. crt.	Specificare (LEI)	Exercițiul financiar		Abateri (±)	Indici (%)
		2021	2022		
1	Rnet	598.626	2.911.269	2.312.643	486,30
2	Chexp.am.pr	2.061.010	1.423.115	-637.895	69
3	Vproviz.	4.536	0	-	-
4.	Chfin.am.	0	0	-	-
5	Vfin.ajust.	0	0	-	-
6	Chactiveced.	10.759	9.338	-1421	86,70
7	Vactiveced.	17.262	555.898	538.636	3.220,30
8	Chinv.	0	0	-	-
9	Vinv.	0	0	-	-
10	Vsubv.	0	0	-	-
11	CAP	2.648.957	3.787.824	1.139.227	143,00
12	Div.	563.024	2.737.828	2.174.804	486,30
13	Ps.	0	0	-	-
14	Af	2.085.573	1.049.996	-1.035.577	50,30

Legenda: Rnet - Rezultatul net; Chexp.am.pr.- Cheltuieli de exploatare privind amortizările, provizioanele și ajustările pentru depreciere; Vproviz- - Venituri din provizioane și ajustări pentru depreciere privind activitatea de exploatare; Chfin.am. - Cheltuieli financiare privind amortizările și ajustările pentru pierdere de valoare; Vfin.ajust. - Venituri financiare din ajustări pentru pierdere de valoare; Chactiveced. - Cheltuieli privind activele cedate și alte operațiuni de capital;
Vactiveced. - Venituri din vânzarea activelor cedate și alte operațiuni de capital;
Chinv. - Cheltuieli privind investițiile financiare cedate; Vinv. - Venituri din investiții financiare cedate; Vsubv. - Venituri din subvenții pentru investiții.

➤ **Interpretarea rezultatelor analizei:**

Corespunzător procedului aditiv, majorarea cu 43, % a capacității de autofinanțare este consecința principală :

- a îmbunătățirii rentabilității absolute (rezultatului net) aferente activității globale a întreprinderii cu 2.312.643 lei (386,30%);
- a creșterii cu 538.636 lei (3.220,30%) a veniturilor din vânzarea activelor cedate și alte operațiuni de capital.

Posibilitatea de autofinanțare a investițiilor, de creștere, menținere și înlocuire a întreprinderii s-a diminuat cu 49,70%, după ce o parte din creștere (2.174.804 lei) din capacitatea de autofinanțare a fost destinată remunerării acționarilor și a participării salariaților la profit.

3.9. Analiza ratelor de rentabilitate financiară

Tabelul nr.3.9.1. Determinarea ratelor rentabilității financiare

Nr. crt	Specificare	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
1	Rezultatul net	598.626	2.916.278	427,10
2	Rezultatul brut	712.046	3.468.816	487,10
3	CAP	2.648.597	3.792.833	143,20
4	Autofinanțarea	2.085.573	1.049.996	50,30
5	Dividendele	563.024	2.737.828	486,30
6	Capitaluri proprii	7.261.832	10.249.196	141,10
7	$Rf1=Rnet/Cpr$ (%)	8,20	28,40	346,30
8	$Rf1=Rbrut/Cpr$ (%)	9,80	33,80	344,90
9	$Rf2=CAF/Cpr$ (%)	36,50	37,00	101,40
10	$Rf21=Af/Cpr$ (%)	28,70	10,20	35,50
11	$Rf22= Div/Cpr$ (%)	7,80	26,70	342,30

Interpretarea rezultatelor analizei:

În perioada 2021-2022 ratele rentabilității financiare au avut următoarea evoluție:

- **Rata de remunerare a capitalurilor proprii** a crescut în perioada analizată cu 346,30% în varianta care utilizează la numerator rezultatul net și cu 344,90% în cazul variantei ce ia în calcul rezultatul brut. Capacitatea managerului întreprinderii de a gestiona capitalul de risc a crescut datorită majorării rezultatului net (cu 386,30%) și a celui brut (387,10%) într-un ritm mai rapid decât creșterea capitalurilor proprii (cu 41,20%).

- **Rata care indică capacitatea de autofinanțare** a întreprinderii în raport cu capitalurile proprii s-a majorat în perioada analizată cu 1,40%; această creștere se datorează creșterii capacității de autofinanțare într-un ritm mai rapid (cu 43,00 %) decât creșterii capitalurilor proprii (cu 41,10%). Creșterea ratei anterioare a avut consecințe nefavorabile asupra **indicelui autofinanțării** și favorabile asupra indicelui dividendelor; la 100 lei capitaluri proprii partea din profitul net destinată autofinanțării s-a diminuat cu 64,50%, iar partea destinată remunerării acționarilor prin dividende a crescut cu 242,30%.

➤ Analiza ratelor de rentabilitate financiară prin lanțuri de rapoarte

Tabelul nr.3.9.2. Determinarea ratelor rentabilității financiare prin lanțuri de rapoarte

Nr. crt.	Specificare	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
1	CA	14.149.163	18.063.971	127,60
2	Rexp	392.953	3.552.405	904,03
3	Capitaluri proprii	7.261.832	10.249.196	141,10
4	D>lan	3.371.160	1.590.655	47,18
5	Capitaluri permanente	10.632.992	11.839.851	111,40
6	Activ (Pasiv) total	8.633.727	7.698.142	89,10
7	Rf=Rnet/Cpr(%)	8,20	28,40	346,30
	•rata marjei nete	4,20	16,10	383,30
	Rnet/CA (%)			
	•rata de rotație a capitalului propriu în cifra de afaceri	1,948	1,762	90,50
	CA/Cpr (rotații)			
8	Rf= Rnet/Cpr (%)	8,20	28,40	346,30
	•rata marjei nete	4,20	16,10	383,30
	Rnet/CA (%)			
	•rata de rotație a capitalului permanent în cifra de afaceri	1,331	1,526	114,70
	CA/CP (rotații)			
	•rata de dependență față de structura financiară CP/Cpr = l+D>lan/Cpr	1,464	1,155	78,90
9	Rf= Rnet/Cpr (%)	8,20	28,40	346,30
	•rata rentabilității economice Rexp/ 'At	4,60	46,10	1.002,20
	•impactul îndatorării (Rnet/Rexp) *(Pt/Cpr)	1,81	0,62	34,40

Nr. crt.	Specificare	Exercițiul financiar		Indici (%)
		2021	2022	
	$=(R_{net}/R_{exp}) \cdot (1 + D / C_p)$	1,523*1,189	0,820*0,751	-

➤ **Interpretarea rezultatelor analizei:**

În perioada 2021-2022, majorarea ratei rentabilității financiare prin lanțuri de rapoarte se explică prin:

- în prima variantă de descompunere, majorarea ratei rentabilității financiare cu 246,30% este consecința majorării marjei nete cu 283,30%, precum și a diminuării cu 9,50% a gradului de reînnoire a capitalului propriu prin intermediul cifrei de afaceri;
- în a doua variantă de descompunere, creșterea ratei rentabilității financiare rezultatul înregistrării unei marje nete superioare cu 283,30% în anul 2022 față de 2021, al creșterii numărului de rotații efectuate de capitalul permanent în cifra de afaceri cu 14,70% și al diminuării ratei de dependență față de structura financiară cu 21,10%;
- în a treia variantă de descompunere creșterea ratei rentabilității financiare este rezultatul majorării ratei rentabilității economice cu 902,20% și al scăderii impactului îndatorării cu 65,60%. Diminuarea gradului de îndatorare în perioada analizată de la 1,189 la -0,249 are un impact multiplicativ asupra ratei rentabilității financiare.

3.10. Concluziile studiului de caz

În baza analizei realizate asupra situațiilor financiare ale societății SASARI SRL din perioada 2021-2022, s-au constatat sintetic următoarele aspecte:

Cifra de afaceri a societății analizate a cunoscut o evoluție ascendentă, înregistrând în intervalul 2021 - 2022 o sporire cu 3.914.808 lei (27,60%). Veniturile din vânzarea mărfurilor au crescut cu 5.055 lei (6,70%), iar producția vândută s-a majorat cu 3.909.753 lei (827,70%).

Marja comercială a înregistrat o evoluție ascendentă în perioada analizată. Această creștere a fost determinată de scăderea mai rapidă a costului mărfurilor vândute în comparație cu veniturile obținute din vânzarea mărfurilor. În perioada 2021 - 2022 se constată o creștere a veniturilor din vânzarea mărfurilor cu 5.055 lei (6,70%), însă aceasta nu a putut acoperi scăderea semnificativă a marjei comerciale, ca urmare a influenței negative exercitate de majorarea costului mărfurilor vândute cu 16.637 lei (40,20%).

Producția exercițiului a înregistrat o evoluție ascendentă în perioada analizată, motivată prin creșterea producției vândute. În anul 2022, creșterea producției exercițiului cu 3.783.734 lei (26,60%) s-a datorat majorării producției vândute cu 3.909.753 lei (27,70%). Evoluția pozitivă a producției vândute se datorează politicii adecvate de promovare a produselor adoptată de SASARI SRL, iar pentru menținerea acestei tendințe crescătoare este necesar ca întreprinderea să-și adapteze mereu strategia de pătrundere pe piață.

În ceea ce privește producția stocată, se constată că în perioada 2021 – 2022, soldul debitor al contului 711 „Variația stocurilor” a crescut cu 126.019 lei ceea ce reflectă o bună comercializare a stocurilor de mărfuri deținute de întreprindere.

Valoarea adăugată a manifestat o tendință crescătoare, majorându-se cu 2.824.021 lei (25%) în 2022 față de 2021, în special datorită evoluției pozitive a producției exercițiului.

Consumurile intermediare au crescut în 2022 față de 2021 cu 931.405 lei (31,80%) determinând scăderea valorii adăugate cu 931.405 lei (8,30%). În cadrul consumurilor intermediare, influența asupra valorii adăugate a fost următoarea:

- creșterea cheltuielilor cu materiile prime și materialele consumabile cu 132.802 lei (16,40%) în 2022 față de 2021 a determinat scăderea valorii adăugate cu 132.802 lei (1,20%).
- creșterea altor cheltuieli materiale în perioada analizată cu 259.626 lei (814,70%) a determinat scăderea valorii adăugate cu 259.626 lei (2,30%).

- creșterea altor cheltuieli din afară cu 124.113 lei (37,40%) a determinat scăderea valorii adăugate cu 124.113 lei (1,10%);
- creșterea cheltuielilor cu prestațiile externe în perioada analizată cu 414.864 lei (23,60%) a determinat scăderea valorii adăugate cu 414.864 lei (3,70%).

Rezultatul din exploatare în perioada 2021 - 2022 a avut o dinamică pozitivă, crescând cu 804%.

Creșterea rezultatului din exploatare în această perioadă s-a datorat creșterii excedentului de exploatare și a altor venituri din exploatare, scăderii cheltuielilor cu despăgubiri, donații, etc..

Rezultatul financiar a fost negativ în anul 2022, ceea ce înseamnă că în acest an întreprinderea a făcut apel la surse externe de finanțare a activității, care generează un cost peste veniturile financiare realizate.

În anul 2021 s-a înregistrat un profit din activitatea financiară, de 319.093 lei.

Un rol important în analiza performanțelor economico-financiare ale întreprinderii îl au **ratele de rentabilitate**. Acestea măsoară posibilitatea întreprinderii de a asigura, cu resursele de care dispune, cea mai bună remunerare a capitalurilor investite.

Ratele de rentabilitate financiară au înregistrat în perioada analizată valori crescătoare, ceea ce indică o situație de echilibru în ceea ce privește rata de distribuire a dividendelor și rata de autofinanțare. De asemenea, valoarea crescută a acestei rate conferă un plus de credibilitate a firmei în relațiile cu băncile sau alți creditori, fiind o garanție ca întreprinderea își va respecta angajamentele.

Rata care indică capacitatea de autofinanțare a întreprinderii în raport cu capitalurile proprii s-a majorat în perioada analizată cu 1,40%; în consecință, au crescut posibilitățile de creștere a capitalului propriu al întreprinderii, prin creșterea capacității de autofinanțare într-un ritm mai rapid (cu 43%) decât creșterea capitalurilor proprii (cu 41,10%).

Capacitatea de autofinanțare este un indicator foarte important pentru întreprindere, ea reflectând potențialul financiar de creștere economică a acesteia, respectiv resursele financiare generate de activitatea întreprinderii, după ce s-au dedus toate cheltuielile plătibile la o anumită scadență.

La SASARI SRL în anul 2022, capacitatea de autofinanțare crescând cu 43%, indică că întreprinderea are în această perioadă potențial financiar pentru a remunera capitalurile proprii antrenate în activitatea întreprinderii și pentru finanțarea investițiilor.

Se constată o bună capacitate financiară a societății de a-și menține și dezvolta potențialul producției, indicatorii calculați zăugrăvînd o performanță financiară durabilă.

CONCLUZII FINALE

Creșterea valorii unei întreprinderi, ca obiectiv major, nu poate fi cunoscută fără analiza activității economico-financiare. Analiza economico-financiară s-a impus în teoria și practica economică drept un instrument indispensabil pentru realizarea obiectivelor pe care le urmăresc atât cei care gestionează firma, cât și toți utilizatorii de informație contabilă interesați de mersul afacerilor din cadrul unei întreprinderi. Funcționarea stabilă și eficiența unei întreprinderi în sistemul economiei de piață este condiționată de satisfacerea criteriului eficacității în alocarea și exploatarea potențialului intern al acesteia. Un rol deosebit în fundamentarea unor decizii în măsura să integreze cerințele de mai sus, revine analizei financiare, concretizată în evaluarea complexă a activității și rezultatelor întreprinderii, a perspectivelor sale de dezvoltare, în corelație cu cerințele pieței și cu exigentele mediului concurențial.

În cadrul lucrării de față, am analizat sistemul indicatorilor de performanță financiară ai societății SASARI SRL, începând cu analiza cifrei de afaceri, a marjei comerciale, a soldurilor intermediare de gestiune ce caracterizează activitatea de exploatare (de producție și comercială) și continuând cu analiza soldurilor intermediare de gestiune ce caracterizează rentabilitatea întreprinderii, analiza capacității de autofinanțare și a ratelor de rentabilitate financiară. Analiza informațiilor contabile, în special a situațiilor financiare anuale, stă la baza elaborării de către manageri a deciziilor celor mai

favorabile pentru societatea SASARI SRL, capabile să ducă la maximizarea profitului acestuia. Se observă că, pe ansamblu, întreprinderea a obținut profit datorită rezultatului din activitatea de exploatare, desi rezultatul financiar a fost negativ în anul 2022 fata de anul 2021, cand a fost pozitiv. Acest trend indica faptul că, pe lângă capitalurile proprii, societatea a apelat și la sursele externe de finanțare a activității, care generează un cost peste veniturile financiare.

Rezultatele obtinute si interpretarea data acestora, dovedesc importanța analizei financiare în cadrul oricărei întreprinderi, aceasta fiind utilă atât managerilor, cât și altor persoane interesate să afle informații: creditori, acționari, furnizori, concurența, statul.

BIBLIOGRAFIE

1. Andone L, Robert J. Mockler, *Dezvoltarea sistemelor inteligente în economie. Metodologie și studii de caz*, Editura Economică București, 2021;
2. Airinei D., Filip M., Fătu T., Grama A., Fofache D., Georgescu M., Finaru L. *Introducere în informatica economică*. Editura Sedcom Libris, Iași. 2020;
4. Bîrsan M., *Curs Analiza economico-financiară*, Editura Universității Suceava, 2021;
5. Bucătaru D., *Gestiunea financiară a întreprinderii*, Editura Junimea Iași, 2019;
6. Budugan D., Georgescu, L, *Bazele contabilității*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2020;
7. Crețoiu Gh., Bucur, L. *Contabilitate. Fundamentele și noul cadru juridic*. Ed. All Beck, București, 2019;
8. Dragotă V., Ciobanu A., Obreja L., Dragotă M., *Management financiar*, București. Editura Economică, 2013;
9. Dumitrean E., Toma C, Scorțescu Gh., Berheci L., Mardiros D., N., *Contabilitate financiară I, Volumul al II-lea*, Editura Sedcom Libris, Iași. 2012;
10. Feleagă L, Ionașcu L, *Tratat de contabilitate financiară*, Volumul I, Editura Economică, București, 1998;
11. Feleagă N., Malciu L., Bunea S., *Bazele contabilității. O abordare europeană și internațională*, Editura Economică, București. 2003;
12. Florea I, Florea R., Macovei L, Berheci M.. *Introducere în expertiza contabilă și auditul financiar*, Editura CECCAR, București, 2015;
13. Georgescu L, *Elemente de contabilitate aplicate în societățile comerciale și instituțiile publice*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2014;
14. Gheorghiu Al., *Analiza economico-financiară la nivelul microeconomic*, București, Editura Economică, 2014;
15. Hlaciuc E., *Curs Bazele contabilității*. Editura Universității Suceava, Ed. Universitatii Suceava 2017
16. Horomnea E., Tabără N., Budugan D., Georgescu E., Bejaniu L., *Bazele contabilității*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2020;
17. Horomnea E., *Bazele contabilității. Concepte, aplicații, lexicon*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2019
18. Ionescu C., *Informarea financiară în contextul internaționalizării contabilității*, Editura Economică, București, 2021;
19. Istrate C, *Introducere în contabilitate*, Editura Polirom, Iași; 2022;
20. Malciu L., Bunea Ș., *Bazele contabilității. O abordare europeană și internațională*, Editura Economică București, 2013
21. Mironiuc M., *Analiză economico-financiară. Elemente teoretico-metodologice și aplicații*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2016;
22. Nica P., Iftimescu A., *Management. Concepte și aplicații*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2014;
23. Niculescu M., *Diagnostic financiar, Volumul al II-lea*, Editura Economică, București, 2005;
24. Oprea D., Meșniță G., *Sisteme informaționale pentru manageri*, Editura Polirom, Iași, 2012;
25. Oprea C., Ristea M., *Bazele contabilității*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003;

26. Oprean L., Popa LE., Nistor C.E., Oprean D., *Bazele contabilității. Logica înregistrărilor. Contabilitate - aplicații practice*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2014;
27. Pascariu Gh., *Audit financiar - studii, teorii și norme profesionale*, Ed. Fundației Academice „Gheorghe Zane”, Iași, 2014;
28. Pânteă I.P., Bodea Q., *Contabilitatea financiară, actualizată la Standardele Europene*, Editura Intelcredo, Deva, 2021;
29. Petcu M., *Analiza economico-financiară a întreprinderii. Probleme, abordări, metode, aplicații*, Ed. Economică, București, 2020;
30. Petrescu S., *Analiză și diagnostic financiar-contabil Ghid teoretico-aplicativ*, Editura CECCAR, București, 2018;
32. Pop A., *Contabilitatea financiară românească armonizată cu Directivele Contabile Europene, Standardele Internaționale de contabilitate*, Editura Intelcredo, Deva, 2021;
34. Ristea M., *Contabilitate financiară*, Editura Universitară, București, 2009;
36. Spătaru L., *Analiza economico-financiară. Instrument al managementului întreprinderilor*, Editura Economică, București, 2019;
37. Tabără N., Horomnea E., Toma C., *Analiză contabil-financiară. Teorii, concepte, metode și tehnici de valorificare a informației contabil-financiare în procesul decizional*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2012;
38. Toma M., *Inițiere în auditul situațiilor financiare ale unei entități*, Editura CECCAR, București, 2005;
39. Tole M., *Analiză economico-financiară. Metode, tehnici și studii de caz*, Editura Universitară, București, 2014;
40. Tulvinschi M. *Curs Audit Financiar Contabil*, Editura Universității Suceava, 2016
41. *Audit financiar 2000. Standarde. Codul privind conduita etică și profesională*, Editura Economică București, 2000;
42. *Ghid pentru înțelegerea și aplicarea IAS 1. Prezentarea situațiilor financiare*, Editura CECCAR, București, 2004;
43. *** *Standard Internațional de Contabilitate 1 - Prezentarea situațiilor financiare*;
44. *** *Standardul Internațional de Contabilitate 1 - Situațiile fluxurilor de numerar*.

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII NORD-VEST

Fedorov Laurențiu Adrian

Facultatea de Administrație Publică

Master Puterea Executivă și Administrația Publică

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela

Abstract: Modul în care au evoluat și s-au amplificat legăturile dintre statele lumii a impus o situație fără precedent, caracterizată printr-un nou tip de manifestare a economiilor naționale a căror principală caracteristică este interacțiunea dintre ele. Această interacțiune reprezintă, în același timp, condiția, dar și efectul dezvoltării economice, științifice, demografice, sociale, culturale a omenirii.

În Europa, interacțiunea dintre state s-a concretizat atât într-o serie de contradicții interne, dar și în apariția și dezvoltarea unui spațiu comunitar sub forma Uniunii Europene. Cu toate obstacolele iminente de-a lungul celor peste 30 de ani de existență, Uniunea Europeană este astăzi în pragul unui nou proces de extindere, cu toate că, în interior, se confruntă încă cu decalaje mari între diferite zone și regiuni. România, la rândul ei, și-a exprimat clar poziția de a face parte din structurile comunitare, dar, pentru atingerea acestui deziderat, ea trebuie să pună în practică acquis-ul comunitar, în toate domeniile.

Privită ca obiectiv al dezvoltării generale, dar, în același timp, ca mijloc important de reducere a decalajelor la nivel spațial, dezvoltarea regională reprezintă unul dintre cele mai importante domenii pe care Uniunea Europeană îl promovează și susține, atât în interior, cât și în afara granițelor sale.

Dezvoltarea regională este un proces complex care cuprinde o serie de componente interdependente, legislative și instituționale, de stabilire a unor noi tipuri de relații între diferite sectoare și domenii de activitate, între autorități și colectivități. De asemenea, acest proces este legat de mentalitate, tradiții și comportament, de formarea profesională și adaptarea la noile schimbări ce au loc la nivel local, regional, național și internațional.

STUDIUL DE CAZ: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A REGIUNII NORD-VEST

Regiunea Nord-Vest are în componență următoarele județe: Cluj, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Satu-Mare, Bihor, Sălaj.

3.1 Condiții naturale

Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) are o poziție geografică strategică, fiind poarta de intrare în România dinspre Uniunea Europeană și Ucraina. În spațiul național, ea se învecinează în sud cu Regiunea Vest (Banat), în sud-est cu Regiunea Centru (Transilvania-Centru) și în est cu Regiunea Nord-Est (Moldova Nord). Din punct de vedere geografic și

științific regiunea corespunde, în mare măsură, zonei cunoscute sub numele de "Transilvania de Nord", denumire pe care dorim să o promovăm ca și brand regional în scop turistic și investițional.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest cuprinde zona istorică Crișana și zonele adiacente acesteia, având o suprafață de 34.159 km², reprezentând 14,3% din teritoriul României, în această regiune fiind cuprinse județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj.

Regiunea Nord-Vest are o poziție geografică strategică, la intersecția axelor nord-sud și est-vest ale Europei de Est, fiind poarta de intrare în România dinspre Ungaria și Ucraina. În spațiul național, ea se învecinează cu Regiunea Vest și Regiunea Centru la sud și cu Regiunea Nord-Est la est.

Din punct de vedere geografic regiunea se caracterizează printr-o varietate de forme de relief, cadrul natural prezentându-se sub forma unui amfiteatru ce coboară dinspre est spre vest.

Unitatea montană, amplasată pe latura estică și cea sudică a regiunii, este formată din Carpații Orientali și Carpații Occidentali.

Carpații Orientali sunt o mărginire a zonei estice. Sunt caracterizați de prezența unor nuclee masive (Masivul Rodnei, Munții Maramureșului, Munții Suhard), a unei arii montane de tranziție (Munții Bârgăului), dar și a unor ramuri montane succesive, orientate NV-SE. Între culmile înalte ale Rodnei, Maramureșului și ramura vulcanică Oaș-Igniș-Gutâi-Țibleș se desfășoară depresiunea deluroasă a Maramureșului.

Carpații Occidentali sunt prezenți sub forma unor nuclee montane puternic individualizate, cu altitudini ce scad de la sud spre nord. În partea de sud a regiunii este grupul central al Apusenilor, și anume Muntele Bihor, Muntele Gilău, Muntele Mare și Vlădeasa. Celelalte elemente periferice (Munții Codru-Moma, Pădurea Craiului, Muntele Plopișului și Muntele Meseșului) sunt mai coborâte, cu altitudini de 500-900 m.

Zona dealurilor și a depresiunilor, este compusă din Dealurile Bistriței, Podișul Someșan, Câmpia Transilvaniei, Dealurile Crișanei (Dealurile Silvano-Someșene, Dealurile Crișului Repede, Dealurile Beiușului, Dealurile Zarandului). Existența acestei categorii de relief și modul de dispunere a unităților se înscrie trăsăturilor fundamentale ale reliefului României, aceea de dispunere în trepte concentrice din ce în ce mai tinere și mai joase către margini.

Zona cea mai joasă este zona câmpiilor. Este reprezentată de Câmpia de Vest (Câmpia Crișană, Câmpia Careiului), dar și de subunități ale bazinelor hidrografice (Câmpia Someșului, Câmpia Mureșului).

Datorită poziției geografice, clima exprimă etajarea reliefului, regiunea beneficiind de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate și cu nuanțări induse de altitudinea reliefului.

Rețeaua hidrologică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice ale râurilor Someș-Tisa, Crișuri. Configurația reliefului imprimă rețelei hidrografice un caracter radier pe versanții muntoși și o scurgere subsecventă în perimetrul depresionar. Cel mai lung râu din regiune este Someșul.

Caracterul predominant deluros-muntos a favorizat o vegetație etajată și diversificată. În zonele depresionare, de-a lungul cursurilor de apă și pe terasele din nord-vestul și sud-estul regiunii se află terenuri agricole. În regiunea deluroasă sunt pădurile de stejar iar, pe măsura creșterii altitudinii, pădurile de fag și molid. Pe zonele montane înalte sunt întâlnite pășunile montane.

Fauna este bogată și variată, prezentând caracteristici în funcție de fiecare formă de relief.

Această bogăție reprezintă un atuu important pentru regiune, atât din punctul de vedere al materiilor prime, cât și al activităților secundare de valorificare și prelucrare a lemnului. Cu toate acestea, există riscul exploatarea sale irațională, ca urmare a defrișărilor. Ecosistemele forestiere constituie habitate pentru majoritatea speciilor de păsări și animale.

Flora și fauna este o consecință a poziției geografice și a categoriei de folosință a terenurilor. Regiunea prezintă o diversitate biologică medie, comparativ cu situația diversității biologice la nivel

național, exprimată atât la nivel de ecosisteme cât și la nivel de specii. Ecosistemele naturale și seminaturale ocupă aproximativ 25 % din suprafața totală.

Din punct de vedere fizico-geografic, 28% din suprafața regiunii este ocupată de unități muntoase, 30% de unități deluroase, iar 42% de unități de câmpie și largi culoare depresionare.

3.2 Resurse naturale

Resursele subsolului se găsesc în cantități limitate, ceea ce impune existența unor fluxuri comerciale bine dezvoltate cu alte regiuni, în vederea susținerii activității economice. Cele mai deficitare resurse sunt cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale), intens solicitate de economie și care sunt departe de a satisface necesarul actual sau prognozat al regiunii.

Din punct de vedere al caracterizării resurselor minerale, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest este purtătoarea unei mari varietăți de roci aparținând unor unități geologice diverse. Astfel, pot fi întâlnite roci magmatice (granite, granodiorite, diorite, pegmatite), roci vulcanice (andezite, dacite, riolite, bazalte), roci metamorfice (șisturi, gnaise, calcare cristaline) și roci sedimentare (gresii, marne, calcare, argile, evaporite).

Resursele naturale neregenerabile sunt reprezentate de resursele subsolului, principalele acumulări de substanțe minerale utile fiind reprezentate de:

- a) hidrocarburi: Suplacu de Barcău, Marghita, Tinca, Salonta;
- b) gazele naturale: sunt cantonate în structurile domurilor din est (Puini), Ocnița, Milaș, Enciu, Fântânele, Matei, Chiochiș, Sânnicoară;
- c) zăcămintele salifere: - sarea bine evidențiată pe linia Cojocna – Sic – Ocna Dejului – Nireș;
- d) cărbune: Sărmășag, Surduc, Zăuan;
- e) zăcămintele de cărbune brun: - din bazinul Almașului;
- f) zăcămintele de turbă: în bazinul montan al Someșului Cald și Someșului Rece și la Călățele;
- g) zăcămintele de lignit: Budoii sat, Budoii tunel, Voivozii sat;
- h) feldspatul: în perimetrul localității Muntele Rece;
- i) bauxita: – Pădurea Craiului cu subperimetrele (zonele): Vârciorog, Bratca, Lunca Sprie, Cornet, Ana Vad, Aștileu, Măgura, Roșia Albioara;
- j) minereuri de fier: – exploatate la Căpuș (unicul zăcămintă de origine sedimentară din țară), fiind semnalate și în restul zonei de bordură a Apusenilor (Vlaha, Săvădisla, Cacova Ierii și Băișoara), Răzoare (județul Maramureș), Munții Oașului;
- k) minereurile polimetalice: zona Rodna - Valea Blasne, Ilba, Nistru, Băița, Herja, Baia Sprie, Șuitor, Căvnic, Băiuț, Poiana Botizii, Țibleș, Baia Borșa (Gura Băii, Colbu, Burloaia, Dealu Bucății) și Vișeu (Măcărlău, Novicior);
- l) mineralizațiile cuprifere: Nistru, Poiana Botizii, Baia Borșa, Vișeu;
- m) mineralizațiile auro – argintifere: Săsar, Valea Roșie, Dealu Crucii, Șuitor, Băița;
- n) minereuri complexe (molibden, bismut, wolfram, cupru, polimetalice): zona Băița;
- i) roci utile și materiale de construcție:
 - andezite la Gilău, Colibița, Măgura Ilvei – Turnuri, Arșița, Valea Rodnei;
 - dacite în bazinul Crișului Repede (Bologa - Vlădeasa, Morlaca, Poieni), Poiana Ilvei;
 - dolomite în zona Surduc - Iara;
 - gipsuri în zonele Cheia – Turda, Cheile Turzii, Dumbrava – Aghireșu, Mihai Viteazu – Copăcenii;
 - gresie în podișul Someșan (Recea-Criștur);
 - marmură: zona Anieș, Parva, Cormaia;
 - tufuri vulcanice pe valea Someșului și în Câmpia Transilvaniei (Aluniș, Apahida, Cuzdrioara, Ocna Dejului);
 - calcare: Valea Vinului;
 - argile în perimetrul localităților Cluj, Câmpia Turzii, Gherla, Turda, Bălnaca, Recea, Zece Hotare; Bistrița, Sângeorzul Nou, Lechința, Budești Cârligata;

- magne în zona Săndulești;
- nisipuri cuarțoase se extrag de la Gârbău, Arghireșu, Făgetu Ierii și Mănăstireni;
- nisipuri caolinoase și cuarțoase apar în Podișul Someșan pe valea Nadășului mai ales la Mera și Popești, zona Surduc;
- nisip, șisturi bituminoase: Derna, Budoii, Tătăruș, Vișeu, Borșa, Săcel, Târgu Lăpuș;
- nisip și pietriș: în terasele râurilor Crișul Repede, Someș;
- o) ape minerale: Stâna de Vale, Rieni, Tămășeu, Tinca, zona Ilvelor, Rodna, Sângeorz-Băi, Parva, Anieș, Țibleș, Colibița, Bixad, Turț, Băile Puturoase, Luna, Ghenci, Tarna Mare, Vama, Valea Măriei, Noroieni;
- p) ape termominerale: Băile Felix, 1 Mai, Balc, Chistaz, Mădăraș, Aleșd, Tămășeu, Sănnicolau de Munte;
- q) ape geotermale: Oradea, Borș, Săcuieni, Marghita, Ciurmeș, Cighid, Beiuș, Livada, Sântandrei, Toboliu, Tășnad, Belțu, Acăț, Ady Endre, Satu Mare.

Se observă faptul că datorită diversității reliefului și formațiunilor geologice, subsolul regiunii cuprinde o gamă largă de resurse naturale. Pe baza acestora s-au dezvoltat încă din vechime, industria minieră, a materialelor de construcții și o artă specifică locului în prelucrarea lemnului, a argilei și a metalelor. Ulterior s-au dezvoltat celelalte ramuri industriale: industria constructoare de mașini, industria chimică, industria lemnului, industria ușoară, industria porțelanului și a hârtiei, etc.

Apele subterane și de suprafață sunt o resursă vitală vieții și activităților umane.

O altă bogăție este solul, reprezentat de solurile silvestre, în zona montană, silvestre și podzolice în zona deluroasă și premontană, cernoziomurile care ocupă zonele de câmpie, terasă și de luncă.

Principalele resurse ale solului se concretizează în terenurile arabile ce ocupă 49 % din suprafața agricolă (29 % din suprafața totală).

În Regiunea Nord Vest (Transilvania de Nord) este localizată Sucursala Hidrocentrale Cluj, care are amenajări pe râurile: Someșul Cald, Criș, Drăgan și Iad. Sucursala deține un număr de 59 de centrale și stații de pompare cu o putere instalată de 565,84 MW, reprezentând 8,99% din puterea instalată în România și o producție anuală de 3.096,39 GWh/an, ceea ce reprezintă 6,33% din totalul producției hidro la nivel național.

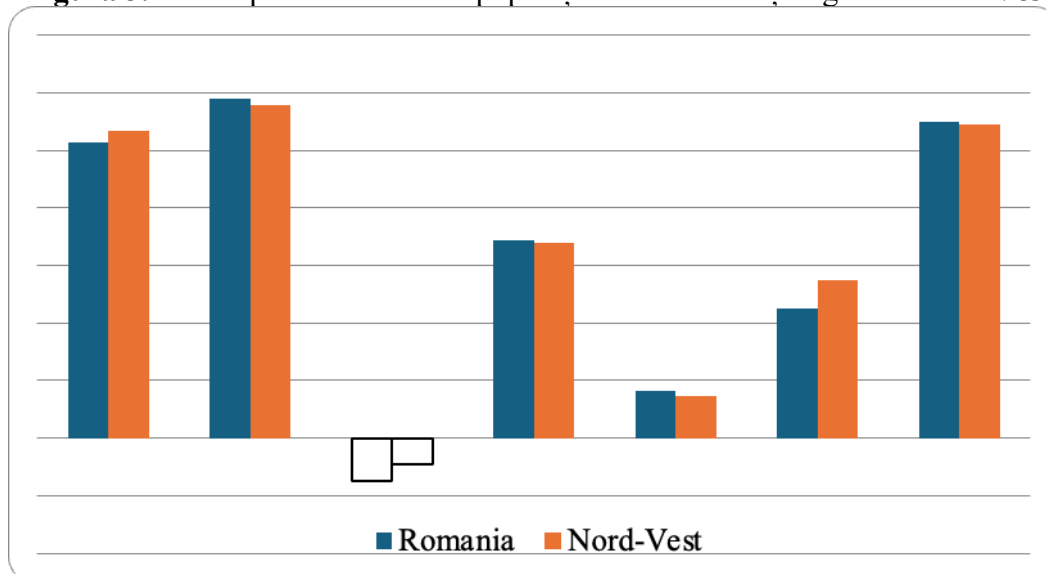
3.3 Resurse umane

Analizând indicatorii privitori la resursele umane folosiți pentru cuantificarea evoluției țărilor în atingerea țintelor de la Lisabona, la nivel european, național și regional putem observa că regiunea este situată departe de media Uniunii Europene și de țintele stabilite prin Agenda de la Lisabona în ce privesc: Produsul intern brut, productivitatea muncii, rata de ocupare totală, precum și rata de ocupare a femeilor și persoanelor peste 55 de ani (obiectivele stabilite în cadrul Consiliului de la Lisabona fiind îndreptate tocmai spre creștere durabilă și creșterea gradului de ocupare și a duratei vieții active a forței de muncă). De asemenea, atât România, cât și Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) se situează la mare distanță de UE din punct de vedere al investițiilor în cercetare-dezvoltare. Valori mai bune decât la nivel european și național înregistrează regiunea la rata șomajului atât pe ansamblu, cât și la femei și tineri, dar trebuie menționat că aceasta se calculează pe baza datelor înregistrate la AJOFM.

Regiunea Transilvaniei de Nord prezintă o distribuție demografică echilibrată între mediul rural și cel urban, județul Cluj fiind de departe cel mai urbanizat (cu 66,9% din populație trăind în mediul urban în 2022). Costurile forței de muncă sunt relativ reduse, iar persoanele ocupate au un nivel de calificare diferențiat și diversificat.

Cu toate acestea, din perspectiva evoluției indicatorilor umani, pe parcursul ultimilor 15 ani, regiunea a cunoscut o serie de procese negative, între care cele mai însemnate sunt declinul demografic datorat sporului natural negativ și emigrarea accentuată a populației, în special a celei active.

Figura 3.1 Principalii indicatori ai populației în România și regiunea Nord-Vest

Sursa: <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#!/pages/tables/insse-table>

Sporul natural este negativ (-0.9‰) având valori negative în 4 județe la nivelul anului 2022. În Maramureș și Bistrița-Năsăud acesta are însă valori pozitive (0.4‰ respectiv 3.0‰). Cu toate acestea situația la nivelul regiunii se prezintă mult mai bine față de media națională.

În ceea ce privește migrația, cu toate că fluxurile migratorii sunt dificil de cuantificat, este cert faptul că regiunea se confruntă cu un fenomen al „exodului de materie cenușie” – numeroși absolvenți tineri specialiști și personal înalt calificat pleacă pentru a se stabili în străinătate în căutarea unor slujbe mai bine plătite și cu perspective mai mari. Cu toate acestea în ultima decadă, ca rezultat al unor politici mai restrictive aplicate de statele de destinație, se estimează o scădere a ratei negative nete a migrației la nivel național. Migrația internă este în schimb redusă.

În afară de emigrarea vârfurilor, un alt fenomen care ia amploare în Regiune este cel al plecării cu contracte de muncă în străinătate, specific în special județelor Satu-Mare, Maramureș sau Bistrița-Năsăud. În unele zone, ponderea populației masculine în totalul populației este foarte scăzută ca urmare a acestui fenomen de migrare a forței de muncă calificate. În ceea ce privește imigrația, în perioada 1992-2022, regiunea Nord-Vest (imigrație 8.37 %) s-a situat pe locul trei în preferințele imigranților, după București-Ilfov și Nord-Est, proveniți mai ales din Germania, Franța și SUA.

Fenomenul de îmbătrânire demografică a afectat și Regiunea Nord-Vest, ca de altfel întreaga țară și întreaga Europa. Experții sunt neliniștiți de rapiditatea cu care îmbătrânește populația în țările aflate în curs de dezvoltare. “În timp ce națiunile industrializate au devenit mai întâi bogate și abia pe urmă au îmbătrânit, țările în curs de dezvoltare îmbătrânesc înainte de a ajunge la îmbogățire”, afirmă Gro Harlem Brundtland, directorul general al Organizației Mondiale a Sănătății (în *Îmbătrânirea populației României în perioada 1992-2004*, INS, 2005). Generat în special de scăderea nivelului fertilității (în aproape toate țările membre) și de creșterea rapidă a speranței de viață (mai ales în EU-15), ca urmare a îmbunătățirii calității și stilului de viață și progresului medical (concretizat în scăderea ratelor de mortalitate), procesul de îmbătrânire se va accentua. Potențialul de îmbunătățire a creșterii economice și sociale va continua astfel să fie afectat de îngustarea segmentului populației în vârstă de muncă și lărgirea continuă a populației vârstnice. Următorii 5 ani reprezintă ultima parte a ferestrei de oportunități demografice înainte de reînceperea unui nou ciclu, încă mai rapid, de îmbătrânire demografică. Conștienți de aceste perspective, factorii de decizie (din Europa și România) încearcă să își intensifice eforturile pentru creșterea ratei de ocupare a populației (și, în special, a populației peste 45 de ani și a celei feminine) și a vârstei de pensionare (pentru prelungirea vieții active).

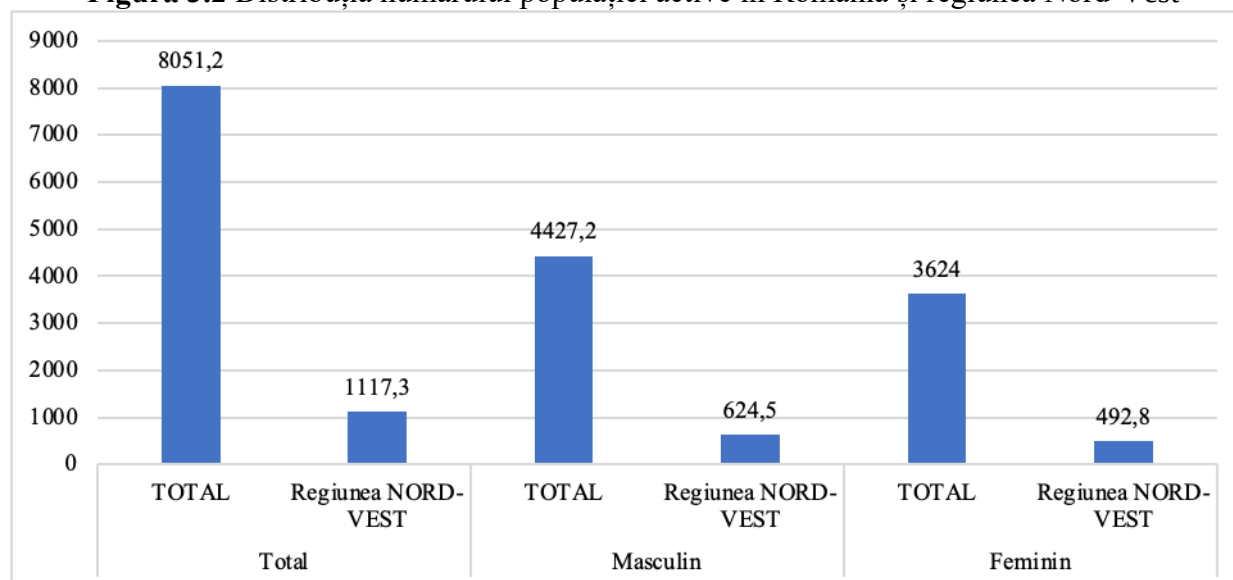
Tabelul 3.1 Distribuția numărului populației pe total și pe grupe de vârstă în România și regiunea Nord-Vest

	Total	0-14 ani		15-59ani		60ani si peste	
	mii pers.	mii pers.	-%-	mii pers.	-%-	mii pers.	-%-
ROMÂNIA							
2020	22435205	4098080	18.3	14117075	62.9	4220050	18.8
2022	19052694	3088447	16.2	11050086	58.0	4914161	25.8
NORD-VEST							
2020	2844042	534304	18.8	1808122	63.6	501616	17.6
2022	2528347	416677	15.6	1494814	59.1	616856	24.4

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#!/pages/tables/insse-table>

Estimările cu privire la evoluția populației în Regiunea Nord-Vest în perioada 2009-2013 (sursa: *Institutul Național de Cercetare Științifică pentru Muncă și Protecție Socială*) relevă o scădere a populației totale cu 3,6%. Pentru grupele de varstă 0-14 și 15-64 de ani, scăderea va fi moderată, în timp ce grupa 65 de ani și peste va crește.

Figura 3.2 Distribuția numărului populației active în România și regiunea Nord-Vest

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#!/pages/tables/insse-table>

3.4 Structura agenților economici

Mari investitori: ELESTICA, NOKIA, BEARBULL SAS, NATUZZI, MICHELIN, BYD, KARELIA CORP. OPTIBELT, SCHLEMMER, WEIDMULLER, MANUFACTURA MODERNA DE METALES, HOLCIM, HAELVOET

Companii reprezentative (în conformitate cu clasificarea CAEN):

- Fabricarea de motoare si turbine(cu exceptia celor pentru avioane, autovehicule si motociclete)
: SC MEDIA REX SRL Zalau, judetul Salaj; SC DANFER SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MATERIALSUD SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ANDMET IMPEX SRL Sighetu Marmatiei, județul Maramureș
- Fabricarea de motoare hidraulice: SC TEHNICAL DESIGN SRL Baia Mare, Maramureș; SC CLASTER SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC STEELRAM SRL Baia Mare, județul Maramureș

- Fabricarea masinilor si echipamentelor de birou(exclusiv fabricarea calculatoarelor si a echipamentelor periferice): SC FRINEL SRL Marghita, județul Bihor; SC NOVART SRL Oradea, județul Bihor; SC HAPPY SRL Baia Mare, județul Maramureș; SC ELSERV SRL Zalau, județul Sălaj; SC SENTEC SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ADISS SA Baia Mare, județul Maramureș; SC BRIO FRESH SRL Bistrița, județul Bistrița Năsăud; SC GECODA COMPANY SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ECOMAC BIZ SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC ISROM IMPEX SRL Oradea, județul Bihor; SC EPUROM SA Baia Mare, județul Maramureș
- Fabricarea altor masini si utilaje de utilizare generala n.c.a. : SC ADISS SA Baia Mare, județul Maramureș
- Fabricarea masinilor si utilajelor pentru agricultura si exploatare forestiere : SC RIELA ROMANIA SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MECANICA MARIUS SA Cluj-Napoca, județul Cluj ; SC ROTECA SRL Satu-Mare; SC TEHNOFAVORIT SA – Sat Bontida Com. Bontida, județul Cluj; SC TULVAN SRL Salonta, județul Sibiu
- Fabricarea utilajelor si a masinilor-unelte pentru prelucrarea metalului: SC EMSIL TECHTRANS SRL Oradea, județul Bihor; SC EURO METAL SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC NAPOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC AUSTROM IMPEX SRL Beius, județul Bihor; SC DANOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC LVD NAPOMAR SA Cluj-Napoca, județul Cluj; SC PROFILAND MET SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC REM MASINI UNELTE S.R.L. BACAU FILIALA; SC NEGRESTI OA Negresti Oas, județul Satu-Mare
- Fabrica altor masini-unele n.c.a: SC ADISAL T H SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC DENSIA IMPEX SRL Gherla, județul Cluj; SC KLAUS KRALLMANN PROD SRL Bistrita-Nasaud, județul Bistrita; SC GHIMAR SRL Sat Criseni, Com. Criseni, județul Salaj; SC GARDAM EXIM SRL Zalau, județul Salaj
- Fabrica utilajelor pentru metalurgie: SC ROM DINAROM SRL Zalau județul Salaj
- Fabrica utilajelor pentru extractie si constructii : SC MIRO SA Bistrita, județul Bistrita-Nasaud; SC COMELF SA Bistrita, județul Bistrita-Nasaud
- Fabricarea utilajelor pentru prelucrarea produselor alimentare bauturilor si tutunului: SC INOTEC SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC TEHNOFRIG SA Cluj- Napoca, județul Cluj; SC GRATECO TEHNOPLUS IMPORT EXPORT SRL Cluj- Napoca, județul Cluj; SC A A M SERVICES SRL Sat Floresti, Com. Floresti, județul Cluj; SC TEHNOFRIG PRO SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC FRIGOLINE SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC INOTEC PLUS SRL Cluj- Napoca, județul Cluj; SC ELECTRODOZAREA SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC INTEL A SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC VADAI IMPEX SRL Satu Mare, județul Satu Mare
- Fabricarea utilajelor pentru industria textila, a îmbracamintei si a pielariei : SC CRISTESIM SRL Oradea, județul Bihor; SC MARTENSITA PRODSERV SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC MARTAR P.S.T. SRL Bistrita, județul Bistrita-Nasaud; SC AT & TA AMATA SRL Cluj-Napoca, județul Cluj
- Fabricarea altor masini si utilaje specifice n.c.a.: SC MATEX SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC TEHNO STAR PRODIMPEX SRL Cluj-Napoca, județul Cluj; SC KENOBI SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC PRODCOM ALBA SOCIETATE COOPERATIVA MESTESUGAREASCA Alba-Iulia, județul Alba
- Fabricarea autovehiculelor de transport rutier: SC THERMO TRUCK ISOTHERMIC SRL Sat Lugasu De Jos Com. Lugasu, județul Bihor; SC SMART PARTENER SRL Satu Mare, județul Satu Mare
- Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule : SC LEONI WIRING SYSTEMS RO SRL Bistrita, județul Bistrita-Nasaud; SC EUROVOL SRL Oradea, județul Bihor; SC STELLWAG ELECTROPROD SRL Bistrita, județul Bistrita-Nasaud; SC VALTRYP TOUR CONSTRUCTION SRL Oradea, județul Bihor;

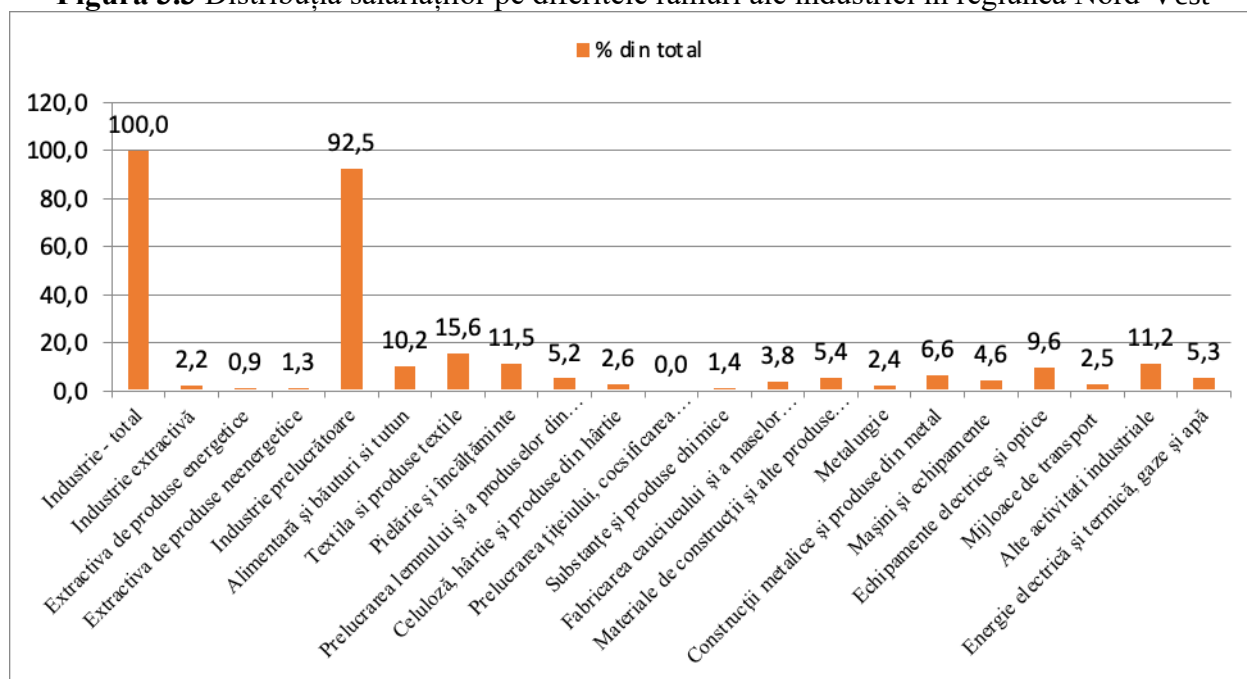
SC PUFAROM PROD COM SRL Gherla, județul Cluj; SC RB MOTORS SRL Satu Mare, județul Satu Mare; SC DORILEX SRL Sat Macau Com. Aghiresu, județul Cluj

• Fabricarea altor piese si accesorii pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule: SC ARVINMERITOR LVS SALONTA SRL Salonta, județul Bihor; SC RAAL SA Bistrita, județul Bistrita-Nasaud ; SC MMM AUTOPARTS SRL Turda, județul Cluj; SC FICAMT SA Oradea, județul Bihor; SC MICRODECO RO SRL Sat Nojorid, Com. Nojorid, județul Bihor

Parcuri industriale:

- jud. Cluj - Parcul Industrial Tetarom, Parcul Industrial Tetarom, Parcul Industrial Tetarom, Parcul Industrial Dej;
- jud.Satu-Mare- Parcul Industrial Satu - Mare sud PHARE 2020;
- jud.Bihor - Parcul Industrial Oradea, Parcul Industrial Bors;
- jud. Salaj - Parcul Industrial Jibou

Figura 3.3 Distribuția salariaților pe diferitele ramuri ale industriei în regiunea Nord-Vest

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

3.5 Cercetare și dezvoltare, Inovare

Universități: Cluj Napoca: 5; Sighetu Marmăției: 1; Baia Mare: 3; Oradea:1; Zalău: 1; Satu Mare:1; Livada : 1; Marghita: 1; Salonta:1; Bistrița: 3; Sieu: 1; Năsăud: 1

Institute și Centre de Cercetare: Oradea : 5 Institute; Săcueni : 1 Institut; Bistrița : 1 Institut; Cluj Napoca : 4 Institute; Baia Mare : 1 Institut; Halmeu : 1 Institut; Zalău: 1 Institut

În anul 2020, în Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) funcționau 65 de unități de Cercetare-Dezvoltare, dintre care 30 de agenți economici. Numărul acestora a rămas relativ constant în următorii ani. Numărul institutelor de cercetare s-a redus însă după anul 2000, (în 1999 existau 74 de unități de C&D în regiune), acestea confruntându-se cu numeroase probleme de finanțare, de adaptare a activității la nevoile sectoarelor economice (tranziția de la cercetarea fundamentală la cea aplicativă fiind dificilă), precum și cu lipsa infrastructurii suport necesare (aparatură, echipamente) desfășurării activității. Acestea reprezintă 10,81% din efectivul total de unități C&D din România. În București se concentrează 38,1% dintre acestea.

La nivelul regiunii există un potențial deosebit în ceea ce privește instruirea specialiștilor și activitatea de cercetare, potențial ilustrat în varietatea specializărilor universităților de profil și a activității de cercetare pe care o desfășoară.

Instituțiile de învățământ superior care desfășoară activități în sectorul cercetării sunt și cele mai prestigioase din regiune:

- Universitatea Babeș-Bolyai
- Universitatea Tehnică
- Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară
- Universitatea Oradea
- Universitatea de Nord Baia-Mare
- La nivelul regiunii, însă și la nivel național, există o problemă reală legată de transferul de tehnologie din sfera învățământului universitar înspre activitățile productive. Este nevoie de dezvoltarea cooperării tehnologice prin proiecte comune și parteneriate.
- În ceea ce privește numărul personalului angrenat în activități de C&D, acesta a avut o rată de creștere mult mai accentuată decât media națională până în 2002, urmând să scadă drastic în perioada 2003-2004. În 2004, în Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) personalul angajat în domeniul Cercetare&Dezvoltare reprezenta 0,20% din totalul forței de muncă, mult sub media națională, care în același an, era de 0,49%, și nivelul UE25 de 1,44%. Dintre aceștia, 45% erau cercetători, 22,8% tehnicieni asimilați și restul de 32,2% se încadrează în alte categorii.
- Dacă în 2002 la nivelul regiunii, erau 28,1 salariați ce își desfășurau activitatea în cercetare-dezvoltare la 1000 persoane ocupate civile, în 2003 acest indicator coboară la 24,2. Scăderea se datorează de fapt scăderii drastice (aproape de 4 ori) a personalului angajat în C&D în județul Bihor, întrucât în toate celelalte județe (exceptând Sălaj) s-au înregistrat creșteri.
- În perioada 1999-2002 cheltuielile totale pentru Cercetare și Dezvoltare la nivelul regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) (ca pondere din cheltuieli totale pe țară) au crescut de la 4,55 % la 6,74% (+2.19%), respectiv de la 99941 mil ROL prețuri curente la 386870 mil ROL. În 2003 însă acestea scad cu 5% față de nivelul anului 2003. Se remarcă în 2002 județul Cluj cu o pondere a cheltuielilor C&D de 86% din totalul cheltuielilor C&D regiune, cu o tendință de echilibrare în 2003, când ajunge să dețină 64% din total, cu creșteri spectaculoase înregistrate în județul Bihor (cu 600% între 2002 și 2003).
- Între 2000-2002 se remarcă dublarea cheltuielilor C&D provenite de la întreprinderi, cu toate că ponderea acestora în total cheltuieli C&D s-a înjumătățit. Cheltuielile C&D efectuate din fondurile publice, de asemenea, au crescut semnificativ (de 5 ori), iar fondurile din străinătate destinate activităților de C&D nu au înregistrat oscilații mari de valoare și pondere.
- Anul 2003 însă a fost unul atipic, în care toate tendințele înregistrate anterior au fost oarecum răsturnate, după cum reflectă tabelul anterior: cheltuielile C&D în sectorul privat s-au dublat, atât ca valoare absolută cât și ca pondere, cheltuielile din fondurile publice au scăzut drastic (s-au înjumătățit ca sumă și pondere), iar cele provenite din străinătate s-au dublat; de asemenea, capitolul “alte surse” în 2003 a înregistrat valori de 10 ori mai mari față de 2002.

3.6 Infrastructura de transport

Integrarea în economia europeană este facilitată de o infrastructură de transport eficientă, conectată la rețeaua europeană de transport. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport contribuie la creșterea competitivității economice a Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) și permite dezvoltarea de noi activități pe piața internă.

Analiza socio-economică atestă faptul că în ultimii cinci ani sectorul transporturilor, depozitării și telecomunicațiilor a contribuit din ce în ce mai mult la formarea PIB-ului și a ocupării forței de muncă. Această contribuție a fost sprijinită de creșterea sectoarelor industriei (în special, industria prelucrătoare) și construcții.

Transport zona Nord-Vest

Regiunea este traversată de 6 drumuri europene – E60, E81, E79, E671, E58 și E576. În plus, Autostrada Transilvania este în construcție și va traversa județele Cluj, Sălaj și Bihor aflate în regiune. Regiunea are și o rețea feroviară dezvoltată, conectată la principalele localități.

Există patru aeroporturi în regiune – Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare și Baia Mare. Oficialitățile clujene au demarat recent formalitățile de extindere a aeroportului, intenția fiind de a îl transforma în al doilea aeroport important din România aceasta și pentru a corespunde cerințelor fabricii Nokia. Se are în vedere printr- altele mărirea lungimii pistei la 3500m astfel ca să poată ateriza avioane de mare tonaj.

Pe ansamblul regiunii, infrastructura de transport, mediu și energetică este mai bine dezvoltată comparativ cu alte regiuni, dar lipsa investițiilor timp de decenii a adus diferitele tipuri de infrastructură într-o situație precară. Așezată la intersecția axelor de comunicare nord-sud și est-vest, regiunea dispune de o rețea de drumuri destul de densă (34,7 km/100 km²). Corelat cu nivelul general de dezvoltare economică, județele Maramureș (25,0 km/100 km²), Bistrița-Năsăud (28,1 km/100 km²), au cele mai reduse rețele de drumuri publice prin raportare la suprafață.

Dezvoltarea infrastructurii de transport sprijină punerea în valoare a poziției geografice a Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord), ca zonă de tranzit dinspre/înspre Ungaria și Ucraina și duce la creșterea mobilității, persoanelor și a mărfurilor, atât inter- cât și intra-regionale, astfel încât pot fi reduse distanțele parcurse și costurile asociate. Dezvoltarea infrastructurilor de transport: rutier, feroviar, aerian și alinierea acestora la standardele europene (din punct de vedere al parametrilor tehnici și operaționali) duce la racordarea coerentă a rețelei regionale la rețeaua națională și europeană și corelarea proiectelor de dezvoltare ale Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) cu cele din regiunile vecine.

În paralel cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, este necesară demararea unor acțiuni susținute pentru a dezvolta transportul intermodal. Acesta ar permite transportul materiilor prime și al mărfurilor la costuri scăzute. Ca urmare, apare ca o prioritate stabilirea unui echilibru între transportul feroviar și cel rutier și creșterea rolului transportului aerian.

Situația infrastructurilor fizice

Infrastructura tehnică analizată e constituită din infrastructuri de transport (drumuri, căi ferate, aeroporturi). Pe plan general, infrastructurile regionale necesare asigurării unei minime serviri a nevoilor comunităților, în acest stadiu de dezvoltare, există, dar sub-investițiile cronice timp de mai multe decenii impun fonduri importante pentru modernizare fie că este vorba de rețelele de transporturi rutiere sau feroviare, de rețelele de telecomunicații, de sursele de aprovizionare ale diferitelor sectoare energetice sau de condițiile de protecție a mediului.

Prioritatea esențială va consta din securizarea racordării regiunii la marile coridoare pan-europene de transport de marfuri și persoane (vezi Anexa – Coridoare de transport Pan-Europene) și la rețeaua de transport trans-europeană (TEN-T): dezvoltarea de autostrăzi (Axa prioritară TEN-T nr.7 – pe teritoriul României: Nădlac-Sibiu-București-Constanța și Nădlac-Calafat-Vidin), modernizarea infrastructurii feroviare (Axa prioritară TEN-T nr. 22 – pe teritoriul României: Curtici-Arad-Sibiu-Brașov-București-Constanța).

Rețeaua rutieră

Situată aproape de piețele europene, Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) are o poziție geografică favorabilă. Oradea, al doilea centru urban, ca importanță și mărime, al regiunii este situată la 250 km de Budapesta.

În ce privește rețeaua rutieră, deși regiunea este străbătută de șapte drumuri europene are o poziție periferică față de coridoarele de transport pan-europene care străbat România: IV – Berlin/Nurnberg - Praga - Budapesta - Constanța/Salonic/Istanbul, traseul în România fiind Nădlac–Arad–Timișoara–Lugoj–Deva–Sibiu–Pitești–București–Constanța și IX – Helsinki - St. Petersburg - Moscova/Pskov - Kiev - Liubashevskă - Chișinău - București - Dimitrovgrad –

Alexandropolis, parcurgând traseul București–Buzău–Focșani–Albița în România, coridoare care au atât o componentă rutieră cât și feroviară și care sunt prioritare în strategia de dezvoltare națională.

Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi adecvată, fapt care duce la devierea traficului spre alte regiuni. Construcția autostrăzii Borș-București va rezolva o parte din probleme, dar este nevoie de investiții masive pentru modernizarea altor rute (în principal pe direcțiile est-vest și nord-sud pentru asigurarea legăturilor rapide cu polii importanți din vecinătate: Timișoara și Sibiu). Sistemul de drumuri județene, care ar trebui să compenseze această lipsă este insuficient modernizat.

Din 13.858 km total rețea de drumuri, 3.955 de km sunt drumuri naționale, densitatea medie a drumurilor în regiune fiind de 34,7 km/100 km² ușor superioară densității naționale (33,3 km/100 km²). Din rețeaua totală de drumuri din regiune doar 3.222 km sunt modernizați (adică 27,2% din total). Pe traseele importante (drumuri europene) s-au efectuat sau sunt pe cale de finalizare lucrări de reabilitare.

Analiza densității drumurilor, de toate categoriile, pune în evidență diferențe notabile, pe de-o parte între județele regiunii și mai ales în interiorul fiecărui județ, iar pe de altă parte între Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) și alte regiuni. Cele mai mari diferențe apar însă comparativ cu regiunile din centrul și vestul Europei.

Densitatea de drumuri modernizate este mai mare decât în alte regiuni ale României, dar mult mai mică decât media europeană, problema resimțindu-se în special la sistemul de drumuri județene care sunt modernizate într-un procent nesatisfăcător mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare cum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud. Drumurile comunale, cele care asigură legătura între comune și orașe sunt de asemenea degradate și cu soluții tehnice depășite nepermitând un acces facil spre aceste zone care se găsesc astfel într-o evidentă izolare.

În interiorul regiunii discrepanțele dintre județe nu sunt mari, dar ele există totuși. În zonele cu relief muntos densitatea rețelei rutiere este redusă (în special județele Maramureș Bistrița-Năsăud și partea sudică a județului Bihor unde există areale “rupte” datorită unor bariere naturale, deși funcțional, se completează perfect cu zonele vecine, acest lucru ducând la întârzieri puternice de dezvoltare – ex. zona Rodna-Padiș etc).

Județele Cluj și Bihor au o densitate a drumurilor naționale superioară beneficiind și de o poziție geografică superioară ce favorizează traversarea acestor județe de către coridoare rutiere europene.

Autostrada Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov va scurta distanța dintre principalele centre ale regiunii; această autostradă va fi direcționată prin partea centrală a regiunii permițând pe de-o parte scoaterea “dintr-un con de umbră” a județelor mai slab dezvoltate și din punct de vedere logistic și socio-economic permițând totodată conectarea la infrastructurile de transport est-vest cu relația Moldova.

Construcția și modernizarea drumurilor reprezintă o necesitate din punct de vedere economic, reducând durata de transport și, prin urmare, costurile de transport. La acestea se adaugă necesitatea re-proiectării drumurilor de acces la zonele industriale în dezvoltare, corelate cu dezvoltarea transportului intermodal. O altă problemă este dată de lipsa unei infrastructuri de acces la zonele cu potențial turistic ale regiunii, în special de turism montan, care se află într-o stare de uzură avansată; astfel nu pot fi puse în valoare zonele de tradiție turistică și care au un potențial de dezvoltare important cum sunt Munții Apuseni sau Munții Rodnei.

Lipsa de trasee alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau pentru bicicliști face ca circulația să fie greoaie și nesigură. O infrastructură de transport nouă va face posibilă generarea unei cereri de transport rutier pe itinerarii specifice, spre locații turistice sau economice (centre industriale, poli de dezvoltare).

Ca o concluzie, infrastructurile de transport din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu sunt suficient dezvoltate și necesită investiții importante pentru a fi la nivelul

standardelor europene. Investițiile trebuie îndreptate spre drumuri județene, șosele de centură ale orașelor congestionate de trafic, drumuri din mediul rural și cele de acces spre zonele cu potențial turistic, mai ales a zonelor montane, balneare și de agro-turism.

Transportul Urban

Dat fiind faptul că traficul mai ales în marile orașe cum sunt Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare, Bistrița, Satu-Mare, Zalău este aglomerat se impune construcția de șosele de centură prin care să se devieze traficul greu pe rute ocolitoare aflate în afara orașelor. Există doar centuri parțiale în Oradea, Baia Mare și Bistrița.

Centrele urbane nu au centuri de ocolire, zonele centrale și străzile din jurul acestora sunt congestionate de trafic și devin din ce în ce mai poluate. De asemenea, locurile de parcare sunt insuficiente. Toate orașele se confruntă cu această problemă de suprautilizare dat fiind faptul că parcul auto a crescut exponențial în ultimii ani.

Transportul de suprafață reprezintă o mare problemă în special pentru Cluj-Napoca care a devenit unul dintre cele mai aglomerate orașe ale României. În ce privește parcul de transport public urban, doar o pondere mică conține vehicule ecologice la nivel regional. Acesta conține vehicule învechite care poluează mediul și cresc costurile de transport.

Actorii economici au nevoie de acces viabil la piață și la prețuri rezonabile, iar cetățenii au nevoie de acces la un sistem bun de transport public urban. Extinderea infrastructurii de transport ecologice și cumpărarea de autovehicule ecologice pentru înlocuirea autobuzelor, troleibuzelor și tramvaielor învechite va duce la dezvoltarea unui transport public urban durabil. Introducerea unor sisteme de monitorizare și control al traficului va duce la creșterea vitezei în trafic, iar utilizatorii sistemului de transport public vor fi informați în timp real, lucru care va duce la decongestionarea transportului public urban, asigurând o calitate ridicată a vieții în mediul urban.

Rețeaua feroviară

În ce privește rețeaua feroviară, a fost inițiat un program de modernizare a garilor. Oricum, starea generală a infrastructurii feroviare este slabă, liniile ne-electrificate reprezentând aproape 90% din rețeaua regională. Au fost introduse trenurile “Săgeți albastre”, dar calitatea precară a materialului rulant, restricțiile de viteză, reduc foarte mult impactul acestora. Principalele probleme rămân însă legăturile deficitare în zonă (mai ales cele interjudețene) și existența a numeroase zone cu restricții de viteză. Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 4,2% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu Vestul european. Materialul rulant este încă insuficient.

Rețeaua feroviară număra în 2004 1641 km, din care 166 km sunt linii electrificate, iar 255 km sunt linii duble. Rețeaua este mai densă decât cea de la nivel național având densități peste medie în județele Bihor, Bistrița-Năsăud și Satu-Mare, iar sub medie în Sălaj, Maramureș și Cluj.

Realizarea în mică măsură a lucrărilor de întreținere a infrastructurii și modernizare a materialului rulant a alterat în mod semnificativ calitatea transportului feroviar. Infrastructura sub-dezvoltată și ne-modernizată la standarde europene afectează atât siguranța, cât și calitatea (timp de deplasare mari) creând presiuni pe infrastructura rutieră și afectând grav mobilitatea în cadrul regiunii.

Serviciile feroviare sunt operate cu precădere de companiile de stat SNTFC CFR Călători S.A. și SNTFM CFR Marfă S.A., însă piața de transporturi feroviare de mărfuri a fost deschisă în România încă din 1998, iar primii operatori privați și-au început activitatea în 2020.

Transportul aerian

Accesibilitatea aeriană este relativ bună: în Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare și Satu-Mare, dintre care

primele două sunt cuprinse în rețeaua transeuropeană de transport (Vezi Anexa – Aeroporturi TEN-T în România).

Traficul pe aeroportul din Cluj-Napoca a crescut constant în ultimii cinci ani. Volumul transportului de pasageri a fost de 3,4 milioane de pasageri în 2004, din care Aeroportul Henri Coandă - Otopeni a deținut 76,4%, Aeroportul Timișoara 8,2% și Aeroportul Cluj-Napoca 4,8%. Creșterea înregistrată în transportul de pasageri în perioada 2002-2004 a fost cea mai ridicată în cazul Aeroportului Cluj-Napoca (s-a dublat), fiind mai mare decât cea înregistrată la Aeroportul Henri Coandă - Otopeni (28,2%).

3.7 Rețele de telecomunicații

Analiza comparativă a indicatorilor cei mai des utilizați evidențiază o tendință de creștere a gradului de dezvoltare a societății informaționale în România. La nivel național, între 1999 și 2003 s-a înregistrat o rată de creștere a numărului de PC-uri de 228%, cu o creștere anuală medie de 34,5% (8,3 PC-uri la 100 locuitori în 2003), iar numărul utilizatorilor internet a crescut în aceeași perioadă cu 563%, cu o rată spectaculoasă de creștere de 60% pe an (19,1 utilizatori Internet la 100 locuitori în 2003). În 2002, numărul computerelor la 1000 de locuitori era de 69,2 în România. Tot la nivel național, statisticile indică apropierea de valorile din UE-15, astfel: rata de penetrare a internetului în administrația publică a fost de 80% (media UE-15 = 84,2%), în mediul de afaceri 75% (media UE-15 = 84,2%), cu diferențe mari însă la capitolul utilizatori casnici, unde rata de penetrare în România este de 12,2% față de 45,1% în UE-15.

La nivel regional există date referitoare doar la anul 2001, ceea ce nu face posibilă o analiză a evoluției și a ratelor de creștere în domeniul IT. În 2003, față de 2002, numărul de specialiști ITC a sporit la nivel național cu 20%. Ponderea specialiștilor ITC se regăsește în servicii și mai puțin în industrie.

Statisticile la nivel național indică faptul că întreprinderile mari (peste 250 de angajați) sunt cele care utilizează produsele ITC în cea mai mare măsură, procentele în rândul IMM-urilor fiind reduse pentru toți indicatorii: ponderea întreprinderilor ce dețin PC-uri, ponderea numărului de salariați ce utilizează PC/Internet, ponderea întreprinderilor care au un web-site propriu. Între 2003 și 2002 numărul întreprinderilor ce dețin site propriu aproape ca s-a dublat. Vânzările prin internet (e-commerce) sunt încă slab dezvoltate, atât la nivelul regiunii, cât și la nivel național (în medie sub 2% din întreprinderi vând prin internet, iar procentul celor care cumpără prin internet este asemănător).

În regiune, numărul firmelor care dezvoltă produse software pentru piețele din străinătate este în creștere, cu șanse de diversificare și dezvoltare de produse software proprii cu valoare adăugată ridicată. (soluții ERP, soluții în domeniul multi-media, managementul calității, e-learning, e-government, inovația de proces, etc). Potențialul acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) este susținut și de numărul de specialiști care se crează continuu prin absolvirea universităților și a facultăților cu profil tehnic din regiune.

Referitor la rețelele de telefonie, în 2003 existau 19 abonamente telefonice la 100 locuitori. Pe lângă Romtelecom, companii de specialitate au început să câștige cote de piață prin oferirea de pachete de servicii și prețuri competitive (ex. Astral). Telefonie mobilă s-a dezvoltat rapid în regiune, piața fiind disputată în principal între companiile Orange și Vodafone.

Companiile ITC din cele șase județe ale Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) au realizat în anul 2003 o cifră de afaceri cumulată de aproape 70 de milioane de dolari, ceea ce reprezintă aproximativ 6,5% din cifra similară raportată la nivelul întregii țări, potrivit unei statistici a Institutului pentru Tehnică de Calcul (ITC), București.

Potrivit statisticii amintite, județul Cluj ocupă locul al treilea la nivel național din punct de vedere al cifrei de afaceri realizate de firmele IT (48,9 milioane de dolari în 2003) și al doilea loc pe plan național în ceea ce privește numărul de firme cu CAEN 30 "producția de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou" și CAEN 72 - "informatică și activități conexe". În total, în

firmele din cele șase județe din Regiunea Nord-Vest lucrează aproape 3.500 de angajați, la un număr total de 3.150 de firme IT.

3.8 Aspecte urbane

În profil teritorial, regiunea este structurată în jurul a trei centre de polarizare: municipiile Cluj-Napoca, Oradea și Baia-Mare. Fiecare dintre acești poli are un potențial semnificativ de influență nu doar regională, ci și extra-regională.

Cele 6 județe ale regiunii sunt alcătuite din 43 de orașe și 402 de comune (445 unități administrative). Comparând ponderea numărului unităților administrative raportat la nivelul național cu ponderea suprafeței regiunii și a populației la nivel național se poate constata că, în medie, o unitate administrativă din regiune concentrează un număr mediu de locuitori mai mic pe o suprafață medie mai mică, în general structura administrativă fiind mai fragmentată (la nivelul județelor și comunelor).

	Suprafața totală (km ²)	Numărul orașelor	din care: municipii	Numărul comunelor	Numărul satelor
Nord - Vest	34159	43	15	402	1800
Bihor	7544	10	4	91	430
Bistrița-Năsăud	5355	4	1	58	235
Cluj	6674	6	5	75	420
Maramureș	6304	13	2	63	214
Satu Mare	4418	6	2	58	220
Sălaj	3864	4	1	57	281

Sursa: Anuarul Statistic al României 2009, INS

Acest lucru se datorează în esență gradului de ruralizare mai ridicat chiar și decât media națională. Dealtfel, conform criteriilor OECD, Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) (și alături de ea alte 6 regiuni ale României, cu excepția regiunii București-Ilfov) este o regiune semnificativ rurală având în 2022 o densitate de 79,7 loc/km² și o pondere a populației rurale în total populație de 46,7%. Tot conform acestei definiții patru dintre cele șase județe componente ale Regiunii sunt preponderent rurale, populația care trăiește în mediul rural depășind 50% din totalul populației.

România	Economie (-7, 7) ¹⁶	Piața muncii (-8,8)	Populație (-4,4)	Mediu (-3,3)	Dezastre naturale (-6,6)	Accesibilitate (-4,4)	Structură spațială (-6,6)	Clasificare ESPON
N-V	-4	-3	1	0	1	-2	-1	235

Sursa: www.espon.lu, martie 2005

Ponderea populației pe cele două medii urban-rural este relativ egală; excepțiile sunt județul Cluj – cel mai urbanizat (66,9% populație urbană), și județul Bistrița-Năsăud – cel mai ruralizat (36,9% populație urbană) în 2022.

Evoluțiile din perioada 1999-2022 pun în evidență o tendință generalizată de scădere a populației urbane până în 2002 (având ca și cauze principale: migrarea către rural a populației sărace, imigrarea sau migrarea către comune adiacente orașelor a unei părți din populația urbană din orașele mari), după care această pondere a început din nou să crească.

Regiunea dispune de un singur oraș cu o populație de aproximativ 300.000 de locuitori (Cluj-Napoca) și doar 3 orașe cu o populație de peste 100.000 locuitori – Oradea, Baia-Mare și Satu-Mare. Aceste așezări, alături de celelalte reședințe de județ (Bistrița, Zalău) concentrează majoritatea populației care trăiește în mediul urban în județele regiunii.

În acest context, indiferent de cauzele scăderii procentuale a populației urbane, și chiar dacă acest fenomen a fost unul național ceea ce ar trebui să îngrijoreze este incapacitatea spațiilor urbane, și în special al celor care concentrează majoritatea populației urbane din

regiune, de a oferi alternative viabile locuitorilor care aleg mediul rural în defavoarea mediului urban sau imigrarea.

Din alt punct de vedere, gradul de ruralizare al Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) poate fi surprins și printr-o analiză a repartiției terenurilor după modul de folosință. Astfel, la nivel de regiune, cum de altfel și la nivelul fiecărui județ din regiune, se remarcă faptul că ponderea principală o dețin terenurile agricole (49 - 72%), urmate de păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră.

Analiza detaliată elaborată în Planul de Amenajare a Teritoriului Regiunii Nord-Vest distinge existența a 10 categorii de centre de influență, din care nouă cu caracter urban și unul cu caracter rural.

3. Cluj-Napoca se situează pe locul II în ierarhia națională ca potențial de polarizare, după capitală, influența acestuia manifestându-se asupra întregului spațiu al Transilvaniei. În cadrul regiunii ocupă locul I în ierarhia urbană.

2. Pe locul II se situează Oradea și Baia Mare, centre urbane ce preiau și funcții interjudețene.

3. Orașul Satu Mare se situează pe locul IV în ierarhie, fiind un centru urban cu influență interjudețeană redusă (vestul jud. Maramureș și nordul jud. Bihor).

4. Centre urbane cu influență județeană: aici se includ capitalele de județ Zalău și Bistrița.

5. Municipii cu influență interjudețeană; cuprind municipiul Turda, cu influență asupra bazinului inferior al Arieșului, Dej, cu influență asupra sectorului de confluență a Someșului Mic cu Someșul Mare și Sighetul Marmăției, care polarizează întreaga Depresiune a Maramureșului.

6. Orașe cu influență zonală - acestea deservește cu funcții urbane un număr de 8 și 16 comune (Beiuș, Salonta, Carei, Năsăud).

7. Orașe cu influență locală I. Acestea sunt mai numeroase, având, în general, sub 10.000 de locuitori. Sunt relativ corespunzător echipate cu dotări urbane vitale (spitale, licee, etc.) (Aleșd, Beclean, Câmpia Turzii, Gherla, Huedin, Jibou, Marghita, Negrești Oaș, Sângeorz Băi, Șimleul Silvaniei, Ștei, Tășnad, Tg. Lapuș, Vișeu de Sus).

8. Orașe cu influență locală II. Cuprind un număr redus de așezări urbane cu declin economic vizibil și cu un potențial de polarizare foarte slab ori absent (Nucet, Vașcău, Borșa, Cehul Silvaniei, Cavnic, Baiuț).

9. Orașe agricole cu arii de influență în consolidare. Sunt reprezentate de Valea lui Mihai și Seini. Valea lui Mihai, la limita nordică a județului Bihor, valorifică și poziția de punct transfrontalier și nod feroviar, iar Seini la limita vestică a județului Maramureș acoperă cu servicii urbane un spațiu de dispută interjudețeană.

10. Centrele de influență supracomunală dispun de unele dotări similare urbanului și au un bun potențial de comunicație.

3.9 Calitatea vieții

Din totalul de 2245 de localități din regiune în 2022 (43 orașe din care 15 municipii, 402 comune și 1800 sate), în 119 se distribuie gaze naturale (dintre care 30 de municipii și orașe). Energia termică, din datele disponibile la sfârșitul anului 2022, se distribuie în 7 localități, dintre care 6 sunt municipii și orașe.

La sfârșitul aceluiași an, rețeaua de distribuție a apei potabile cuprindea toate orașele și municipiile în total 354 de localități din totalul de 2245 din regiune. În anul 2022, lungimea conductelor de distribuție a gazelor naturale era de 4650 km, fiind a treia la nivel național după regiunea Centru (cu o rețea de 7936 km) și Sud-Muntenia (cu o rețea de 4993 km). Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile este de 8844 km. În anul 2022, au fost distribuite gaze naturale totalizând 923647 m³, dintre care 44,25% au reprezentat livrări destinate consumului casnic.

În anul 2022 în regiunea Nord-Vest situația se prezenta astfel:

	2022
Localitati cu instalatii de canalizare publica:	110
din care municipii	41
Lungimea totala a conductelor de canalizare publica (km)	2857
Suprafata spatiilor verzi (ha)	2421
Apa potabila (mii m3):	125763
din care pentru consumul casnic	83993
Localitati in care se distribuie gaze naturale:	119
din care municipii si orase	30
Localități în care se distribuie energia termică :	7
din care municipii și orașe	6
Localități în care se distribuie apa potabilă	354
din care municipii și orașe	43

Sursa: <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/INSSE-table>

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

În final, putem spune că impactul exercitat de fondurile europene asupra competitivității regionale nu se ridică la nivelul așteptărilor, întrucât utilizarea fondurilor europene este încă tributară lipsei de viziune privind dezvoltarea socio-economică integrată și coerentă, atât la nivel național cât și regional. Chiar dacă există documente strategice atât la nivel de economie, per ansamblu, cât și la nivel de sectoare economice, s-a observat de-a lungul timpului, că transpunerea în practică a priorităților stabilite în cadrul acestora nu a avut ca rezultat o dezvoltare unitară, ci una dispartă.

Acest lucru se datorează faptului că proiectele finanțate sunt "rupte" unele de altele, nu vin să se susțină unele pe altele. Prin urmare, nu există o concentrare a eforturilor pe domeniile cu adevărat importante, fiind finanțate proiecte mici în toate domeniile, nu proiecte strategice mari, integrate, care să producă un impact puternic asupra dezvoltării economice, și prin urmare asupra competitivității la nivel național sau regional. Altfel spus, nu se obține o sinergie a efectelor, prin proiecte corelate, care să urmărească o strategie economică unitară.

Deși există acest cadru strategic încă de la începutul perioadei de programare, prioritățile nu au fost clar stabilite și nu s-a realizat o ierarhizare a lor. Astfel, interesul acordat acestora a variat în funcție de programele de acțiune ale diferitelor forțe politice care s-au succedat la guvernare.

Acest lucru a dus fie la nefinalizarea proiectelor începute, fie la finalizarea unui număr mare de proiecte care nu au generat efectele așteptate în mediul economic și social. Se poate menționa și faptul că multe dintre proiectele depuse și finanțate, mai ales cele având beneficiari administrații publice, nu au fost rezultatul unei planificări strategice, ci au devenit "prioritare" datorită simplului fapt că exista posibilitatea de finanțare a acestora. Prin urmare proiectele nu au fost pregătite în funcție de nevoile existente și apoi să se caute surse de finanțare, ci s-au elaborat proiecte care să poată fi finanțate prin sursele de finanțare oferite de diferitele programe operaționale.

În concluzie, considerăm imperativ necesar ca în următoarea perioadă de programare, în cadrul documentelor strategice, să existe un grad mai ridicat de concentrare și corelare în utilizarea fondurilor, cu accent pe acele intervenții prioritare specifice, identificate pe baza potențialului și a necesităților reale dintr-un anumit teritoriu, sector sau ale unui anumit grup țintă. De asemenea, este foarte important ca în procesul de identificare a proiectelor prioritare să fie consultați și implicați toți partenerii sociali, economici și reprezentanți ai tuturor partidelor politice, astfel încât acestea să fie recunoscute și asumate de toți și să se asigure o continuitate indiferent de modificările care ar putea interveni la nivelul factorilor de decizie naționali, regionali, județeni sau locali.

BIBLIOGRAFIE

1. Adumitrăcesei I.D, E.Niculescu, N.G.Niculescu(2012) "Economie politică – teorie și politică economică pentru Romania", Editura Polirom, p.193;
2. Bădulescu Alina (2016) , Ocuparea și șomajul - între abordări teoretice și realități contemporane, Ed.Universității , Oradea;
3. Blaga, Eugen, Politici de ocupare a forței de muncă, Universitatea București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, suport de curs, master «Politici Sociale în context European», București
4. Blaug M, (2014) , Teoria economică în retrospectivă, Ed.Didactică și Pedagogică , București;
5. Ciucur D(2014), "Piața muncii în condițiile aderării României la Uniunea Europeană", în revista "Raporturi de Muncă", nr. 5/mai 2004, p. 25;
6. Didier M (1998) , Economia :Regulile jocului , Ed Humanitas, București;
7. Dobrotă N , Economie politică, Editura Economică, București, 1997, p.383;
8. Georgescu M A (2015) Provocări socio-economice , Ed.Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
9. Georgescu, Maria Ana, 2016, Politici de ocupare a forței de muncă, în revista Calitatea Vieții, XVII, NR. 1-2.
10. Ghisoiu M (2010), Sisteme si structuri noi de reducere a somajului, Universitatea Babes Bolyai , Cluj Napoca, Catedra de economie Politica, proiect de cercetare tip A;
11. NICOLESCU(2019) ,Strategic directions focused on SMEs for the way out of crisis,Journal Economia. Seria Management, Issue 1, pages 17-22;
12. Parker S (2014) , The economics of self-employment and entrepreneurship, Cambridge University Press
13. Perț S, "Piața paralelă a muncii", în revista "Raporturi de muncă", nr. 2/2001, p.20;
14. Popescu Gh (2002), Evoluția gândirii economice , Ed a 2 -a , Ed. „George Baritiu „, Cluj Napoca;
15. Preda, Marian, 2002, Politică socială românească între sărăcie și globalizare, Editura Polirom, Iași.
16. Răboacă Gh (2003) Piața muncii și dezvoltarea durabilă, Ed. Tribuna economica , București;
17. Stănculescu Manuela, 2019, Riscuri, vulnerabilități și soluții pe piața muncii, în Raportul Comisiei Prezidentiale, Riscuri și inechități sociale în România, București.
18. Stiglitz J, Walsh C (2002) Economie , Ed. Economică , București;
19. Suta-Selejeanu S (1997) Doctrina economice – O privire panoramică , Ed.Eficient , București;
20. Tompea, Anca, Grupuri/societăți/zone aflate în criză /dificultate în Zamfir, Cătălin, Stănescu, Simona(coord.), 2017, Enciclopedia Dezvoltării, Sociale, Editura Polirom, București.
21. Tudose, Gabriela,Totan, Lavinia, Stefania, Cristache, Silvia, Elena, Modele de analiza a pietei fortei munca din Romania, 2013 , Economie teoretica si aplicata, volumul XX, NR.4, pp.104-113 Disponibil pe: http://store.ectap.ro/articole/855_ro.

EVOLUȚIA SECTORULUI PRIVAT ÎN ROMÂNIA

Matei Mihai

*Facultatea de Administrație Publică
Master Puterea Executivă și Administrația Publică*

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela

Abstract: Au trecut mai mult de 30 de ani de la teribilele evenimente din decembrie 1989, care au deschis o noua pagina in istoria Romaniei, a trecerii de la communism la capitalism, de la totalitarism la democratie, de la economia de comanda la economia de piata. Imediat dupa 1989 societatea romaneasca a cunoscut o prabusire fara precedent atat din punct de vedere economic cat si social sub aspectul duratei si profunzimii.

Tranziția a înregistrat costuri economice și sociale uriașe, suportate de marea majoritate a populației țării ale cărei condiții de viață au fost precare. Gestionarea de către guvernanți a greutăților generate de transformarea radicală a regimului social-economic a fost dificilă și deseori defectuoasă.

Reformele economice lansate la începutul anului 1990 în țările est-europene nu au reprezentat un scop în sine: tranziția la economia de piață de la o economie socialistă, planificată centralizat devenise o necesitate impusă de adâncirea crizei economice în toate aceste țări în decursul anilor '80, precum și a crizei din cadrul C.A.E.R. (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc), tot mai evidentă de la mijlocul deceniului al 9-lea. De asemenea, transformarea sistemului economic ținea să consolideze procesul de democratizare politică, propunându-și să creeze premisele exercitării drepturilor și libertăților economice ale individului, care, desigur, nu ar trebui disociate de responsabilitățile personale și colective în acest plan.

Cele două obiective fundamentale ale tranziției erau deci refacerea structurilor democratice și ale economiei de piață. Specialiștii subliniau existența unei clare corespondențe între principiile specifice unei democrații și cele ale unei economii concurențiale: autonomia subiecților, suveranitatea legii, refuzul acordării de privilegii discreționare. Noile structuri și mecanisme, politice și economice, urmau să determine repartizarea drepturilor și obligațiilor între persoane și grupuri sociale, precum și repartizarea puterilor, a resurselor și a veniturilor. De asemenea, statul era chemat să vegheze la respectarea libertăților individuale, dar și la armonizarea lor. Scopul final al transformărilor îl constituia creșterea prosperității individuale și colective, menținerea ordinii și păcii sociale. Toate acestea nu puteau fi însă îndeplinite fără refacerea sistemului de valori al acestor societăți, a mentalităților și comportamentelor, valorile morale fiind temelia oricărei construcții, politice, economice și sociale, durabile în timp. Politologul francez J. Revel avertiza la începutul lui 1990: "Sfârșitul comunismului nu-i deloc același lucru cu dispariția consecințelor sale - acestea abia încep...". Mentalitățile și comportamentele erau alterate, mai mult sau mai puțin, în grade diferite în fostele țări comuniste, de suprimarea libertăților și cultivarea obedienței necondiționate pentru unii sau de exercitarea unor puteri discreționare de către alții, de lipsa stimulentele pentru eficiență, corectitudine, dinamism, inteligență și creativitate, de cultivarea xenofobismului și a unei încrederi triumfaliste în geniul național.

În concluzie, procesul de tranziție, care avea să fie o succesiune de dizlocări și șocuri, ar fi trebuit să conducă la reconstrucția unor economii normale, la regăsirea profilului lor specific, rezultantă a îmbinării unice a factorilor geo-politici, economico-tehnici, sociali, cu tradițiile istorice, mentalități și comportamente culturale și spirituale. Interacțiunea și interdependențele dintre toți acești factori au devenit tot mai evidente pe parcursul derulării reformelor economice în fostele țări comuniste.

STUDIU DE CAZ: EVOLUȚIA SECTORULUI PRIVAT ÎN ROMÂNIA

Structura economică caracteristică unei țări influențează evoluția și locul pe care îl ocupă la un moment dat sectorul privat. România a devenit unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, dar problematica proprietății private nu este în totalitate clarificată. Procesul de privatizare la noi în țară nu s-a încheiat, existând în continuare structuri încă nedefinite în ceea ce privește proprietatea. Cu toate acestea, România se află în acest moment printre țările cu cele mai mari investiții străine, fapt ce conduce la modificarea structurii capitalului social. Din acest motiv o analiză a evoluției sectorului privat din România de după anul 1990 este bine venită.

În anul 1989 când au avut loc evenimentele care au dus la prăbușirea sistemului comunist, în țara noastră, sectorul de stat era aproape majoritar, sectorul privat deținând, după datele comunicate de Institutul Național de Statistică, numai 12,8% din produsul intern brut.

Procesul de privatizare a început în anul 1990, și s-a dovedit a fi un proces foarte complex, dificil și de durată. În prima parte a avut un ritm extrem de lent lucru datorat în principal:

- politici existente la acel moment;
- mentalității românilor, mentalitate moștenită de la vechiul regim;
- problemele instituționale;
- o instituire lentă a cadrului legal necesar.

Evoluția sectorului privat în țara noastră a cunoscut următoarele etape:

• **Etapa I între anii 1991-1996**

Evoluția sectorului privat a avut o creștere rapidă ajungând ca la sfârșitul anului 1996 acest sector să devină majoritar la realizarea PIB-ului cu 55%. În ceea ce privește structura capitalul social din economie, ponderea capitalului social privat a fost redusă, fiind consecința unui capital social mic necesar la înființarea unei societăți comerciale, în timp ce societățile cu capital de stat au pornit din start cu o valoare ridicată a capitalului social. Totodată, sectorul privat spre deosebire de sectorul de stat a înregistrat profit, contribuind astfel la creșterea VAB privat. De menționat faptul că saltul sectorului privat, ca pondere în produsul intern brut, a fost, în cea mai mare parte, rezultatul transferului dreptului de proprietate. O altă caracteristică a acestei perioade o reprezintă faptul că volumul investițiilor străine directe a fost unul foarte mic, nivelul acestora în întreg intervalul 1991-1996 (aproximativ 1 miliard euro).

• **Etapa a II a 1997-2000**

S-a caracterizat printr-o evoluție mai lentă a sectorului privat în PIB, dar și printr-o accelerare a transferurilor de capital din sectorul de stat în cel privat. Dacă în anul 2000 ponderea sectorului privat în PIB era cu circa 10 puncte procentuale mai mare față de 1996, numai în trei ani, ponderea capitalului social integral privat crește de la circa 8% la aproape 42%. Corelând cele două evoluții, rezultă că accentul a fost pus pe privatizarea de societăți cu contribuție mai mică la VAB.

• **Etapa a III a după anul 2000**

În această perioadă nu mai apar salturi mari, de la un an la altul, ale sectorului privat în PIB. Referitor la capitalul social majoritar privat, evoluția este ascendentă, an de an, ajungând la aproximativ 85% la sfârșitul anului 2014, ca rezultat al nivelului ridicat al investițiilor străine, mai ales după 2004.

❖ **2000-2008** – primul ciclu de economie de piață de după perioada interbelică, caracterizat printr-o dinamică ridicată a PIB (ritm mediu anual de peste 6%), pe fondul efectelor procesului de integrare economică europeană: libera circulație a factorilor de producție, intrări masive de fluxuri investiționale străine directe (peste 7 miliarde EUR/an în perioada 2005-2008), privatizarea unor companii importante (BCR, Petrom, etc) și penetrarea pieței interne de băncile străine. Finanțarea economiei interne s-a realizat îndeosebi prin dezvoltarea agresivă a sectorului bancar (în contextul penetrării instituțiilor financiare din țările membre ale Uniunii Europene): astfel, raportul credit guvernamental / PIB a crescut de la 7.1% în 2000 la peste 37% în 2009.

❖ **ajustarea macro-financiară 2009-2010**, în contextul incidenței Marii Recesiuni (cea mai puternică criză economică de după Al Doilea Război Mondial), severă pe plan intern, date fiind nivelul ridicat al deficitelor gemene și dependența de finanțarea externă la momentul incidenței acestui șoc.

❖ **2011-2019** - ciclul economic post-criză, caracterizat printr-o creștere economică mai lentă (ritm mediu anual de 4%), pe fondul unui grad ridicat de prudență în sectorul privat (dat fiind impactul sever al Marii Recesiuni): dinamica investițiilor productive a fost mai slabă comparativ cu cea din Zona Euro în perioada 2013-2018. În acest ciclu am asistat la scăderea semnificativă a ponderii creditului guvernamental în PIB, cu peste 10 puncte procentuale, până la aproximativ 26% în prezent, ca urmare a reducerii expunerii băncilor străine și creșterii ratei de economisire pe plan intern.

Aceste trei etape au făcut ca la nivel de ramură de activitate, evoluția sectorului privat să fie, în mare, asemănătoare cu cea la nivelul economiei naționale, existând totuși unele deosebiri:

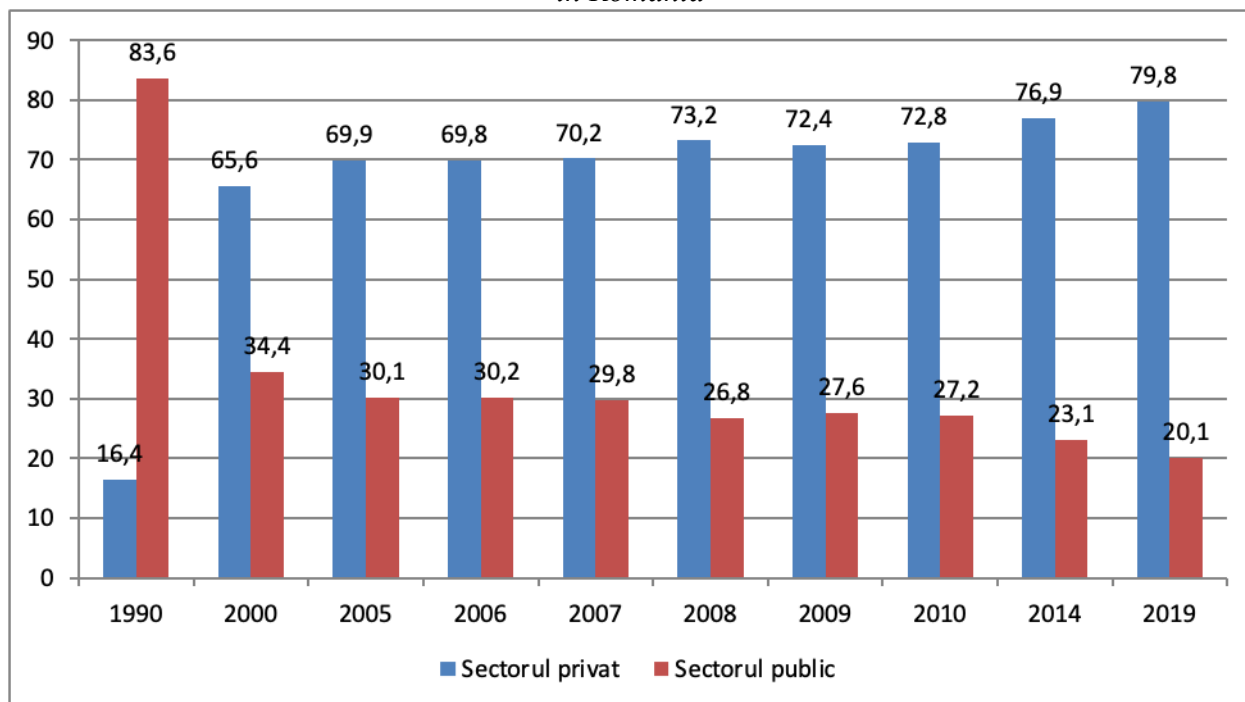
- în agricultură evoluția a fost cea mai spectaculoasă, cu creșteri foarte mari încă din primii ani ai tranziției;
- în industrie, sectorul privat deținea, la începutul perioadei analizate, circa 5%, evoluțiile ulterioare fiind relativ reduse, datorită ritmului procesului de privatizare, abia în anul 1999 sectorul privat devine majoritar în această ramură;
- în construcții, sectorul privat deținea la începutul anului 1990 o pondere modestă (circa 2%), dar evoluțiile ulterioare au fost considerabile și s-au datorat dezvoltării puternice a inițiativei private în acest domeniu de activitate;
- în sectorul serviciilor s-a înregistrat cam aceeași pondere ca în construcții (2%) și aici evoluțiile ulterioare au fost semnificative fapt ce a dus ca în anul 1995 sectorul privat să devină majoritar (58%).

Prin corelarea programelor de privatizare ponderile sectorului privat la finele anului 2014 s-au situat la:

- 79% din PIB;
- 87% din capitalul social din economie;
- 92% din cifra de afaceri.

Cu toate că procesul de privatizare a înregistrat mari întârzieri în România, contribuția companiilor din sectorul privat la crearea PIB a crescut an de an, ajungând să măsoare aproape 70% în anul 2005, pornind de la numai 16,4% în 1990 atingând să reprezinte aproape 80% în anul 2019 (79,8%) (figura 3.1).

Figura nr. 3.1 *Evoluția ponderii sectorului privat în PIB (produsul intern brut) după anul 1990 în România*

Sursa: Revista Română de Statistică, INS, 2020

Procesul de privatizare în țara noastră a debutat în agricultură și mai precis spus în sistemul cooperatist din agricultură. Făcând o analiză a distribuției pe ramuri a sectorului privat, cea mai mare pondere se înregistrează în agricultură. Aici sectorul privat furnizează peste 95% din VAB-ul a acestei ramuri. Acest lucru a fost posibil datorită faptului că pământul aflat în

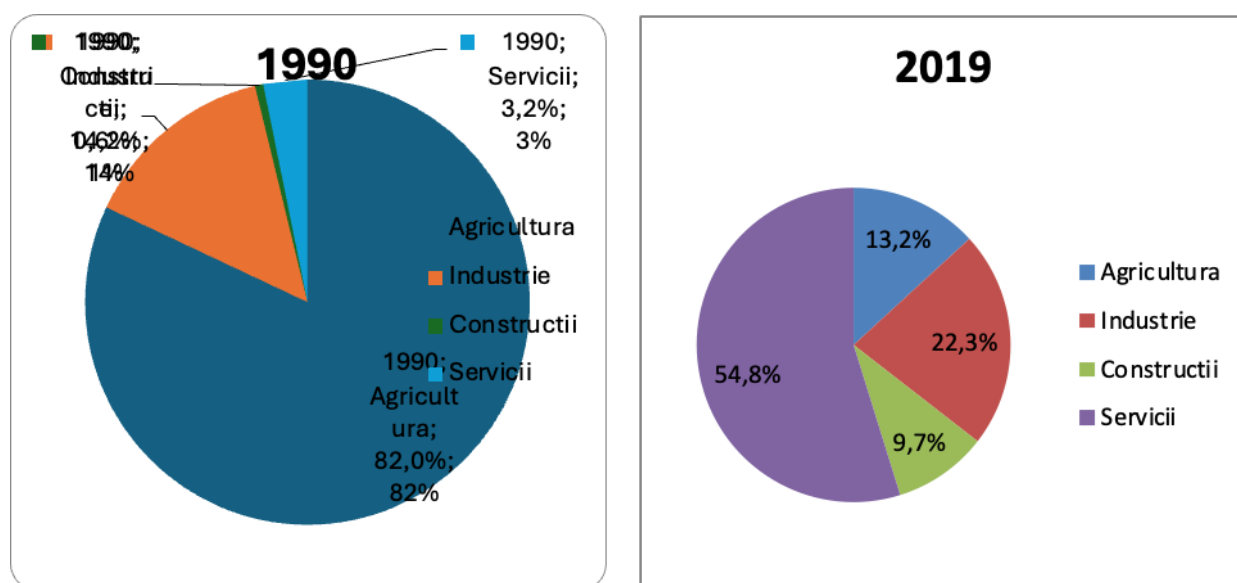
posesia statului în sistemul cooperatist a fost restituit proprietarilor chiar în primii ani de după 1990, iar CAP-urile și alte unități agricole de stat s-au desființat în primii ani de după Revoluție.

În industrie procesul de privatizare a decurs mult mai lent în unele domenii (de exemplu, sectorul energetic). Aici acest sector avea o pondere de numai 5,7% în 1990, devenind majoritar abia în anul 1999 când a înregistrat valoarea de 53,7%. După acest an lucrurile au evoluat rapid astfel că în anul 2005 s-a atins nivelul de 80% din valoarea adăugată brută obținută în industrie.

Un alt domeniu de activitate, construcțiile, reprezintă un alt domeniu de activitate în care sectorul privat a devenit aproape majoritar. Acest sector a evoluat foarte rapid după 1990, de la aproximativ 2 procente în 1990, a crescut la 51,6% în 1994 ajungând la aproximativ 95% în 2001 și 98% în anul 2014.

Sectorul serviciilor era singurul sector care înainte de 1990 înregistra sector privat. Cu toate acestea acest sector a înregistrat creșteri mult mai mici ale sectorului privat comparativ cu celelalte sectoare. Sectorul privat în acest domeniu a crescut ca urmare a activităților de comerț, de turism și servicii hoteliere, a tranzacțiilor imobiliare, a serviciilor financiar – bancare și de asigurări etc. De menționat că ponderea sectorului privat în cadrul valorii adăugate brute din servicii are valori mai scăzute decât în cazul celorlalte ramuri datorită faptului că la unele categorii de servicii (administrație publică, învățământ, sănătate) sectorul public este majoritar. Schimbări semnificative au intervenit și în ceea ce privește contribuția ramurilor la realizarea valorii adăugate brute din sectorul privat (figura 3.2).

Figura 3.2 Structura VAB (valoarea adăugată brută) din sectorul privat pe ramuri comparație între anii 1990 și 2019

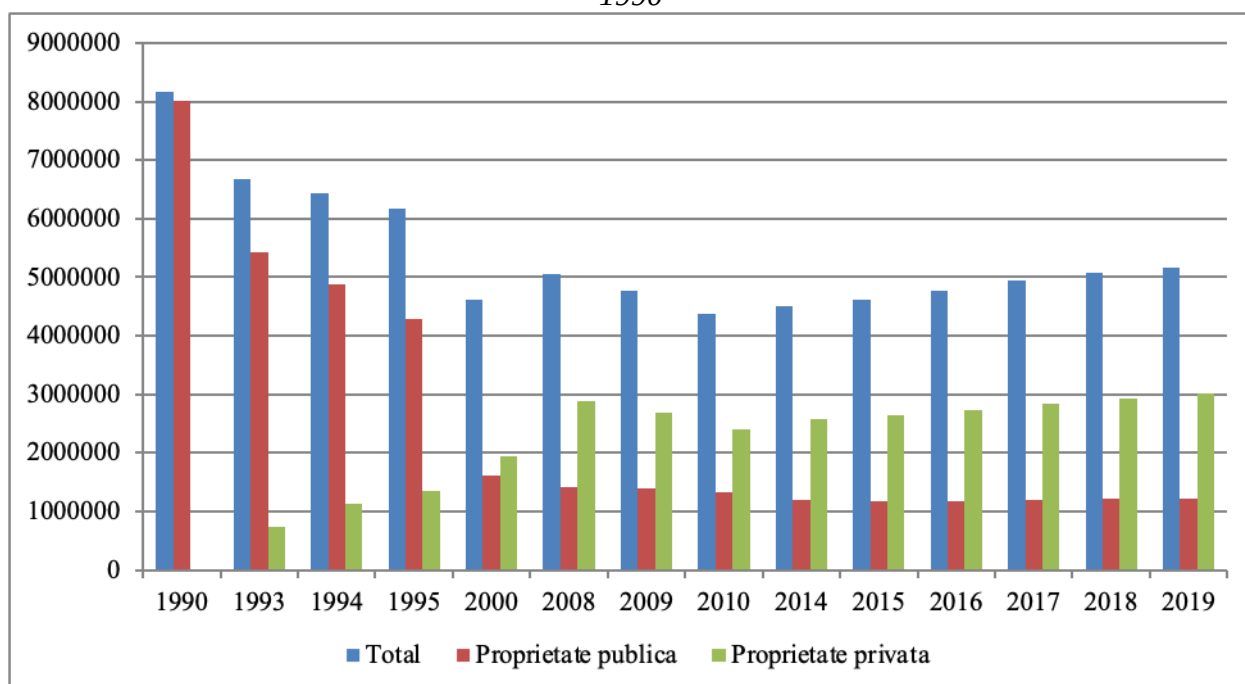
Sursa: Calcule proprii după Anuarele Statistice ale României

Din datele prezentate în Figura 3.2 se poate constata schimbarea fundamentală în ceea ce privește structura VAB din sectorul privat. În anul 1990 agricultura avea o pondere dominantă (82%), în timp ce în anul 2019 contribuția ei a scăzut la numai 13,2%, industria și-a mărit contribuția de la 14,2% în anul 1990 la 22,3% în anul 2019. Trebuie semnalată și creșterea importantă făcută de sectorul serviciilor de la numai 3,2% în 1990 la aproximativ 54,8% în 2019 și sectorul construcțiilor, care de la valoarea nesemnificativă de 0,6% în anul 1990 a ajuns la 9,7% în anul 2019.

Analizând evoluția numărului de salariați pe total economie națională și pe sectorul privat (figura 3.3) constatăm că acești doi indicatori au avut o evoluție inversă. Primul indicator a scăzut de la cifra de 8156 mii persoane în anul 1990, la 4508 mii persoane în anul 2014 (ceea ce

reprezintă o scădere aproape la jumătate), iar cel de-al doilea indicator a crescut de la 142 mii persoane în anul 1990, la 3267 mii persoane în anul 2014 (ceea ce reprezintă o creștere de aproape 23 de ori).

Figura 3.3 *Evoluția numărului de salariați pe total și pe forme de proprietate după anul 1990*

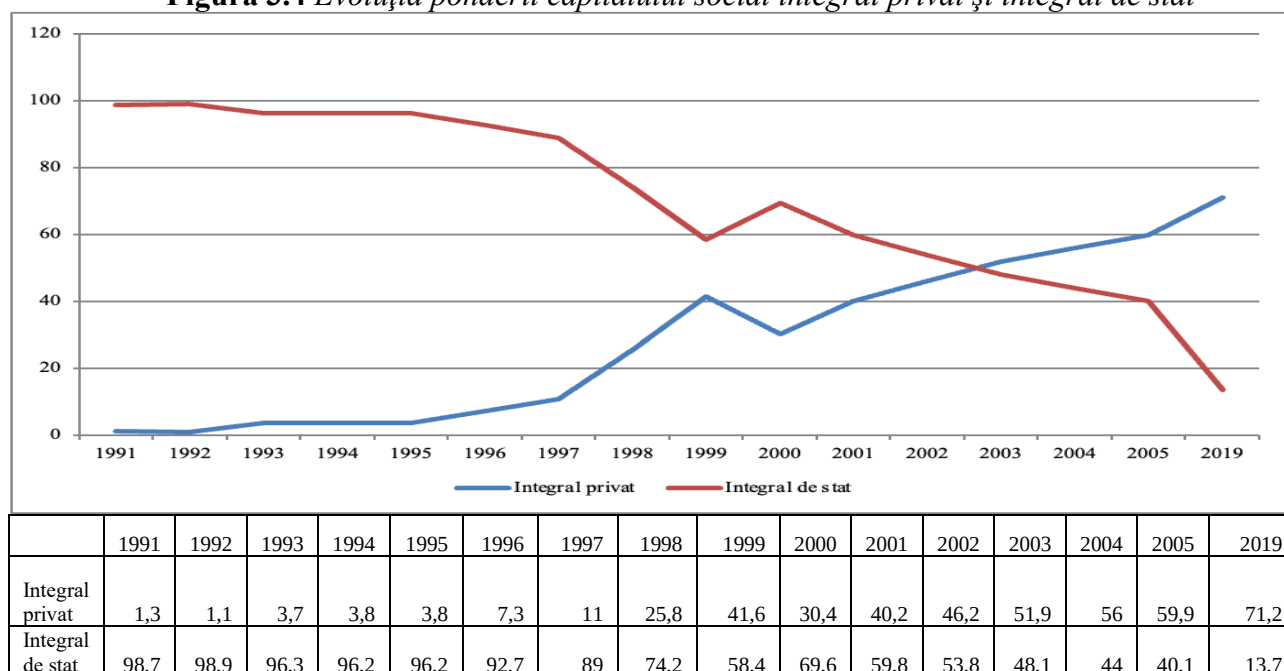
Sursa: Baza Tempo-online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Creșterea numărului de salariați din sectorul privat a avut loc concomitent cu scăderea numărului de salariați din mediul public. Creșterea ponderii sectorului privat în economia românească s-a datorat pe de o parte creșterii volumului de activitate, prin investițiile private efectuate, iar pe de altă parte procesului de privatizare care s-a axat în principal, pe vânzarea pachetelor de acțiuni deținute de stat. Astfel, la sfârșitul anului 2019, ponderea capitalului social majoritar privat în totalul capitalului social din economia românească a ajuns la peste 75%. O evoluție a capitalului social în perioada 1990 - 2019 scoate în evidență că până în anii 1997-1998 capitalul social din sectorul privat a deținut o pondere mică, fiind o consecință a unui capital social mic necesar la înființarea unei societăți comerciale și a unor investiții reduse. Începând însă cu anii 1997-1998 ponderea sectorului privat a început să crească, excepție făcând anii 2009 - 2010 (când a avut loc criza economico-financiară), creșterea reluându-se începând cu anul 2012.

În ceea ce privește evoluția capitalului majoritar privat, acesta a crescut an de an, ajungând la nivelul anului 2019 la 85% din totalul capitalului social din economie, 71,2% deținând capitalul social integral privat, 13,7% capitalul mixt unde partea privată deține majoritatea, 0,1% capitalul cooperatist.

Evoluția ponderii capitalului social integral privat și integral de stat este prezentat în figura 3.4.

Figura 3.4 Evoluția ponderii capitalului social integral privat și integral de stat

Sursa: Calcule proprii după Anuarele Statistice ale României

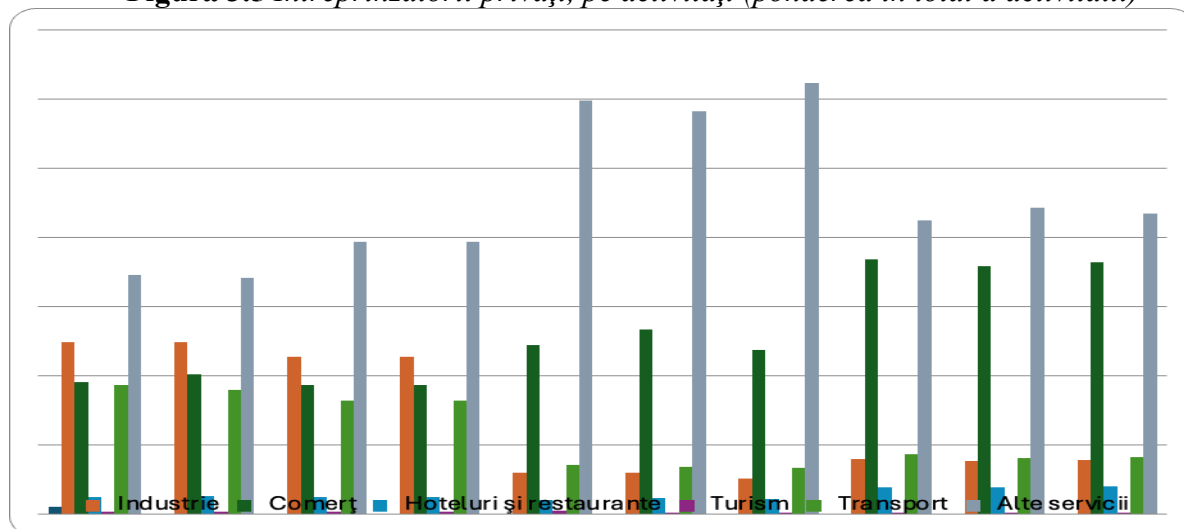
Companiile în întregime private și-au ridicat ponderea în capitalul social cu 11,3 %, în același timp ponderea lor în cifra de afaceri s-a ridicat cu doar 5,7% (în anul 2019 față de 2005). Companiile cu capital integral de stat și-au redus am în aceeași măsură ponderea în capitalul social și în cifra de afaceri (-26,4 în aceeași perioadă).

Evoluția întreprinzătorilor privați pe activități este prezentată în figura 3.4. După câte se observă ponderea serviciilor în acest tip de activități a avut o creștere spectaculoasă până în anul 2012 după care a înregistrat un regres.

Concomitent cu această situație întreprinzătorii privați din industrie au înregistrat o creștere permanentă până în anul 1998, după care au înregistrat scăderi mai reduse până în anul 2000 și mai accentuate după acest an.

Cum putem observa și în grafic cei mai mulți întreprinzători privați s-au înregistrat în domeniul „alte servicii” urmat în deaproape de comerț.

Figura 3.5 Întreprinzătorii privați, pe activități (ponderea în total a activității)

Sursa: Anuarele Statistice ale României

Analizând evoluția întreprinderilor financiare pe forme de proprietate (tabelul 3.1) în anul 2015 față de anul 1996 se observă o creștere spectaculoasă a celor cu capital majoritar privată, pe fondul scăderii accentuate a celor cu formă de proprietate majoritar de stat. Cea mai mare creștere s-a înregistrat la "Alte tipuri de societăți cu activități financiare".

Societăți de investiții și Societăți de valori mobiliare nu înregistrează nici o unitate cu capital majoritar de stat, aici proprietatea privată este în proporție de 100%.

Pe ansamblu întreprinderile cu activitate financiară, bancară și de asigurări reprezintă un domeniu cu activitate aproape exclusiv privată. Unitățile cu capital majoritar de stat sunt aproape inexistente.

Tabelul 3.1 *Întreprinderile cu activitate financiară, bancară și de asigurări pe forme de proprietate*

	Total	Majoritar de stat	Majoritar privată	Total	Majoritar de stat	Majoritar privată
	1996			2019		
Total	471	14	457	6745	2	6743
Bănci comerciale	77	8	69	96	2	94
Societăți de investiții	14	1	13	31	-	31
Societăți de valori mobiliare	66	-	66	81	-	81
Societăți de asigurare, reasigurare	54	3	51	65	-	65
Alte tipuri de societăți cu activități financiare	260	2	258	6472	-	6472

Sursa: Anuarele Statistice ale României

Evoluția numărului de întreprinzători privați pe activități ale economiei naționale este prezentată în tabelul 3.2. După cum se poate remarca activitățile : industrie și transport au înregistrat scăderi foarte mari în ceea ce privește numărul de întreprinzători, iar celelalte activități au înregistrat creșteri ale acestora.

Tabelul 3.2 *Întreprinzătorii privați, pe activități*

	1996	2000	2001	2010	2011	2012	2013	2014	2019
Total	255030	394868	403333	290960	280377	278078	268098	298904	297148
Industrie	63322	90114	92201	17405	16584	14166	21206	22973	23061
Comerț	48778	73489	77001	71138	74704	65874	98822	107394	108065
Hoteluri și restaurante	6282	9605	10122	5977	6590	5962	10301	11332	11702
Turism	752	1098	1136	1337	236	246	375	457	480
Transport	47646	64936	65163	20825	19025	18402	23317	24204	24555
Alte servicii	88250	155626	157710	174278	163238	173428	114077	132544	129285

Sursa: Anuarele Statistice ale României

Un sector destul de atipic îl reprezintă turismul. Acesta cu toate că ar trebui să atragă mai mulți întreprinzători a înregistrat scăderi foarte importante. Cea mai mare scădere fiind cea din anul 2011 față de anul 2010.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Structura economică caracteristică unei țări influențează evoluția și locul pe care îl ocupă la un moment dat sectorul privat. România a devenit unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, dar problematica proprietății private nu este în totalitate clarificată. Procesul de privatizare la noi în țară nu s-a încheiat, existând în continuare structuri încă nedefinite în ceea ce privește proprietatea. Cu toate acestea, România se află în acest moment printre țările cu cele mai mari investiții străine, fapt ce conduce la modificarea structurii capitalului social. Din acest motiv o analiză a evoluției sectorului privat din România de după anul 1990 este bine venită.

În anul 1989 când au avut loc evenimentele care au dus la prăbușirea sistemului comunist, în țara noastră, sectorul de stat era aproape majoritar, sectorul privat deținând, după datele comunicate de Institutul Național de Statistică, numai 12,8% din produsul intern brut. Procesul de privatizare a început în anul 1990, și s-a dovedit a fi un proces foarte complex, dificil și de durată. În prima parte a avut un ritm extrem de lent lucru datorat în principal:

- politici existente la acel moment;
- mentalității românilor, mentalitate moștenită de la vechiul regim;
- problemele instituționale;
- o instituire lentă a cadrului legal necesar.

Evoluția sectorului privat în țara noastră a cunoscut următoarele etape:

• Etapa I între anii 1991-1996

Evoluția sectorului privat a avut o creștere rapidă ajungând ca la sfârșitul anului 1996 acest sector să devină majoritar la realizarea PIB-ului cu 55%. În ceea ce privește structura capitalul social din economie, ponderea capitalului social privat a fost redusă, fiind consecința unui capital social mic necesar la înființarea unei societăți comerciale, în timp ce societățile cu capital de stat au pornit din start cu o valoare ridicată a capitalului social. Totodată, sectorul privat spre deosebire de sectorul de stat a înregistrat profit, contribuind astfel la creșterea VAB privat. De menționat faptul că saltul sectorului privat, ca pondere în produsul intern brut, a fost, în cea mai mare parte, rezultatul transferului dreptului de proprietate. O altă caracteristică a acestei perioade o reprezintă faptul că volumul investițiilor străine directe a fost unul foarte mic, nivelul acestora în întreg intervalul 1991-1996 (aproximativ 1 miliard euro).

• Etapa a II a 1997-2000

S-a caracterizat printr-o evoluție mai lentă a sectorului privat în PIB, dar și printr-o accelerare a transferurilor de capital din sectorul de stat în cel privat. Dacă în anul 2000 ponderea sectorului privat în PIB era cu circa 10 puncte procentuale mai mare față de 1996, numai în trei ani, ponderea capitalului social integral privat crește de la circa 8% la aproape 42%. Corelând cele două evoluții, rezultă că accentul a fost pus pe privatizarea de societăți cu contribuție mai mică la VAB.

• Etapa a III a după anul 2000

În această perioadă nu mai apar salturi mari, de la un an la altul, ale sectorului privat în PIB. Referitor la capitalul social majoritar privat, evoluția este ascendentă, an de an, ajungând la aproximativ 85% la sfârșitul anului 2014, ca rezultat al nivelului ridicat al investițiilor străine, mai ales după 2004.

La nivel de ramură de activitate, evoluția sectorului privat a fost, în mare, asemănătoare cu cea la nivelul economiei naționale, existând totuși unele deosebiri:

- în agricultură evoluția a fost cea mai spectaculoasă, cu creșteri foarte mari încă din primii ani ai tranziției;
- în industrie, sectorul privat deținea, la începutul perioadei analizate, circa 5%, evoluțiile ulterioare fiind relativ reduse, datorită ritmului procesului de privatizare, abia în anul 1999 sectorul privat devine majoritar în această ramură;
- în construcții, sectorul privat deținea la începutul anului 1990 o pondere modestă (circa 2%), dar evoluțiile ulterioare au fost considerabile și s-au datorat dezvoltării puternice a inițiativei private în acest domeniu de activitate;

- în sectorul serviciilor s-a înregistrat cam aceeași pondere ca în construcții (2%) și aici evoluțiile ulterioare au fost semnificative fapt ce a dus ca în anul 1995 sectorul privat să devină majoritar (58%).

Cu toate că procesul de privatizare a înregistrat mari întârzieri în România, contribuția companiilor din sectorul privat la crearea PIB a crescut an de an, ajungând să măsoare aproape 70% în anul 2005, pornind de la numai 16,4% în 1990 atingând cifra de 76,9% în anul 2014.

BIBLIOGRAFIE

1. Adumitrăcesei I.D, E.Niculescu, N.G.Niculescu(2015) "Economie politică – teorie și politică economică pentru Romania", Editura Polirom, 1998, p.193;
2. Andreff, W., BAL, A., POPA, I., KORCA, M., BĂLTEANU, I., HURDUZEU, G., Tranziție și reformă, București, Editura Economică, 2011;
3. Arpinte, Daniel, Baboi, Adriana, Cace, Sorin, Tomescu, Cristina, Stănescu, Iulian, 2018, Politici de incluziune socială, în Calitatea Vieții, XIX, nr. 3-4.
4. Bădulescu Alina (2016) , Ocuparea și șomajul - între abordări teoretice și realități contemporane, Ed.Universității , Oradea;
5. Bal, A., Economii în tranziție, Europa Centrală și de Est, Ed. Oscar Print, 1997;
6. Belli N. (2020) , "Șomajul-sursa de sărăcie a populației", Revista Economistul nr.703/2000, pag.a 6-a;
7. Blaug M, (2012) , Teoria economică în retrospectivă, Ed.Didactică și Pedagogică , București;
8. Bocean Claudiu, The Impact of Active Labour Market Policies in Romania, Online at <http://mp.ra.ub.uni-muenchen.de/10397/> MPRA Paper No. 10397, posted 10. September 2018;
9. Ciucur D(2014), "Piața muncii în condițiile aderării României la Uniunea Europeană", în revista "Raporturi de Muncă", nr. 5/mai 2004, p. 25;
10. Dăianu, D., Transformarea ca proces real, București, Editura IRLI, 2015.
11. Delas, J. P., Economie contemporaine, Elipses, 2001.
12. Dobrotă N , Economie politică, Editura Economică, București, 2017, p.383;
13. Fecioru, Brândușa, 2018, Măsuri de îmbunătățire a șanselor tinerilor pe piața muncii, în revista Calitatea Vieții, XIX, nr. 3-4.
14. Friedman, M., Capitalism și libertate, București, Editura Enciclopedică, 2014.
15. Georgescu M A (2015) Provocări socio-economice , Ed.Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
16. Georgescu, Maria Ana, 2016, Politici de ocupare a forței de muncă, în revista Calitatea Vieții, XVII, NR. 1-3.
17. Hayek, F.A., Drumul către servitute, București, Editura Humanitas, 1993.
18. Iancu, A., Bazele teoriei politicii economice, București, Ed. All Beck, 1998.
19. Iancu, A., Tratat de economie, București, Editura Economica, 1993.
20. Malthus Th (1992) , Eseu asupra principiului populației , Ed.Stiintifică, București;
21. Matei, L & Matei, A, (2010) Local employment policies in the context of the economic crisis: Influences of the European Community structural instruments ,Online at <http://mp.ra.ub.uni-muenchen.de/23086/> MPRA Paper No. 23086, posted 05. June 2010;
22. Newberry, D., (2006), The role of small and medium sized enterprises in the futures of emerging economies, World Resource Institute;
23. Nicolescu(2009) ,Strategic directions focused on SMEs for the way out of crisis,Journal Economica. Seria Management, Issue 1, pages 17-22,2009;
24. Parker S (2004) , The economics of self-employment and entrepreneurship, Cambridge University Press
25. Perț S, "Piața paralelă a muncii", în revista "Raporturi de muncă", nr. 2/2001, p.20;

26. Popa, I., Spiritul de afaceri la exportatorii români (I), în Jurnalul economic, anul III, nr.6-7, 2000.
 27. Preda, Marian, 2002, Politică socială românească între sărăcie și globalizare, Editura Polirom, Iași.
 28. Răboacă Gh (2003) Piața muncii și dezvoltarea durabilă, Ed. Tribuna economica , București;
 29. Sgard, J., De la necessite du droit et de l'Etat dans le passage a l'economie de marche, în "Problemes economiques nr.2441", 11 oct. 1995.
 30. Stănculescu Manuela, 2009, Riscuri, vulnerabilități și soluții pe piața muncii, în Raportul Comisiei Prezidentiale, Riscuri și inechități sociale în România, București.
 31. Suta-Selejeanu S (1997) Doctrine economice – O privire panoramică , Ed.Eficient , București;
 32. Tașnadi, A., DOLTU, C., Mirajul neoclasicismului, București, Editura Economică, 2000.
 33. Tompea, Anca, Grupuri/societăți/zone aflate în criză /dificultate în Zamfir, Cătălin, Stănescu, Simona(coord.), 2007, Enciclopedia Dezvoltării, Sociale, Editura Polirom, București.
 34. Vaughn, K., “Constituția libertății în perspectivă evoluționistă”, în “Drumul către servitute”, București, Editura Humanitas, 1993.
 35. Weber, M., Etica protestantă și spiritul capitalismului, București, Editura Humanitas, 1993.
- *** Plan Local de Actiune pentru Dezvoltarea Invatamantului Profesional si Tehnic Judetul Arges 2013 – 2020;
- *** Strategia de Dezvoltare Integrata a Teritoriului Arges – Muscel Disponibil la:<http://www.cjarges.ro/strategia-de-dezvoltare-a-judetuluiarges>;
- *** Planul de Dezvoltare Regionala Sud Muntenia 2014 – 2020 Disponibil la: http://www.fonduri-structurale.ro/Document_Files//Stiri/00013480/hj6kd_pdr20142020regiuneasudmunteniadraft31iulie.pdf ;
- *** Planul de Dezvoltare Regionala Sud Muntenia 2014 – 2020 Disponibil la: http://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00013480/hj6kd_pdr20142020regiuneasudmunteniadraft31iulie.pdf ;
- *** Studiu privind analiza forței de muncă la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, aferent anului 2015 – realizat de Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom;
- *** Piața forței de muncă în Regiunea Sud-Vest Oltenia 2016 - Studiul este realizat în cadrul proiectului Munca de către Universitatea din Craiova, Institutul Social Oltenia și Asociația Șanse egale pentru Fiecare;
- **** Anuarul Statistic al României , serii de timp 1990-2017.
- *** Raportul privind dezvoltarea în lume 1996, De la plan la piata, Banca Mondiala, Oxford University Press.

RELAȚIA RESURSE NATURALE – DEZVOLTARE ECONOMICĂ

DOBRIN Miruna Maria

*Facultatea de Administrație Publică
Master Puterea Executivă și Administrația Publică*

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela

Abstract: *Extragem resurse și le transformăm în alimente, clădiri, mobilă, aparate electronice, haine etc. Totuși, ritmul în care exploatăm resursele depășește capacitatea mediului de a le regenera și de a ne oferi ceea ce avem nevoie.*

O economie funcțională depinde, printre altele, de fluxul neîntrerupt de resurse naturale și materiale, precum cherestea, apa, recoltele, peștele, energia și mineralele. Întreruperea aprovizionării cu materiale-cheie poate determina efectiv stagnarea sectoarelor dependente și poate obliga companiile să disponibilizeze lucrători sau să înceteze să furnizeze anumite produse și servicii.

Un flux neîntrerupt înseamnă să putem extrage atât de mult cât dorim. Dar chiar putem proceda astfel în realitate? Sau, dacă procedăm astfel, care este impactul asupra mediului? Cât de mult putem, den fapt, să extragem fără a cauza prejudicii mediului?

Răspunsul simplu este că extragem deja prea mult, mult mai mult decât poate produce planeta noastră sau poate reface într-o perioadă dată. Unele studii arată că, în ultima sută de ani, consumul global de materiale pe cap de locuitor s-a dublat, în timp ce consumul de energie primară s-a triplat. Cu alte cuvinte, fiecare dintre noi consumă în mare de trei ori mai multă energie și de două ori mai multe materiale decât consumau predecesorii noștri în 1900. Mai mult decât atât, în prezent suntem 7,2 miliarde de consumatori, comparativ cu 1,6 miliarde în 1900.

Acest ritm de extracție și modul în care utilizăm resursele reduc în realitate capacitatea planetei noastre de a ne susține. Să privim, de exemplu, stocurile de pește. Pescuitul excesiv, poluarea și schimbările climatice au afectat grav stocurile de pește la nivel global. Numeroase comunități din regiunile de coastă care depindeau înainte de pescuit au fost nevoite să investească în alte sectoare, precum turismul. Cele care nu au reușit să își diversifice economia se confruntă cu dificultăți.

În fapt, activitățile noastre economice cauzează o mare diversitate de impacturi sociale și asupra mediului. Poluarea atmosferică, acidificarea ecosistemelor, pierderea biodiversității și schimbările climatice sunt toate probleme de mediu care ne afectează grav bunăstarea.

Pentru a conserva mediul și a continua să ne bucurăm de beneficiile pe care ni le oferă, trebuie să reducem cantitatea de materiale pe care le extragem. În acest sens, este necesar să schimbăm modul în care producem bunuri și servicii și în care consumăm resurse materiale. Pe scurt, trebuie să ecologizăm economia.

STUDIU DE CAZ: ANALIZA POTENȚIALULUI GENERAT DE RESURSELE DIN ROMÂNIA

O serie de evenimente grave legate de creșterea populației, starea mediului natural, asigurarea și conservarea resurselor naturale, etc. au avut ca urmare o reconsiderare a conceptului de dezvoltare economică. Dezbaterile generate de aceste evenimente, multe materializate în rapoarte către Clubul de la Roma, s-au concretizat în conceptul de dezvoltare economică durabilă, care a fost prezentat în raportul „Viitorul nostru comun”, elaborat de Comisia Mondială Independentă pentru Mediu și Dezvoltare și adoptat de Conferința Mondială de la Rio de Janeiro în 1992. În cazul conceptului de dezvoltare durabilă, problematica mediului și a resurselor naturale își pune amprenta asupra redefinirii și determinării conținutului lor real, în condițiile evoluției sistemelor naturale.

Introducerea sintagmei „dezvoltare durabilă”, în vocabularul uzual al științei economice a reprezentat o necesitate obiectivă, ca răspuns la criza economică și ecologică pe care lumea a parcurs-o la sfârșit de secol XX și continuă să o parcurgă la început de mileniu. Dezvoltarea durabilă se distinge prin următoarele atribute:

- dezvoltarea durabilă are trei dimensiuni: economică, socială și ecologică:

- dimensiunea economică se delimitează de dezvoltarea tradițională prin caracterul neofactorilor care o susțin: investiții în cercetarea științifică și tehnologia informației și stimularea capacităților inovatoare ale capitalului uman;

- dimensiunea socială a dezvoltării durabile vizează reducerea sensibilă a disparităților dintre diferitele grupuri sociale, asigurarea egalității șanselor generațiilor care se succed, a accesului la bunăstare materială, educație, cultură și informație;

- dimensiunea ecologică a dezvoltării durabile contribuie la refacerea echilibrului dintre societate și natură prin utilizarea resurselor într-un mod mai rațional, prin cultivarea unui comportament al oamenilor responsabil față de mediul ambiant;

- asigură dezvoltarea societății umane în armonie cu natura pe perioade lungi și foarte lungi, având drept principal suport sectorul quaternar, producător de servicii informatice și științifice care nu poluează mediul și utilizează preponderent resurse inepuizabile – inteligența umană; $\frac{3}{4}$ este centrată pe om, acesta fiind subiectul, dar și beneficiarul efectelor sale, neputându-se face abstracție de cerințele prosperității generale și ale echității sociale; $\frac{3}{4}$ este modalitatea principală de creștere a potențialului economiei și a bunăstării populației, fiind considerată ca remediu esențial contra sărăciei;
- reflectă relația directă dintre input-ul de resurse și output-ul concretizat în producție și PIB. Diferența dintre ieșiri și intrări ilustrează eficiența procesului de dezvoltare, consumul de resurse cu care se realizează;
- dezvoltarea durabilă nu este o problemă strict națională, ea tinde să se internaționalizeze, să atragă în sfera ei spații tot mai ample și obiective care nu pot fi atinse decât prin conlucrarea mai multor state la nivel zonal, regional sau chiar mondial;
- extinderea procesului de dezvoltare durabilă la zone mai întinse deschide perspective și căi pentru formarea economiei globale; interrelația dintre dezvoltare durabilă și economia globală având efecte pozitive, marcate de difuzarea mai amplă a progresului tehnic, creșterea producției și a schimburilor comerciale de bunuri, ameliorarea ocupării forței de muncă, mobilizarea unor resurse financiare și mai buna lor orientare sau efecte adverse, cum sunt migrația necontrolată a forței de muncă, decalaje economice, sociale, educaționale, inechități în alocarea resurselor;

Măsurarea dezvoltării durabile este greu sau chiar imposibil de realizat, ținând seama de marea diversitate a elementelor sale. Indicatorii macroeconomici agregați utilizați în modelul tradițional de creștere sunt total inadecvați. Trebuie găsite modalitățile de evaluare și aproximare a procesului real de dezvoltare, apelând la analize globale și indicatori complecși. Comisia Mondială de Mediu și Dezvoltare definește dezvoltarea durabilă ca fiind „un proces de transformare în care exploatarea resurselor, direcția investițiilor, orientarea tehnicilor și schimbările instituționale se desfășoară în mod armonios”, subliniind faptul că, realizarea acestor obiective va contribui la întărirea potențialului economic prezent și viitor, astfel încât să se poată răspunde mai bine nevoilor și aspirațiilor umanității.

Pentru ca dezvoltarea durabilă să se poată îndeplini trebuie adoptat un mod de viață care să respecte limitele ecologice ale planetei, adică să nu prejudicieze ecosistemele naturale datorită cărora existăm: atmosfera, apa, solul, subsolul, flora și fauna, sănătatea umană, etc. Creșterea economică și dezvoltarea implică inevitabil modificări în ecosisteme, politica economică de dezvoltare trebuind să fie astfel concepută încât exploatarea resurselor regenerabile și neregenerabile să fie condusă și gestionată rațional, respectiv să nu prejudicieze mediul natural și factorul uman nici în prezent, nici în viitor.

3.1 Resursele sectorului agroalimentar

Reprezintă sectorul de bază din mediul rural. Acesta produce principalele culturi agricole care constituie baza alimentației umane și animale. Suprafața fondului funciar din România care este asimilat cu suprafața țării (tabelul 3.1) este format din teren arabil, pășuni și fânețe naturale, vii și livezi, păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră, construcții, drumuri și căi ferate, ape și bălți, alte suprafețe.

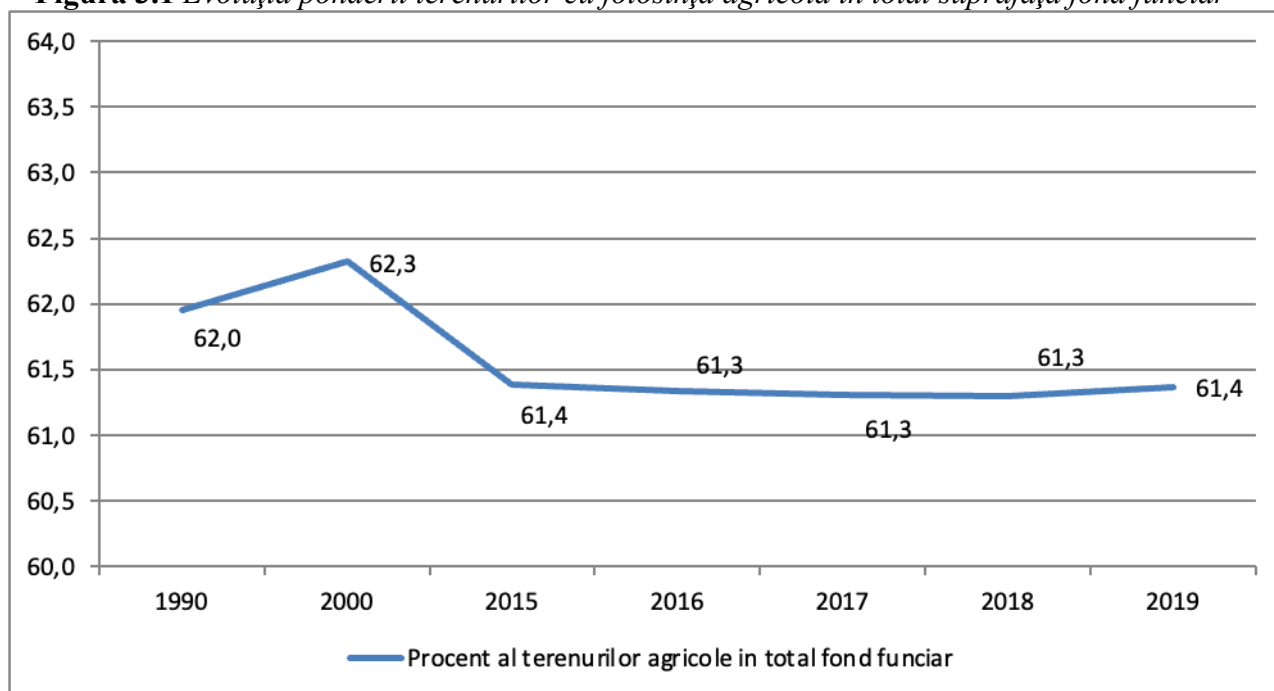
Tabelul 3.1 *Suprafața fondului funciar din România pe total după modul de folosință agricol*

	1990	2000	2015	2016	2017	2018	2019
Total suprafață fond funciar - hectare	23839071	23839071	23839071	23839071	23839071	23839071	23839071
Suprafață folosită în scopuri agricole - hectare	14769028	14856845	14634436	14621427	14615057	14611883	14630072

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online>

În ceea ce privește evoluția ponderii terenurilor cu folosință agricolă în total suprafață fond funciar (figura 3.1), constatăm că acesta a evoluat de la 62% în anul 1990, a crescut până la valoarea de 62,3%, în anul 2000, după care a scăzut până în anul 2015. După anul 2015 asistăm la o situație a acestei ponderi în jurul valorii de 61,3 – 61,4%, destinație agricolă a suprafețelor, ca procent din totalul suprafeței fondului funciar.

Figura 3.1 *Evoluția ponderii terenurilor cu folosință agricolă în total suprafață fond funciar*

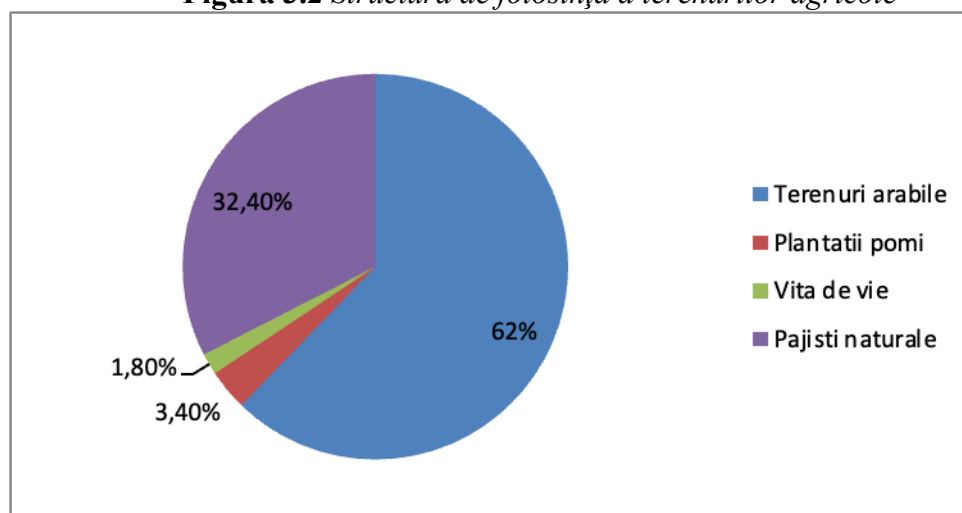

Sursa: Calcule proprii după datele baza TEMPO online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online>

În ceea ce privește destinația acestor terenuri agricole, pe principalele culturi (ca procent din totalul suprafeței agricole - Figura 3.2), avem următoarea structură existentă la nivelul anului 2019:

- 9365 mii hectare sunt reprezentate de terenurile arabile, acestea reprezentând aproximativ 62 % din suprafața terenurilor cu destinație agricolă a țării (14811 mii ha);
- 501 mii hectare sunt reprezentate de plantații de pomi, acestea reprezentând aproximativ 3,4% din suprafața terenurilor cu destinație agricolă a țării;
- 265 mii hectare sunt reprezentate de plantații de viță-de-vie, acestea reprezentând aproximativ 1,8% din suprafața terenurilor cu destinație agricolă a țării;
- 4945 mii hectare sunt reprezentate de pajiști naturale, acestea reprezentând aproximativ 32,4% din suprafața terenurilor cu destinație agricolă a țării.

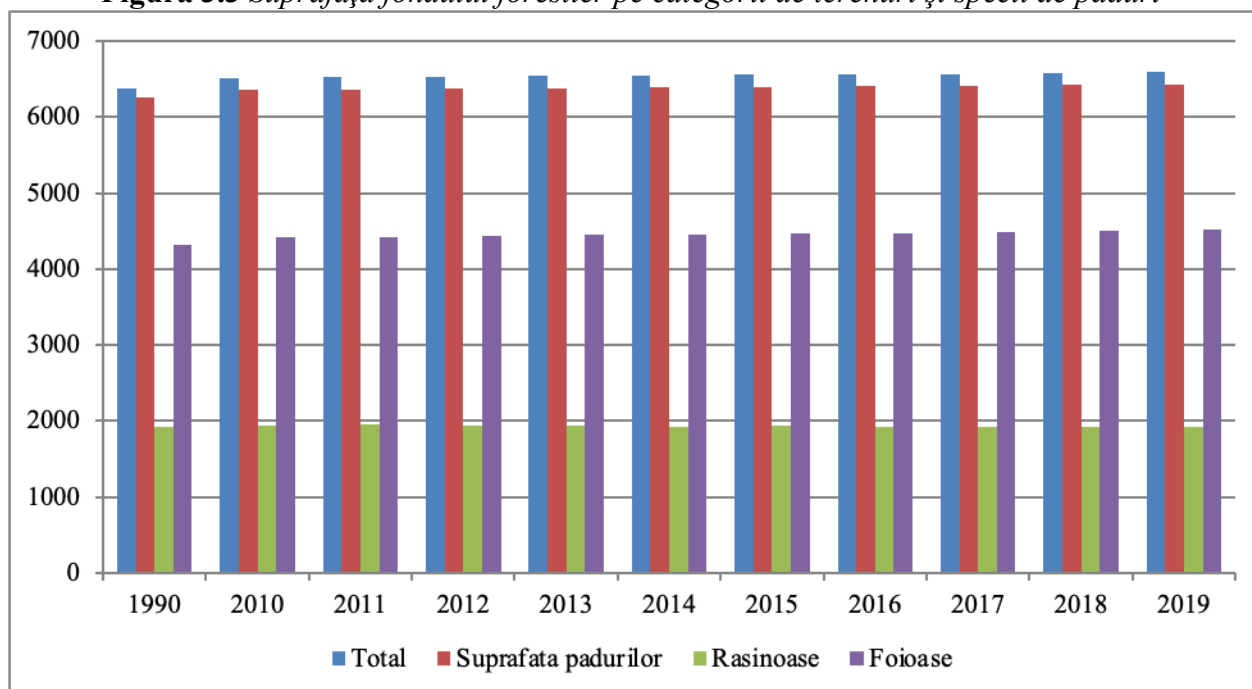
Figura 3.2 Structura de folosință a terenurilor agricole

Sursa: Calcule proprii după Anuarul Statistic al României 2020

În ceea ce privește suprafața fondului forestier pe categorii de terenuri și specii de păduri, evoluția acestuia este reprezentată în Figura 3.3.

Figura 3.3 Suprafața fondului forestier pe categorii de terenuri și specii de păduri

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>

Producția vegetală

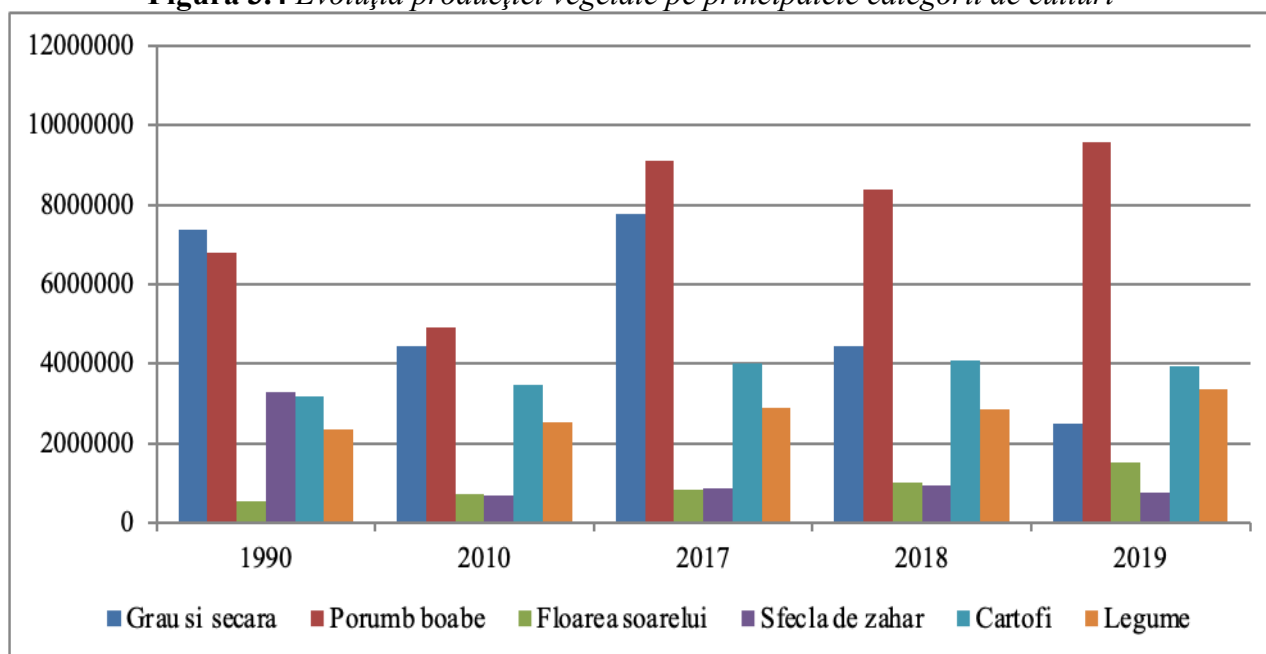
Analizând evoluția producției vegetale pe principalele categorii de culturi (Figura 3.4), constatăm că cea mai mare producție vegetală obținută în România este producția de porumb boabe. Producția de porumb boabe, după o scădere înregistrată în perioada 1990 – 2010, a avut creșteri spectaculoase, astfel că în anul 2019, cu o producție de aproximativ 98.000.000 tone, a depășit cu aproximativ 66% nivelul producției înregistrat în anul 1990.

În schimb, la culturile de grâu și secară, culturi care înregistrau o producție superioară celei de porumb boabe, s-au înregistrat scăderi masive după anul 2018, cu toate că în perioada 2010-2017 și aceste culturi înregistraseră creșteri de producții, în 2017, nivelul producției fiind superior celui din anul 1990.

O cultură care a înregistrat scăderi masive, este cea de sfeclă de zahăr, după anul 2010 cultura stabilizându-se la o producție de aproximativ 900.000 tone anual (în anul 1990 producția acestei culturi fiind de peste 3.000.000 tone anual).

Producția care a înregistrat creșteri permanente după anul 1990, este reprezentată de cultura de legume, cultură ce a ajuns să livreze anual circa 3.800.000 tone în anul 2019 (față de 2.100.000 tone la nivelul anului 1990).

Figura 3.4 *Evoluția producției vegetale pe principalele categorii de culturi*

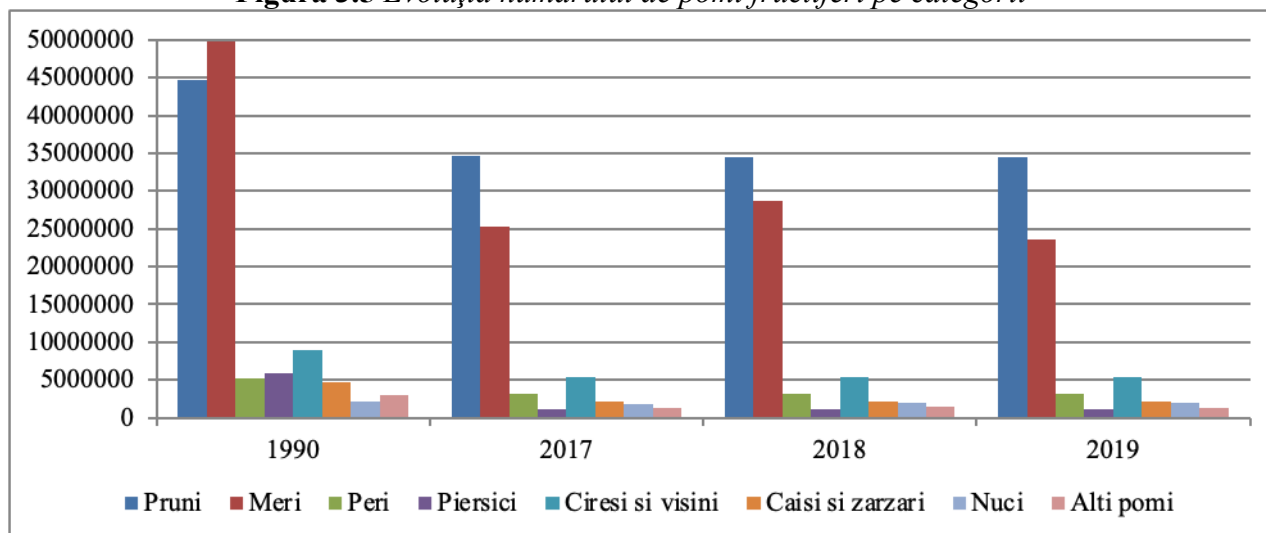

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online>

Pomicultura.

Suprafețele ocupate cu plantații de pomi fructiferi sunt repartizate pe teritoriul țării noastre în funcție de condițiile climatice și de relief (Figura 3.5). După anul 1990 până în anul 1996 a existat o tendință de desființare a unor plantații de pomi fructiferi, în momentul desființării CAP-urilor și IAS-urilor, ca urmare majoritatea suprafețelor cultivate cu pomi fructiferi în țara noastră au înregistrat scăderi masive. După anul 1996, aceste suprafețe au rămas aproximativ constante. Cele mai mari suprafețe din România conțin Pruni, urmate de Meri, cireși și vișini și peri. Mai slab reprezentate sunt suprafețele cu Caiși și zarzări, Nuci, Piersici și Alți pomi.

Figura 3.5 *Evoluția numărului de pomi fructiferi pe categorii*

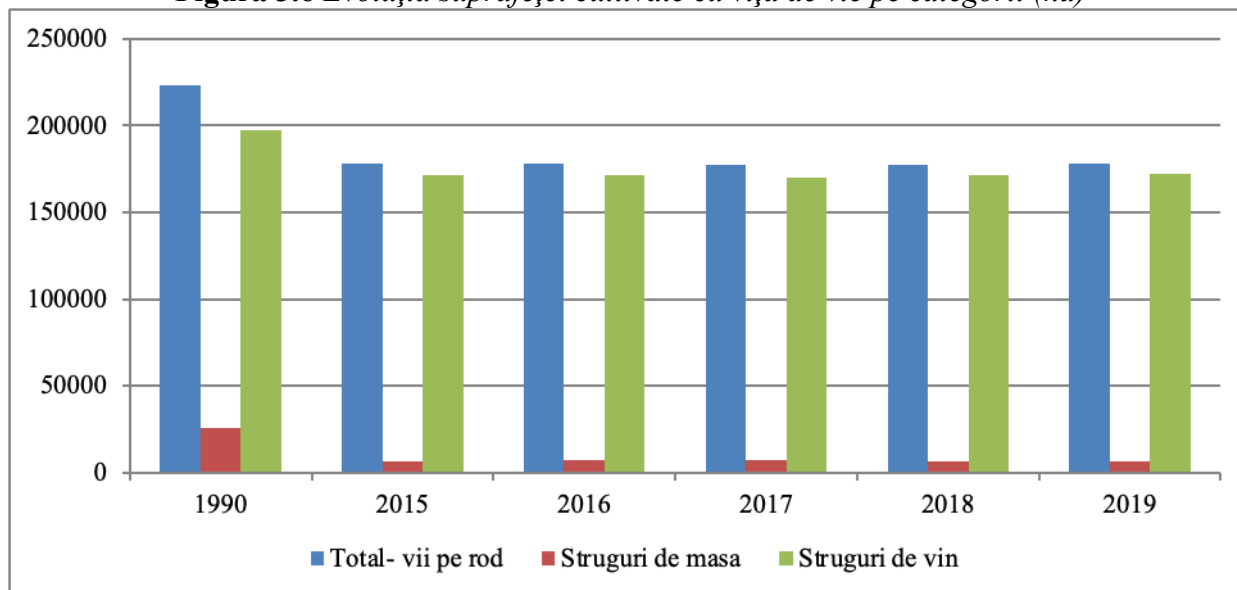

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>

Viticultura

Evoluția suprafețelor cultivate cu viță de vie, a înregistrat modificări semnificative față de anul 1990. Se observă că aceste suprafețe au scăzut foarte mult, de la 223579 ha cât erau cultivate în anul 1990, la 178230 în anul 2019. Reducere și mai mare s-a înregistrat la suprafața cultivate cu struguri de masă: de la 25931 ha în 1990, la 6284 în anul 2019, ceea ce înseamnă o scădere cu peste 75% a suprafețelor cultivate. În ceea ce privește suprafețele cultivate cu struguri pentru vin, acestea au înregistrat o scădere cu numai 13%, în anul 2019 față de anul 1990 (Figura 3.6).

Figura 3.6 *Evoluția suprafeței cultivate cu viță de vie pe categorii (ha)*

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>

Structura producției animale

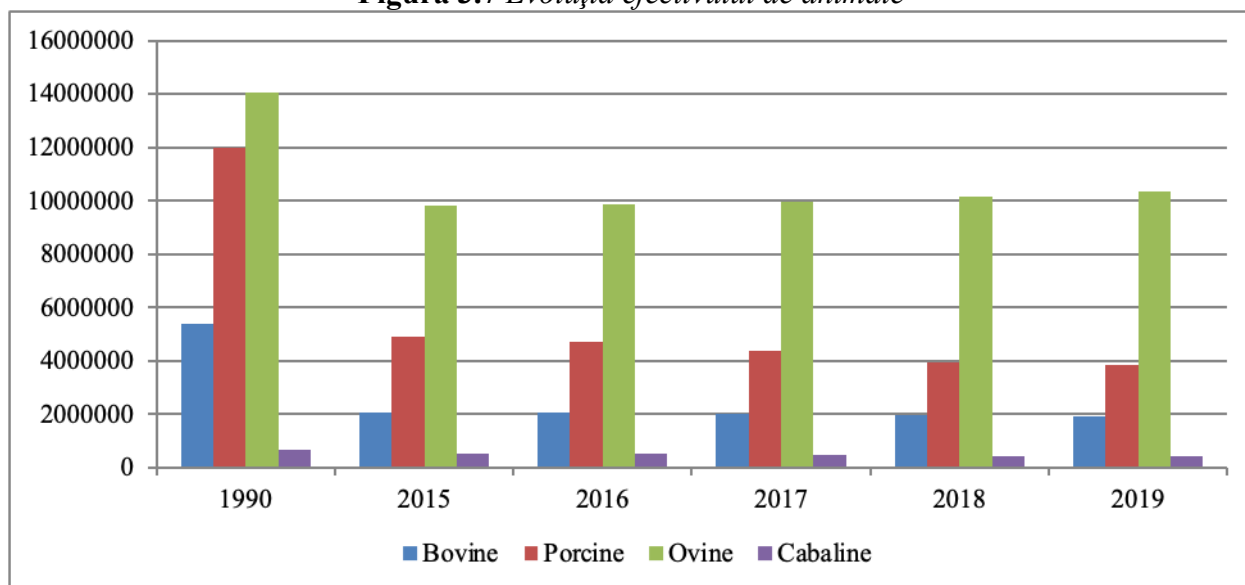
Comparând efectivul de animale cu cel existent în anul 1990 (Figura 3.7 și Figura 3.8) constată că la nivelul anului 2019 acesta era considerabil mult mai scăzut la toate animalele. Reducerile cele mai mari au fost:

- la bovine cu 48%
- la pasări cu 44%,

- la porcine cu 36%
- la ovine cu 27%.

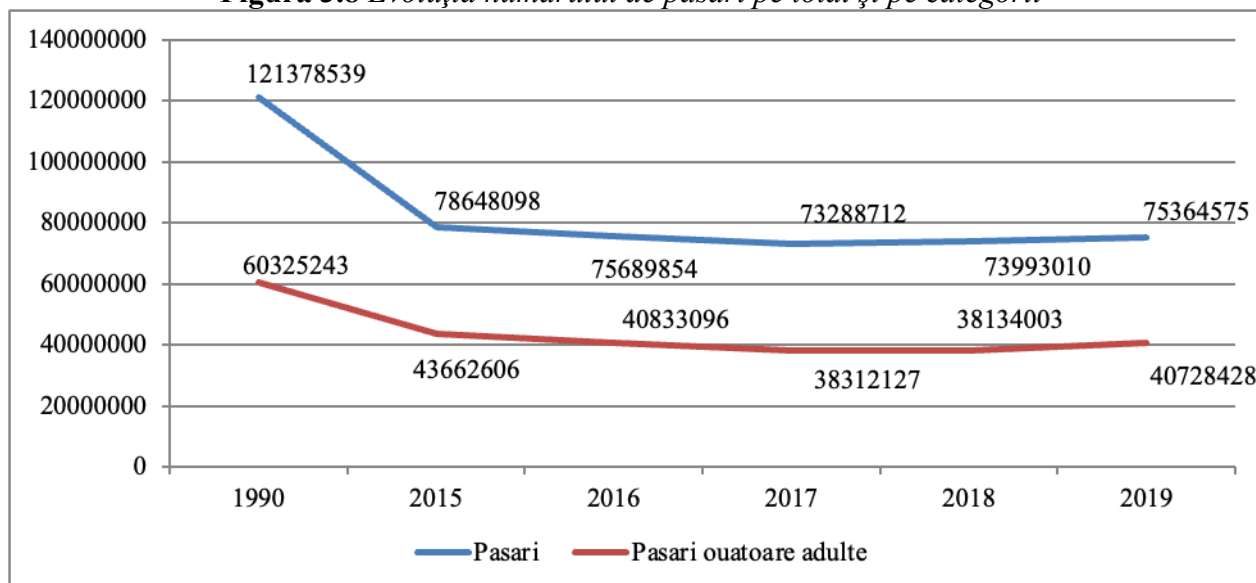
Se constată că după anul 2015, efectivul de animale pe cele 4 categorii a rămas aproximativ constant până în anul 2019.

Figura 3.7 *Evoluția efectivului de animale*

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online>

Figura 3.8 *Evoluția numărului de păsări pe total și pe categorii*

Sursa: Baza TEMPO online, <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online>

3.2 Potențialul oferit de producția din mediul rural din România

Produsele realizate în mediul rural, se află la baza industriei alimentare. Această industrie produce necesarul alimentar al unei țări precum și o serie de bunuri de consum alimentar și nu numai care merg la export. Cele mai reprezentative industrii care sunt sustinute de producția din mediul rural sunt:

- Industria carni
- Industria laptelui
- Industria de morar

- Industria uleiului
- Industria zaharului
- Industria vinicolă
- Industria de legume și fructe
- Piscicultura și acvacultura

Multe dintre industriile enumerate mai sus își au sediile chiar în mediul rural, exploatând produsele din locul lor de producere, altele se găsesc în orașe. Peste 90% din aceste industrii au capital privat, deci putem afirma că mediul rural, cu produsele obținute aici, au dus la dezvoltarea unui foarte mare număr de companii care exploatează aceste produse.

Pot afirma că există încă un segment de piață încă neexploatat la întreaga lui capacitate, există încă producție vegetală și animală care se aruncă datorită neexistenței capacităților de depozitare și prelucrare. Inițiativa privată găsindu-și cu siguranță loc în aceste zone. Mai mult, sunt oferite tot felul de programe și de proiecte pentru dezvoltarea zonei rurale și a zonelor defavorizate, proiecte care pot fi accesate de investitorii din aceste zone. Deci mediul rural poate oferi în continuare activități alternative pentru investitorii interesați.

3.3 Evoluția resurselor energetice

În dorința statelor Uniunii Europene de a participa la înlocuirea surselor clasice de producere a energiei electrice, surse puternic poluante și consumatoare de resurse naturale, peste 8 miliarde de euro au fost direcționați către proiecte care au dus la crearea de dispozitive ce produc energie regenerabilă. Aceste fonduri au fost alocate de către Uniunea Europeană cu ajutorul programelor implementate prin politica de coeziune, programe care s-au derulat prin Fondul European de dezvoltare regională (FEDR) precum și prin Fondul de coeziune.

Tabelul 3.2 prezintă sumele care au fost alocate de către Uniunea Europeană prin programele de coeziune și dezvoltare teritorială începând cu anul 2007.

Cele mai mari fonduri au fost alocate pentru proiectele care au vizat producerea energiei electrice și termice cu ajutorul biomasei în exercițiul financiar 2007-2013 și pentru proiectele care au vizat producerea energiei electrice și termice cu ajutorul energiei solare în exercițiul financiar 2014-2020. Locul trei este ocupat de proiectele care au vizat producerea energiei electrice și termice cu ajutorul altor surse regenerabile. Proiectele care au vizat producerea energiei electrice și termice cu ajutorul energiei eoliene s-au situat pe poziția a 4-a. Analizând procentele din sumele alocate pentru producerea de energie electrică, lucrurile se prezintă astfel:

- Biomasa – 33% din fondurile alocate de Uniunea Europeană;
- Energie solară - 33% din fondurile alocate de Uniunea Europeană;
- Alte surse regenerabile de energie – 23% din fondurile alocate de Uniunea Europeană;
- Energie Eoliană – 11% din fondurile alocate de Uniunea Europeană.

Tabelul 3.2 – Sume alocate din Fondul European de Dezvoltare Regională și din Fondul de coeziune pentru proiecte care au vizat surse regenerabile de energie în UE în perioada 2007-2020 (milioane de euro)

	2007-2013	2014-2020	Total	%
Sume alocate pentru energie eoliană	541	431	972	11 %
Sume alocate pentru energie solară	1 064	1 804	2 868	33 %
Sume alocate pentru biomasa	1 267	1 576	2 843	33 %
Sume alocate pentru alte surse regenerabile de energie	851	1 195	2 046	23 %
Total sume alocate pentru surse regenerabile de energie	3 723	5 006	8 729	100 %

Sursa: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/wind-solar-power-generation-8-2019/ro/index.html>

În ceea ce privește alte surse regenerabile de energie finanțate prin proiectele de coeziune și dezvoltare regională amintim:

- Energia valurilor și a mareelor;
- Incinerarea deșeurilor;
- Energie geotermală.

Evoluția producției de energie verde în România

Economia unei țări depinde în exclusivitate de producția de energie, de crearea, utilizarea, întreținerea și modernizarea surselor energetice de care dispune. Sursele de energie produc energia necesară, care trebuie să satisfacă nevoile de consum ale populației și economiei, nevoi care sunt direct proportionale cu numărul de locuitori ai țării, cu numărul de companii, firme, organisme centrale și locale, etc. Toate acestea fac parte din securitatea energetică a unei țări. Securitatea energetică reprezintă capacitatea unei țări de a satisface cererea de consum din resurse energetice necesare funcționării în bune condiții a unei țări, care să satisfacă cererea de consum a populației și să fie oferită la preturi stabile. Sursele convenționale de energie puternic poluante și consumatoare de resurse naturale sunt pe cale de dispariție din cauza suprasolicității și reprezintă un pericol pentru mediul înconjurător. Acest fenomen este din ce în ce mai prezent și în România, țară care era dependentă în proporție de peste 70% de producția de energie electrică din termocentrale, termocentrale ce utilizau cărbunele sau petrolul pentru producerea acestei energii.

La nivel mondial 85,77% din consumul total de energie al lumii este ocupat de gaze cu efect de seră. Acestea au un impact dăunător asupra mediului înconjurător, cu repercusiuni în încălzirea globală și modificările climatice.

În momentul actual, România a înregistrat creșteri spectaculoase în ceea ce privește utilizarea surselor „verzi” pentru producerea energiei electrice. Mai mult, în România există și produce energie electrică cel mai mare lăc de eoliene din Europa, Parcul de eoliene CEZ din Dobrogea.

Trebuie remarcat faptul că țara noastră se situează pe locul 2 în Europa de S-E, după Polonia, situându-se la o distanță foarte mare de alte state europene. În momentul actual producția de energie „verde” în România este de 6550 ktoe, însă potențialul de care dispune țara noastră nu a fost încă exploatat la întreaga capacitate.

Tabelul 3.3 Evoluția producției de energie în România pe categorii (mii kilowați)

	1992	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Total, din care:	22177	21905	19911	23829	23580	23574	23553	20908
Termoelectrica	16442	15078	11637	11332	11126	11159	11115	8467
Hidroelectrică	5735	6120	6474	6638	6642	6600	6609	6595
Eoliana	0	0	389	3130	3025	3030	3032	3037
Solara	0	0	0	1318	1376	1374	1386	1398
Nuclear electrică	0	707	1411	1411	1411	1411	1411	1411

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

Energie eoliana

Datorită poziționării geografice favorabile, România are printre cele mai mari potențiale de energie regenerabilă eoliană din Europa de Sud-Est, în special în zone precum Dobrogea, unde turbinele de vânt ating viteze de 7m/s la o altitudine de 100 m.

Potențialul mai sus menționat poate aduce beneficii pentru viitorul energiei eoliene în țară, estimându-se o generare adițională de 23.000 GWh pe an datorată acestuia. România este situată

intr-un climat temperat continental cu potential energetic crescut (~23 TWh estimativ), in special in zonele de litoral si zonele alpine.

In 2014, Dobrogea a acaparat cea mai mare cantitate de energie eoliana din Europa Centrala si de Est, iar in 2016, 23% din totalul de energie generat de Romania a provenit din aceasta. La finalul anului 2018, inca 16 centrale cu o capacitate totala de 9.5 MW au fost montate, producand in medie 11.02 GWh pe an.

Hidroenergie

Hidroenergia ramane una dintre cele mai importante surse de energie regenerabila, generand aproximativ 36 TWh pe an si contribuind cu 30% din totalul energetic stocat in retea. Crescand de la an la an, s-a constatat o expansiune de 10% intre 2000 si 2016, iar momentan Romania are o capacitate instalata de 6.71 GW si o productie anuala de 1.25 Mtoe.

Energie solara

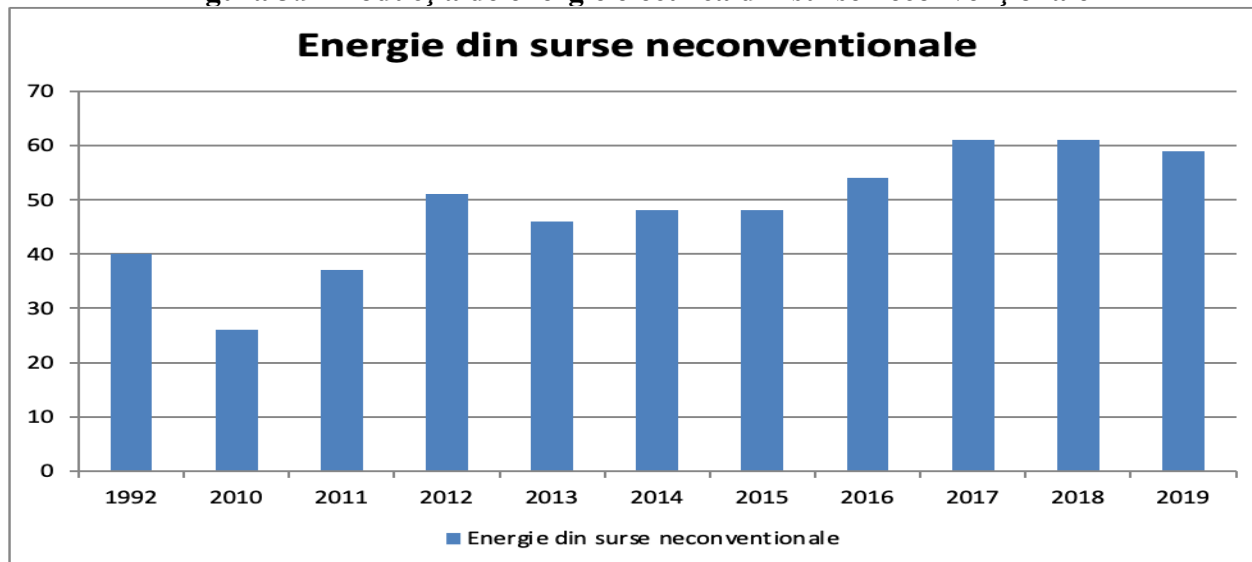
Romania detine un avantaj substantial din acest punct de vedere datorita pozitiei geografice favorabile si numarului mare de zile insorite pe an, inregistrand un progres semnificativ in anii precedenti.

Dobrogea, in mod special, este o zona in care energia solara a luat un real avant. Desigur, sunt multe alte zone din tara in care numarul de panouri solare instalate continua sa creasca. Desigur, este doar inceputul!

Capacitatea de stocare a vazut deasemenea o crestere exponetiala intre 2012 si 2016, crescand de la 29 MW la 1300 MW in doar 4 ani potrivit analizei de piata din Renewable Market Watch.

Evoluția producției de energie electrică din surse neconvenționale în România este prezentată în Fgiura 3.9.

Figura 3.9 Producția de energie electrică din surse neconvenționale

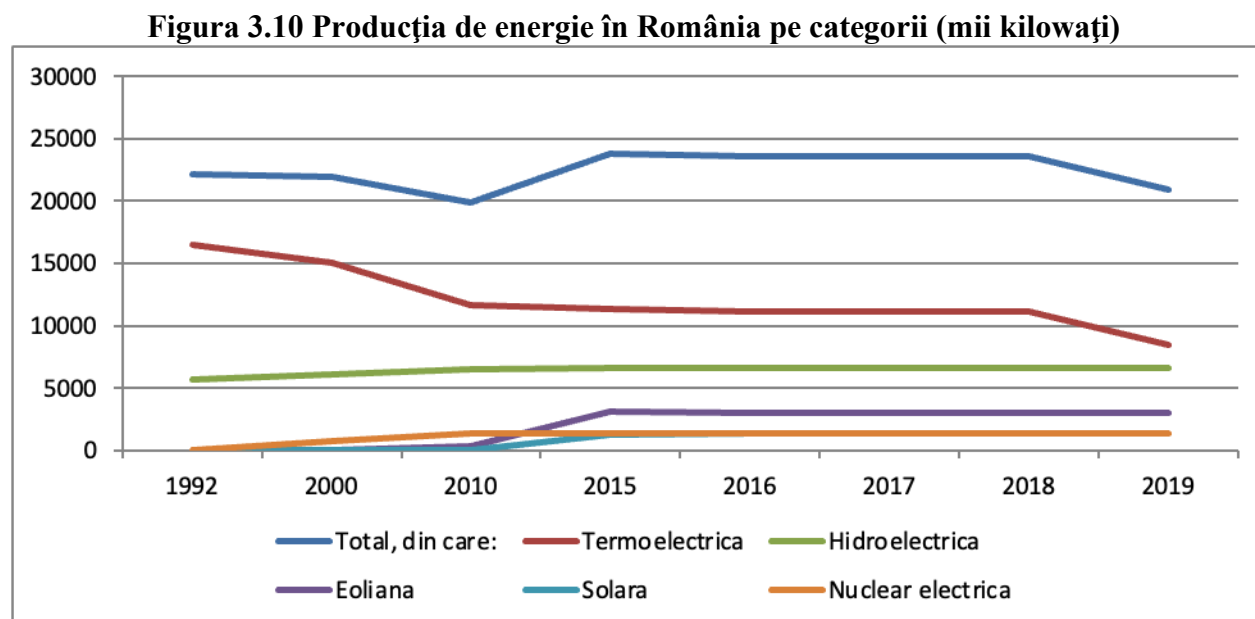

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

România avea încă din anul 1990 un potențial destul de ridicat în producerea de energie electrică cu ajutorul surselor neconvenționale, datorită multitudinilor de centrale hidroelectrice cu ajutorul cărora era produsă energia electrică. Până în anul 2000, a avut loc o scădere a producției de energie electyrică din aceste surse, după care au fost înregistrate creșteri aproape constante până în anul 2019, în acest an înregistrând-se un nivel cu peste 60% mai mare decât în anul 1992.

În ceea ce privește producerea de energie pe categorii în perioada 1992-2019 se constată scăderea masivă a producției de energie electrică produsă în termocentrale și creșterea celorlalte

tipuri de energie (Figura 3.10 și tabelul 3.4). Această evoluție ne întărește convingerea că și România se află pe drumul eliminării surselor de energie puternic poluante și mari consumatoare de resurse naturale.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

Cea mai mare scădere s-a înregistrat în producerea energiei electrice cu ajutorul termocentralelor, termocentrale care se dorește să fie eliminate complet până în anul 2030, iar România trebuie să se alinieze la această cerință a Uniunii Europene. În anul 1992 în termocentralele din România erau produși peste 15000 mii de kilowați, în anul 2019 producția a scăzut la aproximativ 7500 mii de kilowați, adică o scădere la jumătate față de anul de referință 1992. Ca pondere, producția de energie electrică în termocentralele din România a evoluat de la 74,1% în anul 1992, la 40,5% în anul 2019.

Cea mai mare creștere în producția de energie electrică o are energia eoliană (de la o pondere de 0,0% în anul 1992 la 14,5% în anul 2019), urmată de energia solară (de la o pondere de 0,0% în anul 1992 la 6,7% în anul 2019), energii care sunt considerate energii verzi. Și producția de energie electrică cu ajutorul hidrocentralelor a înregistrat creșteri față de anul 1992 (de la o pondere de 25,9% în anul 1992 la 31,5% în anul 2019)

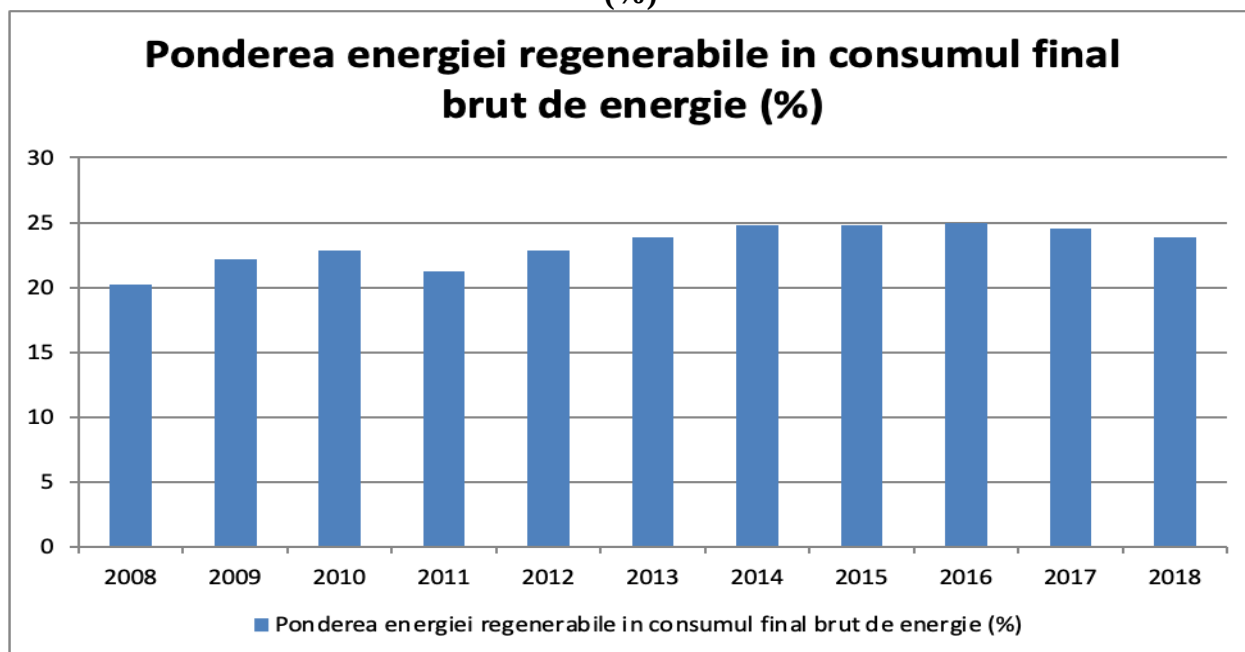
Tabelul 3.4 Evoluția ponderii producției de energie în România pe categorii (%)

	1992	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Termoelectrica	74,1	68,8	58,4	47,6	47,2	47,3	47,2	40,5
Hidroelectrică	25,9	27,9	32,5	27,9	28,2	28,0	28,1	31,5
Eoliana	0,0	0,0	2,0	13,1	12,8	12,9	12,9	14,5
Solara	0,0	0,0	0,0	5,5	5,8	5,8	5,9	6,7
Nuclear electrică	0,0	3,2	7,1	5,9	6,0	6,0	6,0	6,7

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

În ceea ce privește evoluția ponderii de energie regenerabilă în consumul final brut de energie (Figura 3.11), constatăm că a avut o evoluție sinuasă cu creșteri și scăderi în perioada 2008-2018, cea mai mare scădere înregistrându-se în anul 2011.

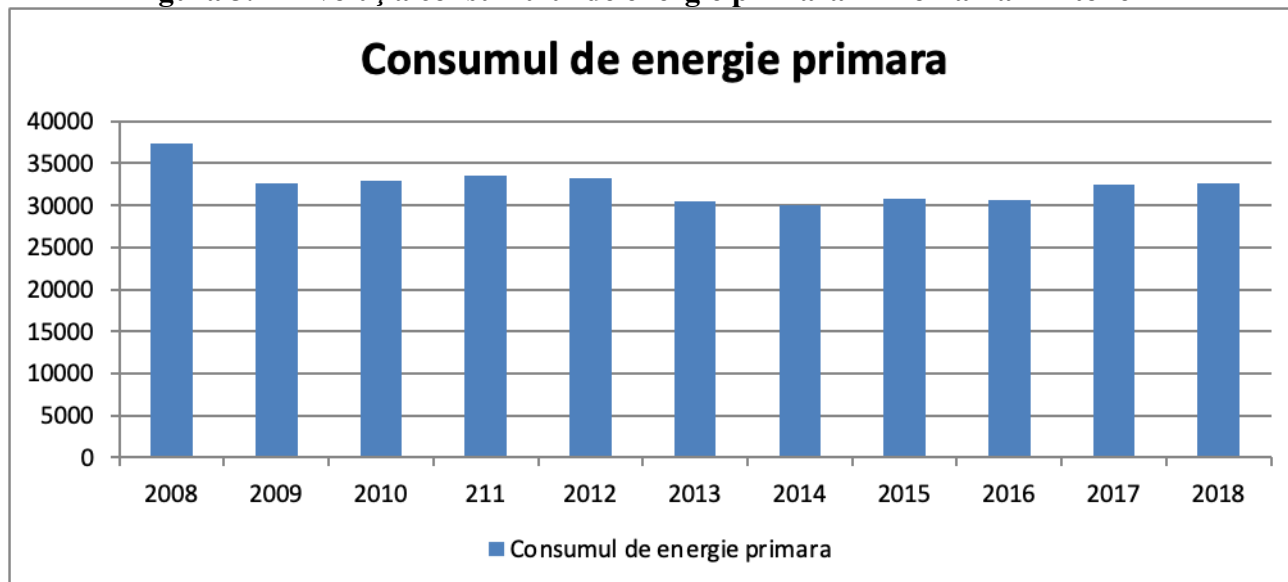
Figura 3.11 Evoluția ponderii de energie regenerabilă în consumul final brut de energie (%)

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

Evoluția consumului de energie primară în România (Figura 3.12), a înregistrat scăderi în perioada 2008-2018, însă aceste scăderi nu au fost spectaculoase, iar de la evoluția cifrelor tragem concluzia că țara noastră este încă dependentă de sursele de energie primară.

Figura 3.12 Evoluția consumului de energie primară în România mii tone

Sursa: Institutul Național de Statistică, Baza TEMPO on-line

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Până în 2050, omenirea ar putea devora aproximativ 140 de miliarde de tone de minerale, minereuri, combustibili fosili și biomasă pe an - de trei ori apetitul actual - cu excepția cazului în care rata de creștere economică este „decuplată” de rata consumului de resurse naturale.

Cetățenii țărilor dezvoltate consumă în medie 16 tone din aceste patru resurse cheie pe cap de locuitor (variind până la 40 sau mai multe tone de persoană în unele țări dezvoltate). Prin comparație, o persoană medie din India consumă astăzi patru tone pe an.

Odată cu creșterea atât a populației, cât și a prosperității, în special în țările în curs de dezvoltare, perspectiva unui nivel mult mai ridicat de consum de resurse este „mult dincolo de ceea ce este probabil sustenabil” dacă se realizează resursele lumii limitate date, avertizează acest raport al Panelului internațional de resurse.

Deja lumea nu mai are surse ieftine și de înaltă calitate a unor materiale esențiale, cum ar fi petrolul, cuprul și aurul, a căror aprovizionare, la rândul său, necesită volumuri în continuă creștere de combustibili fosili și apă dulce pentru a produce. Îmbunătățirea ratei productivității resurselor („a face mai mult cu mai puțin”) mai rapid decât rata de creștere economică este noțiunea din spatele „decuplării”, spune grupul. Cu toate acestea, acest obiectiv necesită o regândire urgentă a legăturilor dintre utilizarea resurselor și prosperitatea economică, susținută de o investiție masivă în inovația tehnologică, financiară și socială, pentru a îngheța cel puțin consumul pe cap de locuitor în țările bogate și pentru a ajuta națiunile în curs de dezvoltare să urmeze un proces mai durabil.

În ultimii ani, epuizarea capitalului natural și încercările de a se trece la dezvoltare rațională au fost principalele probleme ale agențiilor de dezvoltare. Epuizarea capitalului natural este un motiv de îngrijorare în special pentru zona din regiunile cu păduri ecuatoriale, care păstrează cea mai mare parte a biodiversității naturale a Pământului – capital natural genetic deneînlocuit. Conservarea resurselor naturale este cea mai importantă problemă a Capitalismului Natural, protecției mediului, a mișcării pentru ecologie și pentru partidele verzi. Unii consideră această epuizare ca pe o sursă majoră de neliniște socială și conflicte în țările în curs de dezvoltare. Suntem conștienți că dezvoltarea economică depinde în mod direct de sustenabilitatea ecosistemului, prin urmare trebuie să contribuim în mod activ la protecția mediului și conservarea resurselor naturale, reducând impactul activităților specifice asupra mediului înconjurător. Eforturile noastre trebuie să se concentreze pe trei direcții în care activitățile de producție au un impact semnificativ - utilizarea eficientă a tuturor materialelor, monitorizarea sistematică și reducerea, unde e posibil, a consumului de electricitate, benzină și apă, precum și managementul adecvat al deșeurilor (reciclare și transport la punctele de reciclare).

Ritmul actual de consum al resurselor și presiunile aferente asupra mediului nu sunt viabile: în pofida progreselor tehnice, creșterea consumului de resurse a fost adesea mai rapidă decât progresele în materie de mediu sau creșterea productivității. Această tendință riscă să se accentueze odată cu dezvoltarea industrială a anumitor țări, cum sunt China și India. Astfel, riscul epuizării resurselor și poluarea generată de utilizarea acestor resurse reprezintă amenințări din ce în ce mai grave pentru mediu.

În concluzie, pentru protejarea planetei noastre, va trebui ca protecția și conservarea resurselor și mediului să fie o politică prioritară pentru toate domeniile de activitate umană, chiar înaintea ridicării nivelului de trai, transformând-o, pentru fiecare individ (printr-o educație continuă) într-o adevărată religie, ***natura nefiind o moștenire de la înaintași, ci un împrumut de la copii.***

BIBLIOGRAFIE

1. C. Angelescu, I. Stănescu – „Politica de creștere economică”, Editura Economică, București, 2014, pag. 19;
2. N.N. Constantinescu – „Economia protecției mediului natural”, Editura Politică, București, 2016, pag. 186;
3. V. Tobultoc – „Mediu – tehnologie - dezvoltare”, Tribuna Economică, nr. 43/2013, pag. 64;

4. V. Parvu, V. Stefan (2012), „*Factorii de productie si utilizarea lor*”, cap. V din Gh. Pirvu (coordonator) „*Economie*”, manual universitar, Editura Universitaria, Craiova, , pg. 102;
5. C. Negrei (2015), „*Economia mediului*”, vol I „Bazele economiei mediului”, ASE, Bucuresti, , pg. 155;
6. C. Negrei (2015), *op. cit.*, pg. 157;
7. C.A.Tuttle (2011), „*The Fundamental Economic Principle*”, Quarterly Journal of Economics, , pg. 218;
8. N.N.Constantinescu (2016), „*Economia protectiei mediului natural*”, Editura Politica, Bucuresti, pg. 18;
9. Denis Gabor, Umberto Colombo (2011), „*Sa iesim din epoca risipei*”, Editura politica, Bucuresti, , pg. 36;
10. N.N. Constantinescu (2012), „*Consecintele economice si sociale ale cursei inarmarilor*”, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, , pg. 52;
11. F.Bran (2015), „*Protectia mediului inconjurator*”, Tribuna economica nr. 50, pg. 6;
12. F.Bran (2015), *op. cit.*, nr. 51-52, pg. 8;
13. M. Dutu (2015), *op. cit.*, pg. 93;
14. M. Dutu (2015), *op. cit.*, pg. 27;
15. Summit-ul de la Johannesburg s-a desfasurat in perioada 26 august – 4 septembrie 2012 in Africa de Sud, principalul obiectiv fiind reinnoirea angajamentului politic pentru dezvoltarea durabila;
16. S. Popescu (2016), „*Eficienta economica in strategia dezvoltarii durabile*”, Tribuna economica nr. 46, pg. 59;
17. P. Samuelson, W. Nordhaus (2010), „*Economie*”, Editura Teora, Bucuresti, , pg. 417;
18. I. Gradinaru (2011) „*Reglementari internationale privind criza mediului*”, Tribuna economica, nr. 8, pg. 30;
19. I.Istrate, F.Bran (2016), „*Ecodezvoltarea – cerinta a lumii moderne*”, Tribuna economica, nr. 38, pg. 64;
20. Institutul Național de Statistică, baza Tempo on-line.

FONDURILE STRUCTURALE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI POLITICA REGIONALĂ

Becali Atena Despina

Facultatea de Administrație Publică

Master Puterea Executivă și Administrația Publică

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela

Abstract: Fondurile Europene Structurale și de Investiții (fondurile ESI) sunt instrumente financiare, administrate de către Comisia Europeană, al căror scop este să acorde sprijin la nivel structural. Sprijinul financiar din fondurile ESI este destinat, în principal, regiunilor mai puțin dezvoltate, în scopul de a consolida coeziunea economică și socială în Uniunea Europeană.

Scopul acestor fonduri sunt crearea mai multor locuri de muncă, asigurarea unei economii europene solide și un mediu sănătos. UE și-a asumat angajamentul de a crea locuri de muncă mai numeroase și de calitate mai bună și o societate favorabilă incluziunii sociale. Aceste obiective constituie nucleul Strategiei Europa 2020. Scopul fondurilor ESI este acela de a sprijini realizarea Strategiei Europa 2020, precum și a misiunilor specifice fondurilor, inclusiv coeziunea economică, socială și teritorială.

Fondurile ESI se concentrează în principal pe 5 domenii:

- cercetare și inovare;
- tehnologiile digitale;
- sprijin pentru economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- gestionarea durabilă a resurselor naturale;
- întreprinderile mici.

Fondurile structurale europene, după cum a fost demonstrat de experiența statelor membre care au aderat în perioada anilor '80 (statele de coeziune, Spania, Portugalia, Grecia și Irlanda), au avut un impact puternic asupra economiilor Uniunii Europene către care au fost transferate. Mai mult decât atât, felul în care au fost absorbite și repartiza lor diferită în funcție de destinație, pentru dezvoltarea infrastructurii, a capitalului uman sau direct pentru acțiuni economice, au produs impact distinct în fiecare din statele membre receptoare de fonduri.

Studiu de caz: FONDURILE STRUCTURALE ȘI DE COEZIUNE ÎN ROMÂNIA

3.1 Analiza Fondurilor Structurale și de Coeziune 2007-2013

Fondurile Structurale și de Coeziune (FSC) reprezintă instrumentele financiare prin care Uniunea Europeană acționează pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale. S-a avut în vedere analiza sumelor intrate de la Uniunea Europeană, ce se regăsesc în Balanța de plăți, atât din punct de vedere al evoluției, cât și a structurii, subliniind importanța acestora în dezvoltarea țării noastre.

Politica de coeziune a Uniunii Europene a fost și este finanțată prin două instrumente structurale: Fondurile structurale (Fondul Social European- FSE și Fondul European de Dezvoltare Regională - FEDER) și Fondul de Coeziune. FSE sprijină investițiile în capitalul uman, dezvoltarea și formarea profesională a resurselor umane, în concordanță cu Strategia Europeană pentru Ocupare revizuită.

În România, FSE susține dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității acestuia pe piața muncii prin asigurarea oportunităților egale de învățare pe tot parcursul vieții și dezvoltarea unei piețe a muncii moderne și flexibile care să conducă la integrarea durabilă pe piața muncii a peste 900.000 de persoane. Fondul European de Dezvoltare Regională sprijină: investițiile menite să creeze locuri de muncă (destinate cu prioritate sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii), infrastructura (de transport, de mediu, de comunicații, de educație, de sănătate, socială, culturală și pentru energie), dezvoltarea potențialului autohton (acordarea de sprijin și servicii pentru întreprinderi, networking, cooperare și schimburi de experiență), asistență tehnică. Fondul de Coeziune ajută statele membre cu un venit național brut (VNB) pe locuitor de mai

puțin de 90% din media comunitară, să-și reducă diferențele dintre nivelurile de dezvoltare economică și socială și să-și stabilizeze economiile.

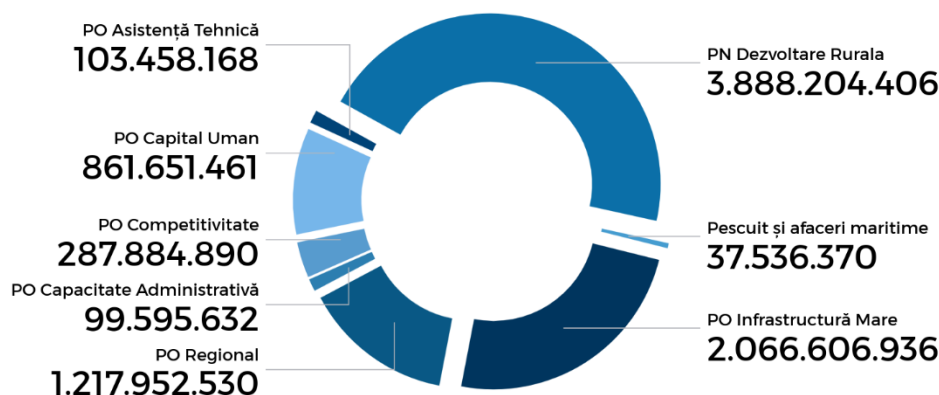
Fondul susține acțiuni în cadrul obiectivului „Convergență” și se află sub incidența aceluiași reguli de programare, de gestionare și de control ca în cazul FSE și FEDR. Fondul de Coeziune s-a adresat pentru perioada 2007-2013 următoarelor țări: Bulgaria, Cipru, Estonia, Grecia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Portugalia, Republica Cehă, România, Slovacia, Slovenia și Ungaria. Spania a fost eligibilă, pe bază tranzitorie, deoarece VNB-ul său pe locuitor este inferior mediei înregistrate pentru Uniunea Europeană cu 15 state membre. Fondul de Coeziune finanțează acțiuni din domeniile: rețele transeuropene de transport, în special proiectele prioritare de interes european definite de Uniunea Europeană; mediu, în acest context, Fondul de Coeziune putând interveni în proiecte din domeniul energiei sau al transporturilor dacă prezintă avantaje clare pentru mediu: eficacitate energetică, utilizarea de surse de energie regenerabile, dezvoltarea transportului feroviar, sprijinirea intermodalității, consolidarea transporturilor publice etc.

Suspendarea asistenței financiare furnizate prin intermediul Fondului de Coeziune se produce prin decizia Consiliului (hotărând cu majoritate calificată) în cazul în care un stat membru care înregistrează un deficit public excesiv nu a pus capăt situației sau acțiunile întreprinse se dovedesc a fi necorespunzătoare. Pentru țara noastră, fondurile europene reprezintă bani noi intrați în economia românească, efectul lor asupra creșterii economice fiind unul deosebit - având în vedere faptul că PIB-ul României este de cca. 140 miliarde euro. Absorbția anuală a unei sume de 3-4 miliarde euro din fondurile europene poate genera un plus de creștere economică.

Întrucât România contribuie anual la bugetul UE cu aproximativ 1% din PIB, un grad mic de absorbție ne pune în situația de a fi contributori neți, așa cum s-a întâmplat în ultimii ani. Acești bani nu sunt împrumutați, ci vin gratis, însă UE controlează extrem de strict modul în care ei sunt cheltuiți. Folosirea lor în alte scopuri este greu de realizat, iar cei care încalcă regulile sunt nevoiți să dea banii înapoi. României i-au fost alocate 19,2 miliarde euro de la Uniunea Europeană în exercițiul financiar 2007-2013 (sumă care este prevăzută și în Cadrul Strategic Național de Referință defalcată pe cele șapte Programe Operaționale), constând în fonduri europene structurale și de coeziune. Conform politicii de coeziune a UE, fondurile respective au ca destinație sprijinirea convergenței țărilor membre atât prin creșterea competitivității, cât și în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. România stă prost la capitolul privind accesarea fondurilor europene. Statisticile Uniunii Europene, menționate în cadrul Raportului Consiliului Fiscal, prezintă faptul că România a înregistrat o rată medie de absorbție de 17,3% situându-se astfel pe ultimul loc, după Slovacia cu 27,8% și Bulgaria cu 24,0%.

Cea mai mare rată medie de absorbție dintre țările prezentate se regăsește în cazul Lituaniei (48,0%) și Estoniei (46,8%), dar sumele alocate acestor țări sunt relativ mici de 6,8 mld. euro, respectiv 3,4 mld. euro. Polonia are o situație deosebită, întrucât, deși suma alocată acestei țări este de 67,2 mld. euro, s-a atins o rată medie de absorbție de 39,0%. Aceeași situație se regăsește și în cazul Cehiei cu o sumă alocată de 26,5 mld. euro și o rată medie de absorbție de 26,5%. În cazul Ungariei suma alocată este de 24,9 mld. euro și s-a înregistrat o rată medie de absorbție de 35,3%. Conform Raportului anual pe 2014 al Consiliului fiscal, cea mai mare rată de absorbției a fondurilor europene în România (pentru fondurile din exercițiul financiar 2007-2013) a fost în cazul Programului operațional pentru dezvoltare regională de 24,95% și cea mai mică în cazul PO Transport, respectiv 3,06%. În acest context, România se confruntă cu provocări serioase și cu riscul de a pierde aceste oportunități reprezentate de fondurile europene. Multe state noi membre au avut o rată de absorbție a fondurilor UE destul de lentă după aderare, astfel încât România nu este atipică. România este în al șaselea an în calitate de stat membru al UE, iar fondurile disponibile au o dată limită.

Sumele primite de RO pe fiecare Program Operațional (euro)

Din perioada 2008-2013, intrările (încasările) de la Uniunea Europeană, de natura transferurilor curente din Balanța contului curent, au cunoscut cea mai mare majorare în anul 2008 (creștere de 2,4 ori) comparativ cu anul precedent. Cea mai mare reducere s-a înregistrat în anul 2010 (15,3%). Intrările de fonduri europene de natura transferurilor de capital din Contul de capital și fi nancier, pentru echipamente, au fost reprezentate de valori mici, de la 678 mil. euro în 2007 până la 388 mil. euro în 2011. Cea mai mare reducere a acestora s-a înregistrat în anul 2010 (51,1%). În 2011, atât intrările de transferuri curente, cât și cele de capital s-au majorat față de anul precedent, cu 13,9%, respectiv 41,1%.

Politica de coeziune influențează economia printr-o combinație de canale ale cererii și ofertei. Efectele cererii pe termen scurt (keynesiene) apar ca o consecință a deciziilor politice de creștere a veniturilor și a cheltuielilor legate de inițiativele politicii de coeziune. Prin efectele multiplicatorilor, acestea se vor propaga în toate componentele consumului intern (e.g., investiții totale, consum privat, importuri etc.) și în componentele output-ului intern și ale venitului național.

Nu trebuie însă să ne limităm la analiza efectelor pe termen scurt, ci mai degrabă să ne îndreptăm atenția asupra influențelor pe termen lung ale politicii de coeziune, de stimulare a ofertei potențiale. Efectele pe termen lung ale politicii de coeziune se fac resimțite în economie în principal prin trei mecanisme:

- a) creșterea stocului și calității infrastructurii fizice, care constituie un input pentru activitatea productivă a sectorului privat;
- b) creșterea stocului și calității capitalului uman, prin investiții în training, ce constituie de asemenea un factor de creștere a productivității sectorului privat;
- c) asistență financiară pentru firmele din sectorul privat pentru stimularea inițiativelor investiționale, creșterea cercetării-inovării, dezvoltarea sistemelor de management și marketing, etc., ceea ce duce în final la creșterea productivității factorilor și reduceri sectoriale ale costurilor producției și costurilor capitalului.

O atenție sporită este acordată impactului politicii de coeziune asupra nivelului de calificare în diferite sectoare și asupra nivelului de instruire și dezvoltare a capitalului uman.

3.2 Analiza Fondurilor Structurale și de Coeziune 2014-2020

Obiectivele tematice pentru cadrul financiar 2014-2020 au fost următoarele:

1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării

2. Îmbunătățirea accesului și a utilizării și creșterea calității TIC
3. Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM)
4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele
5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
7. Promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore
8. Promovarea sustenabilității și calității locurilor de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă
9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a oricărei forme de discriminare
10. Investițiile în educație, formare și formare profesională pentru competențe și învățare pe tot parcursul vieții
11. Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă

În perioada 2014-2020, România a investit în toate cele 11 obiective tematice ale strategiei Europa 2020, folosind resursele fondurilor europene structurale și de investiții (fondurilor ESI), prin intermediul programelor operaționale 2014-2020, prezentate mai jos:

Programe 2014-2020	Alocare 2014-2020 (UE)
PO Regional	6,860,000,000
PO Infrastructura Mare	9,218,524,484
PO Competitivitate	1,329,787,234
PO Capital Uman	4,371,963,027
PO Capacitatea Administrativa	553,191,489
PO Asistenta Tehnica	252,765,958
<i>SUBTOTAL</i>	<i>22,586,232,192</i>
PN Dezvoltare Rurală	8,127,996,402
POPAM	168,421,371
<i>TOTAL FESI</i>	<i>30,882,649,965</i>
POAD	441,013,044
FEGA 2015-2020	11,283,069,589

După cum se știe, programele politicii de coeziune includ un sistem complex de măsuri. Pentru a putea însă estima efectul global al fondurilor structurale, este necesar ca aceste măsuri să fie agregate în categorii cu semnificație economică, mai precis care să fie relevante pentru mecanismele de transmisie amintite anterior. Astfel, sumele aferente diverselor programe sunt agregate în trei tipuri de cheltuieli:

- a) investiții în infrastructura tehnică

b) investiții pentru îmbunătățirea capitalului uman

c) ajutoare directe pentru investiții în sectorul industrial, servicii de piață și agricultură

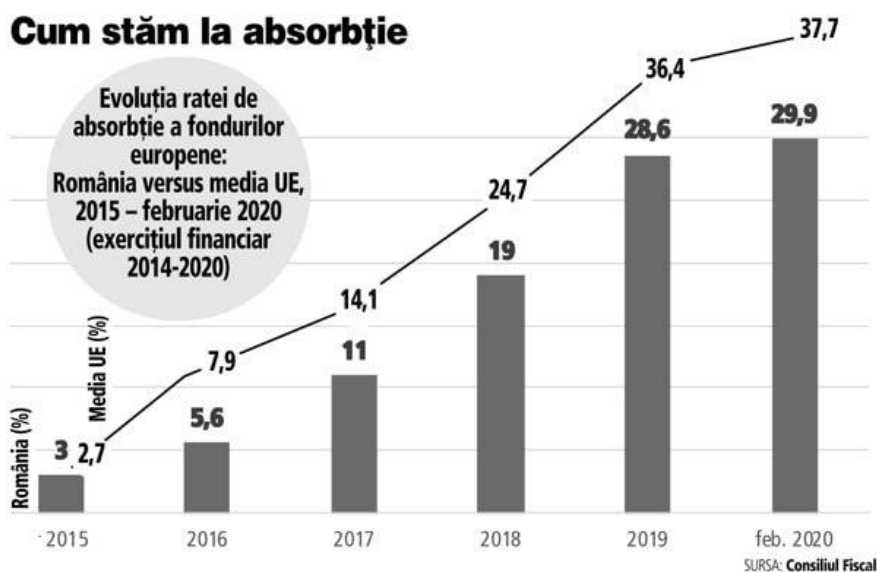
În plus, în cadrul acestor trei categorii, este util să distingem între posibilele surse de finanțare:

a) transferuri de la UE sub formă de subvenții pentru autoritățile publice;

b) co-finanțarea din fondurile publice, așa cum este stipulată în tratatul fondurilor structurale;

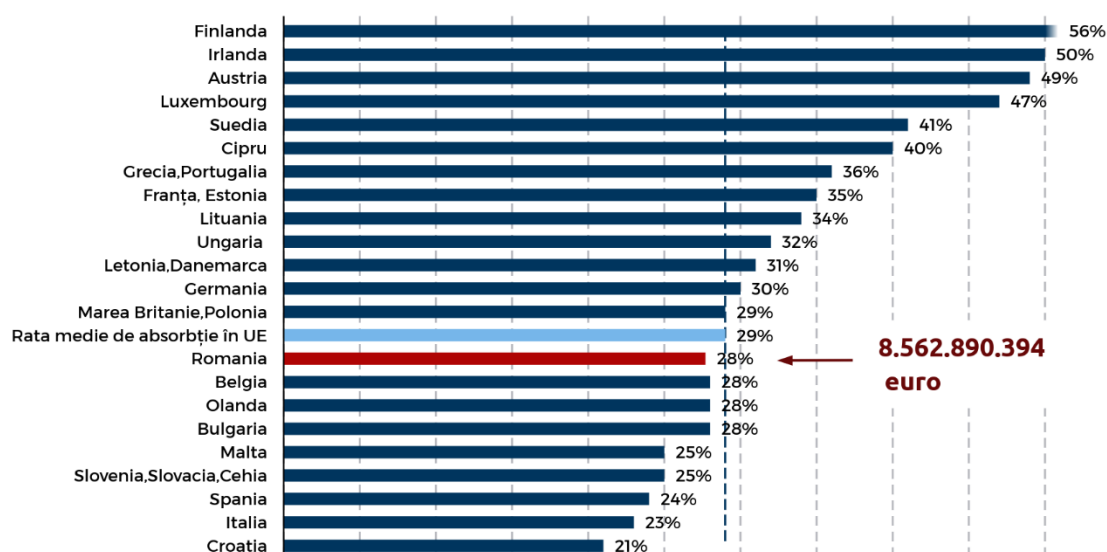
c) co-finanțarea din fondurile private, stipulată de asemenea în tratatul fondurilor structurale. În tabelul de mai jos este prezentată planificarea pentru Fondurile Structurale și de Coeziune în România pentru perioada 2007-2013, diferențiate pe cele trei categorii de cheltuieli și cele trei surse de finanțare prevăzute.

Stadiul absorbției pentru programele finanțate din Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI), Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) și al plăților efectuate din Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA).

Și în ceea ce privește rata de absorbție în rândul statelor europene, România a făcut pași importanți în perioada 2014-2020 ajungând la o rată de 28%, menținându-se însă la un prag sub media europeană care a fost de 29%.

Rata de absorbție a fondurilor europene în UE

Injectia de fonduri structurale a făcut ca în 2013, PIB să fie cu aproape 15% mai mare, ceea ce echivalează cu o rată de creștere anuală superioară cu 2% în cazul scenariului „cu fonduri” decât în cazul scenariului „fără fonduri”. Investițiile au înregistrat ritmuri mari de creștere. Drept rezultat, în 2020, investițiile au fost cu circa 20% mai mari datorită impactului fondurilor structurale, corespunzând unui diferențial de creștere anuală de 0.95%.

3.3 Principalele Fonduri Structurale și de Coeziune 2021-2027

Se preconizează că fondurile disponibile în cadrul politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 vor sprijini crearea a 1,3 milioane de locuri de muncă și vor permite creșterea PIB-ului UE cu 0,5 % în medie până la sfârșitul deceniului și cu până la 4 % în unele state membre.

Finanțarea va contribui, de asemenea, la furnizarea a numeroase bunuri publice comune, oferind beneficii tangibile și concrete cetățenilor, regiunilor și orașelor europene.

Pentru ca toate acestea să devină realitate, politica de coeziune va debloca în această perioadă un volum de investiții care totalizează 545 de miliarde EUR, din care 378 de miliarde EUR sunt finanțate de UE. Aceste investiții vor promova convergența socioeconomică de durată, coeziunea teritorială, o Europă socială și favorabilă incluziunii și o tranziție verde și digitală armonioasă și echitabilă.

Politica de coeziune oferă un sprijin puternic pentru cercetare și inovare și abordează problema decalajului digital. De exemplu, 83 000 de cercetători vor avea acces la facilități de cercetare îmbunătățite, iar 725 000 de întreprinderi vor beneficia de sprijin în domeniul inovării și al creșterii inteligente.

Politica vizează sprijinirea modernizării și digitalizării serviciilor publice (în beneficiul a 22 500 de administrații publice) și a transformării digitale a întreprinderilor. Ea susține totodată dezvoltarea competențelor și a infrastructurii digitale, inclusiv prin conectarea a 3,1 milioane de gospodării la rețelele mobile de mare viteză și la infrastructura digitală fixă.

Investițiile verzi în atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea se concentrează pe obiectivele Pactului verde european de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră din UE cu cel puțin 55 % până în 2030 și de a atinge neutralitatea climatică până în 2050.

În acest scop, politica de coeziune sprijină proiecte în domeniile eficienței energetice și energiei din surse regenerabile, care sunt deosebit de importante pentru punerea în aplicare a acțiunilor-cheie din cadrul planului REPowerEU. De exemplu, se preconizează că 32 de milioane de m² de clădiri publice și 723 000 de locuințe vor beneficia de îmbunătățiri ale

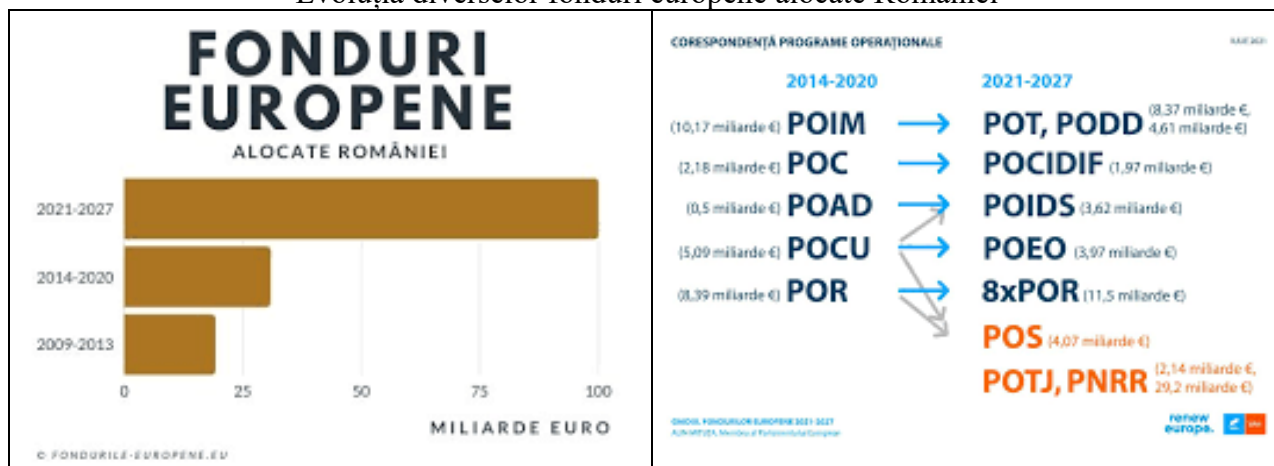
performanței energetice și va fi instalată o capacitate suplimentară de energie din surse regenerabile de 9 555 MW.

Pentru a sprijini adaptarea la schimbările climatice și gestionarea riscurilor de dezastre, politica va sprijini construirea de noi infrastructuri verzi cu o suprafață de 229 000 de hectare.

Va fi totodată acordat sprijin pentru mobilitatea urbană sustenabilă prin includerea a 1 230 km de linii de tramvai și metrou noi și modernizate și a 12 200 km de infrastructură pentru biciclete.

16,4 milioane de persoane vor avea acces la apă curată și la o infrastructură îmbunătățită de ape uzate datorită investițiilor pentru coeziune.

Evoluția diverselor fonduri europene alocate României

Sursa: <https://fondurile-europene.eu/>

Principalele programe finanțate sunt următoarele:

1. Programe Operaționale Regionale (POR)

Beneficiind de o alocare totală de 11,5 miliarde euro, dintre care 9,2 miliarde din Fondul European de Dezvoltare Regională și 2,3 miliarde euro, cofinanțare din Bugetul de Stat, Programele Operaționale Regionale au fost create pentru a sprijini nevoile particulare ale fiecărei regiuni a României în parte, ținând cont, bineînțeles, și de potențialul regional, cu accent pe domenii cheie, convergente și complementare cu impact real pentru calitatea vieții și bunăstarea comunităților locale.

Printre beneficiarii POR se numără întreprinderile, universitățile, clusterelor, incubatoarele, acceleratoarele, instituțiile publice locale, unitățile administrativ-teritoriale (UAT), dar și organizații de cercetare dezvoltare și agenții de dezvoltare regională (ADR). Perioada 2021-2027 este primul exercițiu de descentralizare a Programului Operațional Regional (POR) în România, astfel încât acum există 8 Programe Operaționale Regionale, care se află sub managementul Agențiilor de Dezvoltare Regionale. POR-urile abordează în principiu aceleași axe de finanțare, corespunzătoare obiectivelor Noii Politici de Coeziune, cu mici diferențe. În principiu au fost identificate 8 priorități: Regiune competitivă, inovativă și digitalizată; Regiune digitalizată (SMART); Regiune durabilă; Mobilitate urbană durabilă; Regiune accesibilă; Regiune educată; Regiune atractivă și Asistență tehnică.

Conform alocărilor preliminare disponibile pe site-urile Agențiilor de Dezvoltare Regională, la nivel național, cea mai mare finanțare merge către prioritățile Regiune competitivă, inovativă și digitalizată și Regiune durabilă, cu peste 2 miliarde de euro fiecare, urmate de prioritățile Mobilitate urbană durabilă, Regiune accesibilă și Regiune atractivă cu peste 1 miliard de euro fiecare, în timp ce priorităților Regiune digitalizată și Regiune Educată li se alocă între 600 milioane de euro și 800 milioane de euro fiecare, la nivel național. Aici putem face

mențiunea că investițiile din cadrul priorității Regiune digitalizată sunt incluse în cadrul priorității Regiune competitivă, inovativă și digitalizată în cadrul unor regiuni, de aici și alocarea mai mică. În ceea ce privește investițiile în educație, deși au o alocare mai mică în cadrul POR, acestea pot fi realizate și din Programul Operațional Educație și Ocupare dedicat în întregime acestui domeniu, precum și din Planul Național de Redresare și Reziliență.

Pe regiuni, cea mai mare alocare totală a POR, pentru toate prioritățile de finanțare cumulate se regăsește în cadrul regiunii Nord-Est, cu 1,76 miliarde de euro, urmată de regiunile Sud-Muntenia și Nord-Vest, cu aproximativ 1,45 miliarde de euro fiecare. Regiunilor Sud-Vest, Vest, Centru și Sud-Est le revine puțin peste 1 miliard de euro fiecare, în timp ce Regiune București-Ilfov, care este considerată “mai dezvoltată”, beneficiază de 700 milioane de euro dar și de o cofinanțare mai mică în cadrul proiectelor, între 40% și 50%. Restul regiunilor sunt considerate “mai puțin dezvoltate”, și beneficiază de o cofinanțare în cadrul proiectelor de 85%. Regiunea Sud-Muntenia se distinge cu alocări masive pentru competitivitate și durabilitate, Regiunile Nord-Vest și Nord-Est cu alocări importante pentru Mobilitate Urbană Durabilă și Regiunea Vest cu o alocare semnificativă pentru atractivitate.

Și în această perioadă de programare, la nivelul Programelor Operaționale Regionale sunt prioritare proiectele incluse în cadrul Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, a Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă, a Planurilor pentru infrastructură verde albastră, etc.

2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

Prin intermediul PODD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvantei sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului și decontaminarea surselor poluate; managementul riscurilor. PODD va viza o serie de domenii investiționale prioritare la nivel european identificate de Comisie, axate pe promovarea măsurilor de eficiență energetică, având în vedere faptul că sărăcia energetică afectează o gospodărie din patru, iar intensitatea energetică la nivel național se menține peste media Uniunii, respectiv pe promovarea energiei din surse regenerabile.

PODD va avea o alocare de 4,61 miliarde euro (3,05 miliarde euro – FEDR, 837 milioane euro – FC și 692 milioane euro – Bugetul de stat). Obiectivul general al României în domeniul energiei este conturat prin Planul Național Integrat de Energie și Schimbări Climatice (PNIESC) și în cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR). Unele priorități din cadrul PODD nu se adresează nivelului local și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni.

3. Programul Operațional Transport (POT)

Viziunea pentru anul 2030 propusă de POT este de a extinde/moderniza infrastructura de transport pe teritoriul României în vederea îmbunătățirii conectivității între regiunile țării dar și cu restul țărilor din Uniunea Europeană. Bugetul estimat al programului este de 8,37 mld Euro. Deși majoritatea priorităților programului se adresează administrațiilor publice centrale, există și o serie de acțiuni care pot fi finanțate direct către Primării, sau către agenți economici privați. Strategia POT s-a dezvoltat la intersecția politicii europene de transport evidențiată prin Politica TEN-T, Strategia Europa 2020, pachetul “Europa în mișcare” și nevoile naționale de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de transport, precum și a siguranței rutiere așa cum sunt prezentate în Strategia actualizată de implementare a Master Planului General de Transport al României parte din Planul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030. POT are în vedere finalizarea proiectelor demarate în perioada 2014-2020 precum și a proiectelor prioritare pentru finalizarea rețelei primare a României situate pe rețeaua TEN-T CORE și TEN-T Comprehensive și conectivitatea secundară conform Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030.

Pentru infrastructura rutieră, rețeaua TEN-T centrală dezvoltată în România pe două dintre cele nouă coridoare, respectiv coridoarele Rin–Dunăre și Orient/Est-Mediteranean, potrivit Regulamentului nr. 1315/2013, vizează următoarele rute:

- Nădlac - Timișoara – Sibiu – București (centura București) – Constanța;
- Timișoara – Drobeta Turnu Severin - Calafat;
- București – Ploiești - Bacău – Suceava – granița cu Ucraina (Siret);
- Sebeș – Turda – Târgu Mureș – Târgu Neamț – Iași – granița cu Republica Moldova (Ungheni);
- București – Giurgiu.

Provocare pe care POT 2021-2027 va trebui să o rezolve o reprezintă recuperarea decalajului de dezvoltare a infrastructurii de transport a României, adaptata inclusiv utilizării duale și asigurând în același timp atingerea obiectivelor europene de reducere a emisiilor de carbon și transferul spre o mobilitate durabilă și sigură. Unele priorități din cadrul POT nu se adresează nivelului local și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni.

4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) propune măsuri în domeniile cercetării, dezvoltării și inovării/specializării inteligente și în domeniul digitalizării, finanțate fie prin granturi, fie prin instrumente financiare cu respectarea regulilor de ajutor de stat, după caz, pentru a răspunde provocărilor identificate la nivel național.

Provocările abordate în POCIDIF vin în urma analizei și ținutelor stabilite în cadrul Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă (SNCISI) și a Strategiei Naționale de Competitivitate (SNC). Bugetul estimat al programului este de 1,97 miliarde. Unele priorități din cadrul POCIDIF nu se adresează nivelului local sau vizează doar anumite proiecte strategice și acestea nu au fost detaliate pe tipuri de acțiuni.

5. Programul Operațional Sănătate (POS)

POS vine cu o nouă abordare, este inovativ, multifond, banii fiind alocați atât din Fondul European de Dezvoltare Regională, cât și din Fondul Social European (FSE+), spre deosebire de cele două perioade de programare anterioare, când a fost nevoie ca beneficiarii să aplice cu mai multe proiecte pentru a-l putea realiza pe cel final. Viziunea strategică a programului operațional este de a avea o națiune cu oameni sănătoși și productivi prin acces la servicii preventive, de urgență, curative și reabilitare de calitate.

POS 2021-2027 vine cu o nouă abordare, este inovativ, multifond, banii fiind alocați atât din Fondul European de Dezvoltare Regională, cât și din Fondul Social European (FSE+), spre deosebire de cele două perioade de programare anterioare, când a fost nevoie ca beneficiarii să aplice cu mai multe proiecte pentru a-l putea realiza pe cel final.

Bugetul total de 4,068 miliarde euro alocat POS 2021-2027 și va finanța spitale regionale, investiții în infrastructură și servicii, asistență medicală primară, comunitară și în regim ambulatoriu, servicii paliative și de îngrijire pe termen lung, cercetarea și digitalizarea, utilizarea de metode inovatoare de investigație și tratament. În perioada 2021-2027 vor exista mai multe surse de finanțare în domeniul sănătății în afară de POS, și anume: Resc EU, Eu4Health, PNRR, React EU, Horizon Europe. Beneficiarii programului vor fi definiți o dată cu scrierea ghidurilor specifice.

Domaniul sănătății publice, obiectiv de interes social major, a fost identificat ca prioritar pentru investițiile din fonduri nerambursabile, fiind menționat în acest sens în cadrul mai multor documente strategice (Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (SNCI), Strategia Națională de Competitivitate (SNC), Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă (SNDD), Strategia Națională de Sănătate (SNS etc.).

6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

Acest program operațional își propune să modernizeze instituțiile și serviciile oferite pieței muncii, să promoveze participarea echilibrată, după gen, pe piața muncii, să asigure echilibrul dintre viața profesională și cea personală, dar și să ducă la o mai bună adaptare a lucrătorilor la schimbările rapide de pe piața muncii. Alocarea financiară a POEO este de 3,97 miliarde euro. POEO se bazează pe documentul programatic România Educată – viziune și strategie 2018-2030, pe Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (SNOFM) 2021-2027 și pe Strategia Națională privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități 2021-2027.

Beneficiarii programului vor fi:

- Autorități și instituții sau servicii publice centrale cu atribuții în domeniu, cum ar fi: Ministerul Muncii, Ministerul Educației, Agenția Națională a Ocupării Forței de Muncă, Autoritatea Națională pentru Calificări, Centrul Național de Formare și Perfecționare a Adulților, precum și alte Unități Administrativ – Teritoriale;

- Furnizori publici sau privați de servicii de ocupare / servicii de educație sau formare profesională / servicii de evaluare și certificare competențe / servicii de informare și consiliere în carieră;

- Unități din sistemul național de învățământ;
- Instituții de învățământ superior;
- Institute de cercetare;
- Asociații de tineret;
- Camere de comerț;
- Organizații non-guvernamentale;
- Angajatori, parteneri sociali, asociații patronale și sindicale, comitete sectoriale și actori relevanți la nivelul sectoarelor economice;
- Comisiile județene de Autorizare a furnizorilor de formare, Centre Regionale de formare, Centre de evaluare competente;
- Centre comunitare sau de tineret.

7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

Acesta este un program cu totul nou, care nu are un corespondent în cadrul celorlalte două perioade de programare anterioare. POIDS are o alocare de 3,62 miliarde euro, dintre care 2,39 miliarde vor proveni din FSE+, 574 milioane euro din FEDR și restul va fi cofinanțare de la Bugetul de Stat. Programul are o importantă componentă socială, cu mai multe obiective, cum ar fi: creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, creșterea calității serviciilor sociale, reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile, creșterea capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile și creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ.

POIDS are ca țintă o mare paletă de grupuri vulnerabile: persoane din mediul rural, familii monoparentale, persoane fără locuință, familii cu o situație materială precară, migranți, persoane cu dizabilități, vârstnici, victime ale violenței domestice, etc. Beneficiarii programului pot fi: Autorități publice centrale (AAPC), Autorități publice locale (AAPL), parteneri sociali și structuri asociative, furnizori de formare, furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, organizații neguvernamentale, structuri asociative ale organizațiilor neguvernamentale sau ale autorităților publice, universități, persoane juridice.

8. Programul Operațional pentru Tranziție Justă (POTJ)

POTJ se bazează pe obiective care vizează sprijinirea diversificării economice a celor mai afectate teritorii, împreună cu măsuri de recalificare și incluziune activă a lucrătorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, sprijinind totodată transformarea proceselor

industriale bazate pe carbon, necesară pentru o tranziție spre o economie neutră concomitent cu menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă din aceste sectoare.

Prin acțiunile care vor fi selectate POTJ vrea să se asigure că trecerea către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil, respectându-se principiul că ”nimeni nu este lăsat în urmă”. POTJ se adresează exclusiv județelor Hunedoara, Gorj, Galați, Mureș, Prahova și Dolj și este realizat în paralel cu Planurile Județene pentru Tranziție Justă realizate de către cele 6 Consilii Județene vizate. Bugetul programului este de 2,14 miliarde euro, iar alocarea pe axe va fi stabilită în funcție de proiectele depuse de către beneficiari.

9. Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021 -2027. Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de Criza Covid19 și consecințele sale economice.

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde euro. Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verde și digitală.

Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul Plan de Relansare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență. România se află în această etapă. Planul de Relansare și Reziliență pe care România îl elaborează acum se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.

10. Programe pentru Agricultură

În perioada 2021-2027 România va primi 21.67 miliarde de euro pentru agricultură și dezvoltare rurală, distribuite astfel:

- 13.992 milioane euro (prețuri curente) prin Fondul European de Garantare Agricolă (pilonul I, plăți directe)
- 6.983 milioane euro pentru dezvoltare rurală prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (pilonul II, dezvoltare rurală)
- 692 de milioane de euro din Instrumentul de Redresare al Uniunii Europene (EURI), pentru perioada 2021-2022, sprijin pentru redresarea economică, ca urmare a pandemiei. Bugetul PAC este redus față de perioada precedentă de programare, acest lucru datorându-se faptului că întreg bugetul UE este redus, ca urmare a retragerii Marii Britanii din Uniunea Europeană.

În luna iunie a acestui an s-a ajuns la un acord politic privind noua Politică Agricolă Comună, cu noi prevederi ce vor intra în vigoare din 2023. Până atunci însă, ne aflăm într-o perioadă tranzitorie, care să asigure o trecere ușoară, cu mai multă predictibilitate pentru fermieri la noua PAC. Acest lucru presupune continuarea aplicării normelor actuale privind PAC.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Fondurile europene, surse de finanțare nerambursabilă din bugetul Uniunii Europene (UE), au ca obiective majore reducerea disparităților regionale și promovarea unei agriculturi sustenabile. Politica de coeziune este principala politică de investiții a UE, vizând cu precădere

sprijinirea creării de locuri de muncă a creșterii economice, dar și a dezvoltării durabile și a îmbunătățirii calității vieții.

Necesitatea promovării unei dezvoltări echilibrate prin reducerea disparităților dintre diferite regiuni și sprijinirea celor mai puțin dezvoltate în recuperarea diferențelor a fost observată chiar din preambulul Tratatului de la Roma (1957). S-au pus bazele Fondului Social European și a Băncii Europene de Investiții. Alte instrumente au fost create în timp, concomitent construcției europene și creșterii numărului de noi State Membre. Astfel, în 1962, în momentul atingerii unui consens în privința dezvoltării unei politici agricole comune, a fost creat Fondul European pentru Orientare și Garantare Agricolă (FEOGA). În 1964 a fost împărțit în 2 secțiuni principale - una de Orientare și alta de Garantare - care contribuie la implementarea unei politici susținute de reforme în agricultură și la promovarea unor noi forme de dezvoltare rurală. Urmare a globalizării, regiunile lumii și implicit cele ale UE, se află într-o permanentă competiție în care se implică cu toate resursele materiale, umane și informaționale, ceea ce le diferențiază sub aspect calitativ, cantitativ și structural.

Astfel, la nivelul Uniunii Europene, s-a inițiat un program de reducere a disparităților dintre regiunile și statele membre UE, din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare și al calității vieții, cunoscut ca politica de coeziune a UE. Politica regională prin intermediul fondurilor structurale, contribuie la îmbunătățirea standardelor de viață ale populației UE prin creșterea fondurilor publice destinate refacerii, menținerii sau construcției de infrastructuri competitive, în concordanță cu standardele de mediu europene. De asemenea, sunt înființate și sprijinite IMM în parcurgerea primilor ani de existență în zonele aflate în declin economic, sistemele informaționale, noi facilități în domeniul educației, al sănătății, chiar și al petrecerii timpului liber.

Creșterea nivelului de absorbție a fondurilor europene trebuie să reprezinte o prioritate pentru Guvern în perioada imediat următoare. Altfel, România este pe punctul de a pierde câțiva ani pe drumul integrării europene, timp în care decalajul care ne separă de celelalte state din UE va crește, în loc să se diminueze ca urmare a irosirii banilor din fondurile comunitare din cauza disfuncționalităților din administrație. Ca urmare a generalizării întârzierilor inserției fondurilor în Europa de Est, comisarul european pentru programare financiară și buget, Dalia Grybauskaitė, cu ocazia unei conferințe de presă, a afirmat că este îngrijorată cu privire la ritmul lent ce caracterizează absorbția fondurilor europene de către noile membre ale Uniunii Europene din Europa Centrală și de Est, referindu-se la 12 state, majoritar ex-comuniste, ce s-au alăturat blocului european în 2004 și 2007. Oficialul european arată că statele devenite recent membre ale UE au obligația, nu doar plăcerea de a primi fonduri, de a le folosi corect și la timp.

BIBLIOGRAFIE

1. Bălăceanu, Cristina, Mecanisme fundamentale ale Pieței Unice Europene, Editura Pro Universitaria, București, 2018;
2. Chivu Luminița, Poladian Simona, Ioan-Franc Valeriu (coord.) (2018). Convergența economică și monetară a României cu Uniunea Europeană – un demers necesar, Centrul de Informare și Documentare Economică, București.
3. Ciucur D(2014), "Piața muncii în condițiile aderării României la Uniunea Europeană", în revista "Raporturi de Muncă", nr. 5/mai 2004, p. 25;
4. Coșea, Mircea, Economia Integrării Europene, Editura Pro Universitaria, București, 2017;
5. Diaconescu, M., Economie europeană. Fundamente și etape ale construcției europene, București, Editura Uranus, 2014;
6. European Comission, Investing în our common future, The budget of the European Union, 2017;
7. European Comission, Serving the people of Europe, What the European Commission does for you, 2017.

8. European Commission (2018). Council Recommendation on the 2018 National Reform Programme of Romania, Brussels, COM (2018) 422 final, Brussels, 23 May.
 9. European Commission (2018). Alert Mechanism Report 2018, COM(2017) 771 final, Brussels, 22 November. European Commission (2018). Romania. Country fiche for the Ageing Report 2018, Economic and Financial Affairs, Brussels, 25 May.
 10. Georgescu M A (2015) Provocări socio-economice , Ed.Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca;
 11. NICOLESCU(2009) ,Strategic directions focused on SMEs for the way out of crisis,Journal Economia. Seria Management, Issue 1, pages 17-22,2009;
 12. Perț S, "Piața paralelă a muncii", în revista "Raporturi de muncă", nr. 2/2001, p.20;
 13. Popescu Gh (2002), Evoluția gândirii economice , Ed a 2 -a , Ed. „George Baritiu ,, Cluj Napoca;
 14. Răboacă Gh (2003) Piața muncii și dezvoltarea durabilă, Ed. Tribuna economica , București;
 15. Smith A (1962) Avutia natiunilor , vol I, Ed .Academiei , București;
 16. Stiglitz J, Walsh C (2005) Economie , Ed. Economică , București;
 17. Zaman Gheorghe, Georgescu George (2018) Comerțul exterior și Capitalul intern și extern, în: Economia României după Marea Unire, Volumul II - Economia sectorială, Editura Academiei Române, București.
- *** Studiu privind analiza forței de muncă la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, aferent anului 2015 – realizat de Patronatul Investitorilor Autohtoni Piarom;
 - *** Piața forței de muncă în Regiunea Sud-Vest Oltenia - Studiul este realizat în cadrul proiectului Munca de către Universitatea din Craiova, Institutul Social Oltenia și Asociația Șanse egale pentru Fiecare;
 - *** Dicționar de economie (2001) , editia a II a, Ed.Economică , București;
 - *** Raportul anual al BNR, 2000-2022, www.bnr.ro;
 - *** - www.adr.ro;
 - *** - www.insse.ro;
 - *** - www.cnp.ro;
 - *** - www.insse.ro.

TRATAMENTUL CONTABIL AL IMOBILIZĂRILOR CORPORALE ȘI IMPLICAȚIILE ASUPRA PERFORMANȚEI UNEI SOCIETĂȚI SPECIALIZATE ÎN TRANSPORTUL RUTIER DE MĂRFURI

Popescu Silviu Valeriu

Facultatea de Administrație Publică

Master Puterea Executivă și Administrația Publică

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Manea Liliana

Obiectivul prezentei lucrări este de a arăta importanța imobilizărilor corporale deținute de o societate specializată în transportul rutier de marfuri, în evaluarea performanței sale, dar și de a înțelege de ce este nevoie pentru îndeplinirea scopului constituirii societății în funcție de profilul propriu de activitate (codul CAEN). Pentru a atinge scopul lucrării, am structurat-o în trei capitole.

Am considerat că aprofundarea unui studiu privind imobilizările corporale specifice fiecărei societăți, în funcție de profilul propriu de activitate, constituie o necesitate pentru a înțelege modul de îndeplinire a scopului pentru care acea societate a fost constituită.

În acest sens, afirmam ca, imobilizările corporale au un mare impact în aprofundarea și înțelegerea atât a domeniului de activitate al unei entități, cât și a scopului înființării acesteia, iar prin nivelul crescut/scăzut al acestor active ne putem da seama de performanțele entității respective. Prin aflarea acestor performanțe, o societate își poate forma o opinie despre partenerii săi, așadar dezvoltă un anumit nivel de încredere economică și financiară pentru asociații săi.

Acesta este un aspect important, deoarece un furnizor trebuie să aibă încredere în clienții săi că își va recupera creanțele, iar un client trebuie să aibă încredere în furnizorul său că acesta îi poate satisface nevoile, prin asigurarea de bunuri/mărfuri sau prestări de servicii, pe o perioadă cât mai îndelungată.

STUDIU DE CAZ PRIVIND TRATAMENTUL CONTABIL AL IMOBILIZĂRILOR CORPORALE SI IMPLICAȚIILE ASUPRA PERFORMANȚEI SOCIETĂȚII ALGHERIA SRL

3.1. Obiectul studiului de caz

În cadrul acestui studiu, este prezentată activitatea societății ALGHERIA SRL pe parcursul anului 2023, înființată în data de 19.01.2023, cu codul CAEN 4941 - transport rutier de marfuri. Pentru desfășurarea activității specifice de transport rutier de marfuri, am evidențiat modul în care dotările cu mijloace de transport și toate tipurile de imobilizări corporale (terenuri, mașini, construcții, utilaje, mobilier), influențează realizarea veniturilor și implicit aprecierea performanței financiare a societății.

3.2. Scopul studiului de caz

Scopul general, urmărit în cadrul acestui studiu de caz, este de reliefare a importanței imobilizărilor corporale în desfășurarea activității unei societăți. În mod particular, acest scop este îndeplinit prin evidențierea rolului și importanței care trebuie să fie acordate înzestrării patrimoniului societății ALGHERIA SRL cu mijloace de transport marfa și toate tipurile de imobilizări corporale necesare desfășurării în bune condiții a activității (terenuri, mașini, construcții, utilaje, mobilier). În funcție de calitatea și volumul acestor dotări cu imobilizări corporale, societatea își poate menține sau crește permanent veniturile și implicit, își poate asigura imaginea unei performanțe financiare stabile, apreciate în special, de creditori, furnizori și clienți.

3.3. Descrierea succintă a etapelor metodologice

Societatea ALGHERIA SRL are ca obiect de activitate CAEN 4941 – transport rutier de marfuri. Pentru desfășurarea activității aceasta achiziționează un teren și construiește o hală.

În luna martie 2023, când construcția este finalizată, firma achiziționează o instalație electrică; se consideră cheltuieli de modernizare și intră în valoarea de inventar a halei.

În luna aprilie 2023 cumpără o stație de epurare, deoarece este nevoie de un utilaj ce asigură canalizarea în condițiile legii.

În aceeași lună, după ce locul de desfășurare a activității este pus la punct, cumpără două autoturisme pentru asigurarea de venituri, potrivit profilului.

În cadrul studiului de caz este prezentată situația în care una dintre mașini este contractată prin leasing financiar.

În condițiile expuse, firma angajează două persoane pentru prestare de servicii – transporturi.

În luna mai 2023 societatea obține primele venituri provenite din prestări servicii.

Societatea mai achiziționează și o centrală marca Romtelecom, deoarece are nevoie de servicii de telecomunicații.

De asemenea, cumpără și un set de rafturi marca Baumax pentru a se putea organiza pe plan administrativ.

În luna iunie 2023 cumpără un pachet complet de software și calculator, ce îi va servi la ținerea evidenței interne.

În luna octombrie 2023 este vândută o imobilizare corporală amortizată incomplet. Tot atunci, mai achiziționează două mașini second hand pentru transport marfă.

La închiderea anului se constituie rezervele din reevaluarea terenului și halei, pe baza evaluării lor de către un expert.

În continuare sunt parcurse etapele cronologice ale monografiei contabile aferente achizițiilor de imobilizări corporale, pentru a avea exemple concrete de tratamente contabile și fiscale aplicate acestora. Pe lângă achizițiile și ieșirile imobilizărilor corporale, am prezentat și modul de calcul al amortizărilor în funcție de durată și tip (liniară și accelerată), acestea fiind cele mai utilizate metode răspândite în cadrul întreprinderilor. Pentru înregistrarea operațiilor contabile am folosit programul Saga C.3.0.7., varianta gratuită.

1. Achiziția unui teren

Luna Februarie 2023

- Se achiziționează teren. Acesta nu este amortizabil.

100.000 lei 2111 = 404.1 100.000 lei

100.000 lei 404.1 = 5121 100.000 lei

- Cumpărare materiale pentru construcție hală

75.000 lei 231 = 404.2 75.000 lei

75.000 lei 404.2 = 5121 75.000 lei

50.000 lei 231 = 404.2 50.000 lei

- Se începe amortizarea cheltuielilor de constituire.

Amortizare liniară pe 11 luni: 990 lei/11 luni = 90 lei/lună

90 lei 6811 = 2801 90 lei

Tabel 3.1 – Registru Jurnal Februarie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	02.02.2023	BIROU NOTARIAL – ACHIZIȚIE TEREN	2111	404.1	100.000,00	100.000,00
2	10.02.2023	RECON SA – MATERIALE PT CONSTRUIT HALA	231	404.2	75.000,00	75.000,00
3	12.02.2023	BIROU NOTARIAL – PLATĂ	404.1	5121	100.000,00	100.000,00
4	12.02.2023	RECON SA – PLATĂ	404.2	5121	75.000,00	75.000,00
5	22.02.2023	RECON SA – MATERIALE PT CONSTRUIT HALA	231	404.2	50.000,00	50.000,00
6	28.02.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00

2. Construcția unei hale pe terenul achiziționat

Luna Martie 2023

- Hala este construită și se face recepția. Amortizarea este liniară, pe 480 luni, începând cu luna aprilie.

125.000 lei 212 = 231 125.000 lei

50.000 lei 404.2 = 5121 50.000 lei

- Achiziționare și montare instalație electrică pentru hală. Se consideră cheltuieli de modernizare și se adaugă la valoarea amortizabilă a halei.

67.000 lei 212 = 404.3 67.000 lei

67.000 lei 404.3 = 5121 67.000 lei

- Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei

Tabel 3.2 – Registru Jurnal Martie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.03.2023	IMOBILIZĂRI CORPORALE ÎN CURS DE EXECUȚIE	212	231	125.000,00	125.000,00
2	01.03.2023	RECON SA – PLATĂ	404.2	5121	50.000,00	50.000,00
3	10.03.2023	ELECTRIC SRL – MONTARE INSTALAȚIE ELECTRICĂ ÎN HALĂ	212	404.3	67.000,00	67.000,00
4	10.03.2023	ELECTRIC SRL – PLATĂ	404.3	5121	67.000,00	67.000,00
5	31.03.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00

3. Influențele înregistrării ca platitor de TVA asupra contabilității imobilizărilor corporale

Luna Aprilie 2023

Începând cu 1 aprilie 2023, societatea devine plătitoare de TVA.

- Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei

- Amortizare hală.

Amortizare lunară = 75.000 lei + 50.000 lei + 67.000 lei = 192.000 lei;

192.000 lei / 480 luni = 400 lei

400 lei 6811 = 2812 400 lei

- Societatea achiziționează o stație de epurare, amortizarea este liniară, pe 380 luni

15.000 lei 2131 = 404.4 15.000 lei

2.850 lei 4426 = 404.4 2.850 lei

17.850 lei 404.4 = 5121 17.850 lei

- Societatea achiziționează o mașină Opel, cu amortizare liniară pe 48 luni.

10.000 lei 2133 = 404.5 10.000 lei

1.900 lei 4426 = 404.5 1.900 lei

11.900 lei 404.5 = 5121 11.900 lei

- Societatea achiziționează prin leasing cu plata în 48 luni o Dubă pentru marfă, cu amortizare liniară în 48 luni.

Tabel 3.3. – Descriere Leasing

1	Perioada	42 luni
2	Valoarea împrumutului	20.000,00 lei

3	Valoarea avansului	3.750,00 lei (TVA INCLUS)
4	Comission la acordare	100,00 lei
5	Rata lunară	476,00 lei/ lună

Inregistrare leasing:

20.000 lei 2133 = 167 20.000 lei

3.000 lei 167 = 404 3.000 lei

570 lei 4426 = 404 570 lei

100 lei 622 = 404 100 lei

Tabel 3.4. – Registru Jurnal Aprilie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	04.04.2023	SMART SRL – STAȚIE EPURARE	2131	404.4	15.000,00	15.000,00
2	04.04.2023	SMART SRL – STAȚIE EPURARE	4426	404.4	2.850,00	2.850,00
3	04.04.2023	IDEA - OPEL	2133	404.5	10.000,00	10.000,00
4	04.04.2023	IDEA – OPEL	4426	404.5	1.900,00	1.900,00
5	10.04.2023	SMART SRL – PLATĂ	404.4	5121	17.850,00	17.850,00
6	10.04.2023	IDEA – PLATĂ	404.5	5121	11.900,00	11.900,00
7	19.04.2023	ALTE ÎMPRUMUTURI ȘI DATORII ASIMILATE	2133	167	20.000,00	20.000,00
8	19.04.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	3.000,00	3.000,00
9	19.04.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	570,00	570,00
10	19.04.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	622	404.6	100,00	100,00
11	30.04.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
12	30.04.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00

Luna Mai 2023

În luna mai 2023, începem contabilizarea amortizărilor pentru cele două mașini.

- Amortizare lunară Opel = 10.000 lei / 48 luni = 208,33 lei/lună

208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei

- Amortizare lunară Dubă Marfă = 20.000 lei / 48 luni = 416,67 lei/lună

416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei

- Acum că firma dispune de mașini, angajează două persoane, cu salariul brut minim, 3.300 lei.⁸³

- Începe să înregistreze venituri din prestări de servicii(transport de marfă).

5.000 lei 4111.1 = 704 5.000 lei

950 lei 4111.1 = 4427 950 lei

5.950 lei 5121 = 4111.1 5.950 lei

- Amortizare hală.

400 lei 6811 = 2812 400 lei

- Amortizare stație epurare

Amortizare lunară = 15.000 lei / 384 luni = 39,06 lei/lună

39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei

- Lunar, se înregistrează factura de leasing pentru mașină.

400 lei 167 = 404.6 400 lei

76 lei 4426 = 404.6 76 lei

- Societatea achiziționează mobilier (rafturi) Baumax, se amortizează în 72 luni, linear (valoare mai mare de 2.500 lei).

7.500 lei 214 = 404.9 7.500 lei

1.425 lei 4426 = 404.9 1.425 lei

8.925 lei 404.9 = 5121 8.925 lei

- Societatea achiziționează centrală Romtelecom, se amortizează în 36 luni, liniar.

⁸³ Nu am prezentat notele contabile, irrelevant pentru lucrare.

4.950 lei 214 = 404.8 4.950 lei
 940,50 lei 4426 = 404.8 940,50 lei

Tabel 3.5 – Registru Jurnal Mai 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.05.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	5.000,00	5.000,00
2	01.05.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	950,00	950,00
3	01.05.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5121	4111.1	5.950,00	5.950,00
4	01.05.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
5	01.05.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
6	20.05.2023	BAUMAX – MOBILIER	214	404.9	7.500,00	7.500,00
7	20.05.2023	BAUMAX – MOBILIER	4426	404.9	1.425,00	1.425,00
8	25.05.2023	ROMTELECOM – CENTRALĂ	214	404.8	4.950,00	4.950,00
9	25.05.2023	ROMTELECOM – CENTRALĂ	4426	404.8	940,50	940,50
10	25.05.2023	BAUMAX – PLATĂ	404.9	5121	8.925,00	8.925,00
11	25.05.2023	ROMTELECOM – PLATĂ	404.8	5121	5.890,50	5.890,50
12	31.05.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
13	31.05.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
14	31.05.2023	Amort. AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
15	31.05.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
16	31.05.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06

Luna Iunie 2023:

- Leasing IDEA (plăți restante)

400 lei 167 = 404.6 400 lei
 76 lei 4426 = 404.6 76 lei
 4.622 lei 404.6 = 5121 4.622 lei

- Înregistrare venituri

7.500 lei 4111.1 = 704 7.500 lei
 1.425 lei 4111.1 = 4427 1.425 lei
 8.925 lei 5121 = 4111.1 8.925 lei

- Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei

- Amortizare hală

400 lei 6811 = 2812 400 lei

- Amortizare stație epurare

39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei

- Amortizare mașini

- OPEL

208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei

- Dubă marfă

416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei

- Amortizare centrală Romtelecom

Amortizare lunară = 4.950 lei / 36 luni = 137,50 lei/lună
 137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei,

- Amortizare mobilier

Amortizare lunară = 7.500 lei / 72 luni = 104,17 lei/lună
 104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei

- Achiziție pachet calculator (laptop) cu amortizare accelerată în 24 luni.

4.800 lei 214 = 404.4 4.800 lei

912 lei 4426 = 404.4 912 lei

5.712 lei 404.4 = 5121 5.712 lei

Tabel 3.6. – Registru Jurnal Iunie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.06.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.06.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	05.06.2023	Înșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	7.500,00	7.500,00
4	05.06.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.425,00	1.425,00
5	05.06.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5121	4111.1	8.925,00	8.925,00
6	05.06.2023	SMARL SRL – PACHET CALCULATOR DELL	214	404.4	4.800,00	4.800,00
7	05.06.2023	SMARL SRL – PACHET CALCULATOR DELL	4426	404.4	912,00	912,00
8	05.06.2023	SMARL SRL – PLATĂ	404.4	5121	5.712,00	5.712,00
9	30.06.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	404.6	5121	4.622,00	4.622,00
10	30.06.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
11	30.06.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
12	30.06.2023	Amort. AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
13	30.06.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
14	30.06.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
15	30.06.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
16	30.06.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50

Luna Iulie 2023:

• Leasing IDEA

400 lei 167 = 404.6 400 lei

76 lei 4426 = 404.6 76 lei

476 lei 404.6 = 5121 476 lei

• Înregistrare venituri

07.07.2023

2.500 lei 4111.1 = 704 2.500 lei

475 lei 4111.1 = 4427 475 lei

2.975 lei 5311 = 4111.1 2.975 lei

31.07.2023

7.500 lei 4111.1 = 704 7.500 lei

1.425 lei 4111.1 = 4427 1.425 lei

8.925 lei 5311 = 4111.1 8.925 lei

• Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei

• Amortizare hală

400 lei 6811 = 2812 400 lei

• Amortizare stație epurare

39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei

• Amortizare mașini

○ OPEL

208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei

○ Dubă marfă

416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei

• Amortizare centrală Romtelecom

137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei,

- Amortizare mobilier
104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei

- Amortizare laptop
Amortizare accelerată 24 luni:
Amortizare în primul an 50% = 4.800 lei / 2 = 2.400 lei;
Amortizare lunară în primul an = 2.400 lei / 12 luni = 200 lei/lună
Amortizare lunară în anul 2 (amortizare liniară) = 2.400 lei / 12 luni = 200 lei/lună
200 lei 6811 = 2814 200 lei

Tabel 3.7. – Registru Jurnal Iulie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.07.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.07.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	07.07.2023	Înșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	2.500,00	2.500,00
4	07.07.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	475,00	475,00
5	07.07.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	2.975,00	2.975,00
6	25.07.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
7	31.07.2023	Înșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	7.500,00	7.500,00
8	31.07.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.425,00	1.425,00
9	31.07.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	8.925,00	8.925,00
10	31.07.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
11	31.07.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
12	31.07.2023	Amort. AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
13	31.07.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
14	31.07.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
15	31.07.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
16	31.07.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
17	31.07.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

Luna August 2023:

- Leasing IDEA
400 lei 167 = 404.6 400 lei
76 lei 4426 = 404.6 76 lei
476 lei 404.6 = 5121 476 lei
- Înregistrare venituri
10.000 lei 4111.1 = 704 10.000 lei
1.900 lei 4111.1 = 4427 1.900 lei
11.900 lei 5311 = 4111.1 11.900 lei
- Amortizare cheltuieli de constituire
90 lei 6811 = 2801 90 lei
- Amortizare hală
400 lei 6811 = 2812 400 lei
- Amortizare stație epurare
39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei
- Amortizare mașini
 - OPEL
208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei
 - Dubă marfă
416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei

- Amortizare centrală Romtelecom
137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei,
- Amortizare mobilier
104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei
- Amortizare laptop
200 lei 6811 = 2814 200 lei

Tabel 3.8. – Registru Jurnal August 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.08.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.08.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	25.08.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	10.000,00	10.000,00
4	25.08.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.900,00	1.900,00
5	25.08.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	11.900,00	11.900,00
6	25.08.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
7	31.08.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
8	31.08.2023	Amort.CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
9	31.08.2023	Amort.AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
10	31.08.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
11	31.08.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
12	31.08.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
13	31.08.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
14	31.08.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

Luna Septembrie 2023:

- Leasing IDEA
400 lei 167 = 404.6 400 lei
76 lei 4426 = 404.6 76 lei
476 lei 404.6 = 5121 476 lei
- Înregistrare venituri
10.500 lei 4111.1 = 704 10.500 lei
1.995 lei 4111.1 = 4427 1.995 lei
12.495 lei 5311 = 4111.1 12.495 lei
- Amortizare cheltuieli de constituire
90 lei 6811 = 2801 90 lei
- Amortizare hală
400 lei 6811 = 2812 400 lei
- Amortizare stație epurare
39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei
- Amortizare mașini
○ OPEL
208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei
○ Dubă marfă
416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei
- Amortizare centrală Romtelecom
137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei
- Amortizare mobilier
104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei
- Amortizare laptop
200 lei 6811 = 2814 200 lei

Tabel 3.9. – Registru Jurnal Septembrie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.09.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.09.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	20.09.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	10.500,00	10.500,00
4	20.09.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.995,00	1.995,00
5	20.09.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	12.495,00	12.495,00
6	25.09.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
7	31.09.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
8	31.09.2023	Amort.CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
9	31.09.2023	Amort.AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
10	31.09.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
11	31.09.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
12	31.09.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
13	31.09.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
14	31.09.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

Luna Octombrie 2023:

• Leasing IDEA

400 lei 167 = 404.6 400 lei

76 lei 4426 = 404.6 76 lei

476 lei 404.6 = 5121 476 lei

• Înregistrare venituri

12.500 lei 4111.1 = 704 12.500 lei

2.375 lei 4111.1 = 4427 2.375 lei

14.875 lei 5311 = 4111.1 14.875 lei

9.000 lei 4111.1 = 704 9.000 lei

1.710 lei 4111.1 = 4427 1.710 lei

10.710 lei 5121 = 4111.1 10.710 lei

• Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei

• Amortizare hală

400 lei 6811 = 2812 400 lei

• Amortizare stație epurare

39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei

• Amortizare mașini

○ OPEL

208,33 lei 6811 = 2813 208,33 lei

○ Dubă marfă

416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei

• Amortizare centrală Romtelecom

137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei,

• Amortizare mobilier

104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei

• Amortizare laptop

200 lei 6811 = 2814 200 lei

• Vânzare prima mașină cumpărată

1.249,98 lei 2813 = 2133 1.249,98 lei

8.750,02 lei 6583 = 2133 8.750,02 lei

• Achiziționare 2 autoturisme pentru marfă cu amortizare accelerată în 48 luni.

15.000 lei 2133 = 404.7 15.000 lei
 2.850 lei 4426 = 404.7 2.850 lei
 17.850 lei 404.7 = 5121 17.850 lei

Tabel 3.10. – Registru Jurnal Octombrie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.10.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.10.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	15.10.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	12.500,00	12.500,00
4	15.10.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	2.375,00	2.375,00
5	15.10.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	14.875,00	14.875,00
6	15.10.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	9.000,00	9.000,00
7	15.10.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.710,00	1.710,00
8	15.10.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5121	4111.1	10.710,00	10.710,00
9	15.10.2023	Vânz. Imob. AUTO OPEL	2813	2133	1.249,98	1.249,98
10	15.10.2023	Vânz. Imob. AUTO OPEL	6583	2133	8.750,02	8.750,02
11	16.10.2023	MAȘINI SECOND HAND – mașină marfă	2133	404.7	15.000,00	15.000,00
12	16.10.2023	MAȘINI SECOND HAND	4426	404.7	2.850,00	2.850,00
13	16.10.2023	MAȘINI SECOND HAND	404.7	5121	17.850,00	17.850,00
14	25.10.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
15	31.10.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
16	31.10.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
17	31.10.2023	Amort. AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
18	31.10.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
19	31.10.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
20	31.10.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
21	31.10.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
22	31.10.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

Luna Noiembrie 2023:

- Leasing IDEA

400 lei 167 = 404.6 400 lei
 76 lei 4426 = 404.6 76 lei
 476 lei 404.6 = 5121 476 lei
- Amortizare cheltuieli de constituire

90 lei 6811 = 2801 90 lei
- Amortizare hală

400 lei 6811 = 2812 400 lei
- Amortizare stație epurare

39,06 lei 6811 = 2813 39,06 lei
- Amortizare mașini
 - Dubă marfă

416,67 lei 6811 = 2813 416,67 lei
 - Mașini marfă

Amortizare în primul an 50% = 15.000 lei / 2 = 7.500 lei;
 Amortizare lunară în primul an = 7.500 lei / 12 luni = 625 lei/lună
 Amortizare lunară în anii următori (amortizare liniară) = 7.500 lei / 36 luni = 208,33 lei/lună
 625 lei 6811 = 2813 625 lei
- Amortizare centrală Romtelecom

137,50 lei 6811 = 2814 137,50 lei,
- Amortizare mobilier

104,17 lei 6811 = 2814 104,17 lei

• Amortizare laptop
200 lei 6811 = 2814 200 lei

Tabel 3.11. – Registru Jurnal Noiembrie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	01.11.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	01.11.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	25.11.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
4	30.11.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
5	30.11.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
6	30.11.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
7	30.11.2023	Amort. MAȘINI MARFĂ	6811	2813	625,00	625,00
8	30.11.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
9	30.11.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
10	30.11.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
11	30.11.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

In luna decembrie 2023 se achizitioneaza un laptop care se amortizeaza prin metoda accelerata.

• Amortizare laptop
Amortizare accelerată 24 luni:
Amortizare în primul an $50\% = 4.800 \text{ lei} / 2 = 2.400 \text{ lei}$;
Amortizare lunară în primul an $= 2.400 \text{ lei} / 12 \text{ luni} = 200 \text{ lei/lună}$
Amortizare lunară în anul 2 (amortizare liniară) $= 2.400 \text{ lei} / 12 \text{ luni} = 200 \text{ lei/lună}$
200 lei 6811 = 2814 200 lei

Tabel 3.12. – Registru Jurnal Decembrie 2023

Nr. Crt.	Data	Explicație	Cont debitor	Cont creditor	Debit	Credit
1	31.12.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	167	404.6	400,00	400,00
2	31.12.2023	IDEA LEASING – DUBĂ	4426	404.6	76,00	76,00
3	31.12.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	2.500,00	2.500,00
4	31.12.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	475,00	475,00
5	31.12.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	2.975,00	2.975,00
6	31.12.2023	IDEA LEASING – PLATĂ	404.6	5121	476,00	476,00
7	31.12.2023	Ieșire SC MAGAZIN SRL	4111.1	704	7.500,00	7.500,00
8	31.12.2023	TVA SC MAGAZIN SRL	4111.1	4427	1.425,00	1.425,00
9	31.12.2023	Încas. SC MAGAZIN SRL	5311	4111.1	8.925,00	8.925,00
10	31.12.2023	Amort. CH CONSTITUIRE	6811	2801	90,00	90,00
11	31.12.2023	Amort. CONSTRUCȚIE HALĂ	6811	2812	400,00	400,00
12	31.12.2023	Amort. AUTOTURISM OPEL	6811	2813	208,33	208,33
13	31.12.2023	Amort. DUBĂ MARFĂ	6811	2813	416,67	416,67
14	31.12.2023	Amort. STAȚIE EPURARE	6811	2813	39,06	39,06
15	31.12.2023	Amort. MOBILIER	6811	2814	104,17	104,17
16	31.12.2023	Amort. ECHIPAMENTE (ROMTELECOM)	6811	2814	137,50	137,50
17	31.12.2023	Amort. PACHET DELL	6811	2814	200,00	200,00

La închiderea anului, se constituie rezervele:

• Rezerve legale.
40 lei 129 = 1061 40 lei

• Rezerve din reevaluare teren și hală.
2.000 lei 2111 = 105 2.000 lei
10.000 lei 212 = 105 10.000 lei

3.4. Situația imobilizărilor corporale pe parcursul anului 2023

Tabel 3.13. - Imobilizări cu modernizare

Den. Imob.	Data intrării	Clasa	Valoare intrare	Funcț (luni)	Valoare modern.	Val. de inventar	Val. rămasă (neamort.)	Durata ramasă	Amort. Lună	Amort. înreg.
212 CONSTRUCȚII										
CONSTR HALĂ	01.03.23	1.1.1	125.000	480	77.000	202.000	198.400	471	400	3.600

Tabel 3.14. - Imobilizări ieșite

Den. Imob.	Data intrării	Data ieșire	Clasa	Val. de intrare	Funcț (luni)	Val. de inventar	Val. rămasă (neamort.)	Durata ramasă	Amort. Lună	Amort. înreg.
2133 MIJLOACE DE TRANSPORT										
AUTO OPEL	04.04.23	15.12.23	2.3.2.1.1.	10.000	48	10.000	8.958,35	43	208,33	1.041,65

Tabel 3.15. - Imobilizări fără modernizare

Den. Imob.	Data intrării	Clasa	Valoare intrare	Funcț (luni)	Val. de inventar	Val. rămasă (neamort.)	Durata ramasă	Amort. Lună	Amort. înreg.
2131 ECHIPAMENTE TEHNOLOGICE									
STAȚIE EPURARE	04.04.23	1.8.12	15.000,00	384	15.000,00	14.687,52	376	39,06	312,48
2133 MIJLOACE DE TRANSPORT									
DUBĂ MARFĂ	19.04.23	2.3.2.1.1.	20.000,00	48	20.000,00	16.666,64	40	416,67	3.333,36
MAȘINI MARFĂ	16.10.23	2.3.2.1.1.	15.000,00	48	15.000,00	13.750,00	46	625,00	1.250,00
214 MOBILIER, APARATURĂ BIROTICĂ, ALTE ACTIVE CORPORALE									
MOBILIER	20.05.23	3.1.6.	7.500,00	72	7.500,00	6.770,81	65	104,17	729,19
ECHIP. ROMTEL	25.05.23	3.2.2.	4.950,00	36	4.950,00	3.987,50	26	137,50	962,50
PACHEL DELL	05.06.23	2.2.9.	4.800,00	24	4.800,00	3.600,00	16	200,00	1.200,00

3.5. Situația amortizărilor

Tabel 3.16. – Situația amortizărilor

Denumire	Data intrării	Valoare	Tip amort.	Durată amort.	Durată rămasă	Cont imob.	Cont amort.	Cont chelt	Data ieșirii
CONSTRUCȚIE HALĂ	01.03.2023	202.000,00	LINIARĂ	480	471	212	2812	6811	31.03.2057
AUTOTURISM OPEL	04.04.2023	10.000,00	LINIARĂ	48	42	2133	2813	6811	15.10.2017

Denumire	Data intrării	Valoare	Tip amort.	Durată amort.	Durată rămasă	Cont imob.	Cont amort.	Cont chelt	Data ieșirii
STAȚIE EPURARE	04.04.2023	15.000,00	LINIARĂ	384	376	2131	2813	6811	30.04.2049
DUBĂ MARFĂ	19.04.2023	20.000,00	LINIARĂ	48	40	2133	2813	6811	30.04.2021
MOBILIER	20.05.2023	7.500,00	LINIARĂ	72	65	214	2814	6811	31.05.2023
CENTRALĂ ROMTEL	25.05.2023	4.950,00	LINIARĂ	36	29	214	2814	6811	31.05.2020
PACHET DELL	05.06.2023	4.800,00	ACCELER ATĂ	24	18	214	2814	6811	30.06.2019
MAȘINI MARFĂ	16.10.2023	15.000,00	ACCELER ATĂ	48	46	2133	2813	6811	30.10.2021

3.6. Situația veniturilor

Tabel 3.17. – Situația veniturilor

Data	Nr. Doc.	Cont Client	Cont încasare	Valoare factură -LEI	Valoare TVA LEI	Valoare încasare LEI
01.05.2023	FF 1	4111.1	5121	5000	950	5950
05.06.2023	FF 2	4111.1	5121	7500	1425	8925
07.07.2023	FF 3	4111.1	5311	2500	475	2975
31.07.2023	FF 4	4111.1	5311	7500	1425	8925
25.08.2023	FF 5	4111.1	5311	10000	1900	11900
20.09.2023	FF 6	4111.1	5311	10500	1995	12495
15.10.2023	FF 7	4111.1	5311	12500	2375	14875
15.10.2023	FF 8	4111.1	5121	9000	1710	10710
15.12.2023	FF 9	4111.1	5121	15000	2850	17850
TOTAL				79500	15105	94605

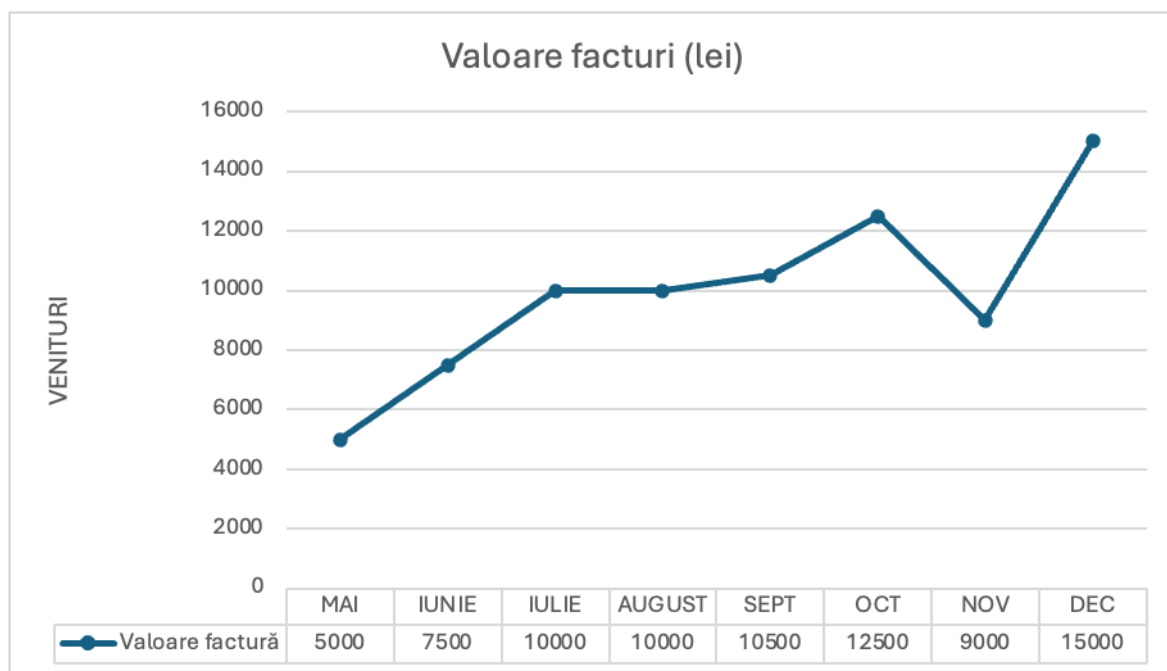

Figura nr. 3.1. Evolutia veniturilor realizate

3.7. Aprecierea performantei financiare a societății

Din conținutul informativ al tabelului nr. 3.1., de mai sus, observăm că, veniturile societății au avut un trend ascendent pe parcursul anului 2023, cu o ușoară scădere în luna noiembrie 2023, când a avut loc o vânzare a unei imobilizări corporale amortizate integral, deoarece starea fizică nu mai permitea să fie utilizată pentru desfășurarea în condiții de siguranță a transportului rutier.

Deducem astfel că, volumul și calitatea imobilizărilor corporale deținute de societate are o influență directă asupra volumului vânzărilor, veniturile din prestările de servicii aferente transportului de marfuri fiind direct legate de utilizarea eficientă a activului patrimonial, în special mașinile și echipamentele specifice transportului de marfuri.

Aceeași concluzie rezultă și din analiza evoluției rezultatului financiar la nivelul fiecărei luni, ca măsură de apreciere a performanței societății, aspect prezentat în figura de mai jos.

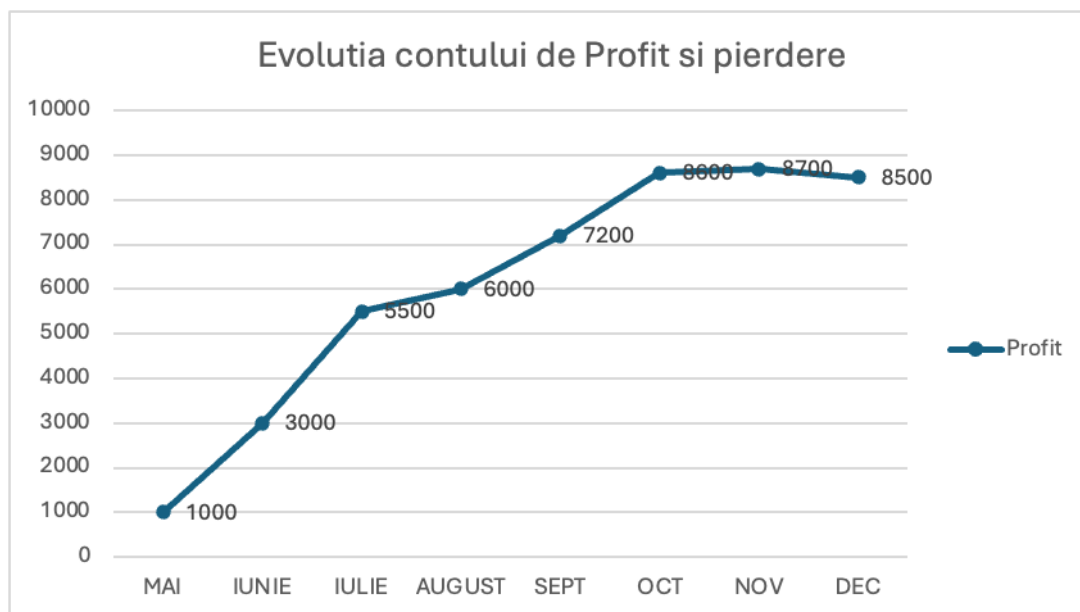

Figura nr. 3.2. Evoluția contului de profit și pierdere (performanța financiară)

Din analiza datelor prezentate în figura de mai sus, rezultă o evoluție crescătoare a profitului societății, excepție făcând luna decembrie 2023, când a fost introdusă pe cheltuieli o valoare mai mare a amortizării imobilizărilor corporale, prin apelarea la metoda accelerată de calcul a amortizării.

Observăm, de asemenea, că ieșirea din patrimoniu a unei mașini, care a avut loc în luna noiembrie 2023, nu influențează negativ trendul profitului, deoarece aceasta era deja amortizată integral, fără a avea astfel impact asupra cheltuielilor din luna.

3.7. Concluziile studiului de caz

Orice întreprindere are nevoie de terenuri și construcții pentru a avea unde să își dezvolte activitatea propusă, are nevoie de mașini și utilaje pentru a-și îndeplini scopul pentru care a fost înființată și nu în ultimul rând, mai are nevoie și de alte instalații, utilaje și piese de mobilier pentru întreținerea activității depuse. În acest studiu de caz, am arătat, cum o societate specializată în transportul rutier de marfuri are nevoie de un depozit, de autoturisme și de cel puțin un calculator pentru a-și desfășura în condiții profitabile activitatea. Abia după ce deține sau închiriază aceste imobilizări, această societate poate apela la resurse umane pentru punerea în funcțiune a procesului de prestare servicii pentru obținerea de venituri și, deci, profit.

Concluzionăm astfel că, volumul și calitatea imobilizărilor corporale deținute de societate are o influență directă asupra trendului vânzărilor, veniturile din prestările de servicii aferente transportului de marfuri fiind direct legate de utilizarea eficientă a activului patrimonial, în special mașinile și echipamentele specifice transportului de marfuri.

Aceeasi concluzie rezulta si din analiza evolutiei rezultatului financiar la nivelul fiecarei luni, ca masura de apreciere a performantei societatii.

CONCLUZII FINALE

În prezenta lucrare am încercat atingerea obiectivului de a înțelege de ce imobilizările corporale ale unei întreprinderi sunt atât de importante în măsurarea performanțelor acesteia.

În primul rând, am prezentat motivul pentru care performanța întreprinderii depinde în mod direct de productivitatea și eficacitatea întreprinderii, deoarece măsurarea performanței vizează măsurarea profitului respectivei entități. Pentru ca o întreprindere să poată obține profit, aceasta are nevoie de diferite imobilizări corporale pentru producerea veniturilor. Imobilizările corporale sunt activele aflate în patrimoniul unei întreprinderi fără de care aceasta nu poate funcționa sau produce profit. Aceste active achiziționate trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții legale de bază: perioada de funcționare mai mare de un an și o limită minimă de valoare stabilită prin lege.

În al doilea rând, lucrarea prezintă aspecte generale și noțiuni normative pentru contabilitatea imobilizărilor corporale, dar și pentru analiza întreprinderii în funcție de acestea.

În cel de-al doilea capitol, am ales să aprofundam studiul politicilor contabile aplicate imobilizărilor corporale și deprecierii acestora, pentru înțelegerea deplină a situațiilor abordate în studiul de caz prezentat în cadrul celui de-al treilea capitol. Cu ajutorul cunoștințelor acumulate în cadrul studiilor universitare, am ales ca pentru partea practică să trateze înființarea unei societati, cu obiect de activitate transport rutier de marfuri, pentru a putea prezenta cât mai multe situații factuale cu care se poate confrunta o întreprindere în zilele noastre, în legătură cu imobilizările corporale.

În concluzie, credem că obiectivul prezentei lucrări a fost îndeplinit prin demonstrarea faptului că imobilizările corporale sunt importante și în determinarea performanțelor unei întreprinderi, dar și în a arăta scopul pentru care respectiva societate a fost înființată.

Cu siguranță se poate continua acest studiu, prin aprofundarea utilizării contabilității provizioanelor, dar și a contabilității amortizărilor degresive, arătând situații concrete în care acestea pot fi utilizate și condițiile lor.

Bibliografie selectiva

1. Anastasios, S., *Consumer Capitalism*, Routledge Tazlor&Francis Group, London and New York, 2021
2. Anghel, M., *Analiza economico-financiară a întreprinderii (între teorie și practică)*, Editura Artifex, București, 2018
3. Barbalet, J., *Weber, Passion and Profits*, Cambridge University Press, 2017
4. Batrâncea, I., *Analiză financiară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2020
5. Carpon, M., *Contabilitatea în perspectivă*, Editura Humanitas, București, 2022
6. Ciobanu, A., *Studiul privind indicatorii de măsurare a performanței folosiți în managementul valorii, cu exemplificări pe întreprinderi românești*, teză de doctorat, ASE, 2015
7. Colasse, B., *Contabilitate generală*, Editura Moldova, Iași, 1999
8. Demsetz, H., *From economic man to economic system; Essays on Human Behavior and the Institutions of Capitalis*, Cambridge University Press, 2018
9. Dumitrean, E., *Contabilitatea gestiunii patrimoniului*, Editura "Gh. Asachi", Iași, 2018
10. Epuran, M., Bădăiță, V., *Bazele contabilității*, Editura de Vest, Timișoara, 2020
11. Feleagă, N., Ionașcu, I., *Contabilitate financiară*, vol. 1-4, Editura Economică, București, 2013
12. Ișfănescu, A., *Ghid practic de analiză economico-financiară*, Editura Tribuna Economică, București, 2019
13. Ișfănescu, A., Robu, V., Anghel, I., *Evalurea întreprinderii*, Editura Tribuna Economică, București, 2021
14. Ișfănescu, A., Stănescu, C., Băicuși, A., *Analiză economico-financiară*, Editura Economică, București, 2019

15. Mărgulescu, D., Niculescu, M., Robu, V. (1994), *Diagnostic economico-financiar*, Editura Romcart, București, 1994
16. Mărgulescu, D., Stănescu C, David I., *Analiză economico-financiară*, Editura Oscar Print, București, 1999
17. McMurtry, J., *The Cancer Stage of Capitalism*, Pluto Press, London, 2020
18. Robu, V., Georgescu, N., *Analiză economico-financiară*, ASE, 2021
19. Paraschivescu, M.D., Păvăloaia, W., , *Modele de contabilitate și analiză financiară*, Editura Neuron, Focșani, 1994
20. Pânteă, I.P., et all, *Contabilitatea generală a economiei de piață*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1992
21. Petriș, R., *Contabilitate generală*, vol. I-II, Iași, 2018
22. Ristea, M., *Bazele contabilității*, București, 1992
23. Ristea, M., *Contabilitatea societăților comerciale*, vol. I, Editura C.E.C.C.A.R., București, 1995
24. Ristea, M., ș.a., *Contabilitatea societăților comerciale*, vol. II, Editura C.E.C.C.A.R., București, 1996
25. Stancu, I., *Gestiunea financiară a agenților economici*, Editura Economica, București, 2014
26. Toma, M., *Finanțe și gestiune financiară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994
27. Valceanu, G., Robu, V., Georgescu, N., *Analiză economico financiară*, Editura economica, Bucuresti, 2016
28. William, J., Litan, R.,, Carl, J., *Good capitalism, bad capitalism, and the economics of growth and prosperity*, Yale University Press New Haven & London, 2022
29. Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare
30. Codul Fiscal, Legea 227/2015, actualizat la 21.05.2024
31. Codul de procedură fiscală, Legea nr. 207/2015 - actualizat în data de 21.05.2024
32. ORDIN Nr. 2634/2015 din 5 noiembrie 2015 privind documentele financiar-contabile
33. Legea nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale, publicată în Monitorul Oficial nr. 33 din 29 ianuarie 1998, republicată;
34. Legea nr. 15/24.03.1994 privind *amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale*, Publicat în MOF nr. 80 - 29/03/1994, Republicare 1 MOF nr. 242 - 31/05/1999, Versiune consolidată în 26/10/2001, Versiune consolidată în 31/08/2003;
35. HG nr. 1.553 din 18 decembrie 2003 privind *reevaluarea imobilizărilor corporale și stabilirea valorii de intrare a mijloacelor fixe*, publicată în Monitorul Oficial nr. 21 din 12 ianuarie 2004;
36. Hotărâre nr. 2139 din 30 noiembrie 2004 pentru *aprobarea Catalogului privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe*, publicată în Monitorul Oficial nr. 46 din 13 ianuarie 2005;
37. <https://codfiscal.net>
38. <http://contabilul.manager.ro/a/3989/monografie-contabila-amortizarea-imobilizarilor-corporale.html>

ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE TURISM LA NIVELUL REGIUNILOR DIN ROMÂNIA

Meteleaucă Cristian Andi

Facultatea de Administrație Publică

Master Puterea Executivă și Administrația Publică

Coordonator științific:

Conf. univ. dr. Radu Brîndușa Mihaela

Abstract: În zilele noastre, a călători nu mai este ceva neobișnuit. Călătoriile comercianților din antichitate, ale marilor exploratori medievali, deplasările de trupe militare în decursul mileniilor, deplasările în scop de afaceri sau din motive medicale, educaționale etc. au contribuit la adaptarea omenirii la realizarea de călătorii. Deși turismul este asimilat călătoriilor cu scop de relaxare și de plăcere, astăzi se dezvoltă componente ale acestei industrii care nu sunt neapărat determinate de aceste motive (cum ar fi, turismul de afaceri, turismul medical, turismul de conferință etc.). Secolul al XX-lea a fost marcat de rapida internaționalizare a activității turistice și de transformarea turismului într-o adevărată industrie, care determină efecte în numeroase domenii de activitate și ramuri economice.

Turismul este simultan atât un fenomen economic cât și unul social. Domeniul turismului, datorită diversității lui, fără îndoială poate fi supus multor dezbateri și polemici. Prin intermediul unei simple căutări online, utilizând câteva cuvinte-cheie, ne putem da seama de complexitatea acestui domeniu. Evoluția turismului, respectiv a turismului internațional, se caracterizează la nivel mondial printr-o tendință de creștere ca rezultat al influenței factorilor economici, sociali, demografici și politici. Dorința oamenilor de a vizita alte țări/regiuni, de a cunoaște alte civilizații, precum și progresul tehnic înregistrat în domeniul transporturilor care permite călătorii mai rapide și mai confortabile pe distanțe din ce în ce mai lungi, a dus la o importantă creștere a turismului internațional la nivel mondial. Această evoluție a turismului internațional, chiar și în perioade nefavorabile din punct de vedere social, economic și politic, a determinat ca turismul să fie în zilele noastre unul dintre sectoarele economice cele mai dinamice.

Problematika turismului internațional reprezintă o preocupare de actualitate a specialiștilor din domeniul turismului, și nu numai, din cadrul firmelor și a instituțiilor naționale, regionale și mondiale.

STUDIU DE CAZ: ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE TURISM LA NIVELUL REGIUNILOR DIN ROMÂNIA

Analiza serviciilor din turism se realizează cu ajutorul unor indicatori specifici ce se referă la structurile de primire turistică, sosirile și înnoptările turiștilor în structurile de primire turistică, capacitatea de cazare. Activitatea turistică, la noi în țară se concentrează în mare parte în regiunea Sud-Est, deoarece este influențată direct de existența stațiunilor de pe malul Mării Negre, din județul Constanța.

3.1 Sosirile turiștilor în structurile de primire turistică

În structurile de primire turistică în anul 2019, sosirile înregistrate au însumat 6073 mii, în scădere cu 1,1% față de cele din anul 2018. Se poate observa din tabelul 3.1, evoluția sosirilor turiștilor în România a cunoscut o creștere accentuată în anul 2016, cu 12,2% mai mare numărul sosirilor în unitățile de primire turistică decât în anul 2015, după care în anul 2017 creșterea a fost cu doar 2,2%, iar în anul 2018 s-a înregistrat o scădere accentuată, cu 13,8% mai mic numărul sosirilor în unitățile de primire turistică față de anul 2017. Numărul sosirilor înregistrate este mai mic în anul 2019 când s-au înregistrat 6073 mii decât în anul 2015, când s-au înregistrat 6216 mii sosiri în structurile de primire turistică.

Tabel 3.1 *Dinamica sosirilor -% an precedent-*

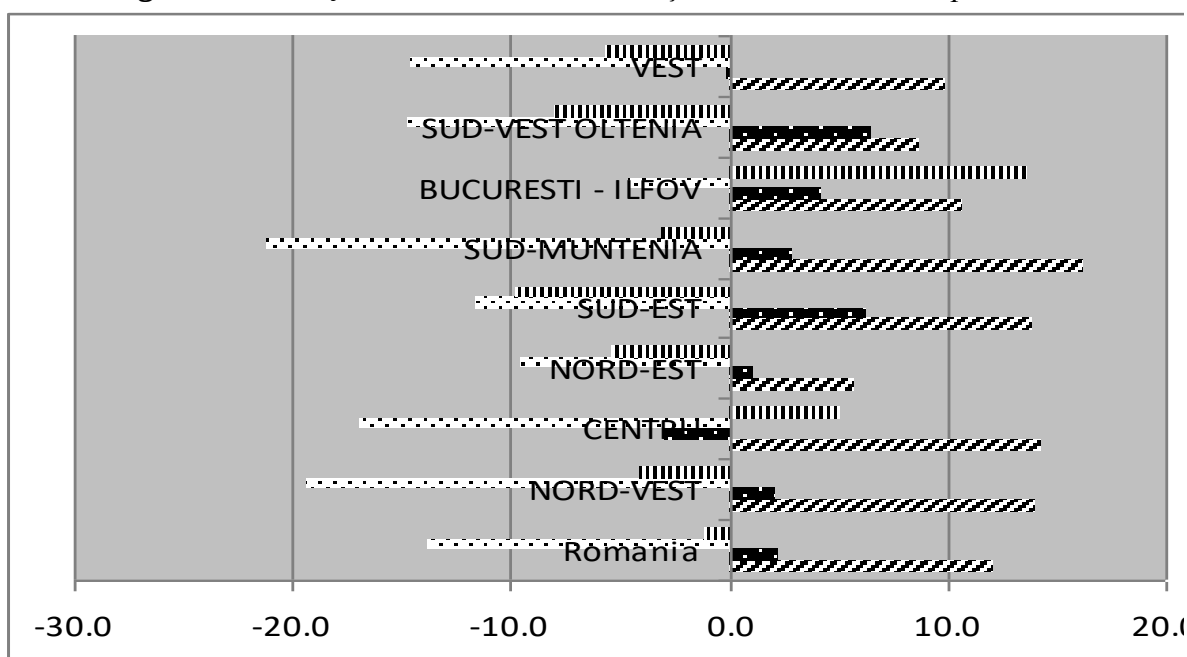
	2016	2017	2018	2019
România	12,2	2,2	-13,8	-1,1
NORD-VEST	14,0	2,1	-19,3	-4,0

	2016	2017	2018	2019
CENTRU	14,3	-2,9	-16,9	5,0
NORD-EST	5,8	1,1	-9,5	-5,4
SUD-EST	13,9	6,3	-11,6	-9,8
SUD-MUNTENIA	16,2	2,9	-21,2	-3,1
BUCURESTI - ILFOV	10,7	4,2	-4,7	13,7
SUD-VEST OLTENIA	8,7	6,5	-14,7	-7,9
VEST	9,9	-0,1	-14,6	-5,6

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2016, când România a aderat la Uniunea Europeană, sosirile în structurile de primire turistică au crescut peste media la nivel de țară în regiunea Sud Muntenia cu 16,2%, în regiunea Centru cu 14,3% și în regiunea Nord-Vest cu 14% și în Sud-Est cu 13,9%, se poate observa și din figura 3.1 Anul 2017 aduce creșteri ale sosirilor, dar mai mici față de cele din anul 2016, iar în anul 2018 se înregistrează numai micșorări ale sosirilor în toate regiunile, cu o scădere de 21,2% în regiunea Sud-Muntenia care este cu mult mai mare decât creșterile înregistrate în anii anteriori.

Figura 3.1 *Evoluția dinamicii sosirilor turiștilor în structurile de primire turistică*

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2018 se înregistrează mari micșorări ale sosirilor, în special în regiunile unde au existat mari creșteri în anul 2016, dar și în alte regiuni, cum sunt regiunea Sud-Vest Oltenia cu 14,7% și în regiunea Vest cu 14,6% față de anul 2017.

În anul 2019 au avut creșteri sosirile înregistrate în regiunile Centru cu 5% și București Ilfov cu 13,7% față de anul 2018.

Și ponderile sosirilor înregistrate în aceste regiuni (tabel 3.2) sunt singurele care au crescut față de 2018, ceea ce ne demonstrează că turiștii și-au schimbat ușor preferințele. Ponderea sosirilor în total țară în anul 2019 în regiunea Centru este de 18,6% față de 17,5% în anul 2018 și în regiunea București Ilfov este de 18,5% față de 16,1% în anul 2018. Următoarea regiune ca pondere și totodată a treia în preferințele turiștilor este regiunea Sud-Est, cu 17,2% sosiri în sosiri

total pe țară. Cea mai mică pondere o are regiunea Sud Vest Oltenia cu 5,6% sosiri în anul 2019 și în toată perioada analizată.

Tabel 3.2 *Pondere sosiri regionale în total sosiri pe țară -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	100	100	100	100	100
NORD-VEST	12,6	12,8	12,7	11,9	11,6
CENTRU	18,7	19,1	18,1	17,5	18,6
NORD-EST	10,9	10,3	10,2	10,7	10,2
SUD-EST	17,4	17,7	18,4	18,8	17,2
SUD-MUNTENIA	10,1	10,5	10,5	9,6	9,4
BUCURESTI - ILFOV	14,5	14,3	14,6	16,1	18,5
SUD-VEST OLTENIA	6,0	5,8	6,0	6,0	5,6
VEST	9,9	9,7	9,5	9,4	8,9

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, sosirile turiștilor români (tabel 3.3) au reprezentat în anul 2019 o pondere de 77,8% din numărul total de sosiri, în timp ce turiștii străini au reprezentat 22,2% din numărul total de sosiri, ponderi apropiate de cele din anul 2018. Ponderea sosirilor românilor în regiunile care au înregistrat cele mai mari ponderi cum este regiunea Centru cu o pondere a sosirilor turiștilor români de 14,8% din totalul de 18,6%, deci 3,8% sunt străini. Ponderea cea mai mare este la regiunea Sud-Est, unde ponderea sosirilor turiștilor români atinge 15,9% din total sosiri pe țară, fiind și Litoralul Mării Negre cuprins în această regiune. Pe parcursul anilor studiați, cea mai mică pondere a sosirilor turiștilor români este în regiunea Sud-Vest Oltenia, cu un minim de 5,3% în anul 2019.

Tabel 3.3 *Pondere sosiri regionale români în total sosiri pe țară -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	77,8	77,8	79,4	79,2	77,8
NORD-VEST	10,4	10,6	10,7	10,1	9,5
CENTRU	14,6	14,7	14,4	14,0	14,8
NORD-EST	9,3	8,7	8,9	9,5	9,1
SUD-EST	15,4	15,8	16,9	17,4	15,9
SUD-MUNTENIA	8,7	9,0	9,1	8,3	8,1
BUCURESTI - ILFOV	6,2	6,1	6,4	6,8	8,1
SUD-VEST OLTENIA	5,6	5,4	5,7	5,7	5,3
VEST	7,6	7,4	7,4	7,4	7,0

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În hoteluri, sosirile dețin în anul 2019 o pondere de 75,5% din totalul sosirilor (tabel 3.4) în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare. Ponderea sosirilor în hoteluri în anul 2019 este în creștere cu 1,6% față de anul 2018 dar mai mică decât anul 2015, când această pondere a fost de 76%.

Tabel 3.4 *Pondere sosiri în hoteluri în total sosiri pe țară -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	76,0	74,8	73,6	73,9	75,5

	2015	2016	2017	2018	2019
NORD-VEST	70,6	66,5	64,0	65,2	69,5
CENTRU	65,8	64,0	61,8	62,1	64,6
NORD-EST	70,1	67,8	66,7	65,6	65,4
SUD-EST	83,2	84,5	83,4	82,6	82,5
SUD-MUNTENIA	69,2	67,3	64,5	65,3	66,2
BUCURESTI - ILFOV	96,8	96,6	97,2	97,0	97,1
SUD-VEST OLTENIA	72,0	70,0	68,6	67,5	69,4
VEST	75,0	75,1	74,7	72,5	72,6
VEST	614	675	674	575	543

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2016, sosirile în hoteluri au crescut la nivel de țară cu 10,3% față de anul 2015 (tabel 3.5), au crescut și în anul 2017 cu 0,6% , iar în anul 2018 au scăzut cu 13,4%, ca o consecință a crizei economice mondiale.

În regiunea Sud-Est au crescut cel mai mult sosirile în hoteluri cu 15,7%, în regiunea Sud Muntenia cu 13,1%, și în Centru cu 11,1%, peste media la nivel de țară, se poate observa și din tabel 1.5. Anul 2017 aduce micșorări ale sosirilor în hoteluri în majoritatea regiunilor, cu un maxim de -6,3% în regiunea Centru față de cele din anul 2016, iar în anul 2018 se înregistrează numai micșorări ale sosirilor în toate regiunile, cu un maxim de -17,9% în regiunea Nord-Vest.

În anul 2019 este o revenire, cu o creștere maximă pe regiuni de 13,9% în regiunea București-Ilfov și în regiunea Centru cu 9,3% dar înregistrând în același timp și o scădere cu 9,8% în regiunea Sud-Est.

Tabel 3.5 Dinamica sosirilor în hoteluri

	2016	2017	2018	2019
România	10,3	0,6	-13,4	1,0
NORD-VEST	7,3	-1,7	-17,9	2,4
CENTRU	11,1	-6,3	-16,4	9,3
NORD-EST	2,3	-0,4	-11,0	-5,7
SUD-EST	15,7	4,9	-12,4	-9,8
SUD-MUNTENIA	13,1	-1,4	-20,2	-1,7
BUCURESTI - ILFOV	10,5	4,8	-4,9	13,9
SUD-VEST OLTENIA	5,7	4,3	-16,1	-5,2
VEST	10,1	-0,7	-17,1	-5,6

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR104B5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

3.2 Înnopțările turiștilor în structurile de primire turistică

Înnopțările înregistrate în structurile de primire turistică în anul 2019 au însumat 16051 mii, în scădere cu 7,4% față de cele din anul 2018. Se poate observa din tabelul 3.6, evoluția înnopțărilor turiștilor în România a cunoscut o creștere în anul 2016 , cu 8,4% mai mare numărul înnopțărilor în unitățile de primire turistică decât în anul 2015, după care în anul 2017 creșterea a fost cu doar 0,6%, iar în anul 2018 s-a înregistrat o scădere accentuată, cu 16,4% mai mic numărul înnopțărilor în unitățile de primire turistică față de anul 2017.

În anul 2016, înnopțările în structurile de primire turistică au crescut peste media la nivel de țară în regiunea Sud Muntenia cu 12,1% și în regiunea București/Ilfov. Anul 2017 aduce

micșorări ale înnoptărilor, față de cele din anul 2016, iar în anul 2018 se înregistrează numai scăderi ale înnoptărilor în toate regiunile, cu o scădere de 20,9% în regiunea Sud-Muntenia care este cu mult mai mare decât creșterile înregistrate în anii anteriori.

Tabel 3.6 *Dinamica înnoptărilor -% an precedent-*

	2016	2017	2018	2019
România	8,4	0,6	-16,4	-7,4
NORD-VEST	7,9	-0,5	-17,3	-10,2
CENTRU	8,4	-0,8	-15,4	2,0
NORD-EST	5,8	-0,9	-10,0	-9,1
SUD-EST	9,1	0,4	-16,8	-15,6
SUD-MUNTENIA	12,1	-2,7	-20,9	-6,5
BUCUREȘTI - ILFOV	22,1	9,3	-17,0	7,9
SUD-VEST OLTENIA	2,0	3,4	-16,7	-10,5
VEST	0,0	-1,2	-15,5	-10,2

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2019 au avut creșteri înnoptările înregistrate în regiunile Centru cu 2% și București Ilfov cu 7,9% față de anul 2018. Ponderea înnoptărilor regionale în total țară în anul 2019 prezintă unele modificări, ceea ce demonstrează că există unele schimbări în preferințele turiștilor pe parcursul anilor studiați (tabel 3.7). În continuare în topul preferințelor este regiunea Sud-Est, dar este de remarcat că ponderea acestei regiuni (de 25,5-25,7%) oarecum constantă până în anul 2018, a scăzut cu 2,2 puncte procentuale în anul 2019. Această modificare, se poate regăsi ca și creștere la regiunea București-Ilfov, de 1,7 puncte procentuale în anul 2019, cu o pondere de 12,3% și la regiunea Centru de 1,5 puncte procentuale, cu o pondere de 16,9%. Cea mai mică pondere o are regiunea Sud Vest Oltenia cu 8% înnoptări în anul 2019 și în toată perioada analizată.

Tabel 3.7 *Pondere înnoptări regionale în total înnoptări pe țară -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	100	100	100	100	100
NORD-VEST	12,4	12,4	12,2	12,1	11,7
CENTRU	15,4	15,4	15,2	15,4	16,9
NORD-EST	8,4	8,2	8,1	8,7	8,6
SUD-EST	25,6	25,7	25,7	25,5	23,3
SUD-MUNTENIA	10,2	10,6	10,2	9,7	9,7
BUCUREȘTI - ILFOV	8,7	9,8	10,7	10,6	12,3
SUD-VEST OLTENIA	8,6	8,1	8,3	8,3	8,0
VEST	10,6	9,7	9,6	9,7	9,4

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2016, înnoptările în hoteluri au crescut la nivel de țară cu 7,3% față de anul 2015 (tabel 3.8), iar din anul 2017 au scăzut cu 1,3%, în anul 2018 au scăzut cu 16,9%, scădere ce s-a menținut și în anul 2019, cu -6,6% ca o consecință a crizei economice mondiale.

Cele mai mari scăderi ale înnoptărilor în hoteluri s-au înregistrat în anul 2018 față de anul 2017, dar au continuat și în anul 2019 față de anul 2018, mai puțin în regiunea București-Ilfov unde au crescut cu 8,4% și în Centru cu 6,2% în anul 2019 față de 2018.

În regiunea Sud-Est au scăzut cel mai mult înnoptările în hoteluri cu 18,3% în anul 2018 față de anul 2017 și în anul 2019 a scăzut cu 14,7% față de 2018.

De remarcat este faptul că în anul 2018 există micșorări ale înnoptărilor în hoteluri la nivel de țară cu 16,9% față de anul 2017 și în același timp este anul când, la nivel regional se înregistrează numai scăderi ale înnoptărilor în hoteluri în toate regiunile (tabel 3.8).

Tabel 3.8 Dinamica înnoptărilor în hoteluri -% an precedent-

	2016	2017	2018	2019
România	7,3	-1,3	-16,9	-6,6
NORD-VEST	4,3	-3,9	-16,3	-9,7
CENTRU	5,9	-3,6	-15,1	6,2
NORD-EST	1,8	-0,8	-12,4	-8,6
SUD-EST	10,8	-1,0	-18,3	-14,7
SUD-MUNTENIA	9,5	-10,1	-16,7	-7,3
BUCUREȘTI - ILFOV	21,1	9,8	-17,3	8,4
SUD-VEST OLTENIA	-0,1	2,2	-17,8	-10,8
VEST	-1,8	-3,5	-18,1	-10,3

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

Ponderea înnoptărilor în hoteluri în total țară în anul 2019 prezintă unele modificări (tabel 3.9). În continuare, cele mai multe înnoptări se înregistrează în regiunea Sud-Est, dar este de remarcat că ponderea acestei regiuni ce a fost de 27,5-28,5% în anii 2015-2018, a scăzut cu 2,4 puncte procentuale în anul 2019. Aceasta, s-a compensat cu o creștere la regiunea București-Ilfov, de 2 puncte procentuale în anul 2019, cu o pondere de 14,9% și la regiunea Centru de 1,8 puncte procentuale, cu o pondere de 14,7%. Cea mai mică pondere o are regiunea Nord Est cu 7,4% înnoptări în hoteluri în anul 2019 și a fost în această poziție în toată perioada analizată, deoarece în această regiune preferințele turiștilor se îndreaptă și spre pensiuni turistice și agroturistice.

Tabel 3.9 Ponderea înnoptărilor în hoteluri în total înnoptări țară (-%)

	2015	2016	2017	2018	2019
România	100	100	100	100	100
NORD-VEST	12,5	12,2	11,8	11,9	11,5
CENTRU	13,1	13,0	12,7	12,9	14,7
NORD-EST	7,5	7,1	7,1	7,5	7,4
SUD-EST	27,5	28,4	28,5	28,0	25,6
SUD-MUNTENIA	9,5	9,7	8,8	8,8	8,8
BUCUREȘTI - ILFOV	10,3	11,6	12,9	12,9	14,9
SUD-VEST OLTENIA	8,9	8,3	8,5	8,5	8,1
VEST	10,7	9,8	9,6	9,4	9,0

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

Și dinamica înnoptărilor turiștilor români înregistrată în regiunea București Ilfov care este de 8,1% (tabel 3.9) este singura care a crescut în anul 2019 față de 2018, ceea ce ne demonstrează că turiștii și-au schimbat ușor preferințele.

Se poate observa din tabelul 3.10 că evoluția înnopțărilor turiștilor români în România a cunoscut o creștere în anul 2016, cu 8% mai mare numărul înnopțărilor în unitățile de primire turistică decât în anul 2015, după care în anul 2017 creșterea a fost cu doar 2,1%, iar în anul 2018 s-a înregistrat o scădere accentuată, cu 15,6% mai mic numărul înnopțărilor în unitățile de primire turistică față de anul 2017. Se continuă trendul când înnopțările turiștilor români înregistrate în structurile de primire turistică în anul 2019 sunt în scădere cu 9,4% față de cele din anul 2018. Anul 2018 a fost cel în care în toate regiunile s-au înregistrat scăderi mari ale înnopțărilor turiștilor români în unitățile de primire turistică, de 20,4% în regiunea Sud-Muntenia, de 17% în regiunea Nord-Vest, de 16,5% în regiunea București Ilfov.

Tabel 3.10 *Dinamica înnopțărilor turiștilor români (-% an precedent-)*

	2016	2017	2018	2019
România	8,0	2,1	-15,6	-9,4
NORD-VEST	6,6	1,3	-17,0	-12,5
CENTRU	7,0	2,1	-13,7	-0,1
NORD-EST	5,1	1,1	-9,0	-9,8
SUD-EST	11,9	3,3	-15,7	-15,8
SUD-MUNTENIA	11,3	-2,6	-20,4	-8,2
BUCURESTI - ILFOV	21,1	8,5	-16,5	8,1
SUD-VEST OLTENIA	2,0	3,9	-16,0	-10,6
VEST	-0,1	0,7	-16,2	-11,2

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D5.10.2011, *Institutul Național de Statistică*

În structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, înnopțările turiștilor români au reprezentat 82,8% în anul 2019 din numărul total de înnopțări, în timp ce înnopțările turiștilor străini au reprezentat 17,2%, cu 2,2 puncte procentuale mai mult la înnopțările turiștilor străini decât în anul 2018 la nivelul țării (tabel 3.11).

Înnopțările turiștilor români la nivel de regiuni în anul 2019 au o pondere în scădere față de anul 2018 cu 2,2 puncte procentuale. Pe parcursul perioadei studiate din anul 2015 această pondere a crescut de la 82,9% în anul 2015 la 84,6% în anul 2018, după care a urmat o scădere a acestei ponderi.

Tabel 3.11 *Pondere înnopțări români în total înnopțări pe țară (%)*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	82,9	82,6	83,8	84,6	82,8
NORD-VEST	13,2	13,0	12,9	12,7	12,2
CENTRU	15,1	14,9	14,9	15,3	16,8
NORD-EST	8,9	8,7	8,6	9,3	9,2
SUD-EST	26,9	27,9	28,2	28,2	26,2
SUD-MUNTENIA	10,4	10,7	10,2	9,6	9,7
BUCURESTI - ILFOV	4,9	5,5	5,8	5,8	6,9
SUD-VEST OLTENIA	10,0	9,4	9,6	9,5	9,4
VEST	10,6	9,8	9,7	9,6	9,4

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D, *Institutul Național de Statistică*

3.3 Capacitatea de cazare turistică în funcțiune

În structurile de primire turistică în anul 2019, capacitatea de cazare turistică în funcțiune a însumat 63808 mii locuri-zile, în creștere cu 4,4% față de cele din anul 2018. Se poate observa

din tabelul 3.12, evoluția capacității de cazare turistică în România a cunoscut o creștere continuă din anul 2016 , cu 1,1% mai mare decât în anul 2015, după care în anul 2017 creșterea este cu 3,6%, iar în anul 2018 creșterea este de 3,2% față de anul 2017. Numărul locurilor înregistrate este mai mare în anul 2019 când s-au înregistrat 63808 mii locuri-zile decât în anul 2015, cand s-au înregistrat 56500 mii locuri-zile în structurile de primire turistică.

În anul 2017 se înregistrează cea mai mare creștere a capacității de cazare turistică, în regiunea București Ilfov cu 34% mai mare față de anul 2016, dar și în 2018 cu 12,7% mai mare față de anul 2017, iar în anul 2019 cu 11,4% mai mare decât în anul 2018 rămânând cu cea mai mare creștere. Este urmată de regiunea Centru cu 8,6% în anul 2019 și de regiunea Nord-Vest cu 7 % față de anul 2018.

Tabel 3.12 *Dinamica capacității de cazare turistică în funcțiune -% an precedent*

	2016	2017	2018	2019
România	1,1	3,6	3,2	4,4
NORD-VEST	1,6	3,7	-2,4	7,0
CENTRU	5,3	0,2	2,3	8,6
NORD-EST	1,0	2,4	7,8	3,1
SUD-EST	-3,8	-1,3	2,0	-1,3
SUD-MUNTENIA	0,4	0,9	2,6	4,0
BUCURESTI - ILFOV	9,4	34,0	12,7	11,4
SUD-VEST OLTENIA	-2,8	2,2	0,9	-0,1
VEST	2,2	0,3	2,7	2,4

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

În anul 2016, capacitatea de cazare turistică în funcțiune în hoteluri a crescut la nivel de țară cu 1,9% față de anul 2015 (tabel 3.13)., iar în anul 2017 a crescut cu 3,8%, în anul 2018 a crescut cu 1,7%, creștere ce s-a menținut și în anul 2019, cu 4,8% față de anul 2018.

Cele mai mari micșorări ale capacității de cazare turistică în funcțiune în hoteluri s-au înregistrat în anul 2018 față de anul 2017, în regiunea Nord-Vest cu 6,7% în anul 2018 față de anul 2017 și în anul 2019 a crescut cu 4,8% față de 2018.

De remarcat este faptul că în anul 2018 există micșorări ale capacității de cazare în hoteluri cu 3,4% față de anul 2017 în regiunea Sud Vest Oltenia și cu 2,5% în regiunea Vest. (tabel 2.6.32.). În anul 2019 capacitatea de cazare turistică în funcțiune în hoteluri a crescut și la nivel regional, cea mai mare creștere fiind în regiunea București Ilfov cu 12,2% mai mare față de anul 2018, urmată de regiunea Centru cu 11,4% în anul 2019 și de regiunea Nord-Vest cu 5,4 % față de anul 2018.

Tabel 3.13 *Dinamica capacității de cazare în hoteluri -% an precedent-*

	2016	2017	2018	2019
România	1,9	3,8	1,7	4,8
NORD-VEST	-1,0	2,1	-6,7	5,4
CENTRU	1,8	0,3	2,6	11,4
NORD-EST	-1,6	2,3	4,6	2,2
SUD-EST	3,1	-1,1	-0,1	-0,7
SUD-MUNTENIA	-1,0	-3,7	5,4	4,5
BUCURESTI - ILFOV	9,7	36,4	12,7	12,2
SUD-VEST OLTENIA	-3,0	-0,4	-3,4	0,0
VEST	3,9	-2,1	-2,5	2,5

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

Ponderile capacității de cazare înregistrate în aceste regiuni (tabel 3.14) au crescut în anul 2019 față de 2018, în regiunile în care a crescut și capacitatea de cazare turistică în hoteluri, adică în regiunea București Ilfov până la 12,6%, în regiunea Centru cu o pondere de 18,3% și în regiunea Nord-Vest cu 12,7%.

Cea mai mare pondere a capacității de cazare rămâne în regiunea Sud-Est, dar în toată perioada studiată este în scădere, de la 23,3% în anul 2015 până la o pondere în total de 19,7% în anul 2019. Cea mai mică capacitate de cazare există în regiunea Sud Vest Oltenia cu o pondere de 6,6% în anul 2019 și în aceeași poziție pe toată perioada analizată.

Tabel 3.14 Ponderea capacității de cazare -%-

	2015	2016	2017	2018	2019
România	100	100	100	100	100
NORD-VEST	13,0	13,1	13,1	12,4	12,7
CENTRU	17,6	18,3	17,7	17,6	18,3
NORD-EST	9,8	9,8	9,7	10,1	10,0
SUD-EST	23,3	22,2	21,1	20,9	19,7
SUD-MUNTENIA	11,3	11,2	10,9	10,8	10,8
BUCURESTI - ILFOV	7,7	8,3	10,8	11,8	12,6
SUD-VEST OLTENIA	7,5	7,2	7,1	6,9	6,6
VEST	9,8	9,9	9,6	9,5	9,3

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

Ponderea capacității de cazare în hoteluri în total țară în anul 2019 prezintă unele modificări (tabel 3.15). În continuare, cea mai mare capacitate de cazare se înregistrează în regiunea Sud-Est, dar este de remarcat că ponderea acestei regiuni ce a fost de 26,5% în anul 2015, a scăzut cu 3,1 puncte procentuale în anul 2019 ajungând la o pondere de 23,4%. Aceasta, s-a compensat cu o creștere la regiunea București-Ilfov, de 7,3 puncte procentuale din 2015 până în anul 2019, cu o pondere de 18% în anul 2019 și în regiunea Centru cu o pondere de 13,9%. Cea mai mică pondere o are regiunea Sud Vest Oltenia cu o pondere de 6,9% în anul 2019 și a fost în această poziție în toată perioada analizată.

Tabel 3.15 Ponderea capacității de cazare în hoteluri -%-

	2015	2016	2017	2018	2019
România	100	100	100	100	100
NORD-VEST	13,3	12,9	12,7	11,7	11,7
CENTRU	13,5	13,5	13,0	13,1	13,9
NORD-EST	8,3	8,0	7,9	8,1	7,9
SUD-EST	26,0	26,4	25,1	24,7	23,4
SUD-MUNTENIA	10,2	9,9	9,2	9,5	9,5
BUCURESTI - ILFOV	10,7	11,6	15,2	16,8	18,0
SUD-VEST OLTENIA	8,3	7,9	7,6	7,2	6,9
VEST	9,6	9,8	9,3	8,9	8,7

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

3.4 Indicii de utilizare netă a capacității de cazare în funcțiune

Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare turistică exprimă relația între capacitatea de cazare în funcțiune și utilizarea efectivă a acesteia de către turiști, într-o perioadă determinată. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare în anul 2019 a fost de 25,2% pe total structuri de cazare turistică, în scădere cu 3,2 puncte procentuale față de anul 2018 și în continuă scădere din 2015 de la 33,6%, ceea ce înseamnă că turismul există în aproximativ o treime din capacitatea în funcțiune. Două treimi din capacitatea de cazare nu sunt utilizate, iar această situație se agravează pe parcursul anilor din perioada studiată, deoarece acest indice de utilizare scade în continuare.

Indicele care ne arată cea mai bună utilizare a capacității de cazare în funcțiune este cel mai mare în regiunea Sud Vest Oltenia și este de 30,5% în 2019, fiind urmat de cel din regiunea Sud-Est, cu 29,7%. În anul 2015, indicele de utilizare a capacității de cazare în funcțiune cel mai mare este în regiunea Sud-Est cu 36,8%, iar pe parcursul anilor studiați a scăzut până la 42,5% în anul 2017, dar în anul 2018 a scăzut brusc până la 34,7%.

Tabel 3.16 *Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare turistică în perioada 2015-2019 -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	33,6	36,0	35,0	28,4	25,2
NORD-VEST	32,1	34,1	32,7	27,7	23,3
CENTRU	29,5	30,3	30,0	24,8	23,3
NORD-EST	28,9	30,3	29,3	24,5	21,6
SUD-EST	36,8	41,8	42,5	34,7	29,7
SUD-MUNTENIA	30,5	34,0	32,8	25,3	22,7
BUCUREȘTI - ILFOV	38,0	42,4	34,6	25,5	24,7
SUD-VEST OLTENIA	38,8	40,7	41,2	34,1	30,5
VEST	36,3	35,6	35,1	28,9	25,3

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D și din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

Indici mai mari de utilizare a locurilor de cazare în anul 2019 s-au înregistrat la spații de cazare pe nave (79,6%) și la hoteluri (29,9%).

Indicii de utilizare a locurilor de cazare turistică în hoteluri sunt mai mari decât la nivel general, în toate structurile de cazare turistică. Sunt mai mari decât media pe țară, în toți anii (tabel 3.17).

Cel mai mare grad de ocupare a hotelurilor înregistrat în perioada analizată este în regiunea Sud-Est cu 46,6% în anul 2016 și 2017 și care a scăzut până la 32,2% în anul 2019. Situația pe regiuni se păstrează și la nivel de hoteluri, cu un maxim de utilizare a capacității de cazare în funcțiune în regiunea Sud Vest Oltenia și este de 35,1% în 2019, fiind urmat de cel din regiunea Sud-Est, cu 32,2%, dar aceștia sunt mai mari decât cei la nivel total. Cel mai mic grad de ocupare a hotelurilor este în regiunea București Ilfov cu 24,8% în anul 2019 și care a atins un maxim de 43,5% în anul 2016.

Tabel 17 *Indicii de utilizare a locurilor de cazare turistică în hoteluri în perioada 2015-2019 -%-*

	2015	2016	2017	2018	2019
România	41,0	43,2	41,1	33,6	29,9
NORD-VEST	38,5	40,6	38,2	34,3	29,4
CENTRU	40,0	41,6	40,0	33,1	31,5
NORD-EST	37,2	38,5	37,4	31,3	28,0
SUD-EST	43,3	46,6	46,6	38,2	32,8

	2015	2016	2017	2018	2019
SUD-MUNTENIA	38,0	42,0	39,2	31,0	27,5
BUCURESTI - ILFOV	39,4	43,5	35,0	25,7	24,8
SUD-VEST OLTENIA	43,7	45,0	46,2	39,3	35,1
VEST	45,5	43,0	42,4	35,6	31,2

Sursa: date prelucrate din TEMPO_TUR105D și din TEMPO_TUR103B, *Institutul Național de Statistică*

Există potențial care nu este exploatat ufcient. Nu se face o publicitate adecvată, nu sunt strategii actualizate cu cerințele pieței, de atragere a turiștilor.

Concluzii

De-a lungul deceniilor, turismul a înregistrat o creștere continuă. La nivel mondial, turismul a devenit unul dintre sectoarele economice cu cea mai rapidă creștere. În prezent, turismul este strâns legat de procesul de dezvoltare socio-economică și oferă un număr din ce în ce mai mare de noi destinații. Această dinamică a transformat turismul într-un factor determinant pentru progresul socio-economic, datorită capacității și potențialului său de a crea noi locuri de muncă, în special pentru cei tineri.

Economia României se confruntă cu o serie de probleme, printre care șomajul în rândul tinerilor și disparitățile economice între mediul rural și cel urban. Șomajul rămâne la un nivel ridicat în rândul tinerilor din România. 18 din cele 42 de județe ale țării sunt considerate a fi rămase în urmă, cu un PIB pe cap de locuitor mai mic de 75% din media națională. Disparitățile dintre standardele de viață între zonele urbane și cele rurale sunt evidente: decalajul între veniturile din mediul urban și cele din mediul rural este al doilea cel mai ridicat din UE, venitul mediu în urban fiind cu aproape 50% mai ridicat decât venitul mediu în rural.

Sectorul turistic beneficiază de un potențial substanțial pentru a putea aborda o parte dintre aceste provocări. Prin crearea de locuri de muncă și de oportunități economice, inclusiv pentru grupurile vulnerabile, turismul și-a demonstrat potențialul de transformare la nivel global. Se estimează că, la nivel mondial, turismul reprezintă peste 10% din PIB și generează 1 din 11 locuri de muncă. Tinerii ocupă o mare parte din locurile de muncă în acest domeniu. La nivel mondial, jumătate din forța de muncă din turism are sub 25 de ani². Industria turismului este un sector cu utilizare intensivă a forței de muncă, ce permite tinerilor și femeilor să intre rapid pe piața muncii. În condițiile unei dezvoltări și gestionări corespunzătoare, aceste beneficii ale turismului ar putea duce la creșterea numărului de locuri de muncă în zonele rurale sau pentru tineri.

Turismul în România se confruntă cu două mari provocări: în primul rând, turiștii care vizitează în prezent România nu cheltuie suficient și în al doilea rând, nu sunt atrași suficienți turiști cu buget de cheltuieli ridicat. În 2017, România a avut cele mai mici încasări totale anuale din turismul internațional, prin comparație cu toate țările învecinate (de ex. 1.314 milioane euro în România, față de 3.579 milioane euro în Bulgaria). Principalii factori determinanți imediați pentru provocările de mai sus sunt:

- Turiștii care vizitează în prezent România nu cheltuiesc suficient din cauza (a) destinațiilor turistice insuficient dezvoltate și greu accesibile; (b) oportunităților de consum turistic insuficiente (și greu de identificat); (c) calității necompetitive a experiențelor și a serviciilor disponibile la destinație; și

- Nu sunt atrași în țară suficienți turiști cu buget ridicat, din cauza capacității limitate de elaborare de politici publice în domeniul turismului, a segmentării inadecvate a pieței și a vizibilității reduse a țării în străinătate.

Acești principali factori determinanți sunt detaliați mai jos:

A. Destinații turistice insuficient dezvoltate și greu accesibile, inclusiv drumuri de acces inadecvate către destinațiile și atracțiile turistice, sistem de transport feroviar național limitat și lipsit de fiabilitate, oportunități limitate de deplasare cu bicicleta pe teritoriul țării, lipsa informațiilor cu privire la serviciile de transport disponibile pentru turiști și panouri informative și semnalistică turistică necorespunzătoare pentru drumuri.

B. Oportunități de consum turistic insuficiente (și greu de identificat). În ciuda existenței unui număr mare de obiective turistice semnificative, acestea nu sunt valorificate la adevăratul lor potențial, iar posibilitățile de cheltuire a banilor sunt limitate. Cauzele ar putea ține, în mare parte, de sprijinul antreprenorial limitat și de faptul că fondurile limitate aflate la dispoziția fondurilor pentru cooperare, inovare, modernizare și creare de noi activități și oferte, în vederea generării de oportunități de cheltuire a banilor. România este încă în urmă față de restul regiunii în ceea ce privește dezvoltarea turismului, iar accelerarea procesului de reducere a acestui decalaj, prin soluții inovatoare și noi modele de oferte și de consum turistic, va fi deosebit de importantă. O nouă tendință la nivel mondial, în special în Europa, este stimularea antreprenoriatului, iar lansarea de noi inițiative comerciale reprezintă o caracteristică a principalilor actori din industria de turism la nivel mondial. Prin promovarea oportunităților de parteneriat, România își poate stimula oferta turistică și își poate dezvolta creativitatea, utilizarea sustenabilă a resurselor și proiectele de colaborare. În acest sens, alți factori ce influențează aspectele de mai sus sunt dezechilibrele înregistrate la nivelul cadrului normativ privind demararea și dezvoltarea unei afaceri în turism, precum și lipsa unui dialog semnificativ la nivelul sectorului public și între sectorul public și cel privat.

BIBLIOGRAFIE

1. Abe, K., (2016), *Tourism: A New Role for Japanese Cities*, în *Tourism in Major Cities*, International Thomson Business Press, Londra: C.M. Law, p. 233-249.
2. Andonian, A., Kuwabara, T., Yamakawa, N., Ishida, R., (2016), *The future of Japan's tourism: Path for sustainable growth towards 2020*, McKinsey Japan and Travel, Transport and Logistics Practice.
3. Baker, D.Mc.A., (2014), *The Effects of Terrorism on the Travel and Tourism Industry*, International Journal of Religious Tourism and Pilgrimage, 2(i), p. 58-67.
4. Bădulescu, A., (2012), *Economia Turismului*. Oradea: Editura Universității din Oradea.
5. Bennett M. & Bray H., *The Impact of Terrorism on Tourism*, disponibil la www2.ecclesbourne.derbyshire.sch.uk, accesat la 28/01/2016.
6. Blake, A., Sinclair, M.T. & Soria, J.A.C., (2016), *Tourism productivity: evidence from the United Kingdom*, Annals of Tourism Research, 33(4), p.1099-1120.
7. Blunck, F., (2017), *What is competitiveness?*, The Competitiveness Institute, disponibil la www.competitiveness.org, accesat la 25/06/2017.
8. Boyer, M., (2011), *Le Tourisme de l'Ann 2000*, Presses Universitaires de Lyon.
9. Bran, F., Marin, D. & Simon, T., (2017), *Turismul rural: modelul european*, București: Editura Economică.
10. Bran, F., Marin, D. & Simon, T., (2018), *Economia turismului și mediul înconjurător*, București: Editura Economică.
11. Breda, Z. (2014), *The Impact of Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) on China's Tourism Sector*, Tourism Research Journal, 1(2), p. 5-14.
12. Bull, A., (2012), *The Economics of Travel and Tourism*, Melbourne: Pitman Wiley Halsted Press.
13. Ciobanu, G. (coord.), Postelnicu, C., Bako, D., Rus, A., Pop Silaghi, M., Varvari, St. & Deceanu, L., (2019), *Tranzacții economice internaționale*. Cluj-Napoca: Editura Risoprint.

14. Ciobanu, G., & Departamentul de Economie politică. (2011), *Macroeconomie*, Cluj-Napoca: Editura Risoprint.
15. Cocean, R., Moisesescu, O.I., Toader, V., (2014), *Economie și planificare strategică în turism*, ClujNapoca: Editura Risoprint.
16. Constantinescu, N. (redactor responsabil), (2014), *Dicționar de Economie Politică*, București: Editura Politică.
17. Coroș, M.M., (2015), *Managementul cererii și ofertei turistice*, București: Editura C.H. Beck.
18. Cortes-Jimenez, I. & Pulina, M., (2010), Inbound tourism and long-run economic growth, *Current Issues in Tourism*, 13(1), p. 61-74.
19. Cortes-Jimenez, I., Pulina, M. & Prunera, C.R., Artis, M., *Tourism and Exports as a Means of Growth*, Institute of Applied Economics, Working papers 2009/2010, disponibil la http://www.ub.edu/irea/working_papers/2009/200910.pdf, accesat la 28/07/2015.
20. Cosmescu, I., (2018), *Turismul - fenomen complex și contemporan*, București: Editura Economică.
21. Crouch, G. & Ritchie, J.R.B., (2015), Tourism, Competitiveness, and Societal Prosperity, *Journal of Business Research*, 44(3), p. 137-152.
22. Enright M. & Newton J., (2015), *Determinants of Tourism Destination Competitiveness in Asia Pacific: Comprehensiveness and Universality*, SAGE Journals.
23. Ferreira, F.A., (2011), *Licensing in an International Competition with differentiated goods*, în *Nonlinear Dynamics of Complex Systems: Application in Physical, Biological and Financial Systems*, New York: J.A. Tenreiro Machado, Dumitru Baleanu, Albert Luo. Springer Science + Business Media Llc.
24. Ferreira, F.A., Rus, R.V. & Bode, O.R., (2016), *Analysis of Online Hotel Ratings: the Case of Bucharest*, EHI' 16 - Entrepreneurship in the Hospitality Industry, Conference Proceedings.
25. Ferreira, F. & Bode, O.R., (2013), *Licensing endogenous cost-reduction in a differentiated Stackelberg model*, *Communications in Nonlinear Science and Numerical Simulation*, 18(2), p. 308- 315.
26. *Travel & Tourism Economic Impact 2017/03*, The World Travel and Tourism Council, available at www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis.
27. *Travel & Tourism Economic Impact 2017 Romania*, The World Travel and Tourism Council, available at www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis.
28. *Travel & Tourism Economic Impact 2017 Spain*, The World Travel and Tourism Council, available at www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis.
29. *Travel & Tourism Economic Impact 2017 Turkey*, The World Travel and Tourism Council, available at www.wttc.org/research/economic-research/economic-impact-analysis.
30. <https://www.eunwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284417384>, accesat la 18/06/2016.
31. *World Development Indicators Database*, disponibil la <http://www.worldbank.org/>
32. <http://atlas-geografic.net/top-10-cele-mai-mari-tari>, accesat 12 martie 2017.
33. <http://www.discover-japan-tours.com> 22. <https://www.jnto.go.jp>.

CREAREA UNOR DEPOZITE DE DATE PENTRU SISTEME INFORMATICE DE ASISTARE A DECIZIEI

Novac Monica

Facultatea de Stiințe Economice

Sistemul Informațional Contabil în Asistarea Deciziilor

Coordonator științific,
Conf.univ.dr. Dumitrescu Cătălin

În prezent, capacitatea de a analiza și interpreta date, este un factor importat pentru organizații.

Sistemele informatice de asistare a deciziei sunt aplicații software care ajută companiile să ia decizii corecte prin analiza datelor și furnizarea de informații relevante. Aceste sisteme au nevoie de suport tehnic în mediul de afaceri modern, unde sunt necesare cantități uriașe de date și un proces decizional complex.

Sistemele informatice de asistare a deciziei joacă un rol esențial în eficientizarea procesului decizional prin furnizarea de informații și analize esențiale. Un element cheie al acestor sisteme este depozitul de date, care stochează, gestionează și oferă acces imediat la datele esențiale pentru luarea deciziilor.

Depozitele de date sunt sisteme specializate de stocare a datelor, îmbunătățite pentru interogări și analize complexe. Acestea centralizează datele din surse operaționale, transformându-le într-un format obișnuit și corespunzător pentru diverse analize. De asemenea, vine în sprijinul utilizatorilor, pentru că au posibilitatea să acceseze și să analizeze imediat datele istorice și curente, oferindu-le o imagine completă asupra activităților organizaționale.

Depozitele de date cuprind informații din diverse surse, cum ar fi sisteme ERP, CRM, baze de date tranzacționale și fișiere externe, acordând un singur punct de acces la toate datele relevante.

Datele sunt prelucrate și curățate pentru a elimina tot ce este neclar și inutil, garantând astfel acuratețea și siguranța acestora.

Structura depozitului de date este clasificată pe subiecte de interes (vânzări, inventare, performanța financiară, etc), simplificând astfel analiza pe domenii.

Depozitul de date este o componentă esențială a sistemelor informatice de asistare a deciziei, furnizând infrastructura adecvată pentru stocarea și analiza datelor.

Aceste structuri ajută la dezvoltarea procesului decizional, oferind accesul la date importante si sigure.

Studiu de caz

Pentru a oferi un studiu de caz complet privind construirea unui depozit de date pentru un sistem informatic de asistare a deciziei, este prezentat un exemplu aplicat într-o companie fictivă din domeniul sănătății. Compania se numește "MedicCare" și are ca obiectiv îmbunătățirea procesului decizional în ceea ce privește gestionarea pacienților și operațiunile spitalicești.

Contextul companiei

"MedicCare" este o un spital de dimensiuni medii care oferă o gamă largă de servicii medicale. Spitalul dorește să implementeze un depozit de date (Data Warehouse - DW) pentru a perfecționa procesele decizionale în diverse domenii, a eficientiza procesele administrative și a îmbunătăți calitatea îngrijirii pacienților. Aici sunt integrate datele din diverse surse (radiologie, laboratoare, consultații) și va asigura funcționalități de raportare si analiză pentru personalul medical și administrativ.

In prezent , lumea asistă la o transformare globală către inteligența artificială(IA) în domeniul sănătății.

Inteligența artificială oferă un proces mult mai util, mai precis si mult mai meticulos in examinarea datelor, iar companiile o preferă în schimbul angajaților.

Inainte de implementare, "MedicCare" se confrunta cu urmatoarele probleme:

- Documentație medicală pe hârtie, ceea ce duce la pierderi de timp și erori umane;
- Dificultăți în vizualizarea și partajarea informațiilor între diferite departamente;
- Administrarea ineficientă a programărilor între diferite departamente;
- Lipsa unei baze de date pentru pacienți.

Obiectivele Implementării :

- Necesitatea de a înregistra un volum tot mai mare de date medicale;
- Necesitatea de a analiza tot mai multe date;
- Nevoia tot mai mare de partajare a datelor medicale;
- Crearea de baze de date electronice privind istoricul pacienților;
- Furnizarea rapidă de informații către personalul medical;
- Automatizarea proceselor administrative și medicale;
- Reducerea erorilor medicale prin utilizarea mai multor protocoale standardizate;
- Îmbunătățirea calității îngrijirii asistenței medicale și reducerea riscurilor pentru pacienți;
- O mai bună fundamentare a deciziei medicale privind diagnosticul și tratamentul;
- Îmbunătățirea și modernizarea tehnicilor explorătoare ca fundament al diagnosticării și alegerii tratamentului adecvat; creșterea productivității activităților medicale;
- Reducerea costurilor;
- Optimizarea utilizării resurselor;
- Creșterea eficacității instruirii medicale;
- Îmbunătățirea altor aspecte ale conducerii și desfășurării activităților din spital.

Procesul de Implementare

1. Analiza Nevoilor și Selectarea Furnizorului. Analiza nevoilor specifice ale spitalului; Recunoașterea furnizorilor de sisteme informatice medicale și alegerea celui mai potrivit;

2. Planificare și Design. Realizarea unui plan detaliat de implementare; Design-ul sistemului adaptat conform cerințelor spitalului;

3. Instalarea și Configurarea Sistemului. Instalarea hardware-ului necesar (servere, echipamente de rețea, stații de lucru); Configurarea software-ului, apoi integrarea cu echipamentele medicale existente;

4. Training-ul Personalului. Instruirea personalului administrativ și a personalului medical pentru utilizarea noului sistem; Realizarea de manuale și resurse de suport;

5. Lansarea și Monitorizarea. Demararea sistemului în etape pentru a asigura o trecere ușoară; Monitorizarea performanței și rectificarea problemelor apărute;

Rezultate:

1. Centralizarea și accesibilitatea datelor. Informațiile medicale ale pacienților sunt stocate într-o bază de date centralizată și pot fi accesate rapid de către personalul autorizat;

2. Reducerea erorilor și îmbunătățirea siguranței pacienților. Utilizarea dosarelor electronice, a redus semnificativ erorile de medicație și diagnostic;

3. Eficientizarea proceselor. Programările și administrarea resurselor sunt automate, micșorând timpul de așteptare pentru pacienți și îmbunătățind utilizarea resurselor spitalului;

4. Comunicare îmbunătățită. Accesul imediat, de către tot personalul medical la informații simplificând coordonarea îngrijirii pacienților.

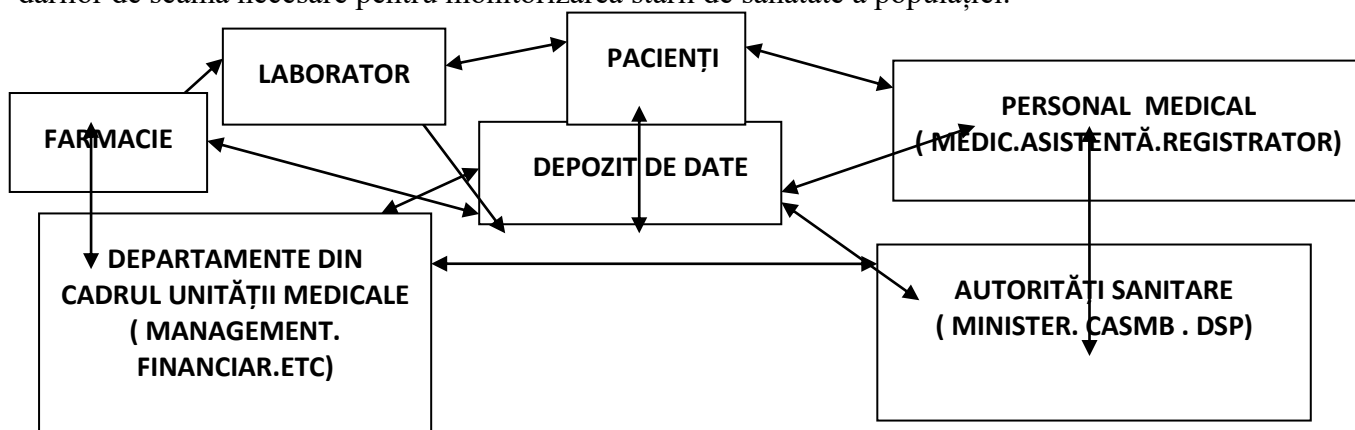
5. Satisfacția personalului și a pacienților. Feedback-ul de la personalul medical și pacienți va fi pozitiv, evidențiind îmbunătățirile în eficiență și calitatea îngrijirii.

Rezultate și beneficii:

- Diminuarea spațiului necesar pentru stocarea datelor medicale;
- Realizarea unui mediu corespunzător pentru evidența datelor, întemeiat pe sisteme avansate de gestiune a bazelor de date;
- Nivel mare de inserare a datelor între diverse secțiuni ale sistemelor informaționale din asistența medicală;
- Dezvoltarea calității actului medical odată cu suportul informativ propus structurilor administrative locale și centrale;
- Îmbunătățirea timpului alocat pentru un consult, personalul medical având la dispoziție

informații bine organizate și ușor de accesat;

- Crearea dosarului medical al pacienților cu posibilitatea accesării acestuia și de către tot personalul medical;
 - Oferirea unui suport decizional personalului medical, ceea ce determină îmbunătățirea calității serviciilor medicale acordate pacienților;
 - Gestiunea informatizată a personalului medical din sistemul medicinei primare;
 - Evidența distribuției demografice a personalului medical;
 - Generarea rapoartelor statistice (pe localitate, diagnostice, grup de vârstă sau alte criterii) și a
- dărilor de seamă necesare pentru monitorizarea stării de sănătate a populației.

Dezavantajele utilizării inteligenței artificiale: restricțiile tehnice privind asigurarea integrității, securității și accesibilității datelor; aspecte de proprietate referitor la datele înregistrate; cheltuielile inițiale sunt mari; lipsa abilităților personalului medical, în utilizarea sistemelor de operare și a încrederii în sistemele computerizate, precum și rezistența la schimbare; varietate mică a materialelor software de calitate;

Chiar dacă este vorba despre un spital sau o clinică privată, convențiile de asistență medicală furnizează o serie de procese complexe și cu multiple posibilități.

Pornind de la operațiunile interne (exemplu resurse umane) și până la preluarea datelor pacienților de la alți furnizori, datele sunt răspandite atât în interiorul, cât și în exteriorul sistemului de sănătate (Figura 3).

Cu ani în urmă, această fază presupunea o cantitate mare de hârtie și multe apeluri telefonice. Recent, aceste acțiuni au fost simplificate prin e-mailuri și fișiere, mulți dintre cei din sectorul sănătății au trecut la baze de date în cloud și aplicații personalizate.

Astăzi, inteligența artificială poate depăși aceste granițe și poate simplifica activitățile din toate domeniile asistenței medicale.

Ca de exemplu:

- Departamentele de resurse umane pot aplica inteligența artificială pentru a urmări informațiile despre angajați și pentru a pune la dispoziție documente care să permită luarea unor decizii în timp real;
- Departamentele financiare identifică cheltuielile și tendințele costurilor odată cu managementul procesului de facturare;
- Departamentul de aprovizionare poate fi garantat de inteligența artificială pentru recunoașterea eventualelor blocaje și lacune.

Informatizarea domeniului medical în România poate reduce semnificativ incidența efectelor adverse, neintenționate și evitabile, ale actului medical. În același timp se obține o creștere importantă a calității vieții cetățenilor și a serviciilor medicale oferite pacienților, iar actul medical va ajunge să coste mai puțin.

Implementarea la Spitalul "MediCare" a unui depozit de date a demonstrat că un sistem informatic medical bine conceput și implementat poate transforma complet modul în care funcționează un spital. Avantajele includ o eficiență operațională mai mare, diminuarea erorilor medicale și creșterea satisfacției generale a pacienților și personalului.

Pentru că, domeniul sănătății se duce către un model cloud, iar datele sunt strânse în timp real, inteligența artificială poate schimba interacțiunea cu formularele digitale, poate dezvolta experiența utilizatorului și performanța procesului.

Introducerea acestor tehnologii poate schimba complet modul în care utilizatorii interacționează cu formularele digitale, făcând procesul prompt, precis și plăcut.

Cu sprijinul inteligenței artificiale, unitățile medicale pot obține actualizări, rapoarte și analize elaborate în mod automat, într-un timp mult mai scurt și evidențiind, elemente de îngrijire preventivă pentru pacienții în cursul consultațiilor.

Utilizarea inteligenței artificiale și a machine learning în domeniul medical a determinat o serie de avantaje în ceea ce privește managementul datelor. Prin punerea în aplicare a acestor instrumente la datele în timp real, se crează automat rapoarte și măsurători privind folosirea resurselor, reducând semnificativ timpul de procesare, cât și timpul de reacție.

Ca urmare a succesului acestui proiect, alte instituții din domeniul sănătății ar trebui să urmeze un proces serios de planificare și implementare, oferind soluții adaptate la propriile nevoi și asigurând o formare adecvată personalului.

Concluzii și propuneri

În concluzie, gestionarea depozitelor de date implică o serie de procese complexe și interconectate, începând cu o evaluare inițială a nevoilor utilizatorilor și a scenariilor de utilizare, până la implementarea, întreținerea și actualizarea continuă a infrastructurii și a datelor stocate. Prin urmare, este important să se adopte o abordare sistematică și bine planificată pentru a se asigura că depozitul de date implementează în mod eficient obiectivele organizației și nevoile utilizatorilor săi.

Depozitele de date sunt parte integrantă a companiilor moderne, oferind infrastructura necesară pentru stocarea, gestionarea și analiza datelor.

Procesul de gestionare a depozitelor de date implică o serie de etape, începând cu o evaluare inițială a nevoilor utilizatorilor, până la implementarea depozitului, monitorizarea și întreținerea continuă.

Este important, să se monitorizeze performanța și calitatea datelor pentru a se asigura o funcționare adecvată și pentru a observa și remedia orice problemă în fază incipientă.

Prin organizarea unor procese clar definite și a unor practici sănătoase în fiecare etapă, o organizație pot asigura că depozitul de date răspunde nevoilor și obiectivelor sale.

Întreținerea și actualizarea permanentă a depozitului de date este, de asemenea, esențială pentru a menține performanța, securitatea și eficacitatea în fața schimbărilor continue din cadrul organizației și din mediului de afaceri.

Un depozit de date gestionat corespunzător poate fi utilizat ca o sursă valoroasă de informații pentru luarea deciziilor strategice, îmbunătățind performanța și competitivitatea organizației. Este important ca gestionarea depozitului de date să fie analizat cu atenție, pentru a asigura că acesta își respecta atribuțiile în cadrul organizației și contribuie la succesul acesteia.

Propuneri pentru implementarea și gestionarea eficientă a depozitelor de date

Implementarea și gestionarea cu succes a unui depozit de date este decisivă pentru succesul unei organizații.

Odată ce a început implementarea, este important să se stabilească scopul și nevoile depozitului de date. Se stabilesc ce date sunt utile, cum vor fi folosite și ce rezultate se așteaptă. Este important, de asemenea și alegerea unei platforme de depozit de date potrivite. Se iau în calcul nevoile organizaționale, volumul și tipurile de date, precum și bugetul disponibil.

Apoi, urmează definirea structuri și a schemelor de date potrivite în gestionarea eficientă a datelor. Datele trebuie să fie organizate într-un mod care sprijină interogarea, analiza și raportarea.

Operațiunile de extragere, transformare și încărcare (ETL) sunt esențiale pentru alimentarea și actualizarea continuă a depozitelor de date. Acest proces trebuie automatizat, fiabil și scalabil.

Protecția datelor este necesară pentru a preveni pierderile și deteriorările datelor. Este esențială implementarea măsurilor de securitate: criptarea datelor, monitorizarea accesului și autentificarea utilizatorilor.

Supravegherea permanentă a realizărilor depozitului de date permite identificarea și rezolvarea rapidă a problemelor.

Personalul implicat în gestionarea depozitului de date trebuie să dețină cunoștințele și abilitățile necesare. Investiția în formare și dezvoltare continuă pentru a ține pasul cu cele mai recente tehnologii și practici.

Depozitul de date trebuie să fie perfecționat și dotat permanent; procesele de întreținere, precum backup-urile și optimizările, să fie efectuate în mod regulat.

Trebuie să se caute mereu modalități de îmbunătățire a depozitului de date. Utilizatorii trebuie ascultați și măsurile trebuie adaptate în consecință pentru ca depozitul de date rămâne un instrument valoros pentru organizație.

Baza de date trebuie să respecte toate reglementările și standardele necesare privind protecția datelor, cum ar fi GDPR sau CCPA.

Administrarea și implementarea eficientă a unui depozit de date presupune o abordare strategică și bine gândită, cu atenție și implicare, ce poate aduce avantaje considerabile organizației în ceea ce privește luarea deciziilor informate, eficiente și inovatoare.

BIBLIOGRAFIE

1. Dorin Zaharie, Sisteme informatice pentru asistarea deciziei(publicată 2006) ;
2. Dorin Zaharie, Ion Rosca, Sisteme informatice pentru asistarea deciziei; ed. Dual Tech , 2001;
3. Maria Andronie , Analiza și proiectarea sistemelor informatice de gestiune; ed. Fundația Roâania de Mâine, 2007;
4. Ana Tănăsescu și Aurelia Pătrașcu, Proiectarea sistemelor informatice, ed. Universitară, 2013;
5. Ana Maria Iordache, Sisteme informatice cu baze de date. Aplicații practice în Access, ed. Editura Universitară, 2013 ;
6. Mihaela Mureșan, Managementul informației economice folosind sisteme informatice, ed.Pro Universitaria, 2012;
7. Marian Stoica, Managementul sistemelor informaționale, ed. ASE București 2012;
8. Minodora Ursacescu , Sisteme informatice, ed. Economică, 2002;
9. Ralph Kimball, Margy Ross - "The Data Warehouse Toolkit: The Definitive Guide to Dimensional Modeling"(publicată 2013) - Ralph Kimball este considerat unul dintre pionierii în domeniul depozitelor de date;
10. W. H. Inmon - "Building the Data Warehouse" (publicată 2005) - Bill Inmon este un alt pionier în domeniul depozitelor de date;
11. Thomas H. Davenport, Jeanne G. Harris - "Competing on Analytics: The New Science of Winning" (publicată 2007);
12. Inmon, W.H. (1995). "What is a Data Warehouse?";
13. Angie Smibert, Inteligența Artificială.Mașini ce gândesc și roboți inteligenți, ed. Paralela 45, 2020;
14. Gabriel Nicolau, Scurte considerente despre inteligența artificial (publicata 2017);
- 15.Elena Tîrțiman, Societatea Digitală, ed. Pro Universitaria, 2023.